

ANILARLA TIPTA ÖNCÜLER - I

Buğra K. Karam, Özgür Karadağ, Refik Saydam, Ercan Yeşilcan, Zeki Özbek, Ekrem Kadri Onat, Ruhvan Ege, Cengiz Yılmaz, İlhan Vildand, Ahmet Kızılay, Alvaro Erbaş, Umut Beyazova, Ayfer Gün Güven, Kamile Sait Menteşe, Fahiye Tanrı, Yany Alcan, İhsan Doğanca, Altan Güneş, Ayhan Songer, Gülbahane Saygılı, Recep Meant, Süheyb Ünver, Nilcan Lütfi Tat, Fehri Dede, Sahri Demirey, Cürker Ayhan Uludağ, Şilbi Kıymışkan, Cihan Uluç, Behet Uz, Savaş Yılmaz, Melahat Tezgafer, Hüseyin Hatemi, Emre Hançoğlu, Ayşe Bayal, Ahmet Tutun, Akle Hacı, Zeynep Mürlüç, Melmet Emin Dorendiler, Saliha Özge, Cengiz Beşim Akalan, Hasan Yazıcı, Alphan Civan, Selahattin Altınışık, Telli Hand, Mehmet Nurdalok, Çiğdem Güler, Mehmet Fışek, Alphan Civan, Kenan Cemal Güven, Cemal Büyükkartal, Emre Ayhan, Tuncer Karpuzoğlu, Kadriye Yurdalok, Boşim Yılmaz, Mebrin Tanker, Ayhan Çarba, Muzaffer Altınbaş, Ramiz Abıral, Ayten Arıcaoğlu, İsmail Özalp, Osman Abıral, Kazım Türker

Editörler
Dr. Cengiz YAKINCI
Dr. Yaşar DURMAZ
Dr. Mehmet Ali ERKURT

© Copyright 2024

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanhğı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN
978-625-375-136-4

Sayfa ve Kapak Tasarımı
Akademisyen Dizgi Ünitesi

Kitap Adı
Anılarla Tıpta Öncüler-I

Düzeltili
İntörn Dr. Zeynep Selin ÖZBEK
Türk Dili Uzmanı Zehra APIŞ

Editörler
Cengiz YAKINCI
ORCID: 0000-0001-5930-4269
Yaşar DURMAZ
ORCID: 0000-0002-4437-0068
Mehmet Ali ERKURT
ORCID: 0000-0002-3285-417X

Yayıncı Sertifika No
48999

Baskı ve Cilt
Hazar Reklam Matbaacılık

Yayın Koordinatörü
Yasin DİLMEN

Bisac Code
BIO026000

DOI
10.37609/akya.3345

Kütüphane Kimlik Kartı

Anılarla Tıpta Öncüler-I / ed. Cengiz Yakıncı, Yaşar Durmaz, Mehmet Ali Erkurt.

Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2024.

816 s. : resim, fotoğ. ; 195x275 mm.

Kaynaklar ve Qr kod var.

ISBN 9786253751364

Her hakkı Dr. Cengiz Yakıncı ve Dr. Yaşar Durmaz'a aittir.

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

Sunuş

Kitabımızı hazırlarken yaptığımız araştırmalarda açıkça gördük ki yazılı kayıtlarda tıpta öncü olanların anılarını içeren kitap sayısı yüzde yirmi civarındadır. Diğer bir deyişle bu konuda önemli oranda yüzde seksen gibi eksiklik söz konusudur. Anılarla Tıpta Öncüler-I kitabı bu konuda ciddi bir eksikliği bir parça da olsa kapatmak amacıyla çıkarıldı. Ülkemizde en geniş kapsamlı doktor anıları kitabıdır. Türk Tıbbının değişik branşlarında 126 öncü 119 konu başlığı altında yer aldı. Tıbbi anılar; öncünün kendisi, yakın çevresi, çalışma arkadaşları, öğrencileri veya bu konuda çalışma yapanlar tarafından kaleme alındı.

Anılar, eğitimde kullanılabilen etkili, akılda kalıcı keyifli bir öğrenim yöntemidir. Ders kitaplarında olmayan, yazılmadığı takdirde unutulacak olan anıların gücünü anlatan 18 yazarlı "Eğitimde Anıların Gücü" bölümü kitabın ön sayfalarında yer aldı.

Tıptaki öncülerin anılarını tek bir kitaba sığdırmak elbette mümkün olamayacağı için bu kitap, "**Anılarla Tıpta Öncüler**" serisinin ilk kitabı olarak yayımlandı. İleriki zamanlarda bu seriye devam edilmesi planlandı.

Kitapta tıpta öncülerin sıralaması doğum yılına göre yapıldı. Ayrıca öncüyü daha kolay bulabilmek için soyadına göre alfabetik sıralama yapılarak alternatif içindekiler bölümü oluşturuldu.

Kitaptaki bir öncünün konusu şu şekilde işlendi. Öncünün yer aldığı toplu resim, kısa bir biyografisi, özlü sözleri, anıları, öncü yazarının resimli kısa biyografisi ve en son olarak da ileri okuma bölümü yer aldı.

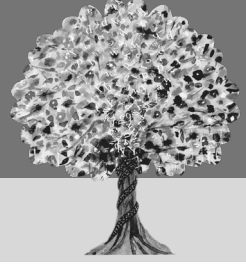
Kitabın hazırlanmasında; Dr. Alphan Cura, Dr. İlgı Öztürk Ertem, Dr. Sefa Saygılı, Dr. Nejat Akar başta olmak üzere tüm bölüm yazarlarına sonsuz teşekkürlerimizi sunarız.

Kitabın Türk Tıp Dünyasında yeni bir ufuk açacağını ve anıların genç sağlıkçılara meslek hayatlarında yol göstereceği kanaatindeyiz.

Daha ileri... Daha güzele... Sevgiyle...

*Prof. Dr. Cengiz YAKINCI
Dr. Öğr. Üyesi Yaşar DURMAZ*

Takdim

Im memoriam-im memorial

Hafızanın veya hafızanın içinden şeklinde dilimizde karşılık bulabilecek bu sözcükler, batı toplumlarında, yerleşik bir örfü, bir âdeti tanımlamak için kullanılmaktadır. Çoğunlukla yeni kaybedilen bir aile bireyinin, çalışma arkadaşının ardından yapılan törendir. Ancak, taze kayıp ön koşul olmadığı gibi mekân ve usul (evde-amfide, yemekli-içkili, resmî protokollü) kısıtlaması yoktur. Bir kişiyi anmak veya bir konuda emeği geçmiş ve yaşayan, yaşamayan bir veya birden çok kişi adına, hatta bir meslek grubu mensupları için dahi yapılabilir.

Im Memorial toplantılarda, katılımı oluşturan kişilerden, o kişiyi kendi belleklerinde konuk etmeleri, hafızalarında taşıdıkları anıları yenileyerek, bir kez daha birlikte yaşamaları ve uygun gördükleri ölçüde paylaşmaları istenir.

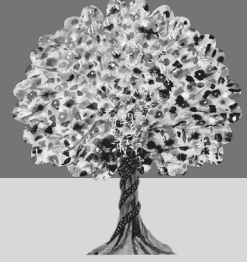
Anı denilen olay, bir veya birden çok kişi ile eş zamanlı yaşanmıştır. Ortak bir ruh hâli ile belleklerde yer almıştır. Anı, yaşanmış gerçek bir olaydır. İlginçliği, etkinliği (acı, hüznü, eğitici, sevinçli, komik) oranında kişilerin belleklerinde yer tutmuştur. Gerçek olay değişmezlik taşır. Oysa olayın belleklerde yerini alışı, nadiren gerçekle uyumludur. Olaya katılanların kişisel algı ve yorumlarına göre belleklerinde yer bulmuştur. Her defasında bir bellekten çıkıp, dillendirildiğinde de gerçek olayla arasına değişmeler girer. Zaman, anının gerçekle olan bağdaşıklığını ters oranda etkiler.

Anıların gerçeğe sadık olmaması, değişime uğramış olması önemli değildir. Önemli olan kişinin, yaşamı sürecinde belleklerde yer edecek anılar yaratabilmiş olmasıdır. İnsanlar, ister hayatta ister ölümlerinden sonra olsun, yaratabildikleri anılar sayesinde varlardır. Özellikle yaşamlarını yitirdiklerinden itibaren, onlar için yeni bir dönem “anı-larda yaşam” başlar. İşte bu yaşamın süresi, yarattığı anı zenginliği, çeşitliliği, bilinirliği, etkinliği ile doğru orantılıdır.

Anılarla Tıpta Öncüler kitabının editörleri çok değerli bir hizmet için yola çıkmışlardır. Ülkemiz tıbbına emek vermiş, öncülük etmiş meslektaşlarımıza ait anıları yazılı bir belgede toplama girişimi kutsal boyuttadır. Meslektaşlarımızın Türkiye tıbbına verdikleri emeğin, anılar yolu ile bir kitapta yer alması, bir yerde onların yaşaması, yaşatılmasıdır. Şahıslar dışında ülkemizin kültür mirasına ne büyük bir katkıdır. Her insan doğar, yaşar ve ölür. Ancak, o süreçte geride bıraktığı gerçek olaylardan kaynaklanan “anılar”, yaşamının devamını sağlar, ölümsüzleştirir.

Ne mutlu anılarda yaşayanlara, yaşatanlara!

Prof. Dr. Alphan CURA

Takdim

Neden Hekim Anıları?

Herkesin bir kişisel tarihi vardır. Genellikle yazılmaz, dost toplantılarında söz açılınca anlatılır. Zaman kavramı uzaysaldır, net zaman dilimi de o nedenle verilemez. Yaşadığımız yılı bile bazen hatırlamaz oluruz. Anıların yazılmamasının nedeni sorulduğunda, gelen yanıtlar "Benim yaşadıklarım kimi ilgilendirir? Yaşadıklarımın ne değeri var? Yazsam, kim okur?" Oysa geçmişimiz, eninde sonunda toplumsal tarihin bir parçası hâline gelir.

Öğrenciliğimde, asistanlığımda, klinik olgu sunumlarına girdiğimizde ilk dikkatimi çeken, neredeyse kıdemli her öğretim üyesinin, yıllar önce teşhis ettiği, takip ettiği, o gün sunumu yapılan hastayla ilgisi olabilecek bir hastasından söz etmesiydi. Eğer ortamda anılarında var olan o hastayı beraber izlediği bir asistan veya genç öğretim üyesi varsa, ona da söz verirdi. Böylece fark edilmeden o günkü olgu sunusu daha eğitici ve daha renkli geçerdi.

Hekim anılarını içeren kitaplar, gerçekte didaktik tıp kitaplarının yapamadığını yapar veya veremediği verir; farklı bir eğitim ve gelişim imkânı sağlar. İhtiva ettikleri ilginç ve nadir olgu sunularının yanı sıra, içerdiği insani öykülerle, yaşam dersleriyle, etik değerleri aktarmasıyla kişisel gelişime katkıda bulunurlar. Gerçekte, genç hekimleri meslek yaşamına hazırlayan ana öğretiler, deneyimli hekimlerin anılarında gizlidir. Müfredatta olmayan, yaşanmış anıların içerdiği bilgelik, kendisini benzer durumda bulan bir meslektaşın yolunu hiç beklenmedik bir şekilde aydınlatılabilir.

Tıbbiyeden mezun olan her hekim; hastalarıyla yaşadıkları sevinçlerini, hüznlerini, yaşama döndürdüklerini, yaşama döndüremediklerinde kahroluşlarını dostlarıyla, arkadaşlarıyla, meslektaşlarıyla paylaşır. Yaşadıkları, tecrübeleri yazmaya değer ama keşke her hekim yaşadıklarını yazabilse.

Yıllar önce elime aldığım, asistanlığımdan beri tanıdığım bir erişkin hematolog ağabeyimiz *Prof. Dr. Hüseyin Sipahioğlu'nun* adıma imzaladığı hatıratından etkilenip, yeni bir konu alanında kitap biriktirmeme yol açacağını düşünmemiştim. Zaman içinde topladığım hekim anı kitaplarının kütüphanemde özel bir bölümü doldurduğunu fark ettim. Anı kitaplarının yanı sıra hekim söyleşi kitaplarının da göz ardı edilmemesi gerekir.

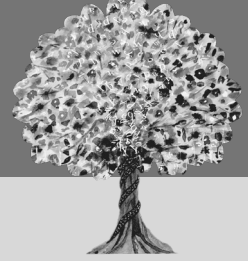
1995 yılının Temmuz ayının son haftasında, Bodrum'da tatil deyken, art arda okuduğum iki kitapla başlayan, *Ord. Prof. Dr. Albert Eckstein* biyografisi 30 yıl süren bir araştırma öyküsüdür. Bu öykü benim hekim anılarına bakış açımı değiştirdi. Sonraları hekim anılarını toplamaya ve kitaplaştırmaya çalıştım. Bu süreçte, unutulmuş hekim meslektaşlarımızın yaşamlarını gün ışığına çıkartmayı amaçlamıştım. Ama bazen anlatılanlar, tarihin bir anına şahitlik etmiştir. İşte yaşanan "o an" aktarılmaya değerdir ve yazıldıkça önem kazanır.

"Yıldız: İğdir'da bir Kadın Cerrah" kitabım ile Türkiye'nin ilk iki kadın beyin cerrahından birisi ve Ankara Tıp Fakültesinin ilk kadın cerrahı olduğu; "Prof. Dr. Bahtiyar Demirağ" kitabım ile Ankara Tıp Fakültesi Çocuk Kliniğinin kurumsallaşmasını sağlayan bir çocuk hekimi olduğu; bir ekiple yola çıkıp gerçekleştirdiğimiz "Dr. Nuriye Peker: Kimsesiz Çocuklar" kitabımızla Ankara Üniversitesi Çocuk Kliniğinin ilk resmî asistanı ve ilk sosyal pediatri sertifikası olan çocuk hekimi olduğu gün yüzüne çıktı. "Bir Cumhuriyet Hekiminin Hatıraları: Op. Dr. Mustafa Kılıçal" kitabımı da gerçek bir Cumhuriyet öyküsü olarak yayımladım. "Bir Hematoloji Duayeni: Prof. Dr. Ayten Arcasoy" kitabımız da yaşamımıza yön veren hocamızın adına gerçekleştirdiğimiz bir anı kitabı.

Kim bilir daha nice anılar, belgeler, fotoğraflar tavan aralarındaki sandıklarda, bohçalarda ya da belleklerde yazılmayı bekliyordur. Dileğim, bir gün gelip, onlarında bir kitap sayfasında yaşam bulmasıdır.

Prof. Dr. Nejat AKAR

Takdim

Türk Tıbbının Kimliği

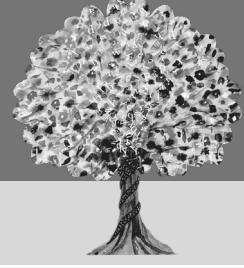
Bellek, kimlik inşasında en güçlü unsurlardan biridir. Hem bireylerin, hem de toplumların varlığını anlamlandırdığı, köklerine sarıldığı ve geleceğini şekillendirdiği bir alan olarak belleğin izleri, geçmişin öncü çabalarında ve ilham verici öykülerinde saklıdır. Türk tıbbının kimliğini de sadece bilimsel başarılar değil, bu başarıların arkasındaki öyküler şekillendirmektedir. Birçok öncünün deneyimlerini ve başarılarını biriktirdiği dinamik bir süreçle oluşan bu kimlik, gelecek kuşaklara aktardığı cesaret ve adanmışlık ruhuyla gelişimini sürdürmeye devam edecektir.

Türk tıbbının bugün ki saygın konumuna ulaşmasında, bu kitapta yer bulan veya bulamayan, adı bilinen ya da bilinmeyen sayısız öncünün katkısı bulunmaktadır. Bu öncüler, belli bir dönemin ruhunu, heyecanını ve fedakârlığını kendi yaşamlarına işleyerek, dokunuşlarıyla öğrencilerine ilham olmuş, araştırmalarıyla tıp ilmine katkı sunmuş ve insan yaşamına dair derin bir anlam arayışının temsilcisi olmuşlardır. Tıbbın yalnızca bir bilim değil, bir insanlık hizmeti de olduğunu, topluma hizmet etmenin ne anlama geldiğini yaşamlarıyla göstermişlerdir. Toplumsal sorunlara duyarlılıklarıyla “daha sağlıklı, daha kaliteli bir yaşam” için her türlü çabayı sergilemişlerdir.

Tarihi yazanlar kadar, ona tanıklık edenlerin, anımsayanların ve unutulmaz hâle getirenlerin de sorumluluğu vardır. **Anılarla Tıpta Öncüler-I**, bu sorumluluğu üstlenmiş ve öncülerin izlerini geleceğe taşımayı ortak bir ideal hâline getirmiş bir eserdir. Bir eserler dizisi olması arzulanan bu çabanın destek bulmasıyla, belleğimiz dolayısıyla geleceğimiz güç kazanacaktır.

Türk tıbbının gelişimine emek vermiş tüm öncülerimize, bu kitabın hazırlanmasına vesile olan herkese ve bu eserle geçmişle geleceği buluşturanlara gönülden teşekkür ediyorum. Bir bayrak yarışı olarak gördüğüm bu süreçte bayrağı genç meslektaşlarıma devrederken dileğim “*İnsanı anlama ve sağlığına hizmet etme yolculuğunuzu, geçmişin ışığında ama kendi öykünüzü yazarak sürdürmeniz*”...

Prof. Dr. Süheyla ÜNAL

Yazarlar

Nejat AKAR, *Prof. Dr.*

TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Dekanı

ORCID: 0000-0001-8228-8885

nejatakar52@gmail.com

Handan AKER, *Prof. Dr.*

Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi

Patoloji Anabilim Dalı (E)

ORCID: 0000-0003-3237-9660

akerhandan@yahoo.com

Ayşe AKIN, *Prof. Dr.*

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi

Halk Sağlığı Anabilim Dalı

ORCID: 0000-0003-2379-3325

aysakin@gmail.com

Levent AKIN, *Prof. Dr.*

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi

Halk Sağlığı Anabilim Dalı

ORCID: 0000-0003-4705-413X

leventa@hacettepe.edu.tr

Gülali AKTAŞ, *Prof. Dr.*

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Tıp Fakültesi

İç Hastalıkları Anabilim Dalı

ORCID: 0000-0001-7306-5233

aliaktas@ibu.edu.tr

Eren AKÇİÇEK, *Uzm. Dr.*

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi

Gastroenteroloji Bilim Dalı (E)

ORCID: 0000-0001-7884-5079

erenakcicek@gmail.com

Arif AKŞİT, *Prof. Dr.*

Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı (E)

ORCID: 0000-0002-4253-521X

maaksit@hotmail.com

Habip ALMIŞ, *Prof. Dr.*

SB Sincan Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Sosyal Pediatri Bölümü

ORCID: 0000-0001-9327-4876

drhabipalmis@yahoo.com

Betül Uğur ALTUN, *Prof. Dr.*

Endokrinoloji ve Metabolizma

Hastalıkları Uzmanı Serbest Hekim

ORCID: 0000-0003-1688-0578

habeug@yahoo.com

Berna ARDA, *Prof. Dr.*

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi

Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı

ORCID: 0000-0003-2043-2444

berna.arda@medicine.ankara.edu.tr

Bekir Sıtkı ASLAN, *Uzm. Dr.*

Göz Hastalıkları, Serbest Hekim

bsa@outlook.com

Şükriye AYTER, *Prof. Dr.*

TOBB ETÜ Tıp Fakültesi

Tıbbi Biyoloji Anabilim Dalı

ORCID: 0000-0003-1552-8804

sayter@etu.edu.tr

Orhan AYYILDIZ, *Prof. Dr.*

Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi

İç Hastalıkları Anabilim Dalı

Hematoloji Bilim Dalı

ORCID: 0000-0001-5673-8408

orhanay21@hotmail.com

Arzu BAKIRTAŞ, *Prof. Dr.*

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Çocuk Alerji ve İmmünoloji Bilim Dalı

ORCID: 0000-0002-7694-8944

arzubakirtas@gmail.com

İbrahim BALCIOĞLU, Prof. Dr.
İç Hastalıkları ve Psikiyatri Uzmanı
Yeni Yüzyıl Üniversitesi Tıp Fakültesi
ORCID: 0000-0003-4858-0094
himbalmymnet.com

Semih BASKAN, Prof. Dr.
Okan Üniversitesi Tıp Fakültesi
Genel Cerrahi Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0002-3848-7745
semih.baskan@okan.edu.tr

Sevim BAVBEK, Prof. Dr.
Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı
İmmünoloji ve Alerjik Hastalıkları Bilim Dalı
ORCID: 0000-0002-7884-0830
bavbek@medicine.ankara.edu.tr

Aysun BİDECI, Prof. Dr.
Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı
Çocuk Endokrinoloji Bilim Dalı
ORCID: 0000-0003-0302-414X
bideci@gazi.edu.tr

Nilgün BOZBUĞA, Prof. Dr.
İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi
Kalp ve Damar Cerrahisi Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0002-4401-5250
nilgun.bozbuga@istanbul.edu.tr

Alp CAN, Prof. Dr.
Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi
Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0002-5393-6115
alpcan@ankara.edu.tr

Demet CAN, Prof. Dr.
Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İzmir Tıp Fakültesi
Dr. Behçet Uz SUAM Çocuk İmmünolojisi
ve Alerji Hastalıkları Kliniği
ORCID: 0000-0002-1258-9348
demet.can@sbu.edu.tr

Duran CANATAN, Prof. Dr.
Akdeniz Kan Hastalıkları Vakfı ve
Hemoglobinopati Merkezi Başkanı
ORCID: 0000-0001-8128-8269
durancanatan@gmail.com

Gürol CANTÜRK, Prof. Dr.
Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi
Adli Tıp Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0003-3720-3963
gurolcanturk@yahoo.com

Alphan CURA, Prof. Dr.
Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Nefrolojisi Bilim Dalı (E)
alphan.cura@gmail.com

Rana Babaç ÇELEBİ, Dr.
İstanbul Medipol Üniversitesi, Tıp Fakültesi
ORCID: 0000-0001-6798-9886
rana@aromaterapi.co

Melda ÇELİK, Dr. Öğr. Üyesi
Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0001-6093-2027
melda.celik@hacettepe.edu.tr

Servet ÇELİK, Prof. Dr.
Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi
Anatomi Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0002-1102-4417
servet.celik@ege.edu.tr

Nazlı ÇETİN, Uzm. Dr.
Afyonkarahisar Devlet Hastanesi
Göğüs Hastalıkları Kliniği
ORCID: 0000-0002-9077-0580
nazlicetin@yandex.com

Fusun Çetin ÇUHADAROĞLU, Prof. Dr.
Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları
Anabilim Dalı (E)
ORCID: 0000-0002-6088-0308
fusunc@hacettepe.edu.tr

Figen Şahin DAĞLI, Prof. Dr.
Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı
Sosyal Pediatri Bilim Dalı (E)
ORCID: 0000-0002-6678-9791
daglifgen@gmail.com

Necati DEDEOĞLU, *Prof. Dr.*

Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi
Halk Sağlığı Anabilim Dalı (E)
ORCID: 0000-0002-4439-625X
necodedeoglu@gmail.com

Orhan DERMAN, *Prof. Dr.*

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi
Ergen Sağlığı Bilim Dalı
ORCID: 0000-0003-4618-1110
oderman@hacettepe.edu.tr

MİLLİ PEDIATRİ DERNEĞİ

millipediatri.org.tr
info@millipediatri.org

Mahmut Nedim DORAL, *Prof. Dr.*

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi
Ortopedi ve Travmatoloji ve Spor Hekimliği
Anabilim Dalı (E)
ORCID: 0000-0003-1380-7500
mndoral@gmail.com

Sunay DUMAN, *Uzm. Dr.*

SB Ankara EAH Göz Kliniği Şefi (E)
ORCID: 0000-0003-4295-3435
sunayduman@yahoo.com

Hakan ERENGİN, *Uzm. Dr.*

Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi
Halk Sağlığı AD (E)
ORCID: 0000-0002-8086-6474
erengin@gmail.com

Özlem Önal ERKURT

Bankacı (E)
ozlemonalerkurt@gmail.com

İlgi Öztürk ERTEM, *Prof. Dr.*

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi
Gelişimsel Pediatri Bilim Dalı (E)
ORCID: 0000-0001-9187-0869
ertemilgi@yahoo.com

Ümit EVRAN, *Uzm. Dr.*

KBB Uzmanı
Serbest Hekim
ORCID: 0000-0003-1379-0155
umitevran@yahoo.com

Muharrem GERÇEKER, *Prof. Dr.*

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi
KBB Anabilim Dalı (E)
ORCID: 0000-0002-1885-101X
m.gercek@medicine.ankara.edu.tr

Mustafa HACIMUSTAFAOĞLU, *Prof. Dr.*

Bursa Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları *Bilim Dalı*
ORCID: 0000-0003-4646-660X
mkemal@uludag.edu.tr

Olca GÜLER, *Prof. Dr.*

Memorial Şişli Hastanesi
Ortopedi ve Travmatoloji Kliniği, İstanbul
ORCID: 0000-0002-0022-0439
olcayguler77@gmail.com

Hülya GÜNÖZ, *Prof. Dr.*

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı
Büyüme Gelişme ve Pediyatrik Endokrinoloji
Bilim Dalı (E)
ORCID: 0000-0003-2028-7566
hugunoz@hotmail.com

Aysel GÜRLER, *Prof. Dr.*

Ufuk Üniversitesi Tıp Fakültesi
Deri ve Zührevi Hastalıklar Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0002-5201-0783
ayselgurler@gmail.com

Şimay GÜROCAK, *Doç. Dr.*

SBÜ Tıp Fakültesi Çam ve
Sakura Şehir Hastanesi
Radyasyon Onkolojisi Kliniği
ORCID: 0000-0002-3707-5183
simaygurocak@yahoo.com

Zehra Şule HASKOLOĞLU, *Doç. Dr.*

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk İmmünoloji Alerji Bilim Dalı
ORCID: 0000-0002-2668-0441
sulehaskologlu@gmail.com

A. Atilla HINCAL, *Prof. Dr.*

Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi
Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı (E)
ORCID: 0000-0003-0316-9031
atilla.hincal@ide-cso.com

Lara Utku İNCE, *Uzm. Dr.*
Psikiyatrist, Serbest Hekim
ORCID: 0000-0003-3440-8824
drlarautkuince@gmail.com

Hatice Semrin Timlioğlu İPER, *Uzm. Dr.*
Okan Üniversitesi Hastanesi
Göz Kliniği
ORCID: 0000-0003-2112-0602
timlioglu@gmail.com

Ali Kemal KADİROğLU, *Prof. Dr.*
Memorial Diyarbakır Hastanesi
Nefroloji ve Yoğun Bakım Bölümü
ORCID: 0000-0002-7768-2455
kemal.kadiroglu@memorial.com.tr

Mehmet KARADAğ, *Prof. Dr.*
Bursa Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı (E)
ORCID: 0000-0002-9027-1132
karadag@uludag.edu.tr

Özgür KASAPÇOPUR, *Prof. Dr.*
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
Cerrahpaşa Tıp Fakültesi
Pediatrik Romatoloji Bilim Dalı
ORCID: 0000-0002-1125-7720
ozgurkc@iuc.edu.tr

Salih KAVUKÇU, *Prof. Dr.*
Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0002-9959-881X
s.kavukcu@deu.edu.tr

Ayşe KAYA, *Uzm. Dr.*
SBÜ Van Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Hematoloji Kliniği
ORCID: 0000-0002-0305-6865
kayaayse701@gmail.com

Hakan KUMBASAR, *Prof. Dr.*
Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi
Psikiyatri Anabilim Dalı (E)
ORCID: 0000-0002-2028-9628
kumbasarhakan@yahoo.com

Semra KURUCU, *Prof. Dr.*
Başkent Üniversitesi Eczacılık Fakültesi
Farmakognozi Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0001-8266-0157
semrakurucu@baskent.edu.tr

Sanlı Sadi KURDAK, *Prof. Dr.*
Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi
Fizyoloji Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0002-0797-046X
sskurdak@cu.edu.tr

Adem KÖŞLÜ, *Doç. Dr.*
Şişli Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Dermatolojisi Kliniği (E)
ademkoslu@gmail.com

Nilgün KÜLTÜRSAY, *Prof. Dr.*
Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi
Neonatoloji Bilim Dalı (E)
ORCID: 0000-0003-0867-1514
nilgunkultursay@gmail.com

M. Mümtaz MAZICIOğLU, *Prof. Dr.*
Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi
Aile Hekimliği Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0002-6458-2906
mumtaz33@hotmail.com

Mehmet MELLİ, *Prof. Dr.*
Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi
Tıbbi Farmakoloji Anabilim Dalı (E)
ORCID: 0000-0003-4989-2743
mehmet.melli@medicine.ankara.edu.tr

Bengüsu MİRASOğLU, *Doç. Dr.*
İstanbul Tıp Fakültesi
Sualtı Hekimliği ve Hiperbarik Tıp Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0002-2062-0229
bengusu.mirasoglu@istanbul.edu.tr

Zeynep MISIRLIGİL, *Prof. Dr.*
Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi
İmmünoloji ve Alerjik Hastalıklar Bilim Dalı (E)
ORCID: 0000-0003-4624-4579
drmisirli@gmail.com

Fatih Mehmet MUTLU, Prof. Dr.

SBÜ Gülhane Tıp Fakültesi
Göz Hastalıkları Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0002-7796-6511
fmmutlu@sbu.edu.tr

Zuhal OKUYAN, Prof. Dr.

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi
Halk Sağlığı Anabilim Dalı (E)
ORCID: 0000-0003-2173-206X
zuhal.okuyan@gmail.com

Hüsamettin OLGUN, Uzm. Dr.

Kulak Burun Boğaz, Baş ve Boyun
Cerrahisi Uzmanı Serbest Hekim
husamettinolgun@yahoo.com

İlkay ERDOĞAN ORHAN, Prof. Dr.

Lokman Hekim Üniversitesi
Eczacılık Fakültesi Dekanı
ORCID: 0000-0002-7379-5436
ilkay.erdoganorhan@lokmanhekim.edu.tr

Özkan OĞUZ, Prof. Dr.

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi
Anatomi Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0002-3081-1467
ozoguz@cu.edu.tr

Adnan ÖMERUSTAOĞLU, Prof. Dr.

Biruni Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı
ORCID: 0000-0002-9082-4235
aomerustaoglu@biruni.edu.tr

Zafer ÖNER, Prof. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi
Genel Cerrahi Anabilim Dalı (E)
drzaferoner@gmail.com

İmran ÖZALP, Prof. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı (E)
ORCID: 0000-0002-8767-4723
ebrugirisim@yahoo.com.tr

Zühal ÖZAYDIN, Prof. Dr.

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
Cerrahpaşa Tıp Fakültesi
Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı (E)
aytenaltintas@medipol.edu.tr

Dilşad Foto ÖZDEMİR, Prof. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları
Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0002-9077-8419
dilsad.fotoozdemir@hacettepe.edu.tr

Özcan ÖZEKE, Prof. Dr.

Ankara Bilkent Şehir Hastanesi
Kardiyoloji Kliniği
ORCID: 0000-0002-4770-8159
ozcanozeke@gmail.com

Abdullah ÖZEN, Prof. Dr.

Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi
ORCID: 0000-0002-9307-2841
abdullahozen@hotmail.com

Levent ÖZTÜRK, Prof. Dr.

Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi
Fizyoloji Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0002-0182-3960
leventozturk@trakya.edu.tr

Recep ÖZTÜRK, Prof. Dr.

İstanbul Medipol Üniversitesi Tıp Fakültesi
Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik
Mikrobiyoloji Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0002-2623-7212
rozturk@medipol.edu.tr

Şevkat Bahar ÖZVARIŞ, Prof. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Halk Sağlığı
Enstitüsü ile Kadın Sorunları
Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü
ORCID: 0000-0003-0650-2952
sevkato@hacettepe.edu.tr

Semra ÖZÇELİK, Prof. Dr.

Bezmîâlem Vakıf Üniversitesi Tıp Fakültesi
Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0001-9237-6723
semraozcelik@bezmialem.edu.tr

Hakan PARLAKPINAR, Prof. Dr.

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi
Tıbbi Farmakoloji Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0001-9497-3468
hakan.parlakpinar@inonu.edu.tr

Figen PASLI, *Doç. Dr.*

Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Sosyal Hizmet Bölümü
ORCID: 0000-0001-7150-8264
fpasli@gmail.com

Ayla Gülden PEKCAN, *Prof. Dr.*

Hacettepe Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve
Diyetetik Bölümü (E)
ORCID: 0000-0002-2037-3037
gulden.pekcan@hku.edu.tr

M. Hakan POYRAZOĞLU, *Prof. Dr.*

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi
ORCID: 0000-0002-5142-8432
drpoyrazoglu@yahoo.com

Gülşen SALGAR, *Tarih Öğretmeni*

Karabağlar Fevzi Özakat Anadolu Lisesi Müdürü
ORCID: 0000-0002-3276-7084
salgargulsen75@gmail.com

Günay SANER, *Prof. Dr.*

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı (E)
gunaysaner@gmail.com

Hasan Hüseyin SARI, *Dr., PhD.*

Tıp Tarihi ve Etik Doktoru
Serbest Araştırmacı
ORCID: 0000-0002-6431-2260
h13alucard@gmail.com

Gülay SATAR, *Uzm. Dr.*

Deri ve Zührevi Hastalıkları
Tıp Doktoru Serbest Araştırmacı
ORCID: 0009-0000-4113-4206
gsatar@hotmail.com

Sefa SAYGILI, *Prof. Dr.*

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Psikoloji Bölüm Başkanı
ORCID: 0000-0002-2993-5825
sefasaygili@hotmail.com

Abdullah SAYINER, *Prof. Dr.*

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı (E)
ORCID: 0000-0002-6788-9727
sayiner2011@gmail.com

Bilge SENER, *Prof. Dr.*

Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi (E)
ORCID: 0000-0002-7672-3489
bilgesener11@gmail.com

Canan SEREN, *Prof. Dr.*

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi
Neonatoloji Bilim Dalı
ORCID: 0000-0002-7955-5943
drcananaygun@gmail.com

Gültekin SÜLEYMANLAR, *Prof. Dr.*

Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi
İç Hastalıkları Anabilim Dalı
Nefroloji Bilim Dalı (E)
ORCID: 0000-0001-7935-6402
gsuleymanlar@akdeniz.edu.tr

Emre ŞİMŞEK, *Spiker*

Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu
ORCID: 0009-0008-4863-1211
emre.simsek@trt.net.tr

Yılmaz TABEL, *Prof. Dr.*

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Nefrolojisi Bilim Dalı
ORCID: 0000-0001-7359-4944
yilmaztabel@yahoo.com

Nur TAN, *Prof. Dr.*

İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi
Farmakognozi Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0001-7958-1917
nurtan@istanbul.edu.tr

Lokman H. TANRIVERDİ, *Dr. Öğr. Üyesi*

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi
Tıbbi Farmakoloji Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0003-4263-5234
lokmanhekim.tanriverdi@inonu.edu.tr

Gülaçtı TOPÇU, *Prof. Dr.*

Bezmîâlem Vakıf Üniversitesi
Eczacılık Fakültesi Farmakognozi Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0002-7946-6545
gulacti_topcu@yahoo.com

Ozan TURAMANLAR, *Prof. Dr.*

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Tıp Fakültesi
Anatomi Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0002-0785-483X
ozanturamanlar@hotmail.com

Mehmet UHRİ, *Uzm. Dr.*
Patolog, Emekli
ORCID: 0000-0002-5031-3078
muhrim@gmail.com

İbrahim ULMAN, *Prof. Dr.*
Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0002-5706-5388
ibrahim.ulman@ege.edu.tr

Yiğit UYANIKGİL, *Prof. Dr.*
Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi
Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0002-4016-0522
yigit.uyanikgil@ege.edu.tr

Meltem UYAR, *Prof. Dr.*
Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi
Anesteziyoloji ve Reanimasyon Anabilim Dalı
Algoloji Bilim Dalı
ORCID: 0000-0001-8531-6351
meltemuyar@gmail.com

Hilmi UYSAL, *Prof. Dr.*
Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi
Nöroloji Anabilim Dalı (E)
ORCID: 0000-0002-6063-377X
hilmi.uysal@gmail.com

Reyhan UÇKU, *Prof. Dr.*
Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi
Halk Sağlığı Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0003-0254-571X
reyhan.ucku@deu.edu.tr

Nigar VARDI, *Prof. Dr.*
İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi
Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0003-0576-1696
nigar.vardi@inonu.edu.tr

Aydemir YALMAN, *Uzm. Dr.*
Göztepe Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği
Şef Yardımcısı,
Vefat Etti

Cavit Işık YAVUZ, *Doç. Dr.*
Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi
Halk Sağlığı Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0001-9279-1740
cavityavuz@gmail.com

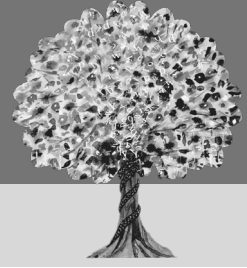
Mehmet Oğuz YENİDÜNYA, *Prof. Dr.*
Bursa Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi
Plastik Rekonstrüktif ve
Estetik Cerrahi Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0003-1990-5427
moguzy@gmail.com

Akgül YEŞİLADA, *Prof. Dr.*
Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi
Eczacılık Temel Bilimleri Anabilim Dalı (E)
ORCID: 0000-0002-8594-2915
akgulyesilada@hotmail.com

Selçuk YÜCESAN, *Prof. Dr.*
Başkent Üniversitesi Konya Uygulama
ve Araştırma Merkezi
Çocuk Cerrahisi Kliniği
ORCID: 0000-0003-0337-6006
syucesan3@gmail.com

Yaman ZORLUTUNA, *Prof. Dr.*
Bayındır Hastaneleri
Kalp ve Damar Cerrahisi Kliniği
ORCID: 0000-0002-8137-4391
yamanzorlutuna@gmail.com

İçindekiler*

1. **Abdullah Bey 1800**1
Türk Kızılayı Kurucularından
Prof. Dr. Sefa SAYGILI
2. **Kırımlı Aziz Bey 1840**.....7
Tıp Dilini Türkçeleştirme Sevdalısı
Prof. Dr. Sefa SAYGILI
3. **Tevfik Sağlam 1882**..... 13
Sürekli Çalışmak, Sürekli Yaratmak,
Sürekli Hizmetle Geçen 81 Yıllık Ömür
Prof. Dr. Mehmet KARADAĞ
4. **Erich Frank 1884**..... 21
Modern Dahiliyenin Kurucusu,
Türkiye Sevdalısı
Prof. Dr. Alphan CURA
5. **Mazhar Osman Uzman 1884**..... 27
Türk Psikiyatrisinin Kilometre Taşı
Prof. Dr. Hakan KUMBASAR
6. **Hulusi Behçet 1889**..... 37
Dünya Tıp Literatüründe
En Bilinen Türk Doktor
Uzm. Dr. Gülay SATAR
7. **Albert Eckstein 1891** 45
Ülkemizde Modern Pediatrinin Kurucusu
Prof. Dr. Habip ALMIŞ
8. **Hüseyin Hulki Cura 1893** 53
Curabey
Prof. Dr. Alphan CURA
9. **Behçet Uz 1893**..... 59
Behçet Uz Çocuk Hastanesi Kurucusu
Prof. Dr. Demet CAN
10. **Reşit Galip Baydur 1893** 63
Milli Eğitim Bakanı, Andımızın Yazarı
Prof. Dr. Alphan CURA
11. **Süreyya Tahsin Aygün 1895** 69
Dayanıklı Kuru Sığır Veba Aşısı Mucidi
Prof. Dr. Abdullah ÖZEN
12. **Süheyl Ünver 1898**..... 73
Ressam, Tezyinat ve Minyatür Sanatçısı,
Tıp Tarihinde Öncü
Prof. Dr. Zuhâl ÖZAYDIN
13. **Sadi Irmak 1904** 81
Bir Kültür ve Tıp İnsanı
Prof. Dr. Levent ÖZTÜRK
14. **Emin Burad 1906**..... 85
Ankara Tıp KBB Öncülerinden
Prof. Dr. Muharrem GERÇEKER
15. **Kamile Şevki Mutlu 1906** 89
Türkiye'nin İlk Kadın
Tıp Profesörü ve Patoloğu
Prof. Dr. Alp CAN
16. **Bahtiyar Demirağ 1910** 93
Ankara Tıp Çocuk Kliniği Duayen Hocası
Prof. Dr. Nejat AKAR

17. **Ekrem Kadri Unat 1914**..... 101
Çınarlar Ayakta Ölü
Prof. Dr. Recep ÖZTÜRK
18. **Nusret Fişek 1914**..... 115
Toplum Hekimliğinin Önderi
Prof. Dr. Ayşe AKIN
19. **Selahattin Akkaynak 1914** 123
Göğüs Hastalıklarının
Dahiliyeden Ayrı Bölüm Olmasının Öncülerinden
Prof. Dr. Zeynep MISIRLIGİL
20. **İhsan Doğramacı 1915** 129
Hoca Bey
Türkiye Milli Pediatri Derneği Yönetim Kurulu
21. **Lütfü Tat-1 1915** 137
Ankara Tıp Dermatoloji Efsane Hocası
Prof. Dr. Aysel GÜRLER
22. **Lütfü Tat-2** 141
Ankara Tıp Dekanı
Osman Akata 1923..... 143
İnsanlar Yaşarken Hatırlanmalı
Demir Ali Uğur 1927 145
Türk Netter'i
Prof. Dr. Semih BAŞKAN
23. **Abidin Şakir Ara 1916**..... 149
Çağdaş Hastane Yönetimi ve
Göz Hastalıkları Öncülerinden
Uzm. Dr. Sunay DUMAN
24. **Cihat Tahsin Gürson 1916**..... 157
İstanbul Tıp Çocuk Kliniği Kurucularından
Prof. Dr. Günay SANER
25. **Osman Nuri Aker 1916**..... 161
Ülkemizde Sitolojinin Öncülerinden
Prof. Dr. Handan AKER
26. **Muzaffer Akyol 1917**..... 167
Halk Sağlığı Öncülerinden
Rahmi Dirican 1928
Halk Sağlığı Öncülerinden
Prof. Dr. Necati DEDEOĞLU
27. **Selahattin Akçiçek 1918** 171
Halk Adamı Bir Hekim ve Siyasetçi
Gülşen SALGAR
Dr. İ. Eren AKÇİÇEK
28. **İsmail Ulutaş-1 1919**..... 179
Ege Tıp Morfoloji Efsanesi
Prof. Dr. Yiğit UYANIKGİL
Prof. Dr. Servet ÇELİK
İsmail Ulutaş-2
Uzm. Dr. Mehmet UHRİ
29. **Şemsi Gök 1920**..... 189
İlk Adli Tıp Kitabı Yazarlarından
Kriton Dinçmen 1924
Adli Psikiyatrinin Öncülerinden
Zeki Soysal 1951
Adli Tıp Öncülerinden
Prof. Dr. Gürol CANTÜRK
30. **Faruk Nemlioğlu 1921** 197
Türk Dermatolojisi Duayenlerinden
Doç. Dr. Adem KÖŞLÜ
31. **Sami Zan 1921** 201
Tiyatrolaştırılmış Dersleriyle Bir Efsane
Uzm. Dr. Ümit EVRAN
32. **Sabiha Cura Özgür-1 1922** 209
Ege Tıp Pediatri Kurucusu
Prof. Dr. Nilgün KÜLTÜRSAY
Sabiha Cura Özgür-2 214
Çocuk Hastalıklarına
"Sağlık" Kavramını İlave Eden
Dünyanın İlk Sosyal Pediatri Kitabı Yazarı
Prof. Dr. Alphan CURA

33. **Aliye Erkoçak 1923** 217
Tıp Alanında Elektron Mikroskobu
İlk Kez Kullanan
Prof. Dr. Alp CAN
34. **Şükrü Kaymakçalan 1923** 221
"Farmakolojinin Dört Atlısı"ndan
Rüştü Kazım Türker 1928
"Farmakolojinin Dört Atlısı"ndan
Oğuz Kayaalp 1931
"Farmakolojinin Dört Atlısı"ndan
Burhan Kemal Kıran 1932
"Farmakolojinin Dört Atlısı"ndan
Prof. Dr. Mehmet MELLİ
35. **İhsan Numanoğlu 1923** 231
Ülkemizde Çocuk Cerrahisinin Kurucusu
Prof. Dr. İbrahim ULMAN
36. **İlhan Vidinel 1924** 237
Ülkemizin İlk Göğüs Hastalıkları Uzmanı
Prof. Dr. Abdullah SAYINER
37. **Kasım Cemal Güven 1925** 241
Eczacılık Bilim ve Etiğinin Duayeni
Prof. Dr. Atilla HINCAL
38. **Mualla Öztürk 1925** 247
Çocuklara Adanmış Bir Yaşam
Prof. Dr. İlgı Öztürk ERTEM
39. **Mustafa Orhan Öztürk 1925** 253
Eserleri ve Öğretisiyle Ölümsüz Bir Öncü
Prof. Dr. İlgı Öztürk ERTEM
40. **Rıdvan Ege 1925** 259
Ülkemizin Ortopedi ve Travmatoloji Duayeni
Prof. Dr. Mahmut Nedim DORAL
41. **Fikret Mutlu 1926** 263
Retina Dekolmanı
Cerrahisinde Öncülerden
Prof. Dr. Fatih Mehmet MUTLU
42. **Fuat Aziz Göksel 1926** 269
Güçlü Hitabetiyle
Törenlerin Vazgeçilmez Hocası
Prof. Dr. Berna ARDA
43. **Ahmet Tutan 1927** 275
Ege Tıp Anestezi Bölümü Kurucusu
Prof. Dr. Meltem UYAR
44. **Ayhan Songar-1 1927** 281
Çok Yönlü Nöropsikiyatrist
Prof. Dr. İbrahim BALCIOĞLU
- Ayhan Songar-2** 284
Gönül İnsanı Psikiyatri Duayeni
Prof. Dr. Sefa SAYGILI
45. **Olcay Neyzi 1927** 289
Pediatri Bir Kutup Yıldızı
Prof. Dr. Hülya GÜNÖZ
46. **Refik Çapanoğlu 1927** 295
Tüp Bebek Uygulamasının Öncüsü
Uzm. Dr. Mehmet UHRİ
47. **Şinasi Özsoylu-1 1927** 299
Papyon, Serum Fizyolojik
ve Metilprednizolon
Prof. Dr. Mehmet Oğuz YENİDÜNYA
- Şinasi Özsoylu-2** 301
Hatalarımdan Öğrendiklerim
Prof. Dr. Şinasi ÖZSOYLU
48. **Tali Ural-1 1927** 305
Bilge Bir KBB Duayeni
Uzm. Dr. Hüsamettin OLGUN
- Tali Ural-2** 308
Atatürk Üniversitesi Kurucularından
Uzm. Dr. Çoşkun ŞİMŞEKLİ
49. **Atalay Yörükoğlu 1928** 311
Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Öncülerinden
Prof. Dr. Füsun Çetin ÇUHADAROĞLU

50. **Ayten Arcasoy 1928**..... 321
Talasemi ve Çinko Eksikliği
Alanında Öncülerden
Prof. Dr. Duran CANATAN
51. **İsmet Karacan 1929**..... 329
Dünya Uyku Tıbbının Öncülerinden
Prof. Dr. Levent ÖZTÜRK
52. **Ayşe Baysal 1930**..... 333
Mercimek Ayşe
Prof. Dr. Ayla Gülden PEKCAN
53. **Kemal Bayazıt 1930**..... 339
Kalp Cerrahisi Öncülerinden
Prof. Dr. Yaman ZORLUTUNA
54. **Ayhan Ulubelen 1931**..... 345
Eczacılık Analitik Kimyada Bir Yıldız
Prof. Dr. Gülaçtı TOPÇU
55. **Ahmet Hulusi Köker 1931** 349
Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kurucularından
Prof. Dr. M. Mümtaz MAZICIOĞLU
56. **Baha Taneli 1931** 355
Ege Tıp Çocuk Gastroenteroloji
Bilim Dalı Kurucusu
Prof. Dr. İbrahim ULMAN
57. **Bülent Timlioğlu 1932**..... 359
Ankara Tıp Çocuk Cerrahisi
Kurucularından
Dr. Hatice Semrin Timlioğlu İPER
58. **Mekin Tanker 1932** 363
Eczacılık Mesleğinin Unutulmaz Hocası
Prof. Dr. Bilge ŞENER
Prof. Dr. Semra KURUCU
59. **Nevbahar Taneli 1932** 371
Dokuz Eylül Pediatri Öncüsü
Prof. Dr. Salih KAVUKÇU
60. **Altan Günalp 1933**..... 375
ÖSYM Denince Akla "O" Gelir
Prof. Dr. Şükriye AYTER
61. **Erol Kınık 1933** 381
Hacettepe Ergen Sağlığı Kurucularından
Prof. Dr. Orhan DERMAN
62. **Münevver Bertan 1933**..... 385
Pediatriinin Halk Sağlığı Uygulamalarında
Bir Öncü
Prof. Dr. Levent AKIN
63. **İmran Özalp 1934** 391
Fenilketonüri Taramasında Bir Öncü
Prof. Dr. İmran ÖZALP
64. **İbrahim İldırım 1936**..... 395
Çocuk Enfeksiyon Hastalıklarında
Öncülerden
Prof. Dr. Mustafa HACIMUSTAFAOĞLU
65. **Cumhur Ertekin 1937**..... 399
Aklı Hür, Vicdanı Hür, İrfanı Hür
Bir Klinik Nörofizyoloji Öncüsü
Prof. Dr. Hilmi UYSAL
66. **Nevzat Eren 1937**..... 405
Sağlık Yönetimi Başucu Kitabının Yazarı
Prof. Dr. Ayşe AKIN
67. **Alphan Cura-1 1938**..... 411
Ege Tıp Pediatri Duayeni
Prof. Dr. Yılmaz TABEL
- Alphan Cura-2** 419
Prof. Dr. Alphan CURA
68. **H. Hüsrev Hatemi 1938**..... 423
Sosyolog, Felsefeci, Şair ve
Endokrinolojide Duayen
Prof. Dr. Betül Uğur ALTUN
69. **Tuncer Karpuzoğlu 1938** 429
Akdeniz Üniversitesini Organ Naklinde
Dünya Markası Yapan Öncü
Prof. Dr. Gültekin SÜLEYMANLAR

70. **Bilgin Timuralp 1939** 435
Anadolu Kardiyoloji Dergisinin
Unutulmaz Editörü
Prof. Dr. Özcan ÖZEKE
71. **Gülendame Saygı 1939**..... 445
Tıbbi Parazitolojide Bir Öncü
Prof. Dr. Semra ÖZÇELİK
72. **Ayşe Akın 1941** 451
Halk Sağlığı Perspektifinden
Kadın Sağlığı Alanında Öncü
Prof. Dr. Ü. Şevkat Bahar ÖZVARIŞ
73. **Recep Mesut 1941** 457
Tıbbi Terminolojide Öncü Bir Anatomist
Prof. Dr. Ozan TURAMANLAR
74. **Cevat Yakut 1942**..... 465
Kalp Damar Cerrahisi Duayenlerinden
Prof. Dr. Nilgün BOZBUGA
75. **Tuncay Özgünen 1942** 473
Çukurova Fizyolojide Bir Öncü
Prof. Dr. Sanlı Sadi KURDAK
76. **Orhan Ekrem Müftüoğlu 1943** 479
Hematoloji Duayenlerinden
Prof. Dr. Orhan AYYILDIZ
77. **Fahri Dere 1943** 485
Çukurova Anatomi Kurucusu ve
Dere Anatomi Kitabı Yazarı
Prof. Dr. Özkan OĞUZ
78. **Sunay Duman 1944** 489
Ankara Hastanesi Modern
Göz Kliniği Kurucusu
Uzm. Dr. Bekir Sıtkı ASLAN
79. **Mehmet Haberal 1944** 495
Transplantasyon Duayeni ve
Başkent Üniversitesi Kurucusu
Prof. Dr. Zafer ÖNER
80. **Hasan Yazıcı 1945**..... 503
Romatoloji Biliminde ve Etikete Öncü
Prof. Dr. Özgür KASAPÇOPUR
81. **Necati Dedeoğlu 1945** 507
Sahada Dur Durak Bilmeyen Halk Sağlığı
Uzm. Dr. Hakan ERENGİN
82. **Enver Hasanoğlu 1946**..... 513
IPA Başkanlığı Yapan İkinci Türk
Prof. Dr. Aysun BİDECI
83. **Aydemir Yalman 1947** 519
Sendrom ve Sözlük Dergisi Editörü
Uzm. Dr. K. Aydemir YALMAN
84. **Maide Çimşit 1947** 527
Hiperbarik Tıbbın Öncülerinden
Doç. Dr. Bengüsu MİRASOĞLU
85. **Ufuk Beyazova 1947**..... 533
Sosyal Pediatri Öncülerinden
Prof. Dr. Figen Şahin DAĞLI
Doç. Dr. Figen PASLI
86. **Ayten Altıntaş 1948** 539
Isparta Gülünü Bir İlaç Olarak
Tanıtan Tıp Tarihçisi
Dr. Rana Babaç ÇELEBİ
87. **Erdem Yeşilada 1949** 545
Ülkemizde Fitoterapinin Öncülerinden
Prof. Dr. Akgül YEŞİLADA
88. **Mehmet Arif Akşit 1949**..... 553
Pamukkale Üniversitesi Kurucu Rektörü
Prof. Dr. M. Arif AKŞİT
89. **Hüseyin Gazanfer Aksakoğlu 1950**..... 563
Dokuz Eylül Halk Sağlığında
Bir Eğitim Ustası
Prof. Dr. Ş. Reyhan UÇKU
Prof. Dr. Zuhâl OKUYAN
90. **Selim Kurtoğlu 1950**..... 569
Erciyes Tıp Çocuk Endokrin
Kurucusu ve Öncüsü
Prof. Dr. M. Hakan POYRAZOĞLU

91. **Ünsal Domaniç 1950** 575
Omurga Cerrahisinin Öncülerinden
Prof. Dr. Olcay GÜLER
92. **Zeynep Mısırlıgil 1950** 579
Erişkin Alerji Alanı Öncülerinden
Prof. Dr. Sevim BAVBEK
93. **Osman Faruk Şenyüz 1950** 587
Çocuk Cerrahisi Öncülerinden
Cenk Büyükanıl 1952
Çocuk Cerrahisi Öncülerinden
Prof. Dr. Selçuk YÜCESAN
94. **Çağatay Güler 1951** 593
Çok Yönlü Halk Sağlığı Duayeni
Doç. Dr. Cavit Işık YAVUZ
95. **Nil Sarı 1951** 600
Cerrahpaşa Tıp Tarihi Müzesi Kurucusu
Dr. Hasan Hüseyin SARI, PhD
96. **Haluk Şavlı 1952** 607
İç Hastalıkları Öncülerinden
Prof. Dr. Gülali AKTAŞ
97. **Mehmet Emin Yılmaz 1952** 613
Güneydoğu Anadolu Bölgemizin
Duayen Nefroloğu
Prof. Dr. Ali Kemal KADİROĞLU
98. **Nejat Akar 1952** 617
İlk Moleküler Biyoloji ve Moleküler Genetik
Laboratuvarı Kurucusu
Doç. Dr. Zehra Şule HASKOLOĞLU
99. **Nevzat Tarhan 1952** 627
Psikiyatride Ezberleri Bozan Duayen
Emre ŞİMŞEK
100. **Bilge Şener 1953** 631
Farmakognozide Bir Duayen
Prof. Dr. İlkey Erdoğan ORHAN
101. **Mehmet Sadık Demirsoy 1953** 637
Çok Yönlü Bir Tıp Duayeni
Prof. Dr. Arzu BAKIRTAŞ
102. **Müjdat Başaran 1953** 643
Tıp Eğiticiğinde Bir Deha
Prof. Dr. İlgı Öztürk ERTEM
103. **Gülaçtı Topçu 1954** 649
Doğal İlaç Etken Bileşikleri
Keşfinde Öncü
Prof. Dr. Nur TAN
104. **Hacı Ahmet Acet 1954** 655
Anlatılmaz Yaşanır
Prof. Dr. Hakan PARLAKPINAR
105. **Murat Yurdakök 1954** 661
Yurdakök Pediatri Editörü
Yenidoğan Duayenlerinden
Prof. Dr. Canan SEREN
106. **Cengiz Yakıncı 1955** 669
Sağlık Bilimleri Arasında Kitaplarla Köprüler Kuran,
İnönü Tıp Pediatri Kurucusu
Prof. Dr. Nigar VARDI
107. **Mehmet Emin Darendeliler 1955** 679
Radyasyon Onkolojisi Duayenlerinden
Doç. Dr. Şimay GÜROCAK
108. **Fusun Çuhadaroğlu 1957** 683
ISAPP Başkanı Olan İlk Türk
Prof. Dr. Dilşad Foto ÖZDEMİR
109. **İsmet Aydoğdu 1957** 691
Hematoloji Öncülerinden
Uzm. Dr. Ayşe KAYA

- 110. Kadriye Yurdakök 1957.....697**
 Sosyal Pediatri Öncülerinden
Dr. Öğr. Üyesi Melda ÇELİK
- 111. Işıl Berat Barlan 1958.....703**
 Işık Saçan Bir Öncü
Prof. Dr. İlgi Öztürk ERTEM
- 112. Kamile Aydan İkinciçoğulları 1959.....709**
 Ankara Tıp Çocuk İmmünolojisinde
 Öngörülü Bilim İnsanı
Doç. Dr. Zehra Şule HASKOLOĞLU
- 113. Süheyla Ünal 1960.....717**
 Psikodrama Öncülerinden
 Bir Eğitim Sevdalısı
Uzm. Dr. Lara Utku İNCE
- 114. Adnan Yüksel 1963727**
 Biruni Üniversitesi Kurucu Rektörü
Prof. Dr. Adnan ÖMERUSTAOĞLU
- 115. Ahmet Kızılay 1967.....733**
 Sabırlı KBB Hocası ve
 İnönü Üniversitesi Eski Rektörü
Dr. Öğr. Üyesi Lokman H. TANRIVERDİ
- 116. Tolga Fikri Köroğlu 1968.....741**
 Doğuştan Bir Hekim
Prof. Dr. İlgi Öztürk ERTEM
- 117. Göksel Altınışik Ergur 1969.....747**
 Üretmeyi Düstur Edinmek
Uzm. Dr. Nazlı ÇETİN
- 118. Mehmet Ali Erkut 1974755**
 Kemik İliği Nakli Öncülerinden
 Özlem Önal ERKURT
- 119. Duran Canatan 1956761**
 Talasemiye Adanmış Bir Ömür
Prof. Dr. Duran CANATAN

*Doğum tarihine göre sıralanmıştır.

Prof. Dr. Sefa SAYGILI*

Avusturya-Macaristan İmparatorluğu 19. yy. Avrupası'nın en büyük devletlerinden biri idi. Çok uluslu yapıya sahip olup, Habursburg Hanedanı tarafından yönetiliyordu. Habursburgların en büyük korkusu 1789'da Fransız İhtilali ile dünya gündemini işgal eden Ulusçuluk Hareketleri idi. Çağın yükselen değeri olan ulusçuluk çok uluslu devletler için yıkım olarak kabul ediliyordu.

Osmanlı Devleti, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu, Çarlık Rusya'sı hep bu ulusçu eylemleri imparatorluk hukuku açısından tehlikeli buluyorlardı. Avrupa'yı kasıp kavuran ulusçu hareketler 1830'da liberal ayaklanma olarak başladı. 1848'de ise özgürlükçü ve ulusçu akım olarak devam etti. Kimi Avrupa ülkeleri ulus bazında özgürlükçü akımların ışığında yeniden yapılıyor iken Avusturya-Macaristan İmparatorluğu bu yeni akıma direniyordu.

İşte kahramanımız Abdullah Bey'in öyküsü bu yıllarda başlar. O, 1800 yılında Karl Eduard Hamerschmidt adıyla Viyana'da doğdu. Öğrenimini Viyana Akademisinde yaptı. Mineraloji, Jeoloji ve Fossil Bilim Dalında uzman olan Karl Eduard, Viyana'da bir de ziraat dergisi çıkarmaya başladı. Akademik çevrelerde sözüne başvuru olan, ilmine güvenilen saygın bir kişilik geliştirdi. 1848'de Macaristan'da Kont Koşot'un önderliğinde başlayan Macar Ulusçu eylemlerinin yanında yer aldı. Avusturya, Macaristan'da başlayan ayaklanmayı çok kanlı bir şekilde bastırarak Kont Koşot'u ve dava arkadaşlarını idam ettiren 30 tane Macar, Osmanlı Devleti'ne sığındılar. Bunlar arasında bizi yakından ilgilendiren iki tanıtık isim vardır. Biri İstanbul divan edebiyatının ünlü kadın ozanlarından Şair Nigar'ın babası Macar Osman, diğeri ise **Karl Eduard** idi.

Macar hükümeti bu otuz kişiyi Osmanlı Devleti'nden resmen istedi. Osmanlı Devleti ise İngiliz elçisi Palmerston'a durumu bildirdi. Bu olayda İngilizler, Osmanlıların yanında olacağını söylediler. Böylece Osmanlı Devleti de otuz kişiyi siyasi mülteci olarak kabul etti. Prof. Dr. Ekrem Kadri Unat hocamızın deyişiyle; "Bab-ı Ali, Türk ulusuna layık bir mertlikle sığınacak mültecileri geri vermeyeceğini bildirdi. Mülteciler böylece canlarını kurtardılar."

İngiltere 13. yy.da ilan edilen Manga Cartadan bu yana parlamenter düzene ve ulusçuluğa yatkın olduğundan İngiliz kamuoyunda bu tür eylemler hep kabul görüyordu. Bu nedenle Osmanlı Devleti'nin bu jesti İngiltere tarafından büyük bir hayranlıkla ve takdirle karşılandı. O kadar ki Oxford Üniversitesi öğrencileri Osmanlı büyükelçisinin arabasını çeken atları açarak arabayı kendileri taşıdılar. Tüm Londra halkı büyükelçiyi çiçek ve konfeti yağmuruna tuttu. Bu olay Avrupa'nın ulusçu çevrelerinde Osmanlı saygınlığını artırmış oldu. Bu mültecilerin içinde bulunan Karl Eduard İslam dinini kabul

*Prof. Dr. Sefa Saygılı

Psikiyatri Uzmanı. 1956 yılında İskenderun'da doğdu. İÜ İstanbul Tıp Fakültesinden 1980 yılında mezun oldu. Aynı fakültenin psikiyatri anabilim dalında 1984'de psikiyatri uzmanlık eğitimini tamamladı. Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinde 1985 yılında psikiyatri uzmanı olarak göreve başladı. 1990 yılında aynı hastanede klinik şef muavini, 1991'de psikiyatri doçenti, 1992'de Bezmialem Vakıf Gureba Eğitim Araştırma Hastanesinde psikiyatri klinik şefi oldu. 2010'da Kırklareli Üniversitesi Sağlık Yüksekokuluna profesör olarak atandı. Kırklareli Üniversitesini temsilen 2011-2015 arasında Üniversitelerarası Kurul üyeliği yaptı. 2015'ten bu yana Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

öğretim üyesidir ve psikoloji bölüm başkanlığı görevini yürütmektedir. Ayrıca 1996'dan beri Adli Tıp Kurumu Gözlem İhtisas Dairesi üyesidir. Türkiye Kızılayının Merkez Yönetim Kurulu Üyeliği ve Genel Başkan Yardımcılığı görevini yerine getirmiştir. Türkiye Yeşilay Cemiyetinin 24 yılı Genel Başkan Yardımcısı olmak üzere 28 yıl yönetim kurulu üyesi olarak vazife almıştır. Psikiyatri uzmanı olarak serbest hekimliğe İstanbul Fatih'teki özel ofisinde devam etmektedir. Kırktan fazla popüler kitabı ve çok sayıda bilimsel makalesi bulunan Dr. Saygılı, evli ve 2 çocuk babasıdır.

İLERİ OKUMA

1. Borak S. Kızılay'ın Yüzüncü Yıldönümü. Hayat Tarih Mecmuası. Sayı:5, Haziran 1968.
2. Yeniaras O. Türkiye Kızılay Tarihine giriş. Kızılay Bayrampaşa Şubesi Yayını. İstanbul, 2000.
3. Akgün SK, Uluğtekin M. Hilal-i Ahmer'den Kızılay'a. Kızılay Yayını, 2000.
4. Saygılı S. Türk Kızılayı'nın Kurucusu: Dr. Abdullah Bey. Türk Kızılayı Yayını, 2017.

Prof. Dr. Sefa SAYGILI*

Her yıl 14 Mart Tıp Bayramı olarak kutlanıyor. Kutlamanın şöyle bir geçmişine bakarsak 14 Mart 1827'de II. Mahmut Dönemi'nde, Hekimbaşı Mustafa Behçet'in önerisiyle ilk cerrahhanenin, Şehzadebaşı'daki Tulumbacıbaşı Konağı'nda Tıphane-i Amire ve Cerrahhane-i Amire adıyla kurulması, Türkiye'de modern tıp eğitiminin başladığı gün olarak kabul edilir. Okulun kuruluş günü olan 14 Mart, "Tıp Bayramı" olarak kutlanmaktadır.

İlk kutlama, 1919 yılının 14 Mart'ında işgal altındaki İstanbul'da gerçekleşmiştir. O gün, tıbbiye 3. sınıf öğrencisi Hikmet Boran'ın önderliğinde, tıp okulu öğrencileri işgali protesto için toplanmış ve onlara devrin ünlü doktorları da destek vermişti. Böylece tıp bayramı, tıp mesleği mensuplarının yurt savunma hareketi olarak başlamıştır.

1929-1937 yılları arasında 12 Mayıs günü Tıp Bayramı olarak kutlandı. Bu tarih, Bursa'daki Yıldırım Darüşşifasında ilk Türkçe tıp derslerinin başladığı tarih Tıp Bayramı olarak kabul edildi. Ancak zamanla bu uygulamadan vazgeçildi ve yeniden 14 Mart Tıp Bayramı oldu. İşte ilk Türkçe tıp fakültesinin açılışında Kırımlı Aziz Bey'in büyük katkıları olmuştur.

Tıp Eğitimi Türkçe Oluyor

Osmanlı Devleti'nde modern tıp fakültesinin 1827'de açılmasına rağmen doktor sayısı ülke ihtiyaçlarını karşılamıyordu. Bu nedenle yabancı ülkelere deneyimli doktorlar getirilmekteydi. Dönemin padişahı II. Mahmut Galatasaray'daki Tıbbiyenin açılışında verdiği nutukta yabancı dille eğitimin amacını "*Sizlere Fransızca okutulmasındaki amacım tıp bilimini öğretip yavaş yavaş kendi dilimize almaktır.*" diye açıklamıştı. Ancak tıp dilinin öğrenilip kendi dilimize alınması çok da kolay olmadı. Fransızca tıp eğitimi, giderek büyük ölçüde azınlıkların yararlandığı bir hak olmaya başladı. Bu durumda yurt dışından getirilen yabancı dildeki yayınlara, özellikle de Fransızca yayınlara önem veriliyor, Türkçe tıp ders kitabı basılmıyordu.

Padişah Sultan II. Mahmut'un (1785-1839) açılış konuşması bu bağlamda ünlüdür. Sultan bu konuşmasında öğretim diline özellikle vurgu yapmış ve Fransızcanın gerekliliğini şu sözlerle anlatmıştır:

"... Çocuklar; bu binayı yüksek tıp okulu olmak üzere kurdum ve Mekteb-i Tıbbiye-i Adliye-i Şahane ismini verdim. (...) Bu mektebi diğer mekteplere tercih ettim ve öncelik verdim. Burada tıp bilimini Fransızca olarak öğreneceksiniz. Burada sizin aklınıza bir soru gelebilir ve bu "Bizim lisanımızda ve

21 Temmuz 1876 günkü toplantıda yeni kurulmuş olan dernek, Dr. Peştemalçıyan'ın nerisi üzerine diğer Kızılhaç cemiyetleriyle iş birliğine başlamıştır. Öte yandan, seçilen işaretin bütün devletlerce tanınması için Cenevre'deki Uluslararası Kızılhaç Komitesine başvurulmuştur. O sıralar Osmanlı İmparatorluğu'nun savaş hâlinde bulunduğu Rusya başta olmak üzere devletlerin çoğu Salib-i Ahmer'e uyumlu çalışmak ve davranışlar ile haklar açısından amblemlerin birbirinden ayırt edilmemeleri kaydıyla yeni amblemi onaylamışlardır. Aziz Bey'in en büyük hizmeti Kızılay'ın kuruluşunda olmuştur. Arkadaşları ile birlikte Hilali Ahmer'in tesisi sırasında Dr. Abdullah Bey'in yanında yer almış, zorlukları aşmasına yardımcı olmuş ve ha yerine bayrağımızdaki hilali amblem olarak kabul ettirmiştir. Kızılay'ın ülkemizde kurulması ve hizmete geçmesinde büyük yararlar gösteren Kırımlı Aziz Bey'e "Türk Kızılaycıları" minnettardır.

Kırımlı Aziz Bey 1878 yılında, daha 38 yaşında iken oldukça genç ve verimli çağında akciğer vereminden vefat etmiştir. Gerek bilim hayatımızda ve gerekse sosyal yardımlaşma alanlarında öncülük yapmış bu çok yönlü kişi, öldükten sonra Edirnekapı dışındaki mezarlıkta toprağa verilmişe de bu mahalde yeni yollar yapılırken kabri kaybolmuştur.

» *Not: Türk Kızılayı Kırımlı Dr. Aziz Bey'in kaybolan mezarının olduğu yere yakın (Edirnekapı dışı) sembolik bir anıt mezar yaptırmıştır. Bu mezar Eyüp Sultan semtindeki Defterdar Camisi haziresindedir.*

» *Yazar Prof. Dr. Sefa Saygılı'nın özgeçmişine "Anılarla Abdullah Bey" bölümünde ulaşılabilir.

İLERİ OKUMA

1. Sarı M. Osmanlılar Zamanında Yetişen Kırım Müellifleri. Bursalı Mehmet Tahir. Kültür Bakanlığı Yayını, 1990
2. Din G. Mekteb i Tıbbiye Matbaasında Basılan Arap Harfi Türkçe Yayınlar Aracılığı ile Tıbbiye'nin Yayın Faaliyetleri zerine Bir Değerlendirme (1844-1928). Doktora Tezi. I. . Sağlık Bilimleri Enstitüsü Deontoloji ve Tıp Tarihi Anabilim Dalı. İstanbul, 2003
3. Gövsa İA. Türk Meşhurları Ansiklopedisi,. Yedigün Neşriyatı, 1946
4. Akgün SK, Uluğtekin M. Hilâl-ı Ahmer'den Kızılay'a. Kızılay Yayını, 2000
5. Osmanlı Döneminde Darülfünun (1863-1922). Türkiye niversite Tarihi, Cilt 1. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2009
6. İhsanoğlu E. Darül fnn. Osmanlı'da Kültürel Modernleşmenin Odağı. Cilt 1 ve 2. İrcica Yayını, 2010
7. Türk ve Dünya nlleri Ansiklopedisi. Anadolu Yayıncılık. İstanbul, 1983
8. Unat EK. Yüz yıl nceki Tıbbiye Mektebinde bir Milliyetçilik mücadelesi. Fikir ve Sanatta Hareket Mecmuası, Sayı: 55 s.6, İstanbul 1970
9. Hatipoğlu T. Jn Türklerden Son Türklere Tıbbiyeli. Otopsi Yayınları, 2002
10. Saygılı S. Türk Kızılayı'nın Kurucularından: Kırımlı Dr Aziz Bey. Türk Kızılayı Yayını Ankara, 2011.

Sürekli Çalışmak, Sürekli Yaratmak, Sürekli Hizmetle Geçen 81 Yıllık Ömür

Prof. Dr. Mehmet KARADAĞ*

Tevfik Salim Sağlam Paşa'nın hayatını "sağlık için vatana adanmış seksen bir yıllık bir ömür" olarak özetlemek mümkündür. Osmanlı Dönemi'nde doğmuş, Gülhane tarihinin başlangıç dönemini yaşamış, Balkan Savaşı ve Birinci Dünya Savaşı'nda Kafkas Cephesi'nde Türk ordusunun sağlık hizmetlerine bizzat katılmış, yönetmiş, bulaşıcı hastalıklarla savaşı planlamış ve uygulanmasını sağlamıştır ve Cumhuriyetimizin kuruluşunda büyük yararlıklar göstermiş değerli bir bilim adamı, disiplinli bir subay ve en önemlisi azimli bir vatanseverdir. Tevfik Sağlam Hoca hayatı boyunca yaşadıklarının, yaptıklarının büyük kısmını kaleme almış ve çoğunu belgelemiştir. Gülhane'deki eğitim dönemine ve Kafkas Cephesi'ne ait yazıları, kendisi hakkında yazılanlar, özel günlerde yaptığı konuşmalar ve bazı çok özel arşiv dokümanları incelendiğinde aradan geçen yüzyıla rağmen, o günleri en ince detayına kadar okuyup, yaşadıklarını sanki oradaymışçasına hissedebiliyoruz. Bu belgelerin ışığında Tevfik Sağlam Paşa'nın anılarından bir demet bu yazıda derlenmiştir.

Çocukluğu ve Okul Hayatı

Ali Tevfik Salim Sağlam, 27 Mayıs 1882 tarihinde İstanbul'da doğdu. Eğitim hayatına henüz beş yaşını bitirmeden 1888 yılında Sultanahmet, Peykhane Sokak, Üçler Mektebinde başladı. Fakat ilköğrenimini Nahilbent Okulunda tamamladı. Ortaokul düzeyindeki eğitimini askeri eğitim veren Soğukçeşme Askeri Rüştiyesinde, Lise düzeyindeki eğitimini Tıbbiyeye öğrenci yetiştiren Çengelköy Tıbbiye İdadisinde 1894 - 1898 yılları arasında tamamladı. Daha sonra Sarayburnu Demirkapı'daki Askerî Tıbbiye okuluna geçti.

İlk Torasentez

Tıbbiyede gayretli ve başarılı bir öğrenciydi, son sınıfta staj yaparken hastaların tedavilerini dikkatle izler ve klinik derslerini Fransızcadan takip eder, Paris İç Hastalıkları Kliniği profesörü Dieulafoy'un akıcı bir dille yazılmış dört ciltlik kitabını okumaya doyamazdı. Fransızca tıp mecmualarını da o zaman okumaya başladı. *La Semaine Medicale* ve yeni çıkmaya başlayan *La Presse Medicale*'i Babıâli Caddesi'ndeki kitapçı Nikoladi'den alırdı. Yenilikleri okudukça bizim eksikliklerimize çok üzülürdü. Son sınıftayken, Dieulafoy, epanşmanlarda ponksiyon yaparak alınan sıvının sitolojik muayene (*cyto-diagnostic*) yöntemini anlatan, plöreziler hakkındaki derslerini yayımladı. Bu dönemde tıbbiyede Eksüdatif plöre-

İLERİ OKUMA

1. Bařustaoęlu A. Bir Nefes Sıhhat Tefik Sağlam'ın Yaşamı, Türkiye İş Bankası Kùltür Yayınları, Ayhan Matbaası, İstanbul, Nisan 2016.
2. Sağlam T. Nasıl Okudum, (Yayına Haz: Hùsrev Hatemi, Aykut Kazancıgil), İstanbul, 1981.
3. Sağlam T. Büyük Harp'te 3'üncü Ordu'da Sıhhi Hizmet, Askeri Matbaa, İstanbul, 1941.
4. Fişek N. "Bir Önder: Tefik Salim Sağlam", Toplum ve Hekim, C 7, S 47, Ekim 1991, s. 64.
5. Yıldırım N, Gürhan M. Türk Göğüs Hastalıkları Tarihi, Editör: Muzaffer Metintaş, Ada Ofset Matbaacılık Tic. Ltd. şti., İstanbul 2012.
6. Gökçe Tİ, Üster SN. Tefik Sağlam 1882-1963, Üçüncü Cilt, Hilal Matbaacılık Koll. şti., İstanbul 1971.
7. Aydın N. Kafkas Cephesinde Tahliye ve Sıhhiye Hizmetleri, Sonçağ Yayıncılık, Ankara 2015.

Prof. Dr. Alphan CURA*

Anılarla Tıpta Öncüler kitabının editörleri bana ulaşır, yapmak istediklerini anlattıklarında, kendilerine düşüncelerimi sıralarken, kitap ülke tıbbına hizmeti hedef aldığına göre, öncülüğün sınırlarını bilimsel başarı ölççeğinde tutmamalarını, Tıbbı hizmeti geniş anlamı ile kucaklamalı derken, düşünceci açıklamak, daha anlaşılır kılmak için, örnek olarak iki isimi vermiştim. Bunlardan birisi de Erich Frank idi. Editörler, kendilerine örnek olarak verdiğim bu kişiyi kitaba benim yazmamı istediler. Frank Hoca'nın yaşamı üzerinde fazla bir bilgim yoktu. Ona, sadece sessiz bir gönül bağı ve hayranlığım bulunmaktaydı.

Her iki kardeşimin tıp fakültesinde hocası olması, evde onlardan kalan ders kitaplarının bulunması nedeni ile merakımdan kitaplarını okumuş, Frank Hoca'ya büyük bir hayranlıkla bağlanmışım. Kitaplar, Hoca'nın derslere getirdiği hastayı ve hastalığı konu olarak ele alıyor, anamnezinden başlayıp ayırıcı tanısı, fizyopatolojisi ve tedavisini içeriyordu. Nerede ise her biri yeni bir buluş, bir bakış açısı içeren bu yapıtları âdeta kendimden geçercesine okuyor, her defasında hayranlığım artıyordu. Ancak Frank Hoca'yı yazacak bilgi ve donanıma sahip değildim. Kişiliklerini ve bilimlerini çok takdir ettiğim Sayın Lale ve Mehmet Sever Hocalardan yardım istedim. Bana sağladıkları kaynaklardan yararlanarak Frank Hoca'nın yaşam öyküsünden ve onunla ilgili anılardan, kitabın kuralları çerçevesinde kalarak bir derleme sunmayı amaçladım.

Ord. Prof. Dr. Erich Frank, Türkiye'nin adını tıp dünyasına duyuran, bilimsel katkıları ile insanlığa büyük hizmeti olan, ülkemize nice hekim ve hoca yetiştiren büyük bir bilim ve hizmet adamı olarak yaşamış, vefat ettiğinde, tıp öğrencilerinin omuzlarında Türk bayrağına sarılı tabutla toprağa verilmiştir.

Ord. Prof. Dr. Erich Frank, 1884 yılı Berlin doğumludur. Öğrenim hayatına "Breslau"da (günümüzde Polonya sınırları içinde Wrocław kenti) başladı. Aynı kentte tıp fakültesine girdi. *Ortostatik Albüminüri* tezi ile tıp doktoru oldu. O yıl, "Breslau"da, sonra "Wiesbaden"de Dr. Weintraud'un yanında iç hastalıkları asistanı olarak çalıştı. Yeniden Prof. Minkowski'nin kliniğine, "Breslau"a dönerek ihtisabını tamamladı. 1912 yılında Diabetes İnsipitus'u tanımladı. 1913 yılında *İnsan ve Hayvanlarda Renal Diyabet* tezi ile doçent oldu. Son derece aktif bir akademik faaliyet içindeydi, 1919 yılında profesörlüğe yükseldi, aynı fakülte, Fizyopatoloji Kürsüsü Direktörü oldu. Aynı kentte bulunan Wenzel-Hanche Hastanesinin 350 yataklı İç Hastalıkları Kliniğine şef olarak atandı. Oral antidiyabetik ilaçlar üzerinde çalışmalarını yaptı, Syntalin ilacını buldu. 1927 yılında Lilly firması tarafından ABD'ye götürüldü, konferanslar verdi.

sada yaptığı konuşmada, mealen “Sizlerin hocası olmaktan tabii, büyük gurur duyuyorum. Herkesin bu dünyaya bir şeyler yapmak için geldiğine inanırım. Ben de hekimlik yapmak için gelmişim. Başka bir mutluluk nedenim de, meslektaşım Hipokrat ile aynı topraklarda çalışmış olmaktır.”

Suat Hoca, Frank'ın son günleri, hastalığı ve vefatını kaleme aldığı yazıda “6 Şubat'ta, talebe imtihanlarında bulunmak üzere kliniğe gelmişti. Ertesi günü tekrar geldiğinde, öğleden sonra mide bulantısı, mide ağrısı şikâyetleri başladı.” diyerek sınavı sürdüremediğini anlatıyor. 10 Şubatta ikter, ardında artan bulantı kusmalarla ateş ve kaşıntılar geliyor, kısa süreli kollaps geliyor. Karşı tedavilere yanıt vermiyor, 13 Şubat Çarşamba 03.25'te vefat ediyor. Frank Hoca'nın vasiyeti Türkiye'de Türk kabristanı Aşıyan'a gömülmeştir.

Frank Hoca'nın önde gelen iki başasistanından biri Orhan Ulutin diğeri Ferhan Berker'dir. 7.4.2006 tarihinde İstanbul Üniversitesi Çocuk Kliniği 1933 Reform Amfisinde, Orhan Ulutin tarafından verilen konferansın ardından, söz alan hocanın öğrencilerinden Ferhan Berker, şöyle konuşuyor.

“Efendim, ben Ferhan Berker, 92 yaşımı doldurdum. En büyük başarım bence Prof. Frank öldükten sonra, o zamanki valinin desteği ile yaptığım gecenin saat 5'inden ertesi sabah 9.30'a kadar olan konuşmalar, telefon ve danışmalar olmuştur. Ölümünden sonra ne olacağı belli olmayan bir insan karşısında idik. Alman vatandaşı değildi. Musevi'ydi. Ayrıca da vatansızdı. Vatandaşlığa kabul edilmiş fakat son noktada bekletilmişti. Ertesi sabah 9'da, Türk vatandaşlığına kabulü ve devlet merasimi ile defni resmen kabul edilmiştir.”

Bilindiği üzere büyük bir kalabalık ile Türk bayrağına sarılı tabutla, Aşıyan'da Türk mezarlığına defnedilmiştir.

*Prof. Dr. Alphan Cura

1938 yılında İzmir'de doğdu. Orta ve lise eğitimini Sen Jozef Fransız Kolejinde, üniversiteyi ve uzmanlığını Ege Üniversitesinde bitirdikten sonra, Paris'te Necker Hastanesinde nefroloji yan dal eğitimini tamamladı. Döndüğünde Ege Üniversitesinde nefro-patolojinin ve erişkin nefrolojinin gelişmesine destek vererek, idrar ve rutin nefroloji ile immünoloji testlerini yapan laboratuvarların çocuk kliniğinde açılmasını sağladı. Hastanede doku tipi laboratuvarı ve araştırma laboratuvarlarının, pediatrik ve erişkin hemodiyaliz ve periton diyalizi ünitelerinin hizmete girmesini sağladı. Ege Üniversitesinde organ nakli merkezini açtı ve Ege Çocuk Hastanesinin ana binadan ayrılıp yeni binasına taşınmasını sağladı. Prof. Dr. Afig Berdeli yönetiminde çocuk kliniği içerisinde moleküler biyoloji laboratuvarını kurdu. Yaklaşık 40 yıllık akademik hizmetinin içinde, 25 yılı aşan çeşitli yönetim sorumluluklarını üstlendi. İlk asistanı, ilerleyen yıllarda en yakın yardımcısı Prof. Dr. Sevgi Mir'den başlayarak pek çok çocuk nefroloji uzmanı ve hocasının yetişmesine katkıda bulundu.

İLERİ OKUMA

1. Ulutin ON. Ord. Prof. Dr. Erich Frank'ın Dünya Tıbbında ki yeri ve Türk Tıbbına Katkıları. Nobel Tıp Yay. 2007.
2. Berk E. Hocam Frank; Tıp ve Eczacılık yayını Sayı 403, 1965.
3. Efe S. Kaybettiğimiz Büyük Hoca ve Büyük İnsan Prof. Dr. Erich Frank'ın ardında; Sağlık Dünyası, Yıl 3,1 Mart 1957, sayı 10.

Prof. Dr. Hakan KUMBASAR*

Tedaviden çok tecrit yeri olan bimarhaneyi temel alarak ilk modern akıl ve ruh hastalıkları hastanesini –Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi– kuran Ordinaryüs Prof. Dr. Mazhar Osman Uzman, modern Türk psikiyatrisinin en önemli isimlerinden biridir.

Mazhar Osman, sadece psikiyatr ve öğretim üyesi değil, aynı zamanda yazar, yayıncı, şair, hekim olarak sosyal sorumluluk projelerinde yer alan çok yönlü ve efsanevi bir isimdir. Ölümünden sonra öğrencilerinden Necati Kemal Kıp (1895-1964), başhekimlik sandalyesinde bir kutup yıldızı gibi oturduğunu vurgulayarak, “(...) Türkiye’de çalışan her psikiyatr, düşüncesini benimsesin veya benimsemesin, ona çok şey borçlu,” diyor.

Osmanlı İmparatorluğu’nun çöküşüne tanıklık eden Mazhar Osman, dönemin reformlarının içinden geçerek Türkiye Cumhuriyeti’ne uzanan yaşamında, Türk psikiyatrisinde devrim niteliğinde yenilikler yapmıştır. Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinin kurulması için Reşadiye Kışlasının akıl hastalarına tahsis edilmesi yönündeki talebi Mazhar Osman’ın yaşamında önemli bir yer tutar. Uzun süre boş kalan, harabeye dönen Reşadiye Kışlasında İhsan Şükrü Aksel, Fahrettin Kerim Gökay, Ahmet Şükrü Emed, Şükrü Hazım Tiner, Talha Münir gibi genç hekimlerin olağanüstü desteğiyle 1924 yılında başlayan inşaat, onarım ve bakım çalışmaları 1927 yılında tamamlanır. Sonuçta Türkiye’ye, Avrupa’da görüp hayalini kurduğu insanlı, çağdaş bir akıl hastanesi ve eğitim kurumu kazandırır Mazhar Osman.

Psikiyatrinin gelişiminde çığır açan, dünya çapında bilinen bir bilim insanı olan Mazhar Osman’ı yaşayan tanıklarla anlatmak ne yazık ki mümkün değil. Onu, hiç kuşkusuz, hakkında öğrencileri ve meslektaşlarınca anlatılan onca anekdot ve anı yazılarından, kendi ifadelerinden ya da söyleşilerinden yararlanarak anlatmak zorundayız.

Yaşadığı dönemdeki birçok yokluğun ve olanaksızlığın yanı sıra hastaların tecrit koşullarının bile içler acısı olduğu hesaba katıldığında mesleğine ne kadar geriden başladığı anlaşılabilir. Mazhar Osman, kendi ifadesiyle, “*Ne bir deli yüzü görmüş, ne de bir akıl hastalığı müessesesini gezmiş*” olsa da dönemin hastanelerinde ve savaş zamanlarındaki sahra hastanelerinde yaptığı gözlemler ve çalışmalar sonucunda Tababeti Ruhiye adlı kitabını yazabilmiştir. İki cilt olarak yazdığı kitabını ancak II. Meşrutiyet’in ilanından sonra sağlanan özgürlük ortamında bastırabilmiştir.

Ne var ki Mazhar Osman karşılaştığı her engelde biraz daha bilenen bir heves ve iradeyle yoluna devam etmiş ve esin kaynağı olmuştur. Kitabını yazarken yaşadığı zorlukları anlamak için o döneme kısaca değinmek gerekiyor. Ağabeyi V. Murad dengesi bozuk olduğu gerekçesiyle tahttan indirilince

İLERİ OKUMA

1. Bakırköy'de 50 Yıl, Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Yayını, İstanbul, 1977.
2. Aksel İŞ, "Dr. İhsan Şükrü Aksel'in Nutku", Erkoç Ş, Yazıcı O (yay. haz.), Mazhar Osman ve Dönemi: Mecnunları, Mekânları, Dostları içinde, Argos İletişim Hizmetleri, Reklamcılık ve Ticaret AŞ, 1. Baskı, İstanbul, Aralık 2006.
3. Aksel İŞ, "Mazhar Osman'ın Şişli Müsamereleri (1916-1918)", Erkoç Ş, Yazıcı O (yay. haz.), Mazhar Osman ve Dönemi: Mecnunları, Mekânları, Dostları içinde, Argos İletişim Hizmetleri, Reklamcılık ve Ticaret AŞ, 1. Baskı, İstanbul, Aralık 2006.
4. Baktır E, "Prof. Mazhar Osman'la Konuştum", Erkoç Ş, Yazıcı O (yay. haz.), Mazhar Osman ve Dönemi: Mecnunları, Mekânları, Dostları içinde, Argos İletişim Hizmetleri, Reklamcılık ve Ticaret AŞ, 1. Baskı, İstanbul, Aralık 2006.
5. Ekrem A, "Tevfik Fikret ve Mazhar Osman (1915)", Erkoç Ş, Yazıcı O (yay. haz.), Mazhar Osman ve Dönemi: Mecnunları, Mekânları, Dostları içinde, Argos İletişim Hizmetleri, Reklamcılık ve Ticaret AŞ, 1. Baskı, İstanbul, Aralık 2006.
6. Erkoç Ş, Yazıcı O (yay. haz.), Mazhar Osman ve Dönemi: Mecnunları, Mekânları, Dostları, Argos İletişim Hizmetleri, Reklamcılık ve Ticaret A.Ş., 1. Baskı, İstanbul, Aralık 2006.
7. Kırbas D, Türkiye Nöroloji Tarihçesi, Hayat Yayıncılık, İletişim, Yapım, Eğitim Hizmetleri ve Tic. Ltd. Şti., İstanbul, Ekim 2003.
8. Kumbasar H, (der.), Ulusal Psikiyatri Kongreleri 1-36, Ankara, 2001.
9. Kumbasar H, (der.), Ulusal Psikiyatri Kongreleri 1-40, Ankara, 2004.
10. Kumbasar H, "Türk Psikiyatrisinin Siriusu: Mazhar Osman Uzman", Ünalp FR (editör), 100. Yılında Cumhuriyet: Cumhuriyet Erdemdir içinde, Ankara Büyükşehir Belediyesi Yayınları, Ankara, Ekim 2023.
11. Nesin A, "Mazhar Osman (1930-1940)", Erkoç Ş, Yazıcı O (yay. haz.), Mazhar Osman ve Dönemi: Mecnunları, Mekânları, Dostları içinde, Argos İletişim Hizmetleri, Reklamcılık ve Ticaret AŞ, 1. Baskı, İstanbul, Aralık 2006.
12. Şahinbaş-Erginöz G, "Portreler: Mazhar Osman Uzman", Nobel Medicus, Cilt: 6, Sayı: 1, 2010, s. 90-96.
13. Şakir N, "Anılardaki Mazhar Osman: Gülhane Yılları 1910-1913", Erkoç Ş, Yazıcı O (yay. haz.), Mazhar Osman ve Dönemi: Mecnunları, Mekânları, Dostları içinde, Argos İletişim Hizmetleri, Reklamcılık ve Ticaret AŞ, 1. Baskı, İstanbul, Aralık 2006.
14. Uzman L, "Ord. Prof. Dr. Mazhar Osman Uzman (1884-1951)", Erkoç Ş, Yazıcı O (yay. haz.), Mazhar Osman ve Dönemi: Mecnunları, Mekânları, Dostları içinde, Argos İletişim Hizmetleri, Reklamcılık ve Ticaret AŞ, 1. Baskı, İstanbul, Aralık 2006.
15. Uzman MO, Tababeti Ruhkiye, İstanbul Üniversitesi Yayınları, Üçüncü Baskı, Fasikül I, Kader Basımevi, İstanbul, 1941.
16. Uzman MO, Psychiatria, Akıl Hastalıkları Kitabının Üçüncü Baskısı, Kader Basımevi, İstanbul, 1944.
17. Göktürk Hİ, "Sınırlardan Taşanlar/Mazhar Osman Uzman 1884-1951", Bilim ve Teknik Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 167, Ekim 1981, s. 33-35. Hekim, Tabip, Doktor –Onlardan Anılar- içinde, Editör: Dr. Çağatay Üstün, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Yayınları, No: 155, Ege Üniversitesi Basımevi, s. 79, İzmir, 2003.
18. Doğulu S, "Ord. Prof. Dr. Mazhar Osman Uzman", ACTA Neuro-Psychiatrica, Cilt: II, Sayı: 3, Mayıs-Haziran 1953, s. 551. Hekim, Tabip, Doktor –Onlardan Anılar- içinde, Editör: Dr. Çağatay Üstün, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Yayınları, No: 155, Ege Üniversitesi Basımevi, s. 79, İzmir, 2003.

Uzm. Dr. Gülay SATAR*

Ord. Prof. Dr. Hulusi Behçet, İstanbul Üniversitesi'nin yeni bir eğitim anlayışı ve kadrosuyla açılış vesilesiyle verdiği açış dersinde *“Gazi hazretlerinin yarattığı eserler içerisinde hiç şüphe yok en mahirlerinden biri de memleketimizde ilim ve fen sahasında mevcudiyet gösterecek, medeniyet ve insaniyet için hakikatler izhar edecek üniversitemizin yeniden ihya ve tesisidir.”* sözleriyle Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e saygı minnet ve şükran hislerini ifade etmiştir.

Sunumunda deri ve zührevi hastalıklar uzmanlığının tarihçesinden ve öneminden bahsetmiş, Dünyada ve özellikle Türkiye'de bu alana emeği geçen başlıca kişileri kısaca tanıtmış, öğrenci ve asistan eğitimi konusunda düşüncelerini belirtmiş, kimi deri hastalıklarının ve frenginin incelikleri hakkında bilgi aktarmış, son olarak da çalışma alışkanlığı ve disiplini hakkında öğütlere yer vermiştir.

“Hayat çalışmadır. Çalışanlar hayatını korurlar. En iptidai bir hayvan bile ölmek için çabalar. Bu tabiatın bir kanunudur. Mademki doktorluğa heves ettiniz, mademki tababetle hayatınızı kurtaracağız, her şeyde olduğu gibi hekimlikte de muvaffakiyet şartı; yalnız çalışmak, uğraşmak, didinmekledir. Bahusus faaliyetimizi taz'if mecburiyeti karşısındayız. Milletler büyük adımlarla yürürlerken en esash vazifemiz onlara yetişmek, geri kalmamak, millet ve milliyet namına hayatımızı kurtarmaktır. Bunların da mukabili tek bir kelimedir: çalışmak.”

Hulusi Behçet katıldığı yurt dışı kongrelerde tanıştığı bilim insanları ile ilişkilerini geliştirmiş bilgi paylaşımının yolunu açık tutmuş ve farklı ülkelerden ziyaret edilmesi de mümkün olmuştur. Fransız dermatolojisinin önemli ismi Hulusi Behçet'in yakın çalışma arkadaşı Gougerot'un Türkiye seyahati sonrası *“Türkiye'de son seyahatim esnasında müteaddit ilmî müesseseler ve en mükemmel cilt ve sifilografî mesaisi görülen ve teşkilatları çok iyi olan cildiye hastaneleri ziyaret ettim.”* diye başlayan yazısında Hulusi Behçet'in çok iyi tetkik edilmiş hasta koleksiyonundan bahsetmiş ve bu kayıtları Fransız Emrazı Cildiye ve Efrenciye Cemiyetinde sunulmak üzere talep ettiğini belirtmiştir. Profesör Paul Linser, 1934 yılında İstanbul'u ziyareti esnasında Tıp Fakültesi Dermatoloji Kliniğini ziyaret etmiş, kliniğin çalışmalarını, özellikle kemik frengisi koleksiyonlarını büyük takdirle karşılamıştır. Aynı yıl Lyon Üniversitesi dermatoloji profesörlerinden Favre da dermatoloji kliniğini ziyaretinde, kemik frengisi koleksiyonunu ve layşmanya ile ilgili çalışmaları ilgiyle incelemiş, takdirle karşılamıştır.

Hulusi Behçet'in hem kendi eğitimine-yetişmesine hem de Türk dermatolojisinin de ilerlemesine önemli katkısı olan ve kaybından derin acı duyduğu hocası Hamdi Suad Aknar'ın ardından yazdığı yazı, bu alandaki çalışmalarının en başarılı örneklerinden biridir.

kadar özenle çalışırdık, Dermatoloji stajımızı da 1936-1937 döneminde Hulusi Behçet'in Gureba'daki kliniğinde yaptık.” şeklinde yer almaktadır.

Hulusi Behçet'in öğrencilerinden ve son dönem asistanlarından Tarık Ziya Kırbakan, Hulusi Behçet'in seyahatte olmadığı ve sağlık durumu elverdiği zamanlarda kliniğe geldiğini, işlerini yoluna koyduktan sonra ayrıldığını ifade etmiştir. Aktardığı bir diğer bilgi, Hulusi Behçet'in sağlığının iyice bozulduğu dönemlere rastlayan günlerden birinde, Prof. Schwartz'ın yaptığı bir otopsi seansı sırasında bir senkop geçirmiş olduğudur.

Hulusi Behçet'i gören ve gözlemleyen öğrencilerinden Dr. Cafer Yıldırım, öğrenciliğinde, Hulusi Behçet'ten pek ders dinleyememiş ancak hocanın katıldığı bir derste, öğrencilere, derinin elementer lezyonlarını sorup istediği kalitede cevap alamayınca pek rahatsız olup, üzüldüğünü aktarmıştır. 1943-1946 yılları arasında üroloji kliniğinde asistan iken komşu klinik olan dermatoloji ile iç içe olduklarını ve çokça hastayı karşılıklı konsülte ettiklerini belirtmiştir. Cildiye kliniğinde uzun süre kalan ve yapılan hiçbir tedaviye cevap vermeyen iki hastanın Hulusi Behçet'in önerdiği basit uygulamalarla düzelmiş olması da aktardığı ilginç bilgiler arasındadır. Bu hastalardan birinde sadece steril bir iğne ile büllerin patlatılması; derisi âdeta sürüngen derisi gibi kabuklarla dolu olan diğerinde ise sadece eksipiyan kullanımı, bir hafta içinde mucizevi bir şekilde iyileşme sağlamıştır. Diğer bir vaka öyküsünde ise maksillasında histopatolojik incelemede tümör özelliği göstermeyen bir şişlik bulunan hasta hakkında Hulusi Behçet'in fikri alınmış; o da ilk bakışta sifilis gomu teşhisi koymuş ve neosalvarsan tedavisin başlanması gerektiğini söylemiştir. Hasta bir iki haftada normale dönmüştür.

Uzm. Dr. Gülay Satar*

1984 yılında Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun oldu. 1988'de başladığı deri ve zührevi hastalıklar ihtisasını 1992'de tamamladı. Tıp tarihi ve etik alanında 2004 yılında başladığı doktora çalışmalarını 2009'da tamamlayarak bilim doktoru ünvanını aldı. Hâlen serbest uzman hekim olarak çalışmaktadır.

İLERİ OKUMA

1. Satar G. Türk Tıbbının Sönmeyen Yıldızı Ord. Prof. Dr. Hulusi Behçet. Akademisyen Kitabevi Adana, Türkiye: 2018.
2. Satar G, Kadioğlu S. Bilim Adamı Kimliği ile Genel Olarak Kişilik İlişkisi Çerçevesinde Ord. Prof. Dr. Hulusi Behçet. IX. Türk Tıp Tarihi Kongresi Bildiri Kitabı. Nobel Yayın Dağıtım; Ankara, Türkiye: 2006. p. 408- 411.
3. Saylan T. Life Story of Dr Hulusi Behçet. Yonsei Medical Journal 1997; 38(6): 327-332. Access: (<http://www.hulusibehcet.net/behcet.htm>). Access Date: 30.03.2006.
4. Tüzün Y. Hulusi Behçet MD February 20, 1889 to March 8, 1948. Clinics in Dermatology 2006;24: 548-550.
5. Satar G, Kadioğlu S. Hulus Behçet'ten Bir Açılış Dersi. Demirhan Erdemir A ve ark. I. Uluslararası Türk Tıp Tarihi Kongresi 10. Ulusal Türk Tıp Tarihi Kongresi. Bildiri Kitabı. Konya, Türkiye; 2008. p. 768-782.

Prof. Dr. Habip ALMIŞ*

Ülkemizde çocuk sağlığı ve hastalıkları bilim dalının gelişmesine, bu alanda birçok öğretim üyesi ve uzman doktorun yetişmesine çok büyük katkılar sunan Ord. Prof. Dr. Albert Eckstein ile ilgili anıların hazırlanmasında Prof. Dr. Nejat Akar'ın Prof. Dr. Albert Eckstein biyografisiyle ilgili çalışmalarından yararlanmıştıdır.

Prof. Dr. Münci Kalayoğlu Anlatıyor

1940 doğumluyum. Babam ben doğduğumda Dinar'da Cumhuriyet Savcısı, annem ise ilkokul öğretmeni idi. Anneme zor bir hamilelik dönemi yaşattım, 4 kilo 700 gram olarak dünyaya gelmişim. Dinar'da doğum yapılamadığından annemi doğum için Ankara'ya götürmüşler. Bir aylıkken Ankara'dan annem beni kucağına almış ve Dinar'a dönmüşüz. Orada bir böbrek problemim olunca beni yeniden Ankara'ya getirmişler ve Numune Hastanesinde Dr. Eckstein'a götürmüşler. Dr. Eckstein beni muayene etmiş, karnımda şişlik varmış. Ben anlatılanları söylüyorum tabii hatırlama imkânım yok. Dr. Eckstein tercümanları aracılığıyla anneme “*Ne yaptın bu çocuğa, hemen gidin sıcak keten tohumu getirin?*” demiş. Dayımlar keten tohumu aramaya koyulmuşlar. Gelen o sıcak keten tohumu lapasını Dr. Eckstein bir beze koyarak benim karnıma sarmış. Herhâlde sıcak nedeniyle damarlar bütün kanallar açıldı, vazodilate oldu. Hakikaten ben o sırada idrarla taş çıkartmışım ve birdenbire düzelmişim, karnımın şişliği falan geçmiş. Dr. Eckstein “*iyi iyi*” demiş, “*Bundan sonra iyi olur artık.*” Ben de ondan sonra gerçekten bayağı gülbüz bir çocuk olarak büyümüşüm.

Bülent Alganer Anlatıyor

1936 yılı yazında annemiz, o tarihte 9 yaşında olan ikiz kardeşlerimle beraber İstanbul'dan Ankara'ya teyzemizi ziyarete gitmişti. Ankara'da erkek kardeşim Altan birdenbire ateşlenince, o yıllarda küçük olan Ankara Çocuk Hastanesinde muayeneye götürülüyor ve Prof. Eckstein'a da personel haber veriyor, çok ağır bir tifo vakası olduğu teşhis edilip, o sırada koma hâlinde olan kardeşim Altan derhâl hastanede alikonup, annemizin de refakatçi kalması isteniyor. Prof. Eckstein, kardeşimle bizzat ilgilenmeye başlıyor, hastane personeli de annemizi teselli ederek kardeşimin en iyi ellerde olduğunu anlatıyor. Ancak, iki gün sonra Prof. Eckstein'ın tatil için Ankara'dan ayrılacağını ve bilet dahi almış olduğunu annemiz öğrenince, hâlâ komada olan kardeşimin başında ağlamaya başlıyor. Çünkü tedavinin Prof. Eckstein'ın

Ali Rıza Erkan Anlatıyor

Oğlum, (Prof. İlhan Erkan Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi) 1947’de on aylık iken difteri sonucu bronkopnomoniye yakalanmıştı. Çocuğuma bir süre penisilin uygulandı. Hastalık çok ağır seyrediyordu. Ölümle karşı karşıya bulunan oğlumu hocaya götürdük. Çocuğu muayene ettikten sonra, eğer sıtma geçirmemiş isem benden kan alarak çocuğa vereceklerini söyledi. Cumhuriyet yıllarından önce, herkes gibi, ben de sıtma geçirdiğimden bundan vazgeçildi. Ölüm hâlinde olan oğluma, keten lapasına benzer ve vücudu sıcak tutan macun hâlindeki bir ilacı uyguladı. Oğlum o ilaç sayesinde sağlığına kavuştu.

Şükrü Cin Anlatıyor (AÜ Öğretim Üyesi. Uzun yıllar Prof. Eckstein’in kurucusu olduğu Çocuk Kürsüsünde Başkanlık yaptı.)

1945’lerde zatürre olmuşum. Babaannem beni Hacettepeden Numune Hastanesinde sırtında taşıyarak götürmüştü. Eckstein beni tedavi etti. Mahallede bir de kız vardı. Onu da hastaneye götürdüler. Lösemi denmişti. Öldüğünü sonradan öğrendik.

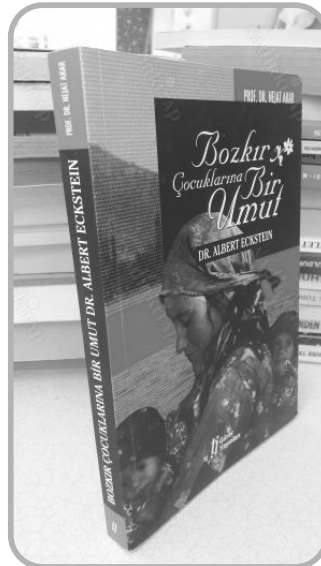

*Prof. Dr. Habip Almiş

1976 yılında Adıyaman’da doğdu. İlk, orta ve lise eğitimlerini Adıyaman’da tamamladı. 1999 yılında Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun oldu. İNÜ Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD da uzmanlık eğitimini alarak 2012 yılında Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları uzmanı oldu. 2014 yılında Adıyaman Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD’na yardımcı doçent doktor olarak atandı. 2018 yılında doçent ünvanı aldı. 2023 yılında profesör oldu. 2015-2019 yılları arasında AÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsünde eğitim olarak Sosyal Pediatri Bilim Uzmanı oldu. Ulusal ve uluslararası toplamda 100’ün üzerinde çalışması, bulunmaktadır. Türk Tabipler Birliği, Türk Pediatri Kurumu ve Sosyal Pediatri Derneği Üyesidir. Evli olup iki çocuk babasıdır. Hâlen SB Sincan EAH Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği Sosyal Pediatri ünitesinde çalışmaktadır.

İLERİ OKUMA

1. Akar N. Bozkır Çocuklarına Bir umut: Ord. Prof. Dr. Albert Eckstein. Gürer yayınları. İstanbul, 2008.
2. Akar N, Can A, Oral A. Anadolu’da Bir Çocuk Hekimi. (Türkçe/İngilizce. Ankara Üniversitesi Yayını, Ankara, 2017.
3. Akar N, Ord. Prof. Dr. Albert Eckstein (Çerçeve Sunum). Prof. Dr. Albert Eckstein Yaşamı ve Anadolu İzlenimleri Konferans ve sergisi. 8-18 Ekim 2019. Çankaya Belediyesi Yayını, Ankara, 2019.

Prof. Dr. Alphan CURA*

Osmanlı'nın Akıncı Beylerbeyi, Karakeçili aşireti beylerinden Curaoğluna (Curabey) tahsis ettiği tımar topraklarında kalan Kütahya'nın Demirci ilçesinde 1893 yılında doğdu. Yörük aşiret yaşam ve kurallarından uzaklaştırılmak, iyi bir tahsil aldirmek amacı ile Manastır Asker Lisesinin ilkokulunda yatılı eğitime gönderildi. Lisenin son yılında İzmir Sultanisine nakli yapıldı.

1911 yılında İstanbul'da Askeri Tıbbiye öğrencisi olarak üniversite eğitimine başladı. Tıbbiyenin üçüncü sınıfında kısa süreli Balkan savaşına gönüllü katıldı. 1915 te beşinci sınıfta iken devletin kurduğu (günümüz MİT'in öncü kuruluşu olarak dillendirilir) Teşkilatı Mahsusa içinde Fedai bölümünde görev aldı. Kafkas cephesinde Rus ordusu gerisinde ve Artvin bölgesinde Rum - Ermeni çeteleri takibinde savaştı. 1917 yılında, Askeri Tıbbiyeden, yaşamda kalan 17 arkadaşı ile birlikte yüzbaşı rütbesi ile mezun oldu. Fakültede Ziya Nuri (Birgi) Paşanın kliniğinde KBB asistanı, fakülte öğrenci hal ve disiplinin-den sorumlu Dâhili Zabıt olarak meslek hayatına başladı. İstanbul'un kesin işgalinin ardından kurulan, Nemrut Mustafa Paşa Divanıharbî Örfi mahkemesinde, Ermenilere karşı savaşa katılmış olması ileri sürülerek, idamla yargılandı, cephe komutanı Deli Halit (Karsıalan) Paşanın mahkemeye müdahalesi ile kurtuldu. Uzmanlığını verip, Doçentlik çalışmalarına başladığı 1920 yılında Anadolu ordusundan gelen talep üzerine, Osmanlı ordusunu terk ederek (idam fermanı bu defa kesinleşti) Eskişehir de 2. İnönü savaşı öncesinde Anadolu Ordusuna katıldı. Batı cephesinde İsmet İnönü karargâhında, komutasında KBB hekimi ve genel cerrah olarak çalıştı. Enfekte dış kulak yolu egzaması nedeni ile Atatürk'ün doktoru oldu. Pek çok kez müdahalede bulundu. Sakarya savaşı sonunda Binbaşı, İzmir'e giriş ile de (38 yaşında) Yarbay rütbelerini aldı. İstanbul'da İngiliz işgali sürdüğünden (idama mahkûmiyeti bulunduğu) fakülteye dönemedi, memleketi İzmir'de kalmak üzere ordudan istifa etti. İzmir'de, tek KBB hekimi olması nedeni ile 9 Eylül'den itibaren iki hastanede birden görev sürdürmekteydi. Askerlikten sonra ne değişti sorusuna verdiği yanıt ilginçtir . *"Üniforma taşıırken önce Karataş'ta Asker hastanesine gidiyordum, öğle yemeğinden sonra Millet hastanesine, istifa ile hastanelerin sırası değişti."* Sivil yaşamında da kurtuluş savaşı komutanları (Atatürk ve İnönü) Hüseyin Hulki Beyden vazgeçmediler. 1926 yılında Atatürk'e düzenlenen İzmir suikastında kente gelen İsmet İnönü, stres nedeni ile Paşa'nın azan egzamasını tedavi eden Hulki Bey e *"Gördüğün gibi askerlikten ayrılmakla işimiz bitmedi, daha yeni başlıyor, bundan sonra senin kulağın bende, benim gözüm sende olacak"* diyor. Görevlendirilmeler sıra ile geliyor. Ege Bölgesi ve İzmir Kızılay başkanlığı, Ege Baş Vekalet Deniz ve Su sporları Bölge ajanlığı, Halkevi Reisliği, İzmir Millet Vekilliği, Halk Partisi (İzmir, Manisa, Aydın Muğla) Parti Müfettişliği...

Son Dönem Dispanser Hekimliği

Hulki Bey, ileri yaşlarına kadar çok aktif bir yaşam sürdü. 80 yaşını aştığında dahi KBB uzmanı, Ege Tıp Fakültesi öğretim üyesi büyük oğlu Orhan Cura ile birlikte, usta çırak aynı muayenehane de, farklı odalarda çalışıyordu. İzmir Şoförler Derneği, motorlu araç ehliyeti için başvuran adayların hastane polikliniklerinde zaman kaybetmelerini engellemek için bir dispanser açmış. Kadroyu oluşturan emekli Doktorlar, Hulki Beyi arayıp, bir Kulak hekimi eksik, işler yarım günde genellikle bitiyor, gelir misin demişler. O da bana yardım edecek akıllı uslu bir hemşire verirseniz gelirim demiş. Dispanserde işe başladı. Aradan bir iki ay geçince, merak ettim, elin ağzı torba değil, muayenehaneye gidişi bir tür meşguliyet. Hastasından daha çok, ziyarete gelen eş dost ile sohbet, muhabbet, farklı bir durum. Kötü dilliler, bu yaşta babalarını çalıştırıyorlar demesinler, gidip çalışma koşullarını bir görevim dedim. Kapı önünde bekleyenler aralarında konuşuyorlar. *“Bu doktor başka imiş. Adam eski askermiş, hazır ol da duracaksın, aynı askerde gibi, emret komutanım yani.”* Diğeri boş ver yolunda sözler etti. Başka biri araya girdi, *“Kaç kişiyi kovalamış, şoför olacaksın önce adam olacaksın deyip defetmiş. Çok sert adam diyorlar”* Dinlediklerime bakıp, Baba Hulki kesmiş yine raconu dedim kendi kendime, daha kapıda hizaya giriyor insanlar! KBB muayenesini yapıyor, gerekenlere reçete veriyor, bazılarının dış kulak yolu tıkaçı var ise, bunları kullan yarım gel diyormuş. Hepsinin konuştuğu fısıltı testi idi. Arkadan bazı sözler fısıldıyor, duyma kusuru olanları işitme testine yolluyormuş. Herkesin derdi işitme testine yollanmadan sınavı geçmekti. Son adayla birlikte bende odaya girdim. Gerçekten dışarıda ki konuşulanların benzeri bir ortamı gördüm. Yardımcısı hemşire o da emekli, ancak çok hareketli, iri yarı, dolgun vücutlu, yüzü gözü saçı ile güleç yüzlü tam bir göçmen örneği. Beni tanıyor olmalı sohbe başladı. Son hasta olduğundan hem konuşuyor hem etrafı topluyor. Hulki beyin masasına da el atı. Kalemleri, protokol defterini, reçeteleri düzeltirken, masanın üstünde içi küçük zarf, not, kart vizit dolu küçük şirin bir sepet vardı, onu da alıp çöp kutusuna boşaltıp yerine koydu. Göz göze geldik, *“Bu günün hasılatı”* dedi. Tabii bir mana çıkaramadım. Yüzüne bakıyorum, bana bakıp gülüyor, sonra başı, kaş göz işareti ile Hulki babayı gösteriyor. Dönüp Hulki Beye sordum, *“Birileri yazıp gönderiyorlar, gelenler de içeri girince bana veriyor, bende sepete bırak diyorum”, “Peki Beybacığım (Beybabanın kısaltılmışı) sonradan da olsa, okumuyor musunuz? Ya önemli bir konu ise!”, “Önemli ise gelsin kendi söylesin”*

Hüseyin Hulki Beyin yaşam öyküsü uyarınca, ülkemizin onun yaşam yılları arasında kalan 1893, 1982 yıllarında yakın tarihimizi ele alan CURABEY başlıklı bir kitap yazdım. Onları *“Vatanından başka sevgili bilmemiş Fedailer”* olarak tanımlayıp **A KUŞAĞI** olarak isimlendirip *“Vatan size minnettardır”* notu düştüm.

Saygılarımla.

» *Yazar Prof. Dr. Alphan Cura'nın özgeçmişine “Anılarla Erick Frank” bölümünde ulaşılabilir.

İLERİ OKUMA

1. Cura A. Curabey A Kuşığı-Vatanına Fedai Atatürk'e Doktor İnönü'ye Dost. İstanbul, 2019.

Prof. Dr. Demet CAN*

Dr. Behçet Uz'un Dilinden

“Rüştiye Mektebinde iken babam hastalanmış ve Doktor Mustafa Enver Bey babamı tedavi etmişti, kendisine hayran kalmıştım. Liseyi bitirdikten sonra meslek seçme endişesi başladı. Milletlerarası olan, her yerde geçerli ve saygı duyulan Tıp Fakültesine girerek doktor olmak istiyordum. Tatilde Denizli Buldan'a gittiğimde ailesini ziyarete gelen Dr. Mithat Oral'ı tanıdım. Daveti üzerine onunla ve Hükümet Tabibi Recep Bey ile Ahmetli köyüne gittim. At üstünde yolculuğumuz sürerken çevrede gördüklerim ve onlardan duyduklarım doktor olma isteğimi daha da arttırdı. Dr. Mithat Bey, beni teşvik etmekle kalmadı, İstanbul Tıp Fakültesinde çalışan arkadaşı Dr. Ekrem Top'a kısa bir tavsiye mektubu yazdı. Elimde mektup, cebimde babamın bağını satarak bana verdiği para, sırtımda döşeğim İstanbul'a gitmek üzere vapura bindim. Böylece Besim Ömer, Ziya Nuri, Kadir Naşit, Hasan Mazhar Paşa, Akil Muhtar, Celal Muhtar, Celal İsmail, Hamdi Hoca, Adnan Adıvar gibi büyük hocalardan ders alacağım Tıp Fakültesi'ne kaydoldum.”

“Benim gençliğimde en büyük düşmanımız bitmek bilmeyen harplerdi. Harpler kadar önemli hatta bazen harpten daha çok askerimizin canını alan ise bulaşıcı hastalıklardı. Tifo, tifüs, kolera askerlerimizi perişan ediyordu. Esasen sıtma ve frengiden daima zarar görmüş olan Anadolu yavruları, harplerin tesiri ve neticesinde büsbütün perişan olarak hayatlarını kaybettiler. Harp bitince hastalıklar bitmiyor sıtma ve verem aman vermemeye başlıyordu. Tıbbiyede iken Talebe Cemiyeti Reisi oldum ve arkadaşlarıma; “*Yaz tatilinde sılaya, memlekete gitmeyip Çanakkale'den başlayarak Aydın'a kadar tüm vilayet ve kazaları dolaşip tetkikler yapalım, geri kalmış halkımızı bilgilendirerek sıtma ve veremin insanlara verdiği zararları anlatalım.*” dedim. O yaz iki arkadaşım Mahmut ve Muzaffer ile hedefimizi gerçekleştirmek amacıyla farklı merkezlere hareket ettik. Ben Çanakkale'ye gittim. Lise arkadaşım Ziraat Fidanlık Müdürü Ahmet Nadir Bey'in aracılığı ile Belediye Reisi Dr. Aziz Bey'den randevu aldım. Kendisi de doktor olduğu için ulvi amacımı öğrenince mutlu olacağını ve beni destekleyeceğini umuyordum. Dikkatle dinledi ve gülerek “*Siz genç ve tecrübesizsiniz. Burası sönük, ümidini kaybetmiş insanlarla dolu bir yer. Ben ne yaptımsa bir hareket yaratamadım. Konferansmış, toplantıymış, buralara hiç kimseyi getiremeyiz, onun için de size burada iş yok.*” dedi. Çok üzüldüm ama pes etmemeye kararlıydım. Çarşığı ve mahalle aralarını dolaşım. Kahvelerde insanlar miskin miskin uyukluyordu. Hayal kırıklığı ile bir gece önce tahtakurusu ve sivrisinekler nedeniyle uyuyamadığım otelime döndüm. Ancak talihsizliğim bitmemiş-

yapmam, Mübeşşir'e temiz dağ havası tattırmam imkânsızdı. Üzüntü ve çalışma ile geçen günlerimden birinde ağır bir kalp krizi sonucu Mübeşşir'i kaybettik. Bir çocuk doktoru olduğum halde Kızım için bir şey yapamamıştım, kendimi suçlu hissediyordum. İzmir'de neleri düzelttim, kimleri kurtardım ama güzel kızımı kurtaramadım diye çok kederlendim ve tam teşekküllü bir çocuk hastanesi kurmayı planladım. İzmir Valisi Kazım Dirik Paşa bana çok destek oldu. Proje ve onaylardan sonra keşif bedeli 900 bin lira olan çocuk hastanesinin temelini atmaya karar verdik. Halka yönelik bir kampanya yaptık sadece 30 bin lira toplayabildik. Kazım Dirik Paşa "Paran sınırlı, çok acele ediyorsun, nasıl tamamlayacaksın? Eldeki para yetmez." diye beni ikaz etti. Şakaya vurup "Sayın Valim sizin maaşınız ve benim maaşım var ya." diye geçiştirdim. Sayın Vali gülererek "Elbette sizi mi kıracağım?" dedi. Böylece 23 Nisan 1938'de temeli attık, çocuk bayramında çocuklarımıza bu armağanı vermiş olduk. Ödenek olmadığı için hastane inşaatı çok uzadı, yeri geldi elimde kazma kürek inşaatta çalıştım, yeri geldi dükkân dükkân gezip bağış topladım. O dönemde en yakın arkadaşlarım bile "Üç nal var, bir at kaldı." diye çabalarımla dalga geçti. Ama hastaneyi 21 Ekim 1946'da bitirdim. Dönemin Başbakanı Recep Peker 2 Nisan 1947'de ilk çocuk hastanesinin açılışını yaptı. Sadece çocuklara sağlık hizmeti veren bir hastane değildi açtığımız, çocuk doktoru yetiştiren bir eğitim kurumuydu, gün geldi ek binadaki hemşire okulu sayesinde çocuklarda staj gören hemşireler yetişti, gün geldi Ege Üniversitesinin Pediatri, Çocuk Cerrahisi, Kadın Doğum ve Ortopedi Kliniklerine ev sahipliği yaptı."

Dr. Behçet Uz, belediye başkanlığı yaptığı 1931-1941 yılları İzmir kenti için fuar alanı olarak bilinen Kültürparkı ve Atatürk Ormanı'nı yaratması dışında insan sağlığına yönelik ilk kez yapılan faaliyetleri şu şekilde özetleyebiliriz. Millî Sağlık Şurası'nı ilk kez İzmir'de hayata geçirmesi, Veremle mücadele etmek için İzmir Veremle Mücadele Derneğini kurması, Kalbi hep çocuklar için çarptığından İzmir Çocuk Esirgeme Derneğini kurması, İzmir'de kalitesiz kömür yakılmasını yasaklaması, Sıtma ile mücadele etmek için İzmir'deki bataklıkları kurutması, Dr. Behçet Uz Çocuk Hastanesi.

*Prof. Dr. Demet Can

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi mezunudur. Pediatri eğitimini İzmir Dr. Behçet Uz EAH'nda tamamladıktan sonra Ege Üniversitesinde yan dal eğitimi olarak çocuk immünolojisi ve alerji hastalıkları uzmanı ve çocuk göğüs hastalıkları uzmanı oldu. 2005 yılında doçent, 2010 yılında Çocuk İmmünolojisi ve Alerji Hastalıkları Kliniği Kurucu Şefi, 2015 yılında profesör oldu. Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD'nı kurdu. Hâlen SBÜ, İzmir Tıp Fakültesi, Dr. Behçet Uz SUAM'da çalışmaktadır.

İLERİ OKUMA

1. Dr. Behçet Uz'un torunu Dt. Kurtul Kapatanoğlu ile söyleşi.
2. Sakar E. Atatürk'ün İzmir'i: Bir Kentin Yeniden Doğuşu Behçet Uz. Türkiye İş Bankası Yayınları, 2007.
3. Üstün C. Onlardan anılar. Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Yayınları No:55, İzmir, 2003.

Prof. Dr. Alphan CURA*

Anılarla Tıpta Öncüler kitabının editörleri bana ulaşip, yapmak istediklerini anlattıklarında, kendilerine düşüncelerimi sıralarken, kitap ülke tıbbına hizmeti hedef aldığına göre, öncülüğün sınırlarını bilimsel başarı ölççeğinde tutmamalarını, tıba hizmeti geniş anlamı ile kucaklamalı derken, düşüncemi açıklamak, daha anlaşılır kılmak için, örnek olarak iki isimi vermiştim. Bunlardan birisi Reşit Galip idi.

Reşit Galip, pratisyen bir hekimdir. Atatürk devrimlerine, bizzat Ata'mızdan bile daha inançla bağlanmış (*Masa Olayı*) bir kişidir. Kendisine *Atatürk'ün fikir fedaisi* denecek kadar onun devrimlerine bağlıdır. Türk dili ve Millî Eğitim çok önem verdiği alanlardır. Darülfünunu kapattırmış, yerine İstanbul Üniversitesini kurmuş, ülkede çağdaş üniversite eğitiminin başlatılmasını sağlamıştır. Reşit Galip Bey, babamın lise ve Askerî Tıbbiyeden sınıf arkadaşı olması nedeniyle sivil yaşamında da birlikteliklerini sürdürmüş olduklarından, onun hakkında bilgi ve anekdotlara kulak dolgunluğum vardı. Bunları sizinle paylaşmaya çalışacağım.

Dr. Reşit Galip, 1893 Rodos doğumludur. Babası İslimle (Bulgaristan) Mahkeme Reisi Galip Bey, Annesi Rodoslu Münire Hanım'dır. İtalyanların adayı işgali üzerine kayıkla Marmaris'e kaçmış, Muğla Aydın üzerinden İzmir'e kadar ulaşip, liseyi İzmir Atatürk Lisesinde (İzmir Sultanisi) okumuştur. Son derece aktif ve milliyetçi hislerle yüklü bir gençtir. II. Meşrutiyet'in temmuz ayında gerçekleşmesinden ilham alarak, lisede *Ferda'yı Temmuz* gazetesini çıkarmıştır, 1911'de İstanbul'a giderek Askerî Tıbbiye öğrencisi olmuştur. Fakültede "*Türk Ocakları Derneği*" şubesini açmıştır. Tıp tahsili boyunca iki kez eğitimine ara vererek, önce Balkan, sonra Kafkas Cephesi'nde fedai olarak savaflara katılmış, 1917 yılında, büyük çoğunluğu şehit düşen arkadaşlarından geri kalan 17 kişi ile birlikte doktor yüzbaşı rütbesi ile Tıbbiyeden mezun olmuştur. Fakültede asistanlığı kısa sürmüş, beğenmediği eğitim sistemini eleştiren *Mektebi Tıbbiye Broşürünü* yayımlamış, herhangi bir etkisini göremeyince asistanlıktan ayrılmıştır. Pratisyen hekim olarak çalışırken, *Köycüler Derneğini* kurup, köylerden eğitimi başlatma çabalarına girmiştir. Amacı köylü öğretmen yetiştirmek, köylerde okuryazarlığı arttırmak, kurslar açmaktır. Kurtuluş Savaşı'nın başlaması üzerine, faaliyetlerini bu yöne çevirmiş, teşkilatlanma, askere alınma işlevine soyunmuştur. 1921'de Reşit Galip'i Ankara Hıfzı Sıhha Daire başkanı olmuştur. Ankara iklimini kaldıramayan sağlığının bozulması üzerine, ılıman iklimli Antalya-Mersin yörelerine yerleşmiştir.

Atatürk ile 1923'te Mersin'de karşılaşmış ve 1925'te Aydın Milletvekili olmuştur. Halit Karsıalan Paşa'nın Mecliste, Ali Çetinkaya tarafından vurulması olayında ilk müdahaleyi yapan kişidir. Şeyh Sait isyanının patlaması üzerine, Ali Çetinkaya başkanlığındaki Ankara İstiklal Mahkemesinde üye olarak yerini almış ve diğer önemli mahkemelerde görevi devam etmiştir. III ve IV. dönem milletvekilliği yapmış ve Atatürk'ün isteği üzerine Serbest Fırka içinde yer almıştır. Türk Ocakları, devrimleri destekleme

“Kurumda otorite boşluğu vardır. Göreve gelen giden belli değildir. Bazı hocalar, haftanın belli günlerinde kuruma hiç gelmemektedirler. Araştırma çalışmaları yapılmamaktadır. Hocalar kendilerini para kazanmaya adanmışlardır. Aralarında bazıları, öğrencilere özel ders verme adı altında, doğrudan para veya hediye almaktadırlar. Hastanelerde hasta yatakları hocalara tahsisli şekilde kullanılmaktadır. Onların izni olmadan bu yataklara asla hasta kabulü yoktur. Öğrencilerle pratik yapma zahmetli görülmekte, buna karşılık teorik ders sayısını artırmak için zorlu kapışmalar yaşanmaktadır. Makam ve mevki hırsı gözü dönmüşlük derecesindedir. Aralarında siyasi parti misali gruplaşmalar, hizipler oluşmuş durumdadır.”

Sustum Dekan Bey'e baktım, Hakkı Hoca son derece şaşkın, bir süre boş bakındı. O konuşmayınca salona korkunç bir sessizlik çöktü, ortam daha da ağırlaştı. Dekan Bey sonunda, “Gerçekten çok detaylı ve ne yazık ki gerçekleri topluyor, nerede çıkmış, kim yazmış?” sorusuna, “Reşit Galip Bey Hocam, 1933 tarihli Darülfünunun kapatılması gerekçelerini Atatürk'e sunduğu rapor.” dedim.

ANI 6: Reşit Galip Bey'in Vefatı

Bilindiği gibi tüberküloz, halk arasında dillendirilmesi, duyulması istenmeyen, hatta gizlenen bir hastalıktır. Bu nedenle ince hastalık vb. farklı isimler verilmiştir. Biz hekimler dahi etkilenmiş olmalıyız ki TB gibi deyimlerle aramızda anlaşır olmuşuz. Yaşam öyküsünde okuduğunuz üzere Reşit Galip Bey, pek çok kere sağlığının bozulması üzerine resmî görevinden ayrılmak zorunda kalmıştır.

Reşit Bey'le ilgili olan notlar arasında yer alan bu anıyı Cura Bey kitabına koyma, koymama aşamasında da ikilem de kalmıştım. Anı, en kısa şekli ile şöyle,

“Doktor yok mu, doktor? Bir yaralı var.” diye bağrışmalar üzerine oraya yönelen Hüseyin Hulki, yerde sırt üstü yatan, göğsünde ağızında kan olan hastaya baktığında adam tanıdık geliyor. Ancak giysileri, uzamış saç sakalı nedeni ile tanıyamıyor. O sırada yerde yatan yaralı konuşuyor.

“Hüseyin, salak salak bakınma! Baksana kanın rengine köpüğüne, hemoptizi bu, al yerden iki avuç kar doldur kaputun içine, bastır göğsüme.”

Borça-Adanuş kırsalında 1916'da yaşanan bu olayda Reşit Bey kendi tanısı kendi koymuştur.

Vefatı ile ilgili tüm yayınlar pnömoni sonucu yaşamını kaybettiği yolundadır. Hazırlayıcı neden olarak, ailesi ile birlikte bir süre önce geçirdiği deniz kazasına bağlanmaktadır pnömoninin gelişimi. Doğru olabilir, ancak zeminde yatan kavernoöz TB gerçek hazırlayıcı ve tedaviyi önleyici neden olması daha akla yakındır. Zaman zaman ataklarla gittiğini yaşamından izleyebilmekteyiz. Ayrıca Bakanlıktan istifa ettiği dönemi düşünürsek, üniversitenin gümbürtüsü, yarattığı stres, işine son verilen onca kişinin direnişi ölümcül olabilecek düzeydedir.

Büyük ve yılmaz bir devrimci doktorun aziz anısı önünde saygı ile eğiliyorum.

A kuşağı, vatan size minnettardır.

» *Yazar Prof. Dr. Alphan Cura'nın özgeçmişine “Anılarla Erick Frank” bölümünde ulaşılabilir

İLERİ OKUMA

1. Cura A. Curabey A Kuşağı-Vatanına Fedai Atatürk'e Doktor İnönü'ye Dost. İstanbul, 2019.
2. https://tr.wikipedia.org/wiki/Re%C5%9Fit_Galip
3. <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/resit-galip-baydur-1893-1934/>

Dayanıklı Kuru Sığır Veba Aşısı Mucidi

Prof. Dr. Abdullah ÖZEN*

Türk tarihinin en zorlu günleriydi. Vatanını seven her memleket çocuğu gibi Süreyya Tahsin'in de işini gücünü bırakıp cepheye koşması gerekiyordu. Memleketin onlara, belki de hiç olmadığı kadar ihtiyacı vardı. Bu nedenle Askerî Baytar Mektebindeki öğrenimini yarıda bırakıp cepheye koştu. O dönem Tıp Mektebi, Baytar Mektebi ve Mühendishanelerde okuyan gençlerimiz akın akın cepheye koşuyorlardı. Bundan daha kutsal bir görev olamazdı.

Savaş, veteriner hekimliği öğrenimini kesintiye uğratmış olsa da 1920 yılında okulu bitirip askerî veteriner hekim olarak orduya geri döndü. Kurtuluş Savaşı'nda bizzat Mustafa Kemal'in emriyle Ankara'da kalmış; şimdiki Veteriner Kontrol Merkez Araştırma Enstitüsünün (Etlik) nüvesi olan Serum ve Aşı Enstitüsünü kurmakla görevlendirilmişti. Bir çadırda başlatılan çalışmalar, millî mücadelenin görünmeyen cephesinde hummalı bir çalışma sürecinin habercisiydi.

Akademik yaşamı boyunca yürüttüğü bilimsel çalışmalarda, araştırma konuları için Süreyya Tahsin'e memleket sorunları ilham kaynağı oluyor; bu sorunlara bilimsel metotlarla çözüm üretmeye çalışıyordu. Lojistik ve ikmal için yük hayvanlarına, beslenme için çiftlik hayvanlarına ve motorize güç olarak atlara ihtiyaç vardı. Ancak sığır vebasından dolayı sığırlar, ruamdan dolayı ise atlar hastalıklara yenik düşüyorlardı. Ordunun veteriner hizmetlerine olan ihtiyacı hiç olmadığı kadar yaşamsal idi. Süreyya Tahsin, tam olarak böyle bir ortamda Etlik'te kurulan bir kutsal çadırda millî mücadeleye kan olma, can olmaya çalışıyor; gecesini gündüzüne katarak çalışıyordu.

Türk ordusu için tam bir baş belası olan sığır vebasını için kullanılan aşı, canlı aşı idi. Bu aşılarda o günün koşullarında, soğuk zincirde cepheye ulaştırılması neredeyse imkânsızdı. Süreyya Tahsin'in memleket sorunlarına bilimsel çözümler üretme konusundaki ilk ciddi sınavı belki de sığır vebasını ile ilgili oldu. Hem kendi hikâyesinde hem de Türk tarihinde bir ilki gerçekleşiyordu. Yoğun ve titiz çalışmaları ilk meyvesini verdi ve "Dayanıklı Kuru Sığır Vebasını Aşısı" nı geliştirdi. Uzun süre etkisini kaybetmeden saklanabilmesi özelliğiyle, sığır vebasını hastalığının ortadan kaldırılmasında önemli rol oynadı. Bu aşı sayesinde Türk ordusunda daha az sayıda sığır kaybı yaşanacak ve bu durum Yunan ordusuna karşı bir üstünlüğe dönüşecekti. Aygün'ün Kurtuluş Savaşı'ndaki katkıları İstiklal Madalyası almayı hak edecek kadar büyüktü.

Gerek savaş yıllarında gerekse savaş sonrasında varlığını sürdüren antraks (şarbon), tüberküloz ve malleus (ruam), hem hayvanlarda hem de insanlarda ağır sonuçlar doğuran hastalıklar olarak Süreyya Tahsin'in çalışma konuları arasına girmişti. Tüm evcil hayvanlarda görülebilen ve zoonotik karakterli

Prof. Dr. Ferruh Dinçer'in ifadeleriyle "Ord. Prof. Dr. S.T. Aygün, 19. yüzyılın anılarını 20. yüzyıla geçirebilen, Osmanlı Dönemi'nin en acılı ve mutsuz yıllarını görerek en güç koşullar altında savaşan ve bize Cumhuriyetimizi armağan eden kurtarıcı kuşakla yaşayabilen, askerlik ve üniversite hayatını birlikte ve üstün başarılarla sürdürebilen, Batı bilim anlayışını büyük bir ustalikle ülkemize aktarabilen ancak Türk bilim yaşamını da uluslararası düzeyde tanıtabilen çağımızın ve ulusumuzun ender örneklerinden biri olmuştur."

*Prof. Dr. Abdullah Özen

1967 yılında Elazığ'da doğdu. Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesinden (1992) mezun oldu. 1999 yılında doktorasını tamamlayıp "bilim doktoru" ünvanı aldı. 2001 yılında yardımcı doçent; 2005 yılında doçent; 2011 yılında ise profesör oldu. FÜ Veteriner Fakültesinde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. İslam Uygarlığı Çağında veteriner hekimliği gelişmeleri, veteriner hekimliği eğitimi, veteriner hekimliği eğitiminde iletişim becerileri, etik karar verme süreci ve hayvan refahı konuları, başlıca akademik ilgi alanlarını oluşturmaktadır. Son dönemlerde, hayvan-dostu-ürünler konusuyla ilgilendi bu konuda inceleme yapmak üzere yaklaşık bir buçuk yıl ABD'de bulundu. Türkiye'deki Hayvan Refahı Derneğinin kurucu üyesi ve Yönetim Kurulu Başkanı olup çok sayıda bilimsel ve mesleki kuruluş üyesidir. İyi derecede İngilizce bilip ulusal ve uluslararası düzeyde çok sayıda makalesi ve kitapları bulunmaktadır.

İLERİ OKUMA

1. Aygün ST. Bulaşıcı ve Salgın Hastalıklar Bilgisi (Epidemiologie). Genel Bölüm-Genel Salgınlar Bilgisi. Sümer Basımevi, Ankara: 1939.
2. Aygün ST. Hayvanlardan Elde Edilen Gıdalar, Gıda Hıfzıssıhhası ve Gıda Tahlili. YZE Basımevi, Ankara: 1939
3. Aygün ST. Türk Köylüsünden Öğrendiklerim. TTK Basımevi, Ankara: 1945.
4. Dinçer F. Ord. Prof. Dr. Süreyya Tahsin Aygün'ün hayatı ve bilimsel çalışmaları. A.Ü. Vet. Fak Dergisi 1982; 1-2: 256-276.
5. Erk N, Dinçer F. Türkiye'de Veteriner Hekimlik Öğretimi ve Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Tarihi. Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara: 1970.
6. Bakırcı ÇM, Erdem C, Türkoğlu P. Thalidomide Faciası: Tıp Tarihindeki En Korkunç İhmal! Erişim: <https://evrimagaci.org/thalidomide-faciasi-tip-tarihindeki-en-korkunc-ihmal-7640>. Erişim Tarihi: 15 Haziran 2024.

Ressam, Tezyinat ve Minyatür Sanatçısı, Tıp Tarihinde Öncü

Prof. Dr. Zuhâl ÖZAYDIN*

Ord. Prof. Dr. Ahmet Süheyl Ünver; hekimliği çok sevmiş olduğunu, tekrar tahsil yapma şansı olsa meslek olarak yine hekimliği seçeceğini söylerdi. Dâhiliye doçenti iken, “1933 Üniversite Reformu” sırasında kurulan Tıp Tarihi Kürsüsüne Başkan olarak atandığında para kazanacağı bir dalı bıraktığı için çok eleştiri aldığını anlatırdı. Hocamızın Tıp Tarihi Kürsüsü Başkanlığına atanması tarihimiz, kültürümüz ve yeni bir görüş kazandırdığı bizler için gerçek bir şans olmuştur.

Yazmanın Önemi: Kâğıt Kalem Olmayan ‘Ahbâbu Yaren’ı Kabul Etmeyin.

Hocanın çok sık olarak; “Kâğıt kalem olmayan ahbâbu yareni kabul etmeyin.”, “Toplumumuzun hastalığı şifahilik.”, “Milletçe şifahîyiz.”, “Hiçbir şeyi aklınızda tutmaya heves etmeyin, aklınız uşağınız değil, yazın.” sözlerini tekrarlardı. Duyduklarımızı yazmamamızı kültürümüze ihanet olarak kabul ediyordu. Hoca yazmayanlarla gerçekten konuşmuyordu. Bir gün “Benimle neden konuşmuyorsunuz?” diye soran bir tanıdığına “Söylediklerimi yazmadığın için.” diye cevap vermiş. Kültür tarihimizdeki boşlukların yazmamaktan, şifahilikten kaynaklandığını bıkmadan tekrarladı. Barbaros’un bir minyatürünü yapan Nigârî için “Nigârî’nin ruhuna Fatîha okurum ama onu tanıyanlara okumam, onun hakkında bir şey yazmamışlar, Kanunî’nin sohbet arkadaşının kabrini bile kaybetmişler. Kavalalî’nin kızı Zeynep Hanım’la evli olan Yusuf Kâmil Paşa mütefekkir ve kâmil bir insan, ama konuştuıkları yazılmamış.” derdi.

Neyi Nasıl, Neden Seviyorsun ve İstanbul Nasıl Sevilir?

Hoca kuru bir sevme sözcüğünden hiç hoşlanmazdı. Onun için hayranlık önemliydi. Hayranlıkta anlama ve benimseme vardı. Hayranlık daha gerçekçiydi. “Sevmek sözünden nefret ettim. İstanbul’u severiz ama kaç kapısı var bilmeyiz. Hele İstanbul’da oturup da onu tanımamak, bilmemek kültürsüzlüğün ta kendisiydi. Bizde şifahilik hastalığı var işitip de yazmamak, İstanbul hakkında bir şey duyup da yazmamak, ne münasebet, her şey kaydedilmelidir. İstanbul’u tanımıyoruz.

Hoca İstanbul’u ve sahip olduğu zenginlikleri çok iyi bilirdi ama “İstanbul’da o kadar tarihi eser var ki, benim gördüklerim yüzde beşi bile değil.” derdi. İstanbul’da oturup evinin karşısındaki tarihi yapının ne olduğunu, İstanbullu olup İstanbul’un kaç kapısı olduğunu, oturduğu semtin tarihini bilmemek ve

“Lüzumsuz yere ben sana dostum diyenleri ihtiyatla dinleyin.”

“Kendinize dost olunuz kâfi.”

“Sen kendini biliyorsun, kendi kendinin dostu ol, başkasının değil.”

“Kıskançlık delilikten bir şubedir.”

“İçimizde en hakim (hikmet sahibi) kimdir? Susmasını bilendir. Bazen bir şey söylememek, söyle-
necek olanın en kuvvetlisidir.”

“Benim kabiliyetim yok ki, ben doğru çizgi bile çizemem.” deme, insan evrim içindedir, bazı kabili-
yetler doğuştan olmayabilir, inkişaf ettirmek gerekir.”

“Geçmiş hayatını kıvançla hatırlayabilen, hayatını iki kez yaşıyor demektir.”

“İnsan refaha muhtaçtır fakat zenginliğe asla.”

“Kültürsüzlük geri kalmışlıktır, kültürün mektebi yok.”

*Prof. Dr. Zuhal Özyayın

1946 İstanbul doğumlu olup orta ve lise öğrenimini Beşiktaş Kız Lisesinde, yüksek öğrenimini Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesinde yaptı. Mesleki çalışmalarını eğitim alanında sürdürürken 1981 yılında Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver’in toplantılarına devam etti. 1985 yılında İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Deontoloji ve Tıp Tarihi Anabilim Dalında başladığı yüksek lisans öğrenimini 1987 yılında tamamladı. 1990 yılında doktorasını verdi. 1995’de doçent, 2007 de profesör oldu. Çalışmalarını Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cemiyeti, Türk Hemşirelik Tarihi, Osmanlı son dönem ve Cumhuriyetin erken dönemleri tıp tarihi alanlarındandır. Türk Tıp Tarihi Bibliyografyası ile biyografiler çalışma ve ilgi alanıdır.

İLERİ OKUMA

1. MD Medical Newsmagazine, 9(11): 225-234, 1965.
2. S. Ünver: Türkiye’ de Kahve ve Kahvehaneler. Türk Etnografya Dergisi Sayı: V, 1962’ den ayrı bs. Türk Tarihi Kurumu Basımevi, Ankara, 1963.
3. S. Ünver: Avrupa İzlenimleri. Önasya Yayınevi. Ankara, 1969.
4. A. Önder: Yurt Dışı Müzelerinde Türk Eserleri. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınevi: 533, Sanat Eserleri Dizisi: 3, Ankara 1983.
5. Abdülbaki Gölpınarlı (1900-1982): Türk tarikatları ve özellikle Mevlevilik, Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî, Yunus Emre üzerindeki araştırmaları ile tanınmıştır. Bkz. Ömer Faruk Akün: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi Gölpınarlı, Abdülbaki maddesi.
6. Sayar AG, Süheyl Ünver’le Sohbetler,2. Baskı, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2023.
7. <https://www.youtube.com/watch?v=QTrkjubvErU>

Prof. Dr. Levent ÖZTÜRK*

1924 yılı İzmir İktisad Kongresi ardından ülkemizde bir başka heyecan yaşanmaktadır. Eğitim almak üzere Avrupa'ya öğrenci gönderilecektir ve gidecekler arasında yer alabilmek için 150 civarında öğrenci başvurmuştur. Seçilen 13 kişi arasında Sadi Irmak da vardır ve tıp eğitimi almak üzere Berlin'e gitmesine karar verilmiştir. Sirkeci Garı'nda trene binmek üzereyken adının bağırıldığını duyar. Elinde bir telgrafla biri yaklaşır. Atatürk emri ile Millî Eğitim Bakanı imzasıyla çekilen telgrafta **“Sizi bir kıvılcım hâlinde gönderiyoruz, gür alevler hâlinde dönmelisiniz.”** yazmaktadır. Bu mesaj hayatı boyunca karşılaştığı her güçlükte kulaklarında çınlayacaktır.

1933 Üniversite Reformu ve Ord. Prof. Dr. Sadi Irmak

31 Mayıs 1933 tarihinde Meclisten geçen yasa ile eski yükseköğretimi temsil eden İstanbul Darülfünun Mektebi ortadan kaldırılıyor ve İstanbul Üniversitesi kuruluşu başlıyordu. Amaç Türkiye Cumhuriyeti'ni çağdaş milletler seviyesine çıkarmak için gerekli yüksek seviyeli insan gücünü yetiştirmek, üniversiteyi köhnemiş düşünce ve inançlardan ayıklamak, yetenekli ve bilimsel çalışmanın önemini kavramış gençlere akademik kariyere girme olanağı sağlamak ve etkin bir işleyiş ve bilimsel çalışma, araştırma ve öğretim ortamı sağlamak şeklinde özetleniyordu. Reform sırasında gerekli akademik kadroların yapılandırılmasında üç kaynaktan yararlanıldı: hâlihazırda Darülfünunda hocalık yapan bazı seçkin bilim insanları, eğitim için Avrupa ülkelerine gönderilen gençler ve yabancı profesörler. Irmak'ın deyimiyle *“her bakımdan ilginç ve çelişkili”* bir dönemin başlangıcı olan “1933 Üniversite Reformu” bir dizi olayı da beraberinde getirmiştir. Bunlar arasında Darülfünun hocalarının kadro dışı bırakılması ve özellikle Nazi Almanyası'ndan kaçan yabancı profesörlerin kadroya alınması önemlidir. Fizyoloji Kürsüsü de bundan nasibini almış ve Prof. Dr. Kemal Cenap Berksoy kadro dışına itilirken, Prof. Dr. Hans Winterstein yönetime getirilmiştir. Ancak öğrencilerin ısrarlı talepleri sonucunda dönemin rektörü Neşet Ömer İrdelep bir çözüm üreterek Fizyoloji Enstitüsünü ikiye ayırmış, Beşeri Fizyolojinin yönetimine Prof. Dr. Kemal Cenap Berksoy alınırken, Genel Fizyoloji yönetimi de Winterstein'a bırakılmıştır. Ord. Prof. Dr. Hans Winterstein İstanbul'a geldiğinde özellikle solunumun kimyasal düzenlenmesi ve diğer fizyoloji konularında pek çok çalışması ve yayını olan 54 yaşında, kariyerinin zirvesinde bir bilim insanıdır. *The New England Journal of Medicine* adlı alanın son derece önemli tıp dergisi 1956 yılında 255. ciltte Winterstein'ın 3 makalesine yer verir. Bu makaleler Harvard Üniversitesine davet edildiğinde verdiği *“Pulmoner Ventilasyonun Kimyasal Kontrolü”* başlıklı derslerinin içermektedir ve

Ord. Prof. Dr. Sadi Irmak'ın Hekimlik Mesleğine Yönelik Sözleri

Koruyucu Hekimlik

“Sağlık servisleri ne kadar gelişirse gelişsin, korunma tedbirleri daima başta gelecektir. Çünkü hastalıktan korunmak kolay fakat hastalığı başlangıcında anlayıp iyileştirmek daha zor, ilerlemiş bir hastalığı şifalandırmak büsbütün zordur.”

“Şifa veren tıp yanında koruyan tıp da başlı başına bir mevzu olmuştur. Koruyucu tıp ise hekimi her nevi sosyal mesele ile yakından ilgilenmeye götürür.”

Spor Hekimliği

“Hiç şüphe etmiyoruz ki yarın bizim tıp fakültemiz de spor mevzusuna kürsüler tahsis edecek ve memleketimizin muhtaç olduğu yüzlerce spor hekimini yetiştirecektir.”

“Fizyoloji doçentlerinden birisi spor şubesine memur edilebilir ve bu alanda araştırmalar yapması temin edilebilir. İç ve dış hastalıkları klinikleri de spor arıza ve hastalıklarına daha geniş ölçüde alaka gösterebilir. Bunlar yapılırsa her hekim spor meseleleri hakkında esas bilgilerinde cihazlanmış olarak mezun olur. Fakat tabiidir ki ayrıca tamamen spor mevzuunu inceleyecek müstakil bir Spor Hekimliği Enstitüsüne de ihtiyaç olacaktır.”

*Prof. Dr. Levent Öztürk

İÜ Tıp Fakültesinden 1993 yılında mezun oldu. Fizyoloji uzmanlık eğitimini 1997 yılında Cerrahpaşa Tıp Fakültesinde tamamladı. TÜ Fizyoloji AD da 2004 yılında doçent, 2009'da profesör oldu. Asistanlık döneminden itibaren uyku fizyolojisi, uykusuzluğun etkileri, uyku tıbbi konularında çalışmaya başladı. Uyku Derneğinin kurucuları arasında yer aldı. TÜ'de ilk uyku bozuklukları laboratuvarını kurdu. Araştırmaları ile 12 bilim ödülü aldı; 76 makale, 127 kongre bildirisi, 4 kitap, 24 kitap bölümü yayımladı. Yayınlarına 1.510 atıf alan Dr. Öztürk'ün h-indeksi 20'dir. TUAD tarafından 2004 yılında verilmeye başlanan Prof. Dr. İsmet Karacan Yayın Ödülü'nü ilk yıl hak eden 2 makalenin yazarları arasında yer aldı. Balkan Medical Journal dergisinde baş editörlük yaptı. Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan Anadolu Tıbbi Dergisi baş editörlerinden biridir.

İLERİ OKUMA

1. Uğurlu MC. Ord. Prof. Dr. Sadi Irmak (1904-1990). Ankara Tıp Mecmuası 1991;44:657-64.
2. Namal A. Ord. Prof. Dr. Sadi Irmak'ın Türk tıbbi ve kültürüne katkıları. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Deontoloji ve Tıp Tarihi Anabilim Dalı. İstanbul 1999.
3. Özduman K, Güdük M, Elmacı İ, Pamir MN. The impact of german-speaking academicians on higher education in Turkey. World Neurosurgery 2013;79:25-31.
4. Gökhan N. Türkiye'de fizyoloji tarihi. Türk Fizyolojik Bilimler Derneği 23. Ulusal Kongresi Bildiri Kitabı. 29 Eylül-4 Ekim 1997, Adana.
5. Öztürk L. Fizyoloji tarihçesi: Yakıncı C, Tanrıverdi LH, Erkurt MA, Altuntaş F, Yiğenoğlu TN (Editörler). Cumhuriyetin 100. Yılında Tıp Dalları Tarihçesi. Nobel Tıp Kitapevleri 2023, sayfa 254-63.

Prof. Dr. Muharrem GERÇEKER*

Emin Hoca, asker kökenli olması nedeniyle eğitim, öğretim ve sağlık hizmetini yerine getirirken tatlı-sert bir otoriter yönetimle kliniğini modern bir eğitim kurumu hâline getirmeye gayret etmiştir. Bu çalışmalar sırasında medikal hususlar kadar paramedikal unsurlara da (temizlik, hastaların giyimi, bakımı, beslenmesi, görünümü, cam, pencere, kapı, dolap, musluk gibi altyapı) çok önem verirdi.

Asistanların beyaz alt-üst giysili olmasını, yumuşak topuklu ayakkabılar giyilmesini, cebinde veya başında alın aynası bulunmasını, boynunda maske, üst cepte lezyon boyamak için kırmızı-mavi boya kalemi, tetkikleri dosyaya yapıştırmak için yapıştırıcı ve larenks muayenesinde aynayı ısıtmak için yakılan ispirto ocağını yakan kibrit bulundurmamızı mutlaka isterdi. Saç, sakal, bıyık, favori gibi şekli unsurlara karışmaz gibi görünürse de vizitlerde kısa saçlı, tıraşlı, bıyısız bir hastayı görünce yanına gidip başını okşar *“Ne güzel olmuşsun evladım.”* diyerek bize görsel bir mesaj verirdi.

Sabah saat 7-7.30 arası kliniğe gelen Emin Hoca bir asistanı istediği zaman personel Şahin Dayı *“Efendi efendi içeride ismin okundu.”* diyerek duyuruyu yapardı. Bu bir anlamda yoklamaydı, bulunmayan asistan vizitte hiç ummadığı yerden gelen soru ve konulara muhatap olup sararıp solardı. Kliniğimize gelen fakültemizin diğer öğretim üyelerini kapıda karşılar ve *“Ooo kim gelmiş, hocaların hocası gelmiş.”* diyerek onları onurlandırirdi.

Kurumu ne olursa olsun sağlık personeline belli etmeksizin pozitif ayrımcılık yapan hocamız, dinî bayramlarda personele hediye alır, bayramın ilk günü kliniğe gelir, personel, hasta ve asistanlar için ayrı ayrı aldığı üç kutu tatlı ile bayramlarını kutlardı. Personelin gece okuluna, asistanların da yabancı dil kurslarına gitmesini teşvik eder ve onlara maddi destek sağlar, asistanların yurtdışına gitmelerine kolaylık gösterirdi.

Emin Hoca'nın bana da bu konuda şöyle bir desteği olmuştur: Uzmanlık sınavımdan çok memnun kalan Emin Hocam o zamanki baş asistanımız Dr. Suphi Müderriş'e *“Muharrem Bey yurt dışı gitmek istiyorsa yardımcı olalım. Ama yurt içinde kalmak isterse kliniğimizde çalışmaya devam etsin.”* demesi üzerine ben de sevinerek klinikte kalmayı tercih ettim. Buna memnun olan hocam bana şöyle bir nasihatte bulundu: *“Muharrem evladım, üniversite karşılıklı anlaşma ve tahammül yeridir. Yıllarca istemediğin kişilerle de aynı çatı altında çalışmak zorunda kalacaksın, orası evin olmadığı için kapısını çekip kilitleyip çıkamazsın, içinde kalıp anlaşıp çalışacaksın. Yoksa ruhun, bedeninin ve kişiliğinin çok yıpranır. Mesleğe, hayata sevgin, saygın azalır. Yani akademik hayat bir maraton koşusu gibidir. Ya başlama ya da bitirebilecek azim ve kararlılığı göstermelisin. Sen bize çalışmalarınla ve sınavdaki başarınla büyük*

mutluluk yaşattım. Biz de kararına yardımcı olacağız.”. Hocamın yanında bulunan çok değerli hocalarım Prof. Dr. Şadi Berkmen, Prof. Dr. Cihat Borçbakan ve Prof. Dr. Nimetullah Esmer de başarı dileklerini sunarak hayırlı olsun dediler.

Emin Hocam vefatından önce, ABD’de çalışırken aldığı 1951 yılı baskılı Amerikan tıp lügatı *Dorland’ı*, “Azizim Gerçeker’e, “Unutma Beni 9 Nisan 1976” ön yazısıyla imzalayıp hatıra olarak verdi.

Rahmetli hocamla ilgili tatlı ve ekşi bir anımı da bu vesileyle anlatmak istiyorum:

Asistanlığımın ilk yılı sıcak bir yaz gecesi nöbet odasındaki buzdolabında bulunan âdeta çürümeye yüz tutmuş iki şeftaliyi kimin olduğuna bakmadan serin serin afiyetle yemiştim. Sabah personel Leman Hanım bunları hocanın yiyeceğini söylemesi üzerine çok şaşırdım, korktum. Hemen personel Şahin dayının önerisiyle Ulus’taki hâle gidip şeftali aldım ama tam karşıtı değildi. Fakat Şahin dayı ve Leman Hanım, hocaya çürüyenleri atıp yerlerine bunları aldık diyerek beni korudular.

Sonbaharda memleketim Çubuk ilçesinden gelen bir hastam özel el yapımı küçük salatalık (kornişin) turşusu getirmiş. Bende buzdolabına koymuştum. Leman Hanım bir kısmını tadımlık olarak Emin Hocanın evinden getirdiği öğle yemeğine eklemiş, çok beğenen hoca da turşunun sahibinin ben olduğumu öğrenince Şahin dayı da “*Efendi efendi içeride esamen okundu.*” deyince soluğu hocanın yanında aldım. Emin Hoca gülerken yanakları pembe bir şekilde elini omzuma koyup yanağımı okşadı ve “*Bak Muharrem evladım, şimdi ödeştik. Sen benim şeftalilerimi yedin, ben de senin turşunu tükettim. Böylece hak yerini buldu.*” dedi. Bu şekilde hocamla ilgili bir yanı tatlı diğer yanı ekşi bir anıya sahip oldum.

Bana gerek hekimlik ve gerekse insani değerler açısından örnek ve önder olan rahmetli hocalarım Prof. Dr. Emin Burad, Prof. Dr. Şadi Berkmen, Prof. Dr. Cihat Borçbakan ve Prof. Dr. Nimetullah Esmer’i sevgi ve saygıyla anıyor, ruhlarının şad, mekânlarının cennet olmasını ve nur içinde yatmalarını diliyorum.

*Prof. Dr. Muharrem Gerçeker

1972’de Ankara Tıp Fakültesi KBB Kliniğine asistan oldu, 1976’da uzman, 1983’te doçent ve 1988’de profesör ünvanını kazandı. 2000-2016 yılları arasında Anabilim Dalı Başkanlığı görevini yürüttü. Hâlen serbest hekim olarak çalışmaktadır.

İLERİ OKUMA

1. <https://l24.im/ZzsgO>
2. <https://l24.im/QALDT>

Prof. Dr. Alp CAN*

Kâmile Hoca 1928'de, henüz 22 yaşındayken ilk makalesini yayımlar; Eylül 1931'de yapılan Dördüncü Tıp Kongresi'nde de aynı konuda tebliğ sunar. Bilindiği üzere 1922 yılı üniversite eğitiminde çok önemli bir tarihtir. 1922'ye kadar kadınlar edebiyat ve fen fakülteleri dışında öğrenci olarak kabul edilmez. 1922'de Dârülfünun adıyla ilk tıp fakültesi açılır ve 1933'te İstanbul Tıp Fakültesine dönüşür. Kâmile Hoca 1924'te tıp fakültesine öğrenci olarak girer ve ilk makalesini de *Dârülfünun Tıp Fakültesi Mecmuası*'nda Arapça harflerle yayımlar. Bu Arap harfli ilk ve son makalesidir; bir sonraki sene sonra harf devrimi yapılır. Daha sonra çalışmayı daha kapsamlı şekilde Almanya'da bir bilim dergisinde Fransızca yayımlar. Ona yol gösteren hocası Dr. Hamdi Suat Aknar'dır. Her iki yayın da bir tür lenf hastalığı olan lenfogradümatöz ile ilgilidir. Hastalardan alınan kesitler üzerinden çizimler, renklendirmeler yapar. Patoloji o dönemde "ölü bilimi" veya Arapça deyimiyile "marazi teşrih" olarak bilinir. Histolojinin o dönemki adı da "ilmi ensac"tır.

Kâmile Hoca'nın Literatüre Geçen ve Kendi Adıyla Bilinen Yöntemi

"Şevki Metodu" olarak bilinen yöntem böbrek üstü bezinin öz kısmında (medulla) bulunan ve kromaffin olarak adlandırılan bir grup hücreyi diğer hücrelerden ayırt edebilen bir histokimyasal tekniktir. Kâmile Hoca bir laboratuvar uygulama reçetesi tanımlar ve 6-7 sayfalık bir makaleyle bunun bilim dünyasıyla paylaşır. Makalede yer alanların hepsi kendi çizimleridir ve çalışmayı feokromasitoma hastalığı tanısı almış kişilerin doku örnekleri üzerinde çalışır. Bu nedenle çalışma çok değerli bulunur. Patolog olduğu için insan dokularına ulaşması daha kolay olmuştur. Zaten o dönemlerde hayvan deneyleri de çok alışlagelmiş bir şey değildir. Kısa sürede klasik kitaplara geçer "Şevki Metodu". 1940'lı 1950'li yıllarda yazılan, sürekli baskıları yenilenen kitaplardır bunlar.

İkinci Elektron Mikroskobunun Ülkemize Gelişi

Ankara Üniversitesi 1957'de Türkiye'yi ziyareti sırasında dönemin Almanya Cumhurbaşkanı Theodor Heuss'e fahri doktora ünvanı verir. Heuss'de ertesi sene üniversiteye bir mikroskop hediye eder. Henüz savaştan çıkmış bir ülke olan Almanya'nın bu davranışını belki hem bir teşekkür hem de bir güç gösterisi diye düşünmek gerekir. Ancak Üniversitede elektron mikroskobunu kullanabilecek kimse yoktur. Dönemin Cumhurbaşkanı Celal Bayar bu mikroskobun yeni kurulmuş olan Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesine verilmesini ister ve umumi kâtibi Munis Faik Ozansoy Kâmile Hoca'ya arayarak durumu bildirir. Mikroskop 5 Kasım 1959 tarihinde yapılan törenle Hoca'ya teslim edilir. Bu haber

hocayla sahnede göründü, onu biraz yardımla kısa bir konuşma yapması için sahneye çıkardı. O zaman öğrendik ki eski bir histoloji hocasıymış bu hanım. Bu törenden bir ay sonra histolojiye asistan olarak girdiğimde öğrendim ancak onun kim olduğunu: Bu Hoca Kâmile Şevki Mutlu imiş. Bana acı veren bir de tesadüf var: 2 Ekim 1987’de bizimle törende olan Kâmile Hoca ertesi gün vefat etmiş. O tarihte, benim histolojiye asistan olarak geleceğim belli değildi tabii, gidip elini öperdim törende, nereden bilebilirim ki?”

Bugün Kâmile Şevki Mutlu adını internette aradığınızda ilk planda Atatürk’ün tahnitini yapan kişi olduğu çıkar. Hoca, Ata’nın naaşının 9 Kasım 1953’te “Etnografya Müzesi”nden alınıp ebedi istirahatgâhı olan Anıtkabir’e taşınması sürecinde daha önce yapılan tahnit işleminin kontrolü ve kurşun tabutun ebediyete kadar bozulmadan saklanabilmesi için gerekli son önlemlerin alınmasını bir heyet nezaretinde bizzat kendisi yapmıştır.

Hoca’nın adına Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi’nin Morfoloji Binasında bir amfi bulunur. Ayrıca Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalının koridorunda kendisine ayrılmış bir köşe vardır benim odamın tam yanında. Bu köşede Türkiye’nin en eski elektron mikroskobu duruyor. Bunun hemen yanında iki cam pano daha var. Bunlardan birinin içinde Kâmile Hoca’nın bir fotoğrafı ve vefatından sonra, 1994’te layık görüldüğü TÜBİTAK Hizmet Ödülü’nün belgesi var. Bu belgeyi onun adına ailesinden gelip alan olmadı. Diğer panoda da sözünü ettiğim elektron mikroskobuyla ilgili bir gazete kupürü var çünkü bu elektron mikroskobu kendi başına bir anıdır.”

Kâmile Hoca’ya Saygı...

*Prof. Dr. Alp Can (www.alpcan.com)

1987’de Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun oldu. Aynı yıl uzmanlık öğrencisi olarak girdiği AÜ Tıp Fakültesi Histoloji ve Embriyoloji AD da 1990 yılında uzman oldu. O tarihten bu yana aynı anabilim dalında öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Kök hücre ve üreme biyolojisi alanında hücre, doku ve moleküler düzeyde araştırmalar yürütmektedir. Bu alanlarda 110’un üzerinde makalesi ve 6 adet kitabı, 22 kitap bölümü yayımladı (atıf sayısı 6500, h-indeks=39). 1990–91 yıllarında Londra’daki Kings College Anatomi ve Hücre Biyolojisi Departmanında; 1994–95 yıllarında ABD’nin Boston kentindeki Tufts Üniversitesi Hücre Biyolojisi departmanında doktora sonrası araştırmalarda bulundu ve konuk öğretim üyesi olarak çalıştı. Uluslararası ve ulusal 38 bilimsel projede yürütücü veya araştırmacı olarak yer aldı. AÜ 2013 Yılı Bilim Ödülü’ne, 2019 Yılı Sedat Simavi Ödülü’ne, 2020 yılı TÜBA Telif Eserler Birincilik Ödülü’ne layık görüldü. Bilim Akademisi üyesidir. İki adet patenti olup Kök Hücre E-Bülteni’nin kurucusu ve editörüdür. İki uluslararası derginin editörler kurulu üyesidir.

İLERİ OKUMA

1. Şevki K. (Tıp talebesinden). Lymphogranulomatose. Dârülfünun Tıp Fakültesi Mecmuası 10 (11), 1928.
2. Hamdi H, Şevki K. Resultats des recherches histobakteriologique sur la granulomatose maligne. Schweis Mediz Woch 61(2), 1931.
3. Can A. Yaşam Bilimlerinde Adan Z’ye Mikroskopisi. Ankara Nobel Tıp Kitabevi. 2018.
4. Erkoçak A. Böbreğin Elektron Mikroskopisi. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası, Vol 14, (4), Supplementum No: 3, 1961.

Prof. Dr. Nejat AKAR*

Her insanın yaşamında ilginç tesadüfler vardır. Bebekliğimde doktorluğumu yapan Prof. Dr. Bahtiyar Demirağ'la ilk bilinçli karşılaşmam, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde öğrenciyken Çocuk Kliniğinde yaptığım bir “*olgu sunusu*” ardından gerçekleşti. Sonra 1978’de onun kliniğinde asistan oldum. Ölüm gününde de asistanlar adına bir konuşma yapmıştım.

Yıllar sonra Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Kliniğinin 30 yıl başkanlığını yapmış ve kliniğin kurumsallaşmasını gerçekleştiren bir insanın yaşamını belgelere dayanarak yazmanın bir gönül borcu olduğunu düşünerek bir anı-kitabı oluşturdum. Aslında bu kitaba bir “*Cumhuriyet öyküsü*” de denilebilir.

Tıp fakültesi son sınıf öğrencisiydim. 1976 yılı. Okul iki ay süreyle öğrenci olayları gerekçe gösterilerek kapatılmıştı. Biz klinik stajlarda olduğumuz için, öğrenci olup olmadığımız belli olmadığından, bazılarımız klinik stajlara devam ediyorduk. Ben de çocuk ihtisası yapmak istiyordum. O nedenle çocuk kliniğine gönüllü olarak gidip çalışıyordum. Hematoloji servisinde Prof. Dr. Sevgi Gözdaşoğlu ile çalışırken lösemi tanılı Şule isimli bir hastanın, düzelmeyen pnömonisi vizitte tartışıldı. Sevgi abla “*Bu hastada sakın Pnömosistitis carini olmasın?*” diye heyecanla sordu. Ben önce konuyu okudum, sonra hastaya nasıl tanı konulabileceğini ve nasıl yapılması gerektiğini intaniye uzmanı Emin (Tekeli) abiden de bilgi alarak öğrendim. Ertesi günü vizitte bu bilgileri aktardım. İki gün sonra, olguya “*Pnömosistitis carini*” tanısı konuldu. Bu kliniğin ilk vakasıydı. Sevgi abla, “*Bunu vaka takdimine çıkaralım.*” dedi. Ben de ona göre hazırlandım. Ocak 77’de bu olguyu sundum. Bahtiyar Hoca, amfinin en ön sırasında yanında Sevgi abla ile beni dinledi. Sorular sordu. Sonra ben yerime oturdum. Sevgi ablaya eğilip bir şeyler söylediğini fark ettim. Sonradan Sevgi ablaya “*Bu çocuğu kaçırmayalım!*” dediğini Sevgi abla bana aktardı. O gün Çocuk Kliniğine ilk adımımı atmıştım.

Sonra Bahtiyar Hoca ile “*Türkiye’de Çocuk Sağlığının Verilerinin, Sorunlarının ve Çözümleri*” başlıklı bir seminer yaptım. Beni sosyal pediatriye doğru yönlendirmek istiyordu. Kitabının öz Türkçe sözcüklerle yazılmasına da özellikle özen gösterirdi.

Erkeklerin öpüşmesini uygun bulmazdı. Bir yılbaşı nöbeti öncesi kliniği dolaşırken, Dr. Mesiha Ekim’le birlikte nöbetçiydik. Sayın Demirağ:

- “*İyi yıllar efendim.*” dedi ve Dr. Mesiha Ekim’i öptü. Sonra bana döndü:
- “*Eh sizi de öpelim bari*” dedi ve öptü.

...

Hastasını muayene ederken ağlamasını önlemek için her türlü maskaralığı yapan asistanlar...

Hoca olduğumda, hastalarımın duygusal olarak uzaklaştığını hissetmişim. Saçını taramak, saç tokalarını onlara takmak, yanaklarından makas almak...

Prof. Dr. Halil Gümüş Anlatıyor

Hoca yatan hastaların “taburcu” sözcüğü kullanılarak hastaneden çıkarılmasına çok kızardı. Çünkü kendisi daha önce askerlikten geldiği için “taburcu” terimiyle şifa olan askerlerin tabura geri gönderilmesinin kastedildiğini söylerdi.

...

Ölüm Günü Asistanlar Adına Ardından Yaptığım Konuşma

Bir insan; eğer düşüncelerini, ilkelerini, kendinden sonraki kuşaklara aktarabiliyorsa ve eğer yaptıkları, yaratıları, yaptırımları geleceğe bırakabiliyorsa, yitirilmiş sayılmaz.

Çünkü o insan düşünceleri ile ilkeleri ile yaptırımları ile bir ölçüde duyguları ile kendinden sonraki kuşaklarda yaşayacaktır. Bizler bir başlangıcı temsil eden onun düşüncelerini, ilkelerini ulaştırdığı en son kuşağız.

Onun; tıptaki son gelişmeleri izlemesinden, insana sevgi ve saygısından, demokratik tutumundan, hoşgörüsünden, yaşama bağlılığından, güzel sanatlara verdiği önemden, Türk dilinin özleşmesine katkılarına değin; bize kazandırdıklarını, verdiklerini, bizden sonraki kuşaklara aktarmayı görev bileceğiz.

Bizim gelecekte yolumuzu çizmemizi sağlayacak işaret onun “Kendinizi yenilemeyi bilin. Tutucu olmayın.” sözleri olacaktır.

Bizlerle yaşayacaktır.

Prof. Dr. Bahtiyar Demirağ'ın Kitapları: 1. *Çocuk Hastalıkları*, Türkiye Klinikleri yayınları No:1. Ankara-1984. 2. *Çocuk Bakımı*, Ankara, 1950. 3. *Çocuk Hastalıkları*, Ankara. 1951.

*Prof. Dr. Nejat Akar

1970 TED Ankara Koleji, 1977 Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi mezunudur. 1982 yılında AÜ Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD'da uzmanlığını almıştır. Askerlik ve mecburi hizmetleri sonrasında 1987-2010 yılları arasında öğretim üyesi olarak görev yapmıştır. Hâlen TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Çocuk Kliniğinde öğretim üyesidir

İLERİ OKUMA

1. Akar N. Prof. Dr. Bahtiyar Demirağ, *Çocuk Hastalıkları Araştırma Vakfı*, Ankara, 1998.

Prof. Dr. Recep ÖZTÜRK*

Hocam Prof. Dr. Ekrem Kadri Unat'ın babası doğumunun ertesini gününü cepheye giden ve 1916'da Kafkas Cephesi'nde şehit olan "mülazım-ı evvel" (üsteğmen) Hafız Mehmet Efendi, annesi Raşide Hanım'dır. Tıp tahsili sırasında yatılı talebe yurdunda kaldığından dört senelik mecburi hizmetine karşılık, sınıfın en başarılı 7 öğrencisi arasında İstanbul Üniversitesi emrine verilerek Mikrobiyoloji, Parazitoloji ve Salgınlar Bilgisi Enstitüsünde 1938 yılı Kasım ayında asistan olmuştur. 1942 yılında *Embriyonlu Askarit Yumurtalarının Mukavemeti Üzerine* adlı doçentlik tezini sunmuş, enstitüye doçent olarak tayin edilmiştir. Türkiye'de parazit taranması düşüncesini ilk kez çalıştığı Dârülaceze Hastanesinde uygulamıştır. Ekrem Kadri Unat 1946'da ABD'ye gönderilmiştir.

ABD'de altı ay Pennsylvania Üniversitesi Tıp Okulunda "Dermatoloji Araştırmaları Laboratuvarı"nda tıbbi mikoloji üzerine çalışmış; sonrasında iki ay John Hopkins Üniversitesinin Hijyen ve Halk Sağlığı Okulunda da *malariaoloji ve tropikal parazitik hastalıklar* kurslarına devam etmiş; daha sonra Duke Üniversitesinde *tıbbi mikoloji* kurslarına devam ederek sertifika almıştır. Sonra tekrar John Hopkins Üniversitesinde 1947'de "Master of Public Health (MPH)" adayı olarak öğrenime başlamış, zorunlu olanlara ilave kendi ile ilgili bütün kurslara da devam edip imtihanları geçerek 1948'de MPH olmuş, ayrıca yönetim kurulu tarafından "Doctor of Public Health" adayı olarak kabul edilmiştir. Bir ay Maryland Eyaleti Sağlık Laboratuvarında çalışmış; iki ay kadar Albany'deki New York Eyaleti Sağlık Dairesi Laboratuvarında çeşitli çalışmaları takip etmiş; New York şehrindeki bazı laboratuvarların çalışmalarını gördükten sonra "National Institute of Health"de Mikrobiyoloji Enstitüsünün Enfeksiyon Hastalıkları Laboratuvarının Viroloji Biriminde çalışmaya başlamıştır. Burada viroloji çalışırken aynı zamanda Dr. Emmons'un Mikoloji Laboratuvarına tanım için gönderilen kültürleri de incelemiş, ayrıca Tropikal Hastalıklar Bölümündeki çalışmalarla ilgilenmiştir. Sonrasında Ziraat Vekâletinin Millî Müzedeki "Böcek İdentifikasyonu Laboratuvarı"nda çalışmış; ardından "Communicable Disease Center" a bağlı laboratuvarlarında incelemeler (virüsler, riketsiyalar ve mikobakteriler dâhil bakteriler, mantarlar ve parazitler (entomolojiyi de içeren) konusunda deneyimlerini artırıcı çalışmalar yapmış ve altı hafta kadar Washington'da Millî Müzedeki Böcek İdentifikasyonu Laboratuvarlarında tıbbi önemi olan ve özellikle Akdeniz bölgesinde bulunan artropodları incelemiştir.

1949'da yurda dönerek İstanbul Üniversitesinde Mikrobiyoloji, Parazitoloji ve Salgınlar Bilgisi Enstitüsünde vazifesine başlamış, ek görev olarak 1951'de DSÖ'nün Tüberküloz Olgunlaşma ve Gösteri Merkezinin laboratuvarını kurmuş ve buradaki muayene ve kursları 1958'e kadar yönetmiştir. 1958'de

Kulağa Küpe Olacak Sözleri

- “Kendi işimi kendim yaparım, onun için ensem kalındır.”
- “Vatansızlığın acısını tatmadan kendinize geliniz, birleşiniz, birleştiriniz.”
- “Bir mevkinin ehli varken oraya ehliyetsizi atamayınız.”
- “Yeteneklilerin yetişmesine ve ilerlemesine yardım ediniz.”
- “Çevrenizdekilere nezaketle, emrinizde çalışanlara adaletle muamele ediniz.”
- “Üstesinden gelemeyeceğiniz işleri yönetmeye kalkmayınız.”
- “Bildiklerinizi öğretiniz, saklamayınız.”
- “Fikir sahibi olmak bilgi sahibi olduktan sonradır”.
- “Bilimsel Kavga gelişimin aracıdır”.
- “Öğrenci asistanı, asistan öğretim üyesini yetiştirir (soru sormanın önemini anlatan aforizma).”
- “Soru sormak için soru sorulmaz.”
- “Gecelik malumatla katkı konmaz, soru sorulmaz.”
- “Hayat üretmekle anlam kazanır, üretmeden yaşanacak bir hayat anlamsızdır.”

*Prof. Dr. Recep Öztürk

1962 yılında Rize İkizdere’de doğdu. Tulumpınar Köyü Mehmet Akif İlkokulu, İkizdere Ortaokulu, Rize Lisesi, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesinden mezun oldu (1984). Enfeksiyon hastalıkları ve klinik mikrobiyoloji uzmanlığını İÜ Cerrahpaşa Tıp Fakültesinde yaptı. 1994’te doçent, 2000’de profesör oldu. İÜ Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Öğretim Üyeliğinden 2016’da emekli oldu. 2009-2013’te YÖK Üyeliği, 2011-2015’te Tıpta Uzmanlık Kurulu (TUK) Üyeliği ve Başkan Vekilliği yapmıştır. Sağlık Bakanlığı Ulusal Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Kurulu, Bağışıklama Danışma Kurulu, Grip Bilim Kurulu ve Koronavirüs Bilim Kurulu Üyesi’dir. 2017’den beri İstanbul Medipol Üniversitesinde Tıp Fakültesi Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalında görev yapmaktadır. Ayrıca Üniversite Rektör Yardımcısı ve Kalite Koordinatörü’dür.

İLERİ OKUMA

1. Altaş K. Hocaların Hocası Ekrem Kadri Unat’a (1914-1998), Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Yayınları, No:16. 1999.
2. Aygün G. Bilim insanı olmak Prof. Dr. Ekrem Kadri Unat, İnfeksiyon Dünyası, 2006;3: 90-91.
3. Barlas U. Prof. Dr. Ekrem Kadri Unat’ın Öğrencilik Yılları, Hilmi Barlas Eğitim Vakfı, 2008.
4. Öztürk R. Ülkesine ve mesleğine aşık bir öğretim üyesi: Prof. Dr. Ekrem Kadri Unat, İnfeksiyon Dünyası, 2006;3:84-89.
5. Öztürk R. İdealist bilim ve fikir adamı, “örnek insan” Prof. Dr. Ekrem Kadri Unat, Sağlık Düşüncesi ve Tıp Kültürü (SD) Dergisi, 2007-2008, 5:88-96. https://www.medipol.edu.tr/sites/default/files/document/SD_Dergi_Sayi5-88-96.sayfalar_Recep_Ozturk-1-6%20%281%29.pdf
6. Samastı M. İdealist bir bilim adamı: Prof. Dr. Ekrem Kadri Unat, İnfeksiyon Dünyası 2006;3:81-83.
7. Sarı N. Unat, Ekrem Kadri, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. <https://islamansiklopedisi.org.tr/unat-ekrem-kadri>
8. Yücel A. “Hocaların Hocası Prof. Dr. Ekrem Kadri Unat’a (1914-1998)”, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Vakfı Yayınları No:16, 1999:944.
9. İz Bırakanlar: Prof Dr Ekrem Kadri Unat, İnfeksiyon Dünyası 2006;3:72-96.

Prof. Dr. Ayşe AKIN*

Yirmi üç yıl tanıdığım tam tamına 18 yıl birlikte çalışmak onurunu yaşadığım, gerçek anlamda “büyük insan”, hepimizin sevgili ve sayın hocası Nusret Fişek’i yazmak hem de sınırlı sayfa sayısına sığdırmanın çok kolay olmayacağını bilerek; bu yazıda onun çok da yazılmayan daha bireysel gözlüğümle gördüklerimi-deneyimlediklerimden bazı kesitleri, bilgileri yazmaya çalışacağım. Nusret Fişek Hoca ile ilgili özellikle onun kişilik yapısını o zaman “genç kuşak” olan bizlere olan davranışı, öğretileri umarım bizlerin aracılığı ile bu günün gençlerine mesaj benim jenerasyonum için de sevgi ve saygı ile hatırlayacağımız bellek tazelemesi olur. Nusret Fişek Hoca ile çok uzun süre birlikte çalıştığım için yazabileceğim çok anım var. Yazının zor tarafı ise böylesine “büyük” bir insanı özellikle de onu tanımayanlara anlatmak, yansıtmak görevini hakkıyla yapabilmek... Dilerim bu yazı diğer hakkında yazılanlara küçük bir katkı sağlar.

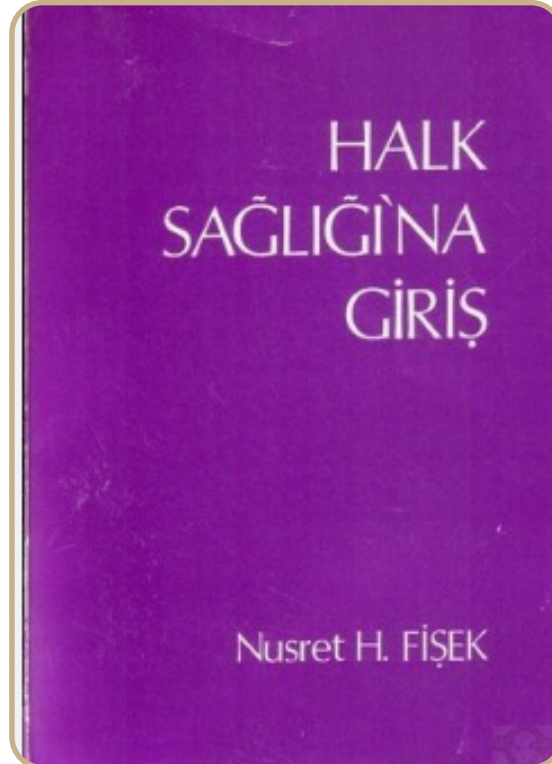
Nusret Fişek Hoca benim rol modelimdir. Meslek yaşamımı biçimlendiren rehberim, pek çok ilkeleri lafta değil uygulamalarında gördüğüm-öğrendiğim Hocamdı. Yazacaklarımın çoğu da aklıma geliş sırasına göre olacak; Nusret Hoca inandığını gerçekleştiren inanmadığının karşısında hiç ama hiç eğilmeden duran, doğruyu savunan karşıdaki kim olursa olsun taviz vermeyen son derece “demokrat” bir kişi idi. Kişilik yapısındaki bu özellikleri bize de öğretti, ya da biz ondan öğrendik. Bize savunduklarımızda güçlü durmayı, itiraz etmeyi “bu itiraz kendisine karşı bile olsa” hoş karşılardı hatta desteklerdi, bunun anlamı o zamanki biz gençlere “hocaya biat” değil de “kişilikli olmayı” öğretti.

Nusret Hoca bitmez tükenmez enerjisi ile bilinçli olarak yaptığı çalışmalarla, Türkiye’deki pek çok “ilki” gerçekleştirdi. Nusret Hocanın yaptıklarını /gerçekleştirdiklerini böyle bir yazı kapsamına sığdırmak olası değil ancak bazı örnekler verecek olursam;

Nusret Fişek 1960-1965 yılları arasında SSYB Müsteşarı olarak görev yapmıştır. 1961 yılında, Alma-Atadan tam 17 yıl önce başlatılan “Temel Sağlık Hizmetleri” (TSH) yaklaşımını içeren 224 sayılı Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Yasası’nın hazırlanması, kabul edilmesi ve ilk uygulamalarındaki emeği ile mevcut kaynaklarda da vurgulandığı gibi TSH konusunun çerçevesi bağlamında Alma-Ata’ya bile yol gösterici olmuştur. Daha 1960’larda anne ölümleri ile ilgili “kırsal alanda” yaptığı epidemiyolojik araştırma anne ölümlerine Türkiye’de dikkati çeken ilk çalışmadır. SB müsteşarı iken, Population Council ile iş birliği yaparak “1963 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması” hâlen 5 yıl ara ile ülke örneklemini üzerinde yapılan araştırmaların da ilkidir, esasen Hoca daha sonraki 1968 ve 1973 yıl-

İLERİ OKUMA

1. Akın A. Büyük Bir Bilim İnsanı; Hocam Prof. Dr. Nusret H. Fişek (1914-1990) Türk Tıbbına Hizmet Veren Bilim İnsanları, Osmangazi Tıp Dergisi Özel Sayısı, Aralık 2023;52-75.
2. Uğurlu MC. Bir toplumsal hekimlik önderi: Prof. Dr. Nusret H. Fişek. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası, 45:2, 1992.
3. Aksoy M, Bermek E. İdealist bilim adamı Prof. Dr. Nusret Fişek'in anısına. Çalışma Ortamı, Sayı:5, Kasım 1992.
4. "Nusret Fişek ve Hekimlik"; Türk Tabipler Birliği Yayını -TİSAMAT Basın Sanayii -1181019, Ankara, 1991.
5. Prof. Dr. Nusret Fişek'in Yaşam Öyküsü: (<https://www.istabip.org.tr/412-prof-drnusret-fiekin-yaam-oeykuesue-.html>)
6. Peker M. Nüfus Çalışmaları ve Nüfusbilime Katkı. Çalışma Ortamı, Kasım 1992, Sayı:5, s.43-45.
7. Akın A. Türkiye'de sağlık eğitim araştırma bölgeleri: Nereden nereye. Eser E, editör. Bölge Sağlık Yönetimi. 1. baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2021. p.42-50.
8. <https://www.youtube.com/watch?v=mIbolaBGV3E>

*Göğüs Hastalıklarının Dahiliyeden
Ayrı Bölüm Olmasının Öncülerinden*

Prof. Dr. Zeynep MISIRLIGİL*

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalının unutulması mümkün olmayan duayen hocalarımızdan Prof. Dr. Selahattin Akkaynak Hoca'yı tanımış olduğum için kendimi daima şanslı hissetmişimdir. Benim örnek almaya çalıştığım idolüm olan hocalarımızdandı. Selahattin Hoca ile annemin hastalığı nedeniyle ilk kez 1971 yılında tanışma şansım olmuştu. Annemin yüksek ateş, öksürük, göğüs ağrısı şikâyetleri olmuştu. Eve gelen doktor hanım "zatülcenp" tanısı ile annemi Ankara Tıp Fakültesinde Göğüs Hastalıkları ve Tüberküloz Kliniğinde Selahattin Hoca'nın görmesini önermişti. Ben o dönemde Ankara Tıp Fakültesinde 3. sınıf öğrencisiydim. İlk gördüğümde hocamızın ciddi duruşundan çekinip sessiz bir şekilde annemin yanında duruyordum. Annem Hoca'ya "İnşallah kızım sizin öğrenciniz olur ve sizin gibi hastalara şifa verir." demişti. Hoca'nın yüzünde ilk kez gülümsemeyi fark etmiştim. Sonra babacan bir yaklaşım ile annemi muayene ederken benim de yanında kalmamı istemişti. Muayene sırasında dersindeymişim gibi bana göstererek bilgilendirme yapmasından çok etkilenmiştim. İlk kez bir hastaya nasıl yaklaşılması gerektiğini, annemin hastalığı nedeni ile Selahattin Hoca'dan gördüğümü söyleyebilirim. Üçüncü sınıf öğrencisi olarak klinik bilgimin olmadığını bilmesine rağmen yaklaşımı ile beni rahatlatmasını hiç unutmadım. Annemde zatülcenp hastalığı olarak adlandırılan hastalığın o gün tıp dilinde "plörezi" olduğunu öğrenmiştim. Pnömoni sonrası oluşan plevradaki sıvının annemin şikâyetlerine yol açtığını bana anlatmıştı. Anneme önerdiği tedavi ile bir ay içinde annem eski enerjisini kazanmış ve düzelmışti. Selahattin Hoca gözümde ailemizin kahramanı olmuştu. Kontrole gittiğimizde bana 1969 yılında yayımlanmış olduğu *Göğüs Hastalıkları Temel Bilgiler ve Teşhis* kitabını imzalayarak hediye etmişti. Öğrenciliğimde aldığım ilk ve en değerli hediye oldu. Benim en önemli kaynak kitabım olmuştu. Hocamızın efsane kitap olarak adlandıracağım bu kitabı, bilim dünyasında göğüs hastalıkları alanında hizmet veren tüm doktorlara çok değerli katkı sağlamıştır. Tıp fakültesi öğrencilerinin, göğüs hastalıkları asistanları ile uzmanlarının sınavlarında ve hastalarının muayene ve teşhislerinde yararlandıkları önemli bir kaynak olarak günümüzde de değerini hiç kaybetmemiştir. Hocamızın *Solunum Hastalıkları, Tüberküloz, Göğüs Hastalıkları, Veremin El Kitabı* gibi birçok kitabı da yıllarca hatta günümüzde bile değerlerini koruyan kaynak kitaplar arasındadır.

Öldükten sonra yıllar geçmiş olsa bile, tüm meslek dallarında unutulmayanlar Benjamin Franklin'in dediği gibi "Ya okunmaya değer bir kitap veya yazılmaya değer işler başarmışlardır." Bir akademisyenin en büyük ideali yaşamında iz bırakacak eserleri ile bilime katkı sağlamak ve öldükten sonra da unutulmadan güzel anılabilmektir. Ayrıca özgün araştırmalar ile dünya ve ülkemizdeki sağlık sorunlarının

İLERİ OKUMA

1. Gül Ü. Bilime Ulaşma Konusunda Neler Değişti? 'Akademik Akıl' köşe yazısı. 2.2.2023 [https:// www.akademikakil.com/ bilime-ulasma-konusunda-neler-degisti/ulkergul/](https://www.akademikakil.com/bilime-ulasma-konusunda-neler-degisti/ulkergul/)
2. Saraçlar Y, Mısırlıgil Z, Ozangüç N, Tuncer A. Bronşial astmalı erişkinlerde hücrel immunitenin incelenmesi. Tüb Toraks 1979;27 (5-6) 228-234.

Hoca Bey

Türkiye Milli Pediatri Derneği Yönetim Kurulu*

Türkiye Milli Pediatri Derneği (TMPD), Türkiye’de çocuk sağlığının gelişmesine ve pediatriinin ilerlemesine hizmet amacı ile 13 Aralık 1958’de Ankara’da *Türkiye Milli Çocuk Sağlığı ve Pediatri Cemiyeti* adı ile Prof. Dr. İhsan Doğramacı önderliğinde kurulmuş 1984 yılına kadar TMPD Başkanlığını yürütmüştür. *Anılarla Tıpta Öncüler* kitabında kurucumuz Prof. Dr. İhsan Doğramacı konusunu Türkiye Milli Pediatri Derneği Yönetim Kurulu olarak bizler yazmayı üstlendik. Kitaplara sığmayacak bir yaşam öyküsü olan Hocamızı kısaca anılarımızla tadımlıkta olsa anlatmak istedik.

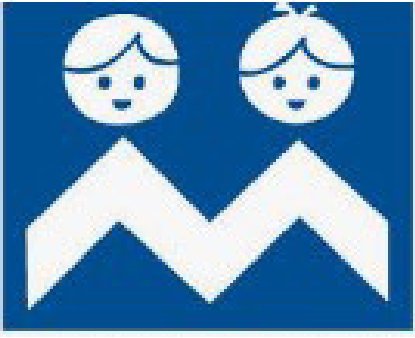
Prof. Dr. Enver Hasanoğlu Anlatıyor (TMPD Genel Sekreteri, IPA Önceki Başkanı)

İhsan Doğramacı ile ben hemşehriyiz. Ben hocayı önceden duymuştum, ancak hocayı asistan olana kadar tanıımıyordum. Hacettepede Hoca, Anabilim Dalı Başkanı idi ve her sabah nöbetçi olan başasistan ve asistan grubu ile toplantı yapardı. 1969’da ben asistan iken, Hoca’ya sabah toplantılarında “*Kim yattı, kim çıktı, nöbette ne oldu?*” takdim ederken Hoca’yı tanıdım. İhsan Doğramacı Hoca zeki ve ufku açık idi. Çok iyi dinler, sonra düşünür ve cevap verirdi. Ben de olayları kritize edip Hoca’ya cevap verdiğim için bana “*Doğrucu Davut*” derdi.

Tıp alanında çok hizmetleri olduğunu biliriz. Onun yanında çok iyi bir idareci idi. Sosyal yönü çok genişti. Bürokrasiyle ve politikacılarla arası çok iyiydi. Uluslararası ilişkileri ve Dünya Sağlık Örgütüyle ilişkileri çok üst düzeydeydi. Hoca farklı bir insandır, bir ülkeye 50 senede bir gelebilecek nadir şahsiyetlerdendir.

Doğramacı Hoca’nın kurduğu birçok vakıf vardı. Üniversiteleri Anadolu’ya yaymış ve tıbbın mecra-sını değiştirmişti. Hoca genelde soru sorar ve “*Evet hocam öyledir.*” dememizi beklerdi. Bir gün “*Enver, Erbil’den çıkıp bu kadar işi nasıl yapıyorsunuz?*” diyorlar. “*Sen ne diyorsun?*” dedi bana. Ben de Hoca’ya “*Hocam siz çok değişkinsiniz, çok farklısınız.*” dediğimde, “*O öyle denmez. Extraordinary denir.*” dedi.

Vefat edene kadar Hoca’dan hiç kopmadım. Türkiye Milli Pediatri Derneği, Hoca’nın yönetiminde devam ederdi. Ben de Kayseri’de iken, 1987’den beri Yönetim Kurulunda idim. Yönetim Kurulu toplantılarını genellikle Hoca ofisinde yapardı. Ben 1998-2000 yılı arasında Derneğe Başkanlık yaptım. Bir gün beni çağırdı Hoca, “*Senin bu derneğe genel sekreter olmanı istiyorum.*” dedi. Genel Kurul oldu, Di-van Başkanlığında Hoca, tüm üyelere benim “genel sekreter” olmam konusunu söyledi. Ben Genel Sek-

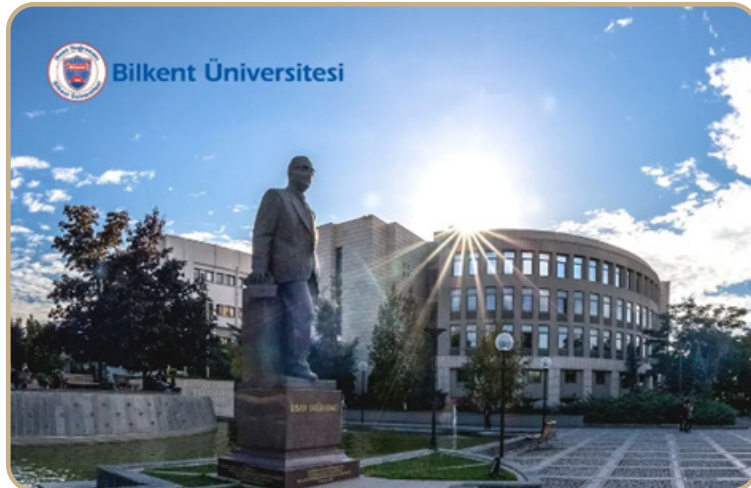
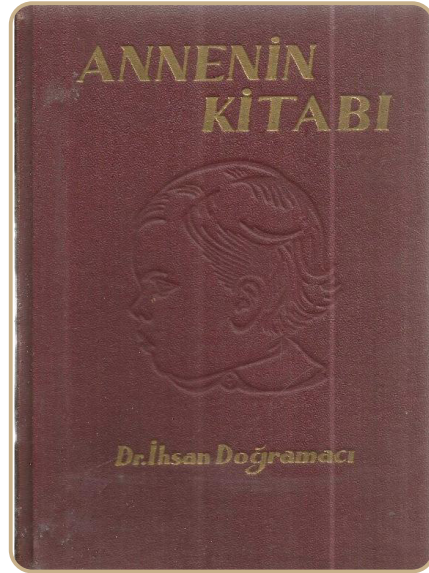

*Türkiye Milli Pediatri Derneği 1958

Türkiye Milli Pediatri Derneği 1958 yılında hocamız merhum Prof. Dr. İhsan Doğramacı tarafından kurulmuş, kuruluşundan itibaren ulusal ve uluslararası düzeyde çocukların sağlığı ve refahı için uğraş veren, çocuk hekimlerimize bilimsel açıdan katkı sunan, merkezi Ankara'da olmasına rağmen ülkemizin her köşesinde toplam 27 şube ve temsilciliği bulunan bir dernektir. Derneğimiz International Pediatric Association (IPA), European Pediatric Association (EPA), Union of Middle Eastern and Mediterranean Pediatrics Societies (UMEMPS), Union of National Pediatric Societies of Turkic Republics (UNPSTR) gibi uluslararası kuruluşların aktif üyesidir. Derneğimiz uluslararası çalışmalarında birçok uluslararası kuruluşlarla ve derneklerle iş birliği yapmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ-WHO), IPA, IPA-Foundation, American Academy of Pediatrics (APA), UNICEF ile iyi ilişkiler içindedir.

İLERİ OKUMA

1. Türkiye Milli Pediatri Derneği 60. Yıl Albümü. Ankara, 2018.

Prof. Dr. Aysel GÜRLER*

Sayın Hocamı 1958 yılında Deri ve Zührevi Hastalıkları Kliniğinde staj yaparken tanıdım. Her sabah saat 08.30'da stajyerler, asistanlar ve klinik hocası ile vizite çıkılır; bilgi yüklü, tartışmalı yapılan vizitte, hoca her hasta ile bir bir ilgilenir; asistandan hastanın şikâyeti, deri bulguları, laboratuvar verileri, tedavi protokolü sorgulanır; eksiklik gördüğü anda yüz ifadesi ve davranışları değişir ve daha dikkatli olmalarını önerir; gerekirse klinikteki hocasına dönerek ciddi ve etkin bir tavır ile *“Bu yanlışlıkları, eksiklikleri bir daha görmek istemem.”* derdi. Teorik ders 09.30-10.00 arası olup 10.30-12.00 arası stajyerlerle poliklinik yapılır, seçilmiş olgular üzerinde konuşulur, tedavisi ve gerekirse takibi önerilirdi. Öğleden sonra teorik dersin devamı, o günkü dersin tekrarı yapılırdı. Bütün staj boyunca öğrenciler disiplinli eğitim sistemi ile yetiştirilirdi.

Asistan olarak 18.12.1962 yılında girdiğim kliniğimizde 1983 yılında hocam emekli oluncaya kadar yıllarca beraber çalıştım. Lütfü Hocam hayatımda tanıdığım eşine az rastlanacak dürüstlük timsali idi. Dürüstlüğü nedeni ile korkusuz yaşayarak herhangi bir konuda, dürüst olmayan bir davranışla karşılaştığı zaman o kişi en yakın dostu olsa dahi, itirazını çekinmeden yüzüne söyleyebilen bir misyon adamı, doğruluk ve dürüstlük örneği güvenilir insandı.

Lütfü Hoca uzmanlığını İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesinde Prof. Dr. Hulusi Behçet Hocadan almış, sonra Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi kurulduğunda Prof. Dr. Alfred Marchionini ile çalışmıştır. Doçent olduktan sonra aynı üniversitede Prof. Dr. Richard Richter Hoca ile çalışıp kliniğin yapılanmasına büyük katkıda bulunmuştur.

Hocam muhafazakâr bir yapıya sahipti, onun muhafazakâr yapısı düşünce tarzından ileri geliyordu. Çünkü muhafazakâr bir çevrede yetişmiş ve büyük özelliği muhafazakârlık olan Alman ekolünden eğitim almıştı. Bu nedenledir ki kliniğin çalışması disiplin içinde devam etmektedir.

Hoca asistanlarına ve hatta öğretim üyelerine dahi her zaman mesafeli davranırdı. Ama özel günlerimizde hep yanımızda, bizimle beraber, baba desteği veren çok kıymetli bir büyüğümüz idi.

Kliniğin klasikleşmiş tedavi protokolleri vardı; Lütfü Hoca onun dışına çıkılıp yanlışlıklar yapılmasını istemezdi. Yeni çıkmış bir ilacı kullandığımızda karşı çıkmazdı, bilimsel verilere dayanarak yaptığımızı inanır iste mutlu olurdu.

Hastalarına karşı sevecen yaklaşan disiplinli bir doktordu. Hiç unutamadığımız bizleri çok etkileyen sözlerinden birisi de: *“Kapıdan içeriye giren her hasta hekimin anası, babası, kardeşi, evladıdır. Onun için hastaya bilginiz, ilginiz, sevecenliğinizle yaklaşın.”* derdi.

İLERİ OKUMA

1. Gürlü, A: Prof. Dr. Lütfü Tat (1915-1998) Turk J Dermatol 2012; 6: 132-133.
2. <https://l24.im/tEdWM>

Prof. Dr. Semih BASKAN *

ANILARLA LÜTFİ TAT-2

Ankara Tıp Dekanı

Ankara Tıp Fakültesi genç Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk tıp fakültesidir. Çünkü İstanbul Tıp Fakültesi Cumhuriyet'ten önce Darülfünun Tıp Fakültesi olarak kurulmuş, 1933 "Üniversite Reformu"ndan sonra ise bu aldı almıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk 1936 yılında TBMM'deki açılış konuşmasında "Yükseköğretim için, Ankara Üniversitesini kurmak yolunda Tıp Fakültesinin yapımından başlayarak, yeni ve en zor çabaların harcanmasını dilerim." şeklinde dileklerini ifade ediyordu. Büyük önder Mustafa Kemal Atatürk'ün bu dileği kısa bir zaman sonra başlayan 2. Dünya Savaşı nedeni erteleniyor ve ancak 19 Ekim 1945 tarihinde açılabilirdi. Tıp öğrencileri eğitimleri ilk yıllarda Ankara Numune Hastanesi ve Cebeci'deki Güllhane Hastanesinde yapıyorlardı. Bu arada yeni kurulan Ankara Tıp Fakültesinin kendi binalarının oluşturulması için bir proje açılıyor ve Fransız Mimar Jean Walter'in projesi öne çıkıyordu. Bu projeye göre önde morfoloji binası yapılacak, daha sonra arkadaki hastanenin inşasına başlanacaktı. Aradan geçen yıllarda millî eğitim bütçesinden yeterli kaynak aktarılmadığı için morfoloji binasının inşası bir türlü tamamlanamıyordu.

1965 yılına geldiğimizde önemli bir gelişme oluyordu. Bu gelişmeyi zamanın Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Lütfü Tat'ın ağzından dinleyelim: "Ben 1965 yılında Ankara Tıp Fakültesinde Dekan olmuştum. Sıhhiye'deki morfoloji binasının tamamlanmadığından son derece rahatsızdım. Bu nedenle zamanın Başbakanı Süleyman Demirel'i ziyarete gittim. Başbakan Süleyman Demirele Ankara Tıp Fakültesinin morfoloji binası inşaatının 20 yıldır tamamlanmaması ile duyduğumuz sıkıntıyı anlattım. Başbakan, ben yanlarında iken Bütçe Komisyonu Başkanı Dr. Nuri Bayar'ı çağırdı. Kendisine bu konu ile ilgilenmesi talimatını verdi. Ertesi gün komisyonların bütçeleri onaylanacaktı. Morfoloji binası inşaatı için Maarif Bakanlığı bütçesine 5 milyon lira tahsisat ayrılmıştı. Yaklaşık 7 milyon liralık bir ödeneğe daha gereksinim vardı. Bayındırlık Bakanlığı bütçesinde ise uzun süredir inşaatı tamamlanmayan İstanbul-Edirne Otoyolu

Ankara Tıp Fakültesi morfoloji binasında altında “**Rehberimiz Bilimdir**” diye yazının eklendiği alüminyum üzerine Atatürk panosu, değerli hocamızın eşsiz çizgilerinin bir ürünüdür.

Ankara Tıp Fakültemizin açılışını sağlayan büyük devlet adamı İsmet İnönü'nün ölümünden 1,5 ay önce 10 Kasım 1973'te Atatürk'ü anma gününde konuşmacı olarak fakültemize davet edildiğinde rahmetli Cumhurbaşkanı İsmet İnönü bu panoyu törenle açmış ve Prof. Dr. Demir Ali Uğur'a teşekkür etmiştir. Bende o törende genç bir asistan olarak yer almış ve bu görkemli anı yaşamıştım. Bu benim hayatımda önemli bir anı olarak yer almıştır.

Öğrencisi olmakla onur duyduğum değerli hocamın aziz anısı önünde bir kez daha saygıyla eğilirim.

*Prof. Dr. Semih Baskan

1971'de Ankara Tıp Fakültesinden mezun oldu. 1976 yılında aynı fakültede genel cerrahi uzmanı, 1982'de doçent ve 1988 yılında profesör ünvanını kazandı. 1989-1991 yılları arasında Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanı, 1991-1996 arasında Ankara Tıp Fakültesi Dekanı olarak görev yaptı. Genel Cerrahi ABD ve Cerrahi Bölüm Başkanı olarak görev yapan Doktor Semih Baskan, 2014 yılında emekli oldu. 2014 yılında İstanbul Okan Üniversitesi Tıp Fakültesi kurucu dekanı olan Prof. Dr. Semih Baskan hâlen aynı üniversitede Rektör Danışmanı olarak görev yapmaktadır.

İLERİ OKUMA

1. Ege R. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi 50.Yılı. s:554. AÜ Tıp Fakültesi Yayını.1995.
2. Ankara Tıp Fakültesi 50.Yıl Belgeseli. Prof. Dr. Lütfü Tat'ın konuşması. 19 Ekim 1995. Ankara Üniversitesi Web TV.
3. Periferik Damar Cerrahisi Bilim Dalı. genelcerrahiperiferik.medicine.ankara.edu.tr
4. Uğur DA. İnguinal ve Femoral Fitıkların Cerrahi Tedavisi. Dördüncü baskı. AÜ Tıp Fakültesi Yayını, Sayı:492, 1980.
5. Uğur DA. Küçük Cerrahi Teknik. Atatürk'ün 100.Doğum Yılına Armağan. AÜ Tıp Fakültesi Yayını,Sayı:410, 1981.
6. Uğur DA. Cerrahi Meme Hastalıkları. Atatürk'ün 100.Doğum Yılına Armağan. Beşinci baskı. AÜ Tıp Fakültesi Yayını, Sayı:411, 1981.

*Çağdaş Hastane Yönetimi ve Göz Hastalıkları
Öncülerinden*

Uzm. Dr. Sunay DUMAN*

Sağlık Bakanlığı Ankara Hastanesi Göz Kliniğinin (SBAH-GK) kurucusu olan Op. Dr. Abidin Şakir Ara Hocam, 1957-1979 yılları arasında 22 yıl SBAH-GK Şefi, 11 yıl Başhekim ve Hemşire Okulu Müdürü olarak çalışmıştır. Bu metinde Hocamın başhekimlik dönemine kısaca değineceğim.

1957'de şeflik sınavını kazanan Hocam, SBAH-GK'de göreve başlamıştır. Mesai arkadaşları arasında çok sevilmiş ve sayılmıştır. Başhekimlerin demokratik yolla seçildiği 1960 yılında aday olmuş, hemen herkesin oyunu alarak SBAH Başhekim ve Hemşire Okulu Müdürü olmuştur. Çağdaş uygulamalarıyla kısa sürede bir protokol Ankara hastanesi olmuş, yabancı konukların en çok ziyaret ettiği hastane olmuştur. Siyaset adamları, cumhurbaşkanları, kuvvet komutanları, başbakan, bakanlar, gazeteciler, dünya şampiyonu sporcular, ozanlar, sanatkârlar ve yakınları hastaneyi ziyaret etmiş, muayene, tetkik, tıbbi ve cerrahi tedavi olmuşlardır.

Hocam başhekimlik döneminde 11 sağlık bakanı ile çalışmış, hepsinden takdirname almıştır. Görevlerinin ağırlığı yanı sıra kronik hastalıklarının onu zorlaması nedeniyle klinik şefliği dışındaki görevlerini 1971 yılında bırakmıştır. Göz Kliniğinde hocamın en büyük yardımcısı, önce başasistan sonra şef yardımcısı olan Op. Dr. Kamil Sözen Hocam olmuştur. Birlikte 8 yıl (1962-1970) çalışmışlardır. Keza SBAH'den sonra Ankara SSK Hastanesi Göz Kliniğinde Klinik Şefi olarak göreve devam eden Op. Dr. Orhan Sahir Uzel ve SBAH'den sonra Ankara Numune Hastanesi Göz Kliniğinde şef yardımcısı olarak göreve devam eden Op. Dr. Gönül Menderes, göz kliniğimizde başasistan olarak görev yapmışlardır. Abidin Hocanın sağlık sorunu nedeniyle raporlu olduğu dönemde, Op. Dr. Gönül Menderes, Hocamız göreve başlayana kadar kliniğimizde geçici olarak bir süre daha görevlendirilmiştir.

Abidin Hocamın döneminde kliniğimizden, 25 hekim göz hastalıkları uzmanı olarak yetişmiştir. Bu uzmanlardan Mehmet Ali Uygur ve Aysel Doğru bir süre başasistan olarak görev yapmış, daha sonra klinikten ayrılmışlardır. Bendeniz önce başasistan, sonra şef yardımcısı, 1 yıl şef vekili, 1980'de klinik şefi olmuş ve Abidin Hocamla birlikte 11 yıl çalışmışım.

Ne yazık ki 25 hekimin 14'ü (Ardeşir İkbali Avşar, Hulusi Bağcı, Aydoğan Baykan, Süreyya Dorken, Aysan Öralay Erkan, Nevzat İspir, Remzi Kasım, Haydar Kocaer, Haydar Ömer, Mürüvvet Ceyhan Özgen, Turan Özkır, Nafiz Özkul, Mehmet Ali Uygur, İbrahim Yazar) vefat etmiştir. Günümüzde 25 hekimin 11'i hayatta olup, Canan Sevim Someren Bakkalbaş'na ulaşılammış, Semra Sarioğlu mazereti nedeniyle aramıza katılamamıştır. *Tıpta Öncü Olanların Anıları* kitap çalışmasının Abidin Hocamla ilgili bu bölümüne, benim yanı sıra 8 eski mesai arkadaşım; Dr. Ünal Açıklalın, Dr. Mehmet Aksakal,

*Op. Dr. Sunay Duman

10 Eylül 1944'te İzmir'de doğdu. Ankara Kurtuluş İlkokulunda (1951-1956), Ankara Mimar Kemal Orta Okulunda (1956-1959), Ankara Kız Lisesinde (1959-1962), Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde (1962-1968) okudu. Sağlık Bakanlığı Ankara Hastanesi Göz Hastalıkları Kliniğinde uzmanlık eğitimi aldı (1968-1971). Aynı klinikte Başasistan (1971-1976), Klinik Şef Yardımcısı (1976-1979), Klinik Şef Vekili (1979-1980), Klinik Şefi (1980 ve 2009) ve Göz Klinikleri Koordinatörü olmak üzere (2001-2009), 41 yıl kamu görevi yaptı. Ayrıca 1972 yılından günümüze 52 yıldır serbest hekim olarak çalışmaktadır.

İLERİ OKUMA

1. Op. Dr. Ünal AÇIKALIN ile söyleşi.
2. Op. Dr. Mehmet AKSAKAL ile söyleşi.
3. Op. Dr. Nadide CANDAN, ile söyleşi.
4. Op. Dr. İsmail DEMİRCİ ile söyleşi.
5. Op. Dr. Aysel DOĞRU ile söyleşi.
6. Op. Dr. Ayla ESENYEL ile söyleşi.
7. Op. Dr. Sema CİNEMRE KIZILER ile söyleşi.
8. Op. Dr. Abdülkadir TANRIVERDİ ile söyleşi.

Prof. Dr. Günay SANER*

İstanbul Üniversitesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kürsüsünün kurulmasında, hastanenin yapımında, açılmasında, donatılmasında, kütüphanenin ve yeni laboratuvarların kurulmasında öncü olan Cihad Tahsin Gürson Hocamız yurt içindeki saygın ve aranan çağdaş çocuk hekimliği dışında özellikle bilimsel eser element araştırmalarına verdiği katkı ile dünyada tanınan bir kişidir. Hocanın, 1955 yılında ABD’de önemli pediatri merkezlerini içeren bir gezisi esnasında St. Louis’te Prof. Dr. Hartman, Türkiye’de uygulanan sıvı tedavisi hakkında bilgi alırken, akut dehidratasyon tedavisi için bizde karın derisi altına günde 100-200 cc *serum glyucose* verilmesini hayretle karşıladığını ve bu durumda kendisinin ne kadar mahcup olduğunu defalarca anlatmıştır. Bunun üzerine, hocamız yurda dönüşünde, ülkemizde ilk defa olarak su ve tuz eksikliği olan çocuklarda, damar içi sıvı uygulaması tedavi yöntemini başlatmıştır. Harvard’da Prof. Dr. Gamble ile çalışmış olması işini kolaylaştırmıştır.

Hocamıza dış temaslarda daima ilk sorunun “*Hangi sahada çalışıyorsunuz?*” olması kendisini uyarımış memleket şartlarına uygun olarak, genel pediatri içinde, Beslenme ve daha sonra eser element olan kromun beslenmede ki rolünü seçerek bu sahada derinleşmiştir. Araştırmalarını sürekli geliştiren Prof. Dr. Gürson, 1971 yılında beslenme bozukluğu olan çocukların %65’inde krom noksanlığı olduğunu ve bu çocuklara “krom” verilmesiyle hastaların şeker metabolizmasının düzeldiğini ortaya koyan çalışması ile “eser elementler” bilim dalında dikkati çekmiştir. Kromun glikoz metabolizmasındaki rolü 1959’da yapılan deneysel gözleme dayanmaktadır.

Hocam bir gün bana “*Günay bir süprizim var.*” dedi ve Dr. W. Mertz’in bizimle görüşmek için İstanbul’a geleceğini söyledi. Dr. W. Mertz geldiğinde çalışmamız ile ilgili bilgileri sordu ve beni laboratuvarına davet etti. Bu arada ben bir proje hazırlayarak Fulbright bursuna müracaat ettim, kazanarak Amerika’da Beltsville, Md’de “*Agricultural Research Center-Nutrition Institute*”te Dr. W. Mertz’in laboratuvarında Temmuz 1973-1974 yıllarında çalıştım.

Bunu izleyen yıllarda “krom” konusu hocamızın en büyük uğraşısı olmuştu. İstanbul Tıp Fakültesi bütçesine konulan özel bir ödenek ve “ABD Beslenme Vakfından” aldığı yardım ve kendisinin kişisel çabaları ile dünyadaki 12 krom merkezinden biri olan “laboratuvar” çok kısa sürede gelişimini tamamlamıştı. 1977 yılında, bu 12 laboratuvar Amerika Milli Standart bürosu tarafından kontrole tabi tutulmuş ve içindeki krom miktarı gizli tutulan numunelerin analizi istenmişti. Laboratuvar sonuçlarımızın standart değere uygunluğu Gürson’un araştırmalarındaki titizliğinin kanıtı olmuştur. Bu konudaki

İLERİ OKUMA

1. Gürson, C.T. and G. Saner. Effect of Chromium on glucose utilization in marasmic protein-calorie malnutrition. Am.J. Clin. Nutr. 24:1313-9, 1971.
2. Mertz, W., and Schwarz, K. : Relation of glucose tolerance factor to impaired glucose tolerance in rats on stock diets. Am.J. Physiol. 196:614, 1959.
3. Schwarz, K. and Mertz, W.: Chromium (III) and the glucose tolerance factor. Arch. Biochem. Biophys. 85:292, 1959.

Prof. Dr. Handan AKER*

Şimdi hayatta olmayan birinin ardından anılara dalmak, hele hele söz konusu kişi, duygusal ve genetik olarak bağlı bulunduğu babası ise, onu düşünmek ve onu yazmaya çalışmak, onun ne kadar mükemmel olduğunu hatırlamak çok güzel. Sevgi ve saygının, çalışmanın önemini ölümsüzleştiren anlamlı bir yazıyı bana yazma fırsatı verdiği için Prof. Dr. Cengiz Yakıncı'ya çok teşekkür ederim.

Prof. Dr. Osman Nuri Aker'den artakalan bir yığın evrak, mektup, fotoğraf, not, kupür ve ilmî yayınla dolu bir masanın başında nereden başlayacağımı düşünüyorum. Genellikle kişinin ayrıntılı biyografisini vererek işe başlamak en kolayı olsa gerek, gerçi bu yazıda çok kısa da olsa buna benzer bir biyografik özet sunulmuştur. O çok kısa biyografik bilgiler, hayatın bütün yoğunluk ve renkliliğini aksettirecek yeterlikten daima uzaktır; doğum ve ölüm tarihi arasında açılan satırbaşlarında sıralanan ve bize çok önemli gibi görünen kariyer kilometre taşları belki de o kişi hakkında bilinmesi gereken en önemli bilgiyi gizlemesi bakımından yetersizdir.

Osman Nuri Aker 1916 yılının son gününde yani 31 Aralık'ta, Osmanlı ordusunun kim bilir kaç cepheye bir ölüm-kalım savaşına tutuştuğu ateş yıllarında Manisa'nın Salihli ilçesinde doğdu. Onun fiziki varlığını ebediyen kaybetmiş bir kızı olarak, bir kişinin ardından, "O iyi bir insandı." diyebilmek benim için gurur vericidir. Müşfik, dürüst, yardımsever, alçak gönüllü, mazbut ve ahlaklı olmak, mesleğine duyduğu saygıyı şahsi onurundan ayırt etmemek, bildiklerini alçak gönüllülükle paylaşmak, çıkar ve mevki uğruna eğilip bükülmemek elbette her zaman ve her yerde "iyi" şeylerdir; babam da "iyi" bir insandı.

Babamın, ömrü boyunca büyük bir saygı ve aşkla bağlı kaldığı mesleği ile ilişkisini en iyi anlatabilecek söz, yine evrakı arasında bulduğum ve kendi yazısıyla kaleme aldığı biyografi taslağının sonundaki şu cümle olmalıdır. "...çeşitli konferans ve yayınlar ile memleketimiz tıbbında sitolojinin rutin hâle gelmesine çalışmıştır." O yıllarda Türkiye'de henüz tanınmayan bir branşta yurt dışında öğrendiklerini, meslektaşları ile paylaşmak ve bu birikimin Türkiye'nin bilimsel dünyasında "rutin" yani, herkesçe bilinen ve paylaşılan bir bilgi hâline getirmek. Bu kelimenin sizde ne gibi çağrışımlar uyandırdığını elbette bilemem ama babamı meslek hayatında onurlandıran ve mutlu eden en büyük başarısı, bence hiç şüphesiz sitolojinin rutin hâle gelmesine verdiği emek ve ihtimam olmuştur.

Babam işine bağlı bir insandı demek benim için yetersiz bir kavram. Çünkü bu bağlılık, ancak ailesine duyduğu bağlılıkla kıyaslanabilecek bir sadakat hâli idi. Nitekim her bayram sabahı biz akrabalarımızdan önce sevgili "patoloji ailesi"nin üyeleri ile bayramlaşırız. Eşlerle, çocuklarla evimiz gerçek

İLERİ OKUMA

1. Aker H. "Sitoloji"nin rutin hale getirilmesine adanmış bir ömür ve bir insan: Prof. Dr. Osman Nuri Aker. Türk Neoplazi Dergisi.1998; 6(2):53-57
2. Tuzlalı S. "Teşrih-i Marazi"den Patolojiye. Türkiye'de Patolojinin Tarihi. Güneş Tıp Kitabevleri, 2021.
3. Akkaya A. Prof. Dr. Osman Nuri Aker (Türkiye'ye sitolojiyi getiren hoca). Türk Neoplazi Dergisi 1998;6(2):58
4. Köksal M. Sayın Prof. Dr. Osman Nuri Aker İçin Birkaç Söz. Türk Neoplazi Dergisi 1998;6(2):59,
5. Koç T. Prof. Dr. Osman Nuri AKER'in çizimleri ve tarihi atlası ile tıp tarihine yolculuk. 9.Ulusal Sitopatoloji Sanal Kongresi, Genomik Çağda Sitopatoloji. 26-28 Mart 2021.
6. Aker H, Eğilmez R, Tuncer E, Şahin R. Sitolojinin rutin hale getirilmesine adanmış bir ömür ve bir insan Prof.Dr.Osman Nuri Aker. XIII. Türk Tıp Tarihi Kongresi. Sivas Darüşşifasının 800. Yılı anısına. 2017, 18-21 Ekim, Sivas (Yayın No: 3645402)
7. Önal B. Kanseri tanısında sitopatolojinin rolü ve ince iğne aspirasyon ünitesinin fonksiyonu. Türkiye'de ve dünyada sitopatolojinin gelişimi ve organizasyon modelleri üzerine bir inceleme. T.C. Sağlık Bakanlığı Kanseri Savaş Dairesi Başkanlığı. Yayın No:616, Ankara, 2001. S. 1-4
8. Önal B. Sitopatoloji. Quintessence Yayıncılık. 2016, s.1-2
9. Canda Ş. Türkiye'de patoloji bilimine hizmeti geçenler. Prof. Dr. Osman Nuri Aker, yaşamı ve bilimsel çalışmaları. Türkiye Ekopatoloji Dergisi. 1996;2(3-4):123-125
10. 100. Yılda Gülhane Askeri Tıp Akademisi Askeri Tıp Fakültesi. 1898-1981. 83. Yıl. Gülhane Askeri Tıp Akademisi Basımevi, Etlik. Ankara. 1982
11. Paksoy N, Ersöz C. "Cellula Omnie Cellula" in Turkey. Cyto Paths. 2006;50(5):1-2

Prof. Dr. Necati DEDEOĞLU *

ANILARLA MUZAFFER AKYOL

Halk Sağlığı Öncülerinden

Dr. Muzaffer Akyol almış olduğu eğitimler ve özellikle bulaşıcı hastalıklar mücadelesiyle geçmiş uzun yıllar kendisine büyük deneyim ve bilgi kazandırmıştı. Mesleğinin ilk yıllarında katır sırtında Doğu Anadolu'da veba, tifüs mücadelesine gittiğini anlatırdı. Türkiye'de adım atmadığı sağlık kuruluşu yoktu. "Türkiye'de kırk bin köy varsa ben on binine gitmişimdir." derdi. Gittiği yerlerden, salgınlardan slaytlar çeker bizlere seminer verirdi. Sağlık Bakanlığında da hemen herkesi tanır, saygı görürdü. Salgın incelemelerine beraber gittikleri bakteriyolog, Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü Müdürü, Dünya Sağlık Örgütü kolera danışmanı Dr. Necmettin Alkış ile yakın arkadaştı. Hıfzıssıhha Okulunun diğer isimsiz kahramanları Cahit Başkök, Engin Tonguç, Nadir Tekirli ve diğerleri gibi onun da akademik bir titri yoktu ama tanıdığım pek çok profesörden daha yetkindi.

1975 yılında Hıfzıssıhha Okulunda göreve başladığımda okulun müdürüydü. Aynı zamanda Epidemiyoloji Bölümü Başkanlığına da bakıyordu, beni de o bölüme aldı. Hem intaniye uzmanlığı hem de halk sağlığı uzmanlığı vardı. Ondan çok şey öğrendim. Önceleri salgın kontrolüne veya bir afet sonrası hizmete beraberce giderken daha sonra bu işleri bana bırakmıştı. Akademik hayata da onun teşvikiyle girdim. Türkiye'de aşılama hizmetlerini değerlendirdiğim doçentlik tezimi hazırlarken bana hep destek oldu. Mesai bitiminde elinden düşürmediği büyük siyah çantasını alır, Kızılay'a yürür, oradan otobüsle Bahçelievler'deki evine giderdi. Böbreklerinden rahatsız olduğu hâlde resmî işler dışında okulun aracını kullandığını görmedim. Önemli bulduğu gözlemlerini her yıl yenilediği siyah kaplı, ciltli Almanak defterlerine eski Türkçe yazısıyla kaydedirdi. Gerekteğinde bunları çıkartır insanlara hatırlatırdı. Defterde veriler, bunlardan kendi ürettiği tablolar ve grafikler de bulunurdu. Bu defter aslında bir ders kitabı niteliğinde idi, Muzaffer Hoca çok titiz, görevine bağlı bir insandı, mükemmeliyetçi idi.

Bu kendine özgü değerli halk sağlığı uzmanı, ülkemizin ilk sağlık savaşçılarından, hocamız, abimiz 1983 yılında Hıfzıssıhha Okulunun kapatılıp Müdürlüğün Enstitüye bağlanması ile emekliye ayrıldı. İki sene sonra da İstanbul'da vefat etti. Vefatından önce ziyaretine gittiğimde bana çok özenle tercüme etti-

öğrencilerle konuşur, tartışırdı. Hem bu tartışmalara hem de Erzurum'da, fakültede ayda bir yapılan seminerlere ben de katılırdım. İlk halk sağlığı eğitimimi burada aldım sayılır. Hoca beni asistanlarından ayırmazdı. Aslında ocakta kalıp asistanı olarak devam etmemi de dilemişti ama ben başka yerler de görmek, başka ocaklarda da çalışmak istiyordum. Yıllık iznimi alıp Doğu Anadolu'yu dolaşım. Tunceli Ovacık çok hoşuma gitti, oraya atanmamı çıkarttı.

Rahmi Hoca askerliğini Tunceli'nin Hozat ilçesinde yapmış, o arada muayenehane de açmıştı. Bölgede pek çok insanı tanıyordu. Ovacıktaki görevim sırasında gelip beni ziyaret etti, ilçenin bazı önemli kişileri ile tanıştırdı.

Rahmi Hoca bir halk sağlığı uzmanına uygun olarak toplumcu idi. Kendini sosyalist değil, hümanist olarak tanıtır. Yine de çok tutucu bir kurum olan, ismine hiç layık bulunmayan Atatürk Üniversitesinde adı solcuya çıkmıştı. Hocayı üniversiteden kovmak istiyorlardı. Hakkında adaletsiz, haksız suçlamalarda bulundular, mobbing yaptılar. Hoca dayanamadı, Bursa Uludağ Üniversitesine geçti.

Ben onu Bursa'da da çeşitli kez ziyaret ettim. Gayet nitelikli bir anabilim dalı kurmuştu. Gemlik ilçesini eğitim araştırma bölgesi yapmışlardı. Erzurum'dan onunla beraber gelen Doç. Dr. Hamdi Aytakin bölge başkanlığını yürütüyordu. Anabilim dalında ülkemize değerli pek çok hak sağlığı uzmanı yetiştirmişlerdir. Rahmi Hoca Bursa Tıp Fakültesi Dekanlığı ve Bursa Tabip Odası Başkanlığını da yürütmüştür. Hoca emekli olduktan sonra Erdek'te Ocaklar köyünde yaptırmış olduğu eve yerleşti. Onu orada da ziyaret ettim. Evi kütüphane gibi idi. Zaten kitaplara çok düşkündü. Çok okurdu. Son zamanlarda Köy Enstitülerine merak sarmıştı; konuyla ilgili belge ve kitap topluyordu. Mezunların listesini yapmaya çalışıyordu. Köyde onu çok sevmişlerdi, halk adamıydı. Rahmi Hoca çok güzel saz çalar, söylerdi. Bazen sazını da Büyükdere Sağlık Ocağına getirir eğlenirdik. Bu güzel becerisini hep sürdürdü.

Ocaklar köyünde evinin bulunduğu sokağa "Rahmi Dirican Sokağı" adı vermişlerdi. Hocamız 1992 yılı TTB Nusret Fişek Halk Sağlığı Hizmet Ödülü sahibidir. Kapsamlı bir halk sağlığı ders kitabı hazırlamıştır. Hıfzıssıhha Okulundayken Johns Hopkins Üniversitesi ile beraber yürüttüğü *Sağlık İnsan Gücü* araştırmasını İngilizce kitap hâlinde yayımlamıştır. Ayrıca *Ebe ve Hemşirenin El Kitabı*, *Türk Hekimlerinin Düşünce ve Davranışları* ve *Bunun Toplum Sağlığına Etkileri* isimli kitapları da vardır. Anılarını *Bir Hekimin Anıları* isimli kitapta toplamıştır. Halk Sağlığı bilimi ve uygulamalarına önemli katkıda bulunmuş bu değerli hocamızı 2010 yılında 82 yaşında Bursa'da kaybettik.

» *Yazar Prof. Dr. Necati Dedeoğlu'nun Biyografisine "Anılarla Necati Dedeoğlu" sayfasında ulaşılabilir.

İLERİ OKUMA

1. <https://l24.im/vuR1jZ>
2. Dirican RM. Bir Hekimin Anıları. 3. basım, Kocaeli Üniversitesi Yayınları, İzmit: 2004.
3. <https://hasuder.org.tr/hsg/?p=272>

Gülşen SALGAR*
Dr. İ. Eren AKÇİÇEK**

Dr. Mustafa Selahattin Akçiçek, Balkan Savaşları öncesinde Anadolu'ya göç etmek zorunda kalmış Giritli bir ailenin çocuğudur. Osmanlı Devleti'nin çökmeye yüz tuttuğu bir dönemde İzmir'de dünyaya gelmiş, yeni Türk devletinin ilk yıllarında çocukluğunu ve gençliğini yaşamış, II. Dünya Savaşı'nın sıkıntılı yıllarında tıp fakültesini okumuş, demokrasi rüzgârlarının estiği savaş sonrası yıllarda "*Cumhuriyet'in yetiştirdiği ilk Eşrefpaşalı doktor*" olarak meslek hayatına atılmış ve toplumsal hekimliğin en güzel örneğini sergilemiştir.

Millî mücadeleye katılmış "İstiklal Madalyası" sahibi bir komutan olan babası Hasan Fehmi Akçiçek'in Aydın ve Muğla'daki görevleri sırasında İzmir'de ilk, orta ve lise tahsilini tamamladı. Anneannesi ve dedesinden öğrendiği "Girit Rumcası"nın yanı sıra iyi derecede Fransızca öğrendi. 1936 yılında ülkenin tek tıp fakültesini kazandı. Onun hekim olmak istemesinde daha sonra kayınpederi olan büyük teyzesinin oğlu, Kurtuluş Savaşı'na doktor olarak katılmış, savaş sonrasında doğum ve kadın hastalıkları ihtisası yaparak bu dalda Türkiye'nin ilk uzmanlarından biri olan Dr. Mehmet Süleyman Kuntalp'a hayranlığı da etkili oldu.

O dönemde İstanbul Tıp Fakültesi'nde, "1933 Üniversite Reformu" kapsamında politik nedenlerle Almanya'dan gelen profesörler çoğunlukta idi. Yerli ve yabancı hocaların ders verme teknikleri ile ilgili olarak Dr. Eren Akçiçek: "*O dönemde tıp fakültesinde iki ekol vardı. Dr. Frank ekolü ve Dr. Neşet Ömer (İrdelp) ekolü. Dr. Neşet Ömer klasik ders anlatımına, teorik anlatıma ağırlık verirken, Dr. Frank klasik dersten ziyade kliniğe önem veriyor, hastalığı değil hastayı anlatıyordu. Dr. Selahattin Akçiçek, Dr. Frank ekolünü benimseyen bir doktordu.*" demiştir.

Dr. Selahattin Akçiçek henüz üniversite öğrencisi iken hayranlık duyduğu babasını kaybetti. Erken yaşlarında kendisini ailesine adamakla aldığı sorumluluk, kişiliğinin yapı taşlarından birini oluşturmuştur. 1943'te mezun olduktan sonra İstanbul Yassıviran ve Kemerburgaz'da tümen hekimi olarak askerliğini yaptı. 1945'te İzmir'e dönünce ilk muayenehanesini açtı.

Serbest hekimliğe başladığı ilk yıllardan itibaren hasta sayısı çok fazlaydı. Yemek için bile vakit bulamaz, annesi ve kız kardeşleri çoğu kez yemekleri iki-üç kez ısıtmak zorunda kalırdı. Evlendikten sonra da durumu değişmedi; bir farkla ki yemekleri defalarca ısıtmak zorunda kalan kişi bu kez annesi değil eşi Emel İmer (Kuntalp) oldu. Gece geç saatlere kadar çalıştıktan sonra bile mesaisi bitmez, hangi saat olursa olsun bir hasta geldiğinde uyandırılırdı. Bu yoğun temposu nedeniyle aile fertleri onunla sohbet etme imkânı bile bulamıyordu.

*Gülşen Salgar

1975 İzmir doğumludur. İzmir Atatürk Sağlık Meslek Lisesi Hemşirelik Böl. lise (1993), KTÜ Fatih Eğitim Fak. Tarih Öğrt. Bölümü lisans (1997); Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkiye Cumhuriyeti Tarihi AD yüksek lisans (2004); Anadolu Üniv. İktisat Fak. Kamu Yönetimi Bölümü (İkinci üniversite/2017) lisans derecesini tamamladı. Memuriyet hayatına 1993'te Trabzon'da hemşire olarak başladı. 1998'de Mardin'de başladığı sosyal bilgiler öğretmenliği görevine 2001'den itibaren İzmir'in çeşitli okullarında sosyal bilgiler ve tarih öğretmeni olarak devam etti. İzmir Atatürk Spor Lisesi'nde müdür yardımcılığı (2013-2017) ardından Buca Kaymakamlığı Proje Ofisi Koordinatörü olarak görevlendirildi. 2019'dan bu yana Karabağlar Fevzi Özakat Anadolu Lisesi'nde okul müdürü olarak görev yapmaktadır. 2022 yılında Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yaşlı Sağlığı Doktora Programı'na kabul edilmiş olup halen doktora öğrencisidir. İyi derecede İngilizce bilmektedir. Tarih eğitimi, İzmir tarihi, çocuklar için kent tarihi eğitimi, biyografi, sanat yoluyla öğrenme, aktif öğrenme, müze eğitimi, değer eğitimi, kapsayıcı eğitim, etkileşimli tahtaların tarih derslerinde kullanımı, göçmenlerin sosyal uyumu, yaşlı bireyler için tarih eğitimi, hayat boyu öğrenme konularında yerel, ulusal ve uluslararası kongre, sempozyum ve çalıştaylarda sunulmuş ve/veya basılmış bildiri, ders materyali, atölye çalışması, editor-yal yayınları ve proje çalışmaları bulunmaktadır.

**Dr. İbrahim Eren Akçiçek

1943 yılında İzmir'de doğdu. 1969'da Ege Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun oldu. Aynı üniversitede 1973'te dâhiliye, 1980'de gastroenteroloji ihtisasları yaptı. Daha sonra İstanbul Üniversitesinde Deontoloji ve Tıp Tarihi AD'da "Tıp Tarihi" doktorası derecesi aldı. EÜ Tıp Fakültesi Gastroenteroloji BD'de öğretim üyesi, EÜ İzmir Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürlüğü ve Ege Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Araştırma Merkezi Müdür Yardımcılığı görevlerinde bulundu. 19 Mart 2010'da Ege Üniversitesinden emekliye ayrıldı. Genel Tıp ve Gastroenterolojinin yanı sıra, tarih, edebiyat, etnografya, folklor, zooloji vb. farklı alanlarda kitap, makale, deneme, biyografi ve hatıra türlerinde eserler yazmıştır. Evli ve iki çocuk babasıdır.

İLERİ OKUMA

1. Salgar G. Dr. Selahattin Akçiçek'in Hayatı ve Siyasi Faaliyetleri, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü YL Tezi, 2004,
2. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=2G0ik1QCQ9jHy9m6bO37Hw&no=H6T_vIbW4upZ7HTQ-bxFBYw
3. Perşembe N. Bayramyeri Çocukluğum, İzmir 71, 2019; Dr. Selahattin Akçiçek Bölümü, ss. 141-161
4. Fişek N. "Hacettepe Tıp ve Sağlık Bilimleri Fakültesinde Tıp Öğrencileri İçin Toplum Hekimliği", 1966-1967 Öğretim Yılı Raporu. <http://www.ttb.org.tr>.
5. Fişek N. "Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimindeki Yeni Gelişmelere Bir Bakış", TTB Haber Bülteni, Özel Sayı: 1, Eylül 1989. http://www.ttb.org.tr/n_fisek/kitap_3/39.html

Prof. Dr. Yiğit UYANIKGİL*

Prof. Dr. Servet ÇELİK **

Prof. Dr. İsmail Ulutaş Hocamıza ayrılan bu yazının ilk bölümü röportaj formatında hazırlanmıştır. Hocamızın Ege Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Pedodonti AD'dan yakın zamanda emekli olan kızı Prof. Dr. Nesrin Eronat ve damadı Prof. Dr. Cemal Eronat Hocalarımızı evlerinde ziyaret ederek yazıyı oluşturduk.

“Sayın Nesrin Hocam, öncelikle bizi kabul edip ağırladığınız için çok teşekkür ederiz. Prof. Dr. İsmail ULUTAŞ Hocamız sizden dinlemek isteriz. Babanızı size sorsam neler anlatmak istersiniz?”

“Rica ederiz öncelikle hoş geldiniz. Babam genel olarak dominant bir karakterdi, sert bir görüntüsü vardı ama yüreği sevgi ve şefkatle doluydu. Zor şartlardan gelmiş, kolay yetişmemiş Samsun'dan İstanbul'a küçük yaşlarda gelip yurtlarda kalıp tıp eğitimi almış. Bu zor şartlardan başka bir de 1948'de savaş sonrası Almanya'sında da zor şartlarda görmüş. O yıllardan buraya taşıdığı iki temel unsur disiplin ve hocalarına-hocalara duyduğu sonsuz saygı olduğu söylenebilir. Ailesi de yapısal olarak sert mizaçlı imiş. Babası İstiklal Savaşı'na katılmış, Amasya civarında Ermeni çetelerle mücadele etmiş, 13 yıl boyunca cephelerden evine dönmemiş. Bu nedenle babası ile oldukça az zaman geçirebilmiş.

Babam, bir alanda ve konuda ön planda olmayı severdi. Fakülte kurulacak ise İsmail Hoca aklı gelirdi. Elini taşın altına koyardı, görevden asla kaçmazdı. Aşırı derece de çalışkan idi. Ben lise öğrencisi iken babam profesör unvanını almıştı. Akşam yemeklerinden sonra beni de yanına alır fakülteye giderdik ben orada lise derslerimi çalışır, ödevlerimi yaparken babam odasında bölüm işleri veya kitap yazmak ile uğraşır. Akşam 8.00-9.00'dan 10.00-11.00'lere kadar fakültede kalırdık.

1968 yılında Ege Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi kurucu dekanı olan babam, benim ve eşim Cemal Bey'inde hocası idi. O zamanlar Diş Hekimliği Fakültesinde, Tıp Fakültesi kadar anatomi, histoloji ve embriyoloji eğitimi alınır. Babam yanında görevli hoca, uzman ve asistanları da oturtmazdı, kadavra uygulamalarına hep katılır sabah 7.30-8.00'de hep başımızda olurdu. Her pratik sonrası sözlü sınav yapardı. Arada yaptığı espriler ile kadavra pratiklerini çekilir hâle getirirdi.

Öğretmeyi ve öğrencileri ile zaman geçirmeyi çok severdi. Yanılmıyorsam 1960-1963 yılları arasında yaz aylarında 1 ay süren Güneydoğu Anadolu turları ile son sınıf öğrencilerin başında olurdu. Tabii o

Çalışma için taraflar anlaştıktan sonra uygun bir zamanda İsmail Ulutaş öğrencisi birlikte kadavra başına geçer. Önce kafatası açılıp beyinler çıkarılır. Sonra hocamızın bizzat diseksiyonu ile beyinlerin özel bölgeleri (Thalamus, amigdale ve bazal gangliyonlar) tek tek çıkarılıp incelemeye hazır hâle getirilir. İşlem tamamlandıktan sonra fizyoloji bölümüne istenen dokuların hazır olduğu bilgisi iletilir. Çalışmaya başlamak için hazır hâle getirilen beyin dokularını almak için Fizyoloji Kürsüsünden genç bir başasistanın gönderildiğini gören Prof. Dr. İsmail Ulutaş yüzünü ekşitir ve dokuları teslim etmez.

Gelen baş asistanla aralarında şöyle bir konuşma geçer;

- Kızım savaşın bile kendine özgü kuralları vardır. Niye sen geldin?
- Bölüm Başkanımız Prof. Dr. Nuran Hariri Hocamız gönderdi.
- Peki söyle bakalım Yunan orduları Dumlupınar'da yenilip geri çekilirken esir düşen Yunan orduları başkomutanı General Trikopis kılıcını kime teslim etmiştir?
- Kime hocam?
- Trikopis'in kılıcını Mareşal Mustafa Kemal teslim almıştır.
- Hocam bağışlayın. Bu anlattığınızın konu ile ilgisini anlayamadım.
- Evladım Mareşal bile teslim olurken kılıcını yine bir mareşale teslim eder. Bu, savaşın kuralıdır. Kendini bilimsel araştırmaya adanmış o mevtalar ve dokuları çıkaran ekip elde edilen materyali aynı derecede değerli bir öğretim üyesine teslim etme hakkını kendinde görür. Doğrusu budur.
- Yani?
- Yani dokuları ancak bu çalışma için bizden destek isteyen Nuran Hariri hocanıza teslim edebilirim. Bu haklı talep karşılığını bulur.

Şairliği ve yayımlanmış şiir kitapları ile de tanınan Prof. Dr. Nuran Hariri Hoca'nın Sayın Ulutaş'ın davetine icabet gösterdiği sırada nasıl şairane bir yanıt verdiğini ise ne yazık ki bilmiyoruz. O günün şartlarında öğrenci gözüyle büyükleme hatta kibir olarak okunabilecek bu konuşmanın sözü edilen Olympos tanrıları arasında "özel" bir iletişim biçimi olduğu ise çok sonra idrak edilecektir.

Kadavra sayısının azlığı nedeniyle yıllara yayılan ve sabır gerektiren bilimsel çalışma ise beş yılda tamamlanıp uluslararası makale olarak insanlığın bilgi birikiminde yer alır. Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Morfoloji AD'nın Kurucusu Prof. Dr. İsmail Ulutaş 5 Aralık 2001'de aramızdan ayrılmıştır.

*Uzm. Dr. Mehmet Uhri

1964 İzmir'de doğdu. Mehmet Akif Ersoy İlkokulu 1976, Güzelyalı Ortaokulu 1979, İzmir Atatürk Lisesi 1981 ve Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi 1987 mezunudur. Emekli Patoloji Uzmanı. Tıp ve edebiyat camiasında "Harf Tamircisi" olarak tanınmaktadır. Öykü ve deneme yazmaktadır. Yayımlanmış beş öykü kitabının yanı sıra katkıda bulunduğu ondan fazla kitap çalışması mevcut. Evli ve bir kız çocuk babasıdır. İstanbul'da ikamet etmektedir. Hayat Semaverin Deminde, Saklı Hayatlar, Saklı Mekânlar, Heves Kuşu, Hayata Misafir adlı kitapları bulunmaktadır. .

İLERİ OKUMA

1. Kutay FZ, Pöğün S, Hariri NI, Peker G, Erlaçın S. Free amino acid level determinations in normal and schizophrenic brain. Prog Neuropsychopharmacol Biol Psychiatry. 1989;13(1-2):119-26. doi: 10.1016/0278-5846(89)90008-0. PMID: 2748856.

ANILARLA
ŞEMSİ GÖK
KRİTON DİNÇMEN
ZEKİ SOYSAL

ANILARLA ŞEMSİ GÖK

İlk Adli Tıp Kitabı Yazarlarından

Prof. Dr. Gürol CANTÜRK*

Prof. Dr. Şemsi Gök, Hocaların Hocası tanımını hak eden bir öğretim üyesiydi. Adli Tıp ile öylesine bütünleşmişti ki yaş haddinden emekli olduktan sonra da Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalındaki odasında çalışmalar yaptı. Kurum Başkanı ve Adli Tıp Anabilim Dalı Başkanı olduğu dönemde yaşanan ve onu ziyaret edenlerin yaptığı el öpme ritüeli bu süreçte de devam etti. Hatta emekli olmasına rağmen Adli Tıp Enstitüsünde lisans üstü ders veriyordu. Uzman olduktan sonra enstitüde doktora yaptığım dönemde Prof. Dr. Şemsi Gök'ün açtığı dersi seçtim. Tek öğrenci bendim. Derslerimizi bire bir yaptık. Bana soru sorar, konu anlattırır ve bazı konuları karşılıklı konuşurduk. O sırada yaşı seksene yakın olmasına rağmen zihni pırıl, pırıldı.

Prof. Dr. Beyhan Ege Anlatıyor

Bir dönem -belki bugün bile bazı yerlerde hala uygulanıyor- alkol muayenesinin nasıl yapıldığını biliyoruz. Grup Başkanlığı yeni faaliyete geçmiş, Kimyasal Tahliller İhtisas Dairesi Başkanı Doç. Dr. Aytan Dıramalı'nın solunum havasında alkol tayininde kullanılacak -tabii kalitatif- iptidai bir düzenek yapmakla uğraştığı ve başarılı olduğu günlerde Hocamız da İzmir'de bulunuyordu. İlk uygulamada trafik polisinin getirdiği vakaları bizlerle birlikte sabaha karşı uçlere kadar takip edişi, kromat solüsyonunun renginin değiştiğini görünce yüzünde beliren gülüş ve keyif onun Adli Bilimlere gönül verdiğini anlamaya yeter sanırım.

Doç. Dr. Kriton Dinçmen Anlatıyor

Nietzsche'nin "insanları diğerleri-kalabalıktan ayırmamız gerek" sözü ve de Sartre'in "insan ancak insan olma saygınlığını taşıdığı sürece insan olarak kabul edilebilir" ifadesi varoluşçu felsefenin bu olağanüstü temel görüşünü vurgular. İnsanların yaşam süresinin bitiminden sonra var olmaya devam etmelerine karşın, diğerleri-kalabalık yaşamın bitiminden sonra kaybolur, yani ölürlür.

Bu satırların yazarı Şemsi Hoca'nın yarım asrı aşmış bir arkadaşı, dostu, meslektaşı kardeşidir. Zaman zaman Şemsi Hoca ile tartışmış, kırılmış, kendisine kızmıştır; ancak tartışmaları üzerine daha üç-dört saat geçmeden sevgili Şemsi'nin odasına gelerek hafif alaylı-tatlı bir gülücükle elindeki kağıda koymuş 3-4 parça cezeryeyi kendisine uzattığını hiç unutmuyacaktır. "Al ulan! Ağzın tatlansın... sana da iyi gelir..."

Prof. Dr. Gökhan Oral Anlatıyor

O'nun yanına herhangi bir talepte bulunmaya gitmek en korktuğumuz şeydi. Bir hayır dedi miydi; eğer sonradan unutmazsa ya da unutmmuş gibi yapmazsa; o işin olma şansı yoktu. Bu yüzden de ikna edebilmek için nasıl konuşacağımızın pratiğini daha önceden defalarca yaptığımız, diğer hoca ve uzmanlardan taktik aldığımız, sekreterinden o günkü halet-i ruhiyesi hakkında bilgi edinmeye çalıştığımız ve bunun gibi bir dolu taktiği denediğimiz halde, yine de gönül rahatlığı içinde yanından çıktığımız pek söylenemez. En azından benim için. Neredeyse her seferinde hiç de hazırlıklı olmadığım bir şeyler içerde hep olurdu ve ben kafam karışmış, "şimdi ne oldu?" sorusu sürekli aklımda, tuhaf bir duygu ile kendimi odasının dışında bulmak zorunda kalırdım. Üstelik bir de bazı meraklıların; "ne dedi?" "hoca ne dedi?", "keyfi yerinde miydi?", "ben de bir şey söyleyecektim gitsem mi acaba?" türünden sorularıyla muhatap olmak zorunda kalırdım. Bir yandan sanki cevabı sadece bende varmış gibi duran sorular gururumu okşar ama bir yandan da ruhu ve kafası karışmış bir insan olarak bu durumu etrafa fazla çaktırmamaya çalışan mahcup bir ifade taşırdım. Sahiden bu durum bir çoğumuz için geçerliydi. Şimdi düşünüyorum da o zamanlar sürekli kaçınmaya çalıştığımız bu durum, aslında yanı zamanda biraz heyecan biraz da keyif dolu imiş. Üstelik aslında o yalnız adamın bayağı bir yükü de varmış. Tek başına taşımaya çalıştığı bir yük. Adli Tıp O'ydü. Ya da onun sevgili kızı idi. Herhangi bir (Ona göre) ahmağın ya da ahmakça fikrin ona zarar vermesine izin veremezdi. Güvnebildiğini sandığımız birkaç kişi ile bütün işleri yürütmeye çalışır, her şeyden haberi olur, kendince önemli bir tehlike hissettiğinde de ortalığı duman ederdi.

Adli Tıp Uzmanları Derneğinin son yemekli toplantısında hocayı gördüğümde her zaman olduğu gibi yanına gittim ve elini öptüm. Bir çoğumuz hatırlar, katılım oldukça fazlaydı. Herhalde birçok insan da yanına gidip aynı şeyi yapmıştı. O gün hocanın yüzünü hatırlıyor musunuz? Ben hayatımda bu kadar mutlu görmemiştim O'nu. Sahiden görmemiştim. O hep kurnaz, muzip, delici bakışlarıyla etrafa bakan ve önemsedikleri ile önemsemediklerini bir türlü anlayamadığınız yüz yerine bambaşka bir yüz vardı. Mutlu, gururlu ve huzurlu. Adımı yıllardır bildiğini bildiğim halde bana ilk defa adımla hitap etti (genellikle gel bakalım uzun saçlı ya da ortalık karıştıran gibi sevimli şeyler söylerdi) ve burada kaç kişi var biliyor musun? Gülhanede sadece 3 kişiyle başladık bu işe dedi. Herhalde bir çoğunuza da benzer şeyleri büyük bir coşku ile söylemiştir. Ben ilk defa o yalnız adamı mutlu gördüğümü düşündüm. Evet galiba ilk defa. Bu konuda sonuna kadar hak etmiş iftiharla etrafa bakan sevimli ve mutlu.

İLERİ OKUMA

1. Adli Tıp Dergisi, Adli Tıp Kurumu Yayınları. 16 (2-4); 2002: I-XIII.
2. Gök Ş. Adli Tıp, Dün Bugün ve Yarın. Temel Matbaacılık, İstanbul 1995: 1-226.
3. Gök Ş, Özen HC. Adli Tıbbın Tarihçesi ve Teşkilatlanması. İstanbul, 1982: 3

ANILARLA KRİTON DİNÇMEN

Adli Psikiyatrinin Öncülerinden

Prof. Dr. Gürol Cantürk*

Adli Tıp Kurumu 4. İhtisas Kurulu, ceza ehliyeti, hukuki işlem ehliyeti ve bağımlılık konularında rapor düzenleyen adli psikiyatri kurulu olarak bilinmektedir. Kurulda, Pazartesi, Çarşamba ve Cuma günleri Türkiye'nin çeşitli yerlerinden gönderilen adli psikiyatri vakalarının muayenesi yapılırdı. U şeklindeki masanın etrafına Psikiyatri, Çocuk Psikiyatrisi, Nöroloji ve Adli Tıp uzmanlarından oluşan kurul üyeleri ve rapor-törler oturur, muayeneye gelen hastalar masanın karşısındaki sandalyeye oturur ve muayeneleri gerçekleştirirdi. Akıl hastalığı, akıl zayıflığı olan vakaların yanı sıra temaruz yapan ve antisosyal davranış sergileyen vakalar da olurdu.

Kurul Başkanı Kriton Dinçmen Hoca U şeklinde masanın ortasında ve duvarın hemen önünde otururdu. Hocanın arkasında, başının biraz üst kısmında duvarda bir çiviye asılmış metal bir Atatürk büstü vardı. Bir gün Kurula muayeneye gelen kişi, Kriton Hocanın tam karşısına oturur. Sorular sorulmaya başlandığında daha önce hazırlanarak ayağından kısmen çıkarmış olduğu ayakkabısını adeta bir topa şut vurur gibi herkesin şaşkın bakışları arasında Kriton Hocanın kafasına doğru gönderir. Büyük bir şans eseri ayakkabı Hocanın kafasının hemen üstünden geçerek Atatürk büstünün çivisine isabet ederek ağır büstün yere düşmesine neden olur. Neyse ki büst Hocanın kafasına gelmez ve yere düşmesine rağmen kırılmaz. Bu garip saldırı da herhangi bir zarara yol açmadan biter.

Kriton Hoca, uzun yıllar Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinde çalıştıktan sonra 1982 yılında Adli Tıp Kurumu 4. İhtisas Kurula başkan olur. Bakırköy'deki tanı, tedavi ağırlıklı çalışmalarının ardından artık Adli Psikiyatrinin ceza ve hukuk konularıyla ilgili vakalar rapor yazan ve mahkemelerin genellikle son karar için başvurduğu yerde çalışmaya başlar. Yılda ortalama 5000 muayenenin yapıldığı ve raporun çıktığı bölümdedir. Sabahtan başlayıp günde ortalama 25-30 vakanın muayene edildiği yoğun bir çalışma temposu vardır. Bakırköy ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinde birlikte çalıştığı psikiyatri uzmanları, Dr. Emel Ramadanoğlu, Dr. Sevgim Aktürk ve Dr. Yalçın Ergezer de kurulda çalışma arkadaşlarıdır. Dava dosyasını incelemenin tanıda büyük önem taşıdığı, adli vakaların özelliği olarak temaruzun sık karşılaşıldığı bir yerdir. Adli olguların yasadaki karşılıklarının psikiyatri biliminin temel kavramlarıyla değerlendirildiği bir okul gibidir 4. İhtisas Kurulu. Doç. Dr. Kriton Dinçmen yazdığı *"Adli Psikiyatri"* kitabında adli vakalardaki adli psikiyatri yaklaşımının temellerini oluşturmuştur. Zaman içinde Ceza Kanunu (2005) ve Medeni Kanun (2001) değişmiş olmasına rağmen Kriton Hocanın oluşturduğu ilkeler ana hatları ile hala uygulanmaktadır. Adli Psikiyatri, pek çok kişinin gönlünde Kriton Hocanın bilgi ve ilkeleri ile yer etmiştir. O da bu alanda çalışmayı çok sevdiğini hep dile getirmiştir. Zaman zaman da olsa Kurulun o yoğun ve keyifli çalışma ortamına atıfta bulunurken çalışma arkadaşlarına takılmadan edememiştir: *"Ben yıllarca Kurulda neler çektim. Birisi vır vır konuşur, diğeri haydi yemeğe gidelim, yemek kaçıyor der, biz de hastalara bakmaya çalışırdık"* demiştir.

Kriton Hoca, hayvanları çok severdi. Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinde çalıştığı dönemde, Hastanenin 35. servisin iki köpeği vardır; bir gün iki köpeğin zehirlendiği haberi gelince Kriton Hoca, kasılan hayvanlar için 5 luminal ampulu enjekte ettirir, striknin etkisinin luminalle giderilebileceğini öğrenen asistanları hayvanların kasılmalarının durulmasını izlerler. Kriton Hoca, bir gün bir sokak köpeğini sahiplenir. Köpeğin ismini *"herif"* olarak belirler. Köpeğin cinsini soranlara *"safkan sokak köpeği"* şeklinde cevap verir. *"Herif"* ömrünü Kriton Hocanın yanında ve onunla birlikte tamamlar.*

İLERİ OKUMALAR

1. Dinçmen K. Adli Psikiyatri. Birlik Yayınları. İstanbul, 1984: 28-33.
2. Dinçmen K. Psikiyatri/Psikosomatik Tıp. Pan Yayıncılık. İstanbul, Ekim, 2005: 11-183.
3. Dinçmen K. Deskriptiv ve Dinamik Psikiyatri. Ar Yayın Dağıtım. İstanbul, 1981: 15-465.

* Prof. Dr. Gürol CANTÜRK

13.04.1965 İstanbul doğumlu. 1988 yılında Trakya Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. 1996 yılında Adli Tıp uzmanı, 2003 yılında Tıp Bilimleri Doktoru unvanı aldı. 1994-2003 yılları arasında İstanbul Adli Tıp Kurumunda görev yaptı. 2003 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalında Yardımcı Doçent olarak göreve başladı. 2006 yılında adli tıp doçenti unvanı aldı. 2013 yılında profesör unvanı aldı. Halen Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı Başkanı olarak görev yapmaktadır. İlgilendiği alanlar: -Ceza ehliyeti, hukuki ehliyet, çocukların ceza sorumluluğu, Cinsel suçlar, Tıbbi uygulama hataları, Çocuk İstismarı ve İhmali, Meslek hastalıkları, Maluliyet oranı, tazminat, sürekli iş göremezlik

İLERİ OKUMA

1. Soysal Z, Eke M. Dünyada Adli Tıbbın Tarihçesi ve Gelişimi. Soysal Z, Çakalır C. (Eds): Adli Tıp Cilt I, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Yayınlarından, Rektörlük No:4165, Fakülte No: 224, İstanbul Üniversitesi Basımevi ve Film Merkezi, İstanbul; 1999:1-29.
2. Şehsuvaroğlu BN, Özen HC. Dünyada ve Yurdumuzda Adli Tıbbın Tarihçesi ve Gelişmesi İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Mecmuası, cilt 36, Supplementum 60. Sermet Matbaası, İstanbul 1974: 3-120
3. Akkay E. Türkiye'de Adli Tıbbın Gelişmesi. Klinik Adli Tıp, Cilt 1, Sayı 1, 2001:60-62.

Doç. Dr. Adem KÖŞLÜ*

Hocam Prof. Dr. Faruk Nemlioğlu çok özel bir insandı. Onu özel yapan hususiyetlerden biri de Türk dermatolojisinin iki ordinaryus profesörü yanında eğitim almış olmasıydı. Deri hekimliğimizin gurur kaynağı Ord. Prof. Dr. Hulusi Behçet'in son asistanıydı. Takipçisi Ord. Prof. Dr. Cevat Kerim İncedayı ise bütün meslek yaşantısı boyunca önderi ve rehberi oldu. Hocalarından mükemmel bir meslek bilgisi aldı. Aynı zamanda saygı, tevazu, disiplin, çalışma arzu ve heyecanı da büyük hocaların ona kattığı önemli vasıflardı.

Ben 1970 yılında Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Deri ve Zührevi Hastalıklar Kliniğinde göreve başladım. Hiç unutmuyorum asistan olmak için profesörler kurul odasında imtihatdaydım Arada omzuma bir el değdi. Derslerden tanıdığımız Cevat Kerim İncedayı Hoca yumuşak bir sesle – *Nasıl bakayım, yazabiliyor musun?* diye sordu. Sonra da Prof. Dr. Faruk Bey'e –*Bak bakalım eksiği varsa yardım et*, dedi. Rahmetli Cevat Hoca imtihan öncesi araştırmış ve Fransızcadan en yüksek notu almış olmam onu sevindirmişti.

Sonuçta imtihanı kazanıp Cevat Hoca'nın elini öperek ihtisasa başladım. Ertesi gün Faruk Hoca beni yanına çağırttı. Bazı nasihatlerde bulundu ve "*Seni çok iyi bir cildiyeci yapacağım.*" dedikten sonra hadi bakalım polikliniğe dedi. Birkaç gün sonra Faruk Hoca'nın yanına gittim "*Hocam, hangi kitapları okumamı istersiniz?*" dediğimde "*Şimdi kitap mitap alma, altı ay polikliniktesin.*" dedi. O sıralarda başasistan Agop Kotogyan Bey Almanya'dan henüz dönmediği için polikliniği bir gün Faruk Hoca, bir gün de Doç. Dr. Hafit Savaşkan yapıyordu. Ben de diğer asistan arkadaşım Dr. Birsen Nurluoğlu ile dönüşümlü hocalara yardım ediyorduk. Ne kadar şanslı olduğumu şimdi daha iyi anlıyorum. Uzun süre çok değerli bu iki hocaya yakın olma ve birlikte poliklinikte sayısız hasta görme fırsatı bulmuştuk. 4-5 ay sonra bir gün Faruk Hoca'nın başı ağrıdığından poliklinikte hastalara benim bakmamı istedi. "*Aman hocam nasıl olur?*" dediğimde "*Merak etme anlamadığın hasta olursa kliniğe gönder ben bakarım.*" diyerek beni cesaretlendirdi. Dakika bir, gol bir gibisinden daha ilk hasta enteresan çıktı. Gövdede kaz derisi gibi pütürleri olan bir hasta. Mecburen kâğıda sarıldık. Sayın Hocam saygılarımla... Cevabı çok kısa bir zamanda geldi. Gönderdiğim kâğıdın arkasında muhteşem bir kaligrafi ile "*Lichen Spinulosus*" yazıyordu. O gün 75 hasta baktımsa 50'sini Hoca'ya göndermişimdir.

Faruk Hoca hasta bakmaktan hiç sıkılmazdı. Kapısının önü her zaman dolu idi. Muayenesi hızlı idi. Çok özel bir tekniği vardı. Bilhassa utangaç hastaları çok rahat çözerdi. Muayeneye en uzak yerlerden başlardı. Örneğin parmak uçlarından. Muayene sırasında kendi anlayacakları dilden sualler sorar, aynı

đerlendirmek ve Türk dermatoloji tarihini yazmaktı. Bu düşünceyle bir gün Hoca'mın yanına gittim ve "Hocam" dedim! "Belki bir gün biyografinizi yazarım. Bazı spot bilgiler verebilir misiniz?" diye sordum. "Tabii." dedi ve bir düz kâğıda şu notları yazdı.

"1921 İstanbul doğumluyum. Nüfusum Trabzon'dadır. 1945 İÜ Tıp Fakültesi mezunuyum. 1945-1947'de askerliğimi yaptım. 1947 Ekim ayında İstanbul Tıp Fakültesi Deri Hastalıkları. Kliniğine asistan olarak girdim. Ord. Prof. Dr. Hulusi Behçet'in son asistanıyım. 1950'de uzman oldum. 1954'te doçent oldum. 1963'te profesör oldum. 1971'de Klinik Direktörü oldum. 1979'da kendi isteğimle emekli oldum. Hâlen Alman Hastanesine devam etmekteyim..." Sonra kâğıdı imzalayıp bana verdi. "Sen altını doldurursun." gibilerinden. Sonra bir gün altını doldurdum, maalesef 1980 yılındaki vefatını müteakip *Türk Dermatoloji Bülteni*'nde yayımlanan nekroloji yazısında.

Hoca, 1979 yılında kendi isteği ile emekli oldu. Olacak şey değil. 58 yaşında mesleğinin doruğunda, kariyerde olduğu kadar kliantelde de zirvede. 18 yıl beraber çalışmak bahtiyarlığına mazhar olan yakın çalışma arkadaşı Prof. Dr. Hafit Savaşkan'ın kendisi için söylediklerine aynen katılıyorum: "Üniversitedeki 31 yıllık görev ve kariyer hayatında, dermatolojiye olan sevgisini, her vesile ile çevresindekilere hissettirmeye ve bu sevgiyi onlara aşılamaya azami gayret sarf eden Hocamız, kendisinde bu çalışma gücünü, çevresindeki arkadaşlarının şahsına karşı göstermiş oldukları derin sevgi ve saygıdan almıştır." Trabzon Eşrafından Merhum Fuat ve Merhume Selma Nemlioğlu'nun kıymetli oğulları, çok değerli, kıymetli Prof. Dr. Faruk Nemlioğlu 4 Haziran 2005 tarihinde vefat etti. 6 Haziran Pazartesi günü saat 10.00'da Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Oditoryumunda yapılan törenden sonra Teşvikiye Camisi'nde kılınan öğle namazını müteakip Zincirlikuyu Mezarlığı'na defnedildi. Allah rahmet eylesin.

*Doç. Dr. Adem Köşlü

1945 İstanbul doğumlu. Cerrahpaşa Tıp Fakültesinden 1969 yılında mezun oldu. Aynı fakültede 1973 yılında uzman, 1979 yılında doçent oldu. 1982-2010 yılları arasında şişli Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesinde Klinik şefliği yaptı. 2010 yılında emekli oldu.

İLERİ OKUMA

1. <https://l24.im/TCdl4>
2. <https://l24.im/egZAzrq>

Uzm. Dr. Ümit EVRAN*

1940 yılında ülkenin tek tıp fakültesi olan İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesine girdi, son yılını bakanlık emriyle gönderildiği yeni açılan Ankara Tıp Fakültesinde okuyarak 1946 yılında mezun oldu. 1948'de girdiği İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi Kürsüsünde, vefat ettiği 1984 yılına kadar görev yaptı.

Sevgili hocamız Sami Zan bize öğrettikleriyle, nevi şahsına münhasır tavırları ve değişik öğretim teknikleriyle, dilden dile anlatılan fıkralarıyla, esprileriyle, sıcak sevgisi ve sempatik tavırlarıyla, bizlerin gönlüne taht kurmuş bir efsaneydi. Burada onun başarılı meslek hayatını, akademik kariyerini değil, onu bir efsane yapan unutulmaz özelliklerini anlatmak istiyorum. O yıllar bırakın günümüzdeki odyovizüel görüntüleme tekniklerini, interneti falan, daha televizyon bile yaşamımıza girmemişti. Ama onun anlatımları bunları bile aratmazdı, dersleri âdeta bir tiyatro sahnesi gibi olurdu. Dersten önce duvarlara şemalar, çizimler vs. asardı. Anatomik oluşumları anlatmak için sebze meyve gibi çeşitli materyaller, maketler, örtüler, çarşaf, leğenler, ibrikler, balonlar, hortumlar, sefer tasları gibi farklı eşyalar kullanırdı. Derslere kulakları üzerinde kalan son saçlarını özenle tarayıp, siyah rügan ayakkabılarını giydikten sonra, yarım saat erken gelip, önce “filozofik anatomiyi” anlatıp, yaşama dair konularda bizi düşünmeye yönlendirirdi. Bu bağlamda küçük kâğıtlara yazılmış sorularımızı yanıtlar ve bizi yaşama hazırlardı. Sevgili hocamız sahne aldığı anda 400 kişilik amfiye 700, bazen çok daha fazla öğrenci dolunca amfide ayakta yer bulmak bile şans sayılırdı. Çünkü bizim gibi tıp öğrencilerinin dışında hukuk, iktisat, fen, edebiyat fakülteleri rozetleri taşıyan çok sayıda öğrenci amfiyi âdeta işgal ederdi hatta kimi esnafların da geldiği söylenirdi.

Konuları hep kendine özgü akılda kalacak benzetmelerle anlatırdı. Mesela apendiksi yağdanlığa benzetir, o bağırsakları yağlamasa devamlı kabızlık çekeceğimizi anlatırdı. Penis için dört tane zarfa konulmuş kıymetli bir posta paketi tanımlaması yapmış, Bartholin bezini derse getirdiği sandviç benzetmişti. *Corpus callosum* için Galata köprüsü, beyindeki iki lobun arasındaki *Lansizi çizgileri* için de tramvay rayları betimlemesi yapmıştı. Testislerin peritonla kaplı olduğunu anlatmak için konuyu haydutlar kasabandan geçerken kasabanın şerifini de önlerine katıp kovalarlar diye senaryolaştırmıştı. Burada haydutlar testisler, kasabanın şerifi de periton oluyordu. Bir defasında yanında bir mandalina getirmişti. “*Prostat bezi mandalina büyüklüğündedir, kapsülü mandalınanın kabuğuna benzer*” diye anlatmaya başladı, daha sonra mandalınanın kabuğunu soydu ve parmağını mandalınanın ortasından geçirdi, “*Üretra bu şekilde prostatın içinden geçer*” diyerek anatomik komşulukları anlattı ve mandalınayı

Hocamız öğrencilerini kendi öz evlatları gibi görürdü. Yanında onlara ikram etmek için, hep akide şekeri bulundururdu. Bu sıcak sevgi hiçbir zaman karşılıksız kalmadı ve hep evladı bildiği öğrencilerinin sevgi çemberi içinde yaşadı. 1966 senesinde profesörlük haberini aldığı sevincini paylaşmak için koşarak bize gelmesini ve bizlerin alkış tufanı arasında bir taburenin üstüne çıkara, elleri havada bizleri selâmlaması hâlâ gözlerimin önünde. Sami Zan kendisini hocalığa adanmış çok değerli bir insandı. O kadar ki annesinin vefatında bile, abisinin orada olduğunu belirtip cenazeye gitmemiş, derse gelmişti. Çünkü çok dindar olan hocamıza göre ders vermek daha kutsal bir görevdi. Abisinin vefatında ise onu defnettikten sonra, hâliyle çok üzgün olarak gelmiş ama girdiği derste herkesi gülmekten kırıp, geçirmişti. Hocamızın 24 Aralık 1984'teki vefatı oldukça dramatik olmuştur. Enfarktüs geçirdiğini fark etmiş, taksi şoförüne hoca olduğunu ve kendisini Çapa Acile götürmesini söylemiştir. Şoför ise karakola götürmüştür. Oradan Çapa Acile gittiğinde ise artık vakit çok geçtir. Prof. Sami Zan'ın adı fakülte'deki temel bilimler amfilerinden birine verilerek ölümsüzleştirilmiştir. Sevgili hocamızı saygı ve rahmetle anıyoruz, mekânı cennet olsun.

*Uzm. Dr. Ümit Evran

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi mezunu. Askerlik görevini tamamlayıp Silivri'de iki yıl çalıştıktan sonra 1975 yılında ihtisas yapmak üzere Almanya'ya gitti. Köln Üniversitesi Solingen Araştırma Hastanesi ve Hannover Aşağı Saksonya Eyalet Hastanesinde çalıştıktan sonra, 1982 yılında yurda döndü. KBB uzmanı olup İzmir'de 2016 yılına kadar serbest çalıştıktan sonra emekli oldu,

Etnografik ve arkeolojik eserler koleksiyoneridir. Arkeoloji, sanat, kültür, seyahat konularında yayımlanmış çeşitli yazıları ve ikisi hikâye konulu olmak üzere basılı sekiz kitabı bulunmaktadır. Hikâyeleri on üç kez ödüle değer bulunmuştur. Fotoğraf sanatı ile ilgileniyor. Çok sayıda karma sergiye katıldı. Ulusal ve uluslararası yarışmalarda çeşitli dereceleri oldu. Evli ve iki çocuk, iki torun sahibidir.

İLERİ OKUMA

1. Tanrıverdi A. Unutamadığım İnsan Sami Zan, Gaziantep 2005.
2. https://tr.wikipedia.org/wiki/Sami_Zan
3. Şeker M, Yüzbaşıoğlu N. A Different Approach to Anatomy Education: "Sami Zan, Professor of Anatomy, MD". Balkan Medical Journal. 2016;33(1):6-7.

Prof. Dr. Nilgün KÜLTÜRSAY *

Ben öğretmen bir anne ve babanın kızıyım. Pediatri asistanlığında babamın evrakları arasında Sabiha Özgür Hoca'nın bir gazete fotoğrafını ve bir haberini buldum. Benim de onun gibi bir hoca olmam hayaliyle saklamış. Sonradan Hocamın başasistanı ve öğretim üyesi olmak kısmet oldu. Sabiha Hocamız sürekli okuyan, araştıran ve güncel bilgileri izleyen, bilimsel düzeyi yüksek bir akademisyendi. İngilizce ve Fransızcaya hâkimdi. İnternetin olmadığı, kütüphanelerin kısıtlı olduğu o dönemde bilgiye, yeni yayına ulaşmak çok zordu. Hoca abone olduğu Fransızca bilimsel dergilerini hiç aksatmadan alır ve sürekli okurdu. Klinikte de kurdurduğu bir kitaplık ve abone olunan dergiler mevcuttu. Sosyal pediatri konusunda Türkiye'de öncü idi. *Sosyal Pediatri* kitabı ile yıllarca bu konuda tek oldu. Sosyalizasyonun yararlarına gönülden inanmıştı. Önemini hep vurgulardı. O dönemde kendisinin başlattığı örnek bir uygulama olarak İzmir Torbalı'daki sağlık ocağına kliniğe ait araçla giderek asistanlarla saha çalışması yapar, eğitim ve hizmet bir arada olurdu.

Pediatrinin bütünlüğünü koruyarak gelişmesine çok önem verirdi ve bizlere de bunu aşılardı. Çocuk sağlığının korunmasının, hastalıkların önlenmesinin tedavi edici hekimlikten çok daha önemli olduğunu hep vurgulardı. Hastayı tüm sosyal boyutları ile izlerdi. Fakir fukara için o zaman fon yoktu. Kürsü başkanlarına sınırlı sayıda ücretsiz yapma yetkisi tanınmıştı. Hocanın yanına ne zaman çıkış kâğıtları ile gitsek hemen anlar, eğitim vakası olarak "gratis" yazıp imzalardı. Epikrizler daktilo ile yazılır ve hasta yoğunluğu nedeniyle çıkışta yetiştirilemezse epikriz sorumlusu memur hemen hatırlatırdı. Hocanın verdiği 5 günlük kış ara tatilinde biriken epikrizleri yetiştirirdik. Hocanın titizliği sayesinde mükemmel bir arşiv tutulurdu.

Metabolizma bölümünde kendisinin başasistanı idim. Çok sayıda kwashiorkor, marasmus, marasmik kwashiorkor hastası olurdu. Hoca her sabah vizite gelir, malnütrisyonlu bebeğin kilo almında sabırlı olmamızı isterdi. "Boş olan kova dolunca taşıdığını göreceksiniz." derdi. Tabii refeeding sorunları açısından bu uyarı çok önemliydi. B₁ vitamini eksikliği ve beriberi ile spastisite olduğunu ondan birçok kez duydum. Ama asistanlığında hiç görmedim. Ben yenidoğan öğretim üyesi olunca bana ders asetatlarının ilgili kısmını devretti. Şahane el yazısı ile mükemmel yenidoğan ve prematüre dersleri hazırlamıştı. Genel pediatri ve özellikle de endokrin, metabolizma, beslenme ve sosyal pediatri konusunda uzmandı. Ama EEG'leri de okurdu. Yani Hoca komple atletti. O kadar deneyimli idi ki kongre konuşmalarını yolda hazırladığını bile görürdük.

Prof. Dr. Ferda Özkınay Anlatıyor

Sabiha Hoca'nın hepimizin eğitimine katkıları çok büyüktü. En önemlisi ülkenin koşulları ile kıyaslandığında o zamana göre, rahat, özgür ve çağdaş bir ortamda asistanlık yapmamızı sağladı. Benim de hocamla çok güzel anılarım oldu. İlk yurt dışına çıkışımda bana Fransadan kırışıklıklara iyi gelen bioderma markalı bir krem ısmarlamıştı. Bulup getirdiğimde çok memnun olmuştu. Bir de öğrencilik tezim *Çocuklarda Meyve ile Beslenme* idi. Annelerin ilk tercih ettiği meyve muz çıkmıştı. Hoca Ankara'da kongrede sunumda öyle bir yorumladı ki ilk kez orada hayran olmuşum. Muzun diğer meyvelere hiçbir üstünlüğü olmadığını pahalı olan bu meyve yerine pekâlâ elma gibi meyveler de verilebileceğini, annelerimizin bu konuda bilinçlendirilmesini söylemişti. Sevgili hocamız ışıklarda uyusun.

Tüm arkadaşlarımın da anlattığı gibi aydınlık, özel bir insandı Sabiha Cura Özgür Hocamız. Türk çocuklarının sevgili büyükannesi. Binlerce bebeğin ve çocuğun sağlıklı yaşamında, binlerce doktorun mesleğini bilgiyle donanmış ve severek yapmasında emeği var. Mekânı cennet olsun.

*Prof. Dr. Nilgün Kültürsay

1954 yılında Balıkesir'de doğdu. 1977 Ege Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun oldu. 1982'de Ege Üniversitesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalından uzmanlığını aldı. 1988'de doçent, 1994'te profesör oldu. 1988-1989'da ABD Cleveland Case Western Reserve Üniversitesinde Neonatoloji eğitimi aldı. 1992'de Ege Üniversitesi Neonatoloji Bilim Dalını kurdu ve 2021'de emekliliğine kadar başkanlığını sürdürdü. Türkiye Millî Pediatri Derneği, Türk Neonatoloji Derneği, Pediatri Yeterlik Kurulunda aktif görev aldı. Ege Perinatoloji Derneği, Bebek Sağlığı Derneği kuruculuğu yaptı. Yedi kitap ve 1 uluslararası dergi editörlüğü, 24 kitap bölüm yazarlığı, 7 uluslararası kitap bölüm tercümesi, 150 ulusal, 135 uluslararası yayını, 35 ulusal ve uluslararası proje yürütücülüğü, 37 bilimsel ödülü vardır.

İLERİ OKUMA

1. <https://l24.im/p3Vg4HE>

*Tıp Alanında Elektron Mikroskopunu
İlk Kez Kullanan*

Prof. Dr. Alp CAN*

95 yaşında yaşama veda eden sevgili hocamızla 1990 yılında sadece 10 ay çalışma fırsatı yakalamış bir kişi olarak Aliye Hoca'yı yeni kuşaklara çok kısaca tanıtmak, yaşı 55'in üzerinde olup onun öğrencisi olmuş olanlara da hatırlatmak isterim.

Aliye Hoca Türkiye'de Tıp Alanında Elektron Mikroskopunu Kullanan İlk Kişilerden Birisiydi.

Türkiye'ye gelen üçüncü elektron mikroskop, 1959 model AEG-Zeiss EM 8 (Elmiskop)'tur. Bu mikroskop, Almanya Cumhurbaşkanı Prof. Dr. Theodor Heuss (1951-1959) tarafından Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Mahmut Celal Bayar'a (1884-1987; Başbakan 1938-1939, Cumhurbaşkanı, 1950-1960) Almanya'yı ziyareti sırasında armağan edilmiştir. Hâlen Histoloji-Embriyoloji Anabilim Dalının koridorunda sergilenen mikroskop, Türkiye'nin ilk iki mikroskopunun hurdacıya satılması sebebiyle ayakta duran en eski mikroskopudur. Bu tarihte elektron mikroskopunu bilen ve kullanabilen doku bilimci yoktu. Prof. Dr. Kamile Mutlu, o sırada İsviçre'nin Lozan Tıp Fakültesinde araştırmacı olarak bulunan kürsünün öğretim üyesi Doç. Dr. Aliye Erkoçak'a haber göndermiş ve elektron mikroskopun kullanılmasını öğrenmesini istemiştir. Kendisi de öğrenmek üzere ABD'ne gitmiştir. Doç. Dr. Aliye Erkoçak, İsviçre'den döndükten sonra kürsüde bulunan mikroskobu kullanmaya başlamış; dolayısıyla tıp alanında elektron mikroskobu ilk kullanan kişi Prof. Dr. Aliye Erkoçak olmuştur. 1962 yılında, Mutlu ile Erkoçak, 1962'de Erkoçak'ın yönetiminde kısa süreli kurslar açmışlardır. Bununla elektron mikroskop kullanıcıları çoğalmıştır.

Prof. Erkoçak ülkemizde deneysel verilerin sunulduğu ilk makaleyi kaleme alan kişi unvanına da sahiptir. 1961 yılında Dr. Erkoçak tarafından yayımlanan tek isimli araştırma makalesi yaşam bilimleri alanında elektron mikroskopuyla elde edilen verilerin sunulduğu ilk makale özelliğini taşır ve böbreğin ince yapısını konu alır. 1961 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuasınının 14 cildinin 4. fasikülüne 3. ek olarak basılmıştır. Makalede yer alan toplam 9 elektron mikrograf ülkemizde yayınlanan ilk elektron mikrograflar olma özelliğini taşımaktadır.

Aliye Hoca; ülkemizde yetişen tıp ve diş hekimliği fakültesi öğrenci ve asistanlarına en büyük katkıyı yazmış olduğu genel ve özel histoloji kitaplarıyla yapmıştır. 1970 ve 80'li yıllarda birkaç yeni baskıları yapılan bu kitaplar bugün histoloji tarihinin klasikleri arasında yer almaktadır.

Aliye Hoca'ya Saygı...

21 Aralık 2016 yılında mütevazı bir törenle Anabilim Dalımızda bulunan büyük konferans salonunun adını hocamıza olan saygı ve vefa borcumuzun küçük bir karşılığı olarak “*Prof. Dr. Aliye Erkoçak Konferans Salonu*” olarak düzenledik. Maalesef kendisi bu törene katılamadı.

Prof. Dr. Aliye Erkoçak; Türkiye'nin tıp alanındaki ilk elektron mikroskobu yayınlarından birisi yapan, kendi alanında çok sayıda kitap yazmış birisidir. Aliye Hoca'nın kuşağı ve ondan sonraki kuşak da hep ışık mikroskobunda çalışır; histokimya denen, birtakım doğal veya yapay doku boyalarıyla normal ve patolojik dokuları tanımlama ve hastalık tanısı koyma gibi işler yaparlar. İşin içine elektron mikroskobu girince bakış açısı ve bulgular kökten değişmeye başlar. Sadece Türkiye'de değil, 1960 ve 70'ler, hatta 80'lerin ortasına kadar ışık mikroskobunda kaydedilenlere bir de elektron mikroskobu bulguları eklenir ve yeni yeni hücre ve doku tanımları yapılır; bu dönem elektron mikroskobunun altın yılları olarak kabul edilir tüm dünyada.

» Yazar Prof. Dr. Alp Can'ın Özgeçmişi “Anılarla Kamile Şevki Mutlu” konusunda bulunmaktadır.

İLERİ OKUMA

1. Şevki K. (Tıp talebesinden). Lymphogranulomatose. Darülfünun Tıp Fakültesi Mecmuası 10 (11), 1928.
2. Hamdi H, Şevki K. Resultats des recherches histobakteriologique sur la granulomatose maligne. Schweiz Mediz Woch 61(2), 1931.
3. Can A. Yaşam Bilimlerinde A'dan Z'ye Mikroskopi. Ankara Nobel Tıp Kitabevi. 2018.
4. Erkoçak A. Böbreğin Elektron Mikroskopisi. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası, Vol 14, (4), Supplementum No: 3, 1961.

ANILARLA
ŞÜKRÜ KAYMAKÇALAN
R. KAZIM TÜRKER
OĞUZ KAYAALP
BURHAN K. KIRAN

Prof. Dr. Mehmet MELLİ*

Farmakolojinin Dört Atlısı

Sınıf arkadaşım sevgili Prof. Dr. Cengiz Yakıncı'nın hocalarla ilgili anıların yayımlanacağı bir kitap gündeme gelince ve benden farmakoloji hocalarımla ilgili bir yazı istemesi üzerine bu yazıyı kaleme aldım. Her şeyden önce yazının başlığının niçin böyle olduğunu açıklamam gerek. Başlığa konu olan dört hocam Prof. Dr. Şükrü Kaymakçalan, Prof. Dr. R. Kazım Türker, Prof. Dr. S. Oğuz Kayaalp ve Prof. Dr. Burhan K. Kıran'dır. Dört hocamızı yakından tanıyanlar aramızda konuşurken bir zamanların kült filmi "Mahşerin Dört Atlı"sından esinlenerek "Farmakolojinin Dört Atlısı" deyimini zaman zaman kullanırdık. Çok saygın, sevdiğimiz diğer hocalarımızda vardı. Fakat Ankara'da olan farmakologların bahse konu dört hocamızla yakın birliktelikleri vardı.

İlginç olarak Oğuz Hocamız haricinde diğer üç hocamız İstanbul Tıp mezunuydu. Şükrü Hoca 1945 yılında açılan Cumhuriyet'in ilk tıp fakültesi olan Ankara Tıp Fakültesine, İstanbul Tıp Fakültesinden bazı öğrenciler getirilmesine ve mezuniyetleri Ankara Tıptan olmasına karşın, son sınıfı da İstanbul Tıp Fakültesinde tamamlamış ve daha sonra 1935 yılında Almanya'da yaşanan olumsuzluklar nedeniyle Ankara'ya gelen ve sadece farmakolojiye değil, ilaçlarla ilgili düzenlemelerde çok önemli rol oynayan Prof. Dr. Paul Pulewka'nın gözetiminde Refik Saydam Merkez Hıfzısıhha Enstitüsünde uzmanlık eğitimini tamamlamıştır.

Kazım Hoca ise İstanbul Tıp Fakültesi Farmakoloji ve Tedavi Kliniğinde uzmanlık eğitimini tamamlamış ve doçentlik ünvanını aldıktan sonra 1962 yılında Ankara Tıp Fakültesine gelmiştir. Gerek Oğuz Hoca ve gerekse Burhan Hoca uzmanlık eğitimlerini Ankara Tıp Fakültesi Farmakoloji Kürsüsünde tamamlamışlardı. Bu arada genç arkadaşlarımız "kürsü" terimine çok alışık olmayabilirler. YÖK'ten sonra "kürsü" yerine "anabilim dalı" resmen geçerli oldu. Buna karşın, ben de dâhil o dönemi yaşayanlar hâlen "kürsü" terimini kullanmaktadır.

Bu dört güzel insan sadece çalışırken değil, emekliliklerinde de üretmeye devam ettiler. Maalesef Şükrü Hocamı çok daha erken 61 yaşında kaybettik. Sadece öğrenci yetiştirmediler, sadece araştırma yapmadılar. Ulusal/uluslararası düzeyde farmakolojiyi, kurumlarını, ülkemizi en iyi şekilde temsil ettiler. Şan, şeref, para peşinde koşmadılar. İstekli olsunlar/olmasınlar kendilerinden beklenen görevleri en iyi şekilde yapmaya çalıştılar. Onları yakından tanıdığım, onlardan bir şeyler öğrendiğim için kendimi çok şanslı hissediyorum. Hepsi nurlar içinde yatsın.

*Prof. Dr. Mehmet Melli

1955 yılında Antalya'da doğdu. 1979 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun oldu. AÜ Tıp Fakültesi Farmakoloji ve Klinik Farmakoloji Anabilim Dalında uzmanlık eğitimini 1984 yılında tamamlayarak "Farmakoloji Uzmanı" ünvanını aldı. Aynı anabilim dalında 1987 yılında yardımcı doçent, 1988 yılında doçent ve 1995 yılında profesör oldu. 1989 yılında Milano Üniversitesi Farmakoloji Bilimler Enstitüsünde Prof. GianCarlo Folco'nun laboratuvarında 1 yıl süreyle çalıştı. SCI kapsamında 20'nin üzerinde araştırma makalesi bulunmaktadır. Sağlık Bakanlığı İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü İlaç Ruhsatlandırma Komisyonu ve Merkezi Etik Kurul Başkanlığı görevleriyle Yüksek Sağlık Şurası üyelikleri görevlerinde bulundu. 2010-2019 yılları arasında AÜ Klinik Araştırmalar Etik Kurulu başkanlığını görevini yürüttü. Türk Farmakoloji Derneği ve Ulusal Alerji ve Klinik İmmünoloji Derneği üyesidir ve 2003-2009 yılları arasında Türk Farmakoloji Derneği yönetim kurulu başkanlığını yürüttü. 17 Aralık 2022 tarihinde yaş haddinden emekli oldu. Evli ve bir erkek çocuk babasıdır.

İLERİ OKUMA

1. Yakıncı C, Tanrıverdi L, Erkurt MA, Altuntaş F, Yiğenoğlu TN. Tıp Dallarının Tarihi. Nobel Tıp Kitapevleri. İstanbul, 2023.
2. Melli M, Güler C, Kurt Y. Türk Farmakoloji Tarihi, Türk Farmakoloji Derneği, Ankara, 2015.

Prof. Dr. İbrahim ULMAN*

Bir Öncünün Yaşamı ve Anıları Üzerinden Bir Uzmanlığın Gelişimi

Prof. Dr. İhsan Numanoglu, Türkiye'de çocuk cerrahisinin bağımsız bir disiplin olarak kurulmasında öncülük etmiş, eğitimden yönetime kadar bu alanda pek çok ilke imza atmış bir bilim insanıdır. Türkiye'nin ilk çocuk cerrahisi kliniğini Ege Üniversitesinde kurmuş ve çocuk cerrahisini genel cerrahiden ayırarak bağımsız bir ihtisas dalı haline getirmiştir. Bu önemli girişimle Türkiye'nin modern tıp alanında attığı adımlara büyük katkı sağlamıştır.

Numanoğlu'nun çocuk cerrahisi alanındaki katkıları, sadece klinik kurulumu ile sınırlı kalmamış, aynı zamanda eğitimde de büyük bir reformu gerçekleştirmiştir. Çocuk sağlığı ve cerrahisi arasındaki güçlü bağı vurgulayan Prof. Dr. Numanoglu, ABD'deki modern çocuk cerrahisi merkezlerinden aldığı ilhamla Ege Üniversitesinde çocuk kliniği ile yan yana bir çocuk cerrahisi binası inşa ettirmiştir. Bu bina, günümüzde halen eğitim ve hizmet vermeye devam etmektedir.

İlk Yıllar ve Zorlu Şartlar

Prof. Dr. İhsan Numanoglu'nun hekimlik kariyeri, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun olduğu 1948 yılında başlamıştır. İlk görev yerlerinden biri, salgın hastalıkların yaygın olduğu Soma ve Van bölgesidir. Bu dönemde Numanoglu, bölgede sıtma ve diğer salgın hastalıklarla mücadelede önemli bir rol oynamıştır. Van'da göreve başladıktan kısa süre sonra, doğu sınırında bit mücadelesi ve frengi-lepra taraması için gezici ekipler oluşturmuş ve bu zorlu coğrafyada halk sağlığına katkı sağlamıştır.

Van'ın kırsal köylerinden birinde karşılaştığı sıtma salgını, onun hafızasında silinmez bir anı bırakmıştır. Yukarı Banaz köyünde, yüksek rakımlı bu köyün sakinleri motorlu taşıtları ve doktorları ilk kez görmüştür. Tüm köy halkı yüksek ateş ve sıtma belirtileriyle hastadır. Numanoglu ve ekibi, köyde gerekli tıbbi müdahaleyi yaparak salgını kontrol altına almışlardır. Bu olay, onun halk sağlığına olan bağlılığını artırmış ve ileride çocuk cerrahisine yönelmesine katkı sağlayan bir deneyim olmuştur.

Sağlık Bakanı ile Unutulmaz Karşılaşma

Van'da görev yaptığı dönemde yaşadığı unutulmaz anılardan biri de Sağlık Bakanı ile yaptığı karşılaşmadır. Van'a gelen Sağlık Bakanı, alanda görev yapan hekimlerle görüşmek istemiştir. Numanoglu,

Bir diğ er önemli geliş me de yan dal uzmanlıklarının bu birim sisteminden doğ muş olmasıdır. Özellikle çocuk ürolojisi, bu sistem sayesinde bağımsız bir bilim dalı olarak geliş miş ve günümüzde yan dal uzmanlık eğitimi olarak devam etmektedir. Türkiye’de çocuk ürolojisi eğitimi, bu birim sisteminin başarısının en somut örneklerinden biridir. Çocuk ürolojisinin resmi bir bilim dalı haline gelmesi, bu sistemin ne kadar başarılı olduğunu ve zamanla çocuk cerrahisinin farklı dallarının daha da özelleş ceğini göstermiştir.

Prof. Dr. İhsan Numanoglu’nun çocuk cerrahisine kazandırdığı bu yenilikçi sistem, günümüzde hâlâ birçok üniversitede başarıyla uygulanmakta ve Türkiye’de modern çocuk cerrahisinin temel taşlarından biri olarak kabul edilmektedir. Bu sistemin, çocuk cerrahisinin hem akademik hem de klinik başarılarına yaptığı katkılar, Numanoglu’nun vizyoner liderliğinin ve tıpta multidisipliner yaklaşımın ne kadar önemli olduğunu bir kez daha göstermektedir. Kuruluşunda öncülük yaptığı Türkiye Çocuk Cerrahisi Derneği ilk kongresini 1981 yılında İzmir’de Ege Üniversitesi Çocuk cerrahisi ev sahipliğinde gerçekleştirmiştir. Dernek 1998 yılından bu yana ulusal kongrelerinde Prof. Dr. İhsan Numanoglu adına her yıl en iyi bilimsel araştırma ödülü vermektedir.

Prof. Dr. İhsan Numanoglu’nun 1958’de attığı tohum, bugün büyük bir çınar haline gelmiştir. Ege Üniversitesi Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalında geçen 63 yıl içinde ülkenin her yanında hizmet veren 70’in üzerinde uzman ve çok sayıda öğretim üyesi yetişmiştir. Köklü eğitim merkezi, öncü rolünün ve onurlu geçmişinin farkındalığıyla ülkeye çocuk cerrahisi konusunda akademik ve klinik anlamda hizmet vermeye devam etmektedir.

*Prof. Dr. İbrahim Ulman

Bornova Anadolu Lisesini 1979 yılında, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesini 1985 yılında bitirdi ve aynı üniversitede çocuk cerrahisi uzmanlığını aldı. 1991’de Pittsburgh Üniversitesi Çocuk Hastanesinde Marc I. Rowe’un yanında bir yıl çalıştı. 1993’te EÜ Tıp Fakültesi Çocuk Ürolojisi Bilim Dalı’nda Prof. Dr. Acun Gökdemir’in yanında, 1994’te Hollanda’da Sophia Çocuk Hastanesinde Rien Nijman’ın yanında, 1998’de ABD’de Columbus Çocuk Hastanesi Çocuk Ürolojisi Bölümünde Stephen Koff’un yanında çalıştı. 1997’de doçent, 2003’te profesör unvanlarını, 2000’de Avrupa Çocuk Cerrahisi Uzmanlık Belgesini aldı. 2001’de Avrupa Üroloji Derneği bursunu kazanarak Londra’da Mr. Christopher Woodhouse’un yanında ergen ürolojisi konusunda çalıştı. 2005’te Avrupa Çocuk Ürolojisi Akademisi Fellowship belgesini aldı. 2011’de çocuk ürolojisi yan dal uzmanlık belgesini aldı. Halen EÜ Tıp Fakültesi Çocuk Ürolojisi BD başkanıdır. Çocuk ürolojisi yan dal uzmanlık eğitim programı direktörüdür. Evli ve iki çocuk babasıdır.

İLERİ OKUMA

1. O’Neill JA Jr. Key factors in the establishment of pediatric surgery: Who did it and how? Journal of Pediatric Surgery. 2020 Jan 1;55:38–42.
2. Aydın G. Eğitici olarak Sn. Prof. Dr. İhsan Numanoglu. Çocuk Cerrahisi Dergisi 31(Ek sayı):4-7, 2017, doi:10.5222/JTAPS.2017.1002
3. Numanoglu İ. Çocuk Cerrahisi, 2 cilt. Ege Üniversitesi Yayınevi. İzmir, 1983
4. Büyükkunal S. N. C. Türkiye’de Çocuk Cerrahisinin Tarihçesi. Çocuk Cerrahisi Dergisi. 24(2):55-66, 2010
5. https://www.tccd.org.tr/wp-content/uploads/2021/12/turkiyede_cocuk_cerrahisi.pdf
6. <https://tgkdc.dergisi.org/text.php?lang=en&id=1026>
7. Büyükkunal C, Çocuk Cerrahisi Tarihçesi. İçinde Cumhuriyetin 100. Yılında Tıp Dalları Tarihçesi. Ed. Yakıncı C, Tanrıverdi LH et all. Nobet Tıp Kitapevleri, İstanbul, 2023.

Prof. Dr. Abdullah SAYINER*

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalının kurucusu olan Prof. Dr. İlhan Vidinel pek çok yönüyle öğrencilerine ve meslektaşlarına örnek olmuştur. Ondan aldığım en önemli dersi, 1991 yılında uzmanlık eğitimimi tamamladıktan ve anabilim dalında uzman olarak çalışmaya devam edebilmem için kadroya atandıktan sonra beni odasına davet ettiğinde verdi. Kutladıktan, başarılarımın devamını diledikten sonra, benden beklentilerini saydı. İlk söylediği “*Kimsenin adamı olmayacaksın, kimse senin adamın olmayacak.*” idi. İlhan Hoca hep bu söylemine uygun davrandı. Yaranmak amaçlı davranışları (şimdi yalakalık deniyor) hemen ayırt eder, bunlara tepki gösterir ve hatta ilgili kişiyle dalga geçerdi.

Mükemmel bir öğretim üyesiydi. Göğüs hastalıkları alanında klinik bilgisi ve deneyimi çok yüksekti, ama onu asıl farklı kılan solunum fizyolojisi bilgisiydi. Tümünü kendi yazdığı ve uzun bir dönem tüm göğüs hastalıkları asistanları ve uzmanları için temel başvuru kaynağı olan *Akciğer Hastalıkları* kitabının yanı sıra, “*solunum fizyolojisi-solunum mekaniği, gaz alışverişi ve asit-baz dengesi*” alanında en az üç ayrı kitabın yazarı ya da çevirmen yazarı idi. Bu bilgisini paylaştığı vizitlerin biz asistanları ve öğrencileri için değeri ölçülemezdi. Her hasta bir problem olur, biz çözmeye çalışırdık, İlhan Hoca sorularla bizi yönlendirirdi. Hastanın muayene bulgularından ya da arteriyel kan gazlarından yola çıkıp klinik sorunun fizyopatolojik temelini tanımlar, tanı koyar yine fizyolojiden yola çıkarak tedavi planını yapardık.

İlk bilgisayarlı tomografi 1980’li yıllarda hastanede kullanılmaya başlamıştı. Radyoloji hocalarıyla birlikte bize kesitsel anatomi eğitimleri verdi. Bir hastaya tomografi çekildiğinde, birlikte çalıştığı asistanı alır, BT ünitesine gider, radyoloji uzmanıyla birlikte, iş istasyonunda görüntüleri inceler, yorumda bulunur, bilmediklerini sorar, öğrenirdi. Benzer şekilde, yatan pnömonili her hastadan transtrakeal aspirasyon örneği almamızı ve hemen kendimizin Gram boyalı preparatını hazırlamamızı ister, ardından mikrobiyoloji uzmanından mikroskopi bulgularını öğrenirdi. Öğrenmenin yaşı olmadığını, hastanın her bir bulgusunun önemini, bu bulgulardan büyük resmin oluşturulmasının gerekliliğini ondan gözler, öğrenirdik.

Yoğun bakım ünitesinde, mekanik ventilasyon uygulanan hastanın başında, solunum yetmezliğinin temellerini ve mekanik ventilasyonun ilkelerini konuşur, hasta-ventilatör uyumunun önemini kavradık. Daha ötesi, o dönemde ventilatörler tümüyle mekanik idi (şimdiki gibi elektronik devreleri, çipleri vb. yoktu); bir sorun olduğunda, İlhan Hoca, gözlüğünü takar, aletin kapağını açar, sistemi gözden geçirir ve sorunu anlamaya çalışırdı. Bize de, basamak basamak, aletin içindeki parçaları tanıtır, sorunun nereden kaynaklandığını çoğu zaman bulur, bize de gösterir, olanak varsa, düzeltirdi. O zaman, bugünün terimiyle 360 derece bakan, değerlendiren ve çalışan bir doktorun ve öğretim üyesinin nasıl

Magosa'ya geçmiş ve tahsis edilen Salamis Bay otelinde kongre yapılmıştı. Bu kongre, o zamanki adıyla, Kıbrıs Türk Federe Devleti için bir ilkti ve çok önemsenmişti. Dönemin Devlet Başkanı Rauf Denktaş kongreyi birkaç kez ziyaret etmiş ve katılımcılara hitap etmişti.

İlhan Vidinel Hoca yalnızca bir tıp insanı değildi. Bir doğasever, iyi bir denizciydi. Orta boy tekne-şiyle yazın Ege koylarını dolaşır, o dönemin küçük kıyı köy ve kasabalarındaki neredeyse tüm balıkçılar ile dosttu. Su altı fizyolojisini çok iyi bilir, örneklerle anlatırdı. Vurgun yiyen pek çok kişiye müdahale etmiş ya da ilgili kişileri bu konuda bilgilendirmişti.

Asistanlarının sosyal, öz güvenli bireyler olmasını çok önemserdi. Bir defasında, şimdi öğretim üyesi olan bir kadın hekim arkadaşım, klinik koridorunda yürüyorduk. Arkadaşımın topuklu ayakkabıları vardı ve hızlı yürürken çıkardığı sesler koridorda yankılanıyordu. O sırada İlhan Hoca bir odadan tam karşımıza çıktı. Arkadaşım ayak sesleri nedeniyle kendini biraz kötü hissetti ve özür diledi. Oysa Hoca çok farklı bir açıdan bakıyordu, *“Bir kadın hekim yere güçlü ve güvenle basmalı.”* dedi. Arkadaşım bu anısını, özellikle asistanlarımıza hep anlatır ve gurur duyar.

İlhan Hoca, hepimizin toplantılara, yemeklere katılmamızı ister, beklerdi. Kongrelerin gala yemeklerinde mutlaka bir uzmanı ya da asistanı dansa kaldırır, eğlenceyi başlatırdı.

Özetle, İlhan Vidinel, Türkiye'nin pek çok farklı merkezinde hâlen öğretim üyesi ya da uzman olarak çalışan çok sayıda hekime doğrudan ders vererek ya da kitaplarıyla büyük bir bilgi kaynağı olmuştur. Ama, yetiştirdiği bizler için çok daha fazlasını simgelemektedir: O, bilgi, deneyim, merak, analitik bakış açısı ile tam bir hekim, öğrenci ve asistanlarının iyi bir göğüs hastalıkları uzmanı olmanın yanısıra, yaşama bağlı, kendine güvenen, sorumluluk sahibi, her ortama karışabilen ve zevk alabilen bireyler olarak yetişmelerini amaçlayan bir öğretim üyesi, dürüst, objektif, yapıcı, önyargısız, dinleyen, değer veren bir yöneticiydi.

*Prof. Dr. Abdullah Sayiner

1991 yılında Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları AD'nda uzmanlık eğitimini tamamladı. 1993 yılında doçent, 2000 yılında profesör ünvanını kazandı. 2000-2006 yıllarında dekan yardımcılığı, 2010-2013 yıllarında anabilim dalı başkanlığı yaptı. 2023 yılında emekliye ayrıldı. Hâlen serbest hekim olarak çalışmaktadır.

İLERİ OKUMA

1. Vidinel İ. Akciğer Hastalıkları (5 baskı). Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Yayınları: 1989.
2. Vidinel İ. Asit-Baz Dengesi (3 baskı): Fizyopatolojik Prensipler. Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Yayınları: 1982.
3. Akkaynak S, Vidinel İ. Solunum Sağlıkda ve Hastalıkda (2 baskı). Ongun Kardeşler Matbaacılık, Ankara: 1976 (Çeviri: Respiration in Health and Disease. Cherniack RM, Cherniack L. WB Saunders: 1961).
4. Prof Dr İlhan Vidinel ile ekibinin 19.02.2013 tarihli söyleşi: <https://www.youtube.com/watch?v=Z7Fu7khcdyY>

Prof. Dr. Atilla HINCAL*

Benden talep edildiğinden bu yana, bu yazıda uzun uzun neler yazmam gerektiğini düşündüğüm ve düşünürken eczacılık eğitimimden hocam, doktora hocam, hayatta yol göstericilerimden biri olarak kendisinden gözlemlerimle, yaşadıklarımınla birçok ders aldığım ve öğrencisi olmuş olanların hakkında söylediklerinden yazdıklarından işittiklerime, okuduklarıma dayalı değerlendirmelerim olan rahmetli Prof. Dr. Kasım Cemal Güven hakkında nihayet yazmaya başladım. Hocam gibi bilim insanları hakkında, anılara dayalı bir yazı yazmanın çok da kolay olmadığını ilk defa yaşayarak düşünmek durumunda kaldım. Bu bana sevdiğimiz, mesleğinde hem bilimde hem de öğrencilerine eğitimde ve öğretimde yol gösterici olmayı kendine hedef olarak almış olan, bu nedenle de elinden gelenin en iyisini yetiştirdiklerine vermeye çalışan insanlar olan hocalarımızı nasıl değerlendirdiğimizi, nasıl değerlendirmemiz gerektiğini ve bunu yapıp yapamadığımızı düşünme fırsatını da verdi. İşte rahmetli hocam Prof. Dr. Kasım Cemal Güven hakkında yazmaya çalışacağım bu yazımda bir birey olarak hatırlayabildiğim anılarımı aktarmaya çalışacaktım. Ama kişiye özgü anıların tek bir bireyin anıları ile pek de istenilenleri vermede yeterli olmayacağı inancında olduğum için *“Vefatından sonra hocamız hakkında yazılmış bir şeyler bulabilir miyim acaba?”* diye düşündüm. Şanslı idim, yayımlanmış yazılardan onu çok iyi analiz edebilmiş bir meslektaşımın olduğunu yakalayabildiğim için mutlu oldum. Kendisi ile temasa geçerek düşündüğümü aktarıp bu değerli meslektaşımın iznini alarak yazısından, aşağı göreceğiniz, diğer öğrencilerinin de anılarını anonim bir tarzda ele alan bu yazıdan alıntılar ile buradaki anıları zenginleştirmeye çalıştım.

Öğrencileri olmaktan, bize yol gösterici olmalarından büyük bir mutluluk ve onur duyduğumuz hocalarımızı, özellikle fark yaratanları ve fark yarattıkları yanları ile, onların bilimsel yanlarına, bize verdiklerinin neler olduğuna bakarken ve değerlendirirken, kendi kendime ilk başlarda sorduğum sorular olmuştu. Bunlar *“Neden bilim adamı olmayı tercih etti acaba?”*, *“Yaptığı işe neden bu kadar kendini veriyor acaba?”*, *“Karşısındakilerden -öğrenciden veya toplumdan- beklediği nedir acaba?”*, *“Neden öğrencilerine böyle davranıyor acaba?”*, *“Öğrencilerine haşın ama son derece vicdanlı davranmasının nedeni nedir ve neden ileri geliyor acaba?”* ve bunlara benzer birçok soru olmuştur. Ama zaman içinde bu sorularımın cevaplarını *“Nasıl bir çevreden gelmiş bu düzeye?”*, *“Böyle bir hedefe yürürken neler düşünmüş, tahayyül etmiş ve bunların gerçekleştirilebilmesi için gereken alt yapıyı bu ülke sağlayabilmiş mi kendisine acaba?”* sorularına varmışımdır. İşte, kimselerden yardım almadan kendisini yetiştirmeye çalışmış bir neslin bilim adamlarıdır bu neslin bilim insanları, bizden önceki hocalarımız. Bu perspektiften ba-

örnek alınan kişi olarak bizi eğiten, eğitilmemizde büyük rol oynayan, bunları hep bilime olan inancı, ülkesine olan sevgisi, saygısı ve görev anlayışı içinde yapan bir bilim insanı idi. Öğrencilerinin, meslektaşlarının, ülkenin ve bilimin hizmetine sunduğu bilimsel araştırmaları, *Farmasi ve Teknolojisi*, *Tıbbi Formüller/İlaç Ansiklopedisi*, *İlaç indeksi*, *Tıbbi ve Kozmetik Formülleri*, *Eczacılık Teknolojisi* gibi nesiller boyu kullanılmış, bazıları yirmiye aşkın ve her seferinde yeni ekler ile baskı yapmış kitapları hepimize yol gösterici, baş ucu kitapları olmuştur.

Sevgili Hocamız, sizi öğrencilerinize sert gelen dozu yüksek davranışlarınızla, çatık görünen kaşlarınızla, her laboratuvara girişinizde titreyişimizle, hep bir şeyleri düşünen yüzünüzle, biri ile konuşurken bile kafası meşgul olan bilim ve görev adamlığı imajınızla ama iyi kalpliliğinizle, sosyal hayattaki babacanlığınızla, çok fazla insanın bilmediği esritüel tarafınızla, dürüstlüğünüzle, hak yememenizle, herkese eşit ve aynı mesafeden olan davranışlarınızla ve cumartesi günleri fakülteye çalışmaya geldiğim de odanızdan fakültenin birinci katına yayılan Batı müziğine olan tutkunuzu kulaklarımdan hiç eksik olmayan Mozart'ın, Beethoven'ın, Vivaldi'nin müziği ile ve de doktoramdan sonra sizi her ziyarete gelişimde size olan eleştirilerimi can kulağı ile dinleyip "Söylediklerini düşüneneceğim." diye olgunlukla cevaplamalarınızı ve insanların vefatından önce bilim alanında bir ömür boyu yaptıklarından dolayı takdir edilmelerinin insanı ne kadar mutlu ettiğini 2007 yılında Novartis Bilim Ödülü'nün size verildiği akşam Ankara Sheraton'da yapılan törende "Novartis-TÜFTAD- Öğrencileriniz" in hazırladığı tüm yayınlarınızın yer aldığı 4 ciltlik kitabın size "İŞTE HAYATINIZ" diye sunulduğu anın, sizi ne denli mutlu ettiğini hep hatırlayacağım. Nurlar içinde uyuyun.

*Prof. Dr. A. Atilla Hıncal

1964 İÜ Eczacılık Fakültesi Galenik Farmasi Kürsüsü asistanı, 1967'de doktoraasını tamamladı. Hacettepe Üniversitesinde 1970'te öğretim görevlisi, 1974'te doçent, 1979'da profesör oldu. ABD'de 1975-1976 Tennessee, 1976-1978 Kansas, üniversitelerinde ziyaretçi bilim adamı, 1979, 1982, 1985 Paris-Sud, 1980, 1982, 1984 İsviçre Zürih Federal Teknoloji Enstitüsü, 1991 Strasbourg Louis Pasteur Üniversitelerinde davetli profesör olarak araştırmalar yaptı ve dersler verdi. Yurt içi ve yurt dışında yayımlanmış 300'ü aşkın bilimsel yayını ve 20 kitabı vardır. Bilim Dalı Başkanlığı, Dekanlık ve Türkiye Doping Kontrol Merkezinin de Kurucu Başkanlığını yaptı. Hâlen kurucusu ve sahibi olduğu İDE İlaç Ruhsatlandırma Biyofarmasötik Danışmanlık Eğitim Ltd. Şirketinde çalışmalarını sürdürmektedir.

İLERİ OKUMA

1. Güven KC. Eczacılık Teknolojisi, 1987, İstanbul.
2. Güven KC. Tıbbi Formüller, 1956-2011, 12. baskı, İstanbul.
3. Güven KC. İlaç İndeksi, 1978-2012, 17. baskı, İstanbul.
4. Arslantürk S. Prof. Dr. Kasım Cemal GÜVEN Eczacının Sesi 25-10-2020.
5. Soner Ş. Cumhuriyet, 03 Ekim 2020 Cumartesi: Eczacılık bilimi, etiğinin duayeni Prof. Kasım Cemal Güven (cumhuriyet.com.tr)
6. Gençosmanoğlu H. 28-09-2020Ayakta Alkışlarla: Prof. Dr. Kasım Cemal Güven, Eczacının Sesi, <http://www.eczacininsesi.com>
7. Şahin H, Mat A. 60 Yıldır Yayınlanan Bir Eczacılık Dergisi ve Mesleğimize Katkısı. XI. National Conference on the History of Turkish Pharmacy 25-28 May 2014, 28 - 28, 01.09.2014.

Çocuklara Adanmış Bir Yaşam

Prof. Dr. İlgı Öztürk ERTEM*

Çocuk psikiyatrisi alanında öncümüz, annem Prof. Dr. Mualla Öztürk'ü anılarla anlatmak benim için çok büyük bir onur ve çok zor bir görev. Vefatından 36 yıl sonra bu yıl, onu anlatan *Çocuklara Adanmış Bir Yaşam: Dr Mualla Öztürk¹* kitabı yayımlandı. Kitabın çok değerli yazarı Serhan Yedig, onun hastalarının aileleri, yetiştirdiği hocalarımız ve yakınları ile söyleşiler yaptı; bunların yanında bilimsel eserlerinin özetine yer verdi. Mualla Hocamızın yaşamını aktaran kitap bunca tazeyken bana bu bölümü yazma onuru verildiğinde farklı ne anlatabilirim kaygısını yaşadım. Burada onu öncü kılan, halk deyişi ile “ezber bozan” yönünü yazmaya karar verdim. Ezber bozmayı, alışıla gelenin dışına çıkmak, mevcut sürer durumu (statükoyu) değiştirmek anlamında kullanmaktayım. Öncü olmak, tanımı gereği bunu gerektirmektedir. Onunla büyük onur duyan kızı, akademisyen ve hekim olarak ona bu çerçeveden bakacağım. Kanıksanmış, geleneksel, sürer durumu değiştirmeyi, yenilik deneyimlemeyi, ilerlemeyi ve ilerletmeyi seçen hepimize ışık tutabilmesini umuyorum.

Mualla Hocamız, 1925'te Tokat'ta doğdu, 1988'de Ankara'da vefat etti. Annesi, Kafkaslardan Ruslar tarafından sürülerek göçe zorlanmış Kabartay Çerkezlerinden Kamuran Hanım ve ailesi Tokat'ın Tekneli köyüne yerleştirilmiş, tarım ve atıcılık ile uğraşırlar. Anneannem Çerkezlerin o dönemin Türklerinden farklı olduğunu, köylerde bile kadına çok değer verdiklerini, gençlerin kız, erkek birlikte danslara, düğünlere gidebildiğini anlatırdı. Anne ve babasını küçük yaşta kaybeden, yoksulluk içinde yetişen Kamuran, kendisi de uzaktan Çerkez olan Kemal Bey ile evlendirildi. Küçük Mualla'nın “ezber bozması” belki de doğumunun aile içine getirdiği sevinçle başlar. Babası Kemal Bey, I. Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı'nda savaşmış, istiklal madalyalıdır. Erkek çocuk beklentisi olabileceğini, Kamuran Hanım'ın da gelenekler gereği asker eşine bir oğul vermek isteyebileceğini düşünebiliriz. Oysaki Kamuran Hanım ve sonraki rütbesi ile Orgeneral Kemal Paşa, Mualla'yı el üstünde tutulan bir evlat olarak yetiştirmeye çok küçük yaşta başlamışlar.

Mualla genç kızlığına dek evin tek çocuğudur. Babasının asker olması nedeniyle çok sık şehir ve okul değiştirir. Kemal Paşa kızının eğitimine büyük önem verir, dersi eğlence hâline getirir. Uykudan önce yattığı yerden seslenerek Mualla'ya matematik problemleri sorar. Mualla çalışkan, akıllı, hepsinden öte iyi kalpli ve tutkuludur. Biyografisinde kız kardeşi onun çocukluğundaki yardım tutkusunu şöyle anlatır: “Ablam çocukluğunda bile çok vicdanlı, çevresindekilere karşı şefkat doluymuş. Erzurum'da çevresindeki yoksulluk nedeniyle çok üzülürmüş. Eve gelen yaşlı, yoksul yumurtacıya, annesinin pazarlık sonrası cüzdânını almak amacıyla kapının önünden ayrılmasını fırsat bilerek ‘İndirim yapmana gerek yok, zaten

depresyonun şiddetine, o dönemin yetersiz ilaçlarıyla tedavilere dayanamaz, çok beklenmedik bir şekilde aramızdan ayrılır. Öncülüğünde gelişen çocuk ve ergen ruh sağlığı ve hastalıkları bilimi onu her yıl adına düzenlenen “Prof. Dr. Mualla Öztürk Sempozyumu” ve “Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı Araştırma Ödülü” ile anmaktadır.

Hayata atılışımın başında kaybettiğim canım annemi, kızı ve bir hekim olarak anılarımda yaşatıyor, ondan hâlâ çok şey öğreniyor, büyük bir gurur ve sonsuz bir özlem ile anıyorum.

Prof. Dr. Mualla Öztürk'ün bazı görüşleri

“Ailenin kaygısı ve suçluluk duygusu üzerinde önemle durulması gerekir. Suçluluk duygusu, ana babayı huzursuz eder, çaresiz bırakır, çökkünlüğe neden olur. Aile görüşmelerinde hekim, bu bunaltının bilincinde olmalı, görüşme sırasında suçluluk duygularını hafifletici tutum izlemeli, kendilerine bilgi verirken, bilgi alırken suçlayıcı olmaktan kaçınmalıdır.”

“Oyun çocuğun en güçlü iletişim aracıdır. Çocuk oyun yolu ile konuşur, dertleşir, kendisini ve dünyayı nasıl algıladığını yansıtır; insan ilişkilerini, duygularını ortaya koyar; çoğu zaman oyun ile çatışmalarını yatıştırabilir.”

“Her insanın huzurlu huzursuz, sabırlı sabırsız, neşeli kederli günleri olur ve bebeğini bu duyguların beraberliğinde büyütecektir. Ancak bu duyguların sürekliliği önemlidir. Sürekli mutsuz, huzursuz, sabırsız bir annenin bebeği ile, sürekli mutlu, huzurlu ve sabırlı bir annenin bebeğinin ruhsal yapısı olumlu ya da olumsuz özelliklerini içerir. Bu yönden anneyi mutlu kılmak, onunla yakın etkileşim içinde olan yakınları ve özellikle ‘baba’ için bir görevdir..”

*Prof. Dr. İlgi Öztürk Ertem

Türkiye’de gelişimsel pediatri bilim dalı ve yan dalının kurucusu, Uluslararası Gelişimsel Pediatri Derneğinin (IDPA) kurucu başkanı ve Ankara Üniversitesi emekli profesördür. Çalışmaları, gelişimsel pediatri öğretimi ve uygulamalarının Türkiye’de ve dünyada sağlık ve diğer sistemlere dâhil edilmesini desteklemeye odaklanmıştır. Erken çocukluk gelişimi ve engellilik konusunda WHO ve UNICEF’in danışmanıdır. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi mezunu olup pediatri uzmanlık eğitimini Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesinde, gelişimsel pediatri yan dal uzmanlık eğitimini ise Yale Üniversitesinde yapmıştır. Zero to Three, Fogarty International Center Women Global Health Scholar ödülleri vardır ve Yale Üniversitesinde misafir profesör olarak çalışmıştır.

Üç büyük National Institute of Health (NIH) projesini de içeren büyük ölçekli uluslararası araştırma burslarının sahibidir. “Uluslararası Gelişimi İzleme Destekleme Rehberi (GİDR)”nin geliştiricisidir. Aralarında Dünya Sağlık Örgütü’nün yayımladığı Erken Çocuklukta Gelişimsel Zorluklar ve Gelişimsel Pediatri adlı iki kitabı olmak üzere, saygın tıp dergilerinde yayınları mevcuttur.

İLERİ OKUMA

1. <https://l24.im/rcyf>

Prof. Dr. İlgı Öztürk ERTEM*

Yöresel “kara donuyla” koşup tavuk tutan bir kasaba çocuğu, nasıl oldu da ülkemizde psikiyatri biliminin ve uygulamalarının “ölümsüz” babası oldu? Ölümsüz, çünkü öğretisi, eserleri, nesiller boyu okunacak, dinlenecek, hatırlanacak. Orhan Hocamız, 29 Kasım 2023’te Ankara’da, 98 yaşında vefat etti. Yaşamı boyunca üretti. Ülkemizde psikiyatrinin kaynak kitabı olan *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları*’nın 18. baskısını daha yeni gözden geçirmişti. *Biat Toplumunun Ruhsal Kökenleri*, *Özerk Benlik Kul Benlik* adlı kitabını ise 97 yaşında yayımladı. Bunca verimli bir yaşamın öğretilerini, kitaplarından, yazılarından, internette yer alan videolarından, değerli hocalarımız olan öğrencilerinin bize aktardıklarından izleyebiliriz. Kızı ve bir hekim olarak büyük onur duyarak yazdığım bu bölümde, onun çok değer verdiği bir konuyu, hasta-hekim ilişkisini, anılarla paylaşmayı seçtim. Orhan Hocamız, yıllarca Hacettepe Tıp Fakültesinde tıp fakültesi öğrencilerine “hasta-hekim ilişkisi” dersini verdi. Bu konuyu ilk kitabı olan “Psikanaliz ve Psikoterapi”de ve diğer eserlerinde işledi. Ben ise onun üstün hasta-hekim ilişkisinin, yaşamı ve çok değerli özellikleriyle nasıl bütünleştiğini çarpıcı bir hasta öyküsüyle birleştirerek paylaşmak isterim. Hekim olarak hepimizin, hastalarımızla ilişkimizi gözden geçiren, onun örneğinin bize ışık tutabileceğini düşünmekteyim.

Mustafa Orhan Öztürk, 15 Aralık 1925’te Tarsus’ta doğdu. Bir asır boyu çalıştı, üretti. Garip tesadüfler yolunu açtı. En temel özelliği, kendi deyimiyle “hamallık gibi, bir çalışma makinesi gibi çalışma” ile her tesadüfü büyük bir olanağa çevirdi. Çok zor günler, çok derin acılar yaşadı. “Acılara ve zorluklara dayanma gücünü yine çalışma, üretme gücünden aldığını” söylerdi. İlk tesadüf küçük Orhan’ın İsa’nın dört havarisinden Aziz Paul ile memleketli olmasından kaynaklandı. Babası İsmet Bey, Osmanlı askeri. Kurtuluş Savaşı’nda savaşmış, Fransızlara esir düşmüş, kurtulmuştu. Cumhuriyet’in ilk öğretmenlerindendi, Tarsus İlkokulu başöğretmeniydi. Fesi çıkarıp şapka giymiş, Osmanlı harflerinden Latin alfabesine geçmişti. O dönemde Anadolu’da yabancı dil öğrenen belki tek okul, Aziz Paul anısına kurulan Tarsus Amerikan Kolejiydi. Müdürü, İsmet Bey’e iki oğlunu ücretsiz kolejde okutmasını teklif etti. Böylece Orhan, günümüzde bile ayrıcalıklı eğitim veren bu okula yazıldı. Ana dili gibi İngilizce, iyi düzeyde Fransızca öğrendi. Edebiyata meraklıydı, şiir yazardı. Öğretmen olmak istedi ancak babası karşı çıkınca hevesi olmasa da İstanbul Tıp Fakültesini kazandı. Yatılı, devlet bursu ile okudu.

Tıbbiye öğrenciliği sırasında İstanbul’a hayran kaldı. Sanat, tarih, edebiyat, müzik, resim ilgisini çekiyor, sürekli kitap okuyordu. İstanbul onu büyülemişti. Salacak’tan Tarihî Yarımada’ya doğru yüzüşü-

Prof. Dr. Orhan Öztürk'ün bazı görüşleri

“Hastalarımızın özlediği türde, hastaya sevgi, saygı duyan bir psikiyatri yaratacağız.”

“Yüzlerce yıldır uygulanan eğitim ve öğretim düzeni içinde, yaşadığı koşulları kader gibi görmeye koşullandırılmış, çoğunluğu bilimden ve bilimsel düşünme yetisinden yoksun bırakılmış bir toplumda “benlik, bireyin özerkliği, özgür düşünebilme, özgür seçim, özgür karar verebilme” gibi kavramlar fazla soyut kalmakta, toplumsal değer olarak ağırlık taşımamaktadır.”

“Çocukların doğuştan gelen gelişimsel yetenekleri, ancak özgürlüğe değer veren, özerk benlik duygusunu besleyen eğitim ve öğrenim ortamlarında açığa çıkabilir, gelişebilir. Bu toplumun insanı, çocuklarının özerk kişilikle yetişebilmeleri, gelişebilmeleri için doğru yolları er geç yeniden arayacaktır.”

“Her zaman belirtmeye çalıştığım en önemli konu dildir. Açık düşünmenin ve sindirerek öğrenmenin temeli dile dayanır. Ülkemizde düşünsel yaşamın ve bilimin gelişmesi için en baştan kendi dilimize önem verilmesi ve Türkçenin geniş olanaklarına güvenilmesi gerektiğine inananlardanım.”

“Hekimlikte hastanın yalnızca belirtilerine bakmaktan çok, karşımızdaki insana; düşünüş, duyuş, davranış ve bütün yaşantıları ile tüm insana bakmamız gerekmektedir.”

» *Yazar Prof. Dr. İlgi Öztürk Ertem'in özgeçmişine “Anılarla Mualla Öztürk” bölümünde yer verilmiştir.

İLERİ OKUMA

1. <https://124.im/Ietjm>
2. Öztürk O, Uluşahin A. Ruh Sağlığı ve Bozuklukları (18. Baskı), Ankara Nobel Tıp Kitabevleri, Ankara, 2023

Prof. Dr. Mahmut Nedim DORAL*

Prof. Dr. Rıdvan Ege için kısa da olsa bir anı yazısı, biyografi gibi tanımlayıcı makaleler yazmanın nedenli zor olduğunu hepimiz biliyoruz. Gereğinde nüktedan, gereğinde otoriter ve disiplin içeren yapısını çok iyi ayarlayabilen özelliği her zaman dikkatimizi çekmiş, örnek olmuştur. Uzun yıllar yurt dışına gittiğimde katıldığım kongrelerde bana ilk sorulan soru “*Prof. Ege nasıllar?*” olmuştur. Ülkemizin yurt dışında tanıtılmasında gerçekten büyük emeği olan Rıdvan Hocamızı anlatmanın güç olduğunu bir kez daha vurgulamakta yarar var.

2007 yılında TOTBİD Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Bülent Alparslan ve benim de bulunduğum üyelerinin kararı ile yayımlanan ve de bana atfettikleri editörlük görevini yaptığım *Prof. Dr. Rıdvan Ege* anı kitabında önemli değerlerle gerçekleştirdiğim söyleşileri ve fotoğrafları 152 sayfada toplamaya çalıştım. Bu çalışmamda bana arşiviyle ve bilgi birikimiyle büyük destek olan Op. Dr. Orhan Girgin'e teşekkürlerimi iletmek istiyorum.

Bu kısa makaleme farklı bir giriş yapıp, kızı Prof. Dr. Ufuk Ege'nin tümceleriyle başlamak istiyorum: “*Babamın adı olan “Rıdvan”, dinî mitolojide cennete kabul eden baş melek anlamındadır. Soyadı olan Ege ise, Yunan mitolojisindeki “Egeus” gibi güç ve iradeyi temsil eden kralı çağrıştırmaktadır.*” diyor. Yine devam ediyor: “*Babam hakikaten melek kadar iyiliksever, güçlü ve bir iradeye sahipti. Yetiştirdiği öğrenciler, bilim adamları, kurduğu Dr. Ufuk Ege Anaokulu, Prof. Dr. Binnaz-Rıdvan Ege Anadolu Lisesi, Avukat İlhan Ege İlköğretim Okulu, Ufuk Üniversitesi ve yazdığı 111 bilimsel kitap, düzenlediği ve katıldığı konferanslar onun iyilikseverliğini, çalışkanlığını ve yurtseverliğini gösterir. Annemle beraber Amerika'da çok uzun süre kalmasına rağmen o hep vatan aşkıyla ülkesine hizmet etmeyi düşünmüştür. Babam yazdığı binlerce sayfa eser için çok çalışmasına rağmen çok yönlüdür. Babam ailesiyle beraber klasik müzik, fasıl, sanat müziği konserlerine, opera, tiyatro ve baleye gitmeyi, yurt dışı ve yurt içi seyahatlere çıkmayı çok sever ve bizleri daima mutlu ederdi.*” şeklinde tümceleriyle devam ediyordu kitabımızda.

Prof. Dr. Rıdvan Ege 11 Aralık 1925 yılında Denizli'de doğdu. Babası, veteriner hekim Ahmet Cevdet Ege, validesi Ayşe Ege ise ev hanımıydı. Yaşamında yazdığı 110. kitabında Op. Dr. Orhan Girgin'den küçük Rıdvan Ege'nin ailenin en akıllı ve dikkat çekici evladı olduğunu öğreniyoruz. İlkokula ikinci sınıftan başlamış, belki bu da başarısının ilk adımlarını oluşturmuştu. O sırada beş yaşında olması da ayrı bir özellik. Henüz ilkokula gitmeden önce yazı yazmayı ve okumayı öğrenmiş olması da ayrı bir özelliğini oluşturmaktaydı.

“Her yaştaki dostlar; dilerim ki sizler de en az benim kadar kubbeye hoş bir seda bırakırsınız.”

Kendisine atfen hazırlamış olduğum kısa anı yazımı bitirirken kitabımdan alıntı yaparak sözü muhterem eşi Prof. Dr. Binnaz Ege'ye bırakmak istiyorum; *“Bir insanın eşi hakkında yazı yazması çok zor bir şey. Altmış yıldır yakından tanıdığım, önceleri sınıf arkadaşım, sonra da hayat arkadaşım olan Prof. Dr. Rıdvan Ege için neler söylenebilir ki? Eşim çalışkandır, dürüsttür, yardımseverdir, bunlar her insanda olması gereken özellikler olabilir ancak o daima pozitif düşünen, iyilik yapmayı, sevgiyi ve paylaşmayı bilen, sakın bir yaratılıştadır. Onun veya benim yüksek sesle konuştuğumuzu bilmem duyan olmuş mudur? O doğru bildiklerini nezaketle yansıtır, bizlere aktarır. ‘Ben’ demesini bilmez, ‘biz’ ve daha çok ‘siz’ demesini seven bir karaktere sahiptir.”*

Her iki hocamızın da ruhları şad olsun. Saygılarımla.

*Prof. Dr. Mahmut Nedim Doral

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesinden 1979'da mezun oldu. Hacettepe Üniversitesi Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalında uzmanlık eğitimini 1979-1983 arasında aldı. 1989'da doçent, 1994'te profesör oldu. 1989-1990'da Fransa'da Roy-Camille ve G. Saillant Kliniklerinde çalıştı. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Ortopedi ve Travmatoloji AD Öğretim Üyeliği ve Spor Hekimliği AD Başkanlığı yaptı. Türk Spor Yaralanmaları ve Artroskopik Diz Cerrahisi Derneği, Avrupa Spor Travmatolojisi Derneği Başkanı'dır. Ayrıca Dünya Spor Yaralanmaları ve Diz Cerrahisi Derneği (ISAKOS) Yönetim Kurulu Üyesi ve Türkiye Olimpiyat Komitesi İcra Kurulu Üyesi olup Türk Ortopedi ve Travmatoloji Derneği Şubesi olan Türk Spor Yaralanmaları Derneğinin de Başkanlığını yaptı. 2018'de Hacettepe'den emekli olunca Prof. Rıdvan Ege'nin davetiyle üç yıl Ufuk Üniversitesinde çalıştı. 120'si uluslararası, 250'nin üzerinde hakemli dergilerde yazıları vardır. 2012'de yayımlanan, yüzlerce uzmanın katkısıyla hazırlanan Sports Injuries-Spor Yaralanmaları dört ciltlik kitabın ilk baskısı, Pekin Üniversitesi Tıp Fakültesi Ortopedi ve Travmatoloji tarafından Çinceye çevrildi.

İLERİ OKUMA

1. Doral MN. Prof. Dr. Rıdvan Ege, TOTBİD, Bizim Büro Basımevi, Ankara, 2007.
2. <https://124.im/bMm3>

Prof. Dr. Fatih Mehmet MUTLU*

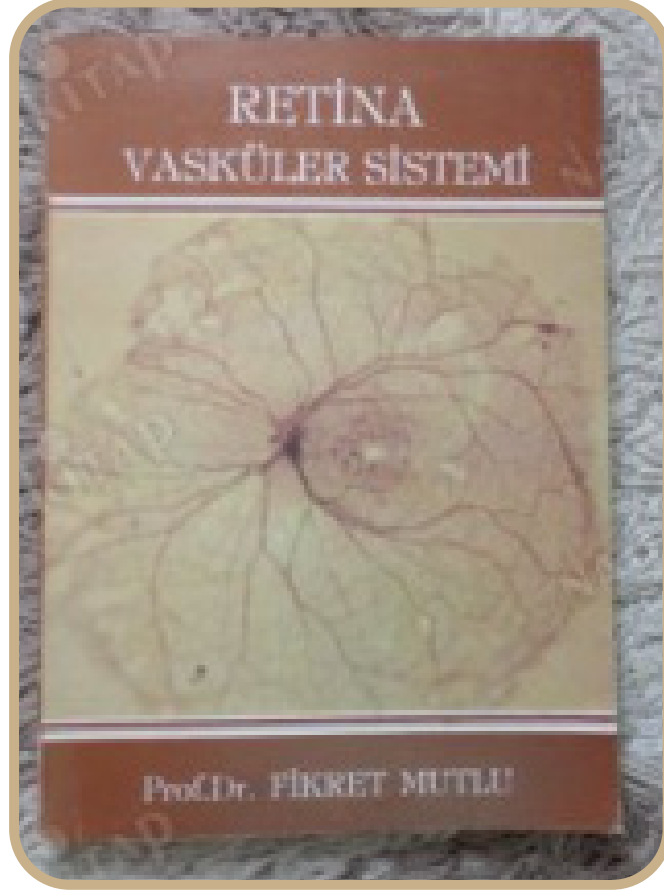
Gülhane Askerî Tıp Akademisi (GATA) Gülhane Askerî Tıp Fakültesi Göz Hastalıkları Anabilim Dalının unutulması mümkün olmayan duayen hocalarımızdan Prof. Dr. Fikret Mutlu'yu tanıdığım için kendimi daima şanslı hissetmişimdir. Göz hastalıkları uzmanlık eğitimim ve sonrasında birlikte çalıştığım hocalarımın hepsinin yetişmesinde emeği ve katkısı bulunmuş, nevi şahsına münhasır bu hocamız ile daha sonraki meslek hayatımda iki yıl birlikte muayenehanesinde çalışma şansını elde ederek yakından tanıma fırsatı elde etmiştim. Ancak Prof. Dr. Fikret Mutlu ile ilk tanışmam 1990 yılında asistanlığımın ilk yıllarındaydı.

“Arruga sabit, göz müteharrrik”

Asistanlığıma 1989 yılında başlamış ve yaklaşık 5-6 ay geçtikten sonra ameliyathanede asiste etmeme izin verilmişti. Genellikle kıdemli asistanların arkasında yardımcı şeklinde görev yapıyordum. O yıllarda AD başkanımız Prof. Dr. Erol Yıldırım idi. Bir gün sabah ameliyathaneye Fikret Hoca'nın ameliyat yapmak için geleceği söylendi ve ortalığı bir telaş ve heyecan kapladı. Kıdemli asistan ağabeyim Dr. Mehmet Mulun, Fikret Hoca'yı benim asiste etmemi söyledi ve benden diğer gözü afak olan hastaya planlı ekstrakapsüler katarakt ekstraksiyonu için set hazırlamamı istedi. O yıllarda katarakt setinin bir kenarında kullanıldığını hiç görmediğim bir Arruga pensi bulunurdu. Duyduğum kadarıyla da Fikret Hoca çok iyi Arruga kullanırmış. Hoca geldi ve ameliyat başlayacağı sırada ben çekinerek de olsa “Hocam, ben hiç Arruga pensi ile entrakapsüler lens cerrahisi görmedim.” deyince bir Arruga pensi istedi ve ben hemen verdim. İlk ve son kez canlı olarak bir Arruga pensi ile lensin kapsülü ile çıkarılmasını sayesinde görmüş oldum. Bu sırada hoca “Arruga sabit, göz müteharrrik.” dedi. Ben bu deyim ne olduğunu önce anlamadım. Kıdemli asistanlara bu sözün ne anlama geldiğini sordum. Daha sonraki yıllarda Prof. Dr. Zeki Bayraktar'dan öğrendiğim kadarıyla onların asistanlık dönemlerinde uygulanan bu cerrahi sırasında retrobulber anestezisi tutmayan hareketli bir gözü ifade etmek için ilk kez dönem arkadaşı Op. Dr. Salih Tanrıverdi'nin kullandığını öğrendim. Bu cümle aslında yapılan cerrahinin esasını özetlemiyor ama retrobulber anestezinin tutmadığını ifade ediyormuş ve sonrasında da retrobulber anestezisi tutmayan tüm hastalarda söylenir hâle gelmiş. Yıllar geçmesine rağmen o ince ve titiz cerrahiye hâlâ hatırlar ve kaydını alamadığım içinde üzülürüm. İşte o gün Fikret Hoca ile ilk kez tanışma şerefine nail olmuşum.

İLERİ OKUMA

1. Mutlu F, Leopold IH. The structure of human retinal vascular system. Arch Ophthalmol. 1964; 71: 93-101.
2. Mutlu F, Leopold IH. The structure of the retinal vascular system of the human fetus eye. Arch Ophthalmol. 1964; 71: 531-6.
3. Mutlu F. Retina Vasküler Sistemi. DSİ Basım ve Foto Film İşletme Müdürlüğü Matbaası, Ankara, 1988.

Prof. Dr. Berna ARDA*

Biyografik bağlamda Fuat Hocamın 1926 yılında Erzincan'da başlayan hayatı; içerisine önce tıp öğrenimini, ardından psikiyatri ihtisasını, sonraları tıbbın kendi meslek değerlerine uzanan tıp etiği ve deontolojisi alanının etkinliklerini kapsayarak 2002 Aralık ayında sonlanmıştır.

Deontoloji, tıbbi etik ve tıp tarihi derslerinin yanı sıra; davranış bilimleri, edebiyatta sosyal ve psikolojik incelemeler, bilim felsefesi, sosyal psikoloji, medikal psikoloji, tıbbi sosyoloji, Osmanlıca ve paleografi konularında dersler vermiştir.

Fuat Aziz Göksel'in 9 Aralık 2002 günü Ankara Tıpta Morfoloji Yerleşkesindeki cenaze töreni sırasında yaptığım konuşma metnine yer vermek isterim.

“Bir panel ya da konferansta Fuat Hoca'nın peşi sıra konuşmak zordu. Çünkü o son derece yetkin bir hatipti. Akademisyenliğim boyunca bu sıkıntıyı zaman zaman duymuşumdur, eminim bu salonda bu duygumu paylaşacak pek çok meslektaşım da vardır. Ama hiçbir zaman, bugün onun cenazesinde konuşmak durumunda kalmaya benzer biçimde sıkıntı bastığını hatırlamıyorum.”

Ben, önce Fuat Hoca'nın Ankara Tıptaki sayısız öğrencilerinden birisiydim, sonra 1987'den bugüne kadar da yakın çalışma arkadaşı oldum. Onunla ilk tanışmamız, bu fakültenin 81 girişli öğrencilerinden birisi olarak *“intibak dönemi”* adı verilen 1982-1983 döneminde, bu büyük konferans salonunda aldığımız deontoloji-tıp tarihi dersleri sırasında olmuştu. Bize tıbbın tarihsel gelişiminden, tıbbi metodolojiden ve hekimlik için geçerli iletişim kalıplarından söz etmişti. Özellikle bu bağlamda anlattığı *“hekim-hasta iletişimi”* konulu son dersinden o kadar etkilenmiştik ki, kaçırın arkadaşlarımız da olduğundan o dersi bir kez daha anlatmasını rica etmiştik. Ve böylece, bu fakültede sadece öğrenciler istediği için, bir ders, belki de ilk kez, tekrarlanmıştı. Fuat Hoca *“Sahneye bis için ikinci kez çağırılan bir sanatçı.”* gibiydi. Daha sonra medikososyalin öğrenciler için düzenlediği bir-iki konferansına gittiğimi hatırlıyorum. Aklımda kalan iz *“Türkçeye ne kadar egemen”* olduğu idi. 87 yılında mezun olurken de mezuniyet törenimizde bulunamayan Fuat Hoca'dan bize ikinci kez yemin ettirmesini istemiştik. Dolayısıyla Fuat Hoca'nın Ankara Tıbbın 87'lileri açısından özel bir konumu vardı. Aynı yıl bu ülkede ilk kez tıpta uzmanlık sınavları yapılmıştı ve ben de mezun olduğum fakültenin Deontoloji ve Tıp Tarihi bölümüne girmeye hak kazanmıştım. Fuat Hoca'nın kapısını çalıp, *“Ben sizin yeni asistanınızım.”* diye kendimi tanıttığımda çok mutlu olduğumu hatırlıyorum. Adım attığım bu alan hem tıbbın içinde hem de ona bir ölçüde dışarıdan bakabilen, gelişmeleri sorgulayabilen, disiplinler arası çalışmaya açık bir

Bu yazıyı tamamlarken, satırları Fuat Hoca'nın kalemine ve onun sevdiği bir hekim arkadaşını, benim de fakülteden hocamı ebediyete uğurlarken söylediklerine bırakmak isterim.

"Hani bir gün demiştin: 'Her kuş kendi oymağı ile uçar.' diye...

Bizim oymağımız gitgide seyreliyor...

Ama hiç gözün arkada kalmasın.

Bugün şuna kesinlikle eminim ki, bu çocuklar senin yüzünü kara çıkarmayacak.

Hani şu çocuklar var ya... senin öğrencilerin...

Vizitlerde arkandan gelenler...

Dağ yollarında peşine düşüp tırmananlar...

Onlar senin çıkmadığın doruklara çıkacaklar.

Çünkü onların önünde senin gibi biri vardı."

*Prof. Dr. Berna Arda

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinden 1987'de mezun oldu. Tıp tarihi, deontoloji ve tıp etiği alanında tıpta uzmanlık ve doktora derecelerine sahiptir. AÜ Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik AD'da görevine devam etmektedir. Aynı üniversitenin sosyal bilimler enstitüsünde Kadın Çalışmaları AD Başkanlığını Eylül 2021'den beri yürütmektedir. 2008'de University College of London, Tıp Tarihi Merkezinde konuk profesör, 2015 yılında Boston Çocuk Hastanesi ve Harvard Tıp Fakültesinde ziyaretçi bilim insanı olarak çalıştı. Türkiye Biyoetik Derneği kurucularından olup ilk dönem başkanıdır. 2007-2008 döneminde Yüksek Sağlık Şûrası Üyesi oldu. Ulakbim TR Dizin Fen Veri Tabanı Komitesi Üyesi, Dünya Tıp Hukuğu Birliği Governor'u ve Yönetim Kurulu Sayman Üyesidir. Uluslararası Etik Eğitimi Derneğinin kurucularından ve (2012-2016) ilk başkanı olup hâlen Yönetim Kurulu Üyesidir.

İLERİ OKUMA

1. Uğurlu C. Bir hekim- eğitici- düşünür Prof. Dr. Fuat Aziz Göksel. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası, 47(2): 189 – 204, 1994.
2. Arda B. "Fuat Aziz Göksel", Cumhuriyet, Olaylar Görüşler s.2, 3 Ocak 2003.
3. Arda B. Fuat Aziz Göksel Kitabı, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Yayın No: 454, Ankara Üniversitesi Matbaası, Ankara, 2009.
4. Göksel FA. Prof. Dr. Abdülmecid Doğru'ya veda ederken. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası, 45(1):183 – 185, 1992.

Prof. Dr. Meltem UYAR*

Prof. Dr. Ahmet Tutan, kişiliği, hocalığı ile yetiştirdiği tüm doktorlarda, çalışanlarda unutamayacağı anılar bırakmıştır. Kendisi ile 1985 yılında mecburi hizmet kurası sonucu Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon Anabilim Dalını çekerek tanıştım. Ankaradan annem ve babamla beraber ilk çalışma yerim olan İzmir'e geldik. Hem aileden ilk defa ayrılmanın hüznü, ilk çalışma yerinin heyecanı, ailemin kaygıları ile Hocamızla tanıştık. Yılların tecrübesi ile bizim bütün duygularımızı hissedilen hocamız, bizleri çok samimi ve içtenlikle karşıladı. Ailemi ve beni rahatlatmış. Tek tek yapacaklarım konusunda yol gösterdi ve ilgilendi. O günkü babacan tavırları orada çalıştığım sürece hep sürdü. O gün benim için çok değerli bir gündü. Gözlerimdeki yaşları görünce beni rahatlatmak amacıyla söylediği “*Kim bilir belki buradan gitmek istemeyeceksin.*” cümlesi hâlâ kulaklarımda...

Bölümümüzde, akademik gelişimimi sürdürürken ve evlenip yuva kurduğumda hocamın cümleleri hep beni tebessüm ettirdi. Bu süreçte yaşadıklarımız film şeridinin kareleri gibiydi.

1985 yılında, Prof. Dr. Ahmet Tutan'ın Sağlık Bakanlığı nezdinde girişimleri sonucunda zorunlu hizmet kurasına, anestezi kliniklerinin asistan sıkıntısına çözüm olması amacıyla, üniversite hastanelerinin bünyelerindeki anestezi kadroları mecburi hizmet kurasına dâhil edildi. Bu çok olumlu adımla, tüm Türkiye'de üniversite hastanelerinin bünyesindeki temel bilimler ve anestezi bölümlerinde mecburi hizmet kurasından gelen pratisyen hekimler asistan gibi çalışmaya başladı. Bu yaklaşım, üniversite hastanelerinde temel bilimlerde ve anestezi kliniklerinde asistan sıkıntısına büyük çözüm oldu.

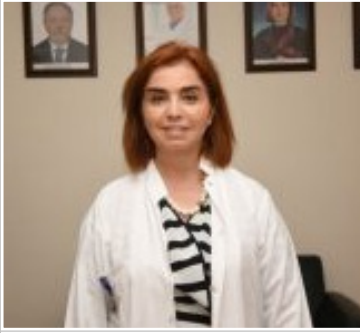
Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesini bitirip çıktığım mecburi hizmet kurası sonucu Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon Anabilim Dalında çalışmaya başladım. Bu benim kariyer hayatımın en önemli adımdır. Mecburi hizmetimi tamamladıktan sonra Hoca'nın da desteği ile asistanlık sürecine devam ettim. Bu kararda hocanın müşfik davranışları kadar, anesteziyi mecburi hizmetim sırasında sevmem de yatmaktadır. Bu süreçte asistanlık eğitimimde Anabilim Dalımıza bağlı kan merkezi de aktif olarak çalışmaktaydı. Hocamız Anestezi Kliniğini kurduktan sonra cerrahi operasyonlar artınca, kana ihtiyacının da arttığını görmüş, kan transfüzyonu endikasyonunu en iyi belirleyen ve transfüzyonu yapacak olan doktorlar anesteziyologlar olduğu için kendi ihtiyacımızı kendimiz karşılayalım diyerek **Anestezi ve Reanimasyon Kliniği bünyesinde ülkemizde bir ilk olarak, bir “Kan Bankası” açmıştır.** Burada tutulan gece nöbetlerinde ek gelir ortamı sağlayarak gündüz sağlık alanında üniversite eğitimi gören personele destek olmuştur (1970). Bu sayede gece nöbetlerinden aldığı harçlık-

Türkiye anestezi tarihinde çok büyük eserler oluşturmuş bir hocadan duymak çok üzücü geldi. Ama ef-sane ve çok aktif bir hoca olarak bu durumu kabullenemiyordu. Aslında hastalığının nekahet dönemin-de eve dönmesi planlanırken “*Bu sizleri son görüşüm olabilir, vedalaşalım.*” cümleleri bizleri çok üzmüş, çok da doğru gelmemişti. Cuma akşam üzeri saatleri idi ve hocamızı eşi Türkan Hanım ile hafta sonu hastanede kalmaya ikna ettik. Planımız genç asistanlardan bir grubu böyle değerli bir hocaya selam ver-meye getirmektir. Pazartesi sabahı erken saatlerde Prof. Dr. Erdem Göker Hoca aradı, Hocamız geriatri kliniğinde yatmaktaydı ve hocanın solunum sıkıntısı olduğunu söylediği anda veda isteğinin nedenini anladım. Hocamız anlamıştı, hissetmişti. Ahmet Hoca’yı, anestezi yoğun bakıma transfer ettik, kurucu-su olduğu kliniğinde onun arzu ettiği gibi baktık, zorlamadan, hırpalamadan, saygı ve sevgi ile...

Ben de böyle bir ulu çınarın yetiştirdiği bir öğretim üyesi olmaktan gurur ve onur duyuyorum.

Ruhun şad olsun bilge Hocam.

*Prof. Dr. Meltem Uyar

1985'te Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesinden birincilikle mezun oldu. 1987-1991 tarihleri arasında Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon alanında ihtisas dönemini tamamladı. 1991-1996 döneminde Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon A.D Algoloji Bilim Dalında uzman doktor, 1996-1997 döneminde yardımcı doçent, 1997-2003'de doçent, 2003-2019 Anesteziyoloji ve Reanimasyon A.D Algoloji Bilim dalında tam gün profesör olarak çalıştı. 4 Mayıs 2011'de Algoloji alanında yan dal yeterlilik belgesini aldı. World Institute of Pain-Fellow of Interventional Pain Practice, (FIPP 2007) Türk Algoloji Ağrı Derneği Yeterlilik Belgesi, (2007) mesleki alanda sahip olduğu yeterlilik sertifikalarıdır.

İLERİ OKUMA

1. <https://l24.im/gE6Bxta>
2. <https://l24.im/fAW05OT>

Prof. Dr. İbrahim BALCIOĞLU*

Ayhan Hocamız ile ilgili yazıyı kaleme almak keyifli, zevkli ama bir o kadar da zorluk içeriyor. Çok yönlü ve renkli bir kişiliği olan Ayhan Hocamızı anlatmaya bizim kelime dağarcığımız yetmez. Değişik zamanlarda çok değerli insanlar Ayhan Hocamız ile ilgili anılarını, kanaatlerini anlatan yazılar kaleme aldılar. 1997 yılında vefat eden Hocamızı saygı, rahmet ve taze anıları ile hatırlamak bizlere, öğrencilerine, yakınlarına ve sevenlerine şevk, zevk veriyor.

Ayhan Hocamızın önceliği her zaman hekimliği olmuştur. Nöropsikiyatri uzmanı olduğu ve bu alandaki bilgisi herkesin malumudur. Hekimliğini öğretim üyeliği ile pekiştirmiştir. Hem üniversitede hem özel muayenehanesinde binlerce hasta muayene etmiş ve onları şifaya kavuşturmuştur.

Ayhan Hocamızın güzel ve akıcı tarzda ders anlatımı vardı. Bütün öğrencileri onun derslerini can kulağı ile dinlerdi, sınıfı doldururlardı. Dersten çıkan öğrenciler çok bilgi edinmiş, donanmış, mutlu bir havada idiler. “Ayhan hocanın öğrencisi olmak bir ayrıcalık.” diye övünüyorlardı.

Birçok bilimsel etkinliğin öncüsü idi. Mesela Hocamız, Cerrahpaşa Tıp Fakültesindeki biyofizik dersleri verirken sibernetik konusunu işlemiştir. Sibernetik dersini bilge konumunda anlatan Ayhan Hocamız onu öğrencilerine sevdirmişti. Sibernetik konusunu içeren ve işleyen bir kitap kaleme almıştır. Ayhan Hocanın fizyoloji uzmanı olduğunu da not edelim.

Ayhan Hocamız ülkemizde “biyolojik psikiyatri”nin öncülerindendir. Ülkemizde psikiyatrinin laboratuvara inmesinde Ayhan Hocamızın katkısı yadsınamaz. Mesela *Brain Mapping* (beyin haritalaması) ile ilgilenen ilk akademisyendir. Öğrencilerini ABD’de Prof. Dr. Turan İtil’in yanına eğitim için gönderen yine odur.

Hocamız bilimsel öngöruları olan bir hekimdi. Mesela Türk toplumunun gittikçe yaşlandığını gördü. Bu gaye ile Cerrahpaşa da Geropsikiyatri Bilim Dalını kurdu. Psikiyatrinin adli konularla ilgisini öncelikli olarak ele aldı. Bu amaç ile Adli Tıp Kurumunda görev yaptı ve bu alanda bilimsel çalışmalar gerçekleştirdi. Ayrıca Cerrahpaşa’da Adli Psikiyatri Bilim Dalını kurduğunu dile getirelim.

Ayhan hocamız yerel ve ulusal sorulara eğilirdi, öğrencilerini teşvik ederdi. Mesela “alkol ve madde bağımlılığı” sorununa el atmıştı. “Bağımlılık Servisi”ni ilk önce Cerrahpaşa’da hizmete sokmuştur. Yeşilay Cemiyetinde uzun yıllar hizmet etmiş, bir ara Genel Başkanlığını icra etmiştir. Hocamız bizi “Yeşilay”a hizmete yönlendirmiştir ve biz onun isteği doğrultusunda Yeşilay’da gönüllü olarak görev yaptık.

Hoca, son günlere kadar *Türkiye Gazetesi*'ndeki yazılarına devam etti. Ülke gündemini vatan sevgisi ile dopdolu bir fert olarak yakından takip etti. Yatağında kıyıdayamıyordu ama elleri ve gözleriyle yazılarını aksatmıyordu. Ondaki bu enerjiye şaşmamak mümkün değildi. Sonunda ölümünden bir gün önce şu cümlelerle hayata veda etti: “*Emrihak vaki olursa sizlerden helallik dilerim. Benden “Fatih”larınızı esirgemeyiniz. Hastalık da şifa da Allah’tan...*”

Kliniğe adını verdiğimiz gün açılış haberini dinledikten sonra sanki bu anı bekler gibi televizyonu kapattırılmış ve o gece çok sevdiği Rabb’ine kavuşmuştur. Son ana kadar namazlarını kıldı. Allah’a teslim olmuş bir hâldeydi. Masasında hasta hayatında elinden düşürmediği *Hastalar Risalesi* bulunuyordu.

Yıllar sonra çok sevdiği eşi Jinekolog Op. Dr. Reyhan Songar da rahatsızlandı ve bizim hastaneye yatırıldı. Sonra ağırlaştı, komaya girdi. Günlerce yoğun bakımda şuuru kapalı hâlde yattı. İşin ilginç, tam hocanın vefat yıl dönümünde yani 2 Temmuz 2006’da onu da kaybettik. Evet, hocamıza ve eşine helallik dileyelim ve “Fatih”larımızı esirgemeyelim.

» *Yazar Prof. Dr. Sefa Saygılı'nın özgeçmişine “Anılarla Abdullah Bey” kısmında ulaşılabilir.

İLERİ OKUMA

1. <https://www.fikriyat.com/yazarlar/sefa-saygili/2018/02/17/gonul-insani-prof-dr-ayhan-songar-icin> 6/6

Prof. Dr. Hülya GÜNÖZ*

Olca Neyzi'yi ülkemizde hekimler özellikle hazırladığı Türk çocuklarında büyüme eğrileri ve çocuk sağlığına yönelik sürekli yenilenen kitapları ile tanıdı.

Olca Neyzi'nin büyüme fizyolojisine ilgisi 1966 yılında Stockholm'de katıldığı ve iki yıl aralar ile katılmaya devam ettiği "Centre International de l'Enfant"ın düzenlediği büyüme toplantıları ile başladı. Bu toplantılarda ülkelerin genetik farklılıklar nedeni ile kendi büyüme eğrilerini oluşturması gereği vurgulanıyordu. Zira büyüme eğrileri ile izlem, bir çocuğun sağlık değerlendirmesinin olmazsa olmazı idi. Olca Neyzi'nin, bu mesajı özümseyerek hazırladığı Türk çocuklarında standart büyüme eğrilerinin hazırlanma projesi TÜBİTAK tarafından kabul edilmişti.

Ben, Olca Neyzi'yi 1968 yılında çocuk kliniğinde stajyer olduğum sırada tanıdım. Önceki dönemlerde tek fakülte olduğumuz için çocuk derslerim Cerrahpaşalı hocalarımız tarafından verilmişti. Çocuk stajımı sona saklamıştım çocuk hekimi olmak ve akademisyen olmak idealimdi. Derste kristalize edilmiş bilgileri, ne fazla ne eksik, güncel ve akıcı bir Türkçe ile anlatırdı, Dersten çıktığım zaman öğrendiğim bilgilerin, tuttuğum notların doyurucu rahatlığını çok iyi anımsıyorum. Çünkü o yıllarda ne Türkçe bir çocuk kitabı ne de ithal yabancı kitaplar vardı. Aynı yıl mezun olup çocuk kliniğine başladığım sırada Olca Hanımın TÜBİTAK projesi yeni başlamıştı. Olca Hoca'nın isteği ile çalışmaya balıklama atladım.

Bu çalışmada İstanbul'un çeşitli semtlerindeki ilk orta ve liseli 3000 okul çocuğu tarandı, aile bilgileri, yanı sıra tartı boy ölçüleri ve tam fizik muayeneleri yapıldı. O dönemlerde bilgisayar ve hesap makinesi yoktu. 149.5 yazmak için 5 kere tuşa basıp 19 kere kolu çevirmeniz gereken *Facit* hesap makinesi bir lüks olarak vardı ve hatalı basarsanız diyelim 80 olgu en başa dönmek gerekiyordu ve her grup en az iki kez tekrarlanıp aynı sonucun çıkması durumunda doğru kabul ediliyordu. İstatistik hesaplar kompleks matematik formüller ile hesaplanabiliyordu. İyi matematik bilmek şarttı, Olca Hoca'nın hem matematik hem de istatistik bilgisi mükemmeldi. Bu çalışmanın sonucunda birinci büyüme eğrileri hazırlandı.

TÜBİTAK projesi ile başlayan birlikteliğimiz 1973 yılında bilim dallarının kurulması ve benim yeni kurulan Büyüme Gelişme ve Çocuk Endokrinolojisi Bilim Dalına başasistan atanmamla devam etti. Enstitü kurulduktan sonra çok yönlü idari görevleri ve sosyal pediatriye duyduğu büyük ilgi nedeni ile çalışma alanı genişlese de bu birliktelik elli dört yıl hiç bozulmadı.

istediğini ısrarla hepimize kabul ettirdi. Son birkaç ayda beslenme desteği verilmesini kabul etti. Süreci harika bir metanetle sürdürdü. Tek isteği sevdiği insanları sık sık görebilmektir, özellikle evlatlarını, torunlarını, torun çocuklarını ve yakın arkadaşlarını. Tüm sevdikleri de bu değerli insanı hiç mi hiç yalnız bırakmadı elbet...

Özetle bu müstesna insan bir sevgi çemberi içinde, çok uzamayan bir hastalık döneminden sonra bir güvercin asaleti ile sessiz ve sükûn içinde bizlere veda etti.

Olcaz Hocam güzel yaşadı, uzunca yaşadı, istediği gibi yaşadı, sayısız eser ve çok değerli anılar bıraktı, çok hastaya şifa verdi, sayısız doktor, hemşire ve uzman yetiştirdi, ödüller aldı, herkesin saygı duyduğu bir insan oldu, pediatriye bir kutup yıldızı idi.

Sevgili Hocam şimdi yıldızlara yoldaş oldunuz. Bana verdiğiniz öğretiler ve tüm emekleriniz için size minnettarım. Bizler sevginiz kalbimizde, ışığınızı ufkumuzda görmeğe devam edeceğiz.

*Prof. Dr. Hülya Günöz

1945 yılında Aydın'da doğdu. İstanbul Tıp Fakültesinden 1968 yılında mezun olarak Fakültenin Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kürsüsünde uzmanlık eğitimine başladı. 1973 yılında Uzm. Dr. olarak Kürsünün yeni kurulan Büyüme-Gelişme ve Pediatrik Endokrinoloji Seksiyonunda başasistan olarak görev aldı. 1978 yılında doçent, 1984 yılında çocuk endokrin ve metabolizma hastalıkları uzmanı, 1988 yılında profesör oldu. 1988-2007 yılları arasında Büyüme-Gelişme ve Pediatrik Endokrinoloji BD Başkanlığı görevini yürüttü. Eylül 2011 tarihinde emekliye ayrıldı. Hâlen aktif olarak mesleğini sürdürmektedir. Çocuk ve Adolesan Diyabetikler Derneği ve Pediatrik Endokrinoloji ve Diyabet Derneğinin kurucu üyesi olup 1996 yılından bu yana Çocuk ve Adolesan Diyabetikler Derneğinin yönetim kurulu başkanlığını yürütmektedir.

İLERİ OKUMA

1. Neyzi O. Kavaklı A. Çocuk Sağlığı Bilgisi, Nobel Tıp Kitabevi, İstanbul:1981
2. Neyzi O. Uzel N. Pediatriye Uygulamalar ve Acil Durumlar, Bayda Yayınları, İstanbul 1983.
3. Neyzi O. Ertuğrul T. Darendeliler F. Pediatri 5. baskı. Nobel Tıp Kitapevleri Tic. Ltd. Şti. İstanbul:2021.
4. Neyzi O. Bir Çocuk Doktorunun Not Defterinden "Durmamalım Düşeriz",1. baskı. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul:2022.
5. Yakıncı C, Şapçoğlu M. Ülkemizde Türkçe Latin harfleri ile yazılmış çocuk hastalıkları kitapları incelemesi. Çocuk Sağlığı Hastalıkları Dergisi,64: 1-4. 2021.
6. Günöz H. Prof. Dr. Olcaz Neyzi, İç: Sağlık Alanında Türk Kadını, Form Reklam Hizmetleri, İstanbul:1998.

Uzm. Dr. Mehmet UHRİ*

Rahmetli hocamız Prof. Dr. Refik Çapanoğlu'nun başrolü oynadığı 80'li yılların başlarına ait bir anıdır.

Çapanoğlu, EÜ Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği (şimdiki ana bilim dalı) kürsü başkanlığını da yürüten ciddiyeti, otoritesi ve karizmatik ders anlatışıyla tanınan duayen hocalardan.

O yıllar ülkemizde tüp bebek ve inseminasyon uygulamalarının henüz başlamadığı zorda kalınmadıkça doğumların önemli kısmının normal yolla gerçekleştiği zamanlardı. Kısırlık da önemli ve yaygın bir sorundu. Dünyada tüp bebek uygulamalarının adının duyulmasıyla hocamız konuya eğilmiş ve pek çok ünlü üniversiteden önce ülkemizde ilk tüp bebek merkezinin 1988 yılında Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi bünyesinde faaliyete geçmesini sağlamış, ülkemizin ilk tüp bebeği olan Ece bebek 1989 yılında kendi eline doğmuştur.

Hocamız derslerinde doğumun ne denli heyecan verici bir süreç olduğunu işler, uzun uzun doğum sürecini anlatırdı.

Gebeliğin sonuna doğru anne karnındaki bebeğin başının doğum kanalına doğru pozisyon aldıktan sonra leğen kemikleri arasına sıkıca yerleşip çıkıma doğru ilerlediğini anlatırken bebeğin başının artık geri dönülmez biçimde doğum kanalına angaje olmasının doğumun başlangıcı olduğunu ısrarla vurgularlardı. Konuyu iyi anlayabilmemiz için yaptığı benzetmeler de unutulmazdı. Başın pelvise angaje olup doğum kanalına girmesini kız ile erkeğin arkadaşlığına benzetirdi. *“Birlikte gezer tozarlar, oğlan kızın elini tutar, omzuna elini atar, yanağını okşar ama ne zaman kız oğlanın beline kolunu atar işte o zaman o iş angajedir”* derken hepimiz pür dikkat derse angaje olur, kimimizin de nedense yüzü kızarırdı.

Kliniğin uzun koridorunda saatler süren sabah vizitleri kalabalık gruplar halinde gerçekleşirdi. İşte bu sabah vizitlerinden birinde gece doğum yapmış kadın hastamız yatağında bebeğini emzirmektedir. Odada refakatçi olarak duran hastamızın kayınvalidesi kalabalığı görünce ayağa kalkıp kenara çekilir. Hastamız ile ilgilenen stajyer öğrenci hastamızın yaşının ileri olmasına karşın ilk gebeliği olduğunu ve normal spontan doğum ile sağlıklı bir erkek çocuk dünyaya getirdiğini, annenin kanama kontrolünde sorun yaşanmadığını, bebeğin muayene bulgularının normal olduğunu, birkaç saat içinde anne ve bebeğin sağlıklı biçimde taburcu edileceğini bildirir. Refik hoca usulen başka bir konu olup olmadığını sorup kapıya yöneldiğinde hastayı takdim eden çalışkanlığı ile tanınan ve derece yapması beklenen stajyer tıp öğrencisi *“Var hocam”* der.

- *Yani Allah bile bir açık kapı bırakır ve kişinin kimden olma değil de kimden doğma olduğunu söyler. Ben de gördüm hasta dosyasında senin gördüğünü. Gece başka doğum olmadığına göre bir karışıklık olma olasılığı da yok. Belli ki bebek başkasından. Ancak odayı gördün. Geç yaşta da olsa doğum yapmış çocuk sahibi olmuş mutlu bir aile var. Anne ve bebek memnun. Kayınvalidenin yüzü gülüyor.*
- *Ama hocam...*
- *Aması maması yok. Sana bu konuda bir şey soran olmadığı sürece konuşamazsın. Nereden biliyorsun aile içi işleri? Belki aile çocuk sahibi olmak istiyor ve olmuyor. Bu nedenle anlaşarak bir tanıdıklarından yardım alıp almadıklarını nereden biliyorsun? Dahası bilgi sahibi olmak, biliyor olmak kimseye insanların özel hayatına karışma hakkını vermez. Hekim sadece hastasının sağlığından sorumludur. Sınır burada biter. Ötesi, biliyor olsan da susmayı gerektirir. Biliyor olduğunuz için insanların hayatına bu kadar rahat müdahale edemezsiniz, çocuklar. Sorulmadıkça susmayı da öğrenmek zorundasınız.*

Ayağa kalkıp sınıf arkadaşımızın yanına gelir. Elini omzuna koyar. “Kitaplar ne kadar dolu olsa da hekimliğin önemli bir kısmı kitaplarda yazmaz. Daha öğreneceğiniz çok şey var. Hepsini burada öğrenemezsiniz. Sabırlı olmalısınız” der.

Sonra odadakilere dönüp o çakmak çakmak mavi gözleriyle dikkatlice süzer. Öğrenciler ellerindeki çayları bırakıp hocaya bakarlar.

“Sizler de çocuklar... Geç de olsa susmayıp haksızlığa itiraz ettiniz, arkadaşımızın yanında durdunuz. Üstelik tüm kuralları hiçe sayıp dik durdunuz. Hep böyle olun. Kendi çıkarımızı düşünüp “bana ne?” demeyin. Nerede olursa olsun haksızlığa göz yummayın. Hadi gidin bakalım şimdi.” der.

Ardında duvarların dili olsa da anlatsa dedikleri türden böyle değerli bir yaşamışlık bırakan Prof. Dr. Refik Çapanoğlu 27 Mart 2015’de aramızdan ayrılmıştır.

Ruhu şad olsun.

» Yazar Uzm. Dr. Mehmet Uhri’nin biyografisine “Anılarla İsmail Ulutaş” bölümünde ulaşılabilir

İLERİ OKUMA

1. <https://egetupbebek.ege.edu.tr/tr-5592/tarihce.html>
2. https://www.youtube.com/watch?v=Z7DUD6RAf_A

Prof. Dr. Mehmet Oğuz YENİDÜNYA*

Vefatından kısa bir süre önce telefonda konuştuğumuzu hatırlıyorum. Artık gözleri görmediği için çok sevdiği makale okuma işini, ilgili dergilerin ses kayıtlarından dinleyerek yapıyordu. Bana son çalışmamla ilgili sorular sordu. Yaşlanmak, gözlerinin görmüyor olması gibi konular engel değildi ve o bana yine de son zamanlarda düşündüğü ve daha önce düşünemediği şeyleri hayıflanarak anlattı. Telefonda uzun uzadıya konuşan genç insanlar gibiydik. Kendisini yormakta olduğumdan endişe duyarak kapatmak istedim ama sohbetimizin güzelliğinden beceremedim. Artık telefonda da konuşamayacaktık.

Benim kendisi ile tıp fakültesi öğrencilik yıllarıma dayanan sadece bir isim tanışıklığım var. Abonesi olduğum bir tıp dergisi vardı; Şinasi Hoca ve arkadaşları orada sıklıkla ilgimi çeken, kolay anlaşılır, çocuk sağlığı ile ilgili yazılar yazarlardı. Anne sütünün önemini o yazılardan öğrendim. Farklı şehirlerdeydik. Bilmez ve bilemezdim tıp dünyasının çeşitli yüzlerinin olabileceğini. O çoktan profesör olmuştu ben ise tıp fakültesi dördüncü sınıf öğrencisi idim. Sadece iyi bir talebe olmaya çalışıyordum.

Çok yıllar sonra o emekli olmuşken birlikte çalışmak fırsatım oldu. Çalışma alanlarımız farklıydı ancak öğrenmeye olan ilgimiz benzeşiyordu. Kendimi Şinasi Hoca'ya çok yakın hissettim. İnsanın etrafında kendisinden bilgili insanlar olması çok değerli bir şey.

Bir gün, bir seminer saatinde konuşmacıya, semineri bitip de sıra tartışma saatine gelince bir soru sordu ve konuşmacının Şinasi Hoca'yı sevmediğini de hissettiren soğuk bir cevabına şahit oldum. Konuşmacı yaş farkını da olumsuz bir şekilde değerlendirerek âdeta "*Hocam senin zamanın geçti artık, bırak bunları.*" der gibiydi cevabında. Seminerden sonra Hoca'nın odasına gittim ve sorduğu soru hakkında ayrıntılı bilgi almak istedim. Çünkü verilen cevap beni tatmin etmemişti ve konunun öylece kapanmasına da bir anlam verememişim. Şinasi Hoca'nın masasının üzerinde ünlü bir tıp dergisinin son sayısı vardı. Meğer dünyaca ünlü bilimsel bir dergide o hafta o seminer konusu ile ilgili bir makale yayımlanmıştı. Şinasi Hoca da ona atfen bu soruyu sormuştu. Hem bu taze bilgiden bizleri haberdar etmek istemişti hem de seminer sahibine bir hatırlatmada bulunmuştu. Konuşmacı ise "*textbook*"lardan hazırladığı seminerinde belki de beş sene öncesine ait bilgilerle konuşmuş, kendisini o konuda aramızdaki en bilgili insan yerine koymuş ve Şinasi Hoca'ya da nezaketsiz bir cevap vermişti. Benim Şinasi Hoca'ya olan ilgimde o gün, bir dönüm noktasıdır.

Kitap okumayı kötü bulmasa da makale okumanın daha kıymetli olduğunu dile getirirdi ve eklerdi: "*Bir şeyin yazılmış ve basılmış olması doğru olduğunu göstermez. Okuduklarımızı şüpheyle okumalısınız.*"

Ayrıca “textbook”lardan okuduklarımız, kitapların hazırlık aşaması da dikkate alınırsa eskimiş bilgiler olabilir.”

Okuduğu makalelere cevaplar yazardı. Bunu çok önemserdi. Kendisinin çok sayıda makalesinin bu tarzda olduğunu dile getiren insanlar gördüm. Bunu bir eleştiri ve küçümseme konusu yapıyorlardı. Oysa dergilerin aslı astarı olmayacak bu türden soruları basmayacakları da onlara cevaplar aramayacakları da ayrı bir gerçeklikti.

Ferideddin Attar, *Mantık Al-Tayr* isimli kitabında “Söz eskimiş, yıpranmıştır.” der. Şinasi Hoca buna benzer şeyleri tıp kitapları için söylerdi. Makale yazmak ve dergiler, bilgi alışverişinin daha güncel ve daha dinamik olduğu ortamlar olsa da uyduruk verilerle yayınlar yapabiliyoruz. Bir kaç yıl önce Tokyo Üniversitesinden bir grup çalışmacı yıllar önce yayınladıkları bazı makalelerde uyduruk veriler kullandıklarını, geriye doğru itiraf edip özür diledikleri bir basın toplantısı düzenlediler. Bu nedenle sürekli gelişmeye ve öğrenmeye açık bir insan olarak Şinasi Hoca'nın biraz daha yaşaması ve çalışması hâlinde dergilere ve makalelere de farklı bir gözle bakacağını düşünürüm hep.

Yine de ömrümüzü vereceğimiz etkinlikler arasında okumak, öğrenmek ve yazmak çok güzel şeyler.

*Prof. Dr. Mehmet Oğuz Yenidünya

1963'te Artvin-Yusufeli'nde doğdu. 1988 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun oldu. 1995 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde uzmanlık eğitimini tamamladı. Japonya'nın Tokyo şehrinde bulunan Showa Üniversitesinde 2007'de doktora derecesi aldı. 2008-2024 yıllarında Showa Üniversitesi Tıp Fakültesi misafir profesör kadrosunda görev aldı. Hâlen Bursa Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Plastik Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi Anabilim Dalında çalışmaktadır.

İLERİ OKUMA

1. Yenidünya MO. Papyon, Serum Fizyolojik ve Metilprednizolon. *Şinasi Özsoylu* Biyografisi, Ankara 2002.

dudakları kuru ve hafif sıkıntılı solunumu vardı. Fizik muayenede önemli bir patoloji tespit etmediysem de burnundan nefes alamadığını fark ettim. Anneye durumu açıklayıp burnunu ve nazofarenksini serum fizyolojikle yıkayacağımı söyledim. Bebeğin başını dizlerimin arasına alıp ayaklarını göğsüme dayadıktan sonra kollarını sol elim ile tutup 45 damlalık dolusu serum fizyolojiyi burnundan hızla verdim. O zamana kadar olayları izleyen anne (doktor hanım) birden üzüntü ile “bu vahşiyane bir yöntem” diye bağırdı. Fakat Sıla Bebek burnundan nefes almaya başlamıştı. Onu annesine verdim ve beslemesini söyledim. Annesinin hayreti arasında Bebek biberonu hızla tüketmeye başladı. Anne çok memnun olarak söyledikleri için özür diledi. Ancak Sıla Bebek emmeye devam ediyordu. Birkaç gün ara ile telefon edip problem olup olmadığını sordum. Anne bebeğine bu “vahşiyane uygulamaya” devam ediyormuş ve Bebek problemsiz neşeli olarak kilo almaya devam ediyormuş.

Sıla Bebek ve doktor annesinin bana bir kere daha iyi bir tıp fakültesinden yakında mezun olmuş doktor hanıma, normal doğumun fizyolojik olduğunu, bebek beslenmesinde anne sütünün alternatifi olmadığını söylememize rağmen eğitemediğimizi, burna serum fizyolojik uygulamada bir damla değil belli bir pozisyonda hızla, beslenmeden önce birkaç damlalık dolusu, günde 5 defa konması gibi basit yöntemlere fakültelerimizde bile gerekli önemin verilmediğini bir kere daha anlamış oldum.

İLERİ OKUMA

1. Yakıncı C, Özcan A. Doktor Anıları. Adana Nobel Kitapevi, Adana 2009.

Op. Dr. Hüsametdin OLGUN*

Cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk, 1 Kasım 1937 tarihinde TBMM'de yasama yılını açış konuşmasında Doğu Anadolu'da büyük bir üniversite kurmanın gereğini ifade ederek, bu husustaki çalışmaları başlatma talimatı vermişti. Ata'nın vefatından sonra bu konuda çalışmalar devam etti. Tüm bu gelişmelerden sonra da, 12 Mart 1955'te Erzurum'un kurtuluşunun 37. yıl dönümü kutlanırken hükümet, kurulacağını ilan ettiği üniversitenin "Atatürk Üniversitesi" adını alacağını artık resmen tüm yurda ve Erzurumlulara müjdelemişti. Böylece Atatürk Üniversitesi 7 Haziran 1957 tarihinde resmen kurulmuş oldu.

ATAÜNİ'nin kuruluşundan 5 yıl sonra Rektör Prof. Dr. Eyüp Hızalan Başkanlığında 6 Haziran 1962 yılında Üniversite Yönetim Kurulu tarafından, tıp fakültesi kurulması için tarihî bir karar alınarak ATAÜNİ Tıp Fakültesinin hukuki bakımdan kurulmasının ilk adımı atılmıştı. Hocam Prof. Dr. Tali Ural, aynı yıl Prof. Dr. Eyüp Hızalan, Prof. Dr. Dr. Muzaffer Kürkçüoğlu ile birlikte uzman müşavir olarak görevlendirilmiş, bu heyet dünyanın gelişmiş tıp merkezlerinde araştırmalar yaparak bir ihtiyaç planı hazırlamış ve 1963 yılında bu plan Devlet Planlama Teşkilatına sunmuştu. Yine 17 Temmuz 1963 tarihinde ATAÜNİ Tıp Fakültesinin kuruluş ve gelişmesi için kurulan 7 kişilik komisyonda yer almıştı.

Kuruluşunda ve gelişmesinde öncülük ettiği, ATAÜNİ Tıp Fakültesi, başlangıçta Hacettepe Üniversite bünyesinde temel eğitim ve öğretime başlamıştı, daha sonraki yıllarda Erzurum'da yapılanmış ve Türkiye'nin önde gelen tıp fakülteleri arasında yerini almıştı. Tali Hoca, gerek branşı olan "kulak burun boğaz" alanında yetiştirdiği uzman ve akademisyenlerle; gerekse üniversitenin eğitim ve öğrenim faaliyetlerine verdiği destekle, ATAÜNİ ve Tıp Fakültesi tarihinin unutulmazları arasındadır.

1960'ta "American Academy of Ophthalmology and Otolaryngology Derneği"ni üyesi olan ve aynı zamanda Harvard Üniversitesi Tıp Fakültesinin otopatoloji alanında dünyaca ünlü Harold Frederick Schuknech'in yetiştirdiği önemli öğrencileri arasında hocası, bilgi ve deneyimlerini paylaşmakta da çok ustaydı. İhtisas yaptığım 80'li yıllarda KBB alanında Hacettepe Üniversitesinden Dr. Nazmi Hoşal, Ege Tıp Fakültesinden Prof. Dr. Orhan Cura ve Tali Hoca ülkemizde akla ilk gelen isimlerdi. Tali Hoca, çok iyi bir bilim adamı, akademisyen, cerrah ve hoca olmasının yanında, engin tarih, edebiyat, sosyoloji, felsefe bilgisi olan bir entelektüeldi. İhtisas yıllarımızda, toplantı odasında kulak burun boğazla ilgili anlattığı derslere ilaveten, bazı günler bilgi ve birikimlerini bizimle paylaşırdı. Ondandınlediğim ve kaydettiğim, hayatıma yön veren, yeni okuma ve araştırmalara teşvik eden birçok notu hâlâ sakladığımı ifade etmeliyim.

rinin henüz tamamlandığını, kademliyi çağırdığını” söylemiş, “Hadi ameliyatı birlikte yapalım.” diyerek ameliyathanenin yolunu tutmuştur. Vaka bittikten sonra da bir yemeği hak ettik diyerek ameliyatın kritiğini yemekte anlatmıştır.

Yine baş ağrısı şikâyeti ile kendisine başvuran bir hastasını aynı asistanına “nazofarenks tümörü” ön tanısıyla tetkik için yönlendirmiş, hastanın muayenesinde ve tetkiklerinde hiçbir bulgu tespit edemeyen arkadaşımız, nazofarenks biyopsisi yapmış ve patoloji sonucu “nazofarenks kanseri” çıkmıştır. Hoca’ya “*Muayene bulgusu olmayan bir hastada, bu tanıyı nasıl öngördünüz?*” diye sormuş ve “*Hoca olunca anlarsın!*” cevabını almıştır.

Mesleki açıdan ondan öğrendiklerimiz, 41 yıldır ülkemiz insanına verdiğimiz tıp hizmetindeki başarımızın temel kaynağı oldu. Onunla ilgili meslek hayatımda temel kural kabul ettiğim davranışlarıma yön veren son anı ihtisas sınavıdır. Çok sayıda sorunun sorulduğu sınav bittiğinde Tali Hoca “*Şimdi artık KBB uzmanısın. Bu söyleyeceklerimi ikinci tıp andı kabul et ve hiç unutma! Birincisi, muayene ettiğin ve hakkında karar vereceğin her hastayı birinci derece yakının gibi düşün, yaşına göre annen, baban, kardeşin, çocuğun... O zaman çok daha iyi düşünüp, isabetli karar vereceksin. İkincisi, seni ipe götürseler, meslektaşlarının aleyhinde düşünme, konuşma ve çalışma! Üçüncüsü, tıp alanında ve her alanda hep oku, araştır ve kendini geliştir. Önce iyi insan, sonra iyi hekim ve ülkeneye yararlı bir aydın ol. İnsani erdemlerden hiç ödün verme!*” dedi.

Sonuç olarak merhum Prof. Dr. Tali Ural Hocamızın sadece öğrencisi olma şansı bulanların değil, yolu bir şekilde kuruluş ve gelişmesinde büyük emeği olduğu Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesinden geçen herkesin üstünde hakkı olduğuna inanıyorum.

Rahmet ve saygıyla anıyorum.

*Uzm. Dr. Hüsamettin Olgun

1955 yılında Amasya’da doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Amasya’da tamamladı. 1979’da Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesini bitirdi. 1983’te KBB uzmanı oldu. 2020 yılında ATAÜNI Açık Öğretim Fakültesi Sosyoloji Bölümünü bitirdi. 1971 yılından beri yazdığı şiirler, düşünce, sanat ve eleştiri yazıları ulusal ve uluslararası birçok dergi ve gazetede yayımlandı. 1991’de Amsterdam’da Altın Şiir Jüri Özel Ödülü, 1992’de Stockholm’de Hümanist Enternasyonal ETOS Şiir Jüri Özel Ödülü’nü aldı. Dünya Kültür Sanat Akademisi üyesi olarak 1996’da Japonya’nın Maebashi kentinde, 2000 yılında Yunanistan’ın Selanik kentinde Dünya Şairler Kongresi’nde Türkiye’yi temsil etti. Yunanistan Kongre Jürisince Kongre Barış Ödülü’ne layık görüldü. Yayımlanmış 5 ve yayına hazır 4 şiir kitabı, tamamına yakını TRT repertuarında yer alan güfte ve/veya bestesi kendine ait Türk müziği formunda 300 eseri mevcuttur. Evli ve 2 çocuk babasıdır.

İLERİ OKUMA

1. <https://l24.im/Jdo6>
2. <https://l24.im/37qZ8il>

Prof. Dr. Füsün Çetin ÇUHADAROĞLU*

Prof. Dr. Atalay Yörükoğlu, gerek yaptığı bilimsel çalışmalar ve gerekse hem akademik düzeyde verdiği eğitimler hem de yazdığı kitaplar ve yaptığı televizyon programlarıyla ülkemizde toplum temelinde çocuk ruh sağlığının öneminin fark edilmesinin yanı sıra tıbbi açıdan da çocuk ve ergen psikiyatrisinin kurulması ve gelişmesi konusunda en çok katkı yapmış öncülerdendir.

Atalay Bey 1928'de Boğazlıyan'da bir Yörük ailesinin çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. Öğretmen olan babası nedeniyle çocukluğunun bir bölümü Köy Enstitüsü çevresinde geçmiştir. Kendisinin belirttiği gibi, önemli bir felsefesi olan "toplum için çalışmak" düşüncesinin temelleri o yıllarda atılmıştır.

Ortaokulu babasının görevi nedeniyle farklı yerlerde tamamladıktan sonra liseye Ankara'da Gazi Lisesinde devam etmiştir. Edebiyata olan ilgisi ve yazı yazmaya düşkünlüğü öğretmenlerinin dikkatini çekmiş ve yazdığı makaleler zamanın edebiyat dergilerinde yayınlanmış ve ödüller kazanmıştır.

Liseden sonra doktor olmaya karar vermiş ve İstanbul Tıp Fakültesinden 1953 yılında mezun olmuştur. Zorunlu hizmetini tamamladıktan sonra kazandığı bir bursla ABD'ye gitmiş, orada ön hekimlik yaptıktan sonra psikiyatrist olmaya karar vermiş ve 1959-1962 yılları arasında Pittsburgh Üniversitesinde genel psikiyatri eğitimi almıştır. Sorulduğunda psikiyatrist oluşunu edebiyata olan düşkünlüğüne bağlayan hocamız, bu durumun Shakespeare'in eserlerine düşkünlüğü ve onun kitaplarındaki karakterlerin ruhsal özelliklerini okuması ile tetiklendiğini söylerdi. Shakespeare karakterlerinin mizahi taraflarının ilgisini çekmesi ve bu noktadan hareketle çeşitli psikiyatrik hastalığı olan kişilerin fıkralara tepkilerini araştıran yazısı Pittsburgh Akademisinin Üstün Başarı Ödülü'nü kazanmıştır. Dr. Yörükoğlu'nun mizaha ilgisi, fıkraların çocuklarda bir teşhis (çocukların en sevdiği fıkralar kendi patolojilerine işaret edenlerdir) ve tedavi aracı olarak da kullanılabileceği görüşüne yol açmış ve bu konudaki çalışmaları Fry ve Saleme'h'in *Advances in Humor and Psychotherapy* başlıklı kitabında bir bölüm olarak yer almıştır. Atalay Bey (İlkesel olarak Hacettepe de o yıllarda "hoca" sözcüğü pek kullanılmaz, asistanlar tüm öğretim üyelerine isimleriyle ve "bey" ya da "hanım" olarak hitap ederlerdi.) günlük hayatında ve ilişkilerinde de mizahı çok kullanır ve toplantılarımız dahi genel olarak çok keyifli geçerdi.

Genel psikiyatri uzmanlık eğitimi sırasında rotasyonel olarak çalıştığı çocuk psikiyatrisi bölümünü, çocuklarla çalışmayı çok sevmiş; ülkemizde bu branşa çok gereksinim olduğunu düşünerek sonraki 2 yılda Michigan Üniversitesinde çocuk psikiyatrisi uzmanlık eğitimi almıştır. Yazıları bilimsel dergilerde basılmış ve ödüller almış bir hekim olarak Amerika'da öğretim üyesi olarak devam etme olanağı varken o Türkiye'ye dönüp ülkemiz çocukları için çalışmayı tercih etmiştir. Ayrıca Türkçe özleminin de bu

meyecekmiş, onun yerine gitmemi istedi. “Ama hocam, ben hiç yapmadım, bilmem.” dediğimde “Yapacağından emin olmasan önermezdim. Hem bizim işimiz sadece kliniği gelenleri tedavi etmek değil, halka bildiklerimizi aktarmak ve hastalıkları önlemeye çalışmak.” dedi. Böylece basına konuşmanın ayıp değil, önemli olduğunu öğrendim. Ben Hacettepe’den ayrılırken Atalay Bey emekli olmuştu. İstanbul’a geldikten sonra haftada bir gün telefonla konuşup, yeni seçimimde önerilerini alıyordum. Telefon konuşmasında “Artık zamanı geldi, niye hala aileler okusun diye kitap yazmıyorsun.” diye hafif yollu kızdı. Böylece devamı gelecek kitap yazma serüvenim başladı ve ilk kitabımı ona ithaf ettim. Benim gibi birçok kişinin hayatına dokunmuş ve harika bir mentor olmuş, çocuk ruh sağlığının tanınmasını sağlamış olan hocam geride bıraktığı öğretileri, yazıları, kitapları ile hem bize hem gelecek nesillere öğretmeye devam ediyor.

Sevgi, saygı ve özlem ile...

Prof. Dr. Bülent Coşkun Anlatıyor

Atalay Hoca ile ilgili söyleyecek çok şey var, bir iki kısa not:

Hacettepe Tıp Fakültesinde öğrenci olduğumuz dönemde seçmeli stajımı çocuk psikiyatrisinde yapmak istemiştım (1977). Niyetim farklı üniversite hastanelerindeki pedyatristlerin, ölümcül hastalığı olan çocuklarla ilişkileri konusunda bir araştırma yapmaktı. Ankara Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesindeki hekimlerle görüşmek kolaydı. Ancak İstanbul ve İzmir’e de gitmek gerekiyordu. Atalay Hoca, araştırma konusunda yol gösterici olmakla kalmamış, stajım sırasında bu iki şehre gitmeme de izin vermişti.

Yıllar sonra uzmanlığımı alıp Sağlık Bakanlığında Ruh Sağlığı Daire Başkanı olarak görev yaptığım dönemde (1987), ülkemizdeki beş ruh hastalıkları hastanesini temel olarak ayırdığımız bölgelerde, Bakanlıktan ve o bölgelerdeki illerin ruh sağlığı şube müdürlüklerinden gelen arkadaşlarımızla bölge toplantıları gerçekleştiriyorduk. Artvin’de yapılan bölge toplantısı için Atalay Hoca’dan bir kısa video kaydı almış ve onun kıymetli görüşlerinin kısa da olsa bölge toplantımızda gösterilmesini sağlamıştık.

Kendisi gerek kitapları, gerek TV programları gerekse çok farklı yerlerde yaptığı halka açık söyleşileriyle ruh sağlığı hizmetlerini hastane duvarlarının dışına taşımayı çok iyi yapar, bizlere örnek olur, girişimlerimizi de yürekten desteklerdi.

Bir kısa anım da bana öğretim üyeliği yıllarımda da hep örnek olmuş gençlerle ilişki kurma konusunda şakacı ve öğretici tarzı ile ilgilidir. Erişkin psikiyatri asistanı olarak, çocuk psikiyatrisinde rotasy ondayken erişkin psikiyatrisi ile ortak yapılan bir toplantıda benim vaka sunumu yapmam gerekmişti (1981). Oldukça kötü bir sunum yapmıştım. Toplantının yapıldığı Bölüm 44’ten çıkarken biraz da mahcup bir şekilde yanında yürüyordum. Bana, “Sunumunu nasıl buldun Bülent?” diye sordu. “Kötüydü hocam.” dedim. Şirin ve hoşgörülü bir biçimde, yüzünden eksik etmediği gözlüklerinin üzerinden bakarak “Sana katılıyorum.” deyişini hiç unutmam. Bana, beni kırmadan ömür boyu unutmayacağım bir iletişim dersi vermişti.

Çok istediğim hâlde çocuk psikiyatristi olamadım ama kendisinden öğrendiklerimin toplum ruh sağlığı konusundaki çalışmalarım da hep önümü aydınlattığını biliyor, onu saygı ve özlemle anıyorum.

» Yazar Prof. Dr. Füsün Çetin Çuhadaroğlu’nun Özgeçmişine “Anılarla Füsün Çetin Çuhadaroğlu” bölümünde ulaşılabilir.

İLERİ OKUMA

1. Fevziye Özberk, Prof. Dr. Atalay Yörükoğlu ile röportaj. Bilim ve Ütopya, 2005.
2. Fry WF, Selameh WA. Advances in Humor and Psychotherapy. Professional Resource Press, Sarasota, 1993.
3. Yörükoğlu A. Favorite Jokes and Their use in Psychotherapy with children and Parents. *Advances in Humor and Psychotherapy* içinde. Professional Resource Press, Sarasota, 1993.

Prof. Dr. Duran CANATAN*

Hocam Ayten Arcasoy ile 1977 yılı Nisan ayında Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kürsüsü amfisinde, dördüncü sınıf öğrencisi yani propedötik (ön staj) öğrencisi olarak ilk derse geldiğinde tanıştık. O yıllarda dördüncü sınıfta morfolojideki farmakoloji, patoloji gibi teorik dersler yanında, Cebeci Hastanesinde de pediatri, dâhiliye, genel cerrahi ve kadın-doğum kürsülerinde teorik dersler ve pratik uygulamalar yapıyordu.

Hocamın amfiye girdiğinde kendini tanıtırken ayrı bir zarafet, mütevazılık, sevgi ve sıcaklık vardı, konuşmaya başladığında o güzel görünümünü sesinin sıcaklığı ve sempatisi katladı.

İşin Mehmet Ali'si

Talasemi dersini o kadar açık ve yalın anlatıyordu ki hepimiz hayran kaldık. Dersin sonunda da bu dersten neler öğrenmemiz gerektiğini özetledi, yani daha sonraki yıllarda alışık olduğumuz kendi deyimi ile “*İşin Mehmet Ali'sini*” söyledi. Hocamızdan öğrendiğimiz bu işi akademik hayatım boyunca sürdürmekteyim.

Talasemi Alanı

Propedötik eğitiminde ilk hastalarımız dağıtılmıştı, bana Antalya-Serik-Çakallık köyünden bir talasemili hasta bana verilmişti. Hasta ve ailesiyle ile öyle bir iletişime girdim ki, o iletişim kırk beş yıl geçmesine karşın hâlâ devam ediyor. Ayten Hocamız, hastalarımızı sunmamızı istedi. İlk hastamın anamnezini, özgeçmişini ve soy geçişini çok detaylı hazırlamıştım, ayrıntılı bir muayene sonrası hocamın anlattığı teorik bilgileri birleştirdim, hasta başında hastayı sununca hocam çok etkilendi, “*Şimdiye kadar hiç kimse hastasını böyle kendini vererek ayrıntılı sunmadı.*” dedi. Ayten Hocam odasına çağırdı. “*Duran seni Talasemi alanında yetiştirelim.*” dedi. “*Hocam çok teşekkür ederim, çok memnun olurum.*” dedim. Böylece uzmanlık alanım daha dördüncü sınıfta iken belirlenmiş oldu, o anda **talasemi** ile olan bağlantım başlamış oldu, kırk beş yıldan bu yana devam etmektedir.

Laboratuvar Mutfak Gibi

Gerek propedötik, gerek normal staj süresince, gerekse asistanlık dönemimizde, hocamızın en sevdiği alan kurucusu olduğu hematoloji laboratuvarı idi. Laboratuvarda yapılan periferik yaymalara, oz-

Prof. Dr. Yıldız Yıldırım Anlatıyor

Periferik Yayma

Ayten Hoca bilimsel çalışmalar konusunda son derece titiz ve disiplinli idi. Birlikte yaptığımız çalışmalarda bir bilimsel çalışmanın nasıl başlanıp sürdürüleceği, bitirildikten sonra bilimsel kurallara uygun olarak nasıl yazılacağı konusunda kendisinden çok şey öğrendim. Periferik yayma ve kemik iliğinin morfolojik değerlendirmesi konusunda gerçekten büyük bir hoca idi. Bir periferik yayma değerlendirilmek üzere eline geldiğinde daha mikroskopa koymadan çıplak gözle yaymayı beyaz önlüğünün üzerine tutarak inceler, yaymanın nasıl yapıldığını, boyanın uygun olup olmadığını değerlendirirdi. Kötü bir yayma ise mikroskopa koyma gereğini duymadan getiren kişiye son derece kibar bir tavırla *“Bu yayma çok kötü olmuş, boyada biraz fazla kalmış, tekrar yapıp getirir misiniz?”* derdi.

Oğlu Can Arcasoy Anlatıyor

Annem ile ilgili çok anılar var, bir tanesi tıbbi anı olduğu için paylaşmak istiyorum. Bildiğiniz gibi Altınova'daki evi çok severdi. Tatillerde tüm ailenin bir araya geldiği fırsatı verdiği için oranın yeri ayırdı annem için. Fakat annemin geldiğini duyan Altınovalılar hemen çocuk hastalarını getirirlerdi. Bir gün pazarda limon satan biri çocuğunu getirdi, elinde de on tane limon. Doktor Hanım, bizim çocuğa bir bakıver ama benim param yok, on tane limon getirdim sana dedi. Annem tabii her işini bıraktı, onları balkonda en güzel yere oturttu, dinleme aletini aldı ve küçük çocuğu muayene etti. Hiçbir zaman ben tatile geldim, siz onu sağlık ocağına ya da hastaneye götürün ya da başka birine gösterin demedi. Hiçbir zaman. Annem o limonları da almadı ama her pazara gittiğinde o limoncu anneme bir kaç adet limon hediye etti. Sizler gibi o da her zaman hastasını ön planda tuttu. Onun iyileşmesi anneme verilen en güzel hediye olurdu. Onun hazzı tarif edilemezdi.

» Yazar Prof. Dr. Duran Canatan'ın biyografisine "Anılarla Duran Canatan" bölümünde ulaşılabilir

İLERİ OKUMA

1. Tangün Y. Türk Kan Bilim (Hematoloji) tarihi. Başlangıç ve gelişim yılları. Galenos Yayınevi. İstanbul. 2023.
2. Akar N, Canatan D, Cin Ş, Uysal Z, Gözdaşoğlu S, Yıldırım Y. Hematolojiye Adanan Bir Ömür. Prof. Dr. Ayten Arcasoy. Talasemi Federasyonu Yayını. Retma Matbaası. Antalya. 2013.

Prof. Dr. Levent ÖZTÜRK*

Prof. Dr. İsmet Karacan'ı 2000 yılının başlarında tanıdım. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Nöroloji Anabilim Dalı bünyesinde kurulan uyku laboratuvarının uluslararası standartlara uygun hâle getirilmesi çalışmaları yürütülüyordu. Bu amaçla davet edilen Prof. Dr. İsmet Karacan ABD'den kalkıp geldi. Sabah herkes hocayı bekliyordu. Kapıdan içeri neşeyle girdi. Önce bir kahve içmeyi önerdik. O ise “Önce iş, hemen başlayalım.” dedi. Elinde bir kontrol listesi vardı ve ilk sıradaki soruyu sordu, “Karar defterinizi görebilir miyim? Şaşırmıştık. Şöyle devam etti:

-Siz burada hiç karar almıyor musunuz? Örneğin, bu odada sigara içilmesin diye bir karar aldınız. Bunu bir yere yazmıyor musunuz? Laboratuvara yeni başlayan herkese tüm bunları baştan siz mi anlatıyorsunuz? Biz Amerika'da her şeyi yazarız. Aramıza yeni katılan birinin eline ilk önce karar defterini okuması için veririz. Böylece bütün işleyişi oradan öğrenir; tek tek anlatmaya gerek kalmaz.

Daha ilk soruda canımız sıkılmıştı. O devam etti:

-Yangın merdivenini ve tahliye planını görebilir miyim? Burada bir yangın çıkarsa hastaları nasıl ve nereden tahliye edeceksiniz? Yangın detektörleriniz nerede?

Hiçbirimizin ağızını bıçak açmıyordu. Başımızdaki hocamız bir sandalyeye çöktü. Prof. Dr. İsmet Karacan ise o neşeli tavrını kaybetmemişti. Dedi ki:

-Arkadaşlar ben sizin en yeni ve iyi cihazlara sahip olduğunuzu biliyorum. Burasını daha yeni kurdunuz. Pek çok merkezde böyle bir altyapı yok. Doktor olarak tıbbi bilginizden de şüphem yok. Toplantı ve kongrelerden çoğunuzun ne kadar konuya hâkim olduğunuzu da biliyorum. Ancak, Amerikan standardı demek bir sistem kurmak demektir, donanımla değil işleyişle ilgilidir. Ha bu arada, ben gelirken size detektör getirmiştim. Bunları alın taktırarsınız. Bu listeyi de alın tek tek inceleyin ve hepsini tamamlayın.

Prof. Dr. İsmet Karacan, sadece teknolojik alt yapıya ya da güncel bilgiye sahip olarak sistem kuramayacağını biliyordu. O gün bize çok önemli bir ders vermişti. Sistem kurmak, standart oluşturmak başka bir şeydi. Sonunda kahve içmeye sıra gelmişti. Hepimiz etrafını çevirdik. Ben henüz yeni askerden gelmiş acemi bir uzman doktordum. Birkaç ay sonra Avrupa Uyku Araştırmaları Derneğinin kongresini İstanbul'da düzenlemek için çalışan ekibin içine dâhil edilmişim. Hocayı dikkatle dinlerken masada duran bir kâğıdın üzerine WNL yazdı ve bana dönerek ne anlama geldiğini sordu. Bilmediğimi söyleyince bunun hasta dosyalarına “normal sınırlarda (*within normal limits*)” anlamında yazıldığını

sallaşma sürecine de katkısı büyüktür. Türk Uyku Araştırmaları Derneği (TUAD) 1992 yılında Prof. Dr. İsmet Karacan'ın önerisi ile Prof. Dr. Erbil Gözükırmızı başkanlığında kuruldu. Ayrıca uyku alanında bilimsel araştırmaları teşvik etmek amacıyla kendi adıyla verilecek bir yayın ödülünü de masraflarını üstlenerek başlattı.

» Yazarın biyografisine Anılarla Said İrmak Bölümünde ulaşılabilir.

İLERİ OKUMA

1. Karacan I, Goodenough D, Shapiro A, Starker S. Erection cycle during sleep in relation to dream anxiety. Archives of General Psychiatry 1966;15(2):183-9.
2. Karacan I. A simple and inexpensive transducer for quantitative measurements of penile erection during sleep. Behavior Research Methods 1969;1(7):251-2.
3. Karacan I, Hirsch CJ, Williams RL, Thornby JI. Some characteristics of nocturnal penile tumescence in young adults. Archives of General Psychiatry 1972;26(4):351-6.
4. Karacan I, Ilaria RL. Nocturnal penile tumescence (NPT): The phenomenon and its role in the diagnosis of impotence. Sexuality and Disability 1978;1(4):260-71.
5. Karacan I, Moore CA, Gokcebay N. Nocturnal penile tumescence (NPT) and rigidity monitoring in neurogenic impotence: interpretations and limitations. Sexuality and Disability 1994;12(1):39-51.
6. Izci B, Ardic S, Firat H, Sahin A, Altinörs M, Karacan I. Reliability and validity of the Turkish version of the Epworth Sleepiness Scale. Sleep and Breathing 2008;12:161-8.
7. Karacan I, Orr WC, Roth T, Kramer M, Shurley JT, Thornby JI, Bingham SF, Salis PJ. Establishment and implementation of standardized sleep laboratory data collection and scoring procedures. Psychophysiology 1978;15(2):173-9.
8. Karacan I. Nocturnal penile tumescence as a biologic marker in assessing erectile dysfunction. Psychosomatics 1982;23(4):349-60.
9. Karacan I. The effect of exciting presleep events on dream reporting and penile erections during sleep, (doctoral dissertation). New York, New York State University, Downstate Medical Center, Department of Psychiatry, 1965.
10. Dement WC, Cartwright RD, Roth T, Ware JC. Obituary: Ismet (John) Karacan, MD, DSc. Sleep 2009;32(9):1238-9.
11. <https://124.im/yqbnL4>

Prof. Dr. Ayla Gülden PEKCAN*

“Eğitim kıvılcımla ateş yakmaktır. Boş bir kabı doldurma değildir.” demiş Sokrates. “Daha ileriye... En iyiye...” diyen Prof. Dr. İhsan Doğramacı tarafından Hacettepe Üniversitesi “Diyetetik Programı” olarak 1962 yılında Türkiye’de beslenme ve diyetetik biliminin temelleri atılmıştır.

1962 yılında ateşlenen bir kıvılcımı sürekli yanık tutan, meşaleye çeviren, mesleğimizi yücelten Prof. Dr. Ayşe Baysal olmak üzere tüm hocalarımıza ve özellikle Prof. Dr. Ayşe Baysal Hocamıza bizlere il-keleri ile yol gösterdiği, eğitimimize yön verdiği, bizleri toplumumuza yararlı birer diyetisyen olmamız için inandırdığı için sonsuz teşekkürler... Minnettarız.

Prof. Ayşe Baysal İlkeleri

Kısaca genç okurlar için hocamızın öz geçmişine değinmek isterim.

Hocamız, Konya ili Ermenek ilçesine (yeni adı ile Karaman ili Sarıveliler ilçesi) bağlı Orta Toroslarda bir dağ köyü olan Uğurlu köyünde doğmuş. Babası Çanakkale gazisi. Baba tarafından yedinci ve anne tarafından dördüncü çocuk olarak doğmuş. Aile çiftçi, ürettiğini tüketen bir aile. Anne ve baba okur-yazar değil. İlkokul eğitimi sürecinde hocamız ailesine işlerinde yardımcı oluyor. Yaşamımın dönüm noktası 1945 yılına rastlar diye belirtir. Köy enstitüleri kurulalı beş yıl olmuş, ilk mezunlarını vermiş ve enstitüye gitmenin erkek çocuklar için güçleştiği ve giriş sınavının konulduğu bir dönem bu belirtilen yıl. Kız öğrencilerinin de enstitüye gitmesinin teşvik edilmesi için bir kural konuluyor. Kural ise ensti-tüye bir kız öğrenci getiren erkek öğrencinin okula sınavsız alınması. Babası üzerinde önemli etkisi olan bir akrabaları ikinci oğlunu okula gönderebilmek için hocamızın babasını ikna ediyor. Hocamızın bir kardeşi de ilkokulu bitirmiştir. Aile hocamızın daha güçsüz, daha çelimsiz olması ve işlere katkısının az olacağı düşüncesi ile okula gitmesine karar veriyor. Köy enstitülerinin Türkiye Cumhuriyeti tarihinde önemi bilinmektedir. Sonuçta birincilikle bitirilen bir okul, ardından Ankara Kız Teknik Yüksek Öğ-retmen Okulu, ara süreçte öğretmenlik ve 1960-1965 yılları arasında ABD’de lisans tamamlama, bilim uzmanlığı ve doktora derecesi ile sonuçlanan eğitim süreci. Sonrasında hocamız Türkiye’ye dönmüş ve Sağlık Bakanlığı Hıfzıssıhha Okulunda beslenme uzmanı olarak göreve ve 1962 yılında kurulan Bes-lenme ve Diyetetik Bölümünde de ders vermeye başlamış, emekli oluncaya kadar öğretim üyesi, Bölüm Başkanı olarak çalışmasını sürdürmüştür.

Hocamız ulu önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün Türk kadını için düşlediği kadın tipine örnek olmuş nice Türk kadınından birisidir. Gerçek ve güçlü bir Anadolu kadın örneğidir ve bizlere örnektir. Atatürk Türkiye'sinde sağlanan olanaklardan yararlanmış ve karşılığını da vermiş bir eğitmandir, bir akademisyendir. Sağlık hizmetlerinde önemli rol oynayan binlerce pozitif düşünceyi benimsemiş, "diyetisyen" yetişmesine olanak sağlamış, eğitim ve öğretiminde yerleşen ilkeleri ile katkı sağlamış, kendisinin de bizzat uyguladığı her bilgiyi aktarmış, mesleğini seven, doğru uygulayan, kendisine güvenen, aydın, donanımlı, güçlü insanlar yetiştirilmesine çaba harcamıştır. Türk halkına yeterli ve dengeli (sağlıklı) beslenme kavramını öğretme ve halkı bilinçlendirmede katkıları ile iz bırakmıştır. Prof. Dr. Ayşe Baysal bir nedenle bir "Mimoza Çiçeği"dir.

Saygıdeğer bir hoca, mezun olduktan sonra çok değerli bir arkadaş ve dost insan. Sevgi, saygı ve minnet duygularımız bizler, diyetisyenler var olduğu sürece devam edecektir.

Derim ki: *"Tayfalar vefalı ola, izinden sapmadan sağa sola, yılmadan yolunda yürürüm ustam. (anonim)" "Gideceği limanı bilmeyene, hiçbir rüzgâr yardım etmez. (Montaigne)."*

Bizlerin ustası, gideceğimiz liman ve rüzgârımız belirgin... Prof. Dr. Ayşe Baysal ve ilkeleri.

*Prof. Dr. Ayla Gülden Pekcan

1972 yılında Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümünden yüksek lisans derecesi ile mezun oldu. 1977 yılında bilim doktoru, 1983 yılında doçent ve 1989 yılında profesör unvanı aldı. HÜ Beslenme ve Diyetetik Bölümündeki görevinden 2015 yılında kendi isteği ile emekli oldu. 2016-2023 Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümünde tam zamanlı öğretim üyesi olarak görev yaptı. Uluslararası Bilim Kurulu Üyelikleri: Uluslararası Sağlıklı Seçimler Kuruluşu, Uluslararası Akdeniz Diyeti Kuruluşu, Avrupa Gıda Güvenliği Otoritesi Paydaş Danışma Platformunda Avrupa Diyetisyen Dernekleri Federasyonu temsilcisi. Ulusal Bilim Kurulu Üyelikleri: Türkiye Beslenme ve Sağlık Araştırması-2010 ve 2017, beslenme danışmanı, Türkiye beslenme rehberi editörlerinden, beslenme ve diyet dergisi editörlerinden, Tarım ve Orman Bakanlığı "Ulusal Gıda Kodeksi Komisyonu" Üyesi, Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü "Ulusal Beslenme Konseyi" Üyesi, Tarım ve Orman Bakanlığı "Takviye Edici Gıdalar Alt Komisyon" Üyesi. Halen Lokman Hekim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölüm Başkanı olarak görev yapmaktadır.

İLERİ OKUMA

1. <https://www.diyetisyendunyasi.com/prof-dr-ayse-baysal-kimdir>
2. <https://portreler.fisek.org.tr/prof-dr-ayse-baysal/>

Prof. Dr. Yaman ZORLUTUNA*

*“Sadece sınırlarını aşmanın riskini alanlar,
ne kadar ileri gidebildiklerini görürler.”*

T. S. Elliot

İnsanlığa adanmış bir ömür! Daima iyiyi arayan, yeniliklere açık, bilimsel temele ve kanıta dayalı tıp uygulamalarıyla cesur bir cerrah! Kemal Bayazıt, bireysel başarılarına daima çalışma arkadaşlarını da ortak eden, üstün özellikleriyle Türk tıbbına yön veren kilometre taşlarından biridir.

Dünyada yapılan ilk kalp naklinden, yalnızca 1 yıl sonra, Türkiye’de kalp naklini gerçekleştiren ve henüz emekleme döneminde olan koroner *bypass* ameliyatlarını, yurdumuzda yaygın ve nitelikli bir teknikle uygulayan Kemal Bayazıt’la 1983-1992 yılları arasında birlikte çalışma onur ve mutluluğuna eriştim. Bana büyük feyiz vermiş olan Bayazıt’la beraberliğimiz, daha sonraki yıllarda, Bayındır Tıp Ödülleri Değerlendirme Komitesinde de yıllarca devam etti.

1983 yılında Türkiye Yüksek İhtisas Hastanesi Kalp ve Damar Cerrahisi Kliniğine başasistan olarak atandım. Bayazıt’ı yakından tanıma olanağını ilk olarak başasistanlığa giriş sınavında buldum. Sınav sonrası kalp ve damar cerrahisi kliniğini tanımam amacıyla kısa bir oryantasyon turu yapmıştım. O dönemde çok az sayıda merkezde, kısıtlı ve yetersiz alt yapı olanaklarıyla kalp cerrahisi yapıldığının farkındaydım. Bu tanıtım turunda karşımda son teknoloji ile donatılmış 5 ameliyathanesi ve 24 yataklı tam monitörize edilmiş yoğun bakım üniteleri ile devasa bir kalp cerrahisi merkezi duruyordu.

Klinikte çalışmaya başladığımda sistemin ne kadar iyi kurgulandığı ve başarının mimarının Bayazıt olduğu net bir şekilde görülüyordu. Bayazıt, hiç şaşmaz bir şekilde her sabah saat 07.00’de hastanedeydi. Tüm klinik hekimleriyle birlikte, önce yoğun bakımlar olmak üzere, 70-80 hastanın viziti yapılırdı. Özellikle yoğun bakım ziyaretlerinde hastaların tedavisine yön veren Bayazıt’tı. Önce şef, şef yardımcısı, uzman ve asistanlardan bilgi alır, sonrada hastaların tedavisini planlardı. Bu planlamada zaman zaman benim, belki de vizite katılanların hiçbirinin bilgi haznesinde olmayan önerilerde bulunurdu. Başlangıçta bana “uçuk” gelen bu önerilere anlam veremiyordum. Ancak uluslararası bilimsel periyodik dergileri izlerken fark ettim ki, bu önerilerin hiç birisi bilimsel dayanaktan yoksun değildi. Bayazıt’ın tedavi düzenlemeleri veya ameliyat tekniğiyle ilgili uygulamaları kaynağını güncel uluslararası yayınlardan

nın da yanımda Bayındır Tıp Merkezine geçişine olur verdi. Bu, Bayazıt'ın dünya görüşünün ne kadar geniş ve kişiliğinin bencillikten ne kadar uzak olduğunu bir göstergesiydi.

Bayazıt, çalışma yaşamımda bana yön veren sayılı insanlardan biri olmuş, kuşkusuz çok yetenekli bir cerrahı. Onu düşündüğümde daima iyi hekim olmanın ne demek olduğunu hatırlarım. İyi hekim mesleğinin gereksinimlerini yalnızca teknik anlamda yerine getiren midir? Bir başka deyişle, becerikli bir cerrah olmak, iyi bir hekim olmak için yeterli midir? Bence hekimlik sanatında teknik becerilerin yanında erdemli olmanın da vazgeçilmez bir unsur olduğu muhakkaktır. Hekimin erdemli olması; insanları sevmesi, cesur, adil, dürüst, akılcı olması, daima iyiyi araması ve sorumluluğunu bilmesi olarak tanımlanabilir.

İşte Kemal Bayazıt bu özelliklerin vücut bulduğu hekimlerimizden biridir.

*Prof. Dr. Yaman Zorlutuna

1977 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun oldu. 1997-1983 yılları arasında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs, Kalp ve Damar Cerrahisi AD'de uzmanlık eğitimini tamamladı. 1983 yılında Türkiye Yüksek İhtisas Hastanesi Kalp ve Damar Cerrahisi Kliniğine başasistan olarak atandı. 1991'de Kalp ve Damar Cerrahisi klinik şefi, 1992'de Göğüs, Kalp ve Damar Cerrahisi doçenti ünvanını aldı. 1992'de, o zamanki adıyla Bayındır Tıp Merkezi olan Bayındır Hastanesinin kuruluşuna katıldı. 1995-1999 ve 2004-2017 yılları arasında Bayındır Hastaneleri Tıbbi Direktörü olarak görev yaptı. 2024 yılında Kalp Damar cerrahisi Profesörü ünvanını aldı. Hâlen Bayındır Hastaneleri Kalp ve Damar Cerrahisi Bölüm Başkanı olarak çalışmaktadır.

İLERİ OKUMA

1. Küçükaksu DS, Kalbin Son İmparatoru Dr. Kemal Bayazıt; Bir Kalp Cerrahinin Yaşam Öyküsü, Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2017.

Prof. Dr. Gülaçtı TOPÇU*

Yurda 1967'de dönen Ayhan Ulubelen dönüşünün ilk yıllarında potansiyel sitotoksik/antikanser bileşikler taşıyabilen 100 kadar bitki ekstresinin aktivite çalışmalarını yurt dışıyla ortak sürdürerek bunların içinden oldukça umut vadedenler üzerinde çalışmalarına devam etmiş fakat elde ettiği alkaloidlerin yüksek toksisitesi nedeniyle bu bitkiler üzerinde çalışmalarına devam etmemiştir.

Organik saf bileşiklerin yapılarının belirlenmesinde kullanılan en önemli spektroskopik yöntemlerden biri olan NMR (*Nuclear Magnetic Resonance*) spektroskopisini, Türkiye'deki eczacılık fakültelerinde sadece teorik olarak değil, bu saf bileşiklerin yapılarının belirlenmesinde hangi NMR tekniklerinin (*1D ve 2D-experiments*) kullanılacağını, alınan spektrumların nasıl yorumlanacağını ve özellikle bitkilerden elde edilen yeni bileşiklerin yapılarının belirlenmesinde diğer hangi spektroskopik analizlerin hangi aşamada kullanılacağını ilk öğreten kişidir. Türkiye'de NMR'ın yaygın olarak yapı tayininde kullanılmasına öncü olan birkaç bilim insanından da biridir. Tabii ki Ulubelen yapı tayininde gereken IR, UV, Mass ve X-ray gibi diğer spektroskopik yöntemleri de eczacılık fakülteleri, hatta bazı kimya bölümü öğrencilerine detaylı olarak tanıtmış ve öğretmiştir. Zaten Ulubelen'in en önemli özelliklerden biri, bir konuyu en sade ve herkesin anlayabileceği şekilde, önemli noktalarını vurgulayarak çok akıcı ve güzel bir Türkçe ile anlatmasıdır.

Ben Profesör Ulubelen'i İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesinde okumaya başladığım ilk yıldan itibaren tanıyorum. Hocamız birinci sınıfta Eczacılık Fakültesi öğrencilerine genel kimya (genel organik ve anorganik) dersini verirken herkes sınıfta onu büyük bir dikkatle dinler ve sorularımıza özenle cevap veren zerafeti ve nezaketine hayran olurduk. Nitekim, fakülteyi bitirdikten bir müddet sonra Hocamın yanına giderek akademisyen olmak istediğimi kendisine ilettiğimde hemen yarın yanında çalışmaya başlayabileceğimi söyleyince 1980'den itibaren, önce gönüllü olarak, sonra da doktora öğrencisi olarak kendisiyle uzun yıllar sürecek çalışmalarımıza başlamış oldum.

Hocamızın her yeni madde elde ettiğinde gösterdiği heyecan ve mutluluk, yayınlarının kabulünde duyduğu memnuniyet yıllar geçtikçe hiç azalmadı. Onun işine karşı duyduğu bu tutku biz öğrencilere de geçen bir sevdaya dönüştü. Bizlere daima rol model olan Hocamızın danışmanlığını yaptığı yirmiye yakın doktora öğrencisinden dokuzu akademisyen olmuştur. Ayrıca doktora danışmanı olmadığı hâlde, pek çok genç araştırmacıya kayda değer katkılarda bulunmuş olan, öğrencileriyle ve tüm akademik çevresiyle saygı ve sevgi zincirini kurmayı başaran saygın bir bilim insanı ve tam bir İstanbul hanımefendisiydi.

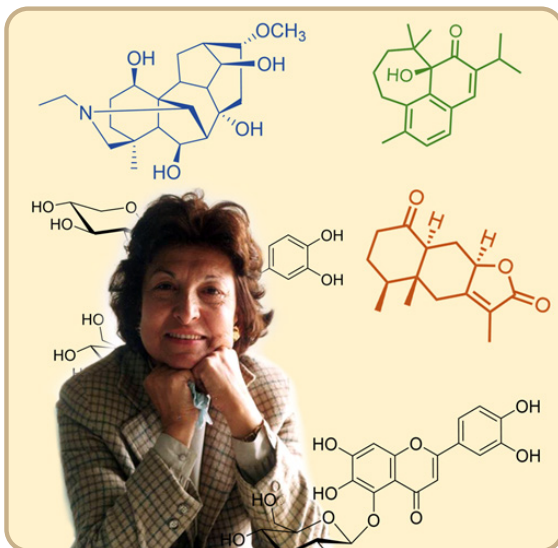

*Prof. Dr. Gülaçtı Topçu

İstanbul Üniversitesi (İÜ) Eczacılık Fakültesinde 1977'de lisans ve 1984'de doktora eğitimini Prof. Dr. Ayhan Ulubelen danışmanlığında tamamladı. Meslek yaşamına 1985'te TÜBİTAK-MAM'da başladı, 1986-1988 yıllarında Chicago Illinois Üniversitesi Eczacılık Fakültesinde doktora sonrası araştırmalar yaptı ve yurda dönerek 1988-1999 yılları arasında TÜBİTAK-MAM'da çalışmalarını sürdürdü. 1989 yılında doçentliğini aldı, 1999'da İÜ Eczacılık Fakültesinde profesör oldu. 2006 yılında İTÜ Fen-Edebiyat Fakültesine atandı ve ilk Doğal Ürünler Kimyası Laboratuvarını kurdu. Bezmialem Vakıf Üniversitesi Eczacılık Fakültesine 2011 yılında kurucu dekan olarak atandı ve hâlen bu görevini sürdürmektedir.

İLERİ OKUMA

1. Topçu G, Gören N, Öksüz S. Special issue in Honour of Professor Ayhan Ulubelen. *Phytochemistry Letters*. 2011; 4(4):389-390.
2. Topçu G. Special Issue Dedicated to the Memory of Professor Ayhan Ulubelen (1931-2020). *Records of Natural Products*. 2021; 15(6):I-II.
3. International Conference on Bioactive Natural Products 2021. <https://l24.im/3MUbK>. Erişim Tarihi: 15.06.2024
4. George B. Kauffman ve Laurie M Kauffman. *The Chemical Intelligencer* (1995-2000). *The Chemical Educator*. 7; 2002.
5. <https://www.youtube.com/watch?v=dZRE15p1qB0>

Prof. Dr. M. Mümtaz MAZICIOĞLU*

Kayseri’de sağlık hizmeti verecek profesyonellerin eğitimi ile sağlık hizmeti sunumunun bir arada yürütüldüğü ilk örnek 1206 yılında Selçuklu hükümdarı Kılıçsolan’ın kızı ve Gıyaseddin Keyhüsrev’in kız kardeşi Gevher Nesibe Hatun adına yaptırılan Gıyasiye (tıp okulu) ve Şifahiye (hastahane) olarak bilinmektedir. Prof. Dr. Ahmet Hulusi Köker öğretim üyesi ve kurucuları arasında yer aldığı Erciyes Üniversitesi akademisyeni olarak günümüzde Gevher Nesibe Gıyasiye ve Şifahanesi konusunda hem araştırma ve incelemeleri hem de bu kapsamda farklı bilim dallarından araştırmacıları bir araya getiren değerli bir bilim ve hizmet adamı olarak değerlendirilebilir.

Hocamız 1931 yılında Kayseri’de dünyaya gelmiş ve 1956 yılında İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun olarak tıp doktoru ünvanını almıştır. Mardin’de Trahom Savaş, Cizre’de Sıtma Savaş ve Kayseri’de Verem Savaş Teşkilatlarında çalışmıştır. Daha sonra 1960 tarihinde Samatya’da kurulan İşçi Sigortaları Kurumu Samatya Hastanesinde iç hastalıkları uzmanı olarak çalışmaya başlamıştır. 1962 yılında Dortmund Bethanien Hastanesinde çalışmaya başlamış, Almanya’da bu çalışma döneminde dâhiliye uzmanı belgesi almıştır. Takip eden yıllarda 1966-1969 arasında Bad Nauheim’da kardiyoloji eğitimi almış, ayrıca kaplıca ve spor hekimliği konularında çalışmalar yürütmüştür.

Prof. Dr. Ahmet Hulusi Köker 1970 yılında ülkemize dönerek Ankara Yüksek İhtisas Hastanesinde Kardiyoloji Bölümünde çalışmaya başlamış, burada kardiyoloji kliniği başaistanlığı görevini yürütürken 1974 yılında doçent ünvanını almıştır. Sonunda hocamız 1978 yılında hayatının kalan çalışma dönemini geçireceği Erciyes Üniversitesinde çalışmaya başlamıştır. Hocamızı Erciyes Üniversitesine davet eden Ankara Yüksek İhtisas Hastanesinden çalışma arkadaşı Prof. Dr. Hüseyin Sipahioğlu olmuştur. Bu davet öncesi Ahmet Hoca’nın niyeti Kayseri’de muayenehane açarak meslek yaşamını sürdürmektir. Hocamız Kayseri henüz Ankara’da çalışırken Erciyes Üniversitesine tayin edildiği haberini Hacettepe Üniversitesi Anatomi Anabilim Dalı hocalarından Prof. Dr. Sıddık Karatay’dan alır. Doğup büyüdüğü şehre dönmek ister bu teklifi ideallerine uygun bulduğunu söyler, Prof. Dr. Sıddık Karatay Ahmet Hoca’ya “*Senin Kayseri’ye tayinin için Sağlık Bakanlığı onayını aldık.*” der.

Erciyes Üniversitesinin kuruluş süreci ise 1968 yılında Prof. Dr. İhsan Doğramacı’nın Ankara Hacettepe Üniversitesi ile bağlantılı Kayseri’de üniversite açma konusunda TBMM’ye başvurusu ile başlamıştır. Bu süreçte Prof. Dr. İhsan Doğramacı’nın Kayseri ziyaretinde üniversite kurulabilecek alanları zamanın belediye başkanı Nuh Mehmet Çalık ile birlikte gözden geçirir. Uygun yer tespiti için saha çalışmalarına birlikte çıkmadan önce belediye başkanı Nuh Mehmet Çalık:

- *“Bak Zeki Hocam, Böyle koltukların yayları vardır, adamı kaldırır ve şişirir...” der.*

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesinin kuruluş serüveninde oldukça önemli bir yer alan Prof. Dr. Ahmet Hulusi Köker doğduğu şehre, ülkesine ve kendi insanlarına ömrü boyunca hizmet etmeyi düstur edinen ve sağlık alanında çok sayıda doktorumuzun yetişmesinde rol alan duayen bir hocamızdır. Allah'tan kalan ömrünü sağlıklı ve huzur içerisinde birikimini yansıtacak yeni eserlerin ortaya çıkarılması beklentimiz içerisinde geçirmesini dileriz.

*Prof. Dr. M. Mümtaz Mazıcıoğlu

1989 Yılında tıp fakültesinden mezun oldu. 1999 yılında aile hekimliği uzmanı oldu ve 1999 yılından beri Erciyes Üniversitesi'nde çalışmaktadır. 2010 yılında aile hekimliği doçenti, 2014 yılında profesör oldu. Türkiye'de aile hekimliği uzmanlığının standardizasyonu, yaygınlaştırılması ve saygınlığının artırılması ile tıp eğitimcilerinin eğitim süreçleri, tıbbi beceri eğitimi ve tıp eğitimi akreditasyon süreçlerinde çalıştı. Antropometrik veriler ile büyüme gelişmenin izlenmesi, beden yağ ve kas kitlesi referans değerleri ile kardiyometabolik hastalıklarda risk belirlenmesi, klinik ilaç çalışmaları ana araştırma alanlarıdır. Halen Türkiye Aile Hekimleri Derneği ile Türkiye Aile Hekimleri yeterlik kurulu üyesidir. Association of General Practice/Family Medicine in South East Europe derneği genel sekreterliğini de 2010 yılından itibaren yürütmektedir.

İLERİ OKUMA

1. Karakaya N, Güneri Ş. “Ot Bitmeyen Topraklar” Belgeseli.
2. Köker A. H, Dahili Bilimler Bölümü Hatırat Defteri.
3. Köker A. H, Tıp Fakültesi Almanakları.

Prof. Dr. İbrahim ULMAN*

Dr. Baha Taneli, henüz ilkokulda iken kazandığı matematik yarışması birinciliği ile fark edilen zekâsı, hekimlik mesleği boyunca ortaya koyduğu istatistik bilgisi, sentez ve analiz becerileri, azmi ve iyi bir disiplin anlayışı ile yöneticilikteki başarıları yanı sıra yaşam yolunda şansını arttıran kazandığı askerî öğrencilik bursu, Norveç hükûmet bursu ve sevgili eşi Prof. Dr. Nevbahar Taneli'nin daima hissettirdiği desteği ile en büyük hobisi olan araştırma ve öğretme hevesini gerçekleştirmiş tam bir mentor olarak tanımlanabilir.

Meslekte olduğu kadar özel yaşamında da onun yol göstericiliğine duyulan güven sonucu, aile içinde yetişen çocukların çoğunun hekimliği ve akademik yaşamı seçmiş olması nedeniyle, birçok konuda “*Bir kere de Baha enişteye soralm.*” denilmesi âdet olmuştur. Baha Taneli’yi duygulandırıp gözlerini yaşartan en önemli konular; örnek Atatürkçülüğü, İzmir Marşı ve ailedeki gençlerin okul ve akademik hayattaki başarıları olmuştur.

Sakin ve sabırlı bir duruşla inandığı doğrulardan bir adım bile geri atmayan kendine özgü bir inadı vardı. Lozan mübadili olan ailesinin geçmişteki nice zorluklara dayanmış olma gücünün beslediği bu inatçı hâli meslek yaşamında da iyi bilinirdi. Yıllar sonra bile azimle savunduğu doğruların eninde sonunda ortaya çıkması karşısında yine sakince başını sallayarak gülümsediği görülürdü. Prof. Dr. Baha Taneli “*Araştırılacak konu asla bitmez.*” sözüyle bilimin devamlı değişen özelliğini her fırsatta öğrencilerine aşıl原因 bir **bilim insanı** olması yanında **zor zamanlarda çözüm yolları yaratan bir yöneticiydi**. Başhekimliği sırasında ekonomik kriz sebebi ile mazot bittiğinde Ankara’da dönemin başbakanı Bülent Ecevit’i arayarak üç günlük mazotları kaldığını; hastaneyi kapatmak zorunda kalacağını bildirerek özel ödenek alıp hastanenin kış şartlarında ısınmasını sağlaması; yine hastane alımlarında açık eksiltme ihale yöntemi kullanarak gerçekçi rekabet ortamını sağlaması; mezuniyet töreninde öğrencilere ilk kez giyecekleri cübbeleri (biniş) yaptırmak için depodaki Kıbrıs Savaşı sırasındaki karartma zamanından kalan siyah perdeliklerle bordo saten yorgan kumaşından hastane terzisine biniş diktirtmesi onun **so-run çözüme yeteneğinin** ne kadar sınırsız olduğunu bize göstermektedir.

Disiplinli Olmak ve Hak Yememek

Yöneticilik dönemlerinde bile Çocuk Kliniğinin içinde, servis vizitlerini, araştırma toplantılarını, her gün bizzat yazdığı radyoloji raporlarını aksatmamış; yöneticiliğin, doktor olarak rutini bozmaması

Ömrü Boyunca Araştırmacı Bir Yazar Olmak

Emeklilik öncesi araştırma yazıları ve kitaplarına ek olarak emeklilik sonrası yazdığı *Balkanlarda Bıraktığımız Hastaneler, Türk Toplumunu Yaşlı Bakımevlerini Neden Kabullenemiyor, Türkiye’de Pediatri Eğitimi ve Uzmanlık, Bilinmeze Doğru Dramadan İzmir’e, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Kliniğinin Kuruluşu ve Gelişimi 1957-2012, Balkanlarda Müslüman Topluma Yönelik Mezalim ve Bezdirme Hareketleri Sonucu Göçler, İzmir Atatürk Lisesi Tarihçesi, Yaşlılıkta Bakım ve Beslenme* kitapları sayılabilir.

Çok İyi Bir Aile Babası

Önce tıp fakültesinde hocam oldu, sonra Prof. Dr. Cevval Ulman ile evlenince kayınbabam. Benim de birçok öğrencisi gibi 1991’de ABD’de, Pittsburgh’a *research fellow* olarak görevlendirme ile gitmemi destekledi. Çalışma disiplini, çalışma ekibi içinde büyük önem verdiği adil yaklaşımı, inanılmaz azmi, olumsuz sonuçlar sonrasında hiçbir zaman moralini bozmayıp tekrar hevesle çalışmaya başlama iradesi, her zaman her olaya olumlu yaklaşımı ve müthiş deneyimi akademik hayatımda bana daima örnek olmuştur, yol göstermiştir.

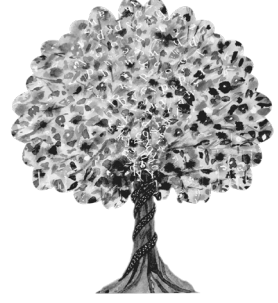
Hocaların hocası Prof. Dr. Baha Taneli, 20 Eylül 2023 tarihinde yıllarca çalıştığı hastanede özenle bakıldığı bilincinde olarak, Ege Üniversitesi İç Hastalıkları Geriatri biriminde kendi yetiştirdiği doktorların bakımındayken 92 yaşında hayata gözlerini yumdu. Ruhu şad olsun.

» *Yazar Prof. Dr. İbrahim Ulman’ın Biyografisine “Anılarla İhsan Numanoğlu” bölümünde ulaşılabilir

İLERİ OKUMA

1. <https://l24.im/oYvZ>

Ankara Tıp Çocuk Cerrahisi Kurucularından

Dr. Hatice Semrin Timlioğlu İPER*

Prof. Dr. Bülent Ergun Timlioğlu tüm yaşamı cerrahiye adanmış bir akademisyen ve bilim adamı olduğu kadar bir şair, fotoğrafçı ve ressamdı. Tıp öğrencisi iken baba evinin üst katına bir çatı katı yapacak kadar usta, şiirleri basılacak kadar güçlü bir şairdi. Ama tıp eğitiminden sonra sanatla ilgisi tamamen resme dönmüştü. Hayatı boyunca şiir ve fotoğraf ile ilgilendi ama en büyük tutkusu cerrahi idi. Uzman olduğu 1962 yılı 2. Dünya Savaşı ve 1960 darbesi sonrası ekonomik ve sosyal sıkıntıların olduğu tüm bilimsel çalışmaların zorluklarla yürütülebildiği zamanlardı. Üniversite mesleki gelişimlerini desteklemek için uzman hekimlerin yurt dışında çalışmalar yapmalarını destekliyordu. Almanya teknik ve tıp disiplini olarak gelişmiş olsa da savaş sonrası hekim açığı nedeni ile yabancı hekimleri memnuniyetle kabul ediyordu. Bülent Timlioğlu o yılları şöyle anlatıyor:

“Almanya’ya ilk gittiğimde beni büyük bir ilgi ile karşıladılar. Henüz savaşın tüm etkilerinden kurtulamamış olan ülkede ciddi anlamda hekim sıkıntısı çekiliyordu ve gelenler büyük bir ilgi ile karşılanıyordu. Aynı zamanda sıkı bir inceleme altına alınıyorlardı. Kıyafetlerimizden yemek yeme şeklimize kadar her şey inceleniyordu. Tüm yemeklerin klinik yemekhanesinde yenmesi geleneği vardı ve sabah kahvaltuları mutlaka klinik yemekhanesinde yapılırdı. Bu yeni gelenlerin tanıştırılmasına da yardımcı oluyordu. Bir Türk hekimini olarak ülkemini adını yüceltmek azmindeydim. İlk kahvaltıda etrafta ve davranışları inceledim. Dikkatimi çeken her şeyi çatal bıçakla yemeleri idi yumurtaları bile kırmadan bıçakla keserek kabuklarından ayırıyorlardı. Ben de aynı yöntemi kullandım. Beni izlediklerini Şefin bana “Siz de aynen bizim gibisiniz aynı şekilde giyiniyorsunuz aynı şekilde yemek yiyorsunuz, Türkler elleri ile yerler diye duymuştum.” demesinden anladım. Ben de “Bu Batılıların cehaletinden kaynaklanıyor; bizi ve kültürümüzü tanımıyorsunuz.” diye cevap verdim.”

Bülent Timlioğlu, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi İkinci Cerrahi Kliniğine asistan olarak girdiğinde klinik Prof. Dr. Melchior’un kuruluş ve işleyiş prensiplerini ve Alman disiplini sürdüren bir geleneğe sahipti. Uzmanlık sonrasında Almanyada görevlendirildiğinde bu eğitimin ortama uyum sağlamasına çok büyük katkıları olduğunu ve sahip oldukları beceri ve disiplinin Almanları şaşırttığını söyleyecekti.

“Hastanede benimle aynı zamanda çalışan İtalyan doktorlardan çok daha iyi uyum sağlıyordum. Almanlar ile hasta takiplerindeki yöntem ve sıklıklarımız, kontrol ettiğimiz parametreler ve genel cerrahi yaklaşımımız neredeyse bizim tıp fakültesindeki klinikle bire bir aynı idi ama hemşirelik hizmetleri çok farklıydı. Hekimlere bazı konularda daha fazla iş düşüyordu buna karşın hemşirelik takipleri son derece disiplinli, dakik ve titizdi. İlk gün vizitte hemşire bana eşlik ederken hastanın IV tedavisini hazırladı ve bana uzattı anladım ki bizim sistemimizden farklı olarak IV tedaviyi hekim yapıyor.”

1979 yılında ben ikinci sınıfta idim ve bir gün benim embriyoloji ders notlarımı ve konuları gördü. “Sadece bunları mı görüyorsunuz?” diye sordu onaylamam üzerine bir an durup “Çocuklara haksızlık yapmışım.” dedi ve o günden sonra sınavlarda hiç embriyoloji sordüğünü duymadık.

Prof. Dr. Bülent Ergun Timlioğlu esprili kişiliği ile de bilinen bir akademisyendi. Hangi hastalıktan söz edilirse edilsin “*Bir açıp bakalım.*” sözü onunla özdeşleşmişti. Girdiği sınav jürilerinde de akademik toplantılarda da daima güler yüzü ve esprileri ile anılırdı. Prof. Dr. Zafer Öner yıllar sonra doçentlik sınavına girerken Prof. Dr. Bülent Timlioğlu’nun yedek jüri üyesi olduğunu ve kendisinin ondan çekindiği için asillerin gelmesini ümit ettiğini söylemiştir. Sınavdan başarı ile çıktığında hâlen dışarıda sohbet eden Prof. Dr. Bülent Timlioğlu’nun onu gülererek kutladığını ve sınav öncesi düşüncelerini anlamışçasına “*Şanslı adamsın sayemde geçtin.*” diye espri yaptığını keyifle anlatmıştır.

- 978-1980 yıllarında kısa süreli bir muayenehane deneyimi olmasına karşın tam gün yasaının kabul edilmesinden sonra muayenehanesini kapatıp aslında her zaman olmak istediği yer olan üniversite kliniğine dönmüştür. Ancak 1980 darbesi ve sonrasında YÖK ile ilgili düzenlemelerin Prof. Dr. Bülent Timlioğlu için daha fazla ve üzücü sonuçları olmuştur. YÖK’ün kuruluşu ile üniversitelerde yapılanmalar değiştirilmiş ve çocuk cerrahisi olarak çalışabilmesi için başka şehirde rotasyon şartı veya genel cerrah olarak yola devam etmesi seçenekleri sunulmuştur. Diğer şehirlerde kurulmakta olan yeni tıp fakülteleri için öğretim üyesi rotasyonu şartını kabul etmeyince yıllarca büyük emek verdiği, AÜ’de yayımlanan 2 cerrahi kitabında da bölüm yazarı olduğu, kliniğini kurmak için çabaladığı, yurt dışından ekipmanlarını taşıdığı çocuk cerrahisi ve Cebeci kampüsünden ayrılarak İbni Sina Hastanesinde Genel Cerrahi Kliniğine geçmiştir. 1987 yılında KML teşhisi konmuş ama o ısrarla çalışmalarını sürdürmüş ve kliniğinden ayrılmaya yanaşmamıştır. Bülent Ergun Timlioğlu 1951 ve 1989 yılları arasında kısa aralıklara rağmen tüm yaşamını Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi ve özellikle İkinci Cerrahi Kliniğinde geçirmiş ve binlerce öğrenci ve uzman yetiştirdiği hastanede 13.10.1989 tarihinde vefat etmiştir.

* Uzm. Dr. Hatice Semrin
Timlioğlu İper

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinden 1983’te mezun oldu. 1990’da göz hastalıkları uzmanlığını aldı. 1994’te “Felix Perez” ile refraktif cerrahi (Unidat ophthalmologica) ve Johan De Lange ile ön segment cerrahisi ve refraktif cerrahi çalıştı. 2000-2005 yıllarında Haydarpaşa Numune EAH’sinde göz hastalıkları uzmanı olarak çalıştı ve kornea bankası müdürlüğü eğitimi aldı. 2007-2013’te Göztepe EAH’de göz hastalıkları uzmanı ve başhekim yardımcısı ve 2013-2017 Haydarpaşa EAH’de göz hastalıkları uzmanı ve kalite direktörü olarak çalıştı. 2017’de İstanbul Okan Üniversitesine geçti. 2019-2023 yıllarında AÜTF Göz Kliniğinde görme, yapay görme ve az görme rehabilitasyonu doktorasını tamamladı. Hâlen Okan Üniversitesinde ve özel bir göz merkezinde çalışmaktadır. Göz hastalıkları, az görme rehabilitasyonu, sağlık yönetimi ve sağlık eğitimi ile ilgili makaleleri ve kitapları vardır.

İLERİ OKUMA

1. Baskan S. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Genel Cerrahi Anabilim Dalı’nın Tarihçesi, Ulusal Cerrahi Dergisi 22, 1: 37-47, 2006.
2. Ülker, M. Benim Hayatım. Türkiye Trafik Kazaları Yardım Vakfı, Ankara, 1978.
3. Baskan S. Bir Ulu Çınarın Gövdesinden Yetişenler Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 2004.
4. Ege R. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi 50. Yılı, Ankara Üniversitesi Yayınevi, Ankara 1996.
5. Yılmaz S. Yok Sayılan Bir Bölüm: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi İkinci Cerrahi Kliniği. *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*, 24(2), 395-427, 2023.
6. Timlioğlu B. Pediatrik Cerrahi Ders Kitabı, AÜ Tıp Fakültesi yayını, No.: 318-769, AÜ Basımevi Ankara, 1975.

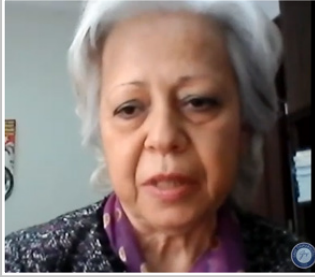
Eczacılık Mesleğinin Unutulmaz Hocası

Prof. Dr. Bilge ŞENER*
Prof. Dr. Semra KURUCU**

Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesinin unutulması mümkün olmayan duayen hocalarından Prof. Dr. Mekin Tanker'in öğrencisi ve sonra da akademisyen olarak hocamızı yakından tanımış ve örnek aldığımız şanslı kişilerdeniz. İlk kez hocayı fakülteye kayıt yaptırdığımız zaman fakülte dekanı olarak tanıdık. Üçüncü sınıf öğrencisi iken farmakognozi dersimizin hocası olarak vizyonu, ders anlatımı sırasındaki düzen, kara tahtayı kullanması, ses tonu, sınıfa olan hâkimiyeti, mimikleri ve konuyu anlatış biçimiyle tüm sınıfın dikkatinin kendi üzerinde odaklanmasını başaran, öğrencilerine not alma imkânını sağlayan bir akademisyen ve hoca olarak bizlere çalışma azmini vermiştir. Mekin Hocamızın derslerde öğrencileri uyardığını hatırlamıyoruz.

Hocamız bilimsel yönden çok güçlü olduğu kadar çok sevecen, kültürlü, nazik yaklaşımı ile sadece akademisyenlerin değil, öğrencilikten sonra meslektaşlarımızın da çok sevdiği ve irtibatlarını devam ettirdiği ender bir hocaydı. Gerek akademik kadroya gerekse idari çalışanlarına ve öğrencilerine karşı her zaman nazik olmuş ve hocanın yüksek sesle konuştuğunu duyan hiç kimse olmamıştır. Mekin Hocamız eczacılık mesleğine tutkundur; sabah erken fakülteye gelir ve hemen meslek sembolümüz beyaz önlüğünü giyerek çalışma gününe başlardı. Çalışma saatlerine gösterilen özen ve beyaz önlük alışkanlığını bizler de edinmiş olduk. Zaman zaman asistanlarını evinde eşi Prof. Dr. Nevin Tanker ile birlikte ağırlar ve yaz aylarında Datça'daki yazlık evine davet ederdi. Mekin Hocamız mutfakta da çok başarılı idi. Fransız usulü yaptığı yemekler; özellikle soğan çorbası ve enginar yemeği unutulmazlar arasındadır. "Tanker"ler olarak düzenledikleri bilimsel geziler, piknikler ile hem bitki tanıma dağarcığımızı geliştirmiş hem de çalışma arkadaşları arasında yakın bağlar kurulmasını hedeflemişlerdir.

Kuruluş yıllarında görev aldığı AÜ Eczacılık Fakültesinde farmakognozi dışında tüm branşların gelişmesi için gayret göstermiş ve diğer birçok kürsüde görevli asistanların pek çoğunun da doktora çalışmalarında yöneticilik yapmıştır. Böylece AÜ Eczacılık Fakültesinin eczacı öğretim üyelerinin ders verdiği bir fakülte haline gelmesini sağlamıştır. Hocamızın bu derin vizyonu akademik yaşamının ilk yıllarında mesai saatleri dışında (o dönemdeki yasalara göre öğretim elemanlarının haftada 10 saati geçmemek üzere fakülte dışında çalışmaları mümkün olduğundan) yarı zamanlı çalışmaya başlama kararı alması ile de ilişkilendirilebilir. O yıllarda ülkemizde müstahzar yapan ilaç fabrikaları iyi olmayan koşullarda, uygun olmayan mekanlarda üretim yapmaktaydı. Yabancı sermaye teşviklerinin başlama-

* Prof. Dr. Bilge Şener

1974 yılında Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesinden birincilikle mezun oldu. 1977 yılında aynı fakültede TÜBİTAK bursu ile farmakognozi alanında doktor ünvanını aldı. 1981 yılında doçent ve 1987 yılında profesör oldu. The Pennsylvania State University Department of Chemistry'de doğal madde kimyası üzerinde araştırmalar yaptı. Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Farmakognozi AD Başkanlığı, GÜ Sağlık Bilimleri Enstitü Müdür Yardımcılığı ve GÜ Eczacılık Fakültesi Dekanlığı, Avrupa Farmakopesi Türkiye Delegasyonu, Sağlık Bakanlığı Bilimsel Danışma Komisyonları üyeliği ve GÜ senatosunda görev yaptı. 2020 yılında emekli oldu. Hâlen International Center for Chemical and Biological Sciences-University of Karachi'de doktora programına katkı sağlamaktadır.

**Prof. Dr. Semra Kurucu

1974 yılında Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'nden ikincilikle mezun oldu. 1979 yılında aynı fakültede Farmasötik Botanik kürsüsünde doktor ünvanını aldı. Farmakognozi alanında 1986 da doçent, 1992 de profesör oldu. Univ. of London Chelsea College Pharmacognosy Research Laboratory de Echinops L. alkaloidleri alanında araştırmalar yaptı. Fakülte ve Yönetim kurulları üyesi, dekan yardımcısı ve Ankara Ü. Rektörlüğü Dış İlişkiler Koordinatörü olarak idari görevlerini tamamladı ve 2005 yılında kendi isteği ile emekli oldu. 2020 yılından beri Başkent Ü. Eczacılık Fak. Farmakognozi AD başkanı olarak görev yapmaktadır.

İLERİ OKUMA

1. Şener B, Kurucu S. "Eczacılıkta Unutulmayacak Hizmet ve Anıları ile Prof. Dr. Mekin Tanker", Türk Eczacılar Birliği Yayınları, Özyurt Matbaacılık, Ankara, 2022.

Dokuz Eylül Pediatri Öncüsü

Prof. Dr. Salih KAVUKÇU*

Hocamı ilk kez 1984 yılında pediatri ihtisasına giriş için yapılan sınavlarda görmüştüm. Hekimlik ve öğretmenlik asaletini taşıyan, doğru yanıtlarda memnuniyetini “üniversite hocası”na yakışır şekilde hissettiren, çocuk hekimliğinin sevecenliğini taşıyan bir hanımefendi idi. Servis ve poliklinik vizitlerinde, dergi saatlerinde, olgu sunumlarında bilgisini ve becerisini asistandan saklamayan, eğitime çok önem veren hocamızın en önemli öğretisi, “Okuduklarınızı meslektaşlarımıza, arkadaşlarımıza, öğrencilere anlatırsanız unutmazsınız.” idi. Okuduklarını hep bize aktardı, saklamadı. Bizim için unutulmaz oldu.

Asistanlığımın ilk yıllarında hocanın öğrencilere anlattığı derslerini dinlerdim. Bir derste sınıfın en arkasında oturarak dersi dinlerken, öğrenciler sürekli not tutuyorlardı. Ben not tutmadan sadece dinliyordum. Hoca ileri derecede miyop olduğu için, beni fark edemedi; “Sen dersi neden not almıyorsun?” şeklinde uzaktan bana seslendi. Arka sıralara, bana doğru yaklaştığında beni ayırt edebildi ve “Bizim Salih Bey’i uzaktan ayırt edemedim.” diyerek görme kusurundan dolayı üzülmediğini ifade etti. Gerçekten sürekli okuyarak hedefine ulaşan bir insan için görme kusurunun ileri derecede olması, harcadığı bireysel gayretin çok yüksek olduğunu ortaya koyuyordu. Asistanlığımın son yıllarında yurt dışında geçirdiği operasyon ile Hocam görme konforunu mükemmel bir şekilde elde etmişti ve yeniden doğduğunu söylerdi. Bir gün vizitten sonra, bana yüz mimiklerimin vizit sırasında değiştiğini, ikna olmadığım bir nokta olup olmadığını sormuştu. Nevbahar Hoca, asistanın yüz mimiklerini takip ederek verdiği eğitimin verimliliğini kontrol edebilecek hassasiyette idi. Başka bir gün vizitte son sınıf tıp fakültesi öğrencisi hasta sunarken, Türkçede karşılığı olan İngilizce deyimleri sık sık kullanınca hocamın haklılığına inandığım çok güzel bir uyarısı olmuştu. “Türkçe konuşurken konuşma arasında Türkçesi olan kelimeleri İngilizce ifade etmek, konuşanın yabancı dil konusundaki zafiyetinin belirtisidir.” demişti.

Pediatri asistanının kulağına küpe olabilecek, hekimliği sırasında “hikmet” sahibi olmasını sağlayacak pratik bilgileri vizitlerde sık sık dile getirmesi, hocanın en önemli özelliklerindendi.

“Morarmış ve nefes darlığı olan bir çocuk, anne kucağında başını annenin omuzuna yaslayarak susuyorsa bu onun için ortopedi pozisyonu olabilir.”

“Kirpikleri uzun olan çocuklarda, kronik hastalık, örneğin tüberküloz arayın. Kirpik, çocuğun zayıflığı nedeni ile göreceli olarak uzun görünebilir.”

“Aspirin içen çocuk kulaklarını tıkamak istiyorsa çocukta tinnitus düşünün.”

interaktif olarak yürütürken sorduğum soruları çok güzel yanıtlayan bir öğrenciye adını ve soyadını sordum. Bu öğrencinin adı ve soyadı Hilmi Can Ulman idi. Soyadı nedeni ile Hocamın kızı tıbbi biyokimya profesörü Cevval Ulman'ın oğlu olup olmadığını sorduğumda, “evet” yanıtını aldım. Çok heyecanlanmıştım. Hocamın torununa ondan öğrendiklerimi anlatmaya çalışan bir “hoca” konumunda idim. Amfiye dönerek, “*Beni 30 yıl önce bu üniversiteye alan Hocamın torununa ders anlatıyorum.*” ifadesini kullandım. Hocamı rahmet, minnet ve hürmet ile anıyorum.

* Prof. Dr. Salih Kavukçu

1982'de Ege Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun oldu. Pediatri uzmanlık eğitimini Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesinde 1989'da tamamladı. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Nefroloji-Romatoloji Ünitesinde 1991-1992 yıllarında çalıştı. Daha sonra DEÜ Tıp Fakültesi Pediatri AD'de yardımcı doçent olarak çalışmaya başladı. 1993'te doçent, 1997'de çocuk nefroloji uzmanı, 1999'da profesör, 2011'de çocuk romatoloji uzmanı unvanı aldı. 1995-2000 yıllarında DEÜ Hemodiyaliz ve Transplantasyon Enstitüsü Müdür Yardımcısı olarak görev yaptı. Aynı üniversitede 1998'de kurulan Çocuk Nefroloji BD'nin başkanlığını 2016'ya dek sürdürdü. Uluslararası dergilerde yayımlanmış 200'ü aşkın yayında katkısı vardır. “Olgu Örnekleri ile Çocuk Hastalıkları 2005” ve “Olgu Örnekleri ile Tanıdan Tedaviye Çocuk Hastalıkları 2017” adlı kitabının editörüdür.

İLERİ OKUMA

1. Erdem N, Kavukcu S. Bir Köy Taramasında Fenilketonüri Görülme Sıklığı. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi. 1987;2(1):26-34
2. Taneli N, Ben Artık Bir Tıp Öğrencisiyim, İzmir 2005.
3. Taneli N, Düşünceler Yaşam Felsefem Antik Çağ Filozofları ve Felsefeleri, İzmir, 2013.

ÖSYM Denince Akla “O” Gelir

Prof. Dr. Şükriye AYTER*

Bizler Altan Hoca ile Hacettepe de eğitime başladığımız ilk yıllarda (1964-1965 ders yılı) tanışmıştık. Derslerimize girmeye başladığında onun diğer hocalarımızdan çok farklı olduğunu anladık. ABD’den yeni dönmüş, orada bilimin ne şekilde geliştiğini görmüş ve kuruluş aşamasında olan Hacettepe Tıp Fakültesinin de bu gelişimi yakalaması için çok çaba göstermiştir. Hocamız, heyecanlı bir şekilde ders anlatıyor, vücut dilini de çok etkili bir şekilde kullanarak bu heyecanı bizlere de aktarmaya çalışıyordu. ABD’de J. D. Watson ve F. Crick kalıtım materyali DNA’nın çift zincirli sarmal yapısını 1953’te keşfetmişler ve daha sonra Nobel Ödülü almışlardı. Çalışmalar DNA’da saklı olan genetik materyalin kendini nasıl kopyaladığı, bu bilgiyi nasıl hücre çekirdeğinden hücre sitoplazmasına aktardığı ve bu sırada işe karışan mRNA, tRNA gibi aracı moleküllerin yapı ve işleyişini çözmek yönünde devam ediyordu. Ancak bizim hâlâ bu gelişmelerden hiç haberimiz yoktu, güncel bilimsel çalışmaları duyuran dergiler bile yayın tarihinden aylarca sonra kütüphanelerimize ulaşıyordu. Dolayısı ile bu çalışmaların yapıldığını birinci ağızdan duymak bizim için de çok heyecan verici olmuştu. Altan Hoca, Watson ve Crick’in yazdığı *Molecular Biology of the genes* adlı kitabı Türkçeye çevirerek (*Gen ve Moleküler Biyolojisi*, 1965) bu bilgilerin ülkemizde yayılmasına aracı olmuştur.

Moleküler biyolojinin ülkemizde fark edilmesi için çok çaba harcamış ve Hacettepe Üniversitesi Fen ve Mühendislik Fakültesinde lisans düzeyinde eğitim yapacak olan Modern Biyoloji Bölümünün kurulması ile moleküler biyolojinin tıp eğitimi ve sağlık alanına girmesinde ilk adım atılmıştır. Altan Günalp Hoca’nın öz geçmişine bakıldığında bu girişimlerde bulunmasının ne kadar haklı sebepleri olduğu görülmektedir. Ayrıca vakit kaybetmeden moleküler biyolojik çalışmalarının tıp konuları ile entegre edilmesi konusundaki çabaları bugün gelinen noktada daha iyi anlaşılmaktadır. Altan Hoca, 1962 yılı sonunda Üniversite tarafından Rockefeller bursu ile viroloji ve moleküler Biyoloji konularında öğrenim ve araştırma yapmak üzere ABD Harvard Üniversitesi Tıp Fakültesine araştırma uzmanı olarak gönderildiğinde burada Nobel Ödülü sahibi John F. Enders’in laboratuvarında kızamıkçık ve kanser virüsleri üzerinde araştırma yapmış ve bu çalışmalarını yayımlanmıştır. Daha sonra Altan Günalp tekrar Harvard Tıp Fakültesinde Bakteriyoloji ve İmmünoloji Departmanında nükleik asit biyokimyası ve ribozom biyosentezi ile antibiyotiklerin bu hücre fonksiyonları üzerindeki etkileri konusunda araştırma ve yayın faaliyetlerinde bulunmuştur. Bu dönemde (1962-1965 yılları arasında) Hacettepe Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Enstitüsü tarafından asistan ve genç öğretim üyeleri bilgi ve becerilerini geliştirmek üzere kendilerine burslar bulunarak yurt dışına gönderilmiştir. Bu kıymetli hocalarımız arasında Altan

İLERİ OKUMA

1. Günalp A. Müzik Eğitiminde Devletin Görev ve Sorumluluğu. Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi 1. Ulusal Sanat Sempozyumu, Beytepe Ankara 17-19 Nisan 1987.
2. <https://l24.im/z3gkSo0>
3. <https://l24.im/byWhuo>
4. <https://l24.im/MNITDqY>

Hacettepe Ergen Sağlığı Kurucularından

Prof. Dr. Orhan DERMAN*

Erol Kınık Hoca ile ilk tanışıklığımız bir telefon görüşmesi ile başlamıştı. Kibarlığı, zarıflığı ve hiç alışık olmadığımız incelikte bir konuşma üslubu hiç unutulmayacak nitelikte bir yaklaşımdı. Hele tam bir Beyoğlu beyefendisinin İstanbul Türkçesi ile konuşması kulaklarımdan hiç gitmemişti. Sonuçta biraz merak, biraz da sabırsızlıkla Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Adolesan (Ergen) Sağlığı Bilim Dalına geldiğimde benim üzerimde o kadar olumlu etki bırakan hocamı görünce düşüncemde canlandırdığım hocamın daha ne kadar zengin bir kişiliğe sahip olduğunu yakından tanıma imkânına sahip oldum.

Hocanın etrafı ile sınırlı ve seviyeli ilişkisinin niye böyle olduğu sorusunu çevremdekilerini tanıdıkça daha çok anladım. Hocam gayet uygunsuz istek ve davranışlara ne kadar olgunlukla cevap veriyordu. Bazen kendi kendime hocam niye bu davranışlara bu kadar nazik cevap veriyor diye düşünmedim de değil. Çünkü Osmanlı Türkçesinde söylendiği gibi “Aslı da nesli de Hu.” idi. O kendini üzmeye gelene ayna tutuyordu ama karşıdaki ile aynı dünyanın insanı değildi. O seviyeye inemezdi o şekilde bir üslubu kullanamazdı. Hocam bir vali oğlu idi gayet entelektüel bir aile ortamında edep ve erdemle büyütülmüştü. Babası Kayseri, Malatya, Eskişehir ve Adana valilikleri yapmış olan Ahmet Kınık idi.

Hocam babası ile olan bir anısında onun her zaman babasının güzel dolmakalem ve tükenmez kalemlerine hayran olduğunu o evde yokken en büyük merakının onlarla yazmak olduğunu söylemişti. Bu özlemin, hocam emekli olup bizleri ziyarete gelip mutlu ettiğinde ona kongreden getirdiğim kalemleri verdiğimde ki mutluluğunu hiç unutamam. O kalemleri yazarak denemesi ceketini boyanmasın diye aldığım kalem kılıfı içerisine onları sıra ile koyup masasında seyretmesi ta çocuklukta gelen bir özlemin hiç bitmediğinin bir kanıtı idi.

Erol Kınık Hoca karıncayı bile inceltmemek için çok özen gösterirdi. Bizler hoca niye kızıyor diye hep merak ederdik onun kızdığı ve öfkelenildiği bir anı bekler dururduk. Bu kadar bekleyiş sonunda kızdığına tepkisinin ne olacağı hakkında iddialar yürütmemize sebep olurdu. Evet bir gün bulduk hepimizin ortak kızdığı bir ortam da hocam bir iki kez “*Olur mu böyle matrak şey?*” diyerek tepkisini ortaya koydu tamam dedik hoca kızdı. İnsanın ağzında bir gün olsun kötü bir sözcük çıkmaz mı çıkmadı çıkartamadık. Hocam bizim rol modelimizdi bizlerde şimdi onun yolunda gitmeye çalışıyoruz onun kadar olamasak da çabalıyoruz.

Erol Hocam ile baba oğul gibiydik. Sabahleyin hastaları görmeye başlamadan önce biraz sohbet bizlerin en büyük motivasyonumuz olurdu. Hocam çok sevdiği arkadaş grubu ile öğle yemeğine gider

Hayatımızdan bir Erol Kınık Hoca geçti. Bize adolesanı sevdiren, insana insan gibi davranmasını öğreten mütevazı, sınırları alınmış gibi davranan, bize yapılmış olumsuz bir tavır bizden bile daha yoğun hissedilen, melek gibi kalbi olan bu yüce insanın izinden ergen sağlığını en iyiye en ileriye götürmeye çalışıyoruz.

“Zekânın fazlası akıldan götürür.” O. Derman

* Prof. Dr. Orhan Derman

1987'de İÜ Cerrahpaşa Tıp Fakültesinden mezun oldu. Dicle Üniversitesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD'dan 1999'da uzmanlığını aldı. HÜ Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ergen Sağlığı Bilim Dalında 1999'dan beri öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. 2003-2004 yıllarında Pittsburgh Pennsylvania Adolesan Fellowship olarak çalıştı, 2010 yılında "Harvard School of Public Health"-de öğretim gördü. 2000'de yardımcı doçent, 2006'da doçent ve 2010'da profesör oldu. 2012 yılında HÜ öğrenci odaklı Psikolojik Danışma Birimini kurdu. HÜ Sosyoloji Bilim Dalında yüksek lisans ve doktora yaptı. Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Felsefe Bilim Dalında ve Tarih Bilim Dalında lisans eğitimi aldı. Ders kitapları dışında Evlad-ı Fatihan'ın Torunları Makedonya'daki Türkler, Hastane Acillerinde Resmi ve Gayriresmi Yapısal Uyuşmazlığın Hasta ve Personel Tatmini Üzerine Etkisi, Ötekileşme Üzerine Kurulan Kimlikler ve Olgularla Çocuk Hukukuna Yaklaşım, Pamfilya'nın Yeniden Doğuşu, Türkiye'nin Jeopolitik Sorunlarına Çözümler adlı kitapları bulunmaktadır.

İLERİ OKUMA

1. <https://l24.im/tqDi5Rp>

Pediatrinin Halk Sağlığı Uygulamalarında Bir Öncü

Prof. Dr. Levent AKIN*

1981 yılında mezun olduktan sonra Hacettepe Tıp Fakültesi Toplum Hekimliğine asistan olarak başvurmuştum. Yazılı sınav sonrası yapılan mülakat jürisinde sevgili hocam Prof. Münevver Bertan da vardı. Bana teorik sorular yerine analitik çözüm gerektiren sorular yöneltmişti. Bazı yanıtlarım belki de eksikti, ama güler yüzlü ve teşvik edici ifadelerle motivasyonumun düşmesini engellemiştir. Çok büyük saygı duyduğum Prof. Dr. Nusret Fişek'in de bulunduğu jürinin mülakatından çıktıktan sonra Toplum Hekimliği Bölümüne asistan olarak başvurmuş olmanın doğru bir karar olduğu inancı bende pekişmişti. Tıp fakültesinde teorik bilginin sadece beceri ile geliştirilmesinin yanında analitik düşünmenin önemini bir kez daha mülakat sırasında hissetmişim.

Sonuçlar açıklanıp asistan olarak bölüme geldiğimde Münevver Hocam vekâleten Bölüm Başkanlığı yapıyordu. Göreve başladığımı belirtmek için odasına girdiğimde son derece nezaketle ve alçak gönüllü bir şekilde "Çubuk Eğitim ve Araştırma Bölgesi"nde (ÇEAB) başlayacağımı belirtti.

ÇEAB'de rotasyonlarımı ve teorik kurs programını tamamladıktan sonra Ocak 1984 tarihine kadar Münevver Hocamı hiç görmedim. Bu sırada "Suudi Arabistan King Faisal Üniversitesi Girls College of Medicine"da öğretim üyeliği yaptığını öğrenmişim. O zamanlar sağlık ocağı yıllık faaliyet raporları Eğitim ve Araştırma Bölge (EAB) Başkanlığında sağlık ocakları tarafından sunulurdu. Ben de toplum hekimliği asistanı olarak çalıştığım Yenikent Sağlık Ocağına ait yıllık faaliyet raporunu Münevver Hocamın da bulunduğu toplantıda sundum. 1983 yılında bebek ölüm hızı (BÖH) binde 23 idi. O dönemlerde ülkemizde bebek ölüm hızı binde 95, Etimesgut EAB'sinde binde 45-50 civarındaydı. Bu çok düşük sonuç için hocam verilerin kayıtlardan sağlanmasının avantaj ve dezavantajlarını son derece kibar bir şekilde açıkladıktan sonra, bu tip iddialı sonuçları bir kez de kanıta dayalı bir çalışma ile ortaya koymamı önerdi. Akademik düşüncenin tek bir sonuç ile ortaya konulması yerine bu sonucu başka çalışmalarla da desteklenmesi gerektiğini öğrenmemi sağlamıştır. Akademik yaşamımda bu yol gösterici deneyim sayesinde gerek Sağlık Bakanlığında bulunduğum bilimsel kurullarda, gerekse yaptığım araştırmalardan elde ettiğim tüm sonuçlara ihtiyatla yaklaşmamı, yaptığım tüm çalışmaların tasarımı, uygulama, analiz ve raporlama gibi her aşamasını detaylı bir şekilde tekrar tekrar gözden geçirmemi sağlamıştır. Zaman zaman bu tip çalışmalarda elde edilen sonuçlarda hataları yakalayarak daha güvenilir sonuçlara ulaşmışımdır.

1986 yılında mecburi hizmete başladığım Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğünde uzman olarak çalışırken hocam da Sağlık Bakanının danışmanlığını yapıyordu. Bana Ana Çocuk

Bölümümüzde benim de içinde olduğum bir “Sosyal Komite” kurdu ve bu komitenin gerçekten sosyal olarak çalışması için önderlik etti. O dönemlerde bölüm olarak akşam yemekleri, değişik etkinlikler (piknik dâhil), bilimsel toplantılar, emeklilik törenleri gibi pek çok aktivite yapılmıştır.

Hocamın son dönemlerinde sıklıkla ziyaret ederdim ve konuşmalarının bir bölümü İngilizce olmak üzere tüm meslek hayatında gurur duyduğu ve pişmanlıkları konuşurduk. Bu konuşmalar bazen kendisini çok üzerdi ama hep insanız ne yapalım herkes hata yapar derdi ama etkileri konusunda çok üzülürdü. Zaman ilerledikçe bu tür konuşmalardan uzaklaştık, günlük hayat konuşmaları başladı. Hayatını dışarıdan gelen üç kişi ile devam ettiriyordu, “*Zor olmuyor mu hocam?*” dediğimde “*Katlanmak zorunda olduklarımızı kabullenmek gerekir.*” derdi.

* Prof. Dr. Levent Akın

1981 yılında Erciyes Tıp Fakültesinden mezun oldu. 1984 yılında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinde halk sağlığı uzmanı oldu. 1987-89 yılları arasında Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdür Yardımcısı olarak görev yaptı. 1989 yılında HÜTF Halk Sağlığı AD’de yardımcı doçent olarak göreve aldı, 1992 yılında doçent, 2006 yılında profesör unvanlarını aldı. 1996 yılında HÜTF Mikrobiyoloji AD’de bilim uzmanlığını tamamladı. Sağlık Bakanlığında Bağışıklama Danışma Kurulu, Grip Bilim Kurulu, COVID-19 Bilim Kurulunda üyelik ve Saha Epidemiyolojisi Programında danışman olarak görev yaptı. Haziran 2023 tarihinde emekli oldu.

İLERİ OKUMA

1. <https://l24.im/cGAjo>
2. <https://l24.im/c7g9>

Fenilketonüri Taramasında Bir Öncü

Prof. Dr. İmran ÖZALP

Ben, 1934 yılında küçük bir Anadolu yerleşkesi olan Niğde'nin Bor ilçesinde doğdum. Yüzyıllık Türkiye Cumhuriyeti'nden sadece 11 yıl gençtim. O zamanlar farkında değildim ama şanslıyım. Cumhuriyet değerlerine saygılı, eğitime önem veren bir ailem, özellikle annem vardı. Şanslıyım, çünkü 30'lu yılların sonu, 40'lı yılların başında Atatürk Dönemi'nin yetiştirdiği idealist öğretmenlerden kız erkek ayırt etmeyen eğitim kurumlarında eğitim aldım. Şanslıyım, bir Anadolu kasabasında doğup büyüyen genç kızın Adana Kız Lisesinde okuması, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesine kadar erişip eğitim alması, genç Cumhuriyetin sağladığı imkânlarla olmuştur. Bu nedenlerle yaşamım boyunca Ata'ma, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e gönül borcumu ödemeye çalıştım. Yüzüncü yılını kutladığımız Cumhuriyet'in kurucusunu, minnetle anıyorum.

Çok istediğim çocuk hekimliği uzmanlık eğitimine, henüz kuruluşunun ikinci yılında Ankara Üniversitesine bağlı küçük bir çocuk hastanesi olan Hacettepe Çocuk Hastanesinde 1960 yılında başladım. Başlangıçta hastane küçük, ama kurucusu vizyonu çok geniş olan Prof. Dr. İhsan Doğramacı idi. Sürekli büyümekte olan kurumda güncel teşhis ve tedavi olanakları ve güncel bilgilerle eğitim ve hasta hizmeti veriliyordu. Bu kurumda meslek yaşamımda daima yer alan hastalıkların tedavisi kadar hatta daha da önemlisinin onların önlenmesi olduğu prensibi eğitimimizde önemle uygulanıyordu.

Uzmanlık eğitimimi 1964 yılında tamamlayınca, bir süre başasistan olarak görevime devam ettim. O yıllarda ülkemizde ishal ve solunum yolu hastalıkları, ağır beslenme bozuklukları sonucu erken çocukluk döneminde ölüm oranı çok yüksekti. Bugün bu yüksek oran, önce İhsan Doğramacı'nın Hacettepe'de başladığı, daha sonra Prof. Dr. Nusret Fişek'in ülke genelinde yaygınlaştırdığı koruyucu hizmetlerle 1000'de 17'ye kadar düşmüştür. Bunların yanı sıra hastanemize ülkemizin her tarafından çoğunluğunun kalıtsal metabolik hastalıklara bağlı olduğunu düşündüğümüz, erken tanı ve tedavi alamadıkları için ileri derecede mental motor geriliği olan engelli çocuklar getiriliyordu. Bu nedenle bana fırsat verilerek yaptığım ülke dışı eğitimimde önce çocuklarda beslenme konusunda daha sonra kalıtsal metabolik hastalıkların teşhis ve tedavisi alanında eğitim aldım, araştırma ve çalışmalar yaptım.

Bu arada uygun tarihlerde gerekli sınav ve aşamaları yaparak Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinde Öğretim Üyesi olarak görevime devam ettim.

1971 yılında yurda döndüğümde, Hacettepe Çocuk Hastanesinde başta fenilketonüri olmak üzere metabolizmanın kalıtsal bozukluklarının teşhis ve tedavisi için kendisine özgü laboratuvarı da olan bir ünite kurdum. Bu ünite, çalışma arkadaşlarımla birlikte TÜBİTAK tarafından iki yıl süresince

Tarama grubuna katılan moleküler biyologlar ile birlikte, başta fenilketonüri olmak üzere bazı kalıtsal metabolik hastalıkların prenatal tanısı içinde çalışmalar yürüttük, ülkemizde görülen mutasyonları da saptayarak bu alanda dünya literatürüne katkıda bulduk.

Tarama hizmetlerinin yanı sıra, konuda yetkin bilim insanlarının ve diyet uzmanlarının yetiştirilmesine de katkıda bulunulmuş, grup olarak bilim ve hizmet alanımızın tıp fakülteleri pediatri bilim alanları arasına “Metabolizmanın Doğuştan Kalıtsal Hastalıkları Bilim Dalı” olarak eklenmesini sağladık. Bu vesile ile Hacettepe Çocuk Hastanesini kuran ve bize hastalıkları tanımlamak ve tedavi etmek kadar önlenmesinin de önemini eğitimi veren amaçladığım alanda yetişmem için destek veren Sayın Prof. Dr. İhsan Doğramacı'yı saygı ve minnetle anıyorum.

Aktif çalışma hayatımı 2001 yılında bitirerek emekli oldum. Metabolik hastalıkların diyet tedavilerinde eğitim veren, gerektiğinde de maddi destek sağlayan Fenilketonüri Çocukları Koruma Derneği ve Metabolik Hastalıklar Vakfının (METVAK) başkanlığını yürütüyorum. Ben 90'a yaklaşan bu günlerimde, başlangıcını yaptığım akademik ve toplum sağlığı hizmetlerinin binlerce genç hekim arkadaşım tarafından daha da geliştirilerek devam ettirildiğini gururla izliyor, onlarla iftihar ediyorum. 2023 yılı Eczacıbaşı Tıp Onur Ödülü'nün bana verildiğini duyan üniversite eğitimi yapmış bir hastamın iletmiş olduğu aşağıdaki kutlama mesajı, bana yaşantımın boşa geçmediğini düşündürüyor, mutlu oluyorum.

“İmran Hocam, siz beni tanımasanız da ben sizin isminizle büyüyen PKU'lu çocuklardan biriyim. Fenilketonüri doğdum, tarama sayesinde tanı aldım ve diyetimle sağlıklı bir yaşam sürüyorum. Kendim de diyetisyen oldum, uzmanlığımı alarak şu anda Bakırköy'de çocuk metabolizma diyetisyeni olarak çalışmaktayım. Minik metabolizma hastalarımızla diyet yolculuklarını sürdürüyoruz. Yeni taramayla gelen tüm hastalarımızla sizi anarak günlerimiz geçiyor, çalışmalarınız için minnettarız. Benim taranarak sağlıklı bir yaşam kurmamda, sağlık profesyoneli ve doktora yapan bir bilim insanı yolunda olmamda katkınız çok büyük. Sizin sayenizde, isminizi duyarak büyüyen sağlıklı bir çocuk olarak, şimdi metabolizma alanına katkı sağlayabilmek çok değerli. İyi ki varsınız, çok saygılarımla...”

İLERİ OKUMA

1. <https://l24.im/awd9v>
2. <https://l24.im/HUeZ>
3. <https://www.youtube.com/watch?v=qA46dtCiZ5s>

Prof. Dr. Mustafa HACIMUSTAFAOĞLU*

Prof. Dr. İbrahim İldırım, Türkiye’de ve Amerika’da yaptığı tetanos ve yenidoğan tetanosunda intratekal immünglobülin konusunda yaptığı klinik ve deneysel hayvan çalışmalarıyla literatüre adını yazdırmıştır.

Prof. Dr. İbrahim İldırım, Tüberküloz ve BCG aşılı ile de adını duyurmuştur. Daha önce (1992 yılı öncesinde) yenidoğan döneminde yapılan BCG aşılılarının istenmeyen etkilerinin fazla olması nedeniyle aşının güçlü etkinlik ve daha az istenmeyen etki sağlaması nedeniyle 2-3. ayda yapılmasının daha uygun olacağını öne sürmüş ve bunun üzerine ulusal aşı takvimimizde BCG aşısı doğumdan 2. aya çekilmiştir.

Millî Pediatri Kurumunun 1979 yılında İstanbul, Cerrahpaşa’da düzenlediği kongrede, çiçek hastalığının Türkiye ve dünyada görülmemesi ve aşıya bağlı yan etkilerin (nadir de olsa ensefalit gibi) öne çıkarak sorun oluşturmaya başlaması nedeniyle Prof. Dr. İbrahim İldırım konuyu gündeme taşımıştır. İbrahim Hocamızın; “Neden hâlâ çiçek aşısı yapılıyor!” diyerek eleştirmesi üzerine Ankara Hıfzıssıhha Enstitüsü Başkanı ile sorunu nasıl çözüleceği konusunda konuşulmuş, çözüm yolları da araştırılmıştır. Hıfzıssıhha Başkanı, aşının yasal bir zorunluluk olduğunu belirtmiş, bunun için yasa yapılması gerektiğini söylemiştir. Ancak aşı Hıfzıssıhha Enstitüsünde yapıldığı için; “Bir gerekçe ile aşı yapımını durdurursak bu nedenle dağıtımı da olmaz, böylece sorun çözülür ve istediğimiz olur.” şeklinde bir pratik sonuca ulaşılmıştır. Ardından 1980 yılında Dünya Sağlık Örgütünün (DSÖ) kararıyla Türkiye’de de aşı uygulaması kaldırıldı ve çiçek aşısı uygulaması resmen kaldırılmıştır.

Sorunu gördüğünüz anda, başkasına buyurmadan siz çözüme ulaştıracaksınız.

İbrahim Hoca asistan, başasistan ve uzmanların hem hastaya hem servise sahip çıkmalarına çok önem verirdi. Vizit sırasında musluğun damlatması, odanın havalanması, yatak ve çarşafın temiz ve düzenli olması vs. gibi birçok hususların ilk tespit eden doktor tarafından belirlenip hızla özümlemesini isterdi. En kızdığı şeylerden biri de sorunu çözmek yerine sorumluluktan kaçılması, o sorunun birilerine havale edilmesi ve böylece sorunun uzaması olurdu. “Herkes sorun çözmek yerine bir alt kademe buyurursa bu iş çözülmez, herkes de suçu başkalarına atar. Bu nedenle işinizi bizzat siz takip edip siz çözeceksiniz.” derdi.

Kızamık atlanacak bir hastalık değildir.

Çocuk Enfeksiyon yan dal uzmanlığımı yeni aldığım sıralardı. Bir gün odamda ders slaytlarını hazırlarken İbrahim Hocam telefon etti beni odasına çağırdı ve hemen gittim. Odasında döküntülü bir

Prof. Dr. Nilgün Köksal Hocamız Anlatıyor

En iyi iyinin düşmanıdır.

İbrahim Hocam çeşitli konularda çalışma yapmayı öneriyor ben de önerdiği konularda daha önce çalışma yapıldığını ifade edip, hiç yapılmamış, yeni ufuklar açan çalışmalar yapmamız gerektiğini söylüyordum. İbrahim Hoca bana dönüp şöyle dedi, “Kızım tabii ki o çalışmaları da yap, onları yapmak çok kolay değil. Ama bil ki en iyi iyinin düşmanıdır, benim önce benim dediklerimi yap, sonra aklından geçen o çalışmaları da yaparsın.” dedi.

İbrahim Hoca; “Sağlıklı her bebek veya çocuk güzeldir, herkes sever. Ama hasta bir çocuğu; üzeri kusmuklu, ishal nedeniyle altı kakalı, burnu akan, öksüren bir çocuğu da sevebilirsiniz, güzel muayene yapabilirsiniz ve iyi bir çocuk doktoru olabilirsiniz.” derdi.

* Prof. Dr. Mustafa Hacimustafaoğlu

1982’de Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun oldu. İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesinden 1989’da Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları uzmanlığını aldı. Bursa Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesinde 1994’te Çocuk Enfeksiyon yan dal uzmanı, 1995’te doçent, 2000’de profesör oldu. Hâlen Bursa Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesinde Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları Bilim Dalında görev yapmaktadır.

İLERİ OKUMA

1. İldırım İ. Intratechal serotherapy of tetanus. 1. Explantion of complications. 2. Comparison of intratechal tetanus immunoglobuline and tetanus antitoxins. Turc J Pediatr 1975; 16: 103-10.
2. <https://l24.im/HGTki>
3. <https://l24.im/nmEac>

*Aklı Hür, Vicdanı Hür, İrfanı Hür Bir Klinik
Nörofizyoloji Öncüsü*

Prof. Dr. Hilmi UYSAL*

Prof. Dr. Cumhuriyet Ertekin Hocamın emeklilik töreninde onun bilimsel çalışmalarını özetleyen konuşma görevi bana verilmişti. Cumhuriyet Ertekin gibi bir bilim insanının bilimsel ve mesleki çalışmalar kısmının yaşamının ne kadar önemli bir parçası olduğunu açıkça görüyordum. Hatta belki de yaşamının tümünü içerir demek abartılı bir ifade olmayacaktı. Hazırlığım haftalarca sürdü ve 45 yıllık mesleki yaşamını bir konuşma süresine indirmek mümkün olmadığı gibi önceliklerimin nereye verilmesi gerektiğini belirlemede de çok zorlandım. Mesleki ve bilimsel yolculuğu birbirine bağlı ilmiyetler gibiydi ve her bir ilmiyi anlatmadan diğerini anlatmak kolay olmayacaktı. Sözlerimi onun adıyla özdeşleşen yaşamına verdiği anlam ile bitirmiştım; Cumhuriyet Ertekin 29 Ekim’de doğmuştu, Cumhuriyetimizin kurucularının ülküsü olan “aklı hür, vicdanı hür, irfanı hür” yurttaşının bir örneği idi.

Prof. Dr. Cumhuriyet Ertekin ülkemizin nöroloji ve klinik nörofizyoloji topluluğunun en önde geleniydi ve dünyada ülkemiz klinik nörofizyolojisinin kabulünde belirleyici rol üstlenmişti. Kongre veya uluslararası toplantılarda karşılaştığımız diğer ülkelere gelen saygın bilim insanları Türkiye’den geldiğimizi öğrendiklerinde Cumhuriyet Ertekin’i soruyorlardı. O sanki bizim uluslararası referansımız idi.

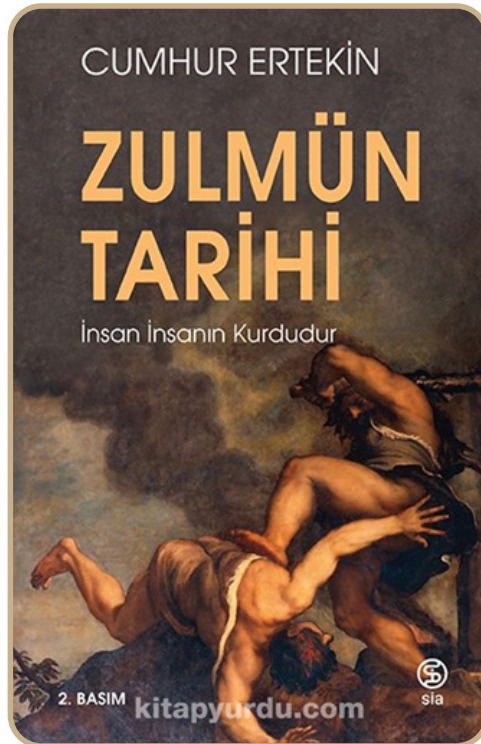
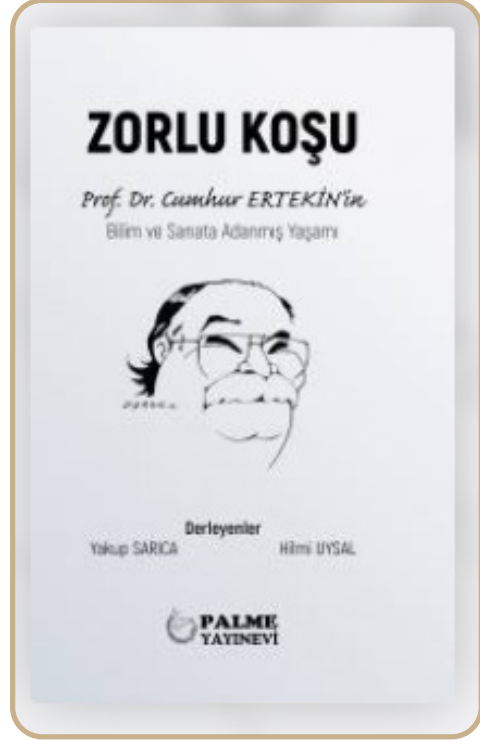
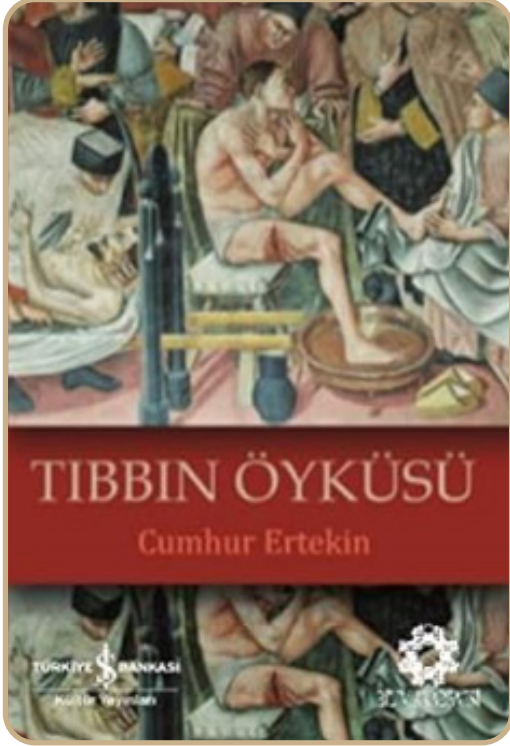
Cumhuriyet Hoca’nın rutin çalışmalarını yaparken sezindiği, aklına gelen çalışma, araştırma sorularını kaydettiği bir proje defteri olduğunu biliyordum. Bu defteri İzmir’de ziyaretine gittiğimde de göstermişti. Ben de onu örnek alıp yapılabilecek veya yapılmamış ama yapılması zorda olsa aklıma gelen çalışma ve araştırma konularını küçük bir deftere kaydetmeye başlamıştım. “Babinski refleksi” ile ilgili çok önemseydiğim çalışmamda ondan özenerek tuttuğum bu defterde kayıtlı olanlardandı.

Cumhuriyet Hoca’nın defterinde yer alan ve ilk denemede başarısızlıkla sonuçlanan projelerinden birisinin öyküsü beni çok etkilemişti. Cumhuriyet Hoca’nın Lund Üniversitesi Klinik Nörofizyolojide EMG laboratuvarında çalışırken sonra hem dünyada hem de ülkemizde adının duyulmasında etkili olan *Bulbokavernöz refleks (BCR)* yanıtlarıyla ilgili ilk denemesinin öyküsü;

“Bir gün EMG laboratuvarına 60-70 yaşlarında bir erkek hasta gönderdiler. Hastada empotans (iktidarsızlık) olduğunu belirtip, EMG yapmamı istiyorlardı. 1967 yılındaydık. O zamana kadar empotans ile ilgili bir elektrofizyolojik yöntem tanımlanmamıştı veya ben bilmiyordum. Yaşlı sekreter hanım da dikkatle beni izliyor, herhâlde ne yapacağımı merak ediyordu. Eh, çalışmayan organ penis idi. Penisi kurdelerle elektrotlarla çepeçevre sarıp, penisteki sinirleri sinir uyarımları için her zaman kullandığımız dik açılı elektriksel şoklarla uyartabilirdim. Peki yanıtı nereden almalıydım? Penisteki sinirler S2-S3 kökenliydi (Omuriliğin en alt kısımları), orada bulunan pelvik taban kasları ve özellikle bulbokavernöz kas da aynı

İLERİ OKUMA

1. Sarıca Y, Uysal H; Zorlu Koşu; Prof. Dr. Cumhuriyet Ertekin'in Bilim ve Sanata Adanmış Yaşamı; Palme Yayınevi, Ankara, 2021.

Sağlık Yönetimi Başucu Kitabının Yazarı

Prof. Dr. Ayşe AKIN*

Bu yazı ile amacım “Nevzat Eren Hocayı” tanıyanlarla birlikte yâd etmek, tanıyamamış olanlara -se-venlerine de onu bir nebze de olsa kendisinin faklı yönlerini yansıtabilmek- tanıtabilmek.

Yıl 1965, yeni mezun bir hekim olarak Erzurum’un Çat ilçesi Merkez Sağlık Ocağı, Yavi ve Hölenk olmak üzere üç sağlık ocağından sorumlu olarak göreve başladım. 40 köyüm ve 23 bin nüfusum vardı. Erzurum’daki sağlık hizmetleri tam o yıl sosyalleştirilmişti; Çat, o zamanlarda, Erzurum’un koşulları en güç olan üç ilçesinden biri idi; Karayazı, Tekman ve Çat... Kâr yağmasa bile Palandöken’den esen rüzgârın savurduğu karlarla yolu kapanan bir ilçe. Evlerde akarsu yok ilçede elektrik yok vb.

Sanki o yıllarda, tüm ülkede sağlık hizmetleri daha ciddiye alınıyordu ve politik kaygılardan uzak, popülist olmayan liyakatli yöneticiler işlerin başında idiler. Dr. Nevzat Eren de onlardan biri idi. Bizler, meslek yaşamımıza işte böyle; olumlu bize iyi model olacak yol gösterici bir ortamda başlamıştık.

Erzurum, Nevzat ağabey ile yollarımızın ilk kesiştiği yerd. O dönemde, Erzurum’da çalışan biz hekimler ve tüm sağlık personeli çok şanslıydık; çünkü Dr. İrfan Özer gibi olağanüstü kişiliği ve liyakatli yönetim becerisi olan bir sağlık müdürümüz vardı. İrfan Bey’in sağ kolu, özellikle de sahada sorunlu pek çok konuda bizlere en çok yardım eden, rehber olan destek veren kişi ise Dr. Nevzat Eren’di ve daha o zamanlarda bile tüm ocak hekimlerine sahip çıkışı ile yol göstericiliği ile hepimizin Nevzat ağabeyi idi. En önemli özelliği ise masa başından çok sahada çalışmayı tercih etmesiydi. Halk sağlığı hizmetinin de biliminin de masa başında oturularak yapılmayacağını -yapılmaması gerektiğini- bizler ilk ondan öğrendik.

Erzurum’da iki yıl süren ocak hekimliğim döneminde, Nevzat ağabeyin sevgili ailesini de yakından tanıdım, eşi de bizim Gönül ablamızdı, hâlen iki güzel üniversite çağında evlat sahibi olan oğlu Alpapat, o yıllarda minicikti ve biz ona “Mamoş” derdik, daha sonra sevgili kızı Gizem doğdu ve şu anda onun da eğitimine çok başarılı devam eden bir oğlu var.

Bizler acemi ocak hekimleri olarak başımıza bir aksilik gelir ise bizi ilk arayan, yüreklendiren yetkili Nevzat ağabey olurdu. Bir gün beni müdürlüğe şikâyet etmişler, benim haberim oldu doğrusu konu önemli değildi ama üzül müştüm ne yapsam ki derken Erzurum’dan (müdürlükten) telefon geldi arayan Nevzat ağabeydi, bizlere genellikle hitap olarak ya abla derdi ya da bacım Telefonda esas konuya bile değinmedi, “Abla melaike olsan bazılarına yaranamazsın-yetmez, sakın canını sıkma.” dedi ve telefonu kapattı. Tabii Nevzat ağabeyden yani müdürlükten gelen bu telefon beni çok rahatlatmıştı, hiç unutmam, çünkü mesleğin başlangıcında yalnız bırakılmamak şevk veren bir destektir.

halk sağlığıncısı' gerçek 'bir eğitimci' ve gerçek bir dosttu; Aslında, iyi bir öğretim üyesini tanımlamak Nevzat ağabeyin özelliklerini saymakla mümkün olur. İyi bir öğretim üyesi, her şeyden önce iyi bir eğitimcidir. "Hocadır." Nevzat Eren'in iyi bir eğitimci olduğunun en iyi göstergesi de yaşamı boyunca onu "hoca" olarak sayıp seven binlerce öğrencisidir. O, hem binlerce hekimi bu ülkenin gerçeğini göstererek eğitmiş, hem de yüzlerce "halk sağlığıncısının" eğitmeni, yol göstericisi olmuştur.

Bir öğretim üyesi, "araştırmacı" olmak zorundadır. Nevzat ağabey, iyi bir saha araştırmacısı olarak başladığı meslek yaşamının tüm birikimini akademik yaşantısına taşımış, bu birikim onu zenginleştirirken öğrencilere de yansımıştır.

Bir öğretim üyesi, "okur-yazar olmak" durumundadır. Nevzat Ağabey, son güne dek yazmış, üretmiş ve gençlere böyle örnek olmuştur. Onlarca kitap, yüzlerce makale, bilimsel yazı onun bu özelliğinin kanıtıdır.

Bir öğretim üyesi, kendisini ülkesinden ve onun sorunlarından soyutlayamaz. Nevzat Eren gerçek bir öğretim üyesi olarak, sorunları görmüş, çözüm önerileri üretmiş ve paylaşmıştır.

Bir öğretim üyesi, örgütlülüğe inanır ve uygular; meslek hayatı boyunca Dr. Eren Türk Tabipleri Birliğinde ve Ankara Tabip Odası yönetiminde hep var olmuştur.

Bir öğretim üyesi, inanç ve inat adamıdır. Nevzat ağabeyde ikisi de fazlasıyla vardı. Üniversiteye inancını yitirmedi, her şeyi ile inat etti ve örnek oldu.

Yaşama değerinin erginliği, rahat soluk alınabilen yemyeşil odası "evlat" diye hitap ettiği öğrencileri, "bildiğini paylaşmak tutkusu, coşkusu" ile bir eğitmen ve öğretim üyesi olan Nevzat ağabeyin çok erken kaybı, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinin yeni bir eğitim heyecanı yakalamak eşiğinde olduğu bir zamanda onun aramızdan ayrılışı hepimizi gerçekten üzüyor, onu tanıyan ve seven herkes gibi ben de çok özleyeceğim. Nevzat ağabey benim de hocamdı ve hocam kalacaktır."

Bu yazıyı diğer bazı özelliklerini de ben ekleyerek bitirmek istiyorum: Nevzat Hoca, çok iyi bir insan, mükemmel bir yönetici, durmadan dinlenmeden üreten örnek bir bilim insanı ve gerçek bir yurtseverdi; şefkatli bir aile babası iyi bir eş iyi bir baba ve dede; alçak gönüllü ve nüktedan, hepimizin örnek aldığı pek çok yönünü olan; örnek bir ağabeydi, örnek bir büyüğümüzüdü...

Onu hiç unutmamak, unutmayacağız da...

» Yazar Prof. Dr. Ayşe Akın'ın biyografisine "Anılarla Ayşe Akın" bölümünde ulaşılabilir.

İLERİ OKUMA

1. Hacettepe Üniversitesi Toplum Hekimliği Bülteni – Özel sayı Yıl 21, Temmuz, 2000. HÜ Halk Sağlığı AD yayını, 2000 Ankara.
2. Koç S. "Bir Sağlık Sevdalısı- Prof. Dr. Nevzat Eren'den İleriye Kalanlar" Ankara Tabip Odası yayını 2010, Ankara.
3. <https://www.ttb.org.tr/TD/TD60/6016.html>

Prof. Dr. Yılmaz TABEL*

Prof. Dr. Cengiz Yakıncı Hocamdan Prof. Dr. Alphan Cura Hocam hakkında anekdotlar derleme önerisi geldiğinde çok heyecanlandım. Hemen Alphan Hoca'yı aradım, bana yardımcı olmasını istedim, memnuniyetle kabullendi ve çok kısa bir CV yollayacağını söyledi.

2002 yılının başlarıydı. Ben İnönü Üniversitesi Pediatriye başasistandım ve Ege Çocuk Nefrolojisi Bölümünden hocaların bölümümüze geleceği konuşuluyordu. Başasistan olmam sebebiyle de hasta dosyalarının, biyopsi ve patoloji ortamlarının ayarlanması gibi birçok hazırlıkta ben de vardım. Derken hocalar geldi; benim Alphan Hoca'yı ilk görüşüm bu zamana denk geliyordu. Nefrolojide hazırladığımız tüm hastaları iki hafta boyunca sabah saat sekizden akşam saat beşe kadar yorulmadan Sevgi Hoca ile beraber konsülte edişlerine hayran kalmıştım. Ardından elimden tutularak öğretilen böbrek iğne biyopsilerinin patolojisine bakmaya gittiğimizde “Çocuğum bak, bir hastana böbrek biyopsisi yaparsan tanıyı düşünecek, onu doğrulamak ve prognozu öngörmek için biyopsi yapacaksın.” dediğinde ve patolojiyi incelerken de nefropatoloji eğitimine devam ettiğini gördüğümde bir kez daha hayranlık duyacaktım. Sabah vizite gittiğimde dün biyopsi yaptığımız hastanın idrarının kan şeklinde olduğunu görüp çok korkmuştum. Alphan Hoca geldi ve “Oğlum idrarı bir santrifüj edin bakalım.” dedi. Sonra, tüpün dibine çöken miktarı göstererek “Bak ne kadar az, bir damla kan 1 litre idrarı boyayabilir, korkmamıza gerek yok.” dedi. Hazırladığım sedimenti mikroskopta birlikte inceledik. Bana ilk kez orada glomerüller-nonglomerüller hematüri farkını gösterirken “İdrar tahlili sıvı böbrek biyopsisidir.” dediğini hiç unutmuyorum.

Ardından çocuk nefrolojisi ihtisasımı yapmak üzere “Ege”ye gittiğimde Alphan Hoca'nın aynı zamanda Pediatri AD Başkanı olduğunu gördüm. Nefrolojide gün, her sabah konsültasyonların, yeni yatan hastaların, poliklinikteki ilginç hastaların konuşulduğu ve günün planlandığı toplantı ile başlıyordu. Bir gün hoca “Oğlum sekretere gidip bana dergi gelmişse onu getirir misin?” dedi. Dergi gelmişti, ilk kez görüyordum *Pediatric Nephrology* dergisini. Bilenler bilir bu derginin kapak sayfasında, çoğu zaman böbrek biyopsisinin bir ışık mikroskopik görüntüsü vardır. Hoca “Bu nedir, biliyor musun?” dedi. Yani hocam, kem küm deyince “Gel yanıma.” dedi. Oturdum. Önlüğünün üst cebinde sürekli taşıdığını gördüğüm altın Cross kalemlerinden tükenmez olanı çıkarışını ve her zaman istediği gibi bir boş A4 kağıdını almasını ve bana o resim üzerinden glomerülü anlatışını bugün gibi hatırlıyorum. Üniversitede hocalığın okulu olmadığı ve herkesin kendi hocalarından gördüklerinden hocalık harmanladığını düşünürsek; benim de bugün hâlâ niye birilerine bir şeyler öğretirken yazarak anlattığımı daha iyi anlıyorum.

Başasistanlar, üniversite kliniklerinin motoru, itici gücüdür: Uzmanlığını alıp klinikte kalan arkadaşlar, akademik aşama yoluna adım atmışlardır. Üstlerindeki hocaları, altlarındaki asistanları motive ederek, yeni çalışmalara, projelere yönlendirmeli, kaliteli yayınlar için çalışmalı, uğraş vermelidirler.

İşten kaçma, işe sarıl, gönüllü talip ol! Ben yaparım de!

Günlük gözlem ve epikriz en değerli eğitim aracıdır. Bilincinde ol: Günlük gözlemi her akşam vizitesinden sonra yaz. Vizitelerde ekibin, ayırıcı tanıya yönelmede istediklerinin (test, uygulama, görünümler vb.) nedenini, beklentisini yazıya dök. Gelen sonuçları benzer şekilde değerlendir. Tanıya bizi götürenlerle, uzaklaştıranları irdele. Epikriz, çıkışta hastaya verilirse de, birçok ülkede, “Meslektaş Mektup” olarak isimlendirilir, algılanır. Hangi bulgularla geldi, hangi ayırıcı tanı seçeneklerini düşündük, hangi bulgularla tanıya vardık. Tedavide (Paliyatif, Küratif, Profilaktik) hangi ilaçları, hangi patogeneze karşı kullandık. Etkisi nasıl oldu. Bu şekilde doldurulup kapatılmış bir hasta dosyası alabileceğin en etkin eğitim aracıdır. “Bugün hastamız daha iyi, şunları istedik, bunların sonuçları geldi kolaylığına düşme, kendini aldatırsın, hiç bir işine yaramaz.”

Sabiha Hocamız, epikrizlerimizi okur, “*Epikriz bir eğitim aracıdır, hastayı bize gönderen hekimlere uzaktan eğitim verdiğimizizi aklınızda tutun, düzgün anlaşılır üslupta yazın.*” derdi.

İLERİ OKUMA

1. Cura A. Curabey: Atatürk'ün doktoru Hüseyin Hulki CURA'nın anıları, A kuşağı; vatanından başka sevgili bilmeyen Fedailer. MilKYAS Basım Yayın Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti., İstanbul-2019;127

Sosyolog, Felsefeci, Şair ve Endokrinolojide Duayen

Prof. Dr. Betül Uğur ALTUN*

Hekimlik pratiğim ve akademisyen duruşumda bende iz bırakan, örnek aldığım, sözlerini, yorumlarını, yazdıklarını ve anlattıklarını dikkate aldığım değerli hocam hakkında iki satır yazabiliyorum olmaktan sevinç ve kıvanç duyuyorum.

Hüsrev Hatemi Hocamı ilk nerede gördüğümü çok iyi hatırlıyorum da ilk olarak ismini nerede duyduğum konusunu tam olarak netleştiremiyorum. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi mezunuyum. Çapa Tıp deriz biz kısaca. Kız kardeşim Cerrahpaşa Tıp Fakültesinde benden bir dönem küçük okudu. O da hocalarını pek anlatmazdı galiba. Annem ve diğer iki kardeşimle Çapalıydık. Evde bizim hocaların ve annemin anıları konuşulurdu. Dahiliye uzmanı olup endokrinolojiye gönül verdiğim yirmili yaşların sonunda duymuş olmalıyım birkaç kere ismini. Tezim diyabet ve obezite üzerineydi. O sırada da bir tanışma olmadı. Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesine dahiliye uzmanı olarak başlayıp endokrinoloji için Cerrahpaşa Tıp Fakültesi ile yazışmaya başlayınca ilk o zaman konu oldu. “Hüsrev Hatemi adında bir hoca varmış,” dedim. Cerrahpaşa mezunu kardeşim Zeynep şöyle dedi. “Evet endokrinin hocası o. Çok şey anlatır. Yavaş konuşur.” Sonra babam kendi üniversite yıllarında annemi Beyazıt’ta görmeye geldiğinde üniversitenin arkasında gençlerin takıldığı çınar altındaki kahvelerde “onların” ünlü olduklarından bahsetti. “Ona çok benzeyen kardeşi, ikizi ile etraflarındaki kişilere doğru konuşurlardı. Sözleri dinlenirdi,” dedi. Aklımda ikizi olan, çok şey anlatan, yavaş konuşan ve sözü dinlenen bir kişinin taslağı oluştu.

Sonra Cerrahpaşa dönemim başladı. 1998 yılı. Endokrinoloji yan dal asistanı olarak başladım. Hocam bilim dalı başkanıydı ama tatildeydi galiba. Ben başladım. Sonra “Hoca geldi seni görmek istiyor,” dedi. Merak ettiğim Hüsrev Hatemi ile tanıştım. O tanışmayla başlayan ve hemen hiç kopmayan bir hoca asistan, meslektaş, içinde bir ahablığı da barındıran Hüsrev Hatemi ve Betül Uğur (sonradan Altun da eklendi) ilişkisi oldu. O benim son derece saygı duyduğum bir büyüydür ve ben her zaman yanında o genç Betül’ü hissederim. Edebiyata ve sanata yakınlığımı görüp olumlu değerlendirmiş, bunu kendi üslubuyla takdir etmiş, hekimlik sanatımda da hastalarını emanet edebilecek kadar hem o zamanlar hem de şimdi, beni değerli ve yeterli bulmuştur.

Cerrahpaşa Tıp Fakültesinin biraz eski ama muazzam deniz manzarasıyla insanı şaşırtan endokrinoloji servisi, poliklinikleri ve hocalar katındaki günlerimiz başladı. Sonrasında hocamla Diyabet Derneğinde hasta bakmaya, sahaf gezmeye, pilav üstü kuru fasulye yemeğe de başladık. Hastaları, örneğin sadece tiroit veya diyabet hastası olarak değil bir bütün olarak değerlendirmesi aklımda kalan önemli

Hüsrev Hatemi Hoca tıp fakültesinde “*tıbbı dahlı dersleri alan*” öğrenciler ve genç hekimler için de eleştirel değil, yapıcı-yönlendirici olmuştur. Öğrencilerinden, genç meslektaşlarından kopuk bir hoca değildi. Birlikte vakit geçirmekten, sohbet etmekten, soru sorulmasından keyif alırdı. Etrafındakiler bunu hemen anlardı. Her zaman en hevesli “alıcılar” etrafında olmayabilirdi. Yine de kararlı ve kendince ısrarlı olarak, kırmadan, yormadan bilgi ve deneyimlerini aktarmaya çalışırdı. İnsan değerlendirme konusunda son derece hassas alıcıları olduğundan karşısındaki insanın kabının ne olduğunu, ne kadarla dolduğunu, yapılabilecekleri ve beyhude çabaları görebildiğini, şimdiki ben olarak, daha tecrübeli halimle daha iyi anlıyorum. İnsan yavrusunun eğitimi çok meşakkatli ama değer buna. Bunu Hüsrev Hatemi’den öğrendim.

Hastalara tavrı, sabrı, öğrenci ve meslektaşlarına özeni, sahaftaki kitap severe muhabbeti, ikram edene nezaketiyle, hiç abartısız olmasıyla, kendiliğinden gelen, gösterişsiz ve böyle olunca da daha da büyüyen saygınlığıyla örnek oldu bana, benim gibi olanlara.

“Tıp eğitiminde bir model yapmak istiyorsak, bu modelin aynının bir Batı ülkesinde bulunması şartı yoktur. Tıp eğitimi modelimiz bizim şartlarımıza uygun olacağından, başarılı olma şansı daha büyüktür.”
(*Darülfünûn ve Darüşşifa*)

* Prof. Dr. Betül Uğur Altun

1969 yılında Konya’da doğdu. 1992 İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun oldu. 1997 yılında iç hastalıkları uzmanı, 2001 yılında endokrinoloji ve metabolizma hastalıkları uzmanı, 2005 yılında doçent ve 2011 yılında profesör oldu. Özel sektörde hekimlik yapmaktadır. “Endokrinolojide Temel ve Klinik Bilgiler” eserinin ikinci baskısı TÜBA ödülü aldı. “Diyabet Ajandası 2017”, “Diyabet Ajandası 2018”, “İnsan Neden Kilo Alır?”, “Tiroidime Neler Oluyor?”, “Yaşlanmayan Kadın ve Menopoz” isimli tıp alanında kitapları, “Kalp Beyin Rahim (roman)” isimli edebiyat alanında kitabı bulunmaktadır.

İLERİ OKUMA

1. <https://l24.im/LhYdfE>
2. <https://l24.im/Mfj2tw>
3. https://www.youtube.com/watch?v=j_C0Bg-1zjA
4. <https://l24.im/caTij>
5. Hatemi H. Türkiye’de Endokrinoloji ve Diabet Tarihi. 121 Medikal Yayıncılık, İstanbul, 2013.

Akdeniz Üniversitesini Organ Naklinde Dünya Markası Yapan Öncü

Prof. Dr. Gültekin SÜLEYMANLAR*

İdealist ve bilge bir insan olarak “Prof. Dr. Tuncer Karpuzoğlu” düşünce ve ilkeleri ile kalbimizde yaşamaya devam ediyor.

Sevgili hocam Prof. Dr. Tuncer Karpuzoğlu’nun vefatının üzüntüsünü hâlen yaşayan bir kişi olarak kısaca da olsa sizlere anılarımdan ve düşüncelerimden bir kesit sunmak istiyorum.

Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi ailesine 1986 yılında (iç hastalıkları anabilim dalına) yardımcı doçent olarak katılan ve 38 yılını bu kurumda geçiren bir akademisyen olarak 20 yıl süreyle Tuncer Hocamla birlikte çalışma olanağım oldu. 2005 yılında emekli olan Hocamla temasım vefatına (Eylül 2020) kadar devam etti. Bu süre zarfında ast-üst, cerrah-dâhiliyecisi, baba-oğul, iki arkadaş ilişkileri çerçevesinde edindiğim gözlem, düşünce ve değerlendirmelerimi tıp camiamızla paylaşmaktan mutluluk duyuyorum.

İşe başladığım 1986 yılında Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanı, 1987 yılında ise üniversitemiz rektörü olan Karpuzoğlu’nun idarecilik dönemine yakından tanıklık ettim. Ekte sunduğum öz geçmişimde de görüleceği gibi sayın hocamın yaşamının odak noktası “**organ nakli**” oldu. ABD’de aldığı eğitimin ardından ilk önce Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde Böbrek Nakli Ünitesini kurdu ve ilki 15 Kasım 1978 tarihinde olmak üzere 18 canlı donör kaynaklı böbrek naklini başarı ile gerçekleştirdi. 1980 senesinin Nisan ayında, Ankara Üniversitesine bağlı olarak kurulmuş olan Antalya Tıp Fakültesi Genel Cerrahi kadrosuna naklen atandı. Yokluğun ve birçok fiziksel zorluğun egemen olduğu bir göğüs hastalıkları hastanesinden modifiye edilmiş Kepez Hastanemizde büyük ideallerini gerçekleştirmek üzere kollarını sıvadı. Bu kurumda ilk önce Genel Cerrahi Departmanını ve Organ Nakli Ünitesini ve eş zamanlı olarak Doç. Dr. Gülşen Yakupoğlu ile birlikte Hemodiyaliz Ünitesini kurdu.

1980 yılından emekliliğine (2005) kadar geçen dönemde bir gün bile izin kullanmadan *nonstop* olarak çalışan bu vizyoner insanı, aslında Tıp Fakültemizi ve Üniversitemizi yoktan var eden kişi olarak tanımlasak mübalağa etmiş olmayız. 13 yılını sahra hastanesi niteliğindeki Kepez Hastanesinde olmak üzere 38 yıllık akademisyenlik ve hekimlik yaşamında, üniversitemiz gelişim sürecini izlemiş ve aktif olarak işe katılmış bir kişi olarak bu değerli insanı saygıyla, hürmetle ve rahmetle yad ediyorum. Böyle bir hastanede ciddi bir multidisipliner alt yapıyı gerektiren organ nakli gibi kompleks bir tedavi yöntemini uygulamaya girişmek gerçekten çılgın bir proje idi. Birçok insanın gülüp geçtiği bu süreç Hocamın gözü kara yaklaşımı ve kararlılığı sayesinde, 1986 yılından itibaren meyvelerini vermeye başladığına

olduğundan Prof. Dr. Gültekin Süleymanlar başta olmak üzere diğer nefrolog, immünolog, cerrah ve diğer branşlardaki hocaların görüşlerini dinlemekten büyük zevk alırdım. Zaman içinde Akdeniz Üniversitesi Transplantasyon Merkezi, çok sayıda başarı ile yapılan solid organ nakillerine ilave olarak Prof. Dr. Ömer Özkan başkanlığında yapılan kompozit doku nakilleri, yüz ve ekstremitte nakilleri ve dünyada ilk kez yapılan uterus nakli ile dünyadaki en önemli transplantasyon merkezilerinden biri hâline geldi.

Organ nakillerinin ülkemizde gelişmesi için hayatı boyunca çaba harcayan eğitim, araştırma ve tedavi hizmetlerine öncülük eden değerli hocamız, dünyaca tanınan, ismini taşıyan Prof. Dr. Tuncer Karpuzoğlu Organ Nakli Enstitüsü ile daima hatırlanacaktır.

* Prof. Dr. Gültekin Süleymanlar

Ocak 1957'de Ankara'da doğdu. 1980 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun oldu. 1985 yılında AÜTF'den iç hastalıkları uzmanlığını aldı. 1987 yılında Akdeniz Üniversitesinde yardımcı doçent olarak işe başladı. 1989-1991 arası Colorado Üniversitesinde çalıştı. 1991'de nefroloji uzmanı ve doçent, 1997'de profesör oldu. 2024'te emekli oluncaya kadar aynı kurum ve bölümde öğretim üyesi olarak çalıştı. Akdeniz Üniversitesi Organ Nakli, Eğitim, Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürlüğü (2008-2011), Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Nefroloji Bilim Dalı Başkanlığı (2009-2012) (2018-2024), Akdeniz Üniversitesi Prof. Dr Tuncer Karpuzoğlu Organ Nakli Enstitüsü Müdürlüğü (2010-2011), Türk Nefroloji Derneği Genel Sekreterliği (2000-2008) ve Başkanlığı (2008- 2014) yaptı. WOS'da 231 yayını ve 29 h-indeksi vardır. Evli ve bir çocuk babasıdır.

İLERİ OKUMA

1. https://tr.wikipedia.org/wiki/Tuncer_Karpuzo%C4%9Flu
2. <https://www.youtube.com/watch?v=uTmpRUP8L0o>

Anadolu Kardiyoloji Dergisinin Unutulmaz Editörü

Prof. Dr. Özcan ÖZEKE*

Konfüçyüs'ün “Doğuştan dâhilerin bile çok çalışanların karşısında şansı yoktur. Çok çalışanların ise çok sevenlerin karşısında” Öğretisine “Usul olmadan vusul olmaz” irfanı eklenir Anadolu’da. Hayatına yön arayan tıp fakültesi öğrencisi, koşturan asistanı ya da yorulmuş akademisyeni ise, yaşadığı çağda bu kadim tecrübelerin yaşayan örneklerini görmek ister. Mesleki tükenmişlikten koruyan deniz fenerleri arar. Kardiyoloji alanında bu heyecanı bir bütün olarak yaşayan hocalarımızdandır Bilgin Timuralp “Hoca”.

Dergicilik ve “15 Mayıs 2007, Saat 23.55 Heyecanı”

Sait Faik “Yazmazsam deli olacaktım” der bir öyküsünde. Akademik sahada ise Ord. Prof. Süheyl Ünver Hoca, “Bizde şifahlilik hastalığı var işitip de yazmamak” diye yakınır. Bilgin Hoca’nın yazma ve yayımlama heyecanı ise üniversite yıllarına uzanır: “Yayın hayatım 1960 yılında Ege Tıp’a dördüncü sınıfa geçtiğimde Neşter adlı bir edebiyat dergisi editörlüğü ile başladı. Sonraki yıllarda, şimdi profesör ve TÜBA üyesi olan Cumhuriyet Ertekin ile Matrak adlı bir mizah gazetesiyle devam etti. Anadolu Üniversitesi Tıp Fakültesinin kuruluşunda, en deneyimli öğretim üyesi olarak, 1977’de Anadolu Tıp Dergisi editörü olarak tıp alanına girdim. Sonra ise malumunuz Anadolu Kardiyoloji Dergisi (AKD).”

“Yapılan en iyi bir araştırma dahi kullanılmadığı (yayımlanmadığı) takdirde bilimsel değer taşımaz. Okunacak ki; hipotezi sorgulansın, yeni varsayımlar üretilsin, temel alınarak araştırmalar yapılsın veya sonuçlar kanıtlanınsın ya da reddedilsin. Varsayım sorgulama-araştırma-kanıtlanma. Bu olmaz ise ürettiğimiz bilgiler unutulmaya mahkûmdur.”

“Mesleğe yeni başladığım yıllarda bilime açılan pencere Prof. Dr. Ömer Yiğitbaşı Hocamın Amerika dönüşü bize anlattığı bilgilerle, abone olduğumuz 10 civarında genel dâhiliye ve kardiyoloji dergisi idi. Klasik kardiyoloji kitabı olarak hatırladığım, o günlerde vefat eden (1960’lı yıllar) Friedberg’in iki cildi idi. Bir de Prof. Dr. Ahmet Birand’ın bana gösterdiği mavi kaplı, çok kalın bir kitap: Bunun ön söz-ithafında “Benim kardiyolojide bildiğim ikinci ses ile mitral kapak açılma sesi arasındaki “120” msn’dir.” beni çok etkilemişti. O yıllarda “Index Medicus’a bak.” dediği zaman, tüm tıp bilim dallarını içeren çok kalın ve ağır, karınca duası gibi küçük harfli, en fazla 4 cilt taranırdı. Daha sonra Erzurum’da 1970’li yıllarda bu 10 küsur cilde, Eskişehir’de ise 20 cilde yaklaştı. Bunlar içinde bir konu ile ilgili bilgiye ulaşmak, en az haftalar almaya; hatta ekip olarak

rü olduğumuz “Pulmoner Hipertansiyon” konulu iki özel sayıyı izleyen Pulmoner Hipertansiyon başlıklı kitabımız da bu alanda Hocamızın önderliği ve himayesiyle sağlanmış büyük katkılar olmuştur. Sayısız eserinin ötesinde, büyük bir birikimin imbiğinden süzerek yayımlanmış bulunduğu Sağlık Bilimlerinde Yazar-Hakem-Editör adlı eseri de Hoca'nın tüm akademik seyrüseferinin, yaşamına yayılmış Oddysei'sinin ürünü bir yollar haritası, bir pusula olarak gelecek kuşaklara yol gösterecektir.

Her ulusal ve dinî bayramda, kutlama ve hatırını sormak için Hocamızı aradığımda, saygıdeğer hanımefendi ve dünyanın değişik diyarlarına dağılıp, ataevinde toplanan çocukları ve torunları arasında, gıpta edilesi bir sevgi yumağına dönüşmüş sınırsız bir ailenin buram buram tüten kokusu, telefonun bu tarafında bile çok büyük mutlulukla hissedilebilirdi. Hocamıza, ailesi, dostları ve benim de bir ferdi olmaktan büyük onur duyduğum sayısız öğrencileri ile nice sağlıklı, huzurlu, mutlu ve üretken yıllar diliyor, en derin saygı ve hayranlıkla ellerinden öpüyorum.”

Yazımızı yine Hocamızla bitirelim: “Azimli, gayretli, yılmayan, inatçı olmayan, sebatkâr ve doğruyu arayan kişiler sonunda ‘Ama dünya yine de dönüyor’ diyecekler.”

* Prof. Dr. Özcan Özeke

1977 yılında Tokat-Niksar ilçesinde doğdu. 2000 yılında Ankara Tıp Fakültesinden mezun oldu. 2005 yılında Türkiye Yüksek İhtisas Kardiyoloji Kliniğinde kardiyoloji ihtisasını tamamladı. Hâlen Ankara Bilkent Şehir Hastanesi Kardiyoloji Kliniğinde çalışmaktadır. Prof. Dr. Bilgin Timuralp Hoca'yı gerek yakından gerek uzaktan tanıma mutluluğunu her daim yaşamakta olup Hoca'ya karşı derin saygı ve hürmet duyguları içinde bu yazıyı kaleme almıştır. Evli ve 2 çocuk babasıdır.

İLERİ OKUMA

1. www.bilgintimuralp.com
2. Prof.Dr.Bilgin Timuralp ile Söyleşi. <https://l24.im/i3sI6nR>
3. Anadolu Kardiyoloji Dergisi Arşivi- Editorial. <https://l24.im/OcZfeBR>

Tıbbi Parazitolojide Bir Öncü

Prof. Dr. Semra ÖZÇELİK*

1983 yılında asistan olarak başladığım Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji Anabilim Dalında o zaman doçent olan hocamla ilk kez tanıştım. Tropikal hastalıklar ve parazitoloji alanındaki deneyimleri sayesinde Parazitoloji Bilim Dalını da kurmuştu. Kendisi alanında çok iyi yetişmiş, bilime ve insanlığa saygılı bir akademisyen olarak tanınan ve çok çalışkan bir öğretim üyesiydi. Danışmanım olması benim için her zaman gurur kaynağı olmuştur. Hocamı hem çok sever ve sayar hem de biraz çekinirdim. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesinde Parazitoloji Bilim Dalının ilk asistanları olarak Dr. Mustafa Yılmaz ve ben hocamın danışmanlığında eğitimlerimizi 1980’li yılların başından itibaren almaya başladık. O günlerden bir anı sunulmuştur.

Hocam Prof. Dr. Gülendame Saygı, ülkemizden, tropikal hastalıklar konusunda akademik olarak yurt dışında yetişmiş ve dünyaca tanınmış parazitologlardan Prof. Dr. P. C. Beaver ve J. Esslinger gibi akademisyenlerin ve İngiltere Liverpool Tropikal hastalıklar tıp okulundan Prof. Dr. W. Peters’in danışmanlıklarında eğitim almış ilk kişidir. Bu nedenle parazitolojiye her yönüyle çok hâkimdi. Çok genç yaşta gitmiş olduğu ABD ve İngiltere’de yaşadıkları ve aldığı eğitimle ilgili zaman zaman anlatımlarda bulunur sohbet eder, deneyimlerini bizimle paylaşırdı. Her zaman mütevazı bir kişiliğe sahipti.

Prof. Dr. Gülendame Saygı Hocam, bilgi birikimlerini yazmış olduğu kitaplarla bizimle ve bilim dünyasıyla paylaşmıştır. Bu kitaplardan *Genel Parazitoloji* kitabının yazarın notu bölümünde; “Parazitolojinin P’si ile ilk tanışmam değerli hocam Prof. Dr. Ekrem Kadri Unat’ın sayesinde oldu. Araştırma nedir, laboratuvar disiplini nedir ve karşısındakine birşeyler verebilmenin zevki nedir bunları hocam Prof. Dr. Suat Vural’dan parazitlerin ne olduklarını; dünyalarının akıl almaz olaylarla dolu olduğunu; onlara saygı duymayı Prof. Dr. PC Beaver ve J. Esslinger’den; parazitolojide farklı disiplinlerden gelen ilim adamlarının nasıl ve ne kadar yararlı bir şekilde çalışabilecekleri hususunu Prof. Dr. W. Peters’ten öğrendim.” diye yazmıştır. Adı geçen tüm bilim insanlarını her zaman saygıyla anımsamış ve yukarıda belirttiği sözleri bizimle de paylaşmıştır.

Yükseköğretim Kurulunun (YÖK) kuruluşu ve üniversitelerde lisansüstü enstitü yapılanmasının da olduğu 1983 yılında hocam, Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Kurucu Müdürlüğüne atandı. Ben ve o dönemde göreve başlayan birçok temel tıp bilimleri asistanları bu Sağlık Bilimleri Enstitüsünde yüksek lisans ve daha sonra da doktora eğitimlerimizi aldık. Hocam, Enstitünün kuruluşu ve düzenli işleyişini sağlarken diğer taraftan hepimizin eğitimlerine destek oldu. Akademik kültürünü ve deneyimlerini bize daima yansıtmış ve bizlerle çok ilgilenmiştir. Eğitimimizin her aşamasında çalışma-

etkenleri hakkında yeterli bir eğitim almamamış olmanın ezikliğini ve burukluğunu en çok onlar hissedeceklerdir.” diye belirtmiştir. Ne yazık ki bu konuda hâlen belirgin bir düzelme ve değişiklik olmamıştır.

Hocam Prof. Dr. Gülendame Saygı, mikrobiyoloji ve parazitoloji alanındaki eğitimleri nedeniyle her iki alanda hem yüksek lisans ve doktora öğrencileri hem de uzmanlık öğrencileri yetiştirmiştir. Zaman içinde bilim dalının kadrosu geliştikçe, rutin laboratuvar, ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora derslerinin alanda yetişen diğer akademisyenler tarafından da verilmeye başlanmasıyla hocam araştırmalarının yanında kitap yazmaya da zaman bulmaya başlamıştı. Çok özenle ve titizlikle yazmış olduğu parazitoloji alanındaki kitapları ve çok sayıdaki örnekleri içeren parazit koleksiyonları nedeniyle orijinal örnekleri kullanarak hazırladığı *Parazitoloji Atlası* birçok fakültede parazitoloji eğitiminde kullanılmaktadır. Yazmış olduğu kitaplardan bazıları bu yazının sonunda kaynaklar bölümünde sunulmuştur.

Prof. Dr. Gülendame Saygı, ülkemizde görev yaptığı kırk yılı aşkın bir süreçte tıbbi parazitoloji alanında öncü bir bilim insanı olmuştur. Bu alanda oldukça iyi tanınan, sevilen ve sayılan bir akademisyendir. Yazdıkları ve anlatmaya çalıştıkları ile paraziter hastalıkların insan sağlığı için önemini vurgulamış ve tıp eğitiminin her aşamasında parazitolojiyi gençlere sevdirmeye ve öğretmeye çalışmıştır. Uzun yıllar çalıştığı Sivas'ta halkın eğitimine ve sağlığına katkı sunmuş ve toplumda farkındalık oluşturmayı başarmıştır. Hocamın yetiştirdiği bizler, akademik yaşamımız boyunca elimizden geldiğince kendisini hep örnek almaya çalıştık ve almaya devam edeceğiz.

* Prof. Dr. Semra Özçelik

1983 yılında Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji Anabilim Dalında asistan oldu. 1989 yılında tıbbi parazitoloji alanında doktora eğitimini tamamladı. 1991 yılında doçent, 1997 yılında profesör oldu. 2016 yılına kadar parazitoloji anabilim dalı başkanlığını yürüttü. Hâlen Bezmiâlem Vakıf Üniversitesinde akademik çalışmalarını sürdürmektedir.

İLERİ OKUMA

1. Saygı G. Genel Parazitoloji, genişletilmiş 2. baskı. Esnaf Ofset Matbaacılık, Sivas:1999.
2. Saygı G. Temel Tıbbi Parazitoloji, 1. baskı. Esnaf Ofset Matbaacılık, Sivas: 1998.
3. Saygı G. Temel Tıbbi Parazitoloji, 2. baskı. Esnaf Ofset Matbaacılık, Sivas: 2002.
4. Saygı G. Parazitoloji Atlası, 1. baskı. Esnaf Ofset Matbaacılık, Sivas: 2000.
5. Saygı G. Paraziter Hastalıklar ve Parazitler, 1. baskı. Es Form Ofset Ltd. Şti. İzmir: 2009.

*Halk Sağlığı Perspektifinden Kadın Sağlığı
Alanında Öncü*

Prof. Dr. Ü. Şevkat Bahar ÖZVARİŞ *

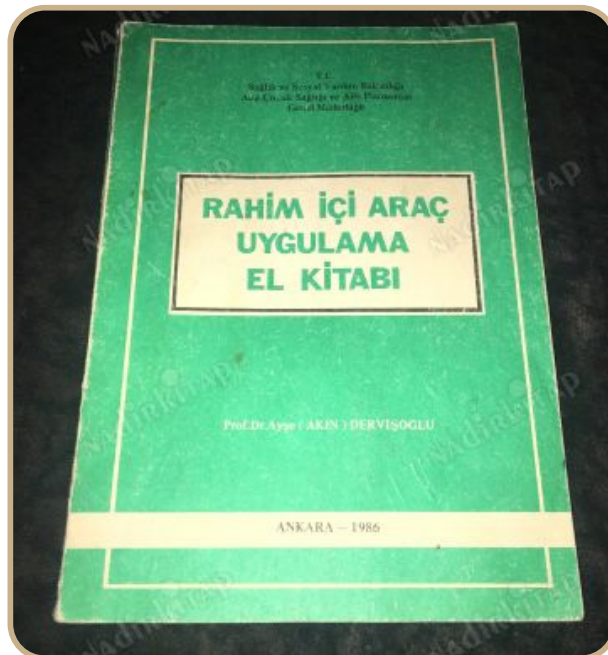
Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalının unutulmaz hocalarından Prof. Dr. Ayşe Akın'ı tanımak ve onun öğrencisi olmak her zaman beni şanslı hissettirmiştir. Dr. Akın, Prof. Dr. Nusret Fişek'in, Hacettepe Üniversitesinde Toplum Hekimliği (1980 sonrası adı Halk Sağlığı olarak değiştirilmiştir.) Bölümünü kurarken pratisyen hekim olarak ülkede başarılı çalışmalarıyla tanıdığı, halk sağlığı alanında uzmanlaşmak üzere eğitime davet ettiği ve Hacettepe Toplum Hekimliği Bölümünün ilk asistanlarından olan sayılı hocalarımızdan biridir. Halk Sağlığı ve Kadın Hastalıkları ve Doğum Uzmanı olarak İngiltere'de "sosyal obstetri" alanında aldığı ileri eğitimlerden sonra ülkeye dönüşünde, Hacettepe Üniversitesinin Sağlık Bakanlığı ile iş birliğinde kurulan "Ankara-Çubuk Sağlık Eğitim ve Araştırma (SEA) Bölgesi"nde Sağlık Grup Başkanı, Hastane Başhekimisi ve Kadın Hastalıkları ve Doğum Bölümü sorumlu hekimisi olarak uzun süre görev yapmıştır.

Dr. Nusret Fişek Hoca'nın öncülüğünde 1978 yılında Hacettepe Üniversitesi ile Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) arasında "Aile Planlamasında İş birliği Merkezi" kurulmuştur. DSÖ iş birliği merkezi, Dr. Ayşe Akın'ın koordinasyonunda pek çok ulusal ve uluslararası çalışmaları (daha sonra 1987'de benim de asistan olarak çalışmalara katıldığım) yürütmüştür. Bu merkezde 1978-1982 yılları arasında DSÖ'nün desteği ile Çubuk SEA Bölgesi'nde beş yıl süre ile yürütülen ve Prof. Akın'ın başını çektiği araştırmaların ortaya koyduğu bilimsel kanıtlar, (özellikle sertifikalı ebelere RIA uygulama yetkisinin verilmesi, 10 haftaya kadar olan istenmeyen gebeliklerde manuel vakum aspirasyon (MVA) tekniği ile sertifikalı pratisyen hekimler tarafından gebeliğin sonlandırılabilmesi yetkisinin verilmesiyle ilgili) 24 Mayıs 1983 tarihinde 2827 sayılı İkinci Nüfus Planlaması Kanunu'nun kabul edilmesinde güçlü bir gerekçe ve dayanak oluşturmuştur.

Kayseri'nin Pınarbaşı ilçesinde 1982'de zorunlu hizmetini yürüten bir Sağlık Ocağı hekimisi iken 1983'te Sağlık Bakanlığı tarafından İzmir'e "Rahim İçi Araç (RIA) Kursu"na gönderildiğimde, eğitimimiz sırasında Prof. Dr. Ayşe Akın'ın *Hekimler İçin Aile Planlaması* kitabını takip ederken ilk kez adını duymuştum. Tanışmamız, 1984'te ben Sağlık Bakanlığı Ana-Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması (AÇSAP) Genel Müdürlüğünde çalışırken olmuştu. O yıllarda AÇSAP Genel Müdürlüğü olarak "Kalkınmada Öncelikli 17 İl Projesi"ni yürütüyorduk ve Ayşe Hoca o projenin danışmanıydı. Çalışmalar sırasında onun sakin, kibar, bilge ve kararlı kişiliğinden hepimiz etkileniyorduk. O dönemde beni çok etkileyen bir olayı unutamam: Birinci basamakta çalışan ebe-hemşire ve hekimlere yönelik ana-çocuk sağlığı ile ilgili bir kitap hazırlamıştık. Gebelerin izlenmesiyle ilgili bölümde, riskli gebeliklerde izlenecek rehberi, onun bize

İLERİ OKUMA

1. Akın A., Bahar-Özvarış Ş. Kadın Sağlığı, Güler Ç, Akın, Halk Sağlığı Temel Bilgiler Kitabı (s: 220-224). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Hastaneleri Basımevi. 2012.
2. <https://hasuder.org.tr/hsg/?p=1110>
3. Akın A. "Türkiyede Toplumsal Cinsiyet ve Sağlık". Kitabın editörü ve yazarlarından. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi (HÜKSAM) ve Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) yayını. 2004.
4. <https://124.im/AmgYt>
5. Akın A. "Emergence of the Family Planning Program in Turkey", The Global Family Planning Revolution, Three Decades of Population Policies and Programs kitabı içerisinde, Ed. Robinson, W. C. Ross, J. A. The World Bank, Washington DC, s.85-102. 2007.

Tıbbi Terminolojide Öncü Bir Anatomist

Prof. Dr. Ozan TURAMANLAR*

“İzmir’in özel bir yeri vardır bende.” demişti Recep Hoca.

*Şimdi Bostanlı’dan bakıyorum sahile,
Selam olsun İzmir’den Edirne’ye,
Mimar Sinan’ın Selimiye’sine,
Selam olsun imparatorluğun başkentine...*

*Simit parçaları atıyorum denize,
Martılar konmadan kapıyorlar kimini
Aynası aksetmeden daha,
Halka oluşturuyor küçük küçük deryada kimi de
Ve silinip gidiyor insan misali sonra...*

*Silinmesin diye yazıyorum,
Kayda geçsin, unutulmasın
Hatırası kalsın Recep Hoca’mızın,
Hep yaşasın istiyorum...*

Recep Hoca’nın öğrenme ve öğretmeye olan ilgisi daha küçük yaşlarında iken kendisini belli etmiştir. *“Öğretmekten zevk alacaksın. Bende bu galiba doğuştan var. Ben daha ilkokulda iken, benim sınıfımdaki daha zayıf öğrencilere karşı öğretmenler, Recep sen yardım et.”* derlerdi.

Recep Hocamızın anatomiye olan sevgisi ve ilgisi, henüz tıp öğrenciliğinin ilk yıllarında, hocasının kadavra diseksiyonu sırasındaki maharetinden etkilenmesiyle başladığını ifade etmiştir. *“İkinci sınıfta, diseksiyon çalışması yapıyorduk. Kalabalık salon birden sessizliğe büründü. Meğer kürsü başkanı içeri girmişti. Bu hocanın teorik dersleri çok monotondur, bizleri adeta uyutuyordu. Fakat diseksiyon tekniği müthişti. Doğru bizim masaya yöneldi ve benim ensede ne aradığımı sordu. Yanımdaki atlası bakarak “n. occipitalis major”u bulmaya çalışıyordum. Hemen bistüri ve pensetimi aldı, yağ dokusuna tek bir şak yaptı*

Şimdi onu sonsuz yolculuğa uğurlarken, razıyız hocam, helal et hocam, sağ ol hocam diyoruz.

İnsanın mekanik olarak yapısını sizden öğrendik.

Sonra da gerçekten insan olmayı...

Cennet diye bir yer varsa oraya bugün gittin.

Yolun ışıkla olsun hocam.

Doktor olmayı sizinle öğrendik, sizinle ilelebet yaşayacak hocam..."

Rahmetle, saygıyla...

* Prof. Dr. Ozan Turamanlar

Uşak'da 1975 yılında doğdu. 2000 yılında Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun oldu. 2010 yılında anatomi doktorasını bitirerek 2018 yılında doçent ve 2023 yılında ise profesör ünvanını almaya hak kazandı. 2022 yılında Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Lisans programını bitirdi. Hâlen İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim Dalında çalışmaktadır.

İLERİ OKUMA

1. <https://recepmesut.com/>
2. Ege Üniversitesi Anatomi Bölümü Online Kariyer Söyleşileri Prof. Dr. Recep MESUT 26 Mayıs 2021. https://www.youtube.com/watch?v=2T-wd71_APQ&t=2603s
3. Mesut R. Kurucu Babalar ve Analar Prof. Dr. Recep Mesut'un Anıları. 2020 1. Baskı

Kalp Damar Cerrahisi Duayenlerinden

Prof. Dr. Nilgün BOZBUĞA*

Yalnızca kalp cerrahisi camiasının değil tüm tıp camiasının yakından tanıdığı, birlikte çalışma şansına eriştiğim hocam Prof. Dr. Cevat Yakut'u, kurucusu olduğu ve uzun yıllar büyük emek vererek yetkin, üretken ve akademik bir kurum kimliği kazandırdığı Koşuyolu Kalp Hastanesini merkeze alarak yazıya dökmek istedim. Dr. Cevat Yakut, adanmışlık duygusu ve meslek sevgisi ile hasta hayatını ve iyiliğini her türlü kaygının üzerinde tutan, hastalarına hiçbir ayırım gözetmeksizin yardım eden bir cerrah olarak görevini yapmanın yanı sıra bilimsel gelişmeleri çağdaş bilgi ve yenilikleri takip ederek uyarlayan, geliştirdiği cerrahi yaklaşımlarla kalp cerrahisi alanına değerli katkılar sağlayan bir akademisyen, usta-çırak ilişkisi içinde iyi kalp cerrahı yetiştirmeye çabalayan bir eğitimci ve sağlık hizmetini en üst düzeyde verilmesi hedefiyle yönettiği kurumu ileriye taşıyan idealist bir yönetici kimlikleri ile her kesimin hocasıydı. Kuruluşuna büyük emek verdiği, zaman içinde giderek değeri artan ve referans kurum statüsüne yükselen Koşuyolu Kalp Hastanesinin yüksek bir ruhla, uyum içinde çalışma koordinasyonunu sağlayan bütünleştirici bir liderdi. Aktif iletişimin ve ekip çalışmasının zorunlu olduğu kalp cerrahisi alanında, hastalara karşı vicdani sorumluluklarını yerine getirmek için olağanüstü çalışan bir cerrahı. Bu vesile ile ülkemizde kalp cerrahisinin gelişiminin bilfiil tanığı ve en önemli aktörlerinden birisi olan Cevat Hocamın aziz hatırasına bir nebze olsun katkı sağlamak üzere bu makaleyi kaleme almaktayım.

Beypazarı eşrafından bir aileye mensup olarak erken çocukluk dönemini doğum yeri olan Beypazarı İstiklal Mahallesi'nde geçirmiş olmasından mutlulukla söz ederdi. İlköğretimi çocukluğunu renkli kılan ve kişisel gelişiminde etkili olduğunu övünçle ifade ettiği Beypazarı İstiklal İlkokulunda, ortaöğrenimini Beypazarı Ortaokulunda ve lise öğrenimini İstanbul Kabataş Lisesinde tamamladıktan sonra İstanbul Tıp Fakültesinde öğrenim görmüş; 1966 yılında İstanbul Tıp Fakültesinden mezun olmuştu. 1966-1970 yılları arasında uzmanlık eğitimini, her daim hürmet ve sevgiyle andığı Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde Genel Cerrahi Kliniğinde tamamlamıştı. İhtisas döneminde cerrahi formasyonunun oluşmasında rol model olarak aldığı, başta Prof. Dr. Mecit Doğru olmak üzere hocalarının ve cerrahi hiyerarşi içinde kıdemli abilerinin büyük katkısı olduğundan övünçle söz ederdi.

1969 yılında, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde tanıştığı ve 55 yıllık birlikteliğe adım attığı Dr. Çiğdem Yakut ile evlendi. Anestezi uzmanı Dr. Çiğdem Yakut ile uzun yıllar birlikte Türkiye Yüksek İhtisas Hastanesinde ve Koşuyolu Kalp Eğitim ve Araştırma Hastanesinde kalp cerrahisine büyük hizmetler verdiler.

İLERİ OKUMA

1. Bozbuğa N, Yakut C. Felsefenin Işığında Kalp Nakli. Kalp Nakli, Editör: Balkanay M, Mansuroğlu D. Tıbbi Yayınlar Merkezi; 7-19; İstanbul, 2020.
2. Bozbuğa N, Yakut C. Geçmişten Günümüze Kalp Transplantasyonu. Bozbuğa N, editör. Kalp Transplantasyonunda Güncel Yaklaşımlar. 1. baskı. Türkiye Klinikleri; Ankara, 2023.
3. Yakut C. A New Modified Bentall Procedure: The Flanged Technique. The Annals of Thoracic Surgery ; 71(6): 2050-2052. 2001.
4. <https://www.youtube.com/watch?v=yymieBP18y0>

Prof. Dr. Cevat Yakut Belgesi

Koşuyolu Kalp Hastanesi

Çukurova Fizyolojide Bir Öncü

Prof. Dr. Sanlı Sadi KURDAK*

Sevgili Hocam Prof. Dr. Tuncay Özgüenen ile Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalını asistan aday olarak ziyaret ettiğim 1990 yılı sonbaharında tanıştım. İlk tanışmamızda sıradan bir görüşme olacağı fikri ile kendisinin yanına gitmiştim. O anda benim ve benim gibi pek çok insanın hayatını etkilemiş özel bir kişilikle tanışacağımın ayırımında değildim. Fikirlerim kısa bir zaman içinde değişti. Sakin konuşuyordu.

Bana, beni anlamak için, lafı eğip bükmeden anlamlı sorular soruyor ve sohbeti şekillendiriyordu. Yaklaşık 10 dakika süren bu görüşme sonrasında benim düşüncelerimi öğrenmiş, fizyolojiye asistan olarak gelme nedenimi anlamasını sağlayacak bütün bilgiyi edinmiş ve geleceğimle ilgili yol haritasını da kafasında çizmişti. Bu çizgi birlikte çalıştığımız onlarca yıllık süre içinde hiç değişmedi.

Tahta bir sandalyede oturuyordu. Üstüne bilgisayar ve yazıcı yerleşmiş, sadece çalışmak için tasarlanmış bir sıranın başındaydı. Yaşamı boyunca da bu sıranın başında çalıştı. Benimle konuşurken yanına oturmam için bir sandalye çekti, çay söyledi, görüşmeyi gözlerime bakarak yaptı. Ben görüşmeden çıktığımda neler yaşadığının ayırımına tam olarak varamamıştım. Şaşkınlık içindeydim. Ancak içimde kariyerimle ilgili beklentilerimin karşılanacağını hissetmenin huzuru vardı. Ne yaşadığımı hocamı tanıdıkça ve yanında zaman geçirdikçe öğrenecek, anlayacaktım. Hocam açık konuşan ve söylediklerini akıl süzgecinden geçirip söyleyen dürüst bir insandı.

İlk andan itibaren kendisinin özel bir insan olduğu seziliyordu. Yıllar sonra kendi ağzından hiç duymadığım özgeçmişini öğrendiğimde, bu özelliğinin kaynağı olan donanımının ayırımına varınca, bendeki duygulanımın aslında şaşırtıcı olmaması gerektiğini de anlayacaktım. Kendisi Türk Hava Kuvvetleri Alemdağ 15. Üs ile Mürted 4. Ana Jet Üssünde Sağlık Amirliği, Gülhane Askerî Tıp Akademisi Cumhurbaşkanlığı Konsültasyon Heyet Üyeliği, Gülhane Askerî Tıp Akademisi Otomasyon ve Mikroanaliz Laboratuvarı ile Eser Element Analiz Laboratuvarının kuruluşunda görev almıştı. 1978 yılında Adana'ya geldikten sonra Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Merkez Laboratuvarı, Fizyoloji Anabilim Dalı ile Biyofizik Anabilim Dalı, Üreme ve Gelişme Fizyolojisi, Spor Fizyolojisi ve Nörofizyoloji Bilim Dallarının kuruluşlarını sağlamıştı. Tıp Fakültesi Bilgi İşlem Birimi, Deney Hayvanları ve Cerrahi Araştırma Uygulama Merkezinin kurulmasında aktif rol oynamış, yanı sıra 13 Araştırma ve Uygulama Merkezinin kurulmasına katkı sağlamıştı. 1980'li yılların başlarında vekâleten Balcalı Hastanesi Başhekimliği ve 1990-1993 yıllarında ise Tıp Fakültesi Dekanlığı görevlerini yerine getirmişti. İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalında iki yıl, yarım dönemlik davetli profesör olarak

son anına kadar bu tutumundan ödün vermedi. Özgün yaşam çizgisinin dışına çıkmadı ve 2020 yılının Mart ayında, başı dik olarak Hakk'a yürüdü.

Kendisinden sadece fizyoloji öğrenmedik. Kendisini özgürlüğe saygı duyan ve öz benliği ile barışık, üretken bir insanın onurunu koruyarak neler başarabileceğinin canlı örneği olarak gördük. Çok şey borçluyuz.

* Prof. Dr. Sanlı Sadi Kurdak

1965'te Adana'da doğdu. 1989'da Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun oldu. 1991'de Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji AD'de ihtisasa başladı. 1991-1993 yıllarında California Üniversitesi San Diego'da fizyoloji ihtisasına devam etti. 1994'te fizyoloji uzmanı oldu. 1996'da ÇÜ Tıp Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalında yardımcı doçent, 1999'da doçent, 2005'te profesör oldu. 1999'da TÜBİTAK Teşvik Ödülü'nü kazandı. 2000 Kasım-2004 Eylül tarihleri arasında ÇÜ Sağlık, Kültür ve Spor Daire Başkanlığı, 2013-2019 yıllarında Çukurova Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Müdürlüğü, 2019-2021 yıllarında Spor Bilimleri Fakültesinin kurucu dekanı olarak çalıştı. Hâlen ÇÜ Tıp Fakültesi Spor Fizyolojisi BD Başkanlığı, ÇÜ Sağlıklı Yaşam ve Spor Bilimleri Uygulama ve Araştırma Merkez Müdürlüğü görevlerini yürütmektedir.

İLERİ OKUMA

1. <https://habermerkezi.cu.edu.tr/haber-detay/2231>

Hematoloji Duayenlerinden

Prof. Dr. Orhan AYYILDIZ*

Hocaların hocası, her şeyi bilen, eskilerin tabiriyle ordinaryüs diyebileceğimiz Prof. Dr. Orhan Ekrem Müftüoğlu kendisiyle tanıştığım asistanlığıma ilk başladığım 1990 yılında karşımda her şeyiyle farklı, kitaplarda geçen, hayallerimizin hocası bir bilim adamı gördüğümü hâlâ dün gibi hatırlıyorum. Heybetli duruşu yanında güven veren, sevecen baba şefkatinde yapısıyla herkesin hem sevdiği hem de akademik terbiyede çok korktuğu hocamız hakikaten birkaç sayfada anlatılabilecek birisi değildir. Ancak gelecek nesillere böyle değerlerin aktarılması adına da ne yazarsak yazalım azdır. Anadolu'dan çıkan nispeten gariban sayılabilecek bir kişinin Urfa Lisesini birincilikle bitirdikten sonra Ankara Tıp Fakültesinden 1965 senesinde mezun olabileceğini herkese göstermiştir. Akademik kariyerine o zamanlarda yeni kurulmuş olan Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Ana Bilim Dalında yine sadece bilimsel başarılarıyla kabul edilmiştir. Hacettepe'de iz bırakan hocaların hocası Prof. Dr. Faruk Özer Hoca ile çalışmaktan memnun olduğunu ve hatıralarını sık sık bizlere anlatan Ekremoğlu Hocamız o dönemde Hacettepe Hematolojinin kurulmasında büyük emekleri geçtiğini de anlatırdı, Hacettepe'den arkadaşları rahmetli Semra Dünder Hoca, Tevfik Akoğlu, Emin Kansu, Kadir Biberoglu gibi hocalar da Ekrem Hoca'nın Hacettepe'de çok iyi izler bıraktığını, çok katkıları olduğunu anlatırlardı bizlere. O tarihlerde Hacettepe Hematoloji Laboratuvarında çalışan sevgili Şerafettin Kirazlı, Ekrem Hoca ile laboratuvar testlerini kliniklerinde ne gibi zorluklarla yerleştirdiklerini, koagülasyon testleri için beyin tromboplastini bulmak için mezbahalara gittiklerini vs. anlatırdı hep. 1974 yılında Hacettepe'de doçent olan hocamız, 1980 sonrası kurulan YÖK'ün profesörlüğe atanabilmek için Anadolu üniversitelerine gitme şartını getirmesi ile 1982 yılında Dicle Üniversitesine profesör olarak atanmış. O tarihten beri dekanlık, rektör yardımcılığı ve kesintisiz 30 yılı aşkın süre İç hastalıkları ve Hematoloji BD Başkanlığını yürütmüştür. Hematoloji, immünoloji ve iç hastalıkları kitapları yazan hocamızın hematoloji ve immünoloji kitapları o yıllar için ülkemizde yazılan bu alanlardaki ilk kitaplardandır. Sabah 08.00'de başlayan mesaisinin sınırı olmayan hocamız her sabah 08.00 seminerlerine 1 dk. bile şaşmayan titizlikle hepimizden önce gelir ve pür dikkat konusu hangi disiplinde olursa olsun dinler ve soru-katkılarıyla toplantıyı çok renklendirirdi. Ondaki dinlediğiniz bir konuda hiçbir eksikliğiniz olmazdı. Onun katılacağını duyan başka disiplinden hocalar bile kendi konularına çok iyi hazırlanırlardı. Aksi hâlde Ekrem Hoca'nın zor soruları altında mahcup olma riski vardı. İç Hastalıkları AD seminerlerine diğer klinik ve temel bilim dallarından da seminer ve ders koydururdu. Diğer anabilim dallarından da hocalar katılır ve çok katılımlı dersler olurdu. 1982 yılında geldiği ve dekan olduğu Dicle Tıp Fakültesine katkılarını

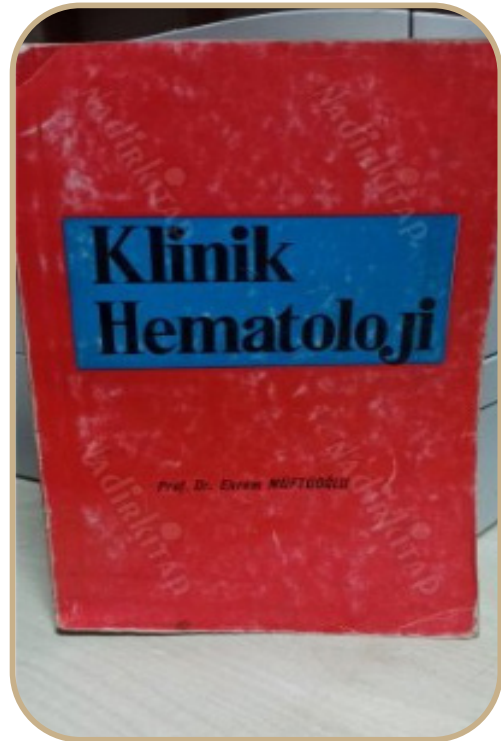
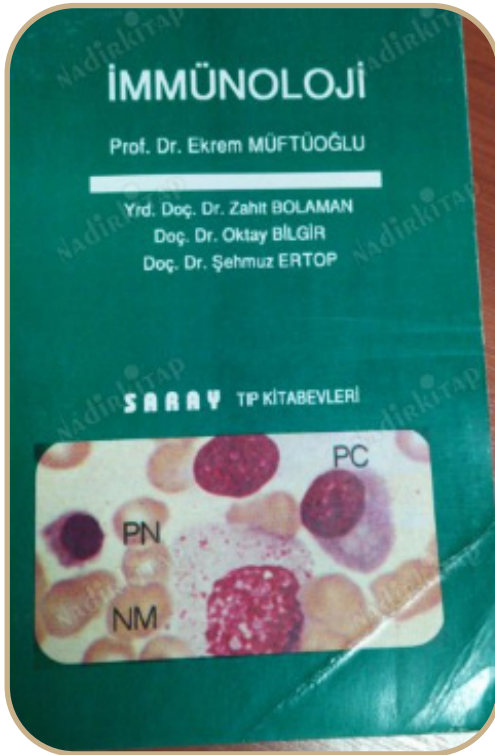

* Prof. Dr. Mehmet Orhan Ayyıldız

1968 yılında Midyat'ta doğdu. 1990 yılında İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakóltesinden mezun oldu. Dicle Üniversitesi Tıp Fakóltesi İç Hastalıkları AD'den 1994 tarihinde uzman oldu. Hematoloji kliniğinde kemik iliği ve kök hücre transplantasyonu merkezi ile hücre aferez ünitesinin kurulmasında görev aldı. Hematoloji laboratuvarının kurulma ve gelişmesinde katkıları oldu. 1998'de iç hastalıkları doçenti, 2000'de hematoloji yan dal uzmanı, 2004'te profesör oldu. Halen Diyarbakır Dicle Üniversitesi Tıp Fakóltesi İç Hastalıkları Anabilim dalı ve Hematoloji bilim dalı başkanlığını yürütmektedir.

İLERİ OKUMA

1. <https://www.youtube.com/watch?v=ZAcT5BZFKLE>
2. <https://www.dicle.edu.tr/haberler/dicle-universitesi-pandemiye-ragmen-yilda-25-kemik-iligi-nakli-gerceklestirdi-2806>
3. https://www.thd.org.tr/thdData/userfiles/file/thd_50yil_ani_kitabi_taslagi_28092017.pdf

*Çukurova Anatomi Kurucusu ve Dere Anatomi
Kitabı Yazarı*

Prof. Dr. Özkan OĞUZ*

Prof. Dr. Fahri Dere, Hacettepe Üniversitesinden genç bir anatomist olarak doktorasını aldıktan sonra ilk önce Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim Dalında görevlendirildi. Atatürk Üniversitesinde görevlendirildiği yıllarda, karlı ve buz gibi Erzurum günlerini hafta içi eğitim için hafta sonu da maçlara giderek değerlendiriyordu. Gerek HÜ'de sergilediği çalışkanlığı ve liderlik özelliği gerekse Atatürk Üniversitesinde geçirdiği zamanlardaki gayretli çalışmaları, onun Çukurova Üniversitesi (ÇÜ) Tıp Fakültesinde Anatomi Anabilim Dalının kurulması gündeme geldiğinde akla gelen ilk isim olmasına neden oldu. Kendisine bu teklif yapıldığında ÇÜ Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim Dalının kuruluşu için çok çalışması gerektiğinin farkındaydı. Hiç düşünmeden kabul etti. Çünkü Anatomi Anabilim Dalının kuruluşunu sıfırdan yapmak ne kadar zorsa, iyi bir noktaya getirmek de o kadar önemliydi. Fakat ne bir alt yapı ne de kendine yardımcı olacak yeterli sayıda eleman vardı. Anatomi Anabilim Dalının kurulması çalışmalarına, kendi ve bir hizmetli ile Adana Numune Hastanesinin küçük bir kulübeden yapılmış odasında yalnızlıklar ve eksiklikler ile başladı. İmkânsızlıkların farkında olarak başladığı yeni görevinde imkânların kısıtlı, ben nasıl bu işin altından kalkacağım diye düşünmedi. Üstelik böyle zor şartlarda çalışmalarına devam ederken ileride yapacağı araştırma ve eğitim için çok önemli olan alt yapının neler olabileceği gibi planları hazırladı. Her zaman söylediği ve çok sevdiği bir söz vardı, “Zor şartlar çok iyi planların çıkmasını sağlar.” Bu sözünü teyit edercesine yılmadan ve her gün dinmeyen bir sevgiyle ileriye dönük projelerini hayata geçirmeye odaklandı. Her günün her saatini öyle güzel planladı ki zor ve çetin geçen yılların her bir gününde ne yapacağını biliyordu. Yaptığı plan sayesinde, gelecek yılların temellerini atmaya başlamıştı. Yaptığı planlar sayesinde Anatomi Anabilim Dalının kurulma ve gelişme süreci başarılı bir şekilde oldu. Bu başarının sonucunda da haklı bir gurur duymuştu. Bu başarıda kendisine yardımcı olan o yıllardaki asistanları ve yardımcı elemanlarının katkısını hiç unutmadı. Zamanı geldiğinde onları ödüllendirdi. Ödül ve ceza sisteminde, ödüllendirmeyi daha çok seviyordu. Çünkü yerinde yapılan ödüllendirme başarıyı getirir diyordu.

Günler öyle hızlı geçiyordu ki zaman içinde kendine ve eğitime yardımcı olacak elaman olmazsa bazı projelerin yarım kalacağını farkındaydı. Eleman ve alt yapı ihtiyacını fakülte ve üniversite yönetimine kapsamlı bir rapor hâlinde bildirdi. Üniversite yönetimi bu ihtiyaçların karşılanması için değişik zamanlarda üç asistan alınmasını ve anatomi anabilim dalı için de yer tahsisi yapılmasını sağladı. Eğitime yardımcı olmak için alınan Taner Ziylan, Behice Durgun ve Ahmet Hilmi Yücel adlı asistanları, anatomi anabilim dalına alındığından itibaren pek çok konuda Dr. Dere'nin projelerini geliştirmesine ve anatomi anabilim dalının gelişmesi için süreçlerin daha hızlı bir şekilde olmasını sağladı. Çünkü üç asistan da anatomi laboratuvarındaki çoğu eğitim sürecini ve araştırmalar ile ilgili projelerde görevler

İkinci önemli projesi ise anatomi eğitimine yeni bir bakış açısı getirecek modern fakat kolay anlaşılabilir bir anatomi kitabı yazmaktı. Bu amaçla Türkiye'deki tıp eğitiminde çok önemli katkı sağlayacak olan ilk modern *Klinik Anatomi ve Nöroanatomi* kitaplarını kaleme aldı. Her iki kitabı da tıp dünyasına derin bir iz bıraktı. Kitabın yazımı sırasında en çok düşündüğü ve uygulamaya koyduğu sistem; *anatomi neden önemlidir, ne için öğreniyoruz ve bu bilgiyi nerede kullanacağız* olmuştur. Bu özelliklere sahip bir kitap günümüzde olduğu gibi, gelecekte de çok önemli katkılar sunmaya devam edecektir. Kitabını yazarken ilk düşündüğü şey, öğrencinin bilgiyi kolay öğrenebileceği bir sistemi oluşturmaktı. Bunun için her bölümde belirlediği *öğrenim hedefleri* ve *öğrenim amaçları* ile öğrencilerin, sadece bilgiyi öğrenmekle kalmamasını, aynı zamanda nasıl öğreneceklerine dair de önemli beceriler kazanmasını amaçladı. Bu özellikler sayesinde öğrenciler veya okuyucular her bölümün başında konu ile ilgili öğrenecekleri hedef ve amaçlara göre davranıp kolayca amaçlarına ulaşabiliyorlardı. Ayrıca kitapta bulunan klinik bilgiler, anatomik oluşumların hastalıkları hakkında da kısa bilgiler elde etmenin ipuçlarını veriyordu. Bu sayede, kitap öğrencilere öğrencilik dönemlerinde ve hekimlere hekimlik hayatlarında rehberlik eden, onları bilime ve öğrenmeye teşvik eden bir eser olarak değerlendirildi. Yazdığı *Anatomi ve Nöroanatomi* kitaplarının şekillerini yıllar içinde *Adobe photoshop* programı ile tek, tek çizerek *kitaplarının, atlas ve kitap olarak kullanılmasını sağladı*. Kitaplarındaki her bir şeklin renklendirilmesi ve yeniden çizilmesinde; günde 6-8 saat bilgisayar başında kalarak ve yılmadan **usta bir ressam gibi anatomik oluşumları çizen çalışma** titizliğinin sonucu vardır. Teknolojiye ve gelişime açık olması onun ve ekibinin başarılarında yatan sıralardan sadece bir tanesidir. Dr. Dere'nin her iki kitabı da kendisi emekli olduktan sonra *Dere Anatomi ve Dere Nöroanatomi* kitabı olarak tıp fakültesi öğrencilerinin eğitiminde kullanılmaya devam etmektedir.

Dr. Dere'nin ÇÜ Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim Dalını kurup geliştirmesi dışında, *çok sayıda anatomistin yetişmesi, yazdığı kitaplarla hâlâ eğitime destek olan eserler bırakmış olması ve geliştirdiği Platinasyon Tekniğinin hâlâ güncelliğini koruyor olması, tıp tarihinde bıraktığı izlerden sadece bir kaçıdır*. Eski öğrencileri tarafından hala, derslerindeki interaktif ve zevkli atmosfer, öğrencilerin sadece dinleyici değil, aktif katılımcılar olmaları, öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirmelerini teşvik etmiş olması konuşulur. Onun döneminde derslerde oluşumları göstermek için kullanılan uzun ince ağaçtan yapılmış oklava benzeri bir sopa kullanılırdı. Bugünün pointer dediğimiz aletin ilkel hâli diyebiliriz. O ilkel ağaçtan yapılmış sopasını dersini anlatırken öyle bir maharetle kullanırdı ki tüm öğrencileri onun hayranlıkla kullandığı eğitim sopasını hatırlarlar. *Hiçbir zaman olmamış demek yerine biraz daha geliştirelim diyerek motivasyon vermesi ve kişinin daha iyiyi bulmasını sağlaması onun en önemli özelliklerinden biriydi*.

* Prof. Dr. Özkan Oğuz

1963 yılında Belen'de doğdu. 1980 yılında Adana Erkek Lisesinden mezun oldu. 1985 yılında ÇÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümünü tamamladı. 1988 yılında ÇÜ Tıp Fakültesi Anatomi AD'da başladığı yüksek lisansını bitirdi. 1991'de ise doktorasını vererek Anatomide PhD ünvanını aldı. ÇÜ Tıp Fakültesi Anatomi AD'nda araştırma görevlisi, yardımcı doçent ve doçent olarak görev yaptıktan sonra 2002'de profesörlüğe yükseltildi. 2000-2002 yıllarında Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdür Yardımcılığı, 1999-2004 yıllarında ÇÜ Tıp Fakültesi Anatomi AD ve Leeds University Department of Human Biology arasında oluşturulan iş birliği anlaşmasının Koordinatörlüğü, 2002-2005 yıllarında Çukurova Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Müdürlüğü yaptı. 2020 yılından beri Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi AD Başkanlığı görevini yürütmektedir. Yurt dışı ve yurt içi 45 yayını vardır. Ayrıca 2adet anatomi kitabının yazarlığı, 4 adet anatomi kitabının editörlüğünü yaptı. Evli ve 2 çocuk babasıdır.

İLERİ OKUMA

1. Dere F. Dere Anatomi Atlası ve Ders Kitabı, Akademisyen Kitapevi. Adana, 2018.
2. Dere F. Atlaslı Nöroanatomi ve Fonksiyonel Nöroloji, Akademisyen Kitapevi. Adana, 2012.

Ankara Hastanesi Modern Göz Kliniği Kurucusu

Uzm. Dr. Bekir Sıtkı ASLAN*

Bu; birlikte çalıştıkları arkadaşlarının yeri geldiğinde can ablası, yeri geldiğinde eğitimlerini en iyi seviyede olması için sınırsız gayretin içinde Hocamız Sunay Duman'ın biyografisidir.

Özetle, kendini işine adanmış bir öğretmen olan bir göz doktorunun, klinik uzmanlığını, öğretme yeteneklerini, eğitime olan bağlılığını ve genel profesyonellik ve liderlik niteliklerini dikkatle yazıya dökmek istedim. Bu metin Sunay Hoca'nın hem tıbbi uygulama hem de eğitim alanındaki katkılarının bilinmesi ve hak ettiği değerin ve yaşamımıza etkilerinin kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesine sınırlı da olsa ışık tutacaktır. Bu öğretmenle ilgili geçmiş anıları yad etmek, muhteşem duygu ve deneyimleri anımsatacaktır. Değerli bir mentorluğun nostaljik bir anısına, öğrenilen derslere dair bir düşünceye, hatta belki de uzun zaman önce bir öğretmenle gizemli bir karşılaşmaya dalmak kaçınılmazdır.

Bu satırların yazarı olan bendeniz, asistanlığımın birinci yılında oftalmolojiye duyduğum heyecanı yurt dışında sürdürmek istedim. Bu duygularımı hocamızla bölüştüm. Coşkulu bir destek gördüm. Bir yurt dışı bursuna layık görüldüm, ancak önümde Sağlık Bakanlığından izin almak gibi bir engel vardı. Aşılması zor gibi görünen bu badireyi, Sunay Hocam yanına başhekimimiz rahmetli Tayyar Çavuşoğlu'nu da alarak, Bakana karşı "gençlerin önünü açmanın sadece kliniğe bilgi akışı ve ilerleme sağlamayacağı, bu iznin geriden gelenler için muhteşem bir motivasyon nedeni olacağını" ifade ederek Sağlık Bakanımız Kaya Kılıçturgay'ı ikna etti ve ilerlememizi sağladı. İngiltere'de olduğum sürede de hiç desteğini esirgemedi. Bu nedenlerle değerli bir mentorluğun nostaljik hatırasını, öğrenilen derslerin yansımalarını bölüşmenin heyecanını bu metnin her kelimesinde hissedeceksiniz.

Sunay Hanım büyük bir göz kliniğinde klinik şefidir. Kendini işine adanmış bir öğretmen ve akıl hocasıdır. Öğretme tutkusu, gözün karmaşık yapılarını aydınlatan ışık kadar parlak, kendini işine adanmış bir hocadır ve bu yazı ile onunla tanışın istiyorum. Bir akıl hocası olarak sadece bilgi vermekle kalmıyor, aynı zamanda öğrencilerine gelecekteki hastalarına karşı derin bir şefkat ve empati duygusu aşıyor ve emeklilik döneminde bile bunu hepimizin yüreğinde hissedecek biçimde yapıyor.

Hikâyemiz hareketli bir şehrin kalbinde yer alan yoğun bir göz kliniğinde geçiyor. Koridorlar hevesli uzmanlık öğrencilerinin ayak sesleriyle yankılanıyor ve hava antiseptik kokusu ve entelektüel merakın uğultusuyla dolu. İngiltere'den döneli bir ay olmuştu. Acilen neler yapabileceğimizi konuşurken o günlerde dünya için güncel ancak yaygın olmayan uygulamalardan katarakt ameliyatı yapılan hastalara göz içi lensi takılması konusu heyecan vericiydi. Şubat 1984 yılının ilk haftasında Ankara Hastanesinde bir hastaya arka kamara, iki hastaya da ön kamara lensi takıldı. Ne kadar heyecan vericiydi. Aynı yılın ma-

Burada Sunay Hocamızın tanımlanan sınırları, gerçek hayattaki ile kıyaslandığında dar bir çerçeveye sıkışmıştır. Sunay Hoca, namı diğer hepimizin ablası sosyal hayatın her noktasında vardı, örnek oldu, destek oldu, teşvik etti, güzellikler halayının en başında heyecan ve coşkusunu hep gösterdi. Bu satırlarda yer veremediğim yaşamın içindeki aktivitelerde, bize hep bir dürüstlük abidesi ve etik değerlerin manzumesi olarak örnekler verdi.

Sunay Hocamızın anılarla biyografisinin bu anılar kitabında yer alması mükemmel seçim. Değerli bir mentorluğun özünü yakalayan bir hikâye yazmaya çalıştım. Kahramanımız ile ilgili, öğrenilen dersleri ve paylaşılan anları anımsatarak, öğretmenimizin hayatımız üzerindeki etkisini yansıtmaya çalıştım. Bu anıları keşfederken, öğretmenimizin rehberliğine karşı bir nostalji ve minnettarlık duygusunu bir kez daha yaşamak ve yaşatmak istedim.

* Uzm. Dr. Bekir Sıtkı Aslan

1954'te Adıyaman'da doğdu. Adıyaman Cumhuriyet İlkokulunda okudu. Ortaöğrenimini 1972'de TED Ankara Kolejinde tamamladı. 1978'de Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesini bitirdi. Uzmanlık Eğitimini SB Ankara Eğitim Araştırma Hastanesinde sürdürdü. Cambridge Tıp Fakültesi Göz Bölümünde retina fellowship programına katıldı. SB Ankara Eğitim Araştırma Hastanesinde Başasistan ve Klinik Şef Yardımcısı olarak oftalmoloji eğitimine katkıda bulundu. ESCRS'de Yönetim Kurulu Üyeliği ve ESCRS Avrupa Board sınavlarında jüri görevlerinde bulundu. Hâlen muayenehanesine göz hekimliği hizmetini sürdürmektedir ve Avrupa'da göz eğitim faaliyetlerine katkıda bulunmaktadır.

İLERİ OKUMA

1. <https://l24.im/R9y8T>
2. <https://www.todnet.org/home/>
3. <https://tcod-tros.org>

*Transplantasyon Duayeni ve Başkent Üniversitesi
Kurucusu*

Prof. Dr. Zafer ÖNER*

Bir varmış bir yokmuş. Çok eskilere dayanan, çok büyük bir dünya devleti varmış. Günün birinde büyük bir harpten sonra yenik düşmüş. Bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve yurdun her köşesi bilfiil işgal edilmiş. Yönetenler her türlü kararı galip devletlere bırakmışlar. Tam bu sırada ismini anmaktan korktuğum birisi çıkmış, bütün yurtseverleri toplamış. Yeniden şahlanan bir ruh ve güçle, birlik ve beraberlik içinde, damarlarındaki asil kanı da kullanarak ülkeyi hep beraber kurtarmışlar. Savaştan sonra da öyle bir cumhuriyet nesli oluşmuş ki seferberlik bu kez de eğitimde, bayındırlıkta, sağlıkta ve her alanda ve de çok zor şartlarda devam etmiş. At sırtında hatta yürüyerek ülkelerinin en ücra köşelerine hizmet götürmüşler. Çağdaş medeniyetler düzeyinin ötesine doğru itmeye çabalamışlar, ülkelerini...

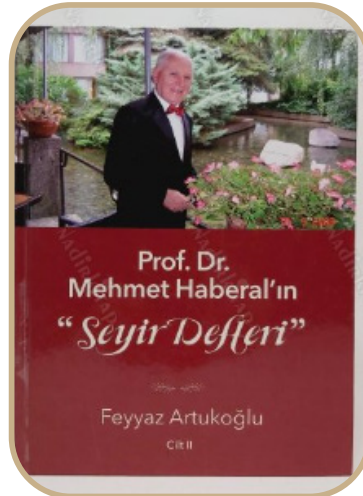
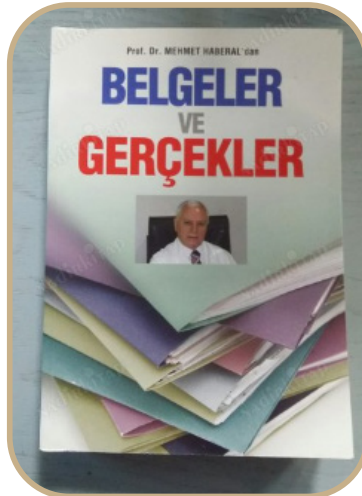
Güzel devrimler yapmışlar. Ama içlerinde ilk günden beri bu durumdan hoşlanmayan insanlar da varmış. Devrimleri önlemek için hiçbir fırsatı kaçırmıyor ellerinden ne geliyorsa yapıyorlarmış. Zamanla bu yüce Cumhuriyet ruhu sönmeye, sinmeye başlamış. İnsanlar kendi çıkarlarını ülkenin çıkarlarının önünde tutmaya başlamışlar. Köşe dönmeçilik, emeksiz kazanmak, ayrımcılık, bölücülük, tarikatçılık hız kazanmış, ülkenin yönü Batı'dan Doğu'ya döner gibi olmuş ve Cumhuriyet'in o temiz ruhu maalesef kıyıda köşede kalmış. Ben bugün sizlere işte o kıyıda köşede kalmış ancak onurundan hiçbir şey kaybetmemiş Cumhuriyet'in ilk günlerindeki coşkulu ruhu "hâlâ bedeninde taşıyan" bir kişiyi, bir cesur yüreği, tanıdığım kadarıyla ve dilimin döndüğünce anlatmaya çalışacağım.

Olaylar ve Kıssadan Hisseler

1969'un belki de daha sonraki yaz tatilinin ilk günleriydi. Kalçadan iğne yapmayı öğrenmek amacıyla genel cerrahi bölümüne gittim. Servisteki hemşire bana, "Koridorun sonundaki odada yanık pansumanı var, istersen onu da gör." dedi. Odada, rengi sarıya dönmüş bir banyo küveti ve içinde bir yanık hastası vardı. Hasta devamlı bağıırıyor, küfrediyor; doktor da "Tamam tamam, bitti bitti." diyordu. Zaten canı burnunda olan doktor beni görünce "Ne dikiliyorsun orda kardeşim!" der gibi baktı. Sanki hastadan yediği küfürlerin acısını benden çıkaracaktı. Hemşire hanım hemen araya girdi: "Arkadaş stajyer, yardıma geldi." dedi. Doktor da "O zaman tut şunun ucundan." dedi ve tuttum. Pansumanı bitirdi. Hastanın yanağına hafifçe dokundu "Hadi geçmiş olsun yarın görüşürüz." dedi ve hızla uzaklaştı. İki kolu da yana doğru hafifçe açık, başı bedeninden biraz önde ve yukarı doğru ve de koşar gibi yürüyordu. Hemşireye

İLERİ OKUMA

1. <https://www.mehmethaberal.com.tr/anasayfa.php>
2. <https://w3.beun.edu.tr/prof-dr-mehmet-haberal-2002.html>
3. https://haberalortaokulu.meb.k12.tr/icerikler/prof-dr-mehmet-haberal-kimdir_11593364.html

Prof. Dr. Özgür KASAPÇOPUR*

Bilim ve sanat insanlığın bugüne dek tarihsel süreç içinde bulmuş olduğu en önemli edinimlerdir. Bilim insanlığı nerede ise sıfırdan ileriye götürmüş ve ona nice olanaklar sağlamıştır. “Hiç”likten bugünkü mükemmelliğe doğru ilerleyen çağdaşlık yoluna insanlık bilimin ona kattıkları ile ilerlemiştir. Bilim yaşamın her alanında bilinmeze çözüm üretmeye çalışır. Yaşamın içinde bugüne dek tüm sorunların çözümü en çok basit bilinmezlerden ortaya çıkar ve çözüme ulaşır. İnsanlık daha güzel günlere ve belki de her şeyin mükemmel olduğu düşsel ütopyaya ulaşır. Ama tutku ve merakla başlayan insanlığın müthiş bilimsel yolculuğu hâlâ bir bayrak yarışı olarak sürmektedir. Başlangıçta büyük buluşlarla başlayan bilim yolcuğu günümüzde bilim çok büyük küçük küçük atılan adımlarla ilerlemektedir.

Bu satırların yazarı olan ben, henüz yeni bir asistanken hem pediatri hem de pediatrik romatoloji eğitimini yaparken bizlere hem bilimsel yöntemi hem de bilim etiğini öğreten Hasan Yazıcı Hocamla birlikte çalışmak onuruna ulaşmıştım. Aslında Cerrahpaşada öğrenci iken bizler için ulaşılmaz olan, gıpta ile baktığımız Hocamız yanı başımda idi ve ilk mentörlerimden birisi olmuştu. İnsan böylesi önemli, tanımlanması güç bir bilim insanı ile çalışırken hem gençliğin hem de bilime olan sarsılmaz bağlılığımızla çok önemli çalışmalar yapmak ister. Ben de tam bu hâlimde idim; ilk olarak inanılmaz, birçok gizemi çözebilecek bir laboratuvar çalışması yapmak en önemli düşümdü. Tıpkı atasözünde denildiği gibi gönüllerde ne aslanlar yatmakta idi, bilemezsiniz. Ama ne yazık ki genç araştırmacı için yaşamda hiçbir şey umduğu gibi olmuyordu ve inanılmaz sürprizler ile dolu idi.

O günlerde oldukça kilolu bir adolesan yaygın kol ve bacak ağrılarından muzdarip olarak Hasan Hocamıza başvurmuş, Hoca da hastayı bana yönlendirmişti. Bu zaman dilimi 1980’li yılların ikinci yarısının sonlarına karşılık gelmektedir. Hastanın yapılan değerlendirmesinde öyküde ve fizik muayenesinde obezite dışında hiçbir olağan dışılık saptamamıştık. Yalnızca yaptığımız laboratuvar testlerinde hastamızda sedimantasyon hızını orta derecede yüksek (50 mm/saat) bulmuştuk. Çok anlamlandıramadığımız bu veriyi çocuklarda olabilir Hocam, izleyelim mi hocam diyerek geçiştirecekken Hoca ısrarla bu verinin üzerine gitmemizi ve daha da araştırmamızı istiyordu. Benim aklıma çok yatmasa da Hocamın bu bilimsel merakını ve araştırma önerisini önemsemem gerektiğinin farkına vardım. İçimden bir ses hocamın haklı olabileceğini ve bu verinin peşinden koşmamı da söylemekte idi. Kaldı ki gözlem bilimsel araştırmanın ilk aşaması değil miydi?

Asıl iş şimdi başlıyordu, obez çocukları ve ergenleri bulmamız gerekiyordu ve çalışmaya katılabilecek yeterince çocuk bulmakta zorlanıyordum. Çünkü o yıllarda aileler obeziteyi bugünkü kadar çok sorun etmiyor ve hastaneye başvuruyordu. Belki de çocukluk çağı obezitesi bugünkü kadar önemli bir sağlık sorunu ve salgın hâlinde değildi. Haftalık olarak benden çalışma için rapor isteyen bilime âşık

Hocam bize en önemli bilimsel ilkesi olan “kendi varsayımımızı çürütme”yi öğretmiştir. Hocamın anlattıklarından çıkan nokta şudur; *“Bilimsel yöntemde etik, teoriyi doğrulamayı değil çürütmeyi amaçlar. Eğer çürütmeyi başaramazsak teorimiz doğrudur.”* Hasan Hoca’nın bilimsel etikle ilgili olarak üzerinde durduğu ve genç bilim insanlarına yol öğreteceği konu ise intihal (*aşırma, plagiarizm*)dir. Bu konu ile ilgili o kadar çok konferans, seminer vermiş ve yazılar yazmıştır ki saymakla bitiremeyiz. Hocam intihali şu sözlerle özetlemekte ve mahkûm etmektedir; *“İntihal bireyciliği ayaklar altına alır. İntihali âdeta yaşam biçimi (alt etik) hâline getirmiş bir toplum için bu daha da önem kazanır. İntihalin dile getirilmesi ifade özgürlüğü sorunlu bir yörede oldukça zordur. Aydınlanmanın bir diğer çok önemli ögesi ise “gerçek”-tir. Gerçeğe saygılı olmayan toplumlarda intihalin dile getirilmesi çok zordur.”*

Aradan geçen yıllar boyunca hocamla birlikteliğimiz süregeldi. Bu sırada Hasan Hoca’nın eşsiz destekleri ile çocuk romatoloji ayrı bir bilim dalı hâline geldi. Tıpkı erişkin romatolojide olduğu gibi çocuk romatolojinin gelişimine de hocamın tanımlanması mümkün olmayan katkıları olmuştur. Hocamın emekliliği sonrası, üniversitedeki bölünme öncesi İstanbul Üniversitesi, Etik Kurulu Başkanı idi. Bense onun raportörü idim. Artık ikimiz de öğretim üyesi idik. Yaklaşık 30 yıl sonra 2013-2017 yılları arasında hocamla yeniden birlikte çalışma olanağını buldum. Bir kez daha bu dört yıllık sürede hocamın bir kez daha gerçeğe ve doğruya olan bağlılığını, dürüstlüğünü ve korkusuzluğunu görme mutluluğuna eriştim.

Sonuç olarak, bu güzel ülkede bilim insanı olmanın ya da olmak istemenin ana noktalarını bu öykü aracılığı ile hocamın şahsında anlatmak istedim. Anlattıklarım 40 yılı aşan bir zaman diliminde olan destanı anlatmaktadır. Hiçbir sözcüğünde abartı yoktur ve yaşanmıştır. Daimî öğrencisi olarak Hasan Yazıcı Hocamı anlatmak istedim. Hasan Hoca yalnızca bilimsel çalışmalarda değil, septik şokta iken de insan yanı ile yanımda idi. Özetlemek istersem, bilim insanı olmak için yaptığımız işe ve göreve tutku, coşku ve merak ile bağlanmayı ama hepsinden önemlisi, dürüstlük ve cesaretle ne koşullar altında olursak olalım, bilimi savunmayı gerektiriyor. İnsanlığın uzun yürüyüşünün en önemli aşaması olan insanlığın gelişiminde, bilim ve sanatın rehberliğinde bu yola unutulmaz izler bırakanlar ile insanlık bir mükemmel bir geleceğe uzanacaktır.

* Prof. Dr. Özgür Kasapçopur

Tıp fakültesi eğitimini ve Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları uzmanlık eğitimini Cerrahpaşa Tıp Fakültesinde tamamladı. Çocuk Romatoloji Derneğinin kurucu genel sekreteridir; 2010-2014 ve 2018-2024 yıllarında Dernek Başkanı olarak görev aldı. 2013-2021 yıllarında Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Klinik Araştırmalar Etik Kurul Başkanlığı yaptı. 2018 yılında düzenlenen tıp bilimine yön veren 100 Türk arasında yer aldı. 2020 yılı İstanbul Tabip Odası, Türkan Saylan Bilim Ödülü’nü aldı. Halen Pediatric Rheumatology European Society (PReS) ve Pediatric Rheumatology International Trials Organization (PRINTO)’da aktif olarak görev almakta, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Başkanlığını, Çocuk Romatoloji Bilim Dalı Başkanlığını, Türk Pediatri Kurumu Yönetim Kurulu Üyeliğini, PReS skleroderma Çalışma Grubunun sekreterliğini, Turkish Archives of Pediatrics’in başeditörlük görevini yürütmekle birlikte çok sayıda uluslararası bilimsel derginin yardımcı editörlüğünü yapmakta ve editöryal boardında yer almaktadır.

İLERİ OKUMA

1. Yazıcı H, “Sana Ne Lan!” dedi-Bir Cerrahpaşa Hocasının Kısa Anıları; Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2022.
2. Yazıcı H, ...muteber bir nesne yok devlet gibi...; Milliyet Yayınları, İstanbul, 1998.

Sahada Dur Durak Bilmeyen Halk Sağlıkçı

Uzm. Dr. Hakan ERENGİN*

Prof. Dr. Necati Dedeoğlu Hakkında Eksik Bir Yazı

Eksik bir yazı çünkü Dr. Dedeoğlu'nu yalnız bir kişinin anlatması onu tanıyan herkesin bilebileceği gibi olanaksızdır. Onun öğrencisi, asistanı, çalışma arkadaşı olmuş herkesin, onunla yolda, dağda, depremde yolları kesmiş herkesin bir Dedeoğlu imgesi vardır ve bu imgeler de tek başlarına eksiktir.

Bu satırların yazarı hocayla tam 39 yıl önce tanışmıştır. Tıp fakültesi dördüncü sınıf öğrencisi iken Halk Sağlığı derslerinde diğer derslerden “çok başka” şeyler söylendiğini fark etmiş, Dedeoğlu'nun “gür” sesinden etkilenmiş, onun asistanı olabilmeyi kendine hedef olarak koymuştur. Başarmıştır da. Aralarında gelişen “paternalistik” ilişki çalışma arkadaşlığını ve “oğulun” karşı çıkışlarını da içererek evrilmiş ve bugüne dek gelmiştir.

Kendisi kendisini anlatmayı pek sevmez. Onun Hacettepe Tıp Fakültesini 1970 yılında derece ile bitirdiğini, ısrarla Anadolu'ya gitmek istediğini ve gittiğini sonradan ve başkalarından öğrendik. Mezunu olduğu Talas Amerikan Ortaokulunun hekiminden etkilenip hekim olmaya karar verdiğini, lise ve üniversite yıllarında köycülük kulübünde, yaz tatillerinde kamplarda, okul ve yol inşaatlarında çalıştığını ise yıllar sonra kendisi anlattı.

İlk görev yeri Erzurum'da (O tarihlerde atamalar İl Sağlık Müdürlüğü emrine yapılmaktadır.) kendisine önerilenler arasından seçtiği sağlık ocağının suyu ve elektriği yoktur. O yıllara ilişkin bazı gözlemler kendisi gibi halk sağlığı hocası olan Prof. Dr. Rahmi Dirican'ın *Bir Hekimin Anıları* adlı kitabında karşımıza çıkar. Dedeoğlu'nun görev yaptığı Erzurum'daki günlere dair şöyle der Dirican: “Dr. Dedeoğlu'nun çalıştığı sağlık ocağına daha önce hiç hekim gitmemişti. Yaklaşık iki yıl çalıştığı ocağın bahçesine duvar çektiren, ağaçlar diken ve köylü ile çok olumlu ilişkiler kuran Dedeoğlu, Hacettepe Tıp Fakültesini çok iyi derece ile bitirmiş, önerilen klinik asistanlıkları kabul etmeyip bilinçli olarak yoksunluk bölgesinde çalışmak istemişti... İki yıl birlikte çalıştık. Daha yoksun bir bölgede çalışmak isteğini engelleyemediğim için uğraşarak Tunceli'nin Ovacık ilçesine atamasını yaptırdı.” Dirican sonradan Ovacık'taki tanıdıkları ile konuştuğunda kendisine Dedeoğlu hakkında şöyle dediklerini yazar: “Bey, biz bugüne kadar böyle doktor görmemişiz. Hep hastanede çalışıyor, insan içine çıkmıyor, hafta sonları da eline çantasını alıp köyleri dolaşiyor, geceleri de köylerde yatıyor.” Dedeoğlu kendi anlatımıyla Ovacık atamasından şöyle söz eder: “Yıllık iznim sırasında Doğu Anadolu'yu gezerken Tunceli'nin Ovacık ilçesinin güzelliğine vuruldum ve buraya tayinimi istedim. Ovacık'ta bir yıl çalıştım. Merkez sağlık ocağı yanında, Torunoba Sağlık Ocağına

şöyle değerlendirir: “Sağlığım yerinde. Kafam yerinde. Çalışmaya, üretmeye alışmışım. Şimdi zorlanıyorum. Üstelik onca birikimim işe yaramayacak diye de hayıflanıyorum.”

Hayata bakışını odasında asılı duran Bedri Rahmi'nin “Marifet” isimli şiiri ile anlatabiliriz belki:

“Marifet hiç ezilmemek bu dünyada / Ama biçimine getirip ezerlerse / Güzel kokmak / Kekik misali / Lavanta çiçeği misali / Fesleğen misali / Itır misali / İsâ misali / Yunus misali / Tonguç misali / Nâzım misali”

Onunla yolu kesişmiş, onunla çalışmış, onunla yol yürümüş olanlara ne mutlu.

* Dr. Hakan Erengin

1965'te Bandırma'da doğdu. Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesinden 1988'de mezun oldu. 3 yıl sağlık ocağı hekimliğinin (Fatsa-Ordu) ardından mezun olduğu fakültede halk sağlığı uzmanlığı eğitimine başladı, uzmanlık sonrası aynı bölümde 2023 yılına dek öğretim görevlisi olarak çalıştı. Evlidir, Türkü adında bir kızı vardır.

İLERİ OKUMA

1. Dirican R.M. Bir Hekimin Anıları. (3. basım) Kocaeli Üniversitesi Yayınları, İzmit: 2004.
2. Erengin H. Prof. Dr. Necati Dedeoğlu ile Söyleşi. Halk Sağlığında İz Birakanlar 02.12.2012 <https://hasuder.org.tr/hsg/?p=251> (Erişim Tarihi 23.04.2024)
3. Dedeoğlu N. Depremlerde Sağlık Hizmetleri. Hatipoğlu Yayınları, Ankara:1989.
4. Editörler. Halk Sağlığının Kutup Yıldızı: Prof. Dr. Necati Dedeoğlu. Halk Sağlığında İz Birakanlar 02.12.2012 <https://hasuder.org.tr/hsg/?p=246> (Erişim Tarihi 23.04.2024)
5. Editör. Sağlık ve Toplum 1990:1:1
6. Anonim. Necati Hoca Efsaneleri. Medikus Akdenikus-Ilıman İklimin Dilüe Dergisi 2003: 20(6); 13.
7. Dedeoğlu N. Halk Sağlığı Yaklaşımıyla Depremlere Bir Bakış. Toplum ve Hekim 2023; 38(5): 345-355.
8. Dedeoğlu N. Bir Ulusal Halk Sağlığı Okulu Önerisi. Sağlık ve Toplum 1990;1:35-40

Depremlerde evre Sağlığı Hizmetleri,
Prof. Dr. Necati DEDEOĞLU

Sağlık ğrencileri Halk Sağlığı Duayenleri ile
Buluşuyur /Prof. Dr. Necati Dedeoğlu

IPA Başkanlığı Yapan İkinci Türk

Prof. Dr. Aysun BİDECI*

Sayın hocamız Prof. Dr. Enver Hasanoğlu ile ilgili anılarınızı anlatır mısınız dendiğinde çok mutlu oldum. Her anımda, yaşanmışlıklarımızda mutlaka bir noktada hocam tarafından eğitilmiş olduğumuzu düşündüm. Enver Hocamız, bizlere her zaman örnek olmuş, yaşamımızın her döneminde eğitici, yol gösterici rol oynamış, sadece hoca olmakla kalmayıp tam manasıyla *mentörlük* yapmış çok değerli büyüğümüzdür.

Ben Enver Hocamızı 1989 yılında pediatri asistanı olarak mesleğe ilk adım attığımda tanıdım. Hocam o zaman Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanı ve Pediatri Anabilim Dalı Başkanı idi. Yeni başlayan asistanlar AD başkanı ile çok muhatap olmazlardı. Kendisi çocuk nefroloji öğretim üyesi olduğu için vizitlere mutlaka katılırdı. Doktorun beyaz önlüğü ile temiz, tertipli olmasını erkeklerin mutlaka tıraşlı hekime yakışır görünümde olmasını isterdi. Çok disiplinli, bilimsel açıdan en iyisine ulaşmaya çalışırken serviste her türlü detayla ilgilenen bir hocamızdı. Vizitlerden birinde kronik böbrek yetmezliği olan 13-14 yaşlarındaki erkek hastanın tıbbi sorunları tartışıldıktan sonra kıdemliye dönerek *“Bu hastanın saçları bu kadar niye uzun! Sen servisinde yatan hastanın her şeyi ile ilgilenmelisin, çocuğun saçlarını kendisine uygun şekilde kestirin.”* demişti.

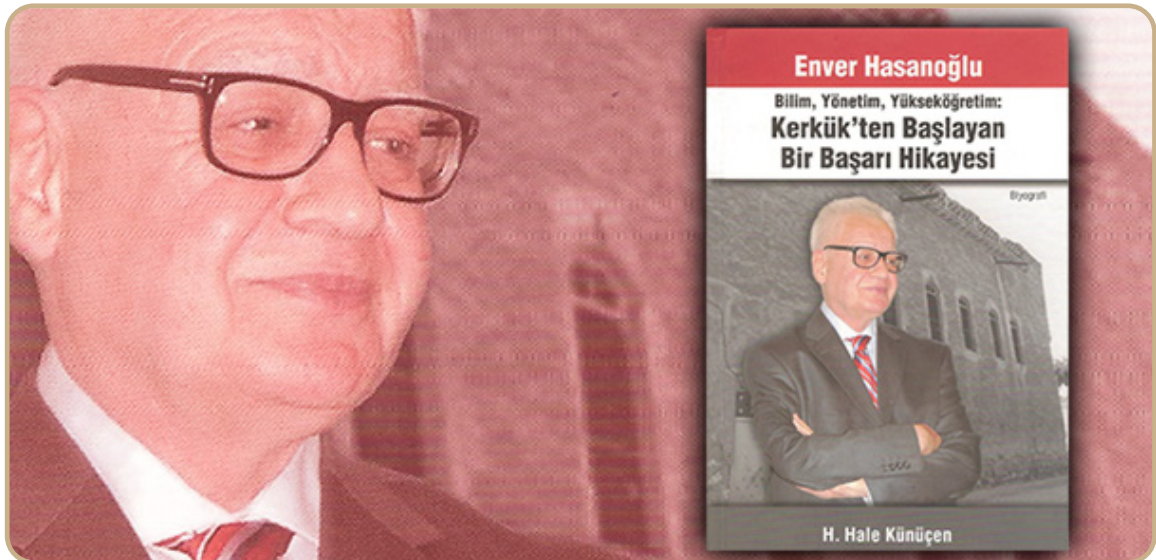
GÜ Tıp Fakültesinde poliklinikler o yıllarda barakalar şeklinde idi. Bizler genel pediatri polikliniğini, sağlam çocuk polikliniğini barakalarda yapıyorduk. Enver Hocam, önce GÜ Tıp Fakültesi Dekanlığı ve ardından GÜ Rektörlüğü görevine atandı. Hocamızın bu görevleri sırasında Tıp Fakültesi ve GÜ Hastanesi çok hızlı bir şekilde yeni binalarına taşındı. Dekanlık binası yenilendi. Temel bilimler ve pediatriğin bazı bölümleri orada yer aldı. Yeni hastane binası ile poliklinikler barakalardan kurtuldu. Çocuk yataklı servisleri, departman poliklinikleri, laboratuvarlar yeni hastanede yer aldı.

Enver Hocamız iki dönem GÜ Rektörlüğünde bulundu. Prof. Dr. Enver Hasanoğlu döneminde, Üniversitemiz ve Tıp Fakültesi aydınlanma sürecini yaşamıştır. Bizler önce asistanlık daha sonra öğretim üyeliğimizde bunu bizzat gözlemledik. Enver Hocamın problem çözücülüğü, ileri görüşlülüğü, çağdaş düzeye ulaşma çabası ile Tıp Fakültesi yanı sıra pediatri de yeni bilim dallarının kurulması, eksiklerin tamamlanması sağlandı. O yıllarda Pediatri AD Başkanımız olan hocamız Prof. Dr. Alev Hasanoğlu'nun katkısı pediatriğin ilerlemesinde çok önemlidir. Alev Hocama tüm emekleri için teşekkür ediyor, saygılarımı sunuyorum.

Enver Hocamız idari görevleri yanı sıra hekimliğini, akademisyenliğini, hocalığını daima ön planda tuttu. Rektör olmasına karşın dönem dört derslerine gelir öğrencilere çocuk nefroloji alanında ders

İLERİ OKUMA

1. Künüçen HH. Enver Hasanoğlu; Bilim, Yönetim, Yükseköğretim: Kerkük'ten Başlayan bir Başarı Hikayesi (1. baskı). Güneş Tıp Kitapevleri, Ankara, 2017.
2. Akgül S, Hüsnü Ş, Derman O, Özmert E, Bideci A, Hasanoğlu E. Mental health of Syrian refugee adolescents: how far have we come? Turk J Pediatr. 61(6):839-845; 2019.
3. Pehlivanurk-Kizilkan M, Ozmert EN, Derman O, Okur İ, Kaynak MO, Adiguzel A, Sahan-Seref I, Kurekci F, Bideci A, Hasanoğlu E. Nutritional Status of Syrian Refugees in Early Adolescence Living in Turkey. J Immigr Minor Health. 22(6):1149-1154; 2020 Dec.
4. Özmert EN, Derman O, Bideci A, Okumuş N, Boduroğlu K, Bakkaloğlu S, Hasanoğlu E, Alden E. Syrian Children in Turkey: A Model of Action for National Pediatric Societies. Pediatrics. 143(2):e20180539; 2019 Feb.

Uzm. Dr. K. Aydemir YALMAN

Doktor Olmak

“Çenesi çıkmıştı adamın, takmam için gelmişti bana. Takarım ama 20 lirani alırım dedim. Başıyla olur dedi ve ben de basitçe çeneyi aşağı çekerek yerine oturttum. Adam, doktor bey 20 liram var 15 lira vereyim kalanını da haftaya pazara gelince veririm dedi. Öyle mi dedim ve tekrar koltuğa oturarak çeneyi çıkardım ve haftaya parayı denkleyince gel dedim.” Tıbbiye maceram, lise son sınıfta iken şahit olduğum bu talihsiz konuşma üzerine çıkardığım tartışma ile başladı. 1964 yılında ilk kez uygulanan ve iki gün süren merkezî sınav sonucu tıbbiyeyi kazandım ve “o” doktor gibi olmamak ilkesiyle yola çıktım...

Doğruluk, dürüstlük, insan hakları kavramlarının her zaman savunucusu olmama karşın bazen olmadık olaylar karşısında ödün vermek zorunda da kaldım... GATA’da anestezi ihtisasımı yapıyordum. Bir hafta sonu nöbetimde cerrahi servisinden akut apandisit tanılı bir acilleri olduğunu bildirdiler. Ameliyathaneyi hazırladım, hastayı bekliyordum ki dış koridorda ayak sesleri duyunca çıktım. Manzara ilginçti; ortada sedye ve üzerinde hasta, sedyenin iki yanında bir manga asker tam teçhizatlı ve başlarında bir üsteğmen ile ameliyathane koridoruna giriyorlardı. Hiddetle burası ameliyathane, böyle girilmez diye konferansa başlamıştım ki, üsteğmen kulağıma eğilerek “Komutanım bu terörist yedi kişinin katledilmesinden sorumlu olarak yargılanıyor ve aldığımız istihbarata göre arkadaşları kaçırmak için hazırlık yapıyorlarmış. Sorumluluğu kabul ederseniz size teslim edip biz çekilelim.” diye fısıldadı. Bir anda tek başıma böyle bir olay karşısında ne yaparım diye düşündüm ve sanki baştaki konferansı ben vermemişim gibi “Bari askerler ve siz içeri girerken ayaklarımıza galoş giyiverin.” dedim.

Asistanlık dönemimde böylesi stresli ve korku dolu anlar olduğu gibi, gülümseten anılar da yaşadım. Anesteziye tek asistan olarak nöbet tutardık ve GATA’da nöbetler çok ağır geçerdi. Çünkü, hemen hemen her servisin sürekli acilleri olurdu ve aciliyet sırasına göre tek başımıza sabahlara kadar çalışırdık. Bir subdural hematoma, bir mide perforasyonu ve iki seksio gibi bol acil ameliyat aldığım bir nöbette, gece yarısını geçen saatlerde son hasta diyerek akut apandisit tanısıyla genç bir kız hasta geldi. Ameliyat bitip hastayı servisine gönderdikten yaklaşık yarım saat sonra, yine aynı cerrahi servisinden bir akut apandisit daha olduğu söylenerek hasta getirildi. Fakat o da ne, demin ameliyat olan hasta yine sedyede yatıyordu. GATA’da asistanlar arasında oldukça ağır şakalar yapıldığını bildiğimden hastayı görünce şiddetle tepki gösterdim ve gecenin bu saatinde şakanın yeri olmadığını belirtip gitmeye kalktım. Cerrahi asistanları bunun diğer kızın ikizi olduğunu, işletme olmadığını söyleyerek beni ikna ettiler ve

sonundaydı. Tedavinin sonuçları arzu edildiği gibi gitmemişti, sesi biraz gergin gelmekle birlikte gayet kontrollüydü. Bizden ricasını memnuniyetle yerine getirdik. Zarafetini yine gösterdi, teşekkür telefonu geldi.

Son görüşmemizin üzerinden bir ay geçmeden, hastaneye yatırıldığından haberdar olmadan gelen haber çok kötüydü, iç acıtıcıydı. Aydemir abinin ölebileceğini düşünememiş miydim, düşünmek mi istememiştim bilmiyorum.

Dr. Aydemir Yalman hayatına mal olan hastalığında da sıra dışı bir iş yaptı ve masanın diğer tarafındaki tatsız tecrübesini hepimizle paylaştı. Kanser hastasının psikolojisini çarpıcı bir dille kaleme alan ve hekim camiasını da sarsan unutulmaz mektubunu yayınlamak sevgili Aydemir abime borcumdur.

Huzur içinde yatsın.

İLERİ OKUMA

1. Yakıncı C, Özcan A. Doktor Anıları, Nobel Kitapevi, Adana, 2007.
2. Yakıncı C, Kavruk H. Her Hastalık Bir Hikayedir, Akademisyen Yayınevi, Ankara, 2012.

Hiperbarik Tıbbın Öncülerinden

Doç. Dr. Bengüsu MİRASOĞLU*

İki bin yirmi dört yılının bahar aylarında, ılık bir pazar sabahında bir toplantı salonunda bir ödül töreni için pek çok kişi bir araya gelmiştik. Herkesin orada olmak için farklı bir nedeni olsa da biz o yıl Prof. Dr. Türkan Saylan Tıp Hizmet Ödülü'nü kazanmış olan kıymetli hocamız Prof. Dr. Maide Çimşit için oradaydık. Bir bilim dalının kurulmasına öncülük eden ve ekol yaratarak bu alanda uzmanlar yetiştiren kişilere verilen bu ödülü ziyadesiyle hak ediyordu hocamız. Çünkü henüz 30 yaşında genç bir uzman hekim iken kurduğu hayalin peşinden gitmiş ve büyük gayretlerle kurduğu iki odalı bilim dalını daha da büyük gayretlerle geliştirmiş ve sonunda yedi üniversitede yerleşik anabilim dalının, 25 ilimize yayılmış 55 gelişmiş merkeze, 90'a yakın uzman hekime ulaşmasının yolunu açmıştı. Bu sayede binlerce hastaya tedavi olanağı sağlanmasının baş mimarıydı.

Ülkemizin yetiştirdiği önemli bilim insanlarından Prof. Dr. Sırrı Erinç'in kızı olan ve bilimin iç içe büyüyen Maide Çimşit, İstanbul Tıp Fakültesi Tıbbi Ekoloji ve Hidroklimatoloji Bölümünden uzmanlığını aldıktan sonra aynı bölümde çalışmaya başlamıştır. Kısa bir süre sonra buradaki araştırmaları kapsamında çalışmalar yapmak üzere Birleşik Krallık'ta Aberdeen Üniversitesinde "Institute of Environmental and Offshore Medicine" a kabul edildi. Burada dalgıçların akciğer fonksiyonları ile ilgili araştırmalar yapan Maide Çimşit, bu konu üzerine yüksek lisans derecesini aldı. Dalgıçlarla yaptığı çalışmalar sırasında sualtı hekimliği ile yakından tanıştı ve çok ilgi duyduğu bu alanda daha fazla çalışmalar yapmak, ilerlemek istedi. Yurt dışı çalışmalarını tamamladıktan sonra fakültedeki görevine geri dönerek Türk ve Libyalı dalgıçlarda akciğer fonksiyonları üzerine araştırmalarına devam etti. Bu çalışmalarıyla doçent ünvanı da alan hocamız, dalgıçlarla yaptığı çalışmalar sırasında bu alanda ciddi bir meslek hastalığı sorunu olduğunu, tedavilerin yetersiz olduğunu ve ülkemizde bununla ilgili araştırmaların eksik olduğunu farkında vardı. Ülkemizde bu eksikliğin giderilmesinin yolunun bir bilim dalı kurulması olduğunu düşündü ve o dönemin Anabilim Dalının Başkanı olan Prof. Dr. Nurten Usman Özer'in de desteğini aldı. Sonunda, İstanbul Tıp Fakültesi, Tıbbi Ekoloji ve Hidroklimatoloji Anabilim Dalına bağlı "Deniz ve Sualtı Hekimliği" Bilim Dalını kurdu. Bilim dalına ilk asistanlar 1985 yılından itibaren alındı.

İlk günlerinde sadece iki odadan ibaret olan ve dalgıç muayeneleri yapılabilen bilim dalının bir anabilim dalına dönüşmesini ise o dönemlerde bilim dalının asistanı olarak Maide Hoca ile birlikte çalışan ve sonrasında bölümün hocası da olan Prof. Dr. Şamil Aktaş'ın anılarına göre tam bir mücadeledir. Anlattıklarına göre bu dönemde, dekompresyon hastalığı ya da bilinen adıyla vurgun ile başvuran dalgıçla-

hiçbir şey kaçmaz.” der espri ile gülerek. Her defasında Maide Hoca'nın yapıcı yaklaşımını vurgular, Hoca'dan çok şey öğrendiğini söyler hep. Elbette kliniğin sorumlu hemşiresinin de benzer hatıraları vardır Prof. Dr. Maide Çimşit ile. Kliniğin henüz acil cerrahi binasında en kötü koşullarda hizmet verdiği günlerden beri Maide Hoca ile birlikte çalışmış olan hemşire hanım, Hoca'nın onaylamadığı bir şeyi hemen görebildiğini ve bunun düzeltilmesini kimseyi kırmadan isteyebildiğini anlatır. Maide Hoca ile birlikte çalışmış herkesin de genel izleniminin bu olması hocanın disiplini ve mütevazılığını göstermektedir.

2014 yılında emekli olan Prof. Dr. Maide Çimşit, inandığı ve istediği şeyden vazgeçmeyip hiç yoktan bir anabilim dalı kurmuş, onlarca uzman yetiştirmiş, sayısız hastanın derdine çare olmuştu. Onun açtığı yol sayesinde, yeni anabilim dalları kurulmuş, pek çok çalışmalar yapılmış, ülkemiz hiperbarik tıp uygulamaları açısından Avrupa'nın ilerisine geçmiş ve parmakla gösterilecek hale gelmiştir. Her fırsatta saygı ve sevgi ile andığımız hocamız ne mutlu ki hâlen bizlere ihtiyacımız olduğunda yol göstermektedir.

* Doç. Dr. Bengüsu Mirasoğlu

1978 yılında İstanbul'da doğdu, tıp eğitimini Cerrahpaşa Tıp Fakültesinde tamamladı. 2004-2008 yılları arasında İstanbul Tıp Fakültesinde Sualtı Hekimliği ve Hiperbarik Tıp uzmanlık eğitimi aldı. Mecburi hizmeti tamamladıktan sonra 2012 yılında aynı klinikte göreve başladı, 2020 yılında doçent ünvanını kazandı. EUBS (European Underwater and Baromedical Society) Başkan Yardımcılığı görevini yürütmektedir.

İLERİ OKUMA

1. Alıcı H, Şirin Z. S, Özgök M. S, İnce C, Özdemir Z; Maide Çimşit: Hiperbarik tıbbın Türkiye'deki kurucusu; Bilkent Üniversitesi Yayınevi, Ankara, 2020.

Prof. Dr. Figen Şahin DAĞLI*

Doç. Dr. Figen PASLI**

Sanırım Ufuk Hoca'yı tanımış herkesin ortak duygu ve düşüncesi "Ne özel bir insan, iyi ki hayatıma girdi." olmuştur ama benim için bu duygunun yoğunluğunu anlatabilecek bir kelime bulmak bile zor. Benim için hem hoca hem bir abla hem en güzel anları paylaştığım hem en zor anlarımda sığındığım bir dost oldu ve hâlâ da öyle.

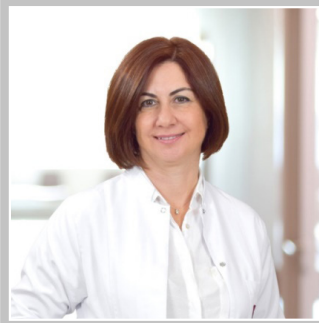
Ben Prof. Dr. Figen Şahin Dağlı. Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalında, Ufuk Hocamın kurmuş olduğu Sosyal Pediatri Bilim Dalına, yanına alınan ilk öğretim üyesi olarak 1999 yılında başladım ve Ufuk Hocamın emekli olduğu 2014 yılına kadar da birlikte çalıştık.

Kendisiyle tanışmamızdan önce de Ufuk Beyazova ismi pediatri alanındaki herkes gibi benim için de tanıdıktı. Her hekimin çalıştığı kurumdaki masasının çekmecesinden çıkan meşhur bir kitabı vardı: Metin Çakmakçı ile yazdıkları *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları* kitabı. Büyük olasılıkla pediatri tarihinin "en çok satan" kitabıdır o küçücük ama yararı çok büyük olan kitap. (Burada "best seller" dememek için kendimi özellikle durdurdum, çünkü Ufuk Hocamın en önem verdiği şeylerden bir Türk dilinin doğru kullanılmasıdır. Konuştuğumuz dilin içine İngilizce kelimeler katılarak yarı Türkçe yarı İngilizce bir tuhaf dil yaratılmasına da çok üzülür, öz Türkçe karşılığı olan kelimeler yerine Arapça eş değerlerinin kullanılmasına da karşı çıkar. Üniversitede yapılan her eğitim toplantısında asistanların sunumlarında böyle durumlar olduğunda uyarı yapar, konuyu dikkate getirirdi.) Neyse, benim için de hem bu kitabın yazarı olan hem de kongrelerdeki konuşmalarından tanıdığım bir Ufuk Beyazova vardı pediatri dünyasında. Ama ona dair hatırladığım, beni derinden etkileyen ilk anı o sırada uzman doktor olarak çalıştığım Dr. Sami Ulus Çocuk Hastanesinde pratisyen hekimlerle yaptığı bir toplantıdaki tutumuydu. Ufuk Hoca pratisyen hekimliğe çok değer verirdi, Sağlık Bakanlığı ile danışman olarak çok yakından çalıştığı için o zamanki adıyla sağlık ocaklarını ve orada çalışan hekimleri ziyaret eder ve sahayı yakından tanırdı. Benim onu yakından gördüğüm ve dinlediğim o toplantıda da oradaki pratisyen hekimleri sevgi ve şefkatle kucaklayan, onlara yaptıkları işin ne kadar değerli olduğunu hissettiren öyle bir tutumu vardı ki, kendisine hayran olmuştum.

O toplantıdan bir süre sonra 1999 yılının ortalarında Gazi Üniversitesinde Sosyal Pediatri Bölümünde bir öğretim görevlisi kadrosu açılacağını ve oradan beni tanıyan bazı arkadaşlarımla ve ablalarımla beni önerdiklerini, benimle tanışmak istediğini duyunca hissettiğim heyecanı ve mutluluğu anlatamam. Bana "Benim şansım iyidir." demişti, birlikte güzel çalışacağımıza inanmıştı. Asıl şanslı olanın ben olduğunu ilk günden anladım ve Ufuk Hocamın emekliliğine kadar birlikte çalıştığımız 15 yıl boyunca da her gün bunu derinden hissettim. Hayatımın en keyifli, en başarılı ve üretken dönemi o zamandı.

yanı sıra insani özellikleri ve değerleri ile de başta bu bölümün yazarları olmak üzere pek çok kişiye rol modeli olmuş, gelişimlerini desteklemiştir. Tamamını bu kısa yazıya sığdıramadığımız özellikleri arasında, tıp fakültesi eğitim toplantıları arasında bilim, kültür ve sanat söyleşilerini katarak doktorların kültürel gelişiminin önemini vurgulaması, çocuk sağlığının korunmasına yönelik olarak topluma yönelik çalışmalar ve aile eğitimleri yapması, amaçlarını sivil toplum çalışmalarına da taşıyarak pekiştirmesi sayılabilir. Atatürk ilkeleri ve Cumhuriyet değerlerine derinden bağlılık, memleket ve insan sevgisi, ülke çıkarlarını her zaman kendi çıkarlarının üstünde tutma, etik değerlere önem verme, ilaç firmaları ile asla kişisel yarar içeren ilişkilere girmeme çok önem verdiği kavramlardır. Güler yüzlüğü, alçak gönüllü tavır, insanlara değer veren, özverili davranışları en başta sayılabilecek kişilik özellikleridir. Bu kısa yazıda onun tüm bu özelliklerine ait anılar anlatmak mümkün olmadı ama umarız ki onun nasıl bir hoca olduğunu, birlikte çalıştığı herkese akademik ilerlemenin yolunu açıp gelişmesi için desteklerken, sevgi, dostluk ve dayanışma dolu bir ortam da sunduğunu biraz da olsa anlatabilmişizdir.

Bir sosyal pediatrist olarak şu sözü hep aklımda: *“Sağlam çocuk izlemi yapıp bir hastalığa erken tanı koyarak ya da aşıladığınız için sağlığını koruduğunuz bir çocuk için diğer hayat kurtaran acil girişimleri yapan hekimlerin aldığı takdir ve teşekkürü almayabilirsiniz, ama bilin ki sizin yaptığınız iş de en az o kadar değerli. Bunun değerini bilerek kendinizi takdir etmeyi unutmayın ve işinizi takdir bekleyerek değil, severek yapın, insanlara katkı verin.”*

*Prof. Dr. Figen Şahin Dağlı

1989 yılında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun oldu, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları İhtisasını Dr. Sami Ulus Çocuk Hastanesinde 1989-1995 yılları arasında tamamladıktan sonra 1999 yılında Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD, Sosyal Pediatri BD'ye öğretim görevlisi olarak başladı. 2004 yılında doçent, 2010 yılında da profesör ünvanlarını aldı. 2017 yılında emekli olarak İstanbul'a yerleşti. Hâlen İstanbul'da Bahçeşehir Üniversitesi ve Altınbaş Üniversitesi Tıp Fakültelerinde ders vermekte ve yarı zamanlı olarak Medical Park Hastanesinde çalışmaktadır.

**Doç Dr. Figen Paslı

1983 yılında Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulundan mezun oldu, 18 yıl Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu bünyesinde çeşitli kuruluşlarda ve merkez teşkilatında çalıştı. 2002 yılında Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Sosyal Pediatri Bilim Dalı ve Çocuk Koruma Merkezinde sosyal hizmet uzmanı olarak görev yapmaya başladı, 2009 yılında Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Disiplinlerarası Sosyal Psikiyatri Anabilim Dalında yüksek lisans, 2017 yılında Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalında doktora eğitimini tamamladı, 2022 yılında Doçent unvanını aldı, halen Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümünde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır.

İLERİ OKUMA

1. Beyazova U, Çakmakçı M. Çocuk Hastalıkları Kitabı (6. baskı) Güneş Kitabevi. Ankara, 1988.
2. <https://birikimdergisi.com/guncel/547/gerekeni-yapan-dr-ufuk-beyazova>
3. <https://l24.im/Th24EW>
4. <https://l24.im/yeb7l6>
5. <https://l24.im/THtsEgA>

*Isparta Gülünü Bir İlaç Olarak Tanıtan
Tıp Tarihçisi*

Dr. Rana Babaç ÇELEBİ*

Tam on yıl önce bir Anadolu halk hekimi olan büyük dedem Çerçi Yusuf'un günümüze ulaşan ilaç formülleri üzerinde araştırmalar yaparken Prof. Dr. Ayten Altıntaş ile Zeytinburnu Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Bahçesi'nde tanıştım. Hocam bugün olduğu gibi o yıllarda da kadim hekimlerin sağlığı koruma üzerine günümüz için de geçerli tavsiyeleri, geleneksel ilaçlar ve en önemlisi Isparta gülünden elde edilen yağı alınmamış gül suyu, şurup, gül iksiri gibi muhtelif farkında olmadığımız değerlerimizin tıbbi faydaları üzerine eğitimler veriyor, konuşmalar yapıyordu.

Tanıştığımız gün katıldığım eğitimin adı "Osmanlı Hekimlerinin İlaç Olarak Kullandığı Dört Önemli Bitki"ydi. Bir solukta geçen, bugün geriye baktığımda "hayatımı değiştirdiğini" gördüğüm bu eğitimin ardından hocamın yanına gittim ve "Hocam siz neden ünlü değilsiniz?" dedim. O da bana "Ranacığım ünlü olmanın bir önemi yok. Benim bir derdim var. Bu bilgileri daha çok kişiye anlatmamız lazım, hepsi çok önemli, çok insana fayda sağlayabiliriz. Kimse hemen elinin altındaki bu basit ilaçları bilmiyor.." dedi. Hâlbuki hocam o gün de çok ünlü biriydi. Sorunun çıkış noktası benim cehaletim, cevabın nezaketi ise Ayten Hocamın alametifarikası olan alçak gönüllü ve zarif karakterinin bir dışa vurumuydu...

O gün itibarıyla Ayten Hocamla her hafta Beşiktaş ilçesinde bulunan çeşitli otellerde kahvaltı ve kahve buluşmaları yapmaya başladık. Bana yapmak istediklerini, önemsedığı konuları anlatıyor, ben de bu bilgileri nasıl daha geniş kitlelere ulaştırabileceğimiz konusunda yeni medya stratejileri yapıyor, hocam için kapsamlı bir internet sitesi hazırlıyordum. Bu öğlen sohbetlerimiz hiç bitmesin istiyordum. Hocamın anlattıkları beni büyülüyor, koşu koşu eve anneme veya eşime dönüyor, nefesimi tutarak o gün hocamla konuştuğumuz her şeyi ailemle de paylaşıyordum.

"Bugünkü yaşam şeklimiz ve maddi dünyaya olan bağlılığımız, gülün ruhumuz üzerindeki etkisini anlamamızı zorlaştırıyor."

Ayten Hocamın en çok önemsedığı konu ise Osmanlı hekimlerinin ilacı kokulu güldü. Hocamın yolları Isparta gülü (*Rosa damascena*) ile bundan tam 15 yıl önce kesişmişti. Bir tıp tarihçisi olarak Osmanlı tıbbi hakkında yaptığı araştırmalar sırasında gülün tedavi edici özellikleriyle tanışmış, kadim tıp metinlerinde geçen kullanımları ile güncel bilimsel araştırmalarla ortaya konan farmakolojik etkilerinin korelasyonu kendisini çok heyecanlandırmıştı. Bu süreçte, birçok firmaya nasıl ilaç nitelikli bir gül suyu elde edebilecekleri ve gülden nasıl başka katma değerli ürünler yaratabilecekleri konusunda çeşitli danışmanlıklar vermiş; yurt içi ve yurt dışında katıldığı kongrelerde Isparta gülünün önemini duyurmaya çalışıyordu.

meden ayrılıyordum. Her biri bu şekilde gerçekleşen ziyaretlerimle aylar geçti. O sırada “1999 Marmara Depremi” oldu. Deprem bölgelerinde hekim olarak görev yaptığım için bir süre çalışmalarına ara vermek zorunda kaldım. Döndüğümde yeniden hızla doktora çalışmalarına koyuldum. Depremden önce “Millet Kütüphanesi”nde gerçekleştirdiğim ilk transkripsiyon çalışmalarında o kadar tecrübelenmişim ki 1999 sonundan itibaren kaynak listemdeki tüm eserlerin ilgili kısımlarını 6 ay gibi kısa bir sürede çözümleyebilmişim. Son tez görüşmemizde Ayten Hocam bana 3 hafta içinde tezimi toparlayarak savunmaya girmem için bir “ülmatom” verdi. Ben de tezimi teslim etme gayreti ile geceleri birkaç saatlik uykuyla yetinerek, var gücümle çalışmaya başladım. O günlerde eşim Nermin Hanım da bana düzenli olarak meyve, çay, kahve taşıyarak uyanık kalmam için yardımcı olmaya çalışıyordu. Yine bir akşam odama elinde çayla giren eşim, ağladığını fark edip hayretle “*Ne yapıyorsun?*” diye sordu. O sırada “Teşekkür” sayfasına Ayten Hocama hitaben bir şeyler yazıyordum. Onun sonsuz sabrı, anlayışlı tutumu ve bana olan inancı hatırıma geldiği için teşekkür satırlarını kaleme alırken duygulanıp gözyaşlarımı tutamamıştım. Tüm öğrencileri gibi beni de bir anne şefkatiyle sürekli teşvik ederek tezini tamamlaması konusunda cesaretlendiren Ayten Hocam olmasaydı tezimi asla tamamlayamazdım.”

Prof. Dr. Ayten Altıntaş, tüm hocalarımızın da ifade ettiği ve anılarından anlaşılacağı üzere pek çok bilim insanının hayatına dokunmuş, kendilerine kadim tıbbın meşalesini göstermiş ve bu şekilde ilimlerini zenginleştirmiş, öğrencilerine yol açmış, çalışan ve hak eden herkes için savaşmış, kendini, çalışmalarını ve aslında hayatını bu ülkenin, bu toprakların geleneksel ilaçlarını, sağlık geleneklerini ve insani değerlerini öne çıkarmaya, anlatmaya ve geniş kitlelere mal etmeye adanmış, Türkiye’nin sahip olduğu en kıymetli bilim insanlarından.

İyi ki var, hocamın hayatına dokunduğu herkes çok şanslı...

* Dr. Rana Babaç Çelebi

1984 yılında İstanbul’da doğdu. Amerikan Robert Koleji bitirdikten sonra lisans eğitimini Sabancı Üniversitesi ve Amsterdam Vrije Üniversite’de çift ana dal yaparak tamamladı, Kraliyet bursu ile gittiği İsveç’te Master of Science derecesi aldı. 2017 senesinde Türkiye’nin ilk online tıbbi ve aromatik bitkiler kütüphanesi olan “Çerçi Yusuf Miras Platformu”nu (CerciYusuf.org) kurdu. Medipol Üniversitesi Tıp Fakültesinde tıp tarihi doktorasını tamamladı. Amerika Holistik Veteriner Sağlık Derneği, Aromaterapi Derneği, NAHA, Robert Kolej Mezunlar Derneği, WWF ve Buğday Derneği üyesidir. Evli ve bir çocuk annesidir.

İLERİ OKUMA

1. Altıntaş, A, Osmanlı Hekimlerinin İlacı Gül. T.C. Sağlık Bakanlığı, Ankara, 2019.
2. <https://124.im/CgiTt>
3. <https://124.im/oAlNBWn>
4. <https://124.im/WMc03O>
5. <https://124.im/mTu8lx>

Prof. Dr. Akgül YEŞİLADA*

Erdem Yeşilada'yı 1973 yılında Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencisiyken Farmakognozi Bölümü asistanı ve doktora öğrencisi olarak tanıdım. Ciddiyeti, duruşu, konularına hâkimiyeti ve bilgi aktarmadaki yeteneğiyle beni etkilemişti.

Farmasötik Botanik Laboratuvarlarından birindeydik. *Compositae* familyası bitkilerini inceliyorduk. Örnek olarak elimize krizantem türü bir çiçek verildi ve ben ne yapacağımı bilemez halde kara kara düşünürken yanıma gelip bana o çiçeği tüm detaylarıyla o kadar güzel açıkladı ki sesi ve o bilgiler hâlâ belleğimde. O zamanlar onun eşim olacağını ve 47 yıllık bir hayat arkadaşlığının başlıyor olduğunu tahmin bile edemezdim. 1975 yılında hayatlarımızı birleştirdikten sonra hem meslektaşı hem de hayat arkadaşı olarak onun tüm akademik yaşamının tanığı oldum.

Prof. Dr. Erdem Yeşilada, akademik hayatına Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Farmakognozi Bölümünde Prof. Dr. Ekrem Sezik Hocanın doktora öğrencisi olarak başladı ve Dr. Eczacı ünvanını 1979 yılında aldı. Daha sonra azimli ve sistematik çalışması, işine adanmışlığı, sabrı, dil yeteneği, öğretme becerisi ve hitabet gücüyle beslenen; yurtdışı ve yurtiçi bilimsel iş birlikleriyle devam eden çok başarılı bir akademik yaşama imza attı.

Bitkisel ekstrelerin farmakolojik etkilerinin araştırılması konusunda yaptığı deneysel çalışmalarla birçok genç araştırmacıya öncülük yaptı. Gerek teorik gerekse pratik tüm bilgilerini öğrencilerine titizlikle aktardı. Güncel Fitoterapinin ülkemizdeki öncüsü oldu. Verdiği eğitimler, gazete yazıları, yazdığı kitaplar yoluyla akademik anlayışın sınırlarını aşarak önemli bir fark yarattı; toplumun her kesimine ulaşarak bilgi ile aydınlatmak yegâne amacı oldu.

Prof. Dr. Tayfun Ersöz Anlatıyor

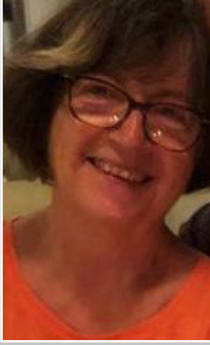
“Çok dikkatli ve titiz çalışan bir insandı. Eline aldığı bir işi mutlaka sonuna kadar götürür ve başarılı bir şekilde sonlandırır. O yıllarda yabancı yayınları temin etmek çok zordu. Bugünkü gibi internet üzerinden erişim olanağı olmadığından, yayınlar dışarıdan TÜBİTAK kanalıyla getirtilirdi. Erdem hoca sürekli yurt dışından literatür getirir ve okurdu. Bir çalışması için gelen kaynakların bir bölümünün Rusça olması üzerine Rus alfabesini çözerek yayınları okuyabilmek için ne kadar çaba sarf ettiğini hayret ve takdirle izlemiştik.

Farmakognozi alanında yapılan çalışmalarda bitkilerin çiçeklenme dönemlerinde doğaya çıkılarak çalışma konusu olarak seçilen tıbbi bitkiler toplanır ve yöredeki diğer tıbbi bitkilerden örnekler alınarak bunların kayıtları tutulur. Akademik hayatımdaki ilk bitki toplama gezimi anabilim dalı başkanımız

Erdem Hocamızla çalışmanın en önemli noktaları çok büyük bir heyecanla başladığımız çalışma konularının belirlenerek imkanlarımız doğrultusunda sonuçlanması ve uygun bilimsel bir esere dönüştürülmesidir. Diyebilirim ki hocamızla başladığımız hiçbir konu yarıda kalmamıştır, mutlaka sonuçlanmıştır. Bu çalışmalarımız esnasında hocamızın bilimsel heyecanını her zaman yansıttığını ve etrafını da motive ettiğini gördüm. Birlikte çalıştığımız zaman diliminde hocamızın hakkımdaki takdirini de her zaman hissettim. Kendisiyle çalışmak her zaman heyecanlı, verimli, bilimsel değeri çok yüksek ve gerektiği zaman da çok eğlenceliydi.

Sayın Hocam, bizlere veda edişinizin yaklaşık birinci yılında sizi tanımak ve sizinle çalışma fırsatını bulmuş olmaktan son derece onur ve gurur duyduğumu bildirmek isterim.”

Birçok bilimsel dergide uzun yıllar editörlük görevinde yer alan Erdem Yeşilada, Japonya (Kyoto Üniversitesi ve Tokushima Üniversitesi), İngiltere (*University of London*), İsveç (*Uppsala University*) ve Özbekistan'da araştırma faaliyetleri yürütmüştür. Halk ilaçları (etnobotanik), halk ilaçlarının biyolojik etkileri (etnofarmakolojik), kimyasal bileşimleri (fitokimyasal) ve fitoterapi konularında ulusal ve uluslararası bilimsel platformda yayınlanmış 500'ün üzerinde makalesi, kitapları ve kitap bölümleri bulunmaktadır.

* Prof. Dr. Akgül Yeşilada

Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi mezunudur. Doktorasını 1986 Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Organik Kimya Anabilim Dalında tamamladı. Akademik hayatına aynı fakültenin farmasötik kimya anabilim dalında devam ederek 1991 yılında doçentlik unvanını aldı. 1998 yılında profesör oldu, 2005 yılında emekliye ayrılarak 2020 yılına kadar İstanbul'da ilaç sektörü ve özel üniversitelerde kurucu dekanlık, öğretim üyeliği gibi görevlerde bulundu.

İLERİ OKUMA

1. Yeşilada E. Doğadan Gelen Sağlık Bitki Çayları. Gram İstanbul, İstanbul: 2011.
2. Yeşilada E. İyileştiren Bitkiler. (2. baskı). Hayy Kitap, İstanbul: 2012.
3. Yeşilada E. Apiterapi Arıyla Gelen Şifa. Hayy Kitap, İstanbul: 2015.
4. Yeşilada E. Halk Hekimlerinin Hazinesi. Hayy Kitap, İstanbul: 2023.

Prof. Dr. M. Arif AKŞİT*

Bir bakıma kendimi övmek boyutu yerine, sorunlar ile mücadele etmem ve onlarda elde ettiklerim boyutunu sunmak istemekteyim.

27 Mayıs 1960

Gece uyandırıldık. Bir hafta önceden ben babama bir kalkışma olacağı söylentisi olduğu, bunun ne olacağı şeklinde soru da sormuştum. Babam bana “İşte söylediğin oluyor.” dedi. Telefon ile Çankaya Bayar’a ulaşmaya çalıştı, Menderes gezide idi, bu sırada PTT işgal edilince “Hazırlanın.” denildi.

Gusül abdesti aldık, iki kat fanila, üç kat çorap, kıyafet, kazak ve palto giydirdiler. “Soğukta üşümemek için.” dediler. Kurşuna dizileceğimizi tahmin etmiştik, ona göre hazırlanmıştık. Babam hepimiz ile vedalaştı, sonra üç asker geldi. Bunlar memleketliymiş, girişte sıra dayığı atıldığını görünce “Biz getirelim, adresi biliyoruz.” demişler ve arkadan sokarız düşüncesindeymişler.

Ben baktım, büyük bıçak ile hepsini öldürebilirdim ama onlar Türk askeri idi, bizler de vatanda kaçmayız, niye olsun diye bıçağı bıraktım. Annem “Seçimle gelen seçimle gider, siz ne yaptığınızı sanıyorsunuz?” diye onlara ve hatta komşulara da kızılıyordu. Nereye gidebilirdik, Halamlara gittik, oradan da hemen çıkıp kendi muhasebemizi yaptık. O sırada iki kişi geldi, nerede diye yatak altlarına bile baktılar, sonra sorup geri gittiler. Çok kötü muamele ediyorlardı, her harekette hakaret ettiler.

O dönemde yolumuz Atatürk yolu, bağımsızlık ve birey hakkı temelinde yaklaşım oldu. Kişiliğimiz oluşmuş oldu, kimseye eyvallah edemez, bir ricada bile bulunamazdık. Babamın sözünü Ecevit cenazede belirtmiş, “Darbenin iyisi olmaz, darbe, darbedir.” demiş, 2005 TCK’de de kişilik hak ve özgürlükleri tüm dünyadan önce tanımlanmıştır. İzimler bir gruba girmeyi gerekli kılarken birey hakkı en üst hak olarak tanınmalıdır. Toplumda sivrilmemek için adeta gizlendik, notlar 6-7 aşmamalı ama kalmamalıydık.

1960 İlkokul Final Sınavı

27 Mayıs sonrası ilkokul final sınavları vardı. Genel sınavda, Ayşegül (Osman, ben ve Ayşegül sınıf ilk üç arasında olanlar idik.) bana geldi, “Sana çok zor soracaklar” dedi, kendi aralarında konuşmuşlar. Hocam, Makbule, “Arife sorun.” demiş. Ben de “Soracakları var ise göreceklere de var.” dedim. Tahtaya fiskeye resmi çizdiler, “Su en üst seviyeye çıkar mı?” “Çıkmaz, yer çekimi var, ayrıca suyun itilmesi gerekir.”

konuda proje ve ilerleme sağlanması gerekmektedir. Bu olmayınca doğal işlevsiz kalmıştır. Zamanımızda meslek lisesi denilen grupların, belirli endüstriyel boyut olarak, bir proje başlığında oluşması olanaklı olacaktır. Artık sorunlar, yüksek eğitim boyutu ile çözülebileceği anlaşılmalıdır. Bir tarla sürme ile iki katı ürün alınırken, bunu yedi katı ve hatta özel sulama ve yaklaşım ile dokuz katı ürün alınmasının sağlanması ile gelir katlanması olasıdır.

Kazakistan, Irak ve birçok yerde, hava ısınması ile artık ürün yetişmediği, Sahra mümbit iken çöl boyutunda olduğu, Afrika birçok ülkenin alanları tarım yapılırsa tüm dünyayı besleyeceği dikkate alınca, buralarda özel yüksek eğitim ile yetiştirme olasılığı vardır. Doğramacı ile Irak'ta enstitü modelinin ilk yaklaşımları planlanmış, yakın zamanda altı ay önce başbakan telefon ile artık terörden daha rahatız ne zaman başlayacaksınız mesajı vermiştir. Model ülkemizde olacak, orada bir şube gibi, belirli araştırma projesi ile olacağı bilinmelidir.

Sonuç

Bir yaşam boyunca, dedeleri İstiklal Savaşı'nda yüzbaşı ve dinî lider olarak savaşmış, katkıda bulunmuş, müftü torunu, babası 27 Mayıs Darbesi'nde önce idam, sonra müebbet cezası almış ve daha sonra senatör olmuş bir kişinin oğlu olarak elbette ömür boyu mücadele içinde, değer ve eser üretme çabasında olacağım. Ölmeden önce Özal, Doğramacı, Oğuz'a verdiğim enstitü oluşturma sözünü yerine getirmek en önemli arzumdur.

Son olarak beni yetiştirenlere şükranlar sunup bu hikâyeyi tamamlıyorum.

İLERİ OKUMA

1. <https://doktoransiklopedisi.com/haber/mehmet-arif-aksit-kimdir>
2. <https://pediatri.esogu.edu.tr/Sayfa/Index/6/tarihce>

Prof.Dr. Mehmet Arif Akşit
Emeklilik Töreni

Benim hekimimdir O...

*Yaşamın ilk anlarında bilmediğim bu evrende,
Benim hekimim ilk nefesimi verir, yaşama kavuşturur,
Yüreği ile sarar beni, içten kucaklar sevgi dolu,
Yaşama hakkımı sağlar, beni yaşama hazırlar,
Bir kilodan ufak olduğum yanıtmasın sizi,
Evrene gelişimdir bu,
Ben yaşamayı bile bilmem, hekimim anlar beni...*

M. Arif Akşit

Tarih : 29 Şubat 2016 Pazartesi, Saat: 11:00
Yer : ESOGU Kongre ve Kültür Merkezi, Meşelik Kampüsü/ESKİŞEHİR

Teşekkür

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Tıp Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları
Anabilim Dalı
Neonatoloji Bilim Dalı
Pediatri Genetik Bilim Dalı

*29 Şubat 2016 günü Benim Arif
Hakkıma Emeklilik Törenine
Katıldığını, beni mutlu kılsın.*

A. Akşit

Teşekkür

Değer Bilmek, Değer Katmak ve Değer Yaratmak
İnsanın kul olarak hakkını tanımak ilağlıyor
Teşekkür Şükür etmek helallik almak
İnsanlığın Temel İkeleni
Verilen vesalınmayan tüm nimetler
Varlığımızın anısına hatırlama
Sevgi ve saygı ile oluşturma

Emekli olmam nedeniyle
En içten duyularımın kabulü

M. Arif AKŞİT

Dokuz Eylül Halk Sağlığında Bir Eğitim Ustası

Prof. Dr. Ş. Reyhan UÇKU*

Prof. Dr. Zuhul OKUYAN**

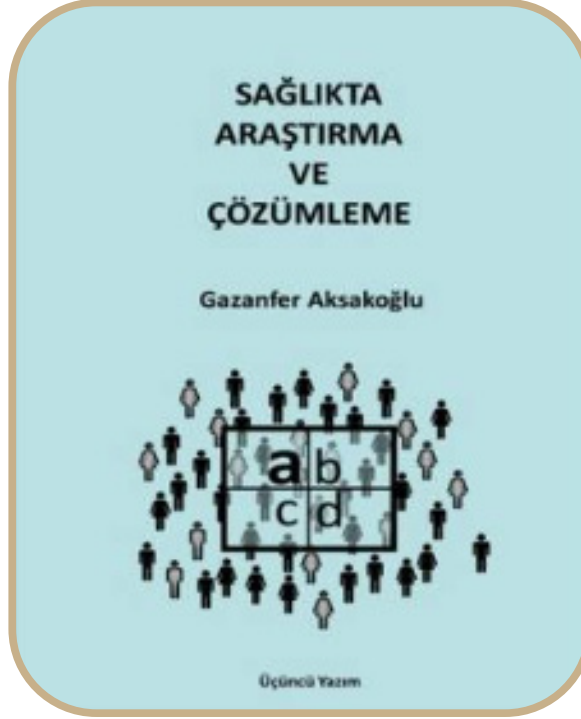
Başta ben (Dr. Z. Okuyan) olmak üzere 1980'li yıllarda halk sağlığı uzmanı olmuş arkadaşlarımız çok şanslıydı. 12 Eylül öncesi çok iyi bir halk sağlığı eğitimi almış ve güzel deneyimler ile bize örnek olabilecek abi ve ablalarımız oldu. Özellikle o zamanlar yeni kurulan Dokuz Eylül Üniversitesi (DEÜ) Tıp Fakültesine Ankara'dan halk sağlığı Hocalarının Hocası, bugün için artık önemini daha iyi kavradığımız Sağlıkta Sosyalleştirme'nin mimarı Prof. Dr. Nusret Fişek'in birinci elden yetiştirdiği Sevin (Ergin) Özdeniz ve Gazanfer Aksakoğlu gelmişti. Onlar cumhuriyet değerlerine sonuna kadar sahip çıkan, aydınlanmacı, halkın çıkarlarını ön planda tutarken bilimsellikten de asla taviz vermeyen bir eğitimden geliyorlardı. Henüz Sovyetler Birliği dağılmamıştı, sosyalist sistemin sağlık alanında insanlığa kazandırdıklarını, ülkemizin sorunlarını 12 Eylül ortamında bile rahat tartışarak uzmanlık eğitimimizi aldık. Gazanfer Abi'nin yanında eğitim alanlar içinde ben en şanslıydım, uzun bir süre ilk ve tek asistandım, gerçekten usta çırak ilişkisi gibi bir ortam vardı.

Zuhul Hoca'dan farklı olarak ben (Dr. R. Uçku) Gazanfer Hoca'yla ilk kez öğrenci iken karşılaştım. Önce öğrencisi sonra sağlık ocağı hekimi ve asistanı olmaktan, bir eğitici olarak kendisini tanımaktan her zaman gurur duyduğum Gazanfer Hoca'yı, ilk kez intern olarak halk sağlığı rotasyonu sırasında tanıdım. O günler, DEÜ Tıp Fakültesinde Halk Sağlığı Anabilim dalının, Prof. Dr. A. Sevin Özdeniz tarafından yeni kurulduğu, son sınıfta iki aylık halk sağlığı rotasyonunun ilk kez başladığı ve Gazanfer Hoca'nın fakülteye yardımcı doçent olarak yeni geldiği dönemlerdi. Henüz tıp öğrencisi olduğum o dönemlerden, son derece titiz, zamana uyum konusunda aşırı hassas, Türkçe kullanımına özen gösteren, öğrencilerle birebir ilgilenen bir eğitici olarak Hoca aklımın bir köşesine yerleşti.

Gazanfer Hoca İzmir ortamında, son derece dakik, doğru bildiğinden taviz vermeyen, bazen katı kuralları olan giyimi, kibarlığı, açtığı sohbet konuları ile diğer alıştığımız öğretim üyelerinden farklıydı. Biz onu giyimi ve İngilizce konuşurken ki aksanı ile İngiliz yazarlarına benzetirdik. Ama bu akıllara şimdilerde sıkça rastladığımız ülkesine yabancılaşmış, memleketin sorunlarına yüzeysel bakan, artık kitap okumayan ama batıyı görmüş üniversite mezunlarını getirmesin. Gazanfer Aksakoğlu bir sosyalist olarak ülkenin gidemediği köşelerindeki sorunları da bilir, özellikle halkın sağlığı konusunda neler yapılması gerektiğini tartışır, politik söylemlerden de kaçınmazdı. Çok planlı ve dakik olduğu için hepimizin öyle olmasını isterdi. Trafik vardı, sabah kalkamadım gibi bahaneler olamazdı. Buradan onun çok katı bir insan olduğunun çıkarılması haksızlık olur; yakın tanıyanlar bilir, aslında çok hassas, maddi

İLERİ OKUMA

1. Aksakoğlu G, Uçku R. Bebek Ölümü Sinyal Veriyor. Toplum ve Hekim. 1991;7(47):23
2. Aksakoğlu G. Denenmeyen Model: Sosyalleştirme. Toplum ve Hekim. 1994;9(60):52-55

Erciyes Tıp Çocuk Endokrin Kurucusu ve Öncüsü

Prof. Dr. M. Hakan POYRAZOĞLU*

Ben Selim Hoca'yı ilk önce 1989 yılında Kars ili Kağızman ilçesi Kötek köyünde mecburi hizmetimi yaparken gıyabında tanıdım. O dönemde pratisyen hekim olarak görev yaptığım sağlık ocağı personeliyle beraber sağlık ocağımıza bağlı köylerimize aşı çalışmaları ile ilgili ziyaretlere bizzat bende katılıyordum. Aslında bu pek de alışılmış bir şey değildi. Genellikle ekipler sağlık memuru, hemşire-ebe arkadaşlarımız tarafından oluşturulurdu. Benim onlarla köy köy dolaşmam hoşlarına gitmiş olmalı ki; bir gün sağlık ocağımız tıbbi sekreteri Turgut Kaplan Beyefendi *"Doktor Bey sizi bizim daha önce burada çalışan Dr. Selim Kurtoğlu'na benzetiyorum."* dedi. Ben de nedenini ve Dr. Selim Bey'in kim olduğunu sorunca *"Selim Bey burada 15 yıl kadar önce çalıştı. Çok çalışkan, yumuşak huylu, işini seven ve iyi yapan bir insandı. Hem biz çalışma arkadaşları hem de halk onu çok severdi. O da sizin gibi köylere giderdi, hastalarla çok ilgilenirdi. Şimdi Kayseri'de çocuk hekimi olarak çalışıyor."* diyerek uzun uzun Selim Hoca hakkında konuştu. Ben de o zamanlar çocuk hekimi olmayı hedefliyordum. Ama Kayseri hiç aklımda yoktu. Selim hocayı gıyabında tanımuştum, hatta bende bir sempati de oluşmuştu ama bu konuşmayı daha sonra unuttum. Aradan iki yıl geçti mecburi hizmetim bitti, ben TUS sınavına girdim ve ERÜ Tıp Fakültesi Pediatri Anabilim Dalında uzmanlık eğitimi almaya hak kazandım. Uzmanlık eğitimimin ilk günlerinde bir nöbetimde genel durumu kötü olan bir süt çocuğu sorumlu olduğum servise yatırıldı. Kıdemli ve servis konsültanımız hocamız ilk değerlendirmeden sonra hastanın kliniğini tam açıklayamadılar ve konsültan hocamızın *"Bunu bir de Selim abiye soralım."* dediğini hatırlıyorum. Henüz daha Selim Hoca ile tanışmamıştık. Selim Hoca biraz sonra geldi, hastanın hikâyesini dinleyip değerlendirdikten sonra hasta psödohipoaldosteronizm ama şu anda septik şokun sıcak evresinde diyerek tedavi planını söyledi. Daha sonra da kendisi ile tanıştık. Kendisi ile tanıştıktan sonra ben hocaya kendisinin ismin daha önceden duyduğumu, yukarıda bahsettiğim Turgut Bey'le yaptığımız konuşmayı anlattım. Hoca çok mutlu oldu ve kendisinin Kağızman'dayken yaptığı çalışmaları özellikle zehirlenmeler üzerine olan ilgisini (*Zehirlenmeler* konusundaki kitabı çok önemli bir açığı kapatmış ve başvuru kaynağı olmuştur.) ve faaliyetlerini anlattı. Selim hoca yumuşak huylu, zaman zaman espirüel, anlatmayı seven, özellikle konuların en uç noktalarını öğrenen ve bunları konuşmalarına dâhil eden (Bazen bu durum öğrenci sınavlarında öğrencilerin canını sıkmış olabilir.) sorularına genellikle cevap veremediğimiz, sürekli okuyan, araştıran ve bunları hayatının odak noktası yapmış olan, odasının her tarafı kitap, klasör, makale ve kendi tuttuğu notlarla dolu olan (Ki ilk girdiğinizde çok karışık ve dağınık bir mekâna girdiğinizi düşünürsünüz. Bazen özel konuşmalarımızda birbirimize *"O dağınıklık aslında bizim düzenimiz,*

boyunca kan şekerini regüle etmede zorlandığımızı anlattım. Selim Hoca'ya müsaitse hastayı beraber değerlendirmemizi teklif ettim. Selim Hoca hastayı muayene ettiğinde hastanın gözünde siliyer ejeksiyon olduğunu ve organofosfat zehirlenmesi olabileceğini söyledi. Hastadan gönderdiğimiz testlerin de bunu desteklemesi neticesinde tedavimizi yeniden düzenledik. Takipte hastayı beşinci günde çocuk yoğun bakım ünitesinden taburcu ettik. Daha sonra bu vakayı hocamızla beraber yayın hâline getirme şansımız oldu ve bir dergide yayımladık.

Selim Hoca'nın daha uzun yıllar boyunca sağlık ve huzur içinde bilime katkı bir ömür geçirmesini dilerim.

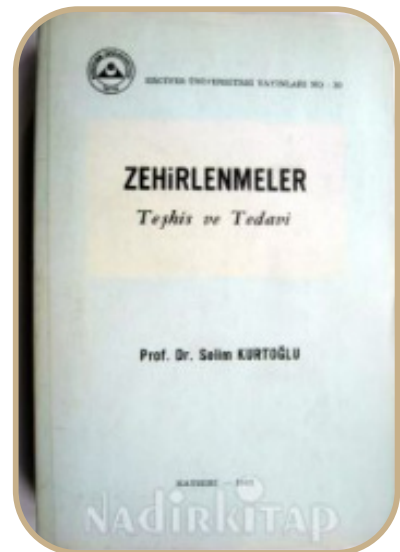
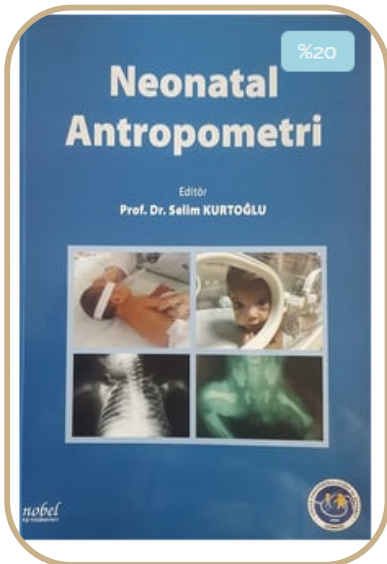

* Prof. Dr. M. Hakan Poyrazoğlu

1989 yılında Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun oldu. Kars Kağızman ve Sakarya Sapanca'da pratisyen hekimlik ve askerlik görevini tamamladı. 1998'de Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD'den uzmanlığını, 2004'te çocuk nefrolojisi uzmanlığını, 2011'de çocuk romatolojisi uzmanlığını aldı. 2000 yılında Dr. öğretim üyesi, 2005'te doçent, 2010'da profesör oldu. Bugüne kadar 6.000'den fazla hekimin yetişmesine katkıda bulundu. 150'nin üzerinde ulusal ve uluslararası yayını, bir kitap editörlüğü, dört kitapta bölüm editörlüğü, dokuz bölüm yazarlığı gibi akademik ve bilimsel çalışmalarının yanı sıra, başhekim yardımcılığı, dekan yardımcılığı, dekanlık gibi idari görevlerde bulunmuş olup hâlen rektör yardımcısı olarak görevine devam etmektedir.

İLERİ OKUMA

1. <https://l24.im/48iWn7>

Prof. Dr. Olcay GÜLER*

İstanbul Tıp Fakültesi (Çapa) Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalında eğitim aldığım süreçte çok değerli ve alanlarında uzman olan dünya çapında çok sayıda hocalarım görev yapmaktaydı. Gerçekten bu değerli hocalarımdan Çapa Ortopedi Kliniğinde ve Travmatoloji Anabilim Dalında eğitim almak benim için büyük övgü kaynağıdır. Ünsal Domaniç Hocam, İstanbul Tıp Fakültesini binlerce öğrenci, ortopedi ve travmatoloji alanında çok sayıda uzman ve öğretim üyesini yetiştiren Türkiye'nin ortopedi ve travmatoloji alanında unutulmaz bir hocası olmuştur, olmaya da devam edecektir.

Ünsal Hocam çok okumayı seven ve omurga cerrahisi kadar genel ortopedi bilgisi de inanılmaz üst düzeydeydi. Ortopedi alanında temel tüm kitapları okumuş ve hangi kitapta hangi konu var, o konunun sayfasını dahi bilirdi. Hocamızın bu bilgisi tüm asistanlarda hayranlık uyandırmaktaydı. Bu bilgileri vizitlerde, poliklinikte ve ameliyathanede bizlere aktarırdı. Yine tüm hocalarımızın katıldığı yatan hastaların değerlendirildiği vizitlerimizde omurga dışı hastalıklarla ilgilenen hocalarımızın vakalarını tartışma imkânı olmaktadır. Hocamız vakalarımızı sunarken asistanlarına sürekli sorular sorar ve bize engin bilgi birikimini aktarırdı. Bende onunla sık sık ameliyat girdiğim için soruların çoğunu bana sordurdu. Hocamın sorularını bilemediğimde önümüzdeki hafta bize bu konu ile ilgili sunum hazırlamamı isterdi. Bazen de sıcak içecek ısmarlamamızı dile getirirdi. Hocam başka değerli bir hocamın hastasının ayak damar sorunu nedeniyle ayak kesme işlemi yapılması planlanıyordu. Ayak kesme işlemi farklı bölgelerden yapılmaktadır. Bu hasta için hangi seviye kesilmesi konusunda fikir alışverişinde bulunulmaktaydı. Ünsal Hocam bana ayak arka bölgesinden yapılan kesme işleminin özel isminin ne olduğunu sordu. Ben de hocama bildiğim özel ismi söyledim. Hocam benim verdiğim cevabın yanlış olduğunu söyledi. Ama ben hocama benim cevabımın doğru olduğu konusunda emin olduğumu söyledim. Hocam bu tedavinin olduğu kitabın ismini, cilt numarasını ve sayfasını söyledi. Ben hocama hâlâ ısrarla benim cevabımın doğru olduğu konusunda ısrarcı olmaya devam ettim. Hocam bana kütüphaneye gitmemi ve o kitabı kendisine getirmemi istedi. Bende koşar adımlarla hemen kütüphaneye gittim ve kitabı alıp hocama getirdim. Hocam bu konunun geçtiği sayfayı açmamı ve okumamı söyledi. Ben de okumaya başladım. Okudukça terlemeye başladım çünkü hocamın cevabı her zamanki gibi doğrudu. Tabii ki ben hocamın yüzüne bakmadım ve kızarmaya başladım. Hocam tamam yeterli dedi. Hocam tok sesiyle benden bu konuyu tekrar okumamı ve haftaya sunum hazırlamamı istedi ve ekledi. Herkese yemek ısmarlamam gerektiğini söyledi. Sunum benim için beklenen bir sondu ama yemek ilk defa konu olmuştu. Hocam çok ısrarcı olduğum için yemek cezasını eklediğini söyledi. Ben hem sunumu yaptım hem de yemeği ısmarladım. Benim için önemli bir dersti. Bir konuda ısrar etmeden önce detaylı bilgi sahibi olmak benim için vazgeçilmez oldu.

kadaşıma bırakmıştım, ailem veya eşim ararsa diye cevap vermesini bildirmiştim. Ameliyatın heyecanıla saatin nasıl geçtiğini fark etmedim. Bir ara telefonumun çaldığını duydum, anestezi uzmanı arkadaş babamın aradığını söyledi. Bende 2 saatten fazla işim kaldığını söyledim. Saati sorduğumda saatin 19.00 olduğunu söyledi. Tabii ki bende bir panik havası oluştu. En erken çıkış saatim 21.30-22.00 olacaktı. Bu konuşmamızı duyan hocam *“Olca, baban neden arıyor?”* diye sordu. Bende Ameliyat çıkışı planımızın olduğunu söyledim. Hocam bilmesine rağmen planın ne olduğunu sordu. Bende mecburen eşimin istemek için gideceğimizden bahsettim. Hocam *“Tamam.”* dedi, *“O zaman bende geleceğim isteme törenine ve işini bozacağım.”* dedi. Benim başımdan kaynar sular döküldü, biliyorum hocam bu söylediğini yapardı. Benim kıpkırmızı yüzümü gören hocam *“Ben sana kaç defa söyledim, evlenmek için acele etme diye. Hiç durmadan çalışın ve okuyun, evlilik sonraki iş.”* dedi ve ameliyata devam etti. Tabii ki bende tüm dikkatimle hocama yardıma devam ettim. Yaklaşık bir saat sonra artık ameliyatın sonuna yaklaşıyorduk ve her şey yolundaydı. Hocam çok keyifliydi. Cep telefonum tekrar çaldı, arayan yine babamdı. Telefona cevap veren anestezi hekimi bana işimizin ne kadar süreceğini sordu, ben *“Bir saat daha var.”* diyebildim. Çünkü artık ameliyat kapama işlemine geçiyorduk. Ardından anestezi hekimimiz *“Ailemin ve akrabalarımın giyeceğim elbiselerle hastane kapısında beklediklerini.”* söyledi. Eğitici hemşireme göz göze geldik ve ne yapacağım konusunda hiçbir fikrim yoktu. Çok şaşırılmıştım ailemin böyle muhteşem bir çözüm bulmasına. Ünsal Hocam bana baktı *“Ailemin elbiselimle kapıya gerçekten gelip gelmediğini?”* sordu. Bende *“Evet hocam.”* diye cevap verdim. Eğitici hemşirem devreye girdi ve Ünsal Hocama *“Olca’ya izin verelim hocam, zaten ameliyatın kapama işlemi kaldı, beraber yaparız.”* dedi. Ünsal hocam *“Bende gelecektim ama!”* dedi ve gülümsedi. *“Ailen buraya kadar zahmet verdiyse hadi git onları bekletme.”* dedi. *“Umarım kızın ailesi sorun çıkarır.”* diye ekledi. Ben de *“Hocam olur mu, ameliyatı bitirelim, öyle çıkarım.”* dedim. Ünsal Hocam *“Babanı ve aileni bekletmek olmaz, git hadi, hayırlı olsun.”* dedi. Tabii ki ben sevinçle hemen aşağı indim, kıyafetlerimi değiştirerek planlanan saatten 30 dakikalık bir gecikme ile eşimin ailesinin evine ulaştık. İsteme törenimizi sorunsuz olarak bitirdikten sonra birkaç gündür olan yoğun sıkıntının bitmesi beni çok mutlu etmişti. Hastamızın sağlığına, benim eşime kavuşmamın verdiği huzur inanılmazdı.

Ünsal Hocam, benim için çok önemli ve çok değerli bir hoca olmuştur ve olmaya devam edecektir. Ellerinizden öperim Ünsal Hocam.

* Prof. Dr. Olcay Güler

1977 yılında Piraziz/Giresun’da doğdu. İlk-orta ve lise eğitimini Giresun’da tamamladı. İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesinden 2001 yılında mezun oldu. Aynı fakültede 2006 yılında ortopedi ve travmatoloji uzmanlığı eğitimini tamamladı. Mecburi hizmetini ilk kez ortopedi uzmanının atandığı Şanlıurfa ili Ceylanpınar ilçesinde tamamladı. Medipol Üniversitesi Tıp Fakültesi Ortopedi ve Travmatoloji AD’de çalışmalar yaptı ve 2016 yılında doçent ünvanını aldı. 2021 yılından itibaren Arel Üniversitesi Tıp Fakültesi Ortopedi ve Travmatoloji AD’de profesör olarak çalışmaya başladı. Hâlen Memorial Sağlık Grubu Şişli Hastanesi Ortopedi ve Travmatoloji Kliniğinde çalışmaktadır. Uluslararası 60’tan fazla makalesi mevcuttur. Evli ve bir çocuk babasıdır.

İLERİ OKUMA

1. <https://l24.im/CbspL4>
2. <https://l24.im/F41ofR>
3. <https://l24.im/S7gR2Z>

Erişkin Alerji Alanı Öncülerinden

Prof. Dr. Sevim BAVBEK*

Prof. Dr. Zeynep Mısırlıgil hocamız, tıp fakültesi öğrencisi iken katıldığı bir yaz stajı sırasında gördüğü ölümlü anafilaksi olgusu onu çok etkilemiş ve alerjist olmasında büyük rol oynamıştır. Mezuniyet sonrası Prof. Dr. Türkan Akyol'un davetiyle aynı fakültenin göğüs hastalıkları anabilim dalında ihtisas hayatına başlamış ve göğüs hastalıkları ihtisasını her zaman minnetle andığı, birlikte çalıştığı için kendini daima çok şanslı gördüğü hocası Prof. Dr. Necdet Menemenli'nin asistanı olarak yapmıştır. 1977 yılında göğüs hastalıkları uzmanlığını alan ve öğrencilik yıllarında hedeflediği alerji ihtisası için Mikrobiyoloji AD'ye asistan olma yollarını aramaya başlayan hocamız fakültemizde bir ilk olarak kendisi için oluşturulan özel eğitim programına mezuniyet sonrası kurulun onayı ile başlamış ve tezini Hacettepe Üniversitesi Biyokimya Laboratuvarında histamin salınım testi üzerine yapmıştır. 1981 yılında alerji hastalıkları, yayınları ile 2012 yılında immünoloji ve alerji hastalıkları dalında uzman olmuştur. 1985 yılında doçent olan hocamız 1967 yılında Prof. Dr. Lütfü Gürbüz tarafından kurulan alerji ünitesinde çalışmaya başlamıştır. Hocamız 1992 yılında profesörlüğe yükseltilmiş ve 1993 yılında Prof. Dr. Lütfü Gürbüz ile büyük mücadeleler sonunda Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı altında bugünkü adı ile İmmünoloji ve Alerji Hastalıkları Bilim Dalını kurmuşlardır. 1996 yılında başkanı olarak atandığı genç bilim dalı; hastalarının değerli ailesinin ve tüm çalışma arkadaşlarının desteği ile yenilenmiştir.

Ben AÜTF Göğüs Hastalıkları AD'den uzmanlığımı aldıktan sonra aynı bölümde İmmünoloji ve Alerji BD yan dal uzmanlığına başladım. Asistanlığım sırasında bir gün vizitte "*Hocam aspirin duyarlı hastalarda nimesulid güvenli bir ilaçmış, bu ilaç ülkemizde de varmış, biz de hastalarımızda deneyebilir miyiz?*" diye sormuştum. Zeynep Hocam yeniliklere hep açık ve bilimsel çabanızı sonuna kadar destekleyen bir hocamızdır. Hiç tereddüt etmeden evet deneyelim dedi ve biz kliniğimizde ilk kez bir COX-2 inhibitörünü kademeli doz artımı ile test ettik. Sonra bunu makaleye çevirdik ve kliniğin en çok atıf alan çalışmalarından biri oldu.

Alerji uzmanlık tezimin konusu alerjik rinitli hastalarda bronş aşırı duyarlılığı ve bunun mukozasında enflamasyonla ilişkisiydi. Hastalara bronkoskopi yapıp mukoza biyopsisi alıyor, ışık ve elektron mikroskopisi ile değerlendirme yapılıyordu. Özellikle elektron mikroskopisi aşamasındaki iletişim sorunları için gösterdiği çaba inanılmazdı. Hep minnetle hatırlayacağım. Diğer bir minnetle hatırlayacağım ise benim bölümde kalmam için kadro bulma noktasında dekanlık ve rektörlük noktasındaki yoğun emeğidir.

2000 yılı milenyumdu. Benim meslek hayatımın da dönüm noktası oldu. Prof. Dr. Zeynep Mısırlıgil'in Türk tıbbında dönüm noktası olması gibi. Yetiştirdikleriniz ve tüm camia size minnettardır Zeynep Hocam.”

Doç. Dr. Özlem Göksel Keskin Anlatıyor

“Zeynep Hocamın yaşamında en önem verdiği alanın mesleği olduğuna dair hiçbir zaman şüphem olmadı. Benim tanıdığım Hocam sabahın erken saatlerinde mesaiye başlar, öğle yemeklerinde bile ara vermez, akşam geç saatlere kadar hastalarını görmeyi, klinikle ilgilenmeyi bırakmazdı. Ailesi şüphesiz çok değerliydi ama vaktinin o kadar çok kısmı işi ile dolu geçiyordu ki hep düşünürdüm ailesine nasıl zaman ayırıyor diye. Hocanın bu çalışma temposu bizi de etkiler, bir yandan da bitmeyen bir yarış olan akademik ortamda motive ederdi. Çok işim var diye o yıllarda İzmir'e az gidiyorum ama annem, babam sık sık Ankara'ya geliyorlardı. Her gelişlerinde benim yan dal asistanı olarak bölüme alınma sürecime hep destek olan Hocama minnetlerini göstermek için bir çiçek, bir çikolata alıp gelirlerdi. Zeynep Hocam en sonunda bu âdetten hediyeleşmeye çok kızdı, onun bana belki de ilk ve son gerçek kızması bu olmuştu. Kendisi hatırlamaz bile ama ben o konuşmamızı, kendisinden o gün aldığım hayat dersini hiç unutmadım. “Bak Özlem.” dedi, “Senin bize vereceğin en büyük ödül çalışmak ve çok güzel yayınlar yapmak, bundan başka bir dileğim olamaz benim sizlerden.” Bir insanı sevdiğini göstermenin en iyi yolunun sadece içten bir biçimde onun dileklerini yerine getirmek olduğunu, sözler ya da hareketler olmadığını öğretti hocam o gün bana. Onun için en büyük ödül her zaman bizim başarılarımız oldu gerçekten de. Zeynep Hocamın yetiştirdiği öğrencilerinin başarılarını anlatırken yüzünde gördüğüm gururu herhâlde bir de kendi oğlu ve torunlarını anlatırken gördüm yıllar içerisinde. Her şey için minnettarım Hocam, sizden öğrendiklerim ve çok değerli öğüdünüzü izleyerek sonraki yıllarda kurduğum ailem hayat yolumu değiştirdi. Her daim sağlık ve mutlulukla kalın.”

* Prof. Dr. Sevim Bavbek

1982 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun oldu. 1982-1984 yıllarında Kastamonu Ana Çocuk Sağlığındaki mecburi hizmeti sonrasında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları ve TB AD'de uzmanlık eğitimine başladı ve 1990 yılında göğüs hastalıkları uzmanı oldu. Ardından AÜTF Göğüs Hastalıkları AD Alerji Hastalıkları BD'de uzmanlık eğitimini tamamlayarak 1994 yılında alerji hastalıkları, 2012 yılında yayınları ile immünoloji ve alerji hastalıkları dalında uzman oldu. 1996 yılında doçent ünvanı, 2003 yılında da profesör ünvanı aldı.

İLERİ OKUMA

1. <https://124.im/CesfK>
2. <https://124.im/GRIUsdF>

Prof. Dr. Selçuk YÜCESAN*

Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisinin yeni kurulmuş olduğu sıralardı. Dr. Osman Faruk Şenyüz ve Dr. Cenk Büyükünâl'in isimlerini Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisi kürsü başkanı Dr. Daver Yeker ve Çukurova Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisi kürsü başkanı Dr. Işık Olcay'ın bir araya geldikleri bir konferans sırasında duydum.

Genel cerrahiye o sırada tamamlamak üzere olduklarını, çocuk cerrahisine sempati duyduklarını, bilgi ve beceri yönünden üst düzeyde ve son derecede çalışkan olduklarını, bu nedenle gelecekte kliniğe çok yararlı olacaklarını öğrendim. Kendileriyle 25 Eylül 1980 yılında İzmir'de yapılan ilk Çocuk Cerrahisi Kongresi'nde karşılaştım. Hazırladıkları bildiriler ve tartışmalardaki bilimsel katkıları nedeniyle hayranlığımı kazandılar.

1983 yılında Çukurova Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisinin düzenlediği kongrede kendilerini daha yakından tanıma fırsatı buldum. Uzun yıllar meslektaş ve dost olarak izleme şansına eriştim. Çocuk Cerrahisine renk kattıkları kanısındayım.

Dr. Şenyüz, daha sonra Japonya'ya gidip karaciğer hastalıkları ve karaciğer transplantasyonu üzerinde çalıştı. Dönünce transplantasyon altyapısını tamamladı ve müteaddit transplantasyonlar yaptı. Toplum henüz transplantasyon kavramını yeteri kadar içselleştirememişti, bu yüzden donör sıkıntısı had safhadaydı. Kritik durumdaki hastaları öğrenebilmek, sonra bir ekiple ve ayrıca bir imam ile birlikte aileyi, yakınlarının artık yaşayamayacağına ikna etmek ve bir organını isteyebilmek yıpratıcı bir sorun durumundaydı. Bütün bunları aşan bir hekim olarak, bu konudaki zorlu çabalarını hayranlıkla dinlenmişim.

Biliyer atrezili hastalarda ise safranin ameliyattan sonra gelip gelmediğini anlamak için önce izole bir bağırsak segmenti kullandı ve safranin geldiğini gördükten sonra bu segmenti intestinal kanala bağlayarak farklı bir uygulamayı başlattı.

Ben Ankara Tıp Fakültesi çocuk cerrahisinde çalışırken, yaptığı bu ameliyatlardan birini asistanlarımızla birlikte izlemek istediğimizi belirttim. Bir hastasını hazırladıktan sonra bizleri çağırdı. Gidip asistanlarımızla birlikte, Cerrahpaşa'da ameliyata katılarak hem de tartışarak izleme fırsatı bulduk. Paylaşıcılığını, nezaketini ve misafirperverliğini daima hatırlarım. İyi bir hayvan sever olduğunu da biliyorum. Bilimsel bir toplantıya eli ciddi şekilde sarılı gelmişti. O zaman çok sayıda köpekleri olduğunu, onlara manca hazırladığını anlatmış ve köpeklerini beslerken yanlışlıkla elini ısırıklarını söylemişti.

İLERİ OKUMA

1. <https://www.libraryturk.com/kitap-detaylari-bir-cocuk-cerrahinin-cerrahpasa-anilari?v=9786053354901>
2. <https://www.cenkbuyukunal.com/hakkinda/>
3. <https://cerrahpasapediatri.com/bilim-dallari/cocuk-gastroenteroloji-hepatoloji-ve-beslenme-bd/hakkimizda>
4. https://www.tccd.org.tr/wp-content/uploads/2021/12/turkiyede_cocuk_cerrahisi.pdf

Selçuk Yücesan (solda), Osman F. Şenyüz, Yunus Söylet, Biliyer Atrezi ameliyatından hemen sonra, Cerrahpaşa'da ameliyathanede

Cenk Büyüknal (solda), Osman F. Şenyüz (karşıda), Nur Danişmend eşleri ve konuklarıyla

Çok Yönlü Halk Sağlığı Duayeni

Doç. Dr. Cavit Işık YAVUZ*

Bizim kuşağımızın hekimlik hayatında yolu mutlaka Çağatay Güler ile kesişirdi. Bu kesişim çoğunlukla onun kitaplarıyla olurdu, benim gibi şanslı olanlar onu daha yakından tanıma, çalışma ve eğitim alma fırsatı da bulurdu. Benim de ilk kez yeni mezun bir pratisyen hekimken yolum, sağlık ocağı hekimliğim sırasında, bizim ocağa bağlı bir köyde bir kuyu suyu sorunu ile uğraşırken Çağatay Hoca ile kesişti. Çevre sağlığı teknisyenimizin olmadığı sağlık ocağında her hafta köy gezisine gidiyordum; aşı, takip ve muayenelerden sonra da köyün çevre sağlığı işleriyle ilgileniyordum. Öğrencilikte içimde yanan halk sağlığı ışığı, sağlık ocağında derinleşip kök salıyordu; özellikle her hafta sabah yaptığım o köy gezilerinde. Bize bağlı iki köy vardı, birinde sağlıkevi bulunuyordu ve orada çalışıyor, diğerinde ise muhtarı bulup muhtarlık odasını açtırıyor, orada aşı yapıyor, gebe ve bebek takiplerini tamamlıyor, hasta bakıyor, enjeksiyon ve pansuman yapıyorduk; kimi zaman soğukta, kimi zaman gelenler üşümesin diye odadaki sobayı yakarak. Bir yaz günü muhtar köyde ishal olduğunu söylediğinde şaşırılmamıştım, “Kimlerde?” sorusuna “Şuradaki 8-10 evde.” cevabını verince biraz endişelendim. Önce ishal olanlara baktım sonra da nereden su içtiklerine, tuvaletlere, ahırlara. Ortak bir kuyudan su kullanıyorlardı, olağan şüpheliyi bulmuştuk. Doksanlı yılların ortalarıydı. Arazide canavar, asfaltta hantal cip ambulansımızla köyden sağlık ocağına döndüğümde doktor odasındaki dolapta duran sarı kapaklı kitaplara bakmak aklımdan geçti. Döndüğümde hastalar bekleyordu ama önce o dolaba gidip sarı kapaklı kitaplardan birini çektim. Kitabın sarı kapağında ilk kez rastladım o isme: Çağatay Güler.

Çağatay Hoca o yıllarda, çok sayıda kitabı birlikte hazırladığı Zakir Çobanoğlu ile Sağlık Bakanlığı için *Çevre Sağlığı Temel Kaynak Dizisi* hazırlamıştı. O sarı kapaklı kitaplar, o dizinin kitaplarıydı ve o köyde de sağlık ocağının diğer işlerinde de elimizden düşmez olmuştu bir süre sonra. Tam 38 kitaptan oluşan bir setti bu. Daha doğrusu çok fazla kitabı içeren bir koca bilgi deposunun ilk 38 kitabıydı. Bu sette yok yoktu. Çocuk ve çevreden su kirliliğine, elektromanyetik radyasyondan sosyal çevreye, gayrisihhi müesseselerden mezarlıklara kadar uzanan bir hazineydi bu kitaplar. Doksanlı yılların koşullarında sahada çok işe yarayan bir hazine. O kitaplar sahada karşımıza çıkan sorunlara yanıt bulduğumuz kaynaklardı. Ben de köydeki ishal sorununu büyümeden müdahale ederek çözdüm, ertesi gün tekrar köye gittim ve ilçeden aldığım su numune şişeleriyle kuyudan bakteriyolojik su numunesi aldım, suyu klorlamaya çalıştım, saha şartlarında klorlama konusunda o sarı kitaplar imdadıma yetişmişti.

Sonraları Çağatay Hoca'nın başka yanlarını da birer birer keşfettim. Bunlardan biri halk sağlığı ile ilgili çokça kitap yazması, bir diğeri ise yazdıklarının sadece halk sağlığı ile ilgili kalmamasıydı. Çağatay

metliydi: “Ben epidemiyolojinin ‘değerden arınmış’ bir bilim olduğuna inanmıyorum.” Çağatay Hoca’da biz değerleri gördük, öğrendik, hekimliğimizin en önemli yapıtaşı oldu bu değerler.

Hocam Prof. Dr. Çağatay Güler bir bilgedir ve bir bilge olarak kulaklarımızda hep çınlayacak soruyu kendisinin o çok bilinen “Kızamık” şiiriyle sorar. “Gerekeni yaptınız mı? Yaptınız mı gerekeni?”

Çağatay Güler’den

“Başkalarına sağlık dağıtmakla görevli hekimler kendilerinin sağlıklı olmalarını sağlayacak bedensel, ruhsal ve sosyal koşullarda mı hizmet sunmaktadırlar?”

“Anlarsınız ki yazmak ivedi ve dürüst bir iştir. Ben yazacaklarımı kimseye söylemem. Çünkü herkesin neden yazmamanız gerektiğini anlatmaya başlayacağını bilirim. Yazmak dünyanın en dürüst işidir. Düşünün ve yazın. Yapacaklarınızı da kimseye söylemeyin, hemen neden yapmamanız gerektiğini anlatmaya koyulurlar. Ayağa kalkın, yola düşün, çalışmaya koyulun, yapın.”

“Hocalık heykeltıraş keskisidir, balyoz değil. Vurup kırıp atmaz. Biçimlendirir. Hoca tabldot ya da konfeksiyon sunmaz. Herkesin ölçüsüne göre elbise diker.”

“Hacettepe’de yarım asra ant içerim ki her şeyi bilir hâle gelmeden, kimseye şıhlık taslamadan emekli oluyorum. Sadece hocalarımdan ve büyüklerimden değil, benden genç olanlardan ve öğrencilerimden de öğrendim. Bu elli yıl bana herkesten öğrenmeye hazır olanların herkese öğretebileceğini, başkalarından öğrenmeyi bilmeyenlerin kimseye bir şey öğretmeyeceğini gösterdi.”

* Doç. Dr. Cavit Işık Yavuz

1993 yılında Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesini bitirdi, 2002 yılında Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesinde halk sağlığı uzmanlık eğitimini tamamlayarak aynı fakültesinde öğretim üyesi oldu. 2012-2014 yılları arasında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD’de Çevre Sağlığı yan dal uzmanlık eğitimi aldı. 2021 yılından bu yana HÜTF Halk Sağlığı AD’de kurulan Çevre Sağlığı Bilim Dalı Başkanlığı görevini yürütmektedir.

İLERİ OKUMA

1. Güler Ç. John M. Last’tan Sözler. Yazıt yayıncılık, Ankara:2007.
2. Güler Ç. Akademik Emeklilik Konferansları Dizisi 3, Yazıt yayıncılık, Ankara: 2018.
3. Güler Ç. Asacaksın Bu Doktorları. Palme yayıncılık 6. baskı, Ankara: 2010.
4. Güler Ç. Çok Korkuttuk Çocukları. Çevre Sağlığı web sayfası. <https://124.im/w1SOX> (Erişim Tarihi 28.04.2024).

Cerrahpaşa Tıp Tarihi Müzesi Kurucusu

Dr. Hasan Hüseyin SARI, PhD*

Nil Sarı, öğrencilerine daima geçmişten ders almanın önemini dikiz aynası benzetmesi ile açıklardı. Nasıl ki dikiz aynasında arabanın arkasını gözetlemeden araba kullandığınızda kaza yaparsanız tarih bilmeden verdiğiniz kararlarda da sık sık hata yaparsınız. Dolayısıyla bu anılar yazısında Nil Sarı, doğrudan kendisinin yapıp ettikleriyle ilgili anıları yerine, bir ömür geçirdiği Cerrahpaşa Tıp Fakültesi öğretim üyeleriyle ilgili olarak etkilendiği küçük anılarını anlatarak geçmişin muhasebesini yapmayı tercih etti. Öncelikle, 18 yıl kadar tanıdığı Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver ve 1973-2000 yılları arasında birlikte olduğu Prof. Dr. Emine Atabek ile ilgili anılarından bazılarını aşağıda naklediyor:

Süheyl Hoca'yı Beyazıt'taki merkez binadayken tanıdım. 1968 tarihinde İstanbul Üniversitesinde sık sık boykot olur, okul uzun sürelerle kapatılırdı. Süheyl Hoca, Tıp Fakültesindeki tıp tarihi hocalığının yanı sıra Türk süsleme sanatlarıyla da meşguldü. Okulun kapandığı dönemlerde cuma günleri yapılan süsleme kurslarına katılmaya başladım. O tarihlerde kürsünün diğer profesörü Bedii Şehsuvaroğlu ile arası pek iyi olmayan Süheyl Hoca, "Ben neyi çalışsam o da aynı konuları çalışıyor." diye bana serzenişte bulunurdu. İleriki yıllarda benim de bir meslektaşımızın yeni bir konuyu araştırmaktan ziyade diğer yazarların çalışmalarını doğrulamak ya da yalanlamak için aynı konuları ele alması dikkatimi çekecekti. Sonradan öğrendim ki Süheyl ve Bedii Hocaların araları çok kötüymüş, hatta kavgalı durumdaymışlar. 1967'de İstanbul Tıp Fakültesi ikiye ayrıldığında kıdemli hocaların yerinde kalması, genç hocaların ise Cerrahpaşa'ya gitmesi bekleniyordu. Beyazıt'taki merkez binadaki Tıp Tarihi ve Deontoloji Kürsüsünde çok değerli el yazmaları ve bir o kadar değerli matbu nadide kitaplar, muhteşem bir arşiv ve müzelik eserler toplanmıştı. Seminer odasında, tarihî binanın yüksek tavanına kadar duvarları tamamen kaplayan dolaplardaki dosyalar tarihî hastanelere ve hekim biyografilerine ait belgeler ve fotoğraflarla doluydu. Bu dosyalardan yararlanarak yüzlerce tıp tarihi makalesi yazılabilirdi. Nitekim, dönemin kürsü okutmanı (Prof. Dr.) Nuran Yıldırım bu dosyalardan yararlanarak yüzlerce ansiklopedi maddesi kaleme aldı. Kürsüde toplanan arşiv malzemesi ve tarihî kitaplar o kadar çoktu ki tasnif edilemeden merkez binanın girişindeki merdiven altları kapatılarak kürsünün deposu olarak kullanılmaya başlanmıştı. Aliye Serhan Hanım'ın bağışladığı babası Akil Muhtar Özden'in el yazması defterleri, yaptığı sulu boya resimleri, özel arşivi ve kitapları da büyük bir salonu dolduruyordu. Süheyl Hoca'nın doçenti olan Dr. Emine Atabek, bu kürsüden ayrılmaması için Süheyl Hoca'ya pek çok telkinde bulunduğunu anlatırdı çünkü Cerrahpaşa'da kürsüler yeniden kurulacaktı. 1970'te Tıp Tarihi ve Deontoloji Kürsüsü Cerrahpaşa Hastanesinin eski verem pavyonunun üçüncü katına yerleşmeye başladı. Emine Hanım, Süheyl

Nil Sarı'dan

“Bilimi geliştiren ortak çalışmalardır.”

“İlerleme farklı görüşlerin ürünüdür.”

“Hocayı öğrencisi yaşatır.”

“İyi niyetle yapılan eleştiriler bilimsel çalışmaların meşaleleridir.”

“Gelişmekte olan ülkelerde kendinize verdiğiniz değer kadar değerlisiniz. Gelişmiş ülkelerde değeriniz kadar değerlisiniz.”

“Geçmiş ve gelecek arasında sıkışıp kalanlar üretmezler.”

“Aile yıkıldığında devlet de yıkılır.”

“Rıza almadan yapılan iyilik, iyilik değildir.”

“Tarih, dünden başlar.”

“Çok anlatan, çok kaybeder.”

“Her hasta keşfedilmeyi bekler.”

* PhD. Dr. Hasan Hüseyin Sarı

15 Mart 1990 tarihinde İstanbul'da doğdu. Annesi Hatice Nil Sarı, babası Hidayet Sarı'dır. Hasan Tan İlköğretim Okulundaki ilk ve ortaöğretimini 2004 yılında tamamladı. Hüseyin Avni Sözen Anadolu Lisesinden 15 Haziran 2008 tarihinde mezun oldu. Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesinden 2 Temmuz 2015 tarihinde mezun oldu. 29 Eylül 2023 tarihinde İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı doktorasını verdi.

İLERİ OKUMA

1. Aydın M.B, Gültekin E; Prof. Dr. Nil Sarı Armağan Kitabı; Betim Kitaplığı; İstanbul, 2024.

İç Hastalıkları Öncülerinden

Prof. Dr. Güllali AKTAŞ*

Türkiye’de ve dünyada iç hastalıklarının duayen öğretim üyelerinden biri olarak gördüğüm Profesör Doktor Haluk Şavlı ile tanışmam 2011 yılının temmuz ayına rastlar. O tarihte mecburi hizmetim bitmiş ve AİBÜ, Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalında açık olan bir akademik kadroya başvurmuştum. Prof. Dr. Haluk Şavlı ilk tanışmamızda iç hastalıklarının bir derya olduğunu ve çok geniş bir tıp alanında hizmet ettiğini belirtmişti. Özellikle alaka duyduğum bir konu olup olmadığını ve poliklinikte en çok hangi hastalarla ilgilendiğimi sormuştu. Ben de en sık gördüğüm hastalıklar olan diyabet, hipertansiyon ve tiroit hastalıkları gibi hastalıkları saymıştım. O sırada, bir üniversitede öğretim üyesinin iç hastalıklarının her alanına hâkim olması gerekmele birlikte spesifik bir konuya da odaklanmasının uygun olacağını hissettirmeden izah etmişti. Çünkü bu ilk konuşmamızın ne manaya geldiğini uzun süre sonra anlayabilmişim.

Haluk Hoca her sabah 08.00’de mesaiye gelir ve işinin başında olurdu. Servis vizitine katılır ve hastaları takip eden diğer hocalar, asistanlar ve tıp öğrencileri de vizitte hazır bulunurdu. Tek tek tüm hastalarla ilgilenir, anamnezlerin de eksik varsa bizzat öykülerini alır ve muayenelerini yapardı. Hatta hastaların kan basıncını bile bizzat ölçer veya bizlere ölçtürürdü. Bu konuda “*Hekim en azından günde bir kere hastasının kan basıncını ve ateşini bizzat ölçmelidir.*” derdi. Şimdilerde profesör olan eski talebeleri Haluk Hoca’yı aradıklarında asistanken kendilerine kan basıncı ölçtürdüğünde istemeye istemeye yaptıklarını ama hayatlarının sonraki dönemlerinde bunu alışkanlık hâline getirdiklerini ve çok faydasını gördüklerini belirtmişlerdir.

Haluk Hoca ayrıca haftada iki gün büyük servis viziti yapardı. Serviste yatan hastalar bu toplantıda konuşulur, isteyen fikrini beyan eder ve hastalar tartışılırdı. Bu toplantılara tüm iç hastalıkları hocaları, asistanlar ve öğrencilerin yanı sıra hastaların klinik tablosuyla alakalı diğer bölüm hocaları da (kardiyoloji, radyoloji, göğüs hastalıkları, enfeksiyon hastalıkları gibi) davet edilirdi. Hastalar ayrıntılı sunular ve güzelce tartışılır, herkes görüşünü ve tıbbi kanaatini beyan ederdi. Bu toplantılar hem benim gibi yeni akademisyenler, hem asistanlar ve hem de öğrenciler için bulunmaz bir bilimsel şölene dönüşürdü.

Haluk Hoca yeni doçent olduğunda Malatya’ya davet edilmiş ve İnönü Üniversitesinde İç Hastalıkları Anabilim Dalında göreve başlamış. Burada genellikle göğüs hastalıkları, enfeksiyon hastalıkları ve kardiyoloji gibi iç hastalıkları rotasyonu olan bölümlerden asistanlarla çalışmış. Bu asistanlar Haluk Hoca ile birebir çalıştıklarından çok iyi dâhiliye öğrenmişler ve aynı zamanda Hoca’nın takip ettiği

* Prof. Dr. Gülali Aktaş

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesinden 2000 yılında mezun oldu ve aynı kurumda 2008 yılında İç Hastalıkları uzmanı oldu. 2011 yılında Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalında göreve başladı. 2015 yılında doçentlik ünvanı aldı. Pek çok uluslararası ve ulusal tıp dergisinde editörlük, editör yardımcılığı ve editörler kurulu üyeliği bulur ve 200'ün üzerinde makalesi yayımlanmıştır. Stanford Üniversitesinin Scopus veri tabanına dayanarak hazırladığı dünyanın en saygın %2'lik bilim insanları listesinde son iki yıldır yer almaktadır.

İLERİ OKUMA

1. Aktaş G. İç Hastalıkları tarihçesi, sayfa: 385-294. In. Cumhuriyetin yüzüncü yılına tıp dalları tarihçesi. Eds. Yakıncı C, Tanrıverdi LH, Erkurt MA, Altuntaş F, Yiğenoğlu TN. Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2023.

Prof. Dr. Ali Kemal KADİROĞLU*

1966 yılında Ankara Üniversitesine bağlı kurulan Diyarbakır Tıp Fakültesinin ardından, 1973 yılında Fen Fakültesinin eğitim-öğretim faaliyetine başlamasıyla Diyarbakır Üniversitesi fiilen kurulmuş bilahare adı Dicle Üniversitesi olarak değiştirilmiştir. Dicle Üniversitesi nasıl kadim bir üniversite ise ilk olarak kurulan Tıp Fakültesi de o kadar kadim güzide bir eğitim kurumudur. Köklü geçmişi olan Tıp Fakültemizin en köklü geçmişe sahip anabilim dallarından biri de iç hastalıkları anabilim dalıdır. Pek değerli hocalarımızın büyük emeklerle disiplinize ettikleri iç hastalıkları eğitimi ve sağlık tedavi hizmeti her geçen gün geliştirilip sistematik hâle getirilmiş, var olan algoritmalar güncellenmiş, yeni tedavi algoritmaları oluşturulmuş ve ayrıca yeni kliniklerle daha kapsamlı tedavi imkânları oluşturulmuştur. Bu anlamda emeği geçen hocalarımızı saygı, minnet ve rahmetle anıyor, şükranlarımızı sunuyoruz. İç hastalıkları anabilim dalımız sadece Diyarbakır ili, ilçe ve köylerine değil aynı zamanda Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ne sağlık tedavi hizmeti sunan bir sağlık üssü konumundadır.

İç hastalıkları anabilim dalımızın nefroloji bilim dalı da alanında aynı misyona sahiptir. Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıklarında nefroloji biliminin geliştirilip kurumsallaştırılmasında ise sayın Prof. Dr. Mehmet Emin Hocamızın emeği çok büyüktür. Hocamızın uluslararası ve ulusal nefroloji dergilerinde ve kongrelerinde çeşitli makaleleri ve gerek sözlü gerekse poster bildirileri, ilaveten nefrolojiyle ilgili kitaplarda bölüm yazarlığı vardır. Türk Nefroloji Derneği periton diyalizi çalışma grubu (TULIP), hemodiyaliz çalışma grubu ve afet koordinasyon grubu gibi çeşitli bilimsel çalışma gruplarına üyeliği ve bilimsel dergilerde yayın kurulu üyeliğinde de bulundu. Uluslararası ve ulusal çok merkezli klinik projelerde koordinatör ve lokal sorumlu olarak proje yöneticiliği yaptı. On yıllık TUK üyeliği döneminde iki dönemde TUK başkan vekilliği yaptı. Ülkemizde tıpta uzmanlık eğitiminin daha modern hâle getirilmesinde uzmanlık eğitime olan hassasiyeti ile çok önemli katkılar sağladı.

80'li yıllarda hemodiyaliz tedavisi endikasyonu alan hastalardan mali durumu yerinde olanların Ankara'ya gidebildiği maddi durumu olmayanların ise medikal tedaviyle takip edildiği yılları yaşayan bir dönemden sonra, Mehmet Emin Hocamız 90 yılında Nefroloji Bilim Dalında yardımcı doçent doktor olarak göreve başlamasıyla birlikte, Nefroloji Kliniğinde faaliyete aldıkları iki hemodiyaliz makinesiyle hastalara hemodiyaliz tedavi imkânını sundu. Böylelikle nefrolojinin özellikli ve temel tedavilerinden olan renal replasman tedavisi uygulanmaya başlanmıştır. Klinik takipte iken akut hemodiyaliz endikasyonu gelişen hastalara hemodiyaliz tedavisi yapma imkânı oluşturuldu. Hocamız, bir yandan klinik nefrolojiye ait hastalıkların tedavisiyle, asistan doktor, intörn doktor ve stajyer eğitimiyle ilgilenirken bir yandan da bu şekilde renal replasman tedavilerini kendi kliniğinde uygulama heyecanı ve düşüncesiyle sürekli yeni tedavi imkânları oluşturarak hastaların hizmetine sunmayı kendine bir görev ve amaç edindi, bu itibarla renal replasman tedavisinin önemli bir seçeneği olan periton diyalizi tedavisinin de eğitimini alarak hem akut periton diyalizi hem de kronik periton diyalizi tedavilerinin başlatılmasına

Öyle ki, anamnez almaktan fizik muayeneye, ön tanı ve ayırıcı tanıları yapmaktan laboratuvar ve görüntüleme bulgularının yorumlanmasına kadar ve hatta tedavinin şekillendirilmesi de dâhil büyük bir ciddiyetle yapılmasını sağladılar. Stajyer, intörn doktor, asistan eğitimlerinin yanında sağlık meslek yüksek okulunun diyaliz teknikerliği ön lisans programına da destek vermiş böylelikle hem devlet hem de özel diyaliz merkezlerinde istihdam edilmek üzere kalifiye eleman yetiştirilmesini sağlamıştır. Nihayet 2000’li yıllarda tüm dünyada ve ülkemizde organ ve doku nakillerinin geliştiği bir dönemde Mehmet Emin Hocamız da bu gelişmeleri yakından takip etmiş, Dicle Üniversitesi Hastanesinde böbrek naklinin gerçekleştirilmesi için gerek bilimsel anlamda gerekse idari ve yönetim anlamında her türlü desteği vermiştir. Böylelikle ilk böbrek nakli canlıdan olmak üzere 2012 yılında başarılı bir şekilde yapılmıştır. Hâlen böbrek nakli tedavisi başarılı bir şekilde devam etmektedir.

Hocamızın akademik hayatında bizlere zaman zaman yaptığı nasihatlerden ve özlü sözlerinden bahsetmek gerekirse, şunları söyleyebilirim. Biz dahiliye asistanlarına yönelik olmak üzere hemen her defasında iyi bir dahiliye uzmanı olabilmemiz için günde iki saat o gün içinde yatan hastalarımızın tanılarını okumamızı tavsiye ederdi. *“Her gün iki saat dahiliye okumayan bir hekim iyi bir uzman olamaz.”* derdi. Bununla beraber teorik yük almamızın yanında eğer hastanın kliniğine, laboratuvar ve görüntüleme sonuçlarına hâkim değilseniz sahip olduğumuz o bilginin hiçbir işe yaramayacağını özellikle vurgulardı. Bu anlamda nasihatini sözlü yapmanın yanında beden dilini ve bakışlarını çok iyi kullanırdı. Vizit esnasındaki postüründen nereye odaklandığından ve yüzünün ifadesinden başta şefler olmak üzere vizitteki asistanlar hocanın neyi vurgulamaya çalıştığını anlamaya çalışırdık. Eğer şef hocanın duruşundan ve bakışından ne demek istediğini anlamadıysa vay halimize. Çünkü hocamız vizitte oldukça detaycıydı, titizdi ve şeflerin disiplinli çalışmasını isterdi. Hele anamnez ve fizik muayeneye son derece önem verir. Şefin hastanın anamnezine ve fizik muayene bulgularına hâkim olmasını özellikle isterdi. *“Hastanın anamnezine ve fizik muayenesine hâkim olamayan bir dahiliye asistanı hastasını anlayamaz ve tanısını koyamaz.”* derdi. Ayrıca çok önem verdiği konulardan biri de kayıt işlemiydi. Hastanın tedavi ve takibinde yapılanların mutlaka kâğıt üstünde olmasına özen gösterir. Kayıt dışı söylemleri asla kabul etmezdi. Şefin yaptığını söylediği ilaç tedavilerini kâğıt üstünde ispatlamasını isterdi. *“Kaydedilmeyen bir tedavi asla yapılmamıştır.”* derdi. Hastaların biz asistanlar tarafından sahiplenilmesi konusunda ise sürekli *“Tüm hastaları kendi aile ferdinizden biri gibi göreceksiniz ona göre davranacaksınız.”* derdi. Kimsesi olmayan hastaların özellikle sahiplenmemiz açısından özen gösterir *“kimsesizlerin kimsesi olma”* noktasında bizleri uyarırdı.

Sonuç olarak, hocamızın hayatının Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesinde İç Hastalıkları AD’de nefroloji biliminin gelişmesi, ilerlemesi ve devamlılığını sağlamak üzere öncü bir tarza sahip olduğuna şahitlik ettik.

* Prof. Dr. Ali Kemal Kadiroğlu

2005 yılında iç hastalıkları uzmanı, 2011 yılında nefroloji uzmanı, 2006 yılında doçent ve 2012 yılında iç hastalıklarında profesör oldu. 2024 yılında fiili hizmet süresini tamamlayarak emekli oldu. Hâlen özel bir hastanede çalışmaktadır.

İLERİ OKUMA

1. <https://l24.im/ALR0y5>
2. <https://l24.im/ouMgrTn>

*İlk Moleküler Biyoloji ve Moleküler Genetik
Laboratuvarı Kurucusu*

Doç. Dr. Zehra Şule HASKOLOĞLU*

*“Mesleklerinde unutulmayanlar, ya okunmaya değer
bir kitap veya yazılmaya değer işler başarmışlardır.”
Benjamin Franklin*

Sevgili Cengiz Yakıncı Hocam *Anılarla Tıpta Öncüler* kitabından bahsedip yazılması gereken hocalar hakkında önerim olup olmadığını sorduğunda ilk aklıma gelen isim Nejat Akar Hoca olmuştu. Nejat Akar Hoca ile hiç birlikte çalışma şansım olmadı. Ancak Ankara Üniversitesi Çocuk İmmünoloji-Alerji Bölümüne başladığımda Aydan İkinçioğulları Hocamdan sık sık hakkında çok güzel sözler işitiyordum. Türkiye'nin ilk Moleküler Biyoloji Laboratuvarı ve Moleküler Genetik Laboratuvarlarını kurmasından ve ülkemize, fakültemize yaptığı büyük katkılardan, vizyon sahibi bir akademisyen olmasından bahsediyordu. Nejat Akar Hoca'nın emekliliğinin ardından Moleküler Genetik Laboratuvarının sahipsiz kalmasına gönlü hiç razı olmamıştı. Bu kıymetli mirasın korunması için elinden geleni yapıyordu.

2012 yılında çocuk hematoloji servisine hepatosplenomegalisi, pansitopenisi, periferik yaymasında atipik hücreleri olan lösemi ön tanısı ile sevk edilen üç buçuk yaşında bir erkek hasta yatırılmıştı. Kemik iliği aspirasyon bulguları MDS ve Jüvenil miyelomonositer lösemii düşündürmüştü. Başvurusundan önce steroid, IVIG, siklosporin gibi ilaçlar almıştı. Bu tedavilerin etkisi tanı koymayı güçleştirmişti. Öyküsünde intrakraniyal kanama, sık alt ve üst solunum yolu enfeksiyonları geçirdiği öğrenilmişti. Hasta bize de konsülte edildiğinde mikrotrombositopenisi olması nedeniyle Wiskott-Aldrich Sendromu (WAS) olabileceğini düşünmüştük. Hemen *Japonya Hokkaido University Graduate School of Medicine Department of Pediatrics* ile iletişime geçilip genetik analiz için kan göndermiştik. WASP geninin 10. intronunda bir gen değişimi saptanmıştı. Aydan Hoca, bu aşamada Moleküler Genetik Laboratuvarında Nejat Hoca'nın yetiştirdiği sevgili Ayşenur Öztürk'e bu mutasyonu Sanger analizi ile çalışıp çalışamayacağını sordu. Çalışabileceğini ve çalışma için gerekli primerlerin temini için hazırlıkları yapacağını belirtti. Kısa süre sonra Ayşegül Hanım çalışmayı başarıyla tamamlamış, 10. intronda *splicing* bir mutasyon olduğunu doğrulamıştı. “*Hasta Hastayı Çeker*” sözüne nazire yaparcasına bu hastadan birkaç ay sonra 33 günlük bir erkek bebek benzer klinik ve laboratuvar bulguları ile başvurdu. WAS düşündüğümüz bu hastadan da Ayşegül, WAS gen analizini yapmış ve 9. intronda bir mutasyon bulmuştu. Her iki hastadaki gen değişimlerinin de *splicing* mekanizmasını bozarak transkripsiyonu değiştirdiğini saptamıştı. Bu çalışmasını ESİD 2014 ve 20. Ulusal Alerji ve Klinik İmmünoloji Kongresi'nde sunmuş ve birincilik ödülünü almıştı. Bu çalışmalardan sonra kliniğimizde yıllardır WAS tanısı ile izlenen ancak

Çalışkan bir insan olmanın yanı sıra sosyal olmamızın da önemini her zaman vurgulamıştır. Bilimsel başarıların hemen akabinde hepimiz bir araya gelerek kutlamalar yapar, ekip olarak özel günlerde bölüm dışında da birlikteliğimizi sürdürür, güzel eğlenirdik. Bölümümüzün içinde yer alan sergi salonu da efektif olarak kullanılır, çok sayıda ressam ve farklı insanlarla buluşarak bizlere farklı bir vizyon sağlardı.

Nejat Hoca'nın Ankara Üniversitesindeki emeklilik toplantısında yaptığım konuşmada kendisine "BABA" olarak hitap etmiştim. Nasıl etmeyeyim ki! Hepimiz için aynı zamanda bir baba rolü de üstlenmiştir. Şehir değişikliğim sonrasında iki oğlumun da doğumunun hemen akabinde benim için çok değerli, aynı zamanda hocam olan eşi Ece Akar'la birlikte Ankara'dan gelmiş ve onların ilk muayenelelerini kendisi yapmıştı. Sonraki süreçlerde ise çocuk hekimi olarak da çok çaldık kapısını. Çünkü O aynı zamanda öğrencilerinin çocuklarının dedesiydi.

Prof. Dr. Nejat Akar...

Üç beş kelimenin bir araya gelmesiyle kurulan cümleler onu anlatmaya yetmez ki. Hayatı boyunca birçok farklı daldan yetiştirdiği sayısız öğrencilerinden biri olarak çok şanslı olduğumuzu söyleyebilirim. Hepimizin hayatında her yönüyle mihenk taşı olmuş ve olmaya da devam etmektedir.

Her zaman söylediğim gibi;

İyi ki yolum sizinle kesişmiş, iyi ki benim hocam olmuşsunuz...

* Doç. Dr. Zehra Şule Haskoğlu

1977 yılında Malatya'da doğdu. İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesinden 2001 yılında mezun oldu. 2008 yılında Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları uzmanı oldu. 2012 yılında Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk İmmünoloji-Alerji Bilim Dalından yan dal uzmanlığını aldı. 2012 yılından beri Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk İmmünoloji-Alerji Bilim Dalında görev yapmaktadır. 2021 yılında doçent oldu. Evli ve iki çocuk annesidir.

İLERİ OKUMA

1. Haskoğlu Ş, Öztürk A, Öztürk G, Kostel Bal S, İslamoğlu C, Baskın K, et al. Clinical Features and Outcomes of 23 Patients with Wiskott-Aldrich Syndrome: A Single-Center Experience. Turk J Haematol. 2020 Nov 19;37(4):271-281.
2. Bildik HN, Cagdas D, Ozturk Kura A, Oskay Halacli S, Sanal O, Tezcan I. Clinical, Laboratory Features and Clinical Courses of Patients with Wiskott Aldrich Syndrome and X-linked Thrombocytopenia-A single center study. Immunol Invest. 2022 Jul;51(5):1272-1283.
3. <https://uzemigunsem.gedik.edu.tr/nejat-isminin-anlami-nedir-detayli-isim-analizi>
4. Kan Bilimciler ile Söyleşiler. Türk Hematoloji Derneği. İstanbul. 2014
5. Cihangir BN, Yaşamlar Öğretir. TOBB ETÜ Tıp Fakültesinde Hekimler ile Söyleşiler. TOBB ETÜ Tıp Fakültesi Yayını No:13. Ankara.2024
6. <https://www.salom.com.tr/arsiv/haber/69814/prof-dr-nejat-akar-bir-yasam-bir-cumleden-ibaret-olamazdi>

Psikiyatride Ezberleri Bozan Duayen

Emre ŞİMŞEK*

Nevzat Hoca ile bir radyo programı vesilesiyle tanıştık. Her hafta aynı saatte onca işin arasında telefonun diğer ucunda olmak kolay değildir. Nevzat Tarhan Hocamız her nerede olursa olsun bir kere aksatmadı programını. Her hafta büyük bir aşk ve ciddiyetle cevap verdi sorularımıza. Bu röportajlar *Ezber Bozan Hayat* kitabına vesile oldu. Bu kitapla hem anlamlı bir hayat nasıl yaşanır hem de Nevzat Tarhan'ın hayatını konuştuk.

Yalnızca bir bilim insanı değil, aynı zamanda toplumun iyiliği ve Türkiye'nin demokratik hayatı için mücadele etmiş ve hayatını bu uğurda adanmış bir nefer Prof. Dr. Nevzat Tarhan. Sadece iyi bir meslek sahibi olmak değil aynı zamanda insanların kalbine de dokunabilmek adına seçti psikiyatri branşını. Tıbbın en sosyal alanı olduğunu düşünüyordu ve insani değerlere daha yakın diyerek kulak burun boğaz alanında staj yapmasına rağmen gönlündeki branş olan psikiyatride meslek hayatına devam etti. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi psikiyatri ana bilim dalının kurucusu ve dönemin marka isimlerinden Prof. Dr. Ayhan Songar da bu kararı vermesinde etkili oldu. O yıllarda psikanaliz revaçta olmasına rağmen daha çok biyokimya ve beyin elektrofizyolojisi ile ilgileniyordu. Türkiye'deki ilk beyin haritalama çalışmalarını yaptı.

Türkiye demokrasisinin sınıfta kaldığı dönemlerde Nevzat Tarhan Hoca'nın mücadelesi arttı. Yaşam tarzı sebebiyle üç kez Çorlu'ya sürgün edildi. Bu süreçte ne mesleğine ne de memleketine küstü. O zor zamanlarda dahi hastalarına titizlikle baktı. Hatta o dönem Çorlu'da edindiği ilişkiler sivil hayata da yansdı. Birçok hasta sivil hayatta da hâlen Nevzat Hoca'yı ziyaret etmeye devam ediyor.

Nevzat Tarhan 1996 yılında Albay rütbesi ve doçent ünvanıyla GATA'dan emekli oldu. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesinde açık olan profesörlük kadrosuna başladı ve profesör ünvanını da buradan aldı. O dönem İstanbul Adli Tıp Kurumunda da bilirkişi olarak görev yaptı. 1999 yılında buradan da emekli olan Nevzat Hoca mesleğine bağımsız devam etti. İlginç bir rastlantı ile Nevzat Hoca'nın önü açıldı. Beyin görüntüleme merkezi "*Memory Centers of America*"nın kurucusu Prof. Dr. Turan İtil Hoca Türkiye'de de bir merkez kurmayı hayal ediyordu ve merkezin altyapısı için araştırmalar yapıyordu. O sırada Turan İtil Hoca'nın yeğeni Nevzat Hoca'ya muayene oldu ve "*Antidepresan kullanabilir miyim?*" dedi. Nevzat Tarhan "*Antidepresanlar kimyasal silahtır. Muayene etmeden rastgele veremem.*" deyince çok hoşuna gitti ve bu cevabı Turan İtil Hoca'ya ilettili. Turan İtil Hoca merkezi açmak için aradığı kişiyi bulduğunu düşünerek Nevzat Hoca ile irtibata geçti. Turan Hoca'nın ofisinde başlayan sohbet bir iş anlaşmasıyla son buldu ve Türkiye'deki ilk beyin görüntüleme merkezinin temeli atıldı. 1999 yılında bir

paylaşmaktadır. Sosyal medya, dijital kanallar, televizyon ve radyolarda sık sık demeçler vermekte ve fikirleri milyonlar tarafından karşılık görmektedir. Kültürümüzün mihenk taşları Mevlâna ve Yunus Emre'nin yaşamı, felsefesi ile harmanlanarak hazırladığı kitaplar birey, aile ve toplum yaşamına katkı sunmaktadır. Kitapların satışı bir milyonun üzerindedir.

Nevzat Tarhan hâlen Üsküdar Üniversitesi Kurucu Rektörlüğü ve Yönetim Üst Kurulu Başkanlığı ile Türkiye'nin ilk nöropsikiyatri hastanesi olan NPİSTANBUL Hastanesi Yönetim Kurulu Başkanlığı görevlerini yürütmektedir.

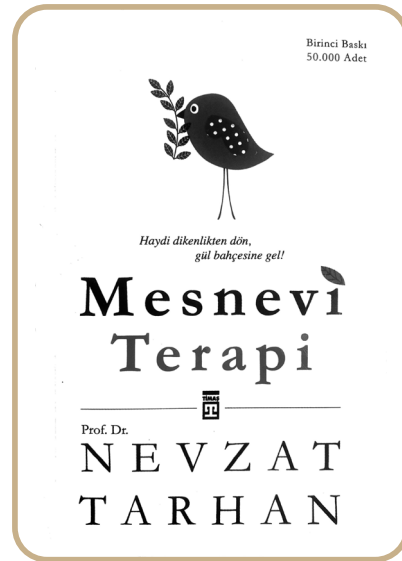
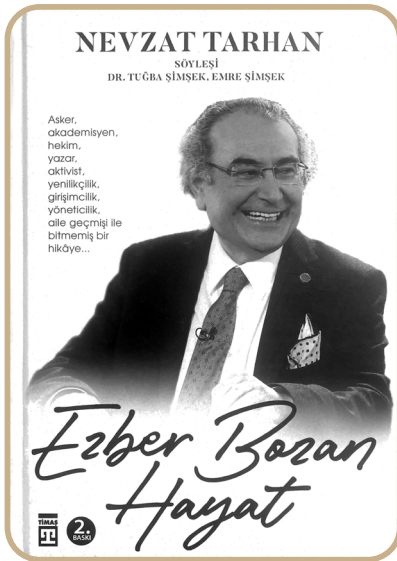

* Emre Şimşek

Spiker, 1987 doğumlu. Türkçe ve iletişim eğitimi aldı. 2008'de Millî Eğitim Bakanlığı'nda öğretmenlik yaptı. 2009'da spikerliğe başladı. TRT'de haber spikerliği yaptı. Haber programı hazırlayıp sundu. Siyaset, ekonomi, kültür, sanat, eğitim alanlarında röportajlar yaptı. Sosyal medya, Türkçe eğitimi, diksiyon ve hitabet üzerine çalışmalarını bulunmakta eğitimler vermektedir. Hâlen radyo spikerliği yapmaktadır. Küresel Gazeteciler Cemiyeti ve İzmir Gazeteciler Cemiyeti üyesidir.

İLERİ OKUMA

1. Şimşek, T. & Şimşek, E. Ezber Bozan Hayat. Timaş, İstanbul: 2023.
2. Yıldız, L. Nevzat Tarhan İhtilalden İkbale Var Olmanın Retoriği 1-2. 5 Şubat Yayınları. İstanbul: 2020.
3. Gülerce, H. Nevzat Tarhan ile Bir Söyleşi. Katre International Human Studies Journal 2016;1: 179-188.

Farmakognozide Bir Duayen

Prof. Dr. İlkay Erdoğan ORHAN*

1974 yılında Ankara Üniversitesi, Eczacılık Fakültesinden birincilikle mezun olan, Prof. Dr. Bilge Şener, öğrencilik yıllarında titizliği ve çalışkanlığı ile bilinmektedir. Mezuniyetinden sonra, aynı fakültenin tıbbi bitkilere olan ilgisi nedeniyle sevdiği bir eczacılık disiplini olan Farmakognozi Kürsüsünde TÜBİTAK bursiyeri bir doktora öğrencisi olarak akademik kariyerine başlar. Doktora programında ise danışmanı, eczacılık alanında bir diğer duayen olan Prof. Dr. Mekin Tanker olur. Sayın hocamın analitik zekâsı çok yüksektir. Bir gün bana anlattığı bir anısında, danışmanı Prof. Dr. Mekin Tanker'in eşi olan Farmasötik Botanik profesörü Sayın Nevin Tanker'in yazdığı bir kitap için kendisine yardım etmeye başlar. Tanker çifti şehir dışındayken kitapla ilgili kendisine verilen görevlere devam eden hocamız, bir tıbbi bitkinin uçucu yağ veriminin taslak kitapta eksik olduğunu fark eder. Hocamız sorunu çözmek için hemen bir çare düşünür ve neyse ki fakültenin bahçesinde de yetişen bitkiyi toplayarak distilasyon yöntemi ile üç kez uçucu yağlarını ayrı ayrı elde eder, verimlerini hesaplar ve ortalama verim bulgusunu kitaba ilave eder. Bu örnek hem en üst düzeydeki çalışkanlığını hem de pratik zekâsını vurgulayan en güzel anılarından biridir.

1981 yılında doçent ünvanını aldıktan sonra, 1982 yılında Gazi Üniversitesi, Eczacılık Fakültesine Farmakognozi Anabilim Dalını kurmak üzere geçiş yapar. Bilge Şener'in öğrencilik yıllarındaki disiplinli çalışma düzeni, yeni fakültesinde ve toplam 23 yıl boyunca başkanlığını sürdürdüğü anabilim dalında da kendini gösterir. 1986-1988 yılları arasında Pensilvanya Devlet Üniversitesinde misafir araştırmacı olan hocamızın akademik vizyonu ve fitokimyaya hâkimiyeti için önemli bir deneyim olur. Orada da çalışkanlığı nedeniyle, danışmanı olan Prof. Shamma'nın takdirini kazanır. Özellikle uzun saatler boyunca laboratuvarında ve ofisinde çalışması, mükemmel arşivciliği ve hafızası, derslerine ve mesaisine gösterdiği özen, Anabilim Dalı elemanlarının devlet memurları kıyafet yönetmeliğine uygun giyilmesini istemesi, disiplinli idareciliği ve danışmanlığını yaptığı tezleri ustalıkla yönetimi, uluslararası iş birliğine çok önem vermesi, sık sık gittiği bilimsel amaçlı yurt dışı ziyaretleri kapsamında yaptığı davetli konuşmalar, yeni bilimsel fikirlere açık olması ve bu fikirleri bölüme taşıması ile başarıyla düzenlediği ulusal ve uluslararası kongre ve sempozyumlar, kendisiyle ilgili akıllarda kalan en önemli özelliklerindedir. Bir akademisyen olarak devlet memuru adabına uygun giyinilmesine ve laboratuvarlara beyaz önlükle girilmesine dikkat edilmesindeki kuralcılığı, önceki doktora öğrencilerinden olan Doç. Dr. Alev Mutlugil'in aktardığı bir anısında daha iyi anlaşılacaktır. Bir gün bölüme pantolonla gelen Sayın Mutlugil, o dönemde kadın memurların resmi dairelerde pantolon giymesine izin verilmediğinin

planda olma çabası gözlemedim. Ayrıca ikisi de rahmetli olan kıymetli anne ve babasına düşkünlüğü, babasından sonra vefat eden annesine bakmak ve rahat ettirmek için büyük fedakârlıklar yapmasına rağmen akademik hayatını aksatmaması, ayrıca ne zaman bir hayır işi için kapısını çalsam, hocamın bana hiç soru sormadan ciddi maddi yardımlarda bulunması da aklımda kalan insani yönlerinden oldu. En küçük kademedeki akademik ilerleme yapanlara bile hocamız hediyesini alıp tebrik ziyaretine giderdi. Hocamızın akademik vefası da takdire şayan olup, hocaları olan Prof. Dr. Mekin Tanker ve Prof. Dr. Nevin Tanker'e olan vefası, sürekli kendilerini arayıp sorması, hatta hocası Prof. Dr. Mekin Tanker için büyük bir titizlikle bir kitap hazırlaması, genç akademisyenlere örnek olmalıdır.

Sonuç olarak, Prof. Dr. Bilge Şener, üst düzey bilimsel başarılarla, çok sayıda ödülle ve bilimsel etkinliklerle, ilkel duruşlarıyla dopdolu geçen 40 yıllık akademik yaşamı ile kuşkusuz eczacılık alanında lider, öğrencilerine rol model olan, bu sebeple duayenlik sıfatını hak eden ve hocaların hocası olmuş seçkin bir bilim insanı olarak her zaman ülkemizde tıbbın ve sağlık alanının öncülerinden biri olarak anılacaktır.

* Prof. Dr. İlkay Erdoğan Orhan

1993 yılında Gazi Üniversitesi, Eczacılık Fakültesinden mezun oldu, 1996 yılında TÜBİTAK bursu ile aynı üniversitede farmakognozi alanında birinci yüksek lisansını bitirdi. İkinci yüksek lisansını, Japon Eğitim Bakanlığı bursu ile Ryukyus Üniversitesinde (Okinawa, Japonya) tamamladı ve doktorasını yine Gazi Üniversitesi, Eczacılık Fakültesinde 2002 yılında bitirdi. 2003 yılında TÜBİTAK-NATO bursuyla Winnipeg Üniversitesinde (Kanada) misafir araştırmacı olarak bulundu. 2004 yılında doçent, 2009'da profesör unvanı aldı. 2011-2014 arasında Doğu Akdeniz Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, 2016-2024 arasında ise Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Dekanlığı yaptı. Halen Lokman Hekim Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi, Farmakognozi Anabilim Dalında görev yapmaktadır ve Fakültenin dekanlık görevini de yürütmektedir. TÜBA asil üyesidir. Dünya Bilimler Akademisi (TWAS) 2024 bilim ödülü sahibidir.

İLERİ OKUMA

1. <https://l24.im/oNK8>
2. <https://l24.im/P8nO7X>

Çok Yönlü Bir Tıp Duayeni

Prof. Dr. Arzu BAKIRTAŞ*

Prof. Dr. M. Sadık Demirsoy Hocamızı ben ilk defa 2001 yılında Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Alerji Bilim Dalına yan dal asistanı olarak başlamak amacıyla ziyarete geldiğimde tanıdım. O yıllarda yan dal uzmanlık için merkezi sınav YDUS henüz yoktu. İlk olarak Çocuk Alerji Bilim Dalında meslektaşı Prof. Dr. İpek Türkteş Hocamızın odasına girmiştım, Hocamız da eğitimimi sorguladıktan sonra hemen yan odadaki Sadık Hocamızın odasına girip beni kendisine tanıttı ve heyecanla “*Sadık ne yapıp edip Arzu’yu bölüme almalyız, bu iş sende.*” dedi. Sadık Hocam, gayet sakin ve sevecen bir üslupla hemen masasının yanındaki su ısıtıcısının düğmesine basıp daldırma bir çay yaparak bana ikram etti ve eğitimimden çok ailemi samimi bir şekilde sorguladı. Sonra bana “*Arzu, seni ve eşini yarın akşam bizim eve çaya bekliyorum.*” dedi. O yıllarda bana garip gelen bu davranışının temelinde, aslında bölümünü bir aile gibi düşünerek aileye almayı düşündüğü kimseleri iş yeri dışındaki ortamlarda gözleyip sohbet ederek daha iyi tanımak olduğunu anladım. Hocamız, bu tavrını daha sonra Tıp Fakültesi Dekanlığı görevini yürütürken de sürdürdü, bilimsel dosyanın en önemli güç olduğunu ancak beraberinde çalışkanlık ve insanlık olmayınca eksik kalacağını hep vurguladı.

Bölümde İpek Hoca ne kadar heyecanlı ve telaşlıysa Sadık Hoca da bir o kadar sakin ve sabırlı bir insandı. İpek Hocamız da Sadık Hocamızın can sıkıcı veya stresli olaylara, sanki tüm sinirleri alınmışçasına sakin yaklaşıp herkesi yatıştıran o anksiyolitik etkisinin çalışma arkadaşının en önemli özelliklerinden biri olduğunu defalarca anlatmıştır. Sadık Hocamız Çocuk Alerji Bilim Dalında eğitim saatlerine çok önem verirdi. Her çarşamba sabahları makale saatlerinde onun odasında toplanır, intörden pediatri asistanına ve alerji yan dal asistanına kadar kıdem sırasına göre hepimiz makalelerimizi anlatır, tartışırđık. Bazen aramızdan biri makalesini hazırlayamadıysa mahcup olmamak ve hocayı üzmemek adına, hazır makaleler sunulduktan hemen sonra eksik olan yerine hocanın çok sevdiği konuların başında gelen Türk tarihinden bir mevzu açılırdı, işte o zaman hocamızı kimse tutamazdı. Bize onlarca kitaptan özetlenmiş, duyulmamış bilgilerle donatılmış, muhteşem bir tarih konferansı veren hocamız aslında bir makalenin eksik olduğunu anlar ama asla bizlerin yüzüne bunu vurmazdı çünkü bunun da bizim eğitimimizin bir parçası olduğunu düşünürdü. O her zaman bir Türk aydınının, tarihine hâkim olması ve dilini çok iyi kullanması gerektiğini savunurdu.

Sadık Hoca’nın derslerinden birinde dinleyiciler arasında yer alan misafir öğretim görevlisine hoca teneffüste dersi nasıl bulduğunu sormuş, o da çok verimli bir ders olduğunu söylemiş ama ardından hocaya dostane bir tavırla anlatırken çok fazla “eeee” diye bağlaç kullandığını, buna dikkat edebile-

BOĞAZDA BİR GECE

*Boğazda bir gece ney sesiyle uyansam,
Hafız Burhan'ın nihavent nağmeleriyle coşsam,
Uzatsam ellerimi mavi serin sulara,
Denizde parıldayan yakamozla oynaşsam*

*Boğazda bir gece martı sesiyle uyansam,
Alsalar beni aralarına durmadan kanat çırpısam,
Kanlıcadan Tarabyaya, Sarıyerden Kavaklara,
Süzülerek çığlıkla semalarda dolaşsam*

*Boğazda bir gece dalga sesiyle uyansam,
Rüzgârda sallanan sandalda hayallere dalsam,
Uçsam Anka kuşunun kanatları üstünde,
Sadabatta ol güzel saki ile uyansam*

*Ol mazide İstanbul'u doya doya yaşasam,
Bu güzel rüyadan ne olur hiç uyanmasam*

M. Sadık Demirsoy

27 Aralık 2023 tarihinde aramızdan ayrılan hocamızın ektiği tüm tohumlar biz öğrencilerinde büyüyüp filizlenerek, fikirleri yaşatılacak, hedefleri ve hayalleri gerçekleştirilmeye çalışılacaktır. Hocamızı rahmet ve minnetle anıyoruz.

Teşekkür

Prof. Dr. M. Sadık Demirsoy Hocamıza ait anıların toplanmasında bilgi, belge ve resimleriyle katkıda bulunan başta eşi Faize Demirsoy, kız kardeşi Betül Demirsoy ve kızı Yıldız Demirsoy olmak üzere, beraber görev yaptıkları dekan yardımcıları ve fakülte sekreterine, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesinde her öğlen yemek yediği öğretim üyesi arkadaşlarına, çalışma arkadaşı Prof. Dr. İpek Türkteş'a ve Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Alerji ve Astım Bilim Dalından uzmanlığını alan tüm öğrencilerine ve çalışanlarına teşekkür ederim.

* Prof. Dr. Arzu Bakırtaş

1993 yılında Hacettepe Üniversitesi (İng) Tıp Fakültesinden mezun oldu. 1999 yılında Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları uzmanı, 2004 yılında çocuk alerji uzmanı, 2007 yılında doçent, 2013 yılında profesör oldu. 2001 yılından bu yana Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesinde çalışmaktadır. Hâlen Çocuk Alerji ve İmmünoloji Bilim Dalı Başkanı görevini yürütmektedir.

İLERİ OKUMA

1. Prof. Dr. Mehmet Sadık Demirsoy. Kemaliye'den Esintiler. Akademi Basın Yayın, Topkapı, İstanbul: Şubat 2011.
2. <https://twitter.com/dutagacigazete>
3. <https://l24.im/wzchdmt>
4. <https://l24.im/IM6juvi>

Tıp Eğiticiğinde Bir Deha

Prof. Dr. İlgi Öztürk ERTEM*

Canım Müjdat Hocamın bu kitapta yer almasını çok istemiş olsam da onu hakkıyla anlatabilmenin zorluğunu yaşıyorum. Özgeçmiş ve eserlerinin yanı sıra, birlikte çalışmış olduğu hocalarımız onun neden bilimde öncü olduğunu bizlere çok daha iyi aktaracaklardır. Bense bu bölümde yetiştirdiği öğrencilerine öncülüğünü, hocalığını anlatmaya çalışacağım. Anılarımda bize eğitim verdiği ilk yıllara dönmek isterim. Müjdat Hocamın eğitici eğitimi kitaplarında bulamayacağımız yaklaşımlarının tüm hekimler, eğiticiler, özellikle de tek başına ya da küçük bir ekiple hekim yetiştiren genç hocalarımız için yol gösterici olmasını umuyorum.

Pediatric uzmanlık eğitimimi aldığım Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalının kuruluş yıllarıydı. Müjdat Hoca kuruculardan, tıp öğrencisi ve uzmanlık eğitimi vermekteydi. Bizlere eğitim vermeye başladığı bu yıllarda Müjdat Hoca 34, kaybettiğimizde 47 yaşındaydı! Bu kadar genç bir hekim bize bu denli iyi bir eğitimi nasıl verdi? İçimizdeki merakları, tutkularımızı, güçlü yönlerimizi nasıl keşfetti? Uzmanlığımızdan hemen sonra Harvard, Yale, Pittsburgh, Texas Üniversiteleri, MD Anderson, Royal Brompton hastaneleri gibi seçkin merkezlere gitme cesaretini, azmini, alanlarımızda bizi öncü kılacak çocuk hekimliği bilgisini, becerisini, tutumlarını nasıl kazandırdı? Gelişimsel pediatri yan dalı yaptığım Yale Üniversitesinde dünyaca ödüllü hocalardan eğitim aldım. Hepsinden öte, Müjdat Hocamın eğiticilikte bir deha olduğunu düşünüyorum. Eğitim ilkeleriyle ilgili bir belge bırakmadı, bunları bizlere yazarak ya da söyleyerek aktarmadı. Kendim eğitici olduğumda bu dehayı daha iyi anlamaya çalıştım. Uyguladığı ilkeleri burada anlayabildiğim başlıklarıyla aktaracağım.

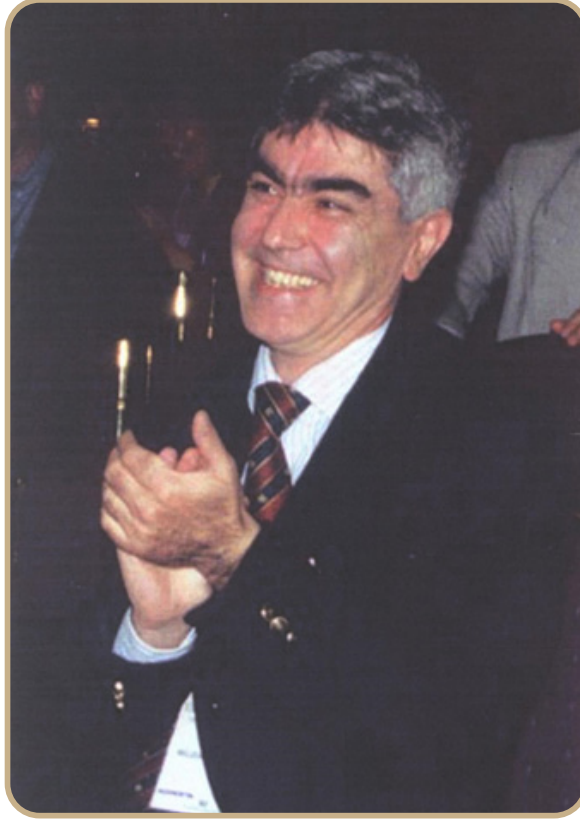
Birinci İlke: Yapararak ve Sorumluluk Alarak Öğrenmek

Bize dikte ederek, anlatarak değil, araştırıp öğrenmemizi sağlayarak, yaptırarak öğretilirdi. İster kıdemsiz asistan ister intörn olsun, eğitimi alan kişi hiçbir zaman edilgen değildi. İlk günden kendi hastasının sorumluluğunu o kişiye verir ve bunun ağırlığını hissettirirdi. İhtiyacımız olduğunda her zaman yanımızdaydı. Bir gün “*Abi, tek başıma nöbete hazır değilim.*” dediğimde, “*Denize düşen...?*” diye yanıt vermişti. Yapararak öğrenme, klinik yanında laboratuvar tetkikleri için bile geçerliydi. En güzel periferik yaymaları yayacak, boyayacak, değerlendirecek, beyin omurilik sıvısında en doğru hücre sayacak, idrara bakacaktık. Tüm bunları nasıl yapacağımızı öğretmek için küçük laboratuvarımıza geldiğinde çok mutlu olurduk. Tıbbın bunca ilerleyeceğini elbette öngörüyordu. Çok yakında her şeyi aletler, bilgisa-

» *Yazar Prof. Dr. İlgı Öztürk Ertem'in özgeçmişine "Anılarla Mualla Öztürk" bölümünde yer verilmiştir.

İLERİ OKUMA

1. <https://www.ttb.org.tr/TD/TD70/8.html>
2. <https://www.ttb.org.tr/TD/TD82/17.html>
3. <http://cshad.tip.marmara.edu.tr/tarihce>

Prof. Dr. Nur TAN*

Gülaçtı Topçu lisans eğitimini İstanbul Üniversitesi (İÜ) Eczacılık Fakültesinde 1977'de ve doktora eğitimini yine aynı üniversitenin Sağlık Bilimleri Enstitüsüne bağlı olarak İÜ Eczacılık Fakültesinde 1984 yılında Prof. Dr. Ayhan Ulubelen danışmanlığında tamamlamıştır. TÜBİTAK-MAM'da (Marmara Araştırma Merkezi) 1985 yılında doktor araştırmacı olarak mesleki yaşamına başlamıştır ve TÜBİTAK'ta ilk bitki kimyası laboratuvarını kurmuştur. 1986-1988 yılları arasında NIH-NCI bursuyla doktora sonrası araştırmalar yapmak üzere gittiği *Chicago-Illinois* Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi, Medisinal Kimya ve Farmakognozi Departmanının PCRPS (*Program for Collaborative Research in the Pharmaceutical Sciences*) grubunda sitotoksik aktivite odaklı izolasyon ve yapı tayini çalışmaları yapmış ve 1988'de ülkesine geri dönmüştür. TÜBİTAK-MAM da uzman, başuzman ve en son 3 yıl Kimya Bölümü Başkanı olarak yaptığı toplam 12 yıllık araştırma ve çalışmaları sırasında ilaç sektörü ve eczacılık alanında önemli projeler ve yayınlar yapmış, ilaç firmalarına Drug Master File dosyaları hazırlamıştır.

Bilimsel çalışmalarında uluslararası bağlantılarını aktif tutan Dr. Topçu 1990'da 2 aylığına gittiği Pakistan Karachi Üniversitesi, HEJ Kimya Enstitüsünde *Taxus baccata* bitkisi ile çalışmış ve 2'si yeni olan 5 *taxane diterpen* izole ederek yapılarını tayin etmiştir. İlerleyen yıllarda ICCBS (*International Center for Chemical and Biological Sciences*) adını alarak çok donanımlı bir merkeze dönüştürülen bu uluslararası bilim yuvasına davetli olarak birçok kez gitmiş, Prof. Atta-ur-Rahman ve Prof. M. Iqbal Choudhary ile ortak proje ve yayınlar yapmıştır. 1994'te ise yine dünyaca ünlü *Shanghai Institute of Materia Medica'da* geleneksel tıbbi bitkiler üzerinde 2,5 ay çalışmalar yapmıştır. 1989'da doçent olan Dr. Topçu Türkiye'de *Lamiaceae* familyasına ait birçok tıbbi cins üzerinde özellikle 118 takson ile temsil edilen ve çok zengin kimyasal içeriğe sahip olan *Salvia* türleri (*diterpen ve triterpenler*) ve *Vinca* alkaloidleri üzerinde yoğun çalışmalar yapmıştır. *Salvia* türlerinden izole ettiği birçok terpenik bileşik ve 150 *abietan diterpenden* en az 50'sinin sitotoksik aktivitesini araştırmıştır. Bunlardan biri olan *Salvia multicaulis* türünden elde ettiği *norditerpenlerin* şimdiye kadar doğadan elde edilmiş en güçlü antitüberküloz ajanlar olması nedeniyle bu konuda ilk patentini 1997 yılında almıştır. Yaptığı bir endüstriyel proje nedeniyle 1998'de TÜBİTAK-MAM Başarı Ödülü'ne layık görülmüştür.

Dr. Topçu lisans ve doktora eğitimini aldığı İÜ Eczacılık Fakültesine 1999 Ocak ayında profesör olarak atanmış ve 2000 yılında *Virginia Tech and State* Üniversitesi hocalarından Prof. Kingston ile bir NSF-TÜBİTAK projesi yaparak ülkemizde yetişen 200 bitkinin farklı ekstralarını hazırlamış ve en yüksek sitotoksik etki gösteren bitki ekstraterlerinden izole ettiği saf bileşiklerin aktivitelerini araştırmıştır. 2001 yılında ise DFG bursuyla 3 aylığına Almanya-Halle'deki (Saale) *Leibzing Institute de tissue culture* çalış-

yiyeceğimize karar verir ve hesabı da her zaman kendisi öder. Eğer “Ben ödeyeyim.” dersiniz, yemeğin üstüne bir de güzel bir fırça yersiniz, ama bu cesaret ister. Yemekler masada, NMR spektrumları önümüzdeydi; birinin üzerine biraz yoğurt dökülmüş olsa da ışık loş olmasına rağmen biz çalışıyorduk. Yemek bitince “Haydi Ahmet, çok oyalanmayalım, TLC çıkmıştır.” dedi. Çünkü gelmeden önce cam plakta TLC bırakmıştık. TLC’de çözücü yaklaşık 50 dakikada tepeye gelir. Hocam için yemek saatlerinde cam plakta TLC koymamak vakit israfıdır ve fırça sebebidir. Laboratuvara vardık, ben plaklarla, hocam ise spektrumlarla ilgilendi. Plakların kuruması, yakılması, çizilmesi, kazınması, çözeltiye alınması ve uçurulması derken bir saat daha geçti. Arada da NMR spektrumları alıyoruz. Rutinimiz bu şekildeydi. Saat 23.45 civarında bir telefon çaldı. Telefonun ucunda tam bir sevda adamı vardı: Abdurrahman Bey, hocamın eşi. “Gelmedin, o yüzden seni almaya geldim.” diye hocamı arıyordu. Hocam hemen geleceğini ve beklemesini söyledi. Ama biz laboratuvardan ancak 00.30 gibi çıkabildik. Abdurrahman Bey’in bazı zamanlar üç saat beklediğine şahit oldum.

O gece yarısında tam 28 tane 1H NMR spektrumu çektim; bu rakamlar abartısız gerçektir. Pek çoğunu çizmedik, maddeler biliniyorsa veya yağlı madde ise çizdirmezdi. O gece 6 adet saf madde izole ettik ve bunlardan birinin yeni bir madde olduğunu (yapısını tam aydınlatınca) 3 ay sonra anladık. Tabii ki saat çok geç olmuştu.

Yeni öğretmen olan eşimle evlendikten bir ay sonra, eşim Yalova’da annesinde kalıyordu; ben de Gebze’de çalışıyordum. Sonra eşimin tayini Gebze’ye çıktı ve oraya taşındık, ancak uzun yıllar eve ancak saat 23.30-00.00 arasında gidebiliyordum. Ertesi gün aynı heyecan ve motivasyonla çalışmak üzere 6-7 saatlik uyku. Anne güvercinler, yavrularının kanatlarının yorulduğunu düşünmez mi sanıyorsunuz? Tabii ki düşünürler. Sizin hocanız, çok yorulduğunuzu düşünüp, ertesi gün size hiç dil peyniri, salam, zeytin ve taze ekmekten oluşan bir kahvaltı getirdi mi? Gülaçtı Hoca bana çok getirdi. Ben dil peyniri ve salami Hocam sayesinde tanıdım. O sadece bir hoca değildi, benim için bir anne gibiydi. Bir başka zaman İÜ Vezneciler Kampüsü’nde kedilerle olan hallerimizi anlatmak üzere, diyelim.

Dr. Gülaçtı Topçu her zaman insanlara yaklaşımı, zarafeti, nezaketi ve üslubu, yetiştirdiği öğrencilerine yakın ilgisi ve değerli fikirleri ve vizyonerliğiyle kendisini akademiye ve bilim dünyasına adanmış, ilaç endüstrisi ve eczacılık camiasına bilimsel katkıları ve emeği geçmiş çok çalışkan ve üretken bir bilim insanı olarak bizlere ve genç araştırmacılara daima öncü olacaktır.

* Prof. Dr. Nur Tan

Lisans eğitimini İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesinde 1987’de, yüksek lisans (1989) ve doktora eğitimini (1992) yine aynı Üniversitenin Sağlık Bilimleri Enstitüsüne bağlı olarak İÜ Eczacılık Fakültesinde Prof. Dr. Ayhan Ulubelen danışmanlığında tamamladı. 1996 yılında yardımcı doçent oldu ve 1998-2002 yılları arasında Berlin Freie Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Farmakognozi Bölümünde doktora sonrası araştırmalarını sürdürmüştür. 2002-2011 yılları arasında Schering AG, Berlin’de (Bayer Schering Pharma, Berlin) patent, klinik çalışmalar ve pazarlama bölümlerinde danışman olarak ve ruhsatlandırma müdürü olarak bulundu. 2007 yılında farmasötik botanik ve farmakognozi doçenti oldu. 2011 yılında yeniden lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimini aldığı İÜ Eczacılık Fakültesi Farmakognozi AD’deki görevine döndü ve 2018 yılında profesör olarak atandı, hâlen bu görevini sürdürmektedir.

İLERİ OKUMA

1. Zabcı C. Dünyanın en etkili 100 bin bilim insanı içinde yer alan 195 bilimcimiz. Türkiye’nin Haftalık Bilim, Teknoloji, Kültür ve Eleştirel Düşünce Dergisi. 2020; 232:14-19.
2. Cantrell CL, Franzblau SG, Fischer NH. Antimycobacterial plant terpenoids. Planta Medica. 2001; 67: 685-694.
3. Erşan M. Adaçayından verem ilacı yaptılar. Hürriyet Gazetesi. 2005

Anlatılmaz Yaşanır

Prof. Dr. Hakan PARLAKPINAR*

Lisanstan öğrencisi ya da asistanı olan ve şu anda benim gibi akademik ünvanı olan çok sayıda hekim ve akademisyen yetiştiren bir hocadan bahsedeceğim. Ben de kendi yaşantımda farklı dönemlerde Ahmet Hoca ile tanıştığım için kendimi bahtiyar hissediyorum.

İnönü Üniversitesinde lisans dönemimde ilk defa üçüncü sınıfta, yanılmıyorsam 1995 yılında tanıştım. Derse ilk giriş sahnesi aklımdan çıkmıyor. Yanında iki asistanı ile gelip elinde kitap ya da bir not olmadan “antihistaminik” ilaçlar konusunu ezberden ve tahtaya tebeşirle yaza yaza blok ders yaparak anlattı, âdeta büyülendik. Bu bahsettiğim özellikleri Hoca’yı tanıdığım günden emekli oluncaya kadar hiç değişmedi. Derse her zaman hazır, elinde aslında kitap ve not taşımaz, öğrenciye dersi devamlı yazarak ve not tutturarak anlatır ve blok ders yapar. Değişen sadece tebeşir yerine tahtaya yazı kalemi oldu. Öğrenci memnuniyet anketlerinde ise hep üst sıralarda yer alırdı.

Öğrencilik yıllarında genelde rol modeller edinilir. Gerçekten benim için de iyi rol modellerinden biri oldu. Aynı fakültede asistan olarak göreve başladığımdan günden itibaren de Hoca ile ilişkilerim hep iyi düzeyde devam etti. Aynı zamanda gözlemlerime de devam ediyordum. Hoca’nın yine çok bilinen özelliklerinden birisi divan edebiyatına ve Osmanlı tarihine merakıydı. Bazen toplantılarda bazen odasında Fuzulî’den beyitler okur ve anlatırdı. Bir ara çok sevdiği beyitleri ya da beğendiği sözleri odasında duvara asmaya başlamıştı. Gelenler ilk başta anlamayınca yüzünde bir gülümseme ile anlatmaya başlardı. Mesela “*Kulbe-i Ahzan*”, “*Ahde vefa imandandır.*” gibi. Hoca’nın entelektüel birikimi çok güçlü olup hem ülkedeki hem de dünyadaki gelişmeleri yakından takip eder, sohbeti bir ara getirip oraya bağlardı.

Kısa bir süre kadrosuzluktan açığtan atama kurası ile Malatya Devlet Hastanesinde çalıştığım dönemde bile “Oğlum ne zaman istersen gel, hem odamı hem de laboratuvarları kullan.” demesi ile babalık örneği sergiliyordu. Ben de kendisini mahcup etmeyecek düzeyde çalışmalarına kesintisiz devam ediyordum. Nihayet 2006 yılında Ahmet Hoca’nın anabilim dalı başkanlığı yaptığı dönemde ben de akademisyen olarak aynı fakültede görevime başladım. Hoca hep aynı disiplinle sabah erken mesaiye başlar, kapısı devamlı açık, dersi olmadığı ya da misafiri olmadığı zamanlarda devamlı bilimsel makale okur bir taraftan da çok sevdiği dolmakalemi ile sayfalarca yazardı. Sonra yazdığı o yazılar İnönü Üniversitesi Yayinevinde basılan 8 adet *Acet Farmakoloji* ders kitabı serisinin temelini oluşturdu. Hoca’nın yurt dışında edindiği tecrübeler ile kardiyovasküler farmakoloji laboratuvarında yaptığı katkılar taktire şayandır. Ne zaman sorun yaşasak küçük dokunuşlar ya da yönlendirmeler ile hep sorun çözücü oldu.

dönemden arkadaşı olan sevgili Prof. Dr. Kürşad Turgut ile ilgili anlattığı anıları ise ayrı bir ilgiyle dinlerim. Derslere hazırlık yaparken, Hoca'nın anlattığı derslere ait ses kayıtlarında dersin başlangıcında Hoca'nın yaptığı siyasi nükteler ise hep yüzümü gülümsetip derse olan ilgimi artırmıştır. Elâzığ'da lisans eğitimi sırasında öğrenci olaylarının yaşandığı o çalkantılı siyasi dönemde "hayatta kalmış olmak" gizil bilgisine sahip olması mı hocayı bu kadar öngörü sahibi ve katıksız muhalif kılan şey diye düşünürüm bazen. Heyhat 12 Eylül ideolojisinin apolitize ettiği gençliği, bizi düşünürüm daha sonra. Hoca'nın pervasızlığını, eyvallahsızlığını şöyle de anlatabilirim: Sadece bu yazıyı kaleme aldığım ayda bile Hoca'ya sekiz farklı radar hız cezası gelmiş olması ile mesela. Hoca'yı siyah renkli "jeep"ten indirip glasurit metalik sarı renkli *hatchback* otomobile bindiren bu zamandan kim korkmaz ki?

* Prof. Dr. Hakan Parlakpınar

1975'te Malatya'da doğdu. 1999'da İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun oldu. 2004'te İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Farmakoloji Anabilim Dalında tıpta uzmanlık eğitimini tamamladı. 2010'da yardımcı doçent, 2015'te doçent ve 2015'te profesör ünvanını kazandı. 2021 yılı itibarıyla İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Farmakoloji Anabilim Dalı Başkanı olarak görev yapmaktadır.

İLERİ OKUMA

1. <https://l24.im/51cb>
2. Acet A, Parlakpınar H. Acet Genel Farmakoloji, İnönü Üniversitesi Yayınevi, Malatya, 2019.
3. Acet A, Parlakpınar H. Kemoterapotik İlaçlar, İnönü Üniversitesi Yayınevi, Malatya, 2019.
4. Acet A, Parlakpınar H. Acet Kardiyovasküler Farmakolojisi, İnönü Üniversitesi Yayınevi, Malatya, 2019.
5. Acet A, Parlakpınar H. Enflamasyon, İmmünite ve Hematopoez Farmakolojisi, İnönü Üniversitesi Yayınevi, Malatya, 2019.
6. Acet A, Parlakpınar H. Acet Sindirim, Solunum ve Ürogenital Sistem Farmakolojisi. İnönü Üniversitesi Yayınevi, Malatya, 2019.
7. Acet A, Parlakpınar H. Acet Endokrin Sistem Farmakolojisi. İnönü Üniversitesi Yayınevi, Malatya, 2019.
8. Acet A, Parlakpınar H. Acet Santral Sinir Sistemi Farmakolojisi. İnönü Üniversitesi Yayınevi, Malatya, 2019.
9. Acet A, Parlakpınar H. ACET Toksikoloji. İnönü Üniversitesi Yayınevi, Malatya, 2022.
10. Acet A, Parlakpınar H. Taşdemir, S. Acet General Pharmacology. İnönü Üniversitesi Yayınevi, Malatya, 2022.

*Yurdakök Pediatri Editörü,
Yenidoğan Duayenlerinden*

Prof. Dr. Canan SEREN*

Prof. Dr. Murat Yurdakök 40 yılı aşan zamanda Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı ve Neonatoloji Bilim Dalında hizmet verdi. Bu dönemde binlerce tıp doktoru, yüzlerce pediatri uzmanı ve 24 neonatoloji yan dal uzmanının yetişmesinde büyük emeği oldu. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*'nin editörlüğünü; Millî Pediatri Derneği ve Türk Neonatoloji Derneklerinin başkanlıklarını yürüttü; bu dernekleri uluslararası arenaya taşıdı. Akademik yaşamı boyunca bir yayın makinesi gibi çalıştı, 270'i Pubmed'de dizinlenen olmak üzere 569 makale yayımladı. 75 tıbbi ve tıp dışı kitabın (otuzunda tek yazar) yazarıdır.

Murat Hoca ilgili ulaştığım herkes bana birçok anı anlattı. Anıları, anlatanların hocamızla tanışma zamanına göre sıraladım. Anıların ortak yönü hocamızın ne kadar zeki, çalışkan ve titiz olduğu üzerineydi. Özellikle bebeklerle ilgili tavizsiz tavrı sık sık vurgulandı. Eskileri anınca biraz canımız yandı, biraz güldük, zamanın geçişinden hüznüldük. Murat Hoca insanların en büyük korkusunun ölüm değil, unutulmak olduğunu ve hatırlandığımız sürece var olacağımızı söylerdi. Onunla ilgili ne kadar çok şey hatırladığımız görünce tıbbın unutulmaz yıldızları arasında yerini alacağına emin oldum.

Hem akademik hayatımda büyük yeri olan hem de 1992'den bu yana kopmayan bir hocalık- abilik bağım olan Murat Yurdakök Hocamın anılarını derlemek benim için büyük bir onur ve mutluluk oldu. Bu arada birçok eski arkadaşımınla geçmişini anmak ve bol bol gülmek imkânını da buldum. Kongrelere giderken annem beni hep Murat Hoca'ya emanet eder, hocanın yanından ayrılma derdi. Bana hoca-abilisi hep devam etti.

Murat Hoca'dan Öğrendiklerim Var.

Bazı insanları tanımak hayatınızı şekillendirir. Murat Hoca'yı tanımak da benim hayatımı şekillendirdi. Murat Hoca'dan neler mi öğrendim?

- Güzel düşünmeyi: En doğru bildiğimiz “doğru”nun bile, bilgi arttıkça ya da zaman geçtikçe değişebileceğini öğrendim.
- Daimî öğrenci olmayı: En büyük mutluluk öğrenmektir, öğrenmenin ucu yoktur, ufku açıktır.
- Öğrendiklerimi, bildiklerimi kendime saklamayıp paylaşmam gerektiğini: Hocam hep öyle yaptı.
- Güzel Türkçeyi: Yan dal asistanlığımız sırasında Murat Hoca *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*'ne yollanan ve yenidoğanla ilgili, bizim değerlendirebileceğimiz bazı makalelerdeki imla, yazım, ista-

Diğer yazarlarla birlikte hazırladığı, editörlüğünü veya çeviri editörlüğünü yaptığı kitaplar: Primer Sağlık Hizmetleri Van Deneyimi (1986), Türkiye’de Çocuk Sağlığı ve Türk Çocuk Hekimleri (1988), Çocuk Sağlığı: Temel Bilgiler (1988, 1992), Çocuk Sağlığı: Prepedötik (1990, 1992), Annelere Başarılı Emzirme El Kitabı (1992), Yenidoğanın Akciğer Hastalıkları (1992), Çocuk Hastalıkları: Tanı ve Tedavi (Current Pediatrics’in çevirisi, 1993), Sorularla Pediatri (Pediatric Secrets’in çevirisi, 1993), Pediatri El Kitabı: Acil Yaklaşımlar ve Tanısal Girişimler (1995), Pediatri: Yeni Bilgiler ve Yeni Görüşler (1995), Yenidoğan Bebeklerin Beslenmesi (1996), Çocuklarda Enteral ve Parenteral Beslenme (1997), Sosyal Pediatri (1998), Pediatride Gelişmeler (1999), Yenidoğan Bakımında Hacettepe Uygulamaları (2001, 2009, 2019), Prematürelere Beslenmesi (2002), Year Book of Pediatrics’in çevirisi (2002), Rudolph’s Fundamentals of Pediatrics’in çevirisi (2002), Pediatride İnciler: Pratik Pediatri El Kitabı (Pediatric Pearls: The Handbook of Practical Pediatrics’in çevirisi; 2004), Avery’nin Yenidoğan Hastalıkları El Kitabı (Pocket Companion to Accompany Avery’s Diseases of the Newborn’un çevirisi; 2004), Neonatoloji (2004), Yenidoğanda Solunum Desteği (2005), Hocabey ile Anılar (2006), Osborn’s Pediatrics’in çevirisi (2007), Temel Pediatri Cep Kitabı (Pocket Essentials of Paediatrics’in çevirisi, 2007), Il Neonato in Europe: Tra Storia e Attualita (2007), Pediatride Ayrıcı Tanı (Tutorials in Paediatric Differential Diagnosis’in çevirisi, 2008), Çocuklarda Fizik Muayene (Pediatric Physical Examination: An Illustrated Handbook’un çevirisi, 2008), Pediatri Terimleri Sözlüğü (2008), Pediatride Tanı ve Tedavi: Hacettepe Uygulamaları (2009), Türkiye Türkçesi-İngilizce-Azerbaycan Türkçesi-Rusça Tıp Terimleri Sözlüğü (2010), Tıbbi Literatür Kullanıcı Rehberi (Users’ Guide to the Medical Literature’in çevirisi, 2010), Children of the Mother Goddess: History of Mediterranean Neonates (2010), Harriet Lane El Kitabı: Pediatride Antibiyotik Tedavisi (The Harriet Lane Handbook of Pediatric Antimicrobial Therapy’nin çevirisi, 2011), Pediatride Yeterlik (First Aid for the Pediatric Boards’un çevirisi, 2011), Yenidoğan Hemşireliği (Nursing the Neonate’in çevirisi, 2012), Doktor Hasta Olunca (When Doctors Become Patients’in çevirisi, 2012), Prenatal Pediatri (2012), Rudolph Pediatri (Rudolph’s Pediatrics’in çevirisi, 2013), Neonatoloji El Kitabı (Manual of Neonatal Care’in çevirisi, 2014), Yenidoğanda Kalıtsal Metabolik Hastalıklar (2014), 5-Dakikada Çocuk Hastalıklarının Değerlendirilmesi (The 5-Minute Pediatric Consult’un çevirisi, 2015), Nelson Pediatrinin Temelleri (Nelson Essentials of Pediatrics’in çevirisi (2015), Yurdakök Pediatri (dört cilt, 2017), Nelson Pediatri (Nelson Textbook of Pediatrics’in çevirisi, 2021).

Not: Bu anıları derlememde elindeki belgeleri benimle paylaşan Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Neonatoloji Bilim Dalından Prof. Dr. Tolga Çelike ve anılarını açık yüreklilikle paylaşan tüm arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

* Prof. Dr. Canan Seren

TED Ankara Kolejini 1986’da, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesini 1992’de bitirdi. 1997’de çocuk sağlığı ve hastalıkları uzmanı, 2001’de neonatoloji yan dal uzmanı oldu. 2003’te Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesinde akademisyen olarak göreve başladı. Hâlen bu fakültede yenidoğan uzmanı olarak çalışmaktadır.

İLERİ OKUMA

1. <https://l24.im/dW8iB>
2. <https://l24.im/Is4y>
3. <https://l24.im/2Z1nUf>

*Sağlık Bilimleri Arasında Kitaplarla Köprüler
Kuran, İnönü Tıp Pediyatri Kurucusu*

Prof. Dr. Nigar VARDI*

Telefon çaldı. Dekan Bey “*Ben Cengiz Hocanın odasındaym, sen de oraya gel.*” dedi. Pediatri koridorunda isim tabelalarını okuyarak hocanın odasının önüne geldim. Dekan yardımcılığı görevine atanalı belki birkaç hafta olmuştu, heyecan ve tedirginliğimi yenmek için derin bir nefes alarak kapıyı tıkladım. Pencere hariç odanın tüm duvarlarını tavana kadar kaplayan ve yerde tepecikler oluşturan kitaplarla, odaya girişimle kesilmeyen bir konuşmanın arasında kaldım. Cengiz Hoca muhtemelen daha önce çalıştığı, kurguladığı mevcut tıp eğitiminde gördüğü eksiklerin tamamlanması ve yapılacak yeniliklerle ilgili projelerini anlatıyor. Dekan Bey, Hoca bir soluk aldığı anda beni tanıştırıyor ve tıp eğitiminde beraber çalışacağımızı söylüyor. Sandalyenin ucuna oturmuş, Hoca’nın daha sonra öğrendiğim özelliklerinden biri “sorarak öğrenmesi” olduğundan beni tanımak; bu görev ve alandaki bilgimi, donanımımı, bakış açımı öğrenmek amacıyla müfredat ve işleyişle ilgili sorularına sınava girmiş bir talebe gibi cevaplar vermeye çalışıyorum. Cengiz Hoca ile o gün temelleri atılan ve 2016-2021 yılları arasında devam edecek tıp eğitimine hizmet serüvenimiz böylece başlamış oldu.

Hoca artık nerdeyse her gün klinikteki işlerini, stajyer öğrenciler ve ön hekimlerle tek tek ilgilenerek, özenerek gerçekleştirdiği eğitim faaliyetlerini bitirdikten sonra memurlar gibi saat 17.00’de bitmeyen tüm mesaisini/gününü dekanlıkta özgün fikirlerini gerçekleştirmek için geçiriyordu. Hoca’nın “*Merhaba Nigar Hanım, bir çay söyleseniz.*” diyerek gelişi yeni bir projem var anlamına geliyordu. Hoca bir gün yine aynı telaş ve heyecanla odaya girdi. “*Rektör Bey, bir sosyal hizmet uzmanı ve bir psikoloğu tıp fakültesine görevlendirdi, bir psikiyatrist ve bir hemşiremiz eksik.*” dedi. Hoca’nın en önemli özelliklerinden biri de bilmece gibi konuşması olgunun veya olayın sadece bir kesitini anlatması gerisini sizin bilmenizi istemesiydi. Bu dönemde Dekanlık olarak iyi hekimlik uygulamaları, program geliştirme çabaları, simüle hasta uygulamaları, probleme dayalı eğitim, tıp eğitiminin akreditasyonu, ölçme değerlendirilmenin yapılandırılmış ve objektif olması, tıbbi eğitim materyallerinin artırılması vb. faaliyetlerle tıp eğitimini geliştirmek üzere hedefler belirlemiştik. Ancak Hoca’ya göre sağlıklı bir tıp eğitimi için sadece bunlar yeterli değildi ve daha bütüncül bir bakış açısıyla tıp eğitimini değerlendirdiğimizde ne kadar çağdaş tıp eğitimi versek de sonuçta eğitimi alacak olan öğrencinin tam sağlık hâlinde olması gerekmez miydi? DSÖ’nün de belirttiği gibi kişinin hem biyolojik, hem psikolojik hem de sosyal açıdan sağlıklı olması istenir. Bu amaçla Hoca’nın, kurgusunu yıllar önce yaptığı tıp öğrencilerinin biyopsikososyal durumlarını tespit edip bu konudaki eksiklikleri gidererek aldıkları eğitimin verimini artırmayı amaçlayan *Tıp Fakültesi Gençlik Birimi* kuruldu. Öğrencilerin barınma, maddi sorunlarının çözümü,

rından. Biz yoruluyoruz o yorulmuyor “*Hadi şu kitabı tamamlayalım, daha yapılacak çok proje var.*” diyor. Bizler ise “*Ne çalışkan hoca.*” diyerek özeniyoruz. Cengiz Hocamla ilgili bunları yazarken ben de gülümsedim. Sadece benim hayatıma kattıkları için değil aynı zamanda birçok doktor meslektaşımızın hayatına kattıkları için ona hepimiz adına teşekkür ediyorum.

Dr. Öğr. Üyesi Lokman H. Tanrıverdi Anlatıyor

Öğrencileri Hoca’yı nevi şahsına münhasır kişiliği ve karakteriyle tanırlar. Hocanın eğitimciliğindeki en önemli unsurlardan biri, temel bilgileri tekrar etme ve öğrencilere sık sık hatırlatma konusundaki kararlılığıydı. Menenks iritasyon bulguları, reçete yazma becerisi gibi birçok temel konuda her tıp öğrencisine kusursuz öğrendiğine emin oluncaya kadar uğraşırdı.

Hoca ile mezuniyet sonrasında aynı fakültede öğretim üyesi olarak birlikte çalışma imkânım oldu. Bu dönemde Hoca’nın öğrenci iken görmediğim bazı yönlerini müşahade etme fırsatını buldum. Her birini sayfalarca açabileceğim birkaç özelliğini siz değerli okuyucuların dikkatine sunmak istiyorum.

Tıp eğitimi müfredatında yatay ve dikey entegrasyonun en az kırk yıldır uygulanmasına rağmen bunu destekleyen kitapların ülkemizde olmaması ve açığı kapatmak amacıyla “Temelden Kliniğe Sistemler” kitap serisini planlaması ve yayımlaması.

Öğrenciden öğretim üyesine her seviyedeki bireylerle konuşmalarında tıp, eğitim, sosyal konular, tarih, edebiyat vb. alanlarındaki bir sorunu fark etmesi ve çözümleri çok hızlı bir şekilde hayata geçirmesi.

Cengiz Hocamla öğrenmek güzeldir.

* Prof. Dr. Nigar Vardı

2000 yılında İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalında doktorasını tamamladı. 2006’da doçent ve 2012’de profesör ünvanını aldı. Aynı fakültede Anabilim Dalı Başkanı olarak görevini yürütmektedir.

İLERİ OKUMA

1. <https://124.im/xH4TMG>
2. <https://124.im/J2F>
3. <https://124.im/ZOUtcn>
4. <https://124.im/maIGX>

Doç. Dr. Şimay GÜROCAK*

Hayata, bana Cumhuriyet'in armağanı; Türkiye'nin ilk tıp fakültesi olan İstanbul Tıp Fakültesine girme ve orada eğitim alma fırsatı bulduğum için müteşekkirim. En mutlu olduğumda beni yetiştiren her biri örnek alınabilecek pek çok meziyet taşıyan hocalarımı tanıyordum. Belki bulduklarını çağın özelliğiymiş, belki de onlara özeldi ama insancıl olmak, iyi hoca olmak nasıl olur onlardan öğrendim.

"En Hakiki Mürşit İlimdir" diyen Atamızdan, bizim koruyup kollayan ailemizden sonra en yakınımız hocalarımızdı. Aralarında benim için çok özel biri olan Emin Darendeliler Hocamızı *Tıpta Öncüler* kitabına yazmaya karar vermemizde gelecek kuşaklara örnek alınabilecek pek çok niteliğinin olması gelir. Biz gerçekten şanslıydık çünkü Emin Hocamızla çalışma şansı bulmuştuk. Onunla çalışmamış olan gençlere Hocamızı anlatarak bir ufuk açmak istedik.

Bir hoca nasıl olmalıydı? İnanılmaz sabırlı, güler yüzlü, yan gözü ile hep bizi izleyen, eksikliklerimizi kalbimizi kırmadan bize ileten, kendimizi geliştirmemiz için elinden geleni yapardı. Ama yine de bilirdik Hocamız hep arkamızda değildi, bizi desteklemesi için bizim de ona layık olmamız gerekirdi. O kaliteden asla taviz vermez, kendisi ve bizim için en iyisini isterdi. Prensipleri vardı. Bu prensipler kendi içinde iyi giyinmek, iyi konuşmak, iyi insan olmak, iyi bir doktor olmak, ahlak sahibi olmak gibi pek çok erdemi barındırıyordu. Bizim her türlü tavrımıza son derece dikkat eder, kendimizi geliştirmemiz için kırmadan uyarılarda bulunurdu. Bir gün poliklinikte yan yana masalarda poliklinik yaparken benim hastayla olan diyalogumu bana hissettirmeden dinlemiş, hasta çıktıktan sonra bana dönüp "Yeterince bilgilendirme yapmadın, daha çok açıklama yapmalısın, seni yanlış anladı." diye uyarıyordu.

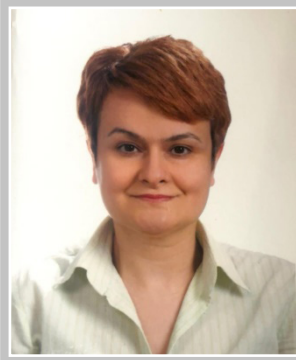
Çocuk onkolojisi, üroloji ve sarkomlar üzerinde çok çalışmış, alanında sayılı uzmanlardan biri hâline gelmişti. Onun bilmediği yeni bir yazı olamazdı. Tüm literatürü günü gününe, merakla takip ederdi. İstanbul'un hatta Türkiye'nin çocuk hastaları için konseylerde onun görüşü alınırdı. Konseye gelemeyen uzmanlar da ya uzaktan konseylere online bağlanır ya da telefonla onun fikrini alırdı. Bıkmadan telefonları yanıtlar, çocuklara özellikle şifa olmaktan huzur duyardı. Çocuklara bakarken bir yandan da güçlü empati yeteneği ve merhameti nedeniyle, çocukların yakalandığı amansız hastalıklarının ağırlığından dolayı acı çektiğini hep hissederdik. Bir keresinde "Bu çocuk hastalar beni mahvetti." diye de dert yanıyordu. Belki de erken bir kayıp yaşamamıza neden olan hassas bir kalbi vardı. Güldüğü anlarda dahi içindeki hüznü hep hissederdik.

Çocuklara, insanlara nasıl davranılması gerektiğinin tüm inceliklerini bize anlatırdı. Çocuklarla konuşurken çocuğun göz hizasına eğilmem gerektiğini, yaptığımız şakaları onların anlamayacağını söyler,

Çapa'da yetişen çoğu gencin rol modeli oldu. Her sabah Çapa'ya giderken onu gözlerimiz arardı. Onu görünce içimiz iyi bir enerji ile dolardı. Onsuz Çapa olur muydu? Şimdi o yok ama onun yetiştirdiği pek çok doktor, onu tanımış olmanın huzuru içinde yolunda ilerlemeye çalışıyor. Giderken kalbimizde hoş bir seda, yeri doldurulamaz bir boşluk bıraktı.

Belki Çapa'da çalışmadım ama şimdi Çapa gibi pek çok asistan yetiştirme, Türkiye'nin geleceğini inşa etme şansına sahip bir merkezde çalışıyorum. Hoca olma isteğim hep onu tanıdığımdandır. Benim başarılarıma en az benim kadar sevindiğini gördüm. Onun açtığı yolda bir nebze olsun eğitimle ilgili bir katkı varsa hep onun sayesinde. Hoşgörünün, dürüstlüğün, güvenmenin, hümanizmin, karşılıksız iyiliğin, nezaketin, yaşamdan keyif almanın yanında çalışkanlığın, disiplinin, bilimselliğin bir arada olabileceğini bize öğretmiştir. Onu tanımak karanlık bir yolda kutup yıldızını takip etmek gibiydi. Yolumuzu bulur ve kendimizi güvende hissederdik. Elini hep üstümüzde hissetmek kendimizi olan güvenimizi hep perçinlemişti.

Pek çok küçük kalbe dokunmuş, öğretmiş, hayatlarına yön vermiş, rol model olmuştur. Güzel ruhlu bu insanın huzurlu uyuması için duacısıyız. Dokunduğu o küçük kalpler büyüdü artık. Onun yokluğunun bir zerresini bile doldurabilirsek o amacına ulaşmış olacaktır. Bunun için hep çalışacağız. Kulağımızda onun unutamadığımız sesi ile onu hep sevgi ve saygı ile yâd edeceğiz.

* Doç. Dr. Şimay Gürocak

Kadrlı'de doğdu. İlk ve ortaöğrenimini İstanbul'da tamamladı. 1997 yılında Cerrahpaşa Tıp Fakültesinden mezun oldu. 2002 yılında İstanbul Tıp Fakültesinde Radyasyon Onkolojisi Kliniğinde uzmanlığını tamamladı. 2021 yılına kadar İnönü Üniversitesi Radyasyon Onkolojisi Kliniğinde çalıştı ve doçent oldu. 2021'den beri Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi Radyasyon Onkolojisi Kliniğinde Doç. Dr. olarak çalışmaya devam etmektedir.

İLERİ OKUMA

1. Yakıncı C. ve ark. Cumhuriyetin 100. Yılında Tıp dalları tarihçesi. Nobel Tıp Kitapevleri, İstanbul. 2023

ISAPP Başkanı Olan İlk Türk

Prof. Dr. Dilşad Foto ÖZDEMİR*

Ben Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi mezunuyum ve ihtisasımı Gazi Üniversitesinde yaptım. 2005 yılında Hacettepe Üniversitesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalında Öğretim Görevlisi olarak çalışmaya başladım. Farklı üniversitelerden aldığım eğitimlerimi hep bir renk ve avantaj olarak görmüşümdür. Ancak Fusun Hocamın Hacettepe Üniversitesine olan bağlı, yatırımını ve aidiyet duygusunun gücünü gördüğümde zaman içinde bu fikrim oldukça değişti. Asistanlığım süresince kongrelerde hayranlıkla dinlediğim ve mesleki derneğimizin kapsamında gerçekleştirdiği eğitimleri yakından takip ederek hiç kaçırmadığım değerli hocamla çalışabilme hayali benim için çok uzaktı.

O yıllarda çocuk psikiyatri uzmanı sayısının çok az olmasından dolayı alanda herkes birbirini yakından tanıma ve birlikte çalışma fırsatı bulabiliyordu ve ben de uzun süren mecburi hizmet deneyimimden sonra çok severek yapabileceğimi düşündüğüm bu uzmanlık alanının hakkını verebilmek için Türkiye'nin neresinde olursa olsun eğitimden eğitime gidiyor yoğun bir şekilde çalışıyordum. Kendilik psikolojisiyle yakından ilgilendiğim bir dönemde sanıyorum uzmanlığımı almaya yakın bir dönemdeydi İstanbul'da düzenli olarak gittiğim "Kendilik Psikolojisi" eğitiminde en ön sırada oturan ve büyük bir ilgiyle bu alanda oldukça popüler olan *Allen Siegel*'i dinleyen, notlar alan iki tanıdık sima gördüm. Bunlardan biri benim HÜ'ye başlamama neden olan çok değerli hocam Prof. Dr. Bahar Gökler ve diğeri Fusun Hocamdı. Çok şaşırdım. Bu kadar donanımlı, yıllarını bu işe vermiş iki hocamın bu öğrenme şevkini daha dün gibi hatırlıyorum. Aklımdan "*Ben böyle bir donanıma ve deneyime sahip olduğumda öğrenmeyle ilgili bu düzeyde heyecan duymuyor olacağım.*" diye geçirdim. Aslında çocuk psikiyatri alanında yaptığı her şeyde bu heyecanı görmek mümkündür Hocamın. Hacettepe'ye başladığım yıllarda Fusun Hocamın yanındaki oda bana verilmişti. Bu benim için uzun süre bir stres kaynağı oldu ve daha yakından tanımaya başladıkça, değerlerini, ilkelerini, prensiplerini, amaçlarını kavradıkça çekincelerim mesleki bir hayranlığa dönüştü. Hocam mesleki hayatının önemli bir bölümünü ergenlere adadı, ergenlerle çalışmaktan aldığı doyum, onlara bakış açısı ve hoşgörüsü yetiştirdiği uzmanların da ergenlik döneminde yaşanan zorluklara bakış açısını değiştiriyordu. Ergenler, kimlik gelişimi, *Erik Erikson*'un psikososyal gelişim kuramı ve kendilik psikolojisi kuramı neredeyse Hocamın ismiyle bütünleşmiş konulardır. Psikodinamik kuramlara olan hâkimiyeti, hasta takibinde psikodinamik bakış açısı ve psikoterapiye verdiği önem sadece her fırsatta yetiştirdiği asistanlara aktardığı bir teorik bilgi değildi, bu donanımı onun süpervizyonlarında, eğitim saatlerinde, vaka tartışmalarında, klinikte, klinikler arasında, insan ilişkisini içeren her ortamda olayları dinamik bakış açısıyla açıklamasına olanak sağlıyor ve kişiler

Prof. Dr. Ülkü Ülgür Anlatıyor

Prof. Dr. Füsun Çuhadaroğlu ile tanışmamız doksanlı yılların başlarında konuk öğretim üyesi olarak bulunduğum Hacettepe Üniversitesinde, kendisi henüz genç bir akademisyenken gerçekleşmişti. Çocuk ve ergen psikiyatrisinin önemli konularına gösterdiği ilgi, öğrenim şevki ve başarılı çalışmaları çok dikkatimi çekmişti. O zamanlar kurduğumuz dostluk, mesleki dayanışım yıllar boyu kuvvetlenerek devam etti. Füsun Hanım'ı, kendisine büyük emekler veren hocası Sayın Atalay Yörükoğlu da çok sever ve onunla gurur duyduğunu hep söylerdi. Yıllar boyu devam eden enerjik ve dinamik çalışmalarıyla Türkiye'de çocuk ve ergen psikiyatrisinin gelişmesinde büyük katkıları olan seçkin bir lider ve akademisyendir, ülkemizde büyük bir başarıyla yürüttüğü çalışmalarını uluslararası sahaya da taşıyarak, Türkiye'de çocuk ve ergen ruh sağlığı ile ilgili değerli gelişmeleri diğer ülkelere de duyurmak imkânı yaratmış ve yaratmaktadır.

2014 yılında ABD'de Amerikan Çocuk ve Ergen Psikiyatri Akademisinin benim adıma başlattığı "Ülkü Ülgür MD International Scholar Award" uluslararası ödülün ilk olarak ona verilmesi beni çok sevindirmiş ve gururlandırmıştı.

Çok değerli hocamızın önümüzdeki yıllarda da etkin ve başarılı çalışmalarına devam edeceğine inanıyor ve kendisi ile mesleğimiz adına büyük bir gurur duyuyorum.

* Prof. Dr. Dilşad Foto Özdemir

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden 1994 yılında mezun oldu. 2004 yılında Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD'den uzmanlığını aldı. 2005 yılında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD'de öğretim görevlisi olarak çalışmaya başladı. 2012 Yrd. Doç. Dr, 2014 Doç. Dr, 2021 yılında profesör oldu. Hâlen HÜ Tıp Fakültesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD başkanı olarak çalışmaktadır. Çocuk İstismarı Değerlendirme, Araştırma ve Tedavi Komisyonu'nun (ÇİDAT, 2005) kurulması, yapılandırılması ve işleyişinde aktif olarak rol aldı. Hâlen Çocuk İzlem Merkezi ve Adli Görüşme Odaları adli görüşme yetiştirme çalışmalarını sürdürmektedir. Çocuk istismarı alanındaki çalışmalarını Türk Tabipler Birliği Çocuk İstismarı Duyarlılık Grubu (2006-Hâlen), HÜ Çocuk Hakları Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde Yönetim Kurulu (2012-2013), Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği'nde (2012-Hâlen) görev aldı. 2010 yılında Prof. Dr. Mualla Öztürk Çocuk Ruh Sağlığı Ödülü'nü kazandı.

İLERİ OKUMA

1. Yakıncı C, Tanrıverdi L, Erkurt MA, Altuntaş F, Yiğenoğlu TN. Tıp Dalları Tarihçesi. (İçinde) Çuhadaroğlu FÇ. Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Tarihçesi. Nobel Tıp Kitapevleri. İstanbul, 2023.

Uzm. Dr. Ayşe KAYA*

Prof. Dr. İsmet Aydoğdu, yıllar boyunca hekimliğiyle pek çok insanın hayatına dokunmuş, aynı zamanda birçok genç hekime ilham kaynağı olmuştur. Onun etrafında dönen öyküler, sadece bir hekimin değil, aynı zamanda bir öğreticinin nasıl olması gerektiğine dair birer rehberdir.

İsmet Hoca, tanı konusundaki titizliği ve hasta odaklı yaklaşımıyla bilinir. Muayene ve klinik bulgulara her zaman önem vermiş, bu sayede doğru teşhislerin konulmasına katkı sağlamıştır. Ben de kendisiyle tanışmamı, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Hafsa Sultan Hastanesinde hematoloji yan dal eğitimine başlamamla gerçekleştirdim. Bu tanışma, mesleki ve kişisel gelişimimde büyük bir dönüm noktası oldu. İlk andan itibaren, hasta kliniği ve mikroskopik bulguların nasıl birleştirileceğini İsmet Hocam sayesinde öğrenme şansını buldum. Morfolojinin hematoloji pratiğinde ne kadar hayati bir rol oynadığını bana öğreten de yine odur. Mikroskop altında kan hücrelerinin incelenmesi ve hastalıkların tanımlanması konusunda bize sağladığı eğitimler, mesleki hayatımda vazgeçilmez bir temel oluşturdu. İsmet Hocamın titiz tanı süreci ve hasta odaklı yaklaşımı, tıp pratiğinde öğrendiğim en önemli derslerdendi. Muayene ve klinik bulgular kadar hastaların hikâyelerine de önem verirdi ve bu durum bütüncül bir yaklaşım geliştirmemizi sağladı.

İsmet Hocamın eğitim ve bilim dünyasına katkıları sadece bununla sınırlı değildi. O, aynı zamanda Türk tıp literatürüne büyük bir armağan olan ilk Türkçe kan atlasını çıkararak, hematoloji alanında önemli bir boşluğu doldurmuştu. Bu atlas, kan hücrelerinin detaylı incelenmesi ve hastalıkların tanımlanmasında büyük kolaylık sağlamış, eğitim materyali olarak da geniş bir kitleye ulaşmıştır. İsmet Aydoğdu'nun bu çalışması, genç hekimlerin ve tıp öğrencilerinin eğitiminde devrim niteliğinde bir kaynak olmuştur.

Bitmek bilmeyen enerjisiyle sabahın erken saatlerinde hastaneye gelmesi ve serviste yatan hastalara birebir ilgilenmesi İsmet Hoca'nın özverili kişiliğinin bir yansımasıydı. Her bir hastayla ilgilenirken aynı zamanda bizlere de klinik bilgileri aktarırdı. Hem intörn hem de stajyer öğrencilere fizik muayenenin önemini anlatır, sorular sorar, teorik bilgilerin pratiğe dökülmesine yardımcı olur ve bizim de eğitimimize katkı sağlardı.

İsmet Hoca, öğleden sonra gerçekleştirdiği eğitimlerde de benzersizdi. Periferik yayma ve kemik iliği biyopsilerini incelerken bizleri de sürece dâhil ederdi. Kendi deneyimlerinden örnekler vererek kan hücrelerinin morfolojisini en iyi şekilde anlatırdı. B₁₂ eksikliğindeki bir hastanın cildinin nasıl bir renk alacağından, lenfoma hastalarında efüzyon örneğinin boyanarak hücrelerin nasıl görüneceğine,

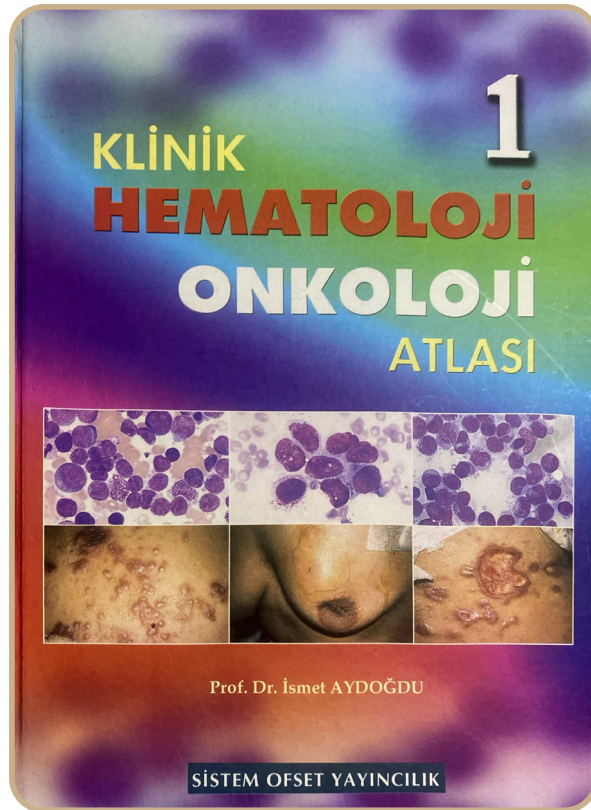

* Uzm. Dr. Ayşe Kaya

2013'te Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun oldu. İç hastalıkları uzmanlık eğitimini Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesinde tamamladı. 2018-2021 yılları arasında Manisa Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Hafsa Sultan Hastanesi Hematoloji Bilim Dalında hematoloji yan dal eğitimini bitirdi. Hâlen SBÜ Van Eğitim ve Araştırma Hastanesinde hematoloji uzmanı olarak görev yapmaktadır.

İLERİ OKUMA

1. Aydoğdu İ, Klinik Hematoloji Onkoloji Atlası, Sistem Ofset Yayıncılık, Ankara, 2004.
2. Aydoğdu İ, Korkmaz S, Kaya A, Hematoloji Atlası, İnönü Üniversitesi Yayınevi, Malatya, 2020.

Dr. Öğr. Üyesi Melda ÇELİK*

Sosyal pediatri doktorasında kendisinin tez öğrencisi, aynı zamanda Hacettepe Üniversitesi Sosyal Pediatri Bilim Dalı Öğretim Üyesi olarak Kadriye Hocam ile çalışmak şansına sahip oldum. Kendisi tip öğrenciliğimi, pediatri uzmanlığımı ve pediatrik enfeksiyon yan dalı eğitimini aldığım, mecburi hizmetimde farklı yerlerde çalışmama rağmen, kendimi her zaman ait hissettiğim tek yer olan Hacettepe’de ve Sosyal Peditride öğretim üyesi olmama vesile olmuştur. İlk olarak Sosyal Peditriye bağlı İshal Merkezinde 2002’de intörlüğümü yaparken bana verdiği, çok severek hazırlayıp sunduğum “Çocuk İstismarı” konulu seminer bana çok şey katmış ve konuya ilgi duymamı sağlamıştır, hâlen hatırlarım. Yıllar sonra, Sosyal Peditriye öğretim üyesi olarak başlamamla hem sosyal pediatri alanıyla hem de hayatla ilgili bildiği ve inandığı her şeyi öğretmeye çalışmıştır. Onunla sadece makale saatleri, yüksek lisans ve doktora derslerinde değil, odasında ve karşılaştığımız her anda, ettiğimiz sohbetlerde hem tıbbi hem de beşerî hayata dair zihnimde yeni kapılar açan yepyeni şeyler öğrendim. Her zaman “*çocuğun yüksek yararı*”nı ve “*çocuk hakları*”nı gözetmeye özen göstermiş ve örnek olmuştur. Doktora derslerimizden birinde, gebelik dönemindeki çevresel kirleticilere maruziyetin çocuklara etkilerinden bahsederken “Hiçbir kirliliğin olmadığı, her şeyin organik olduğu, stresin de olmadığı bir gebe köyü kursak ne kadar güzel olur.” demiş, ardından da bizimle neşeli bir kahkaha atmıştı. Hâlen toplantı odamızda yaptığımız her doktora dersi ya da makale saatinde, her an kapıdan girip “*Çocuklar bu sabah hava çok durgun ve gri, yine fabrikalar sabaha karşı dumanlı atıklarını havaya salmış, böyle günlerde evinizi havalandırmayın.*”, “*Her mevsimin kendi sebze-meyvesini yiyin, seralarda zararlı on numara yağ kullanılabilir.*” diyerek yine bize ışık saçacak gibi gelir. Her anlattığı dersi eşsiz deneyimi sonucu verdiği hayattan örneklerle süsler, akılda kalmasını kolaylaştırırdı. Her zaman dünyadaki güncel yayınları olduğu kadar güncel yaşam olaylarını da çok yakından takip eder, bizlere de aktarırdı. Herkesten farklı ve geniş açılı, eleştirel bakış açısı beni sık sık şaşırtmış ve çok şey öğretmiştir. Her zaman tüm öğrencilere videolar eşliğinde anlatmayı çok sevdiği anne-bebek bağlanmasında ve emzirmede ilk saatlerdeki anne-bebek ten tene temasının önemini, çocukluk çağı hastalıklarına bütünlüşmüş yaklaşım (IMCI) kavramını, çocuk haklarının önemini, çocuk istismarı ve ihmali ve çevresel kirleticilerin epigenetik mekanizmalarla çocuk sağlığındaki etkilerini ondan öğrendiğim şekilde, ben de öğrencilerime anlatmaya çalışıyorum. Bana deneyimiyle, bilgisiyle, görgüsüyle ışık olmuş, ömrünü çocukların iyiliğine adanmış değerli bilim insanı, sevgili hocam ben dahil dokunduğu pek çok kişiye unutulmaz anılar bırakmıştır.

yardı. Özellikle yaşadığımız çevrenin anne karnındaki fetüs ve çocuk sağlığı üzerine olumsuz etkileri konusunda öğrendiklerini her fırsatta bizlerle paylaşırdı. Bu alandaki merakını bizlere de aşılamış, biz öğrencilerinin çevre ve çocuk sağlığı alanında birçok araştırma yapmamıza vesile olmuştur. Kadriye Hocam bildiklerimize dair hep mütevazı kalıp sürekli öğrenmenin önemini vurgulayan, yeri doldurulması güç, akademisyen bir rol model olmayı başarmıştır. Saygılarımla...”

Doç. Dr. Ayşe Tolunay Oflu Anlatıyor

“Aramızdan çok erken ayrılan rahmetli Kadriye Hocamızı sevgi ve saygıyla anıyorum. Hem tıp fakültesi ve pediatri uzmanlık eğitimim hem de sosyal pediatri doktora eğitimim boyunca onun öğrencisi olduğum için onur duyuyorum. Hocamızdan çok şey öğrendim ve kendisine minnet borçluyum. Özellikle doktora eğitimim boyunca hocamızın diyalektik düşünce ile doğru bilgiye ve yargıya ulaşma gayreti beni hep kendisine hayran bırakmıştır. Her konuda sorgulayarak, akıl yürüterek, araştırarak sonuca varmamız gerektiği konusunda bize örnek olmuştur. Ülkemizde çocuk sağlığı ve sosyal pediatri alanında üstün hizmetler vermiş ve bu alanda pek çok ilke imza atmış değerli hocamızı unutmayacağız. Ruhü şad olsun.”

*Dr. Öğr. Üyesi Melda Çelik

2002 yılında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesini bitirdi. HÜ Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalında pediatri uzmanlık, Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları Bilim Dalında çocuk enfeksiyon yan dal eğitimi aldı. Mart 2013-Haziran 2015 arasında Şanlıurfa Çocuk Hastanesinde, Temmuz 2015-Kasım 2017 yılları arasında Ankara Keçiören Eğitim ve Araştırma Hastanesinde mecburi hizmetini yaptı. Kasım 2017’de HÜ Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD, Sosyal Pediatri Bilim Dalında Dr. Öğretim Üyesi olarak göreve başladı. “Çocuk İstismarı ve İhmalı” tezsiz yüksek lisansını tamamladı. Hâlen sosyal pediatri doktorası yapmaktadır. Evli ve bir çocuk annesidir.

İLERİ OKUMA

1. Yurdakök K. Sosyal Pediatri. Katkı Pediatri Dergisi, 1:25 (1-5); 2003
2. Yurdakök K. Sosyal Pediatri nedir? In: Yurdakök M (ed). Yurdakök Pediatri, Cilt 1. Ankara, Türkiye: Güneş Tıp Kitabevleri, 85-88; 2017.

Işık Saçan Bir Öncü

Prof. Dr. İlgi Öztürk ERTEM *

Canım kardeşim Işıl'ı, 1987 yılının başında tanıdım. Prof. Dr. Müjdat Başaran Hocamız, Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalını kurmuştu. İlk asistanı olan Işıl, asistanlık sınavına girdiğimde gözetmenimizdi. Çok sevgili kızı Yasemin'e hamileydi. Işık saçan, yenilmez gözleriyle o zaman karşılaştım. Onu ilk gördüğümde ne yalan söyleyeyim, korktum! Boynumda servikal disk ve boyunluk vardı. Ağrı ile sınavı yazmaya çalışıyordum, Işıl gidip gelip kâğıdımı okuyordu yukarıdan bakışlarla. Karnının büyüklüğüne rağmen ne kadar çevik bir yürüyüş, atmaca gibi bakışlar! “*Nasıl bir insan bu, nasıl bir yer burası?*” diye düşündüm. Benimle ilgili Müjdat Hocamıza “*Abi bu kızda iş var, boynunda boyunluk deli gibi yazıyor kâğıdı.*” dediğini sonradan öğrendim.

Birlikte dört yıl asistanlık yaptık. Hastanede dolabımızı paylaştık, nöbetlerde giymek için birbirimize beyaz kıyafetler, sabolar aldık. Evlerimiz çok yakındı, birlikte ders çalışırdık. Asistanlığım sırasında çok büyük ve ani kayıplarım oldu, çok acı günleri paylaştık. Kardeşliğimiz yıllar boyunca pekişti, sonsuza dek sürecek. Işıl eşsiz sevgisi, şefkati, desteği, bilgeliği, cesareti, çalışkanlığı, insana, şiiire, müziğe, tarihe merakı ve yaşama coşkusuyla beni zenginleştirdi. Ömrümün sonuna dek aramaya, tanımaya devam edeceğim canım kardeşimi, ruh ikizimi, Işıl'ımı bu kitap için aktarmaya çalışırken onu öncü kılan iki temel özelliği üzerinde yoğunlaşacağım: kararlılık ve ileri görüş.

Işıl Hocamız, 1958'te Trabzon'da doğdu. Çocukluğunu geniş, geleneksel, sevgi dolu bir aile içinde geçirdi. İlkokuldan başlayarak çok çalışkan bir öğrenciydi. Dersleri âdeta yutardı, öğretmenler bazen ders anlatımını ona bırakırdı. Eline geçen her yazıyı okurdu. Bir gün annesi onu ekme almaya yolladı. Dönerken ekmeğin sarıldığı gazeteyi okumaya çalıştı ama okuyamadı. Bunun İngilizce bir mecmua sayfası olduğunu öğrendi, sayfayı sakladı. Kararlılık ve ileri görüş demiştik; işte orada ona İngilizce öğretecek bir okula girmesi gerektiğine karar verdi.

Babası küçük yaşta evden ayrılmamasını istedi, ortaokulda İngilizce öğreten okulların sınavlarına girmeyip Trabzon'da kaldı. Orta sonda, *Robert Kolej* diye bir lisenin olduğunu duydu ve oraya bir mektup yazdı. “*Sevgili Işıl*” diye başlayan bir mektup aldığı anda artık bu okula gitmesi gerektiğine emindi! Sınav için İstanbul'a ailecek gittiler, sınavı kazandı. On dört yaşında evinden, sevgi dolu ailesinden gözyaşları ile ayrılıp İstanbul'a geldi. Sonunda yıllardır sakladığı o sayfayı okuyabilecekti; maalesef sayfa, bir viski reklamı çıktı! *Robert Kolej* ve İstanbul, onun için çok farklı bir deneyimdi. İlk defa başka kültürlerden, geleneklerden, dinlerden insanlarla karşılaştı. Lise yıllarını “*Okumak ve çalışmak dışında hemen hemen hiçbir şey yapmadım.*” diyerek anlatırdı. Akşamlarını kolejin zengin kütüphanesinde gazete, diyalektik, tarih, sanat, politika üzerine kitaplar okuyarak geçirirdi.

runluydu. Ne yazık ki baba bir suç işlediği gerekçesiyle, tahkik edilmek üzere, hapislanedeşti. Her iki araştırmacı ekip hastanın tedavi için uygun aday, tedavinin umut verici olması ve ailenin gönüllü olması nedeniyle bu şansı kaybetmek istemiyordu. Hatta bu aşamadaki engel çalışma protokolün uzunca bir süre askıya alınmasına, durmasına sebep olabilirdi. Bu durumda başka çocukların da tedavi şansı ertelenecek, belki de kalmayacaktı. Işıl Hoca, sonsuz sebat ilkesini burada nasıl devreye soktu? Hapishanenin olduğu şehirdeki tutukevi müdürü ve Cumhuriyet Başsavcısına ulaşıldı. Tüm resmî belgeler eke konularak gerekçeli bir talep yazısı ile belirlenen tarihte babanın görüşmeye katılabilmesi için durum istendi. Gerekçe tüm ayrıntıları ile aktarıldı. O gün geldiğinde başka bir şehirden yaklaşık 6 saatlik bir yolculuk yaparak baba iki muhafaza memuru nezaretinde hastaneye getirildi. Anneyle birlikte sözlü ve yazılı aydınlatılmış onam verdi. İmkânsız görüneni gerçekleştirip aslında son derece aceleci mizacına rağmen bu gibi durumlarda sabırla sonuç alana kadar sebat etmesi Işıl Hoca'nın en belirgin özelliklerinden idi.

Daha sonra neler mi oldu? Hastanın hikâyesi gittiği merkezde de bir efsane oldu. Harvard Boston Children's Hospital internet sitesinde duyuruldu. Gen tedavisi son derece başarıyla 2014 yılında yapılarak hasta sağlığına kavuştu. Hastanın tedavi sonrası takipleri Prof. Dr. Işıl Barlan ve ekibi tarafından yapıldı. Bu çalışma, gen tedavisi uygulanan tüm diğer hastaların seyriyle uzun dönem etkinlik ve güvenlik verileriyle 2023 yılında yayına dönüştü (PMID: 37478401). Tedavi faydası kanıtlanmış olarak artık ihtiyacı olan tüm hastaların erişimine sunuldu. Hastamız annesi ile hayatına halen ABD'de sağlıklı devam etmektedir.

Bu büyük hekimi anlatmayı bitirirken yıllarca izlediği sevgili hastası Selcan Kaya'nın sözlerine yer vermek istiyorum: *"Bu yaşlara gelmem için çok büyük fedakârlıklar yaptı. Beni bir evladı olarak gördü, kalbinin orta yerine koyduğunu hep hissettirdi. Hiç unutamıyorum ve çok özliyorum. Bugün bu teşhisimi ve tedavimi bulmamı o sağladı. En çok unutamadığım ve hâlâ kulaklarımda onun telefonumu 'merhaba tatlım' diye açması... Onun o 'tatlım' kelimesini söylemesinden sonra kimsenin ağzına o kelimeyi yakıştıramaz oldum. Dediğim gibi kulağımdan hiç gitmiyor..."*

Prof. Dr. Işıl Berat Barlan, insanlığa hizmet tutkusuyla yaşamış bir öncüydü. Başardıkları ve bize bıraktıkları için ona şükran borçluyuz. Bilimsel miraslarına sahip çıkmak onun arkadaşıydım, öğrencisiydim diyebilmenin büyük şerefine eren bizlerin borcudur... O ise sonsuza dek söndürülemez Işıl'ımız olarak bizimle kalacaktır...

**Yazar Prof. Dr. İlgi Öztürk Ertem'in özgeçmişine "Anılarla Mualla Öztürk" bölümünde yer verilmiştir.*

İLERİ OKUMA

1. <https://www.youtube.com/watch?v=51KzZmaunQc>
2. <https://l24.im/bMm3>

*Ankara Tıp Çocuk İmmünolojisinde Öngörülü
Bilim İnsanı*

Doç. Dr. Zehra Şule HASKOLOĞLU*

Sevgili Aydan Hocam, benim mesleki ve akademik yaşamımda çok ciddi etkileri ve katkıları olan çok saygı duyduğum bir büyüğümdür. Aydan Hocam, çok zeki, her konuda itinalı, dikkatli, titiz çalışan, kapsamlı düşünen, ileri görüşlü bir bilim kadını ve geniş gönüllü, sabırlı, vefalı, güvenilir, iletişim becerileri yüksek ve paylaşmaktan mutlu olan bir insandır.

Aydan Hoca, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk İmmünoloji Bilim Dalında yan dal uzmanlığı alan ilk uzmandır. Kendisinden sonra 1999 yılında uzman olan Prof. Dr. Figen Doğu ile 11 çocuk immünoloji-alerji uzmanı yetiştirmişlerdir. Bu uzmanlar, ülkemizin çeşitli üniversitelerinde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Yetiştirdiği tüm uzmanlara önemli katkılar ve değerler kazandırmıştır. AÜ Tıp Fakültesinin Tıp Eğitimi ve Araştırma çalışmalarına da önemli dokunuşları olmuştur. Dönem 3 programında “Kanıt Dayalı Tıp-KDT” ders programının oluşturulmasında ve bu kapsamda öğrencilerin araştırma projesi yazma, yapma, sunma bilgi ve becerileri kazanmasında ve bu uygulamanın kurumsal kimlik kazanmasında öncü rol oynamıştır. AÜ Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Üyeliği ve Başkanlığı yapmıştır. Pediatri asistanlık yıllarından itibaren pek çok TÜBİTAK ve BAP projesinde araştırmacı ve yürütücü olarak görev almıştır. Prof. Dr. F. İlhan Tezcan Hoca ile 2014 yılında Klinik İmmünoloji Derneğinin (KİD) kurulmasına öncülük etmiştir. Uluslararası iş birliğine büyük önem vermiştir. Bu kapsamda yürütülen projeler sayesinde dünyada ilk kez beş yeni Primer İmmun Yetmezlik (PİY) tanımlanarak (NIK, DOCK2, IL21, CD70, GIMAP5 eksiklikleri) literatüre kazandırılmıştır. Tüm dünyada PİY’lerin erken tanı ve tedavisi için çalışan ve bu amaçla 50’den fazla ülkede tanı ve araştırma merkezleri kuran *Jeffrey Modell Vakfı (JMF)* Ankara Şubesi de AÜ Tıp Fakültesi Çocuk İmmünoloji-Alerji BD ve HÜ Tıp Fakültesi Çocuk İmmünoloji Bilim Dallarını öğretim üyelerince hazırlanan ve kabul edilen proje ile 2012 yılında açılmış ve faaliyetlerine devam etmektedir. 2006 yılından bu yana AÜ Tıp Fakültesi Çocuk İmmünoloji-Alerji Bilim Dalı Başkanlığı görevini yürütmektedir.

İlk Tanışmamız ve İlk Yıllarımız

Yan dal asistanlığıma başladığım ilk gün Ömer Hocam “Şule, dünyada birçok merkezde alerji immünoloji eğitimi bir aradadır. Cumhuriyet Üniversitesinde immünoloji konusunda yeterli alt yapı ve tecrübe olmadığı için seni yan dal sürenin son 6 ayında AÜ Çocuk İmmünoloji Bölümüne rotasyona göndereyim.” demişti. Aydan Hoca ile ilk tanışmam 2011 yılı Mayıs’ında Grand Ankara Otel’inde Çocuk Solunum Yolu Hastalıkları ve Kistik Fibrozis Kongresi’nde oldu. Hocanın kongrede konuşması vardı. Konuşması

Musa Gökalp Bolkent Anlatıyor (MD, MPH)

Bana “Aydan Hocam ile ilgili anılarını paylaşır mısın?” diye sorulduğunda, tabii ki çok heyecanlandım ve hemen kabul ettim. Herhâlde en güzel anılarımız *New York*'ta gerçekleşti diye düşünüyorum.

Benim pediatri asistanlığımı *New York*'ta ikinci defa yaptığım dönemde, kendisinin *New York*'a yaptığı ziyaretler ve bu ziyaretlerde bir araya gelip, şehir içi turlarımızı, keşfettiğimiz bize yer yer değişik gelen dünya mutfakları, kahve sohbetlerimiz, alışverişlerimiz ve *5. Cadde Apple Store* mağaza turumuz olmazsa olmazlarımız arasına girmiştir. Mesleki anlamda eşsiz katkılarının yanı sıra, yeri geldiğinde bana bir arkadaş olabilen, dinlemeyi çok iyi bilen, çağdaş ve ileri görüşlü böyle bir Hocayı tanıdığım için kendimi çok şanslı hissediyorum. Bu güzel paylaşımlarımızın Hocam ile sağlık, mutluluk ve huzur ile artarak devamını diliyorum.

» Yazar Doç Dr. Şule Haskoloğlunun Biyografisine “Anılarla Nejat Akar” Bölümünde Ulaşılabilir.

İLERİ OKUMA

1. <http://cocukallerji.medicine.ankara.edu.tr/hakkinda/>
2. <http://www.medicine.ankara.edu.tr/wp-content/uploads/sites/121/2021/11/75.yasindaankaratipkitabi.pdf>

Prof. Dr. Richard Gatti'nin 2013 yılındaki Ankara ziyareti Resimdekilersoldan sağa; Doç. Dr. Baran Erman, Prof. Dr. İlhan Tezcan, Prof. Dr. Aydan İkinciöğulları, Prof. Dr. Richard Gatti Prof. Dr. Özden Sanal, Prof. Dr. Hasan Özen, Prof. Dr. Deniz Çağdaş Avvaz

2017 yılında Prof. Dr. Mike Lenardo ve Prof. Dr. Helen Su'nu başkanlığında NIH/NIAID ekibi 2017 yılı Ankara ziyareti. AUTF Çocuk İmmünoloji-Alerji ekibi ile Ankara Kalesi gezisi sonrası toplu halde

Resimdekilersoldan sağa; Prof. Dr. Aydan İkinciöğulları, Dr. Gülten Türkkan, Dr. Gökalp Bolkent, arka sırada Prof. Dr. Zafer Çalışkaner, Prof. Dr. İsmail Reisli, Prof. Dr. Ayşe Metin, Prof. Dr. Figen Doğu, Doç. Dr. Mutlu Yüksek, Prof. Dr. Özden Sanal, Prof. Dr. Koray Harmancı, Doç. Dr. Caner AYTEKİN

Uzm. Dr. Lara Utku İNCE*

Kendi kaleminden Süheyla Ünal

Ankara'nın Beypazarı ilçesinde, 11 Aralık 1959'un karlı gecesinde bir ebe yardımıyla ailenin ilk çocuğu olarak dünyaya gelmişim. Beni besleyen sevgi pınarlarım sayesinde bozkırın çoraklığını hissetmeden el bebek gül bebek büyümüşüm. Ailemin Ankara'ya göç etmesi beni köyümden, Kırbaşı'nın yaylalarından koparamamış. Dedemin Ankara'ya gelişlerinde paçalarına yapışmış, onunla köye kaçmışım. Çocukluğumun en güzel anılarını, kişiliğimin doğal, yalın, sevecen yanını köyde geçen zamanlarıma borçluyum.

Anlama, bilme isteğimi merakıma, duyarlılığıma, önlerde olma isteğimi ise hiperaktiviteme borçluyum. Aksak bir bacakla en az başkalarının hızında koşabilmem, tez canlılığımdan ve sorumluluk duygumdan kaynak alıyor.

Beni tanımlayan şeylerin başında merakla bakan bir çift göz, saf, masum bir yüz, hırçın bir dil, bol miktarda sorumluluk duygusu ve başarı tutkusu içeren, başkaldıran bir beyin gelir sanırım. Yolculuğu, arayışı, sorgulamayı seven kişiliğim, hüznün ve coşku, umut ve umutsuzluk, iman ve şüphe, özgürlük ve tutsaklık arasında salınan duygularım tanımlar beni. Saygınlığıma, özgürlüğüme ve sınırlarıma olan düşkünlüğüm, incinmeye, kırılmaya, reddedilmeye, önemsenmemeye hiç mi hiç gelemeyen narsistik gururum, iflah olmaz romantizimim, idealizimim tanımlar. Yaşamın gerçeklerine katlanamayıp, istediğim şekle dönüştürerek algılamadaki sonsuz hünerim, bir de derinlik tutkum, derin algılayışlara, derin duyumsayışlara, derin kavrayışlara, derin hüznünlere olan düşkünlüğüm tanımlar beni. Böyle bir Süheyla'nın varlığı ile yol aldım yaşam yolculuğumda.

*“Yakalayamazsan uça uça,
Yürüsen de olur ağır aksak.
Yazmış yazanlar der ki,
Günah değildir, aksıyorsa bacak.”*

Freud bu şiiri bilimsel bilgilerimizdeki ilerleyişin yavaşlığından teselli bulmak için bir yazısına almış bu şiiri. Şiiri okuduğumda şaire şöyle hayıflandığımı hatırlıyorum, “*Aksayan bacakla ağır aksak yürünebileceğini sanıyor şair. Anlaşılan benimki gibi bir yürüyüşe tanık olmamış! Aksayarak yürürüm ama*

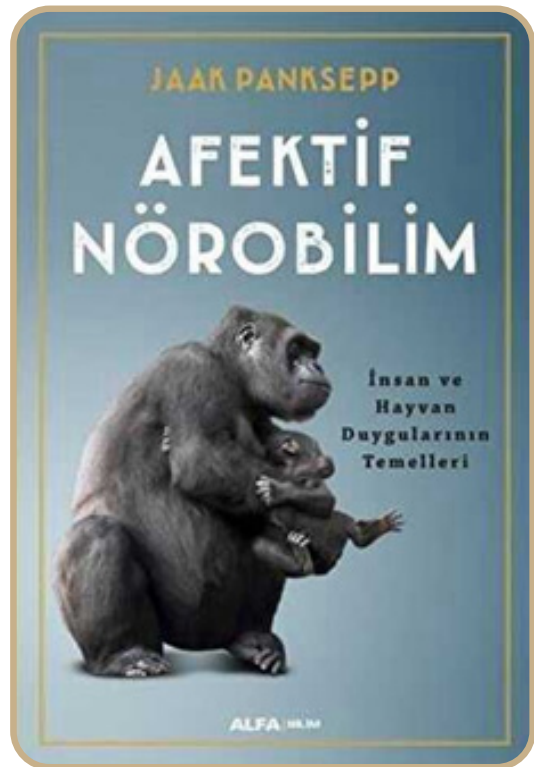
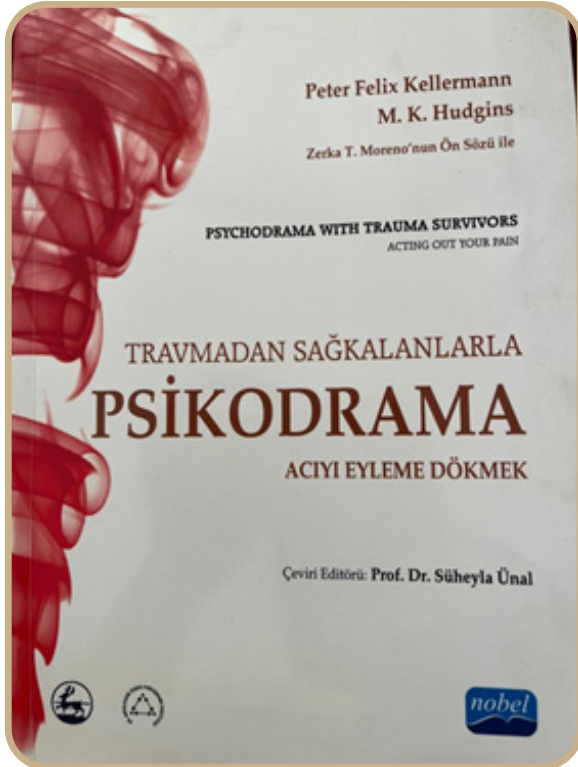

* Uzm. Dr. Lara Utku İnce

2011 yılında Ege Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun oldu. 2017 yılında İnönü Üniversitesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD'da uzmanlık eğitimini tamamladı. Malatya Eğitim Araştırma Hastanesi ve Selçuk Devlet Hastanesindeki görevlerinden sonra kamudan ayrılarak 2022 yılı itibarıyla Kuşadası'nda kendi muayenehanesinde hizmet sunmaya başladı. Malatya Eğitim ve Araştırma Hastanesinde görev yaptığı dönemde Psikoönkoloji Polikliniğini açtı. Varoluşçu psikoterapi, bilişsel davranışçı terapi, dinamik psikoterapi, EMDR, psikoönkoloji, kayıp ve yas danışmanlığı alanında eğitimler aldı. "Ölüme ve İntihara Varoluşçu Bakış" projesiyle varoluşçu psikoterapist oldu. Psikoönkologlar Derneği Yönetim Kurulu Üyesi ve eğiticisidir. Evli ve bir kız çocuğu annesidir.

İLERİ OKUMA

1. <https://www.nadirhastaliklar.org.tr/duyurular/tip-terimleri-karsiliklar-kilavuzu/>
2. Tıp Terimleri Çalışma Grubu. Tıp Terimleri Karşılıklar Kılavuzu. İnönü Üniversitesi Yayınları 54, Malatya, 2019.

Prof. Dr. Adnan ÖMERUSTAOĞLU

Prof. Dr. Adnan Yüksel ile 2016 yılının şubat ayında tanıştım ve 9 Şubat'ta Biruni Üniversitesinde göreve başladım. 2016'dan beri Eğitim Fakültesi Dekanlık görevini yürütmekteyim. İlk görüşmemizde kendisiyle çalışabileceğim kanaatine varmıştım.

Adnan Yüksel Türkiye'nin önde gelen tıp akademisyenlerinden biri olarak hem mesleki hem de insani değerleriyle pek çok insanın hayatında derin izler bırakmıştır. Onun akademik kariyeri, sadece tıp alanındaki başarılarıyla değil, aynı zamanda öğrencilerine ve meslektaşlarına olan rehberliği, vizyonu ve enerjisiyle de dikkat çekmektedir.

Adnan Yüksel, bilimsel araştırmalara olan bağlılığı ve eğitimdeki öncülüğüyle tanınmaktadır. Onunla çalışmış veya eğitim almış birçok insan, onun ilham verici liderliğini ve destekleyici yaklaşımını anlatırken onun enerjisi ve kararlılığına hayranlık duymaktadır. Biruni Üniversitesinin kuruculuğunu üstlenmesi ve Ebu Reyhan El Biruni'nin adını yaşatan bir araştırma merkezi oluşturması, onun bilimsel mirasa olan saygısını ve geleceğe dair vizyonunu açıkça göstermektedir. 2017 yılında, kurmuş olduğu bu merkezde Biruni'nin eserleri ve onun üzerine yapılan çalışmaların toplanması kararını aldık. Bu bağlamda, aynı yıl içerisinde yurt dışında özellikle iki merkeze ziyaretler yaptık. Bunlar Biruni'nin doğduğu ve büyüdüğü Özbekistan Taşkent'te bulunan Biruni Enstitüsü ve Hollanda Utrecht Üniversitesi Matematik Enstitüsü idi. Burada Biruni üzerine önemli çalışmalar yapan Prof. Dr. Hogendij ile görüştük. Taşkent'te, Biruni Enstitüsünü ve Biruni Çalışmalarını araştıran Ordinaryüs Profesör Doktor Aziz Kayumov'u ziyaret ettik.

Ayrıca Semerkant ve Buhara ziyaretlerini de gerçekleştirdik. Bu seyahat esnasında Taşkent'te bulunduğumuz süre içerisinde, akşam yemeğine davet edildik. Davet sahibi, Özbekistan yemeklerinden (özellikle yöresel yiyecekler) oluşan bir ziyafet verdi. Yemek geç vakitte bitti ve otelimize döndüğümüzde saat 01.00 idi. Adnan Yüksel, bu yemekten sonra uyumak yerine sağlık açısından bir yürüyüş yapmanın daha doğru olacağını söyledi ve otelden çıkıp Abu Derya Nehri'nin bir kolu olan ırmak boyunca gecenin zifiri karanlığında yürüyüş yaptık. Yürüyüşten sonra otele döndük. Bilimsel çalışmayı ve bilimsel düşünceyi önemseyen gibi sağlığını da önemseyen Adnan Yüksel'in sağlığına hem yemek sırasında hem de yemekten sonra yürüyüş yaparak özen gösterdiğini gözlemledim.

Adnan Yüksel, bilime, çalışmaya ve eğitime adanmış bir hayat yaşıyor. "İnsanın en yakınında bulunan beş kişi onu belirler." sözünün doğruluğu üzerine düşündüğümüzde, Adnan Yüksel o beş kişiden biri olmasını isteyeceğiniz kişidir. Çünkü bir insanın ondan öğreneceği çok şey vardır: Ona göre çok

* Prof. Dr. Adnan Ömerustaoğlu

1962 yılında Ordu'da doğdu. 1985 Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümünden mezun oldu. 1999 yılında doktorasını tamamladı. 2005 yılında doçent ve 2010 yılında da profesör oldu. 2012 yılında Üsküdar Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesine dekan olarak atandı. 2016 yılında Biruni Üniversitesi Eğitim Fakültesine dekan olarak atandı ve hâlen bu görevini sürdürmektedir.

İLERİ OKUMA

1. <https://www.youtube.com/watch?v=xh7QgCzhAlg>
2. Karaca E, ... Yüksel A, ... Lupski JR. Human CLP1 mutations alter tRNA biogenesis, affecting both peripheral and central nervous system function. Cell, 157(3),636-650, 2014. <https://doi.org/10.1016/j.cell.2014.02.058>

*Sabırlı KBB Hocası ve İnönü Üniversitesi
Eski Rektörü*

Dr. Öğr. Üyesi Lokman H. TANRIVERDİ*

“Söz sizin ağızınızda olduğu sürece sizin esirinizdir ancak söz ağızdan çıktıktan sonra siz onun esiri olursunuz.” düsturunda ifade edildiği üzere herkes esiri olabileceği sözler söylemek ister. Her ne kadar yazılan; yaşanan kadar güzel olmasa bile “Bir tadımlık da olsa size anlatmalıyım.” diyerek Prof. Dr. Ahmet Kızılay ile ilgili anı bölümüme başlıyorum...

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun olan tüm hekimler; hocanın öğrenciyi ciddiye aldığını, vakit ayırıp dinlediğini ve gerek mesleki gerek sosyal yönleriyle gelişimi için önerilerde bulunduğunu sıkça ifade eder. Yazımızın devamında hocanın olağan dışı sabrı, cerrahi yeteneği ve akademik nitelikleri bizatihi şahitleri tarafından paylaşılacağı için ben kendi penceremden bazı nüktedanlar paylaşacağım.

Henüz tıp eğitimimin başlarındayken dekanlığı döneminde kendisini tanıma ve tanışma imkânı oldu. İlk görüşmemizde kendisinden yurt dışı araştırma deneyimi ile ilgili önerilerini istediğimde ciddiyet ile üzerinde durup öğrencilik döneminde bu deneyimi edinmenin önemini ve meslek hayatımda mutlaka olumlu etkilerinin olacağını ifade etmişti. Ardından Yale Üniversitesinde farklı zaman ve seviyelerde çalışma imkânı oldu. Hocanın; oradaki çalışma disiplini, araştırma ortamı, bakış açılarına dair gözlemlere dikkat etmemi ve bunları kişisel gelişimimde yer vermem gerektiğine dair nasihatleri hep aklımdadır. Bir akademisyenin -hangi seviyede olursa olsun- öğrencisine bu denli yaklaşımı beni çok etkilemiştir.

KBB stajına başladığımda bölümün diğer hocalarına beni tanıtırken “Bir öğle arası seminerinde bize Lokman Hekim’i anlat!” sözleri ile yeni bir görev ve misyon da veriyordu. Edebî ve musiki kültürümüzde Lokman Hekim’i hep araştırsam da belki de bu söz ile ilk defa hekimlik yönüne dair geniş bir araştırmaya giriştim. Yaptığım sunumdan sonra da konuyu araştırmaya devam ettim ve Harvard Üniversitesinin kütüphanesinde *Meseli’l Lukman’ul Hekim* isimli orijinal esere ulaştım. Eser, orijinal dili Arapçadan Latinceye çevrilmiş ancak Türkçeye çevrilmemişti. Bu eserin kütüphaneden bir kopyasını alıp çevirmek üzere iş listeme alırken bir nüshasını da hocaya takdim etmişim.

Hipokrat’ın, hekimlerin aynı zamanda filozof olmaları gerektiğini ifade eden beyanı ile kültürümüzde bilge anlamına gelen hakim/hekim kelimelerinin kullanılması güzel bir tevafuktur. Hoca da sabırlı, karakteriyle, ufkuyla ve kültürüyle hem ideal bir hekim; devlerin omzundaki cüceler metaforundaki ustalığı ile akademisyen ve dahi Prof. Dr. Ali Haydar Bayat’ın tabiriyle “insan adam” olmasıyla nevi şahsına münhasırdır.

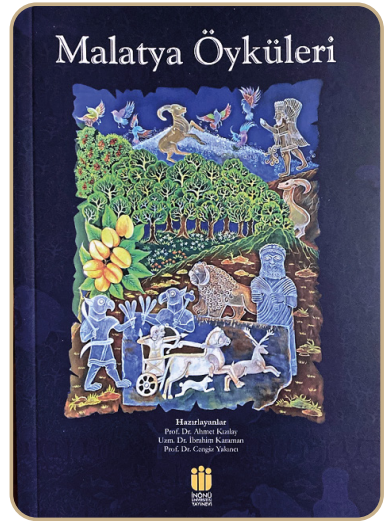
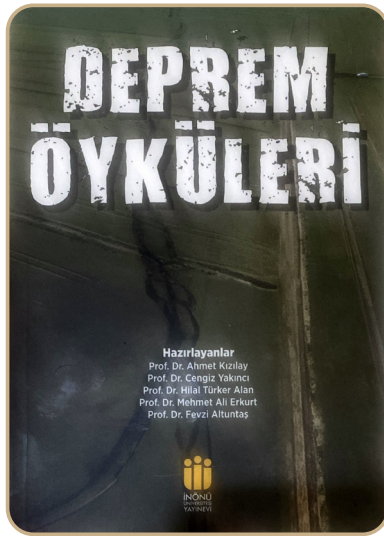

* Dr. Öğr. Üyesi Lokman Hekim Tanrıverdi

1988'de Diyarbakır'da doğmuş, 2016 yılında İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi (ing.) mezundur. 2021 yılında İNÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsünden Tıbbi Farmakoloji doktora derecesi aldıktan sonra aynı üniversitenin Tıp Fakültesi Tıbbi Farmakoloji AD'de doktor öğretim üyesi olarak çalışmaya başlamıştır. Lisans eğitimi devam ederken Yale Üniversitesinde 2013-2016 yıllarında research associate ve postgraduate fellow, doktora sonrası ise postdoctoral fellow olarak torasik aort anevrizmasının farmakolojik tedavileri üzerine meta analiz çalışmalar yapmıştır. Ayrıca, Cell Biochemistry&Function Dergisi'nin editörler kurulunda yer alan Türk Farmakoloji Derneği Klinik Farmakoloji Çalışma Grubu Yürütme Kurulu Sekreterliğinin yanında Cochrane Collaboration, International Lipid and Blood Pressure Meta-Analysis Collaboration Group ve European Society of Cardiology Cardiovascular Pharmacotherapy (EuroCVP) Working Group üyesidir.

İLERİ OKUMA

1. Kızılkaya N. Dünden Bugüne İnönü Üniversitesi, İnönü Üniversitesi Yayınevi, 2020, Malatya.

Doğuştan Bir Hekim

Prof. Dr. İlgı Öztürk ERTEM*

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesinde asistanlığımın ilk zamanları... Nöbete sabaha karşı, doğum travması çok ağır durumda bir bebek geldi. Bebeği aileden alıp kuvvete koymam kadar kısa bir süre içinde, arkamda, hemen solumda birisi olduğunu fark ederek irkildim. “*Merhaba abla*” dedi. Kim olduğunu bilmem gerektiğini düşündüm, sormadım bile. O zamandan çok maharetli elleri ile bana yardım etti, birlikte bebeğin tedavisine başladık. Tolga canlı bir monitör gibi sabaha kadar bebeğin başından ayrılmadı. Daha sonra dört yıl boyunca, ilk yıllarda gün aşırı, sonra yine çok sık olan hemen her nöbetimde yanımda olacağını, onu bu kadar çok seveceğimi, kardeşliğimizin ömrümüz boyunca ve hatta sonsuza dek süreceğini nereden bilebilirdim?

Tolga Marmara Üniversitesine 1986 girişli, benim asistanlığımın başlangıcı Nisan 1987. Daha birinci sınıf öğrencisi, 19 yaşında. Çok genç, çok zayıf, çok sessiz, hep çok yakışıklı! O kadar sessiz ki gelirken ayak sesini duymak mümkün değil, yanınızda bitiveriyor. Tek istediği gece ağır hasta çocuk gelince yanında olmak. Hastanede poliklinik odasında bir sedyenin üstünde yatarak geceyi geçirdiğini, kapıdaki bekçilerle dost olduğundan hasta geldiğinde bizden önce ona haber verildiğini, bu sayede her acil gelen çocukla birlikte Tolga'nın da yanımda olduğunu sonradan öğrendim. Bazı geceler, ağır hasta gelip Tolga gelmediğinde “*oh uyuyor*” diye sevinirdim. Yine de içimde bir yanımda “*keşke gelse*” diye düşündüğümde, birazdan yanımdadır Tolga. “*Abla, ne yapıyoruz?*” “*Sepsis mi abla?*” “*Sen biraz dinlen ben bakarım abla.*”

Aynı yıl olmalı, yine bu kitapta yer alan canımız Müjdat Hocamız servise muhteşem bir acil çantası almıştı. Bu daha önce “*Hızır Acil*”de gördüklerimin de ötesinde, her boy pediyatrik laringoskop ve ne ararsan içeren, ortadan açılan nefis turuncu kocaman bir çantaydı. Ancak geldiğinde karman çorman herşey dağılmış. Tolga bir nöbette çantayı aldı bir odaya çekildi. İşlerim hafiflediğinde “*İlgi abla gel dedi, sana göstereyim.*” Bir baktım çanta düpdüzgün yerleşmiş, eline attığında her şeyin yeri belli. “*Abla dedi, bak bu bölme kapalı, görüyor musun? Potasyum ampulleri buraya koyulacak. Acil müdahalede potasyuma yanlışlıkla elimiz gitmeyecek. Biliyorsun, potasyum kalbi diyastolde durdurur.*” Yanlış hatırlamıyorsam Tolga birinci sınıf, belki en fazla ikinci sınıf!

Yıl 1991, ben asistanlık tezimi yazarken servise ilk bilgisayar geldi. Bildiğiniz en eski model kocaman bir PC. Bu bilgisayar çocuk aşkımız dışında bizi bağlayan ikinci konu oldu. Benim lisede ezberim çok zayıf, matematiğim kuvvetliydi. Tıp okumayı değil, bilgisayar mühendisi olmayı istiyordum. Babamın zoru ile girdiğim tıp fakültesini zorlanarak bitirmiştım ama hastalarım aşık olduğumdan artık çok

konusunda yorulmak bilmeden ve özveriyle çalıştı. Dünyanın dört bir yanından, eşi Özge'ye ve Türk Pedi-yatri Yoğun ve Acil Bakım Derneğindeki tüm meslektaşlarımıza başsağlığı dileklerimizi iletiyor, Tolga'nın anısını ve alanımıza yaptığı birçok katkıyı onurlandırmak isteriz. Her zamanki gülümsemesini ve gerçek dostluğunu hep hatırlayacağız.” Jeff Burns, Program Eş Direktörü, OPENPediatrics, Stephen Jacobe, Başkan, WFPICCS (https://www.facebook.com/WFPICCS/posts/651467995351868/?_rdr)

Prof. Dr. Dinçer Yıldızdaş Anlatıyor

Onu tanımış, onunla bir kez olsun karşılaşmış olmak gerekirdi, hepimiz için. Benim içinse onu anlatmaya başlamak kadar anlatmayı bitirmek de çok zor... Sanırım bu onun kadar olağanüstü başka bir insanı bu güne kadar tanımamış olmamdan kaynaklı. Tolga, canım kardeşim, çok büyük bir öncüsün. Sadece çocuk yoğun bakım biliminin değil, insanlığın, alçak gönüllülüğün, dostluğun, çalışkanlığın, bilimselliğin, hekimlik tutkusunun unutulmaz öncüsüsün.

Pediatric Critical Care Medicine editorial makalesinde onu andı: “Onu tüm tanıyanlar için Tolga onur, özveri, çalışkanlık, nezaket, sonsuz destek ve gerçek dostluk örneğidir.. Yan dal eğitimi sırasındaki program direktörü Prof. Dr. Brett Giroir onu şöyle hatırlar: Tolga bizim çalışma şansını elde ettiğimiz en değerli hekimlerdendi. Olağanüstü klinik değerlendirmesi ve teknik becerileri vardı. Bunlardan çok daha önemlisi muhteşem bir insandı-sessiz, sakin, hastalarına empati ile yaklaşan, meslektaşlarına, hemşirelere, ailelere saygılı ile yaklaşan ve bunları yaparken tümüyle alçak gönüllü.”

» *Yazar Prof. Dr. İlgi Öztürk Ertem'in özgeçmişine “Anılarla Mualla Öztürk” bölümünde yer verilmiştir.

İLERİ OKUMA

1. <https://l24.im/40SVW32>

Üretmeyi Düstur Edinmek

Uzm. Dr. Nazlı ÇETİN*

Önce öğrencisi sonra da asistanı olma şansı bulduğum değerli hocam Göksel Altınışik Ergur'u anlatacak olmak hem gurur hem de heyecan verici. Hekim, yazar, şair, sosyolog, yenilikçi bir eğitimci Göksel Altınışik Ergur. Öğretmen anne ve babanın çocuğu olarak çocukluğu Lâdik ve Ortaklar Öğretmen Okullarının lojmanlarında geçti. Yaşama eğitimi her yönüyle soluyarak ve kitaplarla sarılı olarak başlaması sonrasında şekillendirmiş görünüyor. Hatta tıp fakültesinde öğrenciliğinin ilk yılında babasıyla aynı okulun öğrencisi olmaları tek bir üniversite eğitimiyle yetinmemesinin zeminini hazırlamış olabilir. Göğüs hastalıkları ve tıp eğitimi alanındaki eserlerinin yanı sıra sosyoloji çalışmaları, şiir ve öykü kitapları ile yaşama neler sığdırılabileceğini göstermektedir. Bugüne kalan ilk öyküsünü dokuz yaşındayken yazmış, son on yılda birbiri ardına öykü kitapları yayımlandı. Dilin sınırlarını da zorlayarak İngilizce olarak hazırladığı *Self-Written Stories*, *Olympia Publishers* yayınevi tarafından yayıma hazırlanmış olup ilk uluslararası basılı öykü kitabı olacaktır. Yalnızca söyledikleri ile değil yaptıkları ile de ilham veren, söylediğinden fazlasını yaşay(t)an, zamanının ötesinde bir öncüyü anlatmak zor ama Göksel Hocamızın dediği gibi kalem kâğıtla buluşunca zihin berraklaşır...

Hekim: Hikmet Sahibi

Tıp fakültesinde ilk yarıyı bitirip klinik stajlara geçmenin yeri başkadır. Hele de beşinci sınıfa geçildiğinde tünelin ucundaki ışık görülmeye başlanır, şimdiye dek öğrenilenler ete kemiğe bürünür. Bu duygular ile başladığım "Toraks" stajının üçüncü haftası dün gibi aklımda. Öğrencilerinin çoğundan daha erken, ders saatinden önce gelip hazırlığını yaptığında Göksel Hoca'dan ilk dersi almıştık. Sıklıkla rastlamadığımız şekilde hafta boyunca derslerde önümüzde isimliklerimizin olmasını sağlamış ve derse katıldıkça dağıttığı çıkartmalar ile ön sıradan arka sıraya tüm sınıfı derse dâhil etmişti. Üzerinden sekiz yıl geçmiş olmasına rağmen çıkartmaların olduğu isimliğimi hâlâ saklıyorum. Bununla ilgili bir anıyı, şimdi acil tıp uzmanı olarak çalışan arkadaşım Dr. Dinçer Yeğinden çok sonraları dinledim. Ön sıralarda oturup derse hevesle katılanlardan değilmiş Dinçer. Yine arka sırada oturduğu bir gün derse katmak için Göksel Hoca ders sonunda anlattıklarından bir soru sormuş, Dinçer soruya yanıt verip çıkartmalarda en büyüğünü, bütün öğrencilerin göz koyduğunu seçip almış. Bunun üzerine geri bildirim kısmında öğrencilerin, istediğini bilmek ve doğru zamanda doğru adımı atmak da çok çalışmak kadar değerli farkındalığı dile getirilmiş. Staj biterken pek çoğumuzda Göksel Hoca'nın verdiği emeğin karşılığını vermek, layık olmak için daha çok çalışmalıyız duygusu oluşmuştu. Her yıl aynı heves ve heyecan ile staj hazırlığı yaptığına şahit oldum. Derse katılımın, ilginin az olduğu gruplarda da yılmadan,

* Soldan sağa yukarıdan aşağı fotoğraflar takip edildiğinde 1. Göksel Altınışık Ergur'un fakülte yıllarından bugününe izler; iyi bir klinisyen olmasının yanı sıra yaşama sığdırılan, sınır tanımayan onca üretime dair kesitler görülecektir. Babası biyokimya profesörü Dr. Mustafa Altınışık ile okuduğu Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi sıralarında; 2. Dokuz Eylül Üniversitesinde göğüs hastalıkları ihtisasının henüz başlarında bir hastası ile; 3.-4. İnterstisyel akciğer hastalıkları (İAH) alanında uzmanlaşma kararı sonrası London Royal Brompton Hospital İnterstisyel Akciğer Hastalıkları Kliniği doktor odasında; 5. Eğitim süresince ayrı kalmak zorunda olduğu sevgili kızı Özge ile Londra'da buluşma mutluluğu; 6. Az sayıda göğüs hastalıkları uzmanınca yapılan medikal torakoskopi, total akciğer lavajı gibi işlemleri bölümde başlatması ile meslek hayatında yeni kilometre taşlarının eklenmesi; 7. Yirmi yılı aşkındır hayat verdiği PAÜ Göğüs Hastalıkları ailesi ile yıllar öncesi; 8. Sıra ile yapılan anabilim dalı başkanlığını özveri ile geçen üç yılın sonunda kısa süre önce gerçekleşen devretme töreni; 9. Anadolu Üniversitesi AÖF Sosyoloji Bölümünde onur öğrencisi olarak mezun olup mezuniyet konuşması yaptığı tören; insana dair şiirleri ile kelimelere hayat veren şair; öykü kitaplarıyla da iyileştiren bir şifacı, çok sayıda söyleşi, imza günü, konuşma yapmış kitapların tüm gelirini ÇYDD'ne eğitim bursu için bağışlamıştır. Fuarda açtığı stantta tüm günü geçirdiğimiz ve Göksel Hoca'nın insanları ile bir araya geldiğimiz keyifli bir günün sonu; kendi üniversitesinde her haftası dolu dolu geçen stajlar; hayatına dokunulan onlarca öğrenci, sürekli yeniliği arayan bir tıp eğitimi devrimcisi. PAÜ Tıp Fakültesi öğrencileri ile aynı anda birçok öğrencinin hasta muayenesi yapabildiği eğitim stetoskopunu kullanma hatırası; tele tıbbın tıp eğitiminde kullanılması ile başlayıp önce ülkede sonra da yurtdışında devam eden sanal stajlardan Çinli öğrenciler ile olan son günü hatırası

* Uzm. Dr. Nazlı Çetin

Marmaris'te 1992 yılında doğdu. Muğla Fen Lisesinde ortaöğrenimini tamamladı. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesinden 2018 yılında mezun oldu. Aynı fakültenin Göğüs Hastalıkları AD'de 2023 yılında uzmanlığını tamamladı. Türk Toraks Derneği Asistan Komitesi Başkanlığı yaptı ve Merkez Yönetim Kurulunda yer aldı. Türk Toraks Derneğinin komite ve organlarında görev almaktadır. Halen Afyonkarahisar Devlet Hastanesinde mecburi hizmetini yapmaktadır. Evli ve bir çocuk annesidir.

İLERİ OKUMA

1. PAÜ Göğüs Hastalıkları Youtube Sayfası. <https://124.im/pwI7X> (Erişim tarihi: 20.06.2024)
2. DrX Konuşmaları: Göksel Altınışık Ergur. <https://124.im/q9c6> (Erişim tarihi: 20.06.2024)
3. Göksel Altınışık Ergur Youtube Sayfası. <https://124.im/nToNAz> (Erişim tarihi: 20.06.2024)
4. Altınışık G. As Our Hearts Keep Beating. Victor Babeş Publishing House, Timişoara: 2024. <https://124.im/P4s51>
5. Ali Ergur. Göksel Altınışık'ın incelikli edebiyat bahçesi: Kalbimiz Attıkça. <https://124.im/5DbQ0LK> (Erişim tarihi: 20.06.2024)

Kemik İliği Nakli Öncülerinden

Özlem Önal ERKURT*

“Dünya hematoloji ile güzeldir.” sözünün de sahibi değerli akademisyen Prof. Dr. İsmet Aydoğdu, Dr. Mehmet Ali Erkurt’un hematoloji branşını seçmesinde en büyük role sahiptir. Nikâh şahidi olan Prof. Dr. Haluk Şavlı’nın da Dr. Mehmet Ali Erkurt’un bilimsel ve klinik alanda gelişmesinde katkısı büyük oldu. Özellikle kemik iliği nakli konusunda, tıp dünyasındaki güncel gelişmeleri yakından takip eden hocamız, hastalarına en uygun tedaviyi uygulayabilmek adına zevkle çalışmaya devam etmektedir.

Prof. Dr. Mehmet Ali Erkurt’un güncel sorumlulukları arasında İnönü Üniversitesi TÖTM Kemik İliği Nakli Direktörlüğü, Doku Tipleme Laboratuvarı ve Aferez Ünitesi Sorumluluğu bulunmaktadır. Hâlihazırda TÖTM kemik iliği nakli ünitesi devlet kurumları içinde Türkiye’nin en büyük ve en çok kemik iliği nakli yapılan merkezidir. Aferez Ünitesi, Türkiye’nin en büyük ve en çok işlem yapan aferez merkezi konumuna gelmiştir. Doku Tipleme Laboratuvarı ise organ naklinin ve kemik iliği naklinin NGS ile HLA yüksek çözünürlük, kimerizm ve MRD dâhil her türlü testin çalışıldığı kompleks bir laboratuvar hâline gelmiştir. COVID-19 pandemisinde Çin’den sonra dünyada ilk kez immün plazma tedavisini gerçekleştirmiştir. En büyük hedefi TÖTM’i mezenkimal, CAR-T hücre üreten ve bu ürünleri hastaları için tedavide kullanılan bir merkez hâline getirmektir.

Dr. Mehmet Ali Erkurt’un eşi olarak nasıl tanıştığımızı anlatmak istiyorum. Bankada çalıştığım günlerde TÖTM bizim bankadan maaş alıyordu. Dr Erkurt maaş hesabı açtırmak için bizim banka şubesine gelmişti. Ben de evrakları alıp işlemleri başlatıyordum. İşe başlama yazısı vs. kontrol ettikten sonra “Kimlik fotokopisi var mı?” diye sordum. Dr Erkurt “Yok.” Dedi. Ben “Kimliğinizi alabilir miyim?” diye sordüğümde sonradan eşim olacak olan Dr Erkurt “Neden?” diye sordu. Sinirlenerek ben de “Benim olacak... Fotokopisini çekip geri vereceğim.” demişim. Kimlik benim oldu, tanışma günümüz hesap açılış tarihi.

Hocamızla ilgili kendi ve çalışma arkadaşlarının anılarına aşağıda yer verilmiştir.

Prof. Dr. Mehmet Ali Erkurt Anlatıyor

“Askerliğimi hematoloji uzmanı olarak Ankara GATA’da yaptığım zamanda acil serviste ambulans nöbetçi hekimi olduğum bir gün Elâzığ’dan uçak ile gelen bebeğin biri orada doğurtulmuş riskli bir ikiz gebelik vakası için havaalanına gittik. Gebeyi ve henüz doğmuş bir bebeği teslim aldık. Bebek ebenin elinde ve sedyede hastamızla GATA’ya gitmek için yola çıktık. Yolun henüz başında gebemiz tekrar sancılanınca ebe hanım bu durumun riskli olduğunu, hastaneyi beklemeyeceğini ve bebeğin doğurtulması gerektiğini söyledi. Kendisi gebenin ayakucuna geçerek, bebeğin birini sol elimle verdi ve sağ elimle de gebenin karnını yukarıdan aşağı ittirmemi söyledi. Ambulans seyir hâlinde iken bu işleme devam ettik ve ebe birkaç manevra yaparak bu riskli bebeği doğurttu. Elimizde iki bebeğimiz ve annesini sağ salim GATA’ya yetiştirdik. Ertesi gün öğrendim ki ebeye bu başarılı işlemde ödül plaketi verilmiş, o an için ben de bir plaketi hak ettiğimi düşündüm...”

Kapısına kim giderse gitsin geri çevirmezdi. Elindeki imkânları sonuna kadar kullanmak suretiyle hastalarının sağlığı ve şifa bulmaları için gerekeni yapmaya çalışırdı. Poliklinik sorumlusu olduğu zamanlarda da bize hiçbir hastayı geri çevirmememiz gerektiğini söylerdi hep. Asistanların karşılaştığı sorunları her zaman kendisine gönül rahatlığıyla iletebilirdik ve o da ilgilenirdi. İhtisasımız zamanında merak ettiğimiz her soruyu sabırla cevaplardı. Hematolojik hastalık tanısı alan bir hastanın ihtiyaçlarını ve tanı tedavi süreci boyunca nelerle karşılaşabileceğini çok iyi analiz eder, kliniğini buna göre şekillendirirdi. Örneğin kemik iliği nakli yapılmış hastalara moral olması açısından uğraşı terapi merkezi kurdu ve hastaların burada bir nebze de olsa hastane ortamını unutmalarını, bazılarının yeni hobiler edinmesini sağladı. Yine kemik iliği nakli olan hastaları kendiler evlerinde hissetmesi açısından üniteyi her zaman buna göre düzenledi. Hastaları ile sürekli iletişimde kalıyor, kendisine kolaylıkla ulaşabiliyordu ve bu da hastalara güven veriyordu. Mehmet Ali Hocam ile ilgili söylenebilecek daha çok şey var ancak ilk planda aklıma gelenler bunlar şimdilik. Kendisine bize kattıkları için teşekkür ediyor, meslek hayatında ve yaşamında başarılar diliyorum.”

Hemşire Birgül Deniz Anlatıyor

“Mehmet Ali Hocamı kemik iliği servisine eğitim hemşiresi olarak geldiğim de yakından tanıma imkânı buldum. Mehmet Ali Hocamla çalışmak; sürekli okumak, sürekli öğrenmeye eşit bir durum benim için. Sanki bir okulda okuyormuşum gibi hissettiriyor. Hasta söz konusu olduğunda elinde işi bırakır. Hastaya bir bütün bakması sadece hastalık olarak bakmaması eksik olan her şeyi tamamlamaya çalışması takdir edilesi bir durum. Onunla aynı ekipte olmak gurur verici.”

Hastası Dilek Uçar Anlatıyor

“2021 yılının Kasım ayında TÖTM Onkoloji Bölümü Hematoloji Servisine AML M3 tanısı ile yatışım yapıldı. Sekiz ay boyunca bir fiil tedavi gördüm burada, moral ve motivasyonum yüksek seviyede idi. Sebebi ise hasta bakıcıların, hemşirelerin ve kıymetli doktorum Mehmet Ali Erkurt ile eşi Özlem Hanımefendinin bana birebir ilgi, alaka ve sevgi göstermesidir. Onlar, hastalığımı atlatmamda en büyük destekçilerimdi. Kıymetli doktorum işini titizlikle ve özgüvenle yapan, yatan her hastaya kendi ailesindenmiş gibi davranan, yapılması gereken ne var ise fazlasıyla yapmaya çalışan biridir. Çok zor bulunan akıllı ilacımı Özlem ablam sağ olsun devamlı soruşturarak bulup temin etti, iyi ki kendilerini tanıdım. Hastaneden çıkalı yıllar olmasına rağmen kıymetli doktorum ve eşi ile hâlen görüşüyorum; dostluğumuz, aile samimiyeti ve sıcaklığı ile devam etmektedir. Sizleri çok seviyorum, iyi ki varsınız, hayatınızın her noktasında başarılar diliyorum...”

* Özlem Önal Erkurt

İlk, orta, lise ve üniversite eğitimini Malatya’da tamamladı ve bankada görev ve başladı. 2017 yılında meme kanserine yakalanıp tedaviyle iyileştikten sonra Malatya TÖTM Hematoloji Servisinde hastalara faydalı olabilmek için “Kiraz Çiçeği Şefkat Eli Uğraşı Terapi Merkezi”ni kurdu. Emekli olduktan sonra sosyal çalışmalara gönüllü olarak devam etmektedir. “Kiraz Çiçeği”ve “Bir Öğretmen Bir Umut” adlı iki kısa film çekti. Yerel bir gazetede hikâye yazmaktadır. Evli ve iki çocuk annesidir.

İLERİ OKUMA

1. Yakıncı C. Hematolojide Sözün Demi. Akademisyen Kitabevi, Ankara, 2016.

Talasemiye Adanmış Bir Ömür

Prof. Dr. Duran Canatan*

Üniversite öncesi anılarım

Anadolu'nun bozkırında, Kırşehir ili, Kaman ilçesi, Kargın Yenice köyünde 1956 yılında hayata merhaba demişim. Aynı günlerde halam Ankara Numune Hastanesinde tedavi görüp köye geldiğinde, hastanede kendisini tedavi eden çok sevdiği doktoru Turan'ın isminin konmasını dedemden istemiş. Dedem de kulağıma “*Doktor Turan oğlum*” diye üç defa seslenerek adımlı koymuş ve mesleğim doğuştan belli olmuş. Ancak nüfus memurunun hatası yüzünden hem doğum tarihim yanlış hem de adımlı “Duran” yazılmış.

Kargın Yenice köyü ilkokulunu 1967 yılında bitirdiğimde, köyümüzden yetişmiş köy enstitüsü öğretmenlerinden Haydar Dağdeviren öğretmenimiz diplomalarımızı verdiği gün tüm öğrencileri bahçede toplayarak yaptığı konuşmada “*Okuyup doktor, mühendis öğretmen olacaklar burada kalsın, çoban, amele, ırgat olacaklar evine gitsin.*” dedi. Bizi bir ay süre ile yoğun bir eğitime tuttuktan sonra, sınavlara girmeye başladık. Ulus gazetesinde devlet parasız yatılı sınav sonuçları açıklandı. Antakya parasız yatılı pansiyonunu Kırşehir'den yedi kişi kazanmıştı, yedisi de bizim köyden ve dördümüz amca çocuğu idik. Köyümüz için büyük bir gurur kaynağı oldu.

1967 yılında, Antakya'ya özel bir otobüs tutularak, babalarımız ile yola çıktığımızda tüm köy halkı köy meydanına toplanmıştı, herkes ceplerimize üç beş kuruş yol harçlığı koymuştu, bende bu harçlıkların karşılığını gün gelip sizlere hizmet ederek vereceğim diye söz verdim. Bu sözümü de üniversite öğrencilik yıllarımdan başlayarak, doktor olduğum kırk beş yıldan beri yapmaktayım. Tıp fakültesini bitirdiğimden beri her yıl köyüme gidip ilk yıllarda tüm köy halkını, çocuk sağlığı ve hastalıkları uzmanı olunca da, özellikle köy çocuklarını sağlık taramasından geçirmeye devam ediyorum.

Anadolu'nun bozkırında ki bir köyden, uygarlıkların mozaik olduğu, her türlü kültürün harman olduğu, kadim kent Antakya'ya vardığımız da ve pansiyona yerleştiğimizde, bizleri karşılayan öğretmenlerimiz ve abilerimiz ile yeni bir yaşama alışmaya çalıştık. Pansiyonun Türkiye'deki en iyi ve en başarılı öğrencileri yetiştirdiğini öğrendik. Şehrin çok dışında yeni açılan Atatürk Ortaokulunda üç yıl eğitimi tamamladıktan sonra, o yılların lise yarışmalarında birinci olan, Antakya Lisesinde eğitimimi derece ile tamamladım.

başkanı Anver Kuliyeve çocuğunun resmini ağlayarak gösterir, “Çocuğum Azerbaycan’da ölecek ne olur kurtarın.” diye yalvarıyor, beni çağırıyorlar, “Duran bu hastaya Antalya’da bakabilir misiniz?” “Tabii memnuniyetle.” dedim. Kongre sonrası hasta Antalya’ya geldi 5 yaşındaki çocuğun durumu çok ağırdı, gerekli tedavilerini üç ay içinde yaptık, çocuğu Azerbaycan’a geri gönderdik. O çocuk büyüdü, evlendi şimdi ABD’de yaşamını sürdürüyor. Bu olaydan Azerbaycan’dan hastalar gelmeye başladı.

2005 yılında Haydar Aliyeva Vakfı başkanı Mihriban Aliyeva’ya talasemi projesi konusunda beni danışman yaptı. Bakü’de beş katlı bir Talasemi Merkezi kuruldu. Beni 2010 yılında merkezde süpervizör olarak çalışmam için davet ettiler orada altı ay süpervizör olarak görev yaptım. O zamandan beri her yıl Azerbaycan’a görevli olarak gitmekteyim.

Kişisel özelliklerim

Babamdan aldığım genetik yapım ile **DİK (Doğru, İstikrarlı, Kararlı) durmak**, Annemde aldığım genetik yapım ile **sabırlı** olmak, hem bilimsel alanında hem sosyal alanda çok **çalışmak** ve çok **üretmek**, tüm yaşamımda **vefalı olmak**. Kurucumuz ve kurtarıcımız sayesinde bu günlere geldiğimiz için Gazi Mustafa Kemal Atatürk’e sahip çıkmak ona layık olmak ve onun kurduğu Türkiye Cumhuriyeti-mize borcumuzu ödemektir.

İLERİ OKUMA

1. Kan Bilimciler Söyleşi Kitabı-II. Türk Hematoloji Derneği. İstanbul Galenos, Ekim, 2024.